This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

https://books.google.com

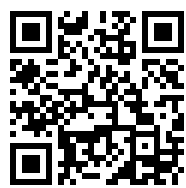

49
EH2380
FT 9430-1

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Luǧat-i Čagatay-Turkī (osmanī)

Süleyman-i Balxī

Istbl. 1298 (out of print & rare)

Digitized by Google

لغت
چغتایی وترکی عثمانی

جلد اولی لغات حاوی وجلد ثانیسی آسیای وسطی اقوامنك ادبیات
وضروب امثالیله احوالنه دائردر

درعصر

﴿ سلطان عبد الحمید خان غازی ﴾

اثر

شیخ سلیمان افندیء بخاری

جلد اول

معارف نظارت جلیله‌سی جانبندن تقدیر وتحسین قلنمشدر

امتیاز وحقوقی مؤلفنه عائددر

استانبول

(مهران) مطبعه‌سی - باب عالی جاده سنده نومرو ۷

۱۲۹۸

Digitized by Google

Bayerische Staatsbibliothek München

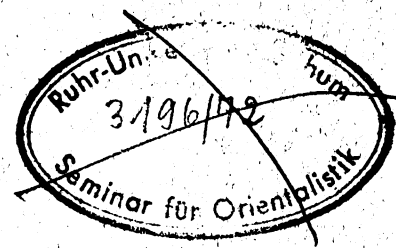

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

حمد وسپاس فراوان اول خلاق جهان وترتیب فرمای کون ومکان حضرتلرینه اولسون که نوع انسانی شرف نطق ایله مخلوقات سائره دن ممتاز بیوردی* وصلوة وسلام بی پایان اول نبی ذیشان وافصح بنی عدنان افندمز حضرتلرینه اولسون که اقطار عالمی شعشعهٔ نور ایمان ایله تنویر بیوردی .

اما بعد ارباب لغات عندنده معلوم اولدیغی وجهله چغتای لسانی دنیاده بولنان انالسانلردن بری اولوب اسیای وسطانك عموم اهالیسی بونکله متکلمدر اشته بوجهتله لسان مذکورك اهمیتی درکاردر بالخصوص لسان ترکیٔ عثمانینك اصل ومأخذی اولمق مناسبتیله ممالك محروسهٔ شاهانه ده تعلم واعتنایه شایان اولدیغی محتاج بیان وایضاح دکلدر .

فی الاصل بخارا اهالیسندن اولوب مدت مدیده دنبرو ممالك عثمانیه ده متمکن اوله رق حسب الامکان ایکی مملکتك دخی لساننه وقوف عاجزانه م اولدیغندن وطن ثانی اهالیسنه یادکار عاجزانه اولمق اوزره وطن اول لغتنی جمع وترتیب ایلدم* هر یرده اولدیغی کبی بولسان اربابی دخی طوائف مختلفه یه منقسم اولوب هر برینك کندوسنه مخصوص الفاظ وتعبیراتی وارایسه ده بوحقیراك معتبر شعرا وادبا عندنده مستعمل اولان لغاتی انتخاب ودرج ایتدم* وهر لغتك صحتنی وصورت استعمالنی مبین مشاهیر شعرا اثارندن بر بیت ایله استشهاد ایلدم .

ممالك عثمانیه ده اپوشقه اسمیله معروف بر چغتای لغت کتابی موجود ایسه ده پك مختصر اولدیغندن اشبو اثر عاجزانه مك وسعت ومکملیتی جهتیله اربابی عندنده مظهر حسن قبول اوله جغی اعز مأمولدر .

چغتای لساننده موجود مؤلفات کثیره دن مشهور میرعلیشیر نوایی* وحسین بایقرا* ومیرحیدر ودیکر بعض ادبانك اثارلری ممالك عثمانیه ده دخی معروف ومتداول

Bamberg
Univ.-Bibl. Bamberg
Digitized by Google

اولدیغندن اشبو تألیف عاجزانه‌م انلرك فهم مزایا وکشف غوامضنه مدار کلی اوله‌جغی مجزومدر .

ماوراالنهرده اوزبك ترکمان قذاق مغول قیرغز قبچاق وقلماق کبی چغتای لسانیله متکلم اولان بالجمله اهالی بیننده مستعمل برچوق ضروب امثالی دخی تکثیراً للفائده علاوه ایلدم مطالعه‌سندن معلوم اوله‌جغی وجهله الیوم عثمانلی لسانده موجود اولان ضروب امثالك اکثری چغتایجه‌دن منقولدر اکثر لغت کتابلرنده اولدیغی مثللو چغتای لسانده صرف واصول ترکیب وتلفظنه دائر بعض قواعد دخی علاوه قلندی .

بالاده بیان اولندیغی وجهله مقام استشهاددده ایراد اولنان ابیاتك منسوب اولدقلری یوزدن متجاوز شعرای بنامك مختصراً ترجمهٔ حاللریله غزل ونعت شریف وقصیده کبی بعض اثار معتبره‌لری دخی ضمیمةً درج اولندی .

اشبو لغت کتابی ایله دردست ترتیب اولان دفتر ثانیسنك مندرجاتنی مبین چغتای لسانی اوزره برمقدمهٔ منظومه دخی الحاق ایدلمشدر .

اشبو اثر ناچیزانه‌م خلیفهٔ زمان حامیٔ علم وعرفان ناشر عدل واحسان سلطان البرین والبحرین خادم الحرمین الشریفین پادشاه کردون وقار وشهریار بلند اقتدار السلطان ابن السلطان السلطان عبدالحمیدخان غازی خلدالله ملکه افندمز حضرتلرینك زمان سلطنت پرمسعدتلرنده صحیفه پیرای ظهور اولمغله تیمناً نام نامیٔ همایونلریله توشیح قلندی هرنقدر عبدکمینه‌نك بوکا استعدادی یوق ایسه‌ده لطفاً ومرحمة ملحوظ لحاظهٔ ملوکانه‌لری بیوریلور ایسه مضبوط اثارسلف وعبدکبضاعه‌لری دخی حائز نصاب فخر وشرف اوله‌جغی اشکاردر ومن الله التوفیق وهوالمستعان فی کل حال وآن .

شیخ سلیمان

Digitized by Google

مقدمهٔ چغتای

حمد بی حد وثنای بی عدد* اول حضرت احد قدیم * وصمد واجب التعظیم غه کیم وجودمکونات انیك قبضهٔ قدرتیده ایرور*نظم*اول تنکری اتی بیله بونامه*کیم بردی جهانی انتظامه*دانای ضمیر مرغ ماهی*بینای سرایر کماهی*بخشندهٔ رزق انس و جان اول*قیوم خدای لامکان اول*ستار عیوب جرم عصیان*علام غیوب راز پنهان*طاش بطنیده بردی روزیٔ مور*نیسانده درایتدی قطرهٔ یامغور*توقوزفلك ایلاغان معلق*یرمرکزین ایلاغان مطبق*خلاق جهان خدای اکبر*رزاق کریم بنده پرور* جل جلاله وعم نواله*بعد الحمد والتحیه والصلوة علی رسوله محمد وآله واصحابه واتباعه خیرالبریه*دانش اصحابی نینك دقت پسند کاشف لاریغه*وینش اربابی نینك فطرت بلند واقف لاریغه کیم الفاظ ومعانی رعنا شاهدلاری نینك مشاطه لاری دورلار* ضمایر خورشید نظایر انور وخاطر عاطر مطهر لاریغه واضح وهویدا ایرور کیم حضرت قادر بچون وخالق کاف ونون بنی نوع انسان وجودی نینك احسن التقویم صوریله جمیع مخلوقاتدین مستثنی وممتاز خلق ایلایوب (ولقد کرمنا بنی آدم) خطابی برله تشریفنه مشرف وسرافرازایلادی*وکمال قدرتیدین بنی نوع بشرینك طبایع ومزاج شکل وشمایل دین مذاهبده الوان وانواع مختلفه ده فریق فریق وخیل خیل هربریغه برنوع امتیاز بیریب هرطائفه وفرقه نینك برعلاحده اوزکا لسان ایله کویا ایتمش*وخصوصا اولین وآخرین خلقیدین انبیا علیهم السلام نینك پشواور همنا ایلایب هربیرلارین برجماعه امت غه ارسال ایتدی*وحضرت خیرالبشر سید المرسلین وخاتم النبین صلی الله علیه وسلم افندیمز نینك رحمة للعالمین قیلوب (لولاك لماخلقت الافلاك) خطابی غه مشرف ایلاب سلطان الانبیا ایتمش دور کیم سایر انبیا علیهم السلام اول صاحب التاج والمعراج نینك وجود مسعود یکتا وذات بهبود بی همتا لاریغه مفتخر ومباهی دورلار*وامتلارنینك دخی جمیع امم دین مستثنی وممتاز دیمشلاردور*وعالم امکان ضبط وسرشته سی اوچون اقالیم سبعه نینك هرجهاتنده اعلا واوسط وادنا حاکم وحکمرانلار * وعاقل وعادل دانا سلطانلار

Digitized by Google

خلق ایلیوب نسق ونظام عالم وجاهل وسفهاء زمان وبی خیرد یخشی ویمان فریقیغه وفنون غریبه وصنایع عجیبه امتیازین اول کروه والاشکوه پسندیده نیك یداقتدار وقبضه اختیار لاریغه قویمش کیم جادهٔ ومنزلت قاعده وقانون عرف و رسوم امورلاردین اظهار وجاری ایلاب عالم وآدمغه ربط وانتظام بیرمیش لارکیم قرون ماضیه دن تاحالا عجه عملغه کیلور * فاما اشبو طوایف برکزیده نیجه صنف ایله ممتاز و نیچه قبایل ایله فرق اولونمش دور * بوفقیر حقیر نیازمند درکاه باری * الحاج شیخ سلیمان بخاری برکوب تواریخ وعدد سرسلسله نامه لارکورمیش ودشت پی پایانلرده کزیب نهایت سیر طوایف وقبائلك ایچلرنده یورمیش طبایع واصطلاحاتلردین وقوف پیدا قلارازاق یافت علیه السلام نینك ظهوریله ابتدا سیدین اوغوزخانغه جه اتراك اقوامینك اولغی نخستین بیك صاحبقران خانیدور کیم ترك قبایلی واقوامی * اوز بکیه وچغتای طوایفی نینك خاص وعامی غه ابتدای اسلامیت آندین شایعدور * واول خان عالی مکان زمانیدین چنکیزخان دولتی نینك قویاشی یتی اقلیم بحر بریغه پاش اولغونجه واندین تابوآوان سعادت توآمان غجه نیجه تاجدار بی همتا سلطانلار ونامدار شجاعت آثار حکمرانلار اقالیم سبعه غه حکمران وفرمانفرما بولاکیلیش لار * اوشبو معاصر ودوران دولت آل عثمانیانه معطوف ومنحصر اولونمیش دور حقیقتاً بوخاندان ذوی الاحتشام پاك نجادین سلسلهٔ انسابی بطناً بعد بطن ترك طایفه سنه منسوب اولنوب منشا وعروج لاری دخی ماوراالنهر اقالیمی کیم الحال آسیای وسطی نامیله معروفدر مواطن قدیمه لری اولدیغندن الیوم ممالك شاهانه وقلم روخسروانه ده استعمال اولونان لسان عثمانیه لسان چغتایی دن یعنی ماوراالنهر ممالك لاریده الحال استعمال اولونان لساندن منشعب اولندیغی بولسه هم معهذا مذکور لسان عثمانیه تحویل ایله شیوه والفاظجه بینده چوخ چوخ مغایرت وتفاوت لار ظاهر وصریحدور * ترك اقوامی برقانچه قبایل وعشایره تفاریق ومنشعب اولندیغی کبی هرقوم وقبایل نینك دخی اصطلاح وتعبیرات لاری بربرلارینه متفاوت ومتخالف اولوب لسان چغتایی نینك بعضاً اصلاحات لاری الیوم هم استعمالدن مسقوط قالمقده دور * پادشاه فلك دستکاه کامکار وشهنشاه ملك قدر معدلت شعار ناصر الملته والدین مروج الشرع المتین باعث الامن ولامان صاحب العدل والاحسان خلیفه زمان السلطان ابن السلطان (السلطان عبدالحمیدخان غازی) خلدالله ملکه افندمز حضرت لارینك عصر معارف حصر خسروانه لاریده چون ارباب فضل

Digitized by Google

وهنر زیاده اولمق سببی دین انواع کرم عمیمه واصناف نعم جلیله الطاف وعنایات
بیغایات سنیه یه مستغرق وسرافرازاولمقده دور بوخیرخواه قدیمی ورضا جوی صمیمی
داعیلرینه موجب شوق وغیرت اولیب الیوم ماوراءالنهر یعنی آسیای وسطی ده
متداول ومستعمل بولنان ولسان عثمانیدا تغیر وتبدیل قیلیلغان لغات لارنی جمع
ایلاماك بوشهریار کریم الاخلاق وپادشاه عمیم الاشفاق زمان راحت
توامان لاریغه کیم خلایق مهد آسایش ومسند راحتده دورلار
بودودمان پاك نهاد اجداد عظام واجب الاکرام لاری مواطن اصلیه ده
استعمال اولنان لسان معنویه لاریغه تکلم ایدیلان لسان ولغاته وقوف ایتماکلیکه
مایل بولنان اکابرواعاظم اشراف واقوامغه برتحفهٔ شایسته اولمق امیدی برلااوشبو صحایف
رقمزده (لغات چغتایی وترکی عثمانیه) غه موسوم ایتیلدی ویوزدین متجاوز آسیای
وسطی شعرای بنامی نینك آثارلریدین لغتلارغه شواهد ومثال کیلتوردیم * وایکنجی
دفتریغه ماوراء النهر یعنی آسیای وسطی اوزبك قبایل لاری برلاس مغول تاتار
نیکوز قانکلی قنغان چیم بای چوپوت منجر ایاقلی توپاقلی یوزمنیك اویغور
قیشلق ختای قپچاق قیرغز قذاق قره قلپاق سرای متین سولدوز قورلاس
قونغورات کذکی منفت ارلاس تراقلی اباقلی اچه میلی عرب ایرغیز دورمان
یمان قیره سالدی اون چلایر ارغین الچین اورماق توادق کجیق قلماق قارلوق
کیلجی بویراك ادیرات قیات فنکلی اوزارلات چوپلاجی قوشجی اوتاجی
اویمادت ارغیت میسید مرکیت بورقوت اوکلان اویشون تاتار یابو تمه بدین
ارلات وکیت قلان وچوپلاجی قاری ویلا ویابو فولادجی غجر
وبدی آس جیورغان وکیلجی ایلح بیات بویادت ترکن کودای تکی
اغار جورات اوغلان نوبای علی هذا القیاس توقسان ایکی اوروغ وتیره اوزبك لار
ایچیده سویلنلمکده اولغان چغتایی ضروب امثالری وحروف هیجا ترتیبیله ثبت
ایلدم * وبالاده ذکری کچغان یوزدن متجاوز آسیای وسطی شعرای بنامینیك آثار
برکذیده لریدین بیرار نعت وقصاید وغزل وتخمیس وبحر طویل کبی اشعارلریدین
دخی درج قیلیلدی * منظومه اولان مقدمهٔ کترانه مده ذکر اولندیغی کبی لازم
ملزوم الفاظلر وچغتایی لسانی اوزره بعض عهدنامه ویاللیغ وانشا واولحوالنیك
عادات واطواری وحکمدارلرینك منصب ورتبه لری وممالکلرایله فرسخلری
وچغتایی علم حال وقواعدلرایله بعض آثار مفیده ی میدان انتشاره وضع

Digitized by Google

ايتمك اوزره عاجزانه ثبت دفتر قيلدم اميديم اولدوركه منظور اولوالابصار اولوب حسب المقدور البشريه بويتيشتورغان اوراق وظهوره كلغان بولغان خطاى عاجزانه‌م نينك لطف احسان اصحابى فصاحت وانصاف اربابى پردهٔ اصلاح ايلان مستور ايلامك مرحمتيله سرافراز ايلاغايلار آمين يارب العالمين .

تمـــت

Digitized by Google

مؤلفك منظومه چغتايي مقدمه سى

حمد جناب باری * ونعت حضرت پیغمبری * القاب چهار یار عظام * و آل اصحاب کرام * مدح و ستایش پادشاه عصر * (سلطان عبدالحمیدخان غازی) * وترجمهٔ حال مؤلف * وسبب تالیف کتاب *

* بسم الله الرحمن الرحیم * مطلع اول قران کریم *
* حمد اوسون تنکری بی همتاغه * اول خدای احد یکتاغه *
* قیلدی اول عزی دانا بینا * بزی آدم خیلی دین مستثنا *
* دین اسلامی اوخلاق قدیر * ایتدی بیزلارغه نصیب وتقدیر *
* شکر کیم بیزلاری بینا ایتدی * امت خاص بنی نا ایتدی *
* یلقب اول سروره امت قیلدی * سنی واهل جماعت قیلدی *
* هادی شرع رسول الثقلین * سید عالم و شاه کونین *
* شرع ایله عالمی پرنور ایتدی * رحمتی برلا بتون نور ایتدی *
* بعد ازان امته اصحاب کرام * شرع پیغمبری ایتدی اعلام *
* یتی اقلیمده بمون باری * تون کون بولدی شریعت جاری *
* آل اصحابی قویاشتیك تابان * بردی اسلامه شرف تابو زمان *
* بوزمانینك هماولوغ صاحبی بار * جیغه لیغ عادل دریا دلی بار *
* جمله عالم غه بتون رهبردور * خلف و نایب پیغمبردور *
* حضرت (عبدالحمید) خان دوربول * دهراراخسروسلطان دور بول *
* بویله سلطان معارف پرور * بویله شاهنشهٔ فرخ آختر *
* بوکبی عادل فرخنده نژاد * بوکبی شاه مراحم معتاد *

Digitized by Google

* موندین پادشهٔ طالعی اونك * کلامیشدورنه کلورموندین صونك *
* شرع وفضل وهنر وعلم وکمال * مونینك عصرنده ایرورمالا مال *
* سایه‌سنده هم عارف اولدی * کوب کیشی اهل معارف بولدی *
* کرمی جعفر برمکدین خوب * عدل‌ودادی کرمیندین مرغوب *
* بای یانکلیغ یورورعصرنده کدای * بر کدای دریدور حاتم طایی *
* جمله‌دین بندهٔ ناچیزی مین * بردعا کوی سحر خیزی مین *
* مینی هم کوپ یره مامور ایتدی * کوپ کوپ اکرام ایله مسرورایتدی *
* هم سفارتله سیاحت قیلدیم * هند وسرهندی زیارت قیلدیم *
* کنك دریاسیدین هم ایتدیم عبور * دهلی واکره‌ده کزدیم بحضور *
* عزم عنبر سر ولاهور ایتدیم * پیندی یولیله پیشاور کیتدیم *
* برنیچه راشو کوتلدین آشدیم * کابیلینك قورغانینه یتشدیم *
* کوپ کورونیش لارایله ایتدی قبول * شیرعلی خانکه مین اولدیم مقبول *
* یخشیلیغ برلاهم الفت قیلدیم * تینك توروب یانیده صحبت قیلدیم *
* آشوری رومی رعایت ایلب * بی نهایت منکا حرمت ایلب *
* لطف وانعام فراوان ایتدی * خلعت وآت‌وزر احسان ایتدی *
* شیردلخان دیکانی ایتدی رفیق * تابخارایه تیك قیلدی ترفیق *
* خوش قیلیق برله اوزال توردی مینی * کوپ عطا برلااویال توردی مینی *
* بامیان پوتلرینك آستی بیلان * هندوکوش طاغلرینینك اوستی بیلان *
* ایك وخرمه واصل اولوبان * طاش قورغان ایلاخلومی کوروبان *
* کابل وبلخ وهیراتی کیزدیم * ملك ایران وکلاتی کیزدیم *
* خیوه‌و بحر خزرده یورودوم * اخل ومروده کوپ اولتوردوم *
* ترکستیك حالنی بر بر بیلدیم * جنس ومقدارینی دفتر قیلدیم *
* قدریم ایلتی بخارایه قدر * یورودوکیم یر نقدر دور نقدر *
* چون بخارا ارا داخل اولدوم * حکمدارنیك قاشیدا اولتوردوم *
* کوروشوب ایلدی چابك مهمان * ایتدی کوپ تنکه‌وطلا احسان *
* برنیچه کون یانیده توردوم مین * یخشی لیغ برلاتیك اولتوردوم مین *
* صدر ایتب رتبه ویرلیغ بیردی * نیچه کون اورون کونلیغ بیردی *
* کیمناقیت ماغه ایتدیم تقریر * چاره‌سز بیردی منکارخصت امیر *

Digitized by Google

* تینج دریای امودین اوته راك * کابل وهند یولینی توتاراك *
* روماقیتاق لیغا مایل اولدوم * ریر ایلا منبئ یه‌واصل بولدوم *
* شور دریاسینه کیردیم ناچار * محنتیم یولده کیدان اولدی دوچار *
* ملك بغداد ایله عودت ایتدیم * کوه چنبردن حجازه کیتدیم *
* برزمان یسرب وبطحی ده یوروب * مصرده برنیچه کونلاراوتوروب *
* یخشی برساعت اشرف بولدوم * استانبولغا مشرف بولدوم *
* بویله بیرکشور اقدس یوقتور * بوکبی شهرمقدس یوقدور *
* کلیبان خدمتم ایفا ایندیم * نیکا مأمور ایسام اجرا ایتدیم *
* مونده بعض یره اعضا بولدوم * فخری خدمتاره حمپا اولدوم *
* بر سیاحت بنه چیقدی باشمه * یالباریب قو یمادیلار خاهشمه *
*ملتنك نامنه کیتکین دیدی لار * مجره‌تیزیوری یتکین دیدیلار *
*برنیچه ذات ایله یولداش اولو بان *برچه‌مبعوث ایدی سرداش اولو بان*
*طونه نهریدین اوتوب کیتك لار * سکدین شهر ینه تایتیکلار *
*یوله چیقمش ایدیلار خلق تمام * بویله بر غلغلهٔ خاص وعوام *
* کوروشوب پشته‌ساری کیتك بز * مینك‌لك ادملی یرایتیك بز *
* او یغین واوغر یوی الحال * شوراده سو یلاماغیم امر محال *
* کوریبان بزلاری بولغاج حیران * مجار عثمانلی دیبان ایتدی فغان *
*هرکیم عثمانلی دیبان قیچقیریشار * ترك دیب کته کیجیك حیقریشار *
* جمله بر بر کلیبان ایل او پدی * ترك دیب القیشله قیامت قو پدی*
* مجارستانی تماماً کوردوم * کل بابا تربه‌سنه یوز سوردم *
*شرق السنه‌سی نیك طالبی کوپ * جغتای ترکی سینك راغبی کوپ *
* اسکی عثمانلی لسانی دیر لار * چغتای ترکی زبانی دیر لار *
* آسیادن کلیشیم اکلادیلار * چغتای بیلدیکمی تیکلادیلار *
*کوپ کپ اورماقغه تلاشلاشدیلار * بول لغت اوزره کینکاشلاشدیلار*
* آنیك اوچون منکا رغبت کلدی * برلغت بیتماغه غیرت کلدی *
* هم هوس ایلارایدی بعض کسان * مهترو کهتر ایلان نوهوسان *
* طو پلادیم مین نقدر اولساقتی * چغتایده متد اول لغتی *
* بر مثال هر لغته کیلتور دوم * شاعر ینك اسمی بیلان بیلدوردوم*

Digitized by Google

*توقسان ایکی اوروغی یاد ایتدیم * تیره وجنسینی تعداد ایتدیم *
* ینه برقنجه ضروب امثال * صرف لفظ جغتای مثل طیتال *
*فرض عین وتوتوق وجوره سوزی * اوشوك وقوشوق وکیم ربغوزی*
* جغتایجه غزل برقچه نعت * انلرینك ایچلاریده کوپ بولغت *
* خیوه دن بلخ بدخشان قچه تاش * یاخود اوزبك قچه تیره قچه باش *
* مثلا مرو بخارا اره سی * نیجه فرسخ قاچ اغاچ دور قره سی *
* آسیاده نیجه شاعر بولسا * چغتای لفظنه ماهر بولسا *
* برلیغ ونامه و انشاسی بیلان * چغتای رسمی نینك املاسی بیلان*
* حکمداران عملین بیلمك اوجون * شغاول ایینین اورکانمك اوجون *
* کیما دیرلار یساول و قراول * کیما دیرلار بکاول وکتاول *
*ندور اول قوشون وکیمدر الامان * قل وکورك ونی دور ترخان *
بدرقه قیسی وکیم آق اویلی * قتاغان نیدورکیم دورلولی *
* برالتنجه تیزیلدی همه سی * جلد ثانیده یاز یلدی همه سی *
(نقشی)بیتدیم بو یوسون اوزره کتاب یارب اولسون بولغت هر یره باب *
* بول اثر شیخ سلیمانیکدور * بوکتاب و بولغت آنینکدور *
* اسمی (ترکی جغتای لغتی) * (قدیم عثمانلی لسانی) دورآتی *
* جغتای ترکلرك اصلیدور * خلفهٔ روی زمین نسلیدور *
* یعنی بو سلسله نك تاج سری * چیغه لیغ خسرو والا کهری *
*حضرت (عبدالحمید) سلطانیك * بو اولوغ خسرو عالی شانینك *
* نجل و امجادینی یارب شادایت * عمر ایله شوکتنی مزداد ایت *
* شأن شهرتله معمر بولسون * خصم واعداسی مکدر اولسون *

تمت

Digitized by Google

قواعد

ترك اقوامنك اصل ومنشئ وقاچ قبائله منقسم اولديغنی بیان وتعداد ایلدکدن صکره لسان چغتایی یه دائر بعض معلومات ایله اصول وقواعدینی بیلدیرمك ایچون ایضاحات اتی یه ابتدار قلندی

لسان ترکئ جغتایی یه تعلق ایلیان قواعد وضوابط ایچنده جای ملاحظه بعض شیلر واردرکه انلری وارد خاطر ایتمك لازم کلور * مثلا توران زمینده اقامت ایلیان اوز بکلر واهالئ ماوراء النهر بعض کلماتی کاف عربی ایله تکلم ایلیوب اهل خوارزم وترکمانلر همان لفظی کاف عجمی فارسی ایله تلفظ ایده یورلر فقط بورالرینه دخی زیاده دقت ایتمك لازم کلوب انجق املای کلمات ترکی نزدنده شوراسی مقرر ومحققدرکه رسم خط زبان ترکی یه خاص اولوب تحریری دخی تقریرینه مطابقدر لاکن کتابتده بعض حروفات واردرکه تلفظ اولنمیور نه کبی الف بیان فتحه وواو بیان ضمه و یا بیان کسره در بعض اسملری بوقاعده اطراد ایتمز * مثلا (تفنکجی) معنی سنه اولان (مرکن) کبی (وسنجق وسنجره وغیره) کبی بوندن ماعدا بعضا دال وتأیکدیکرینه تبدیل اولنور فقط بودخی مطرد دکلدر * مثال دیمك وایتمك دیمالك وایتمالك کبی که بوراده تبدیل جائز دکلدر غین وقاف وخاً حروفندن بکدیکرینه تبدیلی ممکندر فقط بودخی مطرد دکلدر (یغماق) جمع ایلك (وسیغماق) سیغمق (یاغماق) یاغمق که غ ایله هردائم یازمق لازم کلور (یقماق) خراب ایتمك (وسیقماق) صیقمق و (یاقاق) یاقق (ویاقین) یقین) وقریب الفاظنك خلافنه که بونلری هردائم (ق) ایله یازمق ایجاب ایدر * وبعض الفاظ دخی واردرکه * مثلا (قرچغای) قرغی وقارغاول یبانی طاوق (وتوزغونك سیاه قرغه وتوزغالان آشوب کبی بونلرك اوسطنده بولنان غینی تبدل ایتمك جایز اولوب (قورقو) خوف (وایقو) خواب (وتوقوز) طقوز (وچاقین) برق) الفاظی دائما قاف ایله یازمق لازم کلور ومع هذا لسان اتراك وروم وایرانیده بعضا کاف عربی داله بدل استعمال اولنیور * مثلا (ایتکان) ایدن معناسنه (وایتکای) ایدای معنی سنه در * و بوجمله دن اوله رق سین صاد

Digitized by Google

مهمله یه وتای قرشت طای حطی یه ویا داله تبدیل اولور * مثلا (تورلوك) دورلوك دورلو کبی و (توتلوغ) و (طوتلوغه) کبی و (طاغ) طاغه و (آت) آده واسم و (سو) صویه و (آسیغ) آصین نفع و (ساسیغ) صاصین فنا قوقولو ومتعفن کبی (واو ویا) یای حطی بولنان اکثر حروفده تحریر ایدلمز *مثال (الماس) و (توتماس) المز وتوتمز کبی و بعضاً زای حوز ایله یازیلور * مثلا (ایتکاز) ایدرم وایدوروز دیورلر) کبی و ینه بعضاً کلمه‌لرك اخرینه کلان قاف غینه تبدیل اولور (یاق) و (یق) خراب ایت (یاغ) و (یغ) جمع ایت امرلری دخی هروقت عین ایله یازلمق وهکذا کلمه‌لرك اخرنده الف وها حرفلری یکدیکرینه بدلدن استعمال اولنیور * مثال (ایدا) و (ایده) حضورودر برابر و (یانیغه) و (یانیغا) یانمه جانبه و (اینجا) و (اینجه) بوقدر*کبی فقط (منکا) بکا و (سینکا) سکا و (اوزکا) بشقه وغیر و (بزکا) بزه بونلر یالکز الف ایله یازیلور

وتنکه وتنکا اسیای وسطی سکه ونقره‌سی و (اتکه) و (انکه) لالاودایه کبی های‌هوز ایله یازیلور و (اوستینه) و (اوستینا) اوزرینه لفظی هرایکی طرزده یازیلور وینه غای وکای‌ده یایك ذکری و یاخذفی‌جائزاولوب (ایکی) ایکی و (یتی) یدی و (توقوز) طقوز وینه لسان ترکیده هرفعلده صیغه‌نك اصلی امردر وسائر صیغه‌لرك علامتی اکاملحق اولوب افادهٔ معنی‌یی تجدد ایدر مثال (آل) و (کیت) کبی‌که ارادهٔ مصدرده (ماق) و (ماك) علامت مصدرلری اکا التحاق ایدیلوب (الماق) و (کیتماق) الماق‌وکیتماك کبی فعل ماضی‌نك بناسی(دی*وتی)اولوب بوایکی کلمه‌لری امرك اخرینه الحاق ایدلدکده ماضی حاصل اولور (الدی) و (کیتی) کبی* فعل مضارعك بناسی دور و (آلار) لفظنك علاوه‌سیله حاصل اولور * مثلا (آلار) (الادور) وکیتار کیتادور (غان) و (کان) لفظی مضارعه‌یه ملحق اولدیغی وقت معنیٔ مصدری ومعنی‌مفعول حاصل اولور* مثال (دورارغان) الارغان وکیتارغان کبی وینه استعمال صیغه‌قاف ویاغین ایله اولور مثال (قیلاق) و (قیلغای) وینه (بیلمك) و (بیلکای) بونلرك هرایکیسی سماعه موقوفدر قیاس ایله بیلنمز ومضارع صیغه‌سی ضمایر متصله ایله معنیٔ مصدری افاده ایلر * مثال (باروری) یعنی کیدیشی وینه (بارورنك) کبی ضمایر منفصله مصدری بیان ایتمز نکبی (بارورمین) یعنی کیلیرم* ومیم ضمیر متکلم وحده جمع اولدیغی

Digitized by Google

حالده معنیٔ مضارعی افاده ایلر مثال (بارورام) یعنی کلیورم واکر حروف مضارع یعنی راء مضمومه و یا مکسوره میم ایله مرکب اولدیغی حالده معنیٔ مصدری افاده ایلر مثال (بارورم) یعنی کیدرم و (چکارم) یعنی چکرم* واکر راء مفتوحه ایله مرکب اولور ایسه مضارعی افاده ایلر مثال (بارورام) یعنی کیدرم و بنه صیغ حالی * مثلا (اقارا) و (توکولا) مصدر معنی سنده در (یعنی اقارمق وتوکمك) (اقان) و (توکان) هم لفظ مصدردر و بعضا فاعل و بعضا مفعول معناسنه کلور مثال (ساچکان)(ساچان) وکیلکان (کلان وکلش وکلمك) کبی (چقماس) فعل مضارع ومنفی غایبدر (یعنی چیقمز فقط هر وقت که لفظ مذکور لغ ایله منضم ومرکب اولور ایسه مصدر منفی معناسنه کلور (چیقماسلیغ) یعنی (چیقمزلق) کبی ومش لفظی دخی علامت مفرد ماضی مغایبدر*وکای دخی بعضا علامت مفعول و بعضا ماضی مجهول و بعضا دخی بوکا یای مصدر ملحق اولدیغی وقت مصدر واسم مصدر معناسنه استعمال اولنور*مثال (اسرایشی) (یعنی محافظه ایدیجی) و یاسایشی) یعنی اعمال قیلیجی) کبی و بوطریقه دخی مفعولیتدن کنایه در ولاوواو وراء حرفلری برفعلك اخرینه کلور ایسه کرك کلمات جامدهٔ ترکیده ویالسان ترکیده استعمال اولنان الفاظ مشترکه ده اولسون مثال (باشلاماق (باشلمق) وتیشلامق (دیشلمك) کبی والفاظ مشترکه یه مثال (کارلامق) وکذارلامق (ادا ایتمك) وهوسلاتماق (هوسلنمك) و یوه لاتمق (یوه اتمق) (واورکورماك) ومونکراماق (محزون اولمق) وسبته راماك (دیوانه اولمق)وکندرامق) (متعفن اولمق) کبی وانفعال بابنك بناسی بونلرك بعضاً لام ایله استعمال وتلفظ ایتمك ایله اولور (مثال توتولماك) یارلماق (کوندرلمك) کبی و بعضا دخی نون ایله اولور (باغلانماق) وکورونماك کبی و بعضاً دخی کرك لام ایله وکرك نون ایله استعمال اولنیور مثال (یاسالماق) و یاسانماق یعنی یاپیلمق*فقط یاپیلش نسنه بشقه سی طرفندن اجرا ایدیلور ایسه لام ایله وکندی نفسنده اجرا ایدلمش اولور ایسه نون ایله استعمال ایتمکدر* وبعضاً دخی بنای انفعال لامسز دخی استعمال اولنور* مثال (آیریلماك) وایریماك کبی (اکریلمك) وهکذا نونسز دخی استعمال جائزدر* مثال (قالیماس وقالماس) (قالمز وقالمز) و بعض کلمه دخی لام ونون ایله استعمال اولنیور قوتلماق وتالیماق (قورتلمق واضطراب ایتمك) باب مفاعلة نك علامتی شین حرفنك کلمه یه داخل وعلاوه ایدلمسی ایله اولور مثال اوروشماق یعنی (اوروشمق)

Digitized by Google

كبي* وبعضاً دخى فعلك كندیسنده شين حرفى موجود اولور* مثال (توتوشمالك) (توتشمك) كه توشمالك مصدرندن منشقدر* هرفعل لازمك علامتى هرصيغه‌ده مختلفدر*مثال (قوتولماق) (خلاص اولمق وتونقارلمق) وتويماق) وقويغارمق كبي وهكذا تعدينك نهايتلرى مصادرده در*ويا كسر ايله در (وتور) تاى قرشت ايله كلور*مثال اورماق واوردورماق وتوتماق قوتورماق(واوچراماق اوچراتماق) كبي بعضا ايكى تانك التقاسى وقوعبولديغى حالده بر تاحذف ايديلور مثال(تاتماق وتاتورماق)ويانماق ياتورماق) كبي فقط بعضاً تايى حذف اينك جائز دكلدر مثال (آتماق واتتورماق)وتويور وتوتيتورماق) كبي و بعضاً دال وتا دور وتوردن حذف اولەرق فعل امرك حرف آخرى مضموم اولوب راء مهمله ايله منضم اولور مثال (اشماق وآشورماق) وقاچماق وقاچورماق كبي فقط بعضاً دور وتور لفظى كلمەنك اجزاسندن اولوب اولوقت حذف جائز دكلدر مثال (توتورماق) وتودورتماق والتورتماق) كبي فعل متعدي اكثر اوقاتده ايكى بنا اوزرينه ياپيلورمثال اولتورماق) (اوتورمق)واولتورتماق واولتورغورماق)وكورماك و(كورساتماك وكوركوزماك) كبي* و بعضاً هرايكى علامت متعدى برصيغه‌ده كلور مثال(تيكورماك وتيكوروتماك) كبي* وبوجمله‌دن اولەرق مصدر مضاف تضمير متكلم وحده مكسور اولور ايسه مثال (الماقيموكيلماكيم) كبي * بونلر اولوقت معنئ مصدرى افاده ايلر وغينك ضميله مثال (الماغوم) كبي مضارع منفى معناسنه كلور مصدرك نهايتلرى قاف وكاف ايله اولديغى بيلمك دخى سماعى اولوب عادت واستعمال لسانه موقوفدر فقط بونكله برابر بونلر اشتقاق ايدن صيغەلر قياسيدر*اتراك وايران واسياى وسطى اهاليسى اوقدر مصادرك قاف و يا كاف ايله منتهى اولمسنى زياده دقت ايتمزلر نكبي ايرماك (ايرمك و يتوشمك ايرماق)دخى استعمال اولنيور * اتراك روم حرف مصادرى كرك نهايتى قاف ايله اولسون وكرك كاف ايله اولسون حين اضافه‌ده يابعض حروفه منضم اولديغى حالده تخفيف ايچون انى حذف ايدرلر مثال (الماق والماس) (آلمق وآلمز) والمادين (المەدن) وكيلماك (كلمك) وكيلماسى (كلمسى) وكيلمادين) (كلمەدن) كبي وينه ماضى متكلم مع الغيره دخى قاف وكاف مصدر حذف اولنيور مثال ايلادوك و يغلادوق (اغلادق) كبي فقط بونلره كاف و بى قاف مصدرى منضم اولور ايسه معنى مصدرحاصل اولور (مثلا ايلادوكيم وآغلادوغيم) كبي وايضا (توكدوك) وتوكدكجه)وآلدوق والدوغين بناى اسم مصدر ايچون كلور* وبعضاً

Digitized by Google

دخی بوتا ایله کلور*اونوت واویات (خجالت) کبی و بعضا قاف وغین ایله کلور بو یروق (فرمان) وآلداغ قریب) و بعضاً دخی کاف ایله کلور مثال بیلیك (دانش) وتیلوك (دلك) کبی وبعضاً شن ایله کلور مثال (اورش) (جنك) (و یورش) رفتار) و بعضاً یامیم مثال الوم ویولوم کبی و بعضاً نون ویا جیم ایله کلور* مثال سوکنجی دشنام وساغنجی (اندیشه وخیال) کبی و بعضا دخی لام ایله سیورغال (بخشیش واحسان) ویا سال (صف ومنتظم) وبعضاً نون ایله مثال یغین (جمعیت) ویاغین (یاغمور) وبعضاً غو ایله مثال یارغو (تفریق) وسورغو (سورش) والغو (اخذ) و بیرغو (و یرش) و بعضاً دخی مختلفه ایله (الغو بیرکو الش بریش الیغ ساتیغ الیش ساتیش قیلیغ قیلش) کبی و بعضاً دخی (غوروکور ایله چیقغور) کبی ماضینك علامتلری دی وتی در مثلا الدی وکیتی کبی و سنه (دیلار وتیلار) مثال الدیلار وکیتلار) کبی دوتیك ودونك وتیك وتونك دخی علامت ماضیدر البینك (اورونك وکیتینك وتوتونك کبی) و ینه دینکز ودینکلار (ودونکزودونکلار وتینکز وتینکلار وتونکوز وتونکلار) دخی علامت ماضیدر* مثال (الدونکز وآلدینکلار) واوردونکز واوردنکلار) وکیتینکز وکیتینکلار) وتوتونکوز وتوتونکلار) کبی*ایضاً دیم ودوم وتیم وتوم مثال (آلدوم واوردوم) (وکیتیم وتوتوم) کبی ودوق وتوق) ودوك وتوك) مثال آلدوق ساتتوق کیلدوك وکیتدوق) کبی و بان مثال البان (الهرق) و یب مثال آلیب وکیتیب کبی*بونلر جلهسی علامت ماضیدر ماضی ایله مضارع اراسنده مشترکا استعمال اولنیور الفاظ میش مثال (آلمش والنمش) واورولمیش والادورمیش) واورا دورمیش) کبی وثانیا غان وکان مثال اچیلغان وتوتکان و یاشورلغان وآلورغان وآلادورغان وکیلورکان ویاشورتورغان و یاشونادورغان و بوتکاریلورکان و بوتکاریلا دورکان) کبی بعضاً مضارع منفی ماضی منفی معنی سنه کلور مثال(باریلایدور) واچیلایدور) کبی هروقت کیم مضارع ماضی ایله ربط اولهرق استعمال اولنیور ایسه حکایت حال ماضی حاصل اولور*مثال کیلور ایردی وکیلادور ایردی مضارعنك علامتلری ایکی نوع اولوب بری رادر* مثال آلور وچیکار وایستار و یوور (یتیورودیر) ودیکر علامتی دخی (دوردر) مثال الادور وکیلادور کبی بوندن ماعدا دورك ماقبلنه یاحرفی علاوه ایله اولورکه (استایدور(استیور) ودیدور (دیور) و یددر (یور) یا آخیرك شباعیله و یائینك بریسنك اسقاطیله مابین مضارعده وغیره الفاظ مشترکه ده غای وکای وسون ودیك

Digitized by Google

مثال (آلغای وکیلکای) کیلسون وکیدیك کبی وبعضاً فعل امرك مفردمغایب افاده‌سی چیقار امرك اخرینه فتح کلور ایسه مثال تیشا وتاریله (یعنی زراعت ایدیله) وبوصیغه هم معنی مصدری وغایب وحالی افاده ایلر اسم فاعلك علامتی غوجی وکوجی اولوب بونلر امرك آخرینه الحاق ایدیلور مثال (الغوجی وکیلو کوجی) (آلیجی وکلیجی) کبی افادهٔ استدامتده اسم فاعلك اخرینه غان وکان کلیور مثال (توتاغان وچاپاغان وکولاکان وکیسا کان) چاق دخی علامت اسم فاعلدر مثال یاسانجاق آچار لفظی مشترکان فعل مضارعدن اولوب اسم فاعل مصدر معنی سنه دخی کلور بالاده ذکر اولنان (غان وکان) علامتلری دیکان وبیرکان کبی اسم فاعله شامل اولدیغی کبی مصدر وماضی ومفعول معناسنه دخی کلور * اتراك روم بونی تخفیف ایدرك قیلغانی قیله وابلاکانی ایلیان‌دیه استعمال ایدیورلر *مفرد مغایب اچماس بولسا لفظی کبی بعض کلمه معنیٔ فاعل منفی‌یی و مصدر منفی‌یی افاده ایلر*بوندن ماعدا (غورو کور) علامتلری مثال اوچغور (یعنی اوچر) واوتکور واویقاتماغور) دخی معنیٔ اسم مصدری افاده ایلدیکی کبی معنیٔ فاعل منفی‌یی دخی بیان ایلر*غون کاف فارسی ایله کون مثال غادغون (واوتکون وچانغون بعضا چایغونجی هم بومعنی‌یی افاده ایلر اسم مفعولك علامتلری زیرده بیان اولنانلردر* اولا بعضی افعال داله مفعول معناسنه کلور*مثال سینوق و یتنك کبی (مکتوب) ثانیا میس وغان وکاف فارسی ایله کان لفظلرینك فعل امرك اخرینه الحاق ایتمك ایله اولور مثال اولمیش واولغان واولکان * ثالثاً غون وکاف فارسی ایله کون لفظلرینك امر فعله الحاقیله اولور مثال یورغون وسورکون کبی نسبت معنی‌سنده اولان الفاظ داله بونلردر (لیغ ولوغ) وکاف تازی ایله لیك ولوك الفاظی اوتالیغ و یوکلوك الی‌هذه وبعضاً دخی یای نسبت طهرانی کبی وبعضاً مصدری بزرکی کبی وبعضاً دخی ذووذا ذامال و ذومال (یعنی صاحب مال) کبی زبان ترکیده اساس صیغ اولان فعل امره بعضاً غیل وکیل لفظلرینه اکا الحاق ایدرك مثال قیل قیلغیل وکیت کیتکیل کبی * وبعضاً غیل وکیلك لامنی نونه تبدیل ایدرك تیلاکین وتیلاکیل کبی وبعضاً دخی فعل امرك اخرینی مضموم ایدرك بارور واختارور وبار واختار کبی تنین وجمع امرنون وکاف ایله اولور مثال کورنك وکورونکیز وکورنکلار وتوتونکلار کبی *بوراده نهایت کتوریلان لار علامت جمع غایبدر کاف تازی ایله دیك وتیك وسون وغای وکاف فارسی ایله کای فعل

Digitized by Google

امر مغایبه ملحق اولدیغی وقت معنیٔ استقبالی افاده ایلر * مثال اسرا واسرادیك (یعنی اسراك) والفاظ مزبوره‌نك سایرلرنده دخی مفتوح الاخر اولان فعل امر کاف تازی وکاف فارسی لفظیله معنیٔ استقبالی افاده ایلر * مثلا یاراشده یار اشکیر اك بولغای دیه استعمال ابدیلور * لسان ترکیده علامت نهی میم مفتوحه‌در مثال بار بارما و بعضاً دخی (بارماغیل وبارماکیل) دیه‌رلر و بعضاً دخی لام نونه مبدل اولور بارماغیل معناسنه بارماغین کبی والماغیل معناسنه اولان الماغین * وینه علامت نفی میم مفتوحه‌در مثال (کیلمامك والمادی وکیلمادی) کبی وینه مایدور لفظی دخی علامت نفی در مثال کیلمایدور بعضاً علامت متکلم وحده مان لفظیدر مثال (کیتمان وکیتمم وکتامان) وایده من وایتامان) کبی ومانام لفظی بعضاً علامت متکلم نفی ایچون کلور مثال ثایمان کبی ولفظ (ماس مین) مثال ایتماس مین (ایتمم) والماس وقیلماس) لفظلری بعضاً اثبات ایچون وبعضاً نفی ایچون کلور * مثال اولمسی کبی علامت حال فتح آخردر * مثال کولا وبودخی تکریراً دخی بعضاً استعمال اولنیور مثلا کولا کولا وبعضاً یای ساکنه‌در مثال اوینای اوینای وتکریر وبعضاً دخی یای مضمومه‌در (اوینایو) کبی وبعضاً یای مفتوحه‌در (آغلایه آغلایه) * علامت مذکوره‌دن بشقه کاف فارسی ایله (کاج وغاج) محض وچون معناسنه اولان (الغاج ویتکاج کبی (زبان عثمانیده جق جك کبی (الیجق صاته جك) وکاف فارسی ایله (غای وکای) لام تعلیل معناسنده اولوب حتی عباره‌سی مقابلنده‌در (کیتغالی یتکالی) کبی * (وغو وکو) کاف فارسی ایله حاصل مصدر معناسنده‌در مثال (آلغو وبیرکو) کبی * ومان لفظی دخی فعل نفی دن علامت متکلم وحده‌در مثال (المان) کبی وماس دخی فعل نفیدن علامت مفرد مغایبدر * مثال (الماس) کبی (اغوجه وغونجه) وکاف فارسی ایله (کوجه وکونجه وکانجه) الی معناسنه اولوب وزن ومقداری افاده ایلر مثال (اوشالغونجه) کبی * وهکذا کاف فارسی ایله (غولوك) وکاف تازی ایله (کولوك) قابلیت معناسنه کلور * مثال (الغولوق وکیکولوك) کبی وآخرلری کاف تازی ایله کلان (غودیك وکودیك) قابلیت ومماثلت معناسنده استعمال اولینور مثال (ارغودیك وایکککودیك) غوم وکاف فارسی ایله کوم) علامت متکلم وحده‌در (الغوم والغومدر کیلکوم وکیلکومدر) غومیز وکاف فارسی ایله کومیز) علامت متکلم مع الغیردر مثال آلغومیز والغومیزدر) وکیلکو وکیلکومیز) در کاف فارسی ایله (غونك وکونك) علامت مفرد مخاطبدر (الغونك وکیلکونك) کبی کاف فارسی ایله (غونکوز وکونکوز) علامت جمع مخاطبدر مثال

Digitized by Google

(آلغونکیز وایتکونکوز) کبی (غوسی وکاف فارسی ایله کوسی)علامت مفرد مغایبدر مثال (الغوسی ویرکوسی) کبی (زبان عثمانی ده (السن وکلسن) استعمال اولینور) (غوسیلار)وکاف فارسی ایله کوسیلار) علامت جمع مغایبدر (الغوسیلار دور وکیلکو سیلاردور) کبی (سالار علامت جمع مغایبدر کیت سالار) کبی (وسام علامت متکلم وحده درکیت سام) کبی * وساق کاف تازی ایله ساك علامت متکلم مع الغیردر مثال (کیت ساق وکیت ساك) کبی* کاف فارسی ایله سانك علامت مفرد مخاطبدر*مثال (کیت سانك)سانکیز)دخی علامت جمع مخاطبدر مثال(کیت سانکیر) لفظ مذکور برده علامت متکلم مع الغیردر مثال(کیت سانکیز)کاف فارسی ایله لینك علامت متکلم مع الغیردر مثال (الالینك) متکلم وحده ومفرد مخاطبه لرك علامتی مین ویای سکنه در مثال (آلای وآلامین(نکونکیز ونیکلار علامت جمع مخاطبدر*مثال (الینك والینکیز والینکلار) کبی دورغان ودورکان الارغان) کبی(الیجی والان)معناسنه استعمال اولینور* (سام)معنیٔ فای شرطدر اکر معنی سنه(کیدسام)میم علامت ضمیر متکلمدر(الم) کبی (ومیز) دخی ضمیر متکلم مع الغیردر (اچاقیز) کبی(ینك)علامت مفرد مخاطبدر (باشینك) کبی* جمع مخاطب وامر ونهی علامتیدر*مثال (الینك والمانك) کبی (نکیز و یکوز) ضمیر جمع مخاطبدر مثال (باشنیکیز)وکوزینکز) کبی*باوسی) لفظی دخی هر ایکیسی علامت مفرد مغایبدر*مثالی (باشی وباشی سی) کبی*لار علامت جمعدر مثال(یخشیلار) کبی(ومیرلار) لفظی علامت جمع مغایبدر مثال (کیتدیلار) کبی وعلامت جمع مخاطب دخی اوله بیلور (ایرونیکلار) کبی (مین یعنی بن وسین یعنی سن) و بیز یعنی بزسیز وآلار انجه یعنی بوقدر) اول وشول) یعنی اووشو) واوشال یعنی او وبو هون یعنی چون ومونکا) وحروف ربط نون ساکن اولوب (ونی) دخی کاف ساکنه ایله حرف ربطدر*سونونك ومینك) کبی عباره نك ابتداسنده (نی) معنی استفهام ایچوندر نی دیدی)ینینك مثل نون ساکنه کبی کاف ساکنه ایله حرف ربطدر(غه وغا) وکاف فارسی ایله کا لفظلری حرف متصلدر (کیتمانغه) کبی(اوچو)لفظی لام تعلیل معناسنه در* کیتماق اوچون کبی*ایله وایلان وییله بیلان و بیرله وبیرلان) کافه سی مع معناسنه در*مثال فلان ایله کبی وهکذا (ودر ودور) لفظی حرف رابطه در فلان دور کبی (ایدنیکز وایدونیکز)ایدنیکلار وایدونیکلار) هم ربط ایچون کلور مثلا (ایولا ایدینکیز) تیمول)لفظی الوانك اخرینه کتورلدیکی وقت یاریم رنك معناسینی اشعار ایدر (اغتیمول ویاشیلتیمول) کبی یعنی(آغراق و یشیلراق) وکاف تازی

Digitized by Google

ایله دیك لفظنك مخففی بوانان ك حرفی انتها معناسنه کلور*مثال فلان شهره‌دك (راغ وراك) زیاده برتفصیلی افاده ایلر (یخشی راغ و یخشی‌راق و یخشی راك) کبی وغی وکی یای‌نسبت معناسنه کلور (انداغی وکیچه‌کی) کبی*ودوروق) لفظی آلت معناسنه‌استعمال اولنیور مثلا (بویندوروق (شیار) واکون دوروق (یموق التی) (لاولان) لفظی معیت معناسنه کلور (ایکاولا وایکاولان(ایکی‌ایلان) چاق وچاك آلت معناسنه‌در (الیمجاق و یارغوجاق (الدکرمانی) وسیلکینجاق (تعویذوجایل) وجاق بعضاً علامت اسم فاعل اولور یا سانجاق (زیب وزینت) وآر لفظی مزیدن شان وتزیین‌و بیان ایچون کلور (بیرآر واوچ آر) کبی ویکان‌وایرکان حرف زایده جمله‌سندن در (دور وتور) دخی حروف زایده دندر مثال (یلا دورسیز) (قیلا تورسیز) توك لفظی دخی حروف زایده دندر (امیش‌توك) کبی چی لفظی دخی حروف زایده‌دندر مثال (مین یلچی لیق) یعنی (بیك یلاق) سی لفظی دخی حروف زایده‌دندر (آرتوقسی) یعنی آرتوق وزیاده وشی لفظی دخی حروف زایده‌دندر مثال (قورشماق) یعنی قورمق وقورتمق و (یاروشماك) لفظی یعنی (یاروماق) وروشن اولمق کبی‌در

تمت

Digitized by Google

لغت
چغتایی و ترکی عثمانی

جلد اولی لغاتی حاوی و جلد ثانیسی آسیای وسطی اقوامنك ادبیات و ضروب امثالیله احوالندن باحثدر

اثر

شیخ سلیمان افندی اوزبکی البخاری

جلد اول

معارف نظارت جلیله‌سی طرفندن تقدیر و تحسین اولنمشدر

درعصر

سلطان عبد الحمید خان غازی

استانبول

(مهران) مطبعه‌سی - باب عالی جاده‌سنده نومرو ۲

۱۲۹۸

Digitized by Google

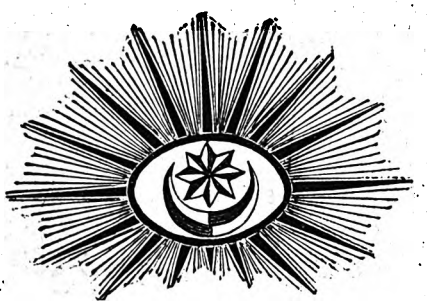

بسم الله الرحمن الرحيم

آ ——— حرف ندا وتعجب اولوب «آی» و «یا» کبی مستعملدر • مخففنك آخرینه علامت جمع اولان لار لفظی کتوریلدرك اسم اشارت یرینه استعمال اولنور «آلار» یعنی آنلر کبی

—« مثال »—

«آنکارم هم کچیك سین هم چوچوك»
«ظلم ایتارسین تنکریدین قورقای نیچوك»

آرتماق — انبات ایتمك • بترمك • نباتاتی وجوده کتورمك • بر پا ایتمك •

آرماق — نابت وپیدا اولمق • تخم وسائره نمو ایتمك •

اپا * ابه — جد • بابا • بیوك عموجه •

—« مثال »—

« ایلاکان یتی اتانك چکمای ایلیك »
« یتی آبا میز قاشیده بنده لیك »

اپادان • آبدان کوزل • ایو • معمور • توانا • کوسترشلی • نیکوحال •

—« مثال »—

«بو یتامسود ورینکده ای نوجوان»
«که ایل واولوس برچه سی آبدان»

آپادانلیغ — معموریت • کوزللك • موفور •

اپاغه * ایاقه عموجه • عم • هلا کوخانك بیوك اوغلنك اسمیدر •

اپاکو ——— یان • طرف • جهت • کنار •

اپلماق ——— مح و دریغ ایتمك • براقمامق • قاچیرمامق • کریزان ایتمك •

اپدراماق — قورقمق • خوف و تلاش وخجلمانه دوشمك • • سنده ملك •

ابرش ——— آلاجه بکلکلوآت • اسب خالدار •

—« نوائی »—

« نی ابرشدور که شکرتمش ینا میدانغه اول مهوش »
« قیزیل آق کل بیله یلدین مکر خلق اولدی اول ابرش »

یا خود مطلق آیدر •

ابرکنه — برنوع عادی قپو اغاج وسائره دن معمول •

ابره ——— جامه ولباسك قاشی ویوزی •

ابره آستر — پموقسز اوله رق ساده قاش واستاردن معمول جبه وانتاری •

ابره کینه — عادی وتکلفسز جامه • اوروبه •

ابسم ——— ساکت • اوصلو • مبهوت • اصم • خاموش •

ابسم اولمق قاله قالمق • ساکت اولمق •

—« نقشی »—

«هر کیمی کورسانك تواضع قیل خم اول»
«کوپ کب اورماقدین اویالغین ابسم اول»

ابسم ایتمك صوسندرمك •

ابسیمك — کوربه • یاورو • حیوان بچه سی • معلل • عیبناك •

ابلغ * ابلق آق آق و قره سی قره اولان شی •

ابلغ آت — سیاه و بیاض نشانه لو آت •

آبله ——— قبارجق • اوفورمله • میچ • چوی • قبله • اسپرمه نك برنوعی •

ابو ——— پدر • والد • جد •

Digitized by Google

اپاق چپاق	
ابو شقه	ار* زوج * شوهر *
	—« خمسهٔ نوائی »—
	« بیریاندین اوغول غم شکنجی »
	« بیریاندین ابوشقه دردورنجی »
اپوکن	جد * بیوك بابا * دده *
ابو نجان	قپچاق صحرالرنده واقع برطاغك اسمیدر *
	—« یار »—
	« ابونجان تاغیدین سینی آشورسام »
	« اولوس کورماس الیس یرده یاشورسام »
ایل سبیل	بیکس* صاحبسز* بی مربی* سرسان*
	—« هندی »—
	« فلك کج روینك جفاسنی کور »
	« دهلی خلقینی قیلدی کوب ایل وسبیل »
اپ	ادات تاکید ومبالغه در *
آپ	آنکسزین* بردن بره* بغتهً کبی*
آپ آغ	بسبتون بیاض* پارلاق*
	—« حکمت »—
	باشم توپراق اوزوم توپراق جسمم توپراق حق وصلیفه یوتارمین دیپ روحم مشتاق کو یدوم یاندیم بولالمادیم هرگیز آپ آغ شبنم بولوپ یر آستیفه کیردیم منا
اپا*اپه	بیوك همشیره * ابلا *
اپار ماق	کوتری ویرمك* آشرمق * آلوب وارمق *کریزان ایتدرمك *
	—« مثال »—
	« کیجمیا نامرد کوپریسندن قوی اپارسون سو سنی »
اپاق چپاق	صلح وصلاح * تجدید مناسبت * کالاول * بارشق*
	—« مثال »—
	« اپاق چپاق اولدیلار »
	« بربری سین بولدیلار »

اتابیك	
اپاق	زیاده سیله آق وبیاض *
اپاقکینه	چوقجه وکوزلجه بیاض *
	—« مثال »—
	« مکده برجای بار یالپاق کینه »
	« خدایم اوغول بیرسون آپاق کینه »
اپریك	اسکی* عتیق* مندرس* اختیار ومسن
اپکین	سیسام یاغنك سیاه طورتیسی * سیاه ایپلکه وحریره دخی دینلور*
اپمکاجی	ابه کوجی * خبازی * پتیرك * کل یوغاچه سی* قرغین قومده وقور آتشده پشمش خمیرسز درکه کاج وکمه دخی دیرلر *
آت	فرس* اسب* آد* نام* شهرت* نك*
	—« نوائی »—
	« بوکلشن ایچره که یوقدور بقا کلنده ثبات »
	« عجب سعادت ایرور چقسه یخشی لیك یله آت »
	« چون پری وحور دور آینك بیکیم »
	« سرعت ایچرا دیو دور آینك بیکیم »
	« هرخدنکی کیم اولوس اندین قاچار »
	« ناتوان جانیم ساری آینك بیکیم »
	—« مخدوم قلی »—
	« درد یوراکینکدا اوت بولور »
	« سوز بوجهاندا آت بولور »
اتا	پدر* والد * بابا* مسن * اختیار* محترم آدم* سید اتا وبدراتا کی*
	—« مثال »—
	« اتا اناك اولسا اولسون »
	« قدر دانینك اولماسون »
اتابیك	پادشاه لاله سی * مربی* ناظر دولت* آسیای وسطیده بیوك برتبه در*
	—« خمسه نوائی »—
	« هم اول فرهادغه ایردی آتابیك »
	« کورزوب فرهاد خودآنی آتادیك »

Digitized by Google

اتارتوتار — شدت • حدت • دبدبه • زوربالق • رد و بدل • طوپ ادواتندن برآلت اسمیدر •

اتاش — اداش • سمی • همنام •

اتاغ — نامزد • عهداولنان شی • منذور • نذر • وعد • حصه • قسمت •

اتاغلامق — پیمان ونذر ووعدایتمك • نشانلامق •

اتاغلانمق — اتسام اولمق • نشانلنمق • منذوراولمق •

اتاغلیغ — اداقلو • یاوقلو • نامزد اولمش قیز • تنذیر ایدلمش شی •

—« خمسهٔ نوائی »—

«مهرزلفیغه کونکلی یاغلیغ ایدی»

«کوییا بوانکا اتاغلیغ ایدی»

آتالا — بولاماج آشی • حریره •

—« مونس »—

« یخشی دورشاه قرص شربتیدین »

« فقر ایچره اتالاو اوماج »

اتالیق * اتالیغ — بابالق • ابوت • مربی • پدرمقامنده • پادشاهك طوتدیغی وپدری کبی اعتماد ایتدیکی آدم • ترکستانده بررتبه در • اتالیغ اهالینك عرض ودادینی استماع ایدهرك پادشاهه تبلیغ وعرض ایتمکه و بابالق صفتیله مشفقانه حال وکیفیتلرندن آکاه وخبردار اولمغه مأمور در •

—«نقشی»—

«امیر لطفینی تنکری کوردی لایق»

«تیلا وابن قیلیج اولدم اتالیق»

اتالینلیغ — اداقلو • نامزد • منذور • یاوقلو •

اتاماق — آدقومق • تلقیب ووضع اسم ایتمك • نشانلامق •

—« نوائی »—

« اتاب کوب پیره زالی خاله آنی »

« آنادیب دلتة المختاله آنی »

آت بوغزی — آت یمی •

اترك — ایرانك شمالنده قبایل ترکمنیه ایچنده واقع برنهرك اسمیدرکه «یوموت» قبیله‌سی اوراده ساکن در •

—« قوشوق »—

« اترك بویونده‌کی برچه ترکمانلر »

« دوستوم خبر بیرکین امان ایسنمی »

آتسیز — یافث حفیدلرندن وتاتار خانك بیوك اوغلی وخوارزمك بر حکمداری اسمیدر • آدسز — بی نام و نشان • بی اسب سواری •

اِتسیز — ضعیف • لاغر • قاق •

اتغی * آتغو — قولان • مکیك • آییل • ماکو •

آتغوجی — تفنك وسبقان وسپان وکمان وفلاخن انداز ونشانجی •

آتغولاماق — تیر اندازلق ایتمك • ارما ایتمك •

اتغولانماق — مداخله وتعرض ایتمك • اتلق •

آتغونجه — صاجه دیك • تاسحر •

—« نوائی »—

وصل بزمیده نوا قدرین نوایی بیلادینك کیجه فرقت ایچره تانك آتغونجه افغاندورسزا

اتقماق — خیر و دعا و القیش ایتمك •

اتقیماق — القیشلانمق •

اتقاماق — قرأت و تلاوت ایتمك • برشئی ازبردن اوقومق •

آتقولاش — حرب • جدال • مضاربه • رمی •

ات قولاغی — مارول مانند برنوع کیاه اسمیدر •

آتکلو — آدلو • بنام • مشهور •

اتکه * اتاکه — اتالق • بابالق • آسیای وسطیده بر رتبه در •

اتکه لیك — حکومت • دره‌بکی • ریاست •

اتلاماق — صچرامق • عبور ایتمك • یرندن بردنبره قالقمق • تسمیه ایتمك • آدقومق •

Digitized by Google

آتیل

آتلانماق — اته بینمك * سفره چیقمق * دشمن اوزرینه عسکرسوق ایتمك * آدونام قزانمق * شهرت پیدا ایتمك * موسوم اولمق *

آتلانورایاغی سفره کیدرکن آت اوزرنده ایچیلان شراب وغیر نسنه *

آتلیغ — آدلو * مشهور * نامدار * موسوم * آتلی * سواری *

آتماق — ارما وانداخت ایتمك * شفق سوکمك * تانك اتماق *

آتمچه — طوغانه مشابه برنوع شکار قوشی * باشه * برنوع طوپ اوینونی *
—« مثال »—
«آتماچکنی سنمنکا توغری لب آت»
«توخته میش مین آته چك سین بات بات»

اُتون — بالواسطه عفو اولنمق * قبول صفح *
—« ترکمان »—
«هجرینك اولتورماقغا قصد ایتدی مینی»
«وصلینك ایله اوتونوم آل اوتونوم»

آتیز — ترلا قطعه سی * مزرعه * کولچه *

آتیش توتوش اتار دوتار * رد و بدل * کیرودار *

آتیش لیغ — تیراندازلقده ماهر *

آتیغ — سوتی و یغورتی ایچنه اته رق چالقادقلری کوچك یایق وکوپی *

آتیقماق — کسب واشتهار ایتمك * نام وشهرت قزانمق *

اتیك — جزمه * چکمه * موزه *
—« نوائی »—
«آلتون ایسرغه که قولاق اغریتور»
«زرحل اتیك تورکا ایاق اغریتور»
[ادیکه مراجعت ایتمك]

آتیل — روسیه ده واقع ولغا نهری *

اچا

آتیم — منزل * براوق اتیمی کبی یر * معتاد *

اجاملی — طوایف اوزبکیه دن برقبیله اسمیدر *

اجنه — جن * شیاطین * زیان *

اجنه اورماق زیانزده اولمق *

آجی — ناما * بیوك والده *

اجیتماق — تلخناك ایتمك * جانسوز ومرارتلو وشدید اولمق * اغرتمق * تفجیع ایتمك * جفا واذیت ویرمك *

آجیر غانماق آجیوب مرحت وانصاف ایتمك * جایت وصیانت ایتمك *
—« نوائی »—
«اول دم آجیر غیندی بیراهل قبول»
«کیم بوکیشی لارایروزایرکین فضول»

اجیرغه — پیان توربی * فجل * چیر * اجریق

آجیشماق — کدشوب قاشینه ایله حرارتلنمق *

اچیغ — آجی * مر * سرت * تلخناك * درد * کدر * الم * وجع *
—« حکمت »—
«تیم اچیغ دلم فتیغ اوزیم ظالم»
«قرآن اوقوب عمل قیلمای یالغان عالم»

آچیغی کلماك طارلمق * خشم و غضب ایتمك * قهرلنمك * حنق *
—« حکمت »—
هرکشینك آچیغی کیلکانده فی قیلماق کیراك
تورسا اولتورسه طهارت قیلسا اول ایتماك کیراك

آجیغلا نمق کوجنمك * منفعل و رنجیده اولمق *

آجیغلانتورماق کوجندرمك * اغضاب ایتمك *

آجیغلیغ — مرارت سرتلك * تلخی * کدورت غیظ * خشم * غضب *

آجیغماق — اغریمق * الم ویرمك *

اچیماق — اجی ومرارتلو اولمق *

اچا — والده * مادر * مسنه خاتون *

Digitized by Google

اختابجی

اچار —— مفتاح * کلید * انختار *

آچار —— ترشی * اکشیله تربیه اولمش میوه وسبزه وات *

اچاق —— قوجاق * آغوش * کنار *

—« نقشی »—

«اولوب راه‌دا بیربیرینه دوچار»
«اچاق لاشدیلار یغلاب اول ایکی یار»

اچاملی — خیار ترشیسی * آسیا وسطی‌ده برقبیله اسمیدر * .

اچیراشماك ایرلمق * جدا دوشمك * پراکنده اولمق *

اچریغ —— چایر * مرج * چمنزار *

آچمالیق — صابون * کیر و پاس آچان شیلر *

آچوق — مکشوف * مفتوح * کشاده * آشکار * هویدا * بی‌حیا *

آچون — بوعالم * بودنیا * دهر *

—« لطفی »—

سین دیك آچون دایبر کوزی عین بلاقانی
مین دیك انینك جفاسی بیله مبتلاقانی

اچه —— الچی * اهلك * آژه * والده * مادر *

اچیر * اچر حمام اوتی *

آچیغ باش — باشی بوزوق * غیر منتظم * بی‌اوضاع کروه * سربرهنه *

آخ —— حرف ندا * افسوس * درد * ضجرت * شور وفغان * انقباض * بعضاً آفرین معناسنه مستعملدر *

اختا * اختچه ایکدیش آت * خادم * خصی طواشی *

اختاماق — ایکدیش ایتمك * انه‌تمك *

اختاجی — بیطار * سائیس * جلودار *

—« مثال »—

«باغ‌ارا چونکه کیردی اول محزون»
«اختجی ایلکی دا ایدی کلکون»

اد

اختارشماق تفحص وتحری ایدنمك * طرف طرف اقتارمق *

اختارماق اقتارمق * طلب تجسس وتفقد ایتمك * آرایوب طرامق *

آختاماق — انه‌مك * اخصا وامعال ایتمك *

اختیق — طورون * نبیره * حفید *

اخچه * اقچه افغانستان قطعه‌سنده بلخه قریب برمملکت اسمیدر * پلوس و پاره‌یه دخی اطلاق اولنور *

اخسا دورغه اکرك ارقه‌سنده کی باغی و طوقه‌سی * قانجوغه * ترکش بندی * منطقة الکمان * صداقك باغی *

اخساق — طوبال * اقساق * لنك * اعرج *

اخسوم — آتیش * حمله * سرخوش * مست *

اخسوملاماق حمله وصولت ایتمك * سرخوش اولمق * بد مستلك ایتمك *

—« نوائی »—

شفق کون‌می ساری چوق قول اوزاتیب
چواخسوملاب قویاش جامین اوشاتیب

اخل —— اترك وکورکان طرفلرنده قبایل ترکانیه دن‌تکه ترکانلرك اوتوردیغی یردرکه قزیل عورت وکوك تپه وعشق آباد تعبیر اولنور *

برنوع دیل خسته لکی * دیل قبارجغی نقطه *

اخلات — مزبله * خس وخاشاك * سپورندیسی *

اخلاو — اوقلاغو * مهلاج * اوقلاق *

آخور — اصطبل * طویله * سائیس‌خانه *

آخوند — افندی * خواجه * مدرسین واوقومشلره مخصوص عنواندر *

اد —— تل * یوکسك یر * تپه * بلندی *

Digitized by Google

ادیرغان

ادا — اطه * جزیره * فدا * افنا * ختام و تمام معناسنه درکرچه دها چوق معناسی وارسه ده بو قدرله اکتفا اولندی *

—« مثال »—

نه کرشمه وادادورسنکا کیم اسیر اولور خلق
دل و جان ادانك بولسون بوکرشمه واداغه

اداشجی — قلاغوز * بلپذ * دلیل * رهنما * رهبر *

اداشماق — یولی غائب ایتمك * شاشیرمق * سهو و خطا ایتمك * مشارکتله تغنی و ترنم ایتمك *

—« مثال »—

«اداشیب توغری یولدین چپ توشوب
مین مینکا راحت یوق * همه نیك حالی
تینج ویخشی دور مینکا فراغت یوق»

اداغ * اداق — ساحل * کنار * نذر * موسم * فضل * اطه * جزیره * حصه * قسمت * عراوه * ترکستانده واقع اندجان شهرینك اسم قدیمیدر *

—« مثال »—

«یوز ایکی یوز جاکیشی بیرلاقزاق»
«که ییری خوارزم ایدی کاهی اداق»

اداغلیغ — نامزد اولمش قیز * نشانلی * منذور * موعود * اتاغلیغ *

ادر — تپه * طپراق ییغندیسی * بلندی *

ادرا — آوه یرده طوپلانمش طوپراق یصی تپه *

ادرس — حریردن منسوج بر نوع قماش در اکثر بخاراده نسج اولنور *

ادون — ایلقی * خرکله * رمیٔ اسپ *

ادونجی — ایلقیجی * ایلقی یی مره یه کتوران راعی * رمهٔ اسب * اودی ییلی یعنی سال کاؤ *

ادیر — بوش و نامزروع ترلا * یوکسك یر *

ادیرغان — تل * پشته * تپه *

ارایجی ییلدوز

ادیك — جزمه * چکمه * موزه *
اوتوکه مراجعت ایتملی

ارا * اره — اورته * میان * هنکام * اثنا * مابین *

—« آکهی »—

رشکدین کل اوت بولورسنبل اول اوتغه اورتانور
کل یوزینکا باغ اراقیلسانك مطرا کاکلنك

ارابك — نسأ طائفه سنك برونلرینه کچور دکلری حلقه در *

ارال — ارالری یقین آطه لر * آطه * برقبیله اسمیدر *

ارال تینکزی — جیحون ایله سیحونك منصب اولدیغی خوارزم قطعه سنده کی جسیم کول * آرال دکزی *

ارالاش — قارمه قاریش * پیچ در پیچ * مخلوط *

ارا لاشماق — قاریشمق * کیرشمك * کندیسنی اورته یه آتمق * سیر کلشمك *

ارالاماق — ارا ایدوب آیرمق * ارالق ایتمك * تفریق وجدا ایتمك *

ارالیغ — ارالو * ارالنمش * واسطه * فاصله * میانه * مسافه * طاریول * ارا معناسنده دخی مستعملدر *

اراماق — یوقلامق * تفقد و تجسس ایتمك *

اران — اغیل * آخور * قوش و شکار حیوانلرینك رهکذارلرنده قونیلان وچاقیلان سیخ و قازیقلر * هواسی معتدل یر *

اراول — هنکام سفرده اردو پیشداری * طلیعه * قلاغوز * سپاه *

ارایجی — جوینده * متلاشی *

ارایجی ییلدوز — فرقدان یلدیزلری * دب اصغرك ایکی پارلاق یلدیزلریدرکه بونلره بعضاً «آق آت» و «بوزآت» دخی دینیلور *

Digitized by Google

آرتورماق

ارباب — محله وقریه اختیارلرینك باشی * مختار * کتخدا * بعضاً رؤسا ورجال دولته دخی اطلاق اولنور *

ارباغ — ییلانی قوغوغندن چیقارمق ایچون ویاخود ایصیردیغی یره زهرك سرایتنی منع ایتمك اوزره اوقودقلری افسونه دینیلور * نیرنك * افسون * حزبه * افسانه *

—« مثال »—

زلفی سوداسی دابیلماس لار نوائی نکسته سین
کیم جنون کفتاری دور یاخود ییلانیك ارباغی

ارباغجی — افسونکر * ساحر *

ارباماق — افسون اوقومق * حزبه ایتمك * نصیحت و پند ویرمك *

اریق — اوراق * طرپان *

ارپا * ارپه — اینجه * باریك * ارپه * شعیر * عم * ارپاخان بن منکوخان *

ارپارغان — ارپه یه شبیه بر نبات اسمیدر * سومتره دخی دیرلر *

ارت — کچید * طاریول * ارد * تحت *

—« مثال »—

« آرتینکدا بدوآت بار »
« دشمن قاشینه بات بار »

ارتاماق - ارتانماق — آشمق * تجاوز ایتمك * قطع منازل وطی مکان ایتمك *

—« نوائی »—

«تینکیز ایلابان قطع وتاغ ارتانیب»
«یورورایردی یول روم عزمی قیلب»

ارتماق — یوك * دنك * بار *

آرتماق — تحمیل ایتمك * یوکلتمك * افزون وزائد اولمق * اردنه صرتنه قویمق * فضله کلمك * باقی قالمق *

آرتورماق — تزیید و توفیر و تکثیر ایتمك *

ارسون

ارتوق — فضله * ارتیق * اعضای بدنده زیاده بر عضو بولنمق *

ارتوقسی — ارتیق * فضله سی * زیاده سی *

—«مثال»—

یوز اوزره خال سیاهك نی خوش یاراشیبدور
که داغدین تاپار ارتوقسی زیب و فرلاله

ارتوقاج — کندی نوع و جنسنده قیمتده برآز زیاده تقدیر اولنان شی *

ارتیلماق — اوته یه برویه قوشمق * قالقمق * سندله مك *

—« نوائی »—

یوز کورور هر کیم چکم کا ارتلیب بیر قطره یاش
شوخ یاشلاردیك که اویناولار چبوق مرکب قیلب

ارجه — جام اغاجی کبی بر نوع قوقولو اغاج *

ارجین — انقسام ملك وولایت * بعض یرلرده تومان دخی دینیلور * قضا و لوا معناسنه در *

ارد * ارت — صرت * ظهر * پشت * ارقه * تحت *

اردوج — ارس * عرعر * اردیج *

اردلاشماق — ارد * اردا * آته بینمك * یول کیتمك *

ارزوادی — بر نوع سرود و شرقیدر که قبائل ترکمانیه ایچنده اوقونیلور *

ارزوق — اکرك اوزرینه قونیلان حشا *

ارزیماق — دکری وقدر و قیمتی اولمق * بهاسی اولمق * لایق و شایسته اولمق *

—« مثال »—

«شادآنی بیل دهردا کیم غم یماس»
«دهر ایشی چوق غم ییکالی ارزیماس»

ارساری — طائفه ترکمانیه ایچنده بر قبیله اسمیدر * مروشاه جهانده اکثری آمودریا و جیحون کنارلرنده مسکوندرلر

ارسون — قازغانك دیبنی قازه جق آلت قرغیج دخی دیرلر *

Digitized by Google

ارغماق

ارش — ارابه اوقی * قول * بر قریش *

ارشون — ارشین * اوچ قریش در *

ارشونلاسق — مساحه * اندازه ایتمك *

ارطغرل — سلجوق پادشاهلرندن بر پادشاه اسمیدر * جدآل عثمان *

ارغا * وارغاو — آقار صو * دره * چای *

ارغاج — پود * سابل * بزك اوستنه آتیلان آتقی که کمیك ایپلکی وارقاق دخی دیرلر *

ارغامق — صارمق * ارغاجلاماق *

ارغامجی — یوکی دوه‌یه تحمیل ایدر ایکن قوللانیلان خلط

—« الله یار »—

«یمان خاتون شیاطین قمچی سیدور»
«قولونك باغلاغوجی ارغمچی سیدور»

ارغدال — بدخصلت * زشت * خویسز آدم * طاغ بلی * کچیدی * دام * دزاق *

ارغدال لیغ — کچیدی * دوزاقی * چوق یر * خویسزلق *

—« نوائی »—

« زلفی نینك هرچینی دایوزفتنه دور دین اهلیغه »
« ارغدال ایچره قراقچی ایلاکان یا نکلیغ کمین »

ارغداماق — مکروفریب ایتمك * الداتمق *

—« نوائی »—

« مین بی دل سنکا جان اوینامق بیرلا بارای دیرمین »
« بلی سین طفل نی بو خدعه بیرلا ارغدای دیرمین »

ارغماق — یوریجی * قوتلو * پرزورآت *

—« مثال »—

قلماق آلغان قاریماس * ارغماق مینکان هار یماس

ارکج

ارغوشتك — موسیقی فننده بر اصولدر * برنوع اویون * وساز *

ارغون * ارغنون — بر نوع رباب وطنبوره نوعندن ساز اسمیدر * ارغون . قلیج ارسلان نام پادشاهك اوغلیله هلاکوخانك اوغلی اقاخانك اوغلی اسمیدر *

—« نقشی »—

«دف وچنك وکمان وارغنون قانون و سنطوره * جلاجین و رباب وغژك و ناقوس وطنبوره»

ارغیت — طائفهٔ اوزبکیه دن بر قبیله اسمیدر *

ارغیش — غله معامله‌سی * تجارتی *

ارقا و ارقه — صرت * پشت * عقب * ارد * نسل *

ارقاغلیچه — بر نوع قزل کییك *

ارقالانماق — ظهیر * حامی بولمق * تکیه ایتمك * حمایه بولمق *

ارقالوج — حمال سمری *

ارقان — اورغان * خلاط * ریسمان بزرك *

—« حکمت »—

اولقیصرنك مالیکاقودوغدین سوآلورغا
قرق تویه نیك یوکو ندین ارقان قیلغان ایردیا

ارقش — کاربان * قافله *

ازقودق — ایکیز * توأم * توأمان * چفت *

ارك — سرای * حاکم نشین * قلعه * بالا حصار * ایچ قلعه * قصر * اریکه *

—« نوایی »—

«نی قورغان بیر حصین و بیرك قورغان»
«فلك حصنینی ارکی دین یاشورغان»

ارکاش — طلاطم * موج * طالغه *

ارکج — اوچ درت یاشنده کی کچی * تکه سوری * اولوس رئیسی * سرکه *

Digitized by Google

آرماق

ارکین —— مجرد* بیکار* ایرکینلیك تجرد* عزبه* سر وآزاد *

ارکنه —— طاغ بلی* کمری* تنك * طار *

ارکنه قون ترکستانده برطاغ اسمیدر* قیان * نکوز* اول طاغك دره سنده مسکون ایدیلر وسیونج خان قاپوسنی سد ایتمش ایدی برمدةدن صکره سدی بوزوب عالمه منتشر اولدیلر *

—« مثال »—

«ایرکنه قون بردره دورتنك وتار»
«قیان نکوز برقاچه ییلدور یاتار»

ارکه —— ناز* استغنالی* استغنا ایله تربیه اولمش*

—« نوایی »—

«اولما کیمنی تاقا هجر اینکغا ای سلطان حسن » « قتل حکمی ایتسا شه نی ایرکی بارجلاد نینك *

ارمان وارمانه حسرت * مقصد* آرزو * چاره*

—« نوایی »—

سین سالوب قول بو ینما که مین سالوب بو ینونکغا قول «ساغ وسول دوران سوروب اولسك نی ارمان ایکیز

ارمانلیغ —— آرزومندلك * طلب * اشتیاق * خواهش* تمنا*

—« مثال »—

«قاریلیق دردبی درماندور آخر»
بو ایش کونکلومدا کوب آرماندور آخر

ارمغان —— هدیه* پیشکش * تحفه* یادکار* برکزار*

—« مثال »—

یوز اوردی جرخ درکهیعنه تهنیت اوجون »
« ایلیکیدا دولت ابدی ارمغان ایرور»

اریغ واریق

آرماق —— ضعیف * ناتوان * خسته اولمق *

ارمك —— قبا* قالین بز* *

ارن —— صو * جوی* ایرمق *

ارنا —— جدول* دریا* نهردن آیریلان برقول صو*

ارناك —— پرماقلرك اوجی * سرانکشت * خوارزمده برطاغ اسمیدر *

ارنداق —— شرقی * ترکی * برنوع مانی *

ارندوك —— اورکوچ* کوه* دوه *

اروجان —— قیات طرفنده ترکستانده برقبیله اسمیدر*

اروك —— اصواتدندر* حماری باغرتمق ایچون قوللانیلور * یوحا مقامنده دخی استعمال اولنور *

—« نقشی »—

« زاهدی کوردیلار ریا دورایشی»
« می پرست لار انکادیدی اروك»

اروکسون عسکرك واردونك قوندیغی محل * برنوع اریك *

ارون —— ایو * صاف * پاکیزه *

آری —— زنبور* تمیز* پاك* صاف * بلی *

اریش —— نجار ومرانغوز دکانی* نساجك دستکاهی اوستنه آتیلان ارغاجدر*

اریغ واریق جدول * خرق * ضعیف * زبون * دوشکون* صاف* پاکیزه* مبرا * طاهر *

—« مثال »—

«اوزاقینك قیزلارینینك رنکی ساریغ»
«کوزیدین یاش آقادور مثل اریغ»

—« دیکر مثال »—

« نور بحریدین آریق ذاتینك دورور دریتیم» * « مین نیتیب ایتای آیننك دیك کوهر آتین مأوطین »

Digitized by Google

ازیتماق	
اریتماق —	تمیزلتمك * تطهیر تنظیف ایتمك * قالدرمق *
اریك ——	هنوز اولمامش زردآلو *
اریلماق ——	شفایاب اولمق * خسته لقدن قالقمق *
اریغلیغ —	طهارت * نظافت * نزهت * ضعفیت *
اریغلیغ صو	بر جدوللق صو *
اریغیر ——	پیس * مردار * پلید *
اریغلاماق	ضعیف ولاغر اولمق * زبونلشمق *
اریغماق —	زبون * ارغین اولمق *
اریماق ——	تمیزلتمك * پاکیزه اولمق * خسته لکدن شفایاب اولمق
	—«مثال»—
	« پرده حجابنی یوزینکدین اریت »
	«صف اراسورایلکه اوزنیکنی تانیت»
اریتماق ——	بیقانمق * تمیزلتمك * تبریه ایتمك *
ار ——	ازجق * جزوبیجه *
آز ——	قلیل * کم * اندك * نادر *
ازالتماق —	دره اوتك قوقوسی * جلجلان *
آزالماق —	تقلیل وتناقص ایتمك * کسیلمك *
آزاغلاق —	تنزیل * تنقیص * تقلیل ایتمك *
ازبوی ——	خلجان * تالاش *
ازتماق ——	کیسه *
آزیتماق ——	تزیین * تنظیم * ترتیب ایتمك * آرایش ویرمك * یولدن شاشرمق *
	—« نوایی »—
	اورکوراب یولدین آی چیقغان ایمیش
	« بیرایکی قول ایله ازیتقان ایمیش»

ازوق و ازوقه	
ازرغماق —	آزصایمق * حقیر طوتمق * آزکورمك *
ازغاشماق —	یولدن شاشمق * ازمق *
	—« مثال »—
	« مبارك اوغلی برکون آزغشیب راه»
	« عجایب سوساغنده کوردی برچاه»
آزغینه * آزکینه	جزئیجه * جزئی * آزجق *
ازغورماق	ازدرمق * حددن چکویرمك * اغوا ایتمك * باشدن چیقارتمق *
ازغـون —	عاصی * سرکش * کراه * حدید * طغیان * شر *
ازغونلیغ —	کراهلق * یرامزلق * حشریلق *
	—« صوفی »—
	« خالقا کوکلومده دنیای دنی »
	«مین ایرورمین بنده لارنیك آزغونی»
	«کرچه بنده نك موندابولسه روسیاه»
	« یوزلارین آق ایلاکیل محشر کونی
ازغونلاشماق	ازغینلق ایتمك *
ازغوردونك	ازدردنك »
ازغیج ——	آزلق * شقاوت * طریق صوابدن عدول ایتمکلك * برنوع صارماشیق نبات *
ازکیل ——	موشموله *
ازلیغ ——	ندرت * قلت * آزلق *
ازماق ——	باشدن چیقمق * یولدن شاشمق * عصیان شقاوت ایتمك * کراه اولمق * زبون ونحیف ولاغر اولمق *
ازماشماق —	ازشمق * یولی غائب ایتمك * کندی بیلدیکنه کیتمك *
ازن ——	دوداق * کنار * یان * طرف *
ازنا ——	کچید * طاریول *
ازوا ——	صبر وتحمل *
ازوق وازوقه	طعام * غذا * ذخیره * زاد *

Digitized by Google

آساو	
ازوقلاماق ازوقلانمق	طعام یمدرمك • غذا ویرمك •
ازوقلیغ —	ازوقه آلمق • یگنمك • تغذی تعیش ایتمك •
ازیقماق —	محسن • مطعم • منعم • غنی • ازماق • یولی غائب ایدوب سرسری کزوب طولاشمق •
	—« مونس »—
	« وصلینك حرمی ساری مینی باشلا خضر دیك»
	«کیم هجرغمی بادیه سیدا ازیقیب مین»
	—« نوائ »—
	«کرچه کوجیم یوقیدن آنی یتیشیب لیکن » « هوش وکونکلوم یوق اوچون هی نفس اندین ازیقیب »
آس —	قائم • سبریا طرفنده بر ولایت اسمیدر • دکرمان معنی سنه دخی کلور • آس لفظی امر در آص دیمکدر •
آس آس —	قره سودا علتی • مالیخولیا •
اس —	قوقو • رایحه • عطر • نکهت •
اس سیز —	حیف • افسوس •
	—« حکمت »—
	«قول خواجه احمد ناصح بولسانك اوزیکا بول »
	« عاشق بو لسانك جاندین یکوب بر یولی اول »
	« نادان لارغه اس سیز سوزونك قیماس قبول »
	« محکم بولوب یر آستیغتیغه کیر دیم منا »
آسابقور —	قوزی قیرارتمه سی •
آساو —	متوحش • رام اولمیان آت •
	—« مؤنس »—
	« مینکسانك ای شاه فلك مرکبینی کون یانکلیغ » « بولما مغرور که ول اشهب ایرور اسرو آساو »

اسرکیش	
اسپره —	ترکستانده • برقریه نك اسمیدر •
آست —	آلت • زیرین • پست •
	—« مثال »—
	« سبزی من نی آیتامین اوخشاتامین »
	« قیرغینه مه جکنك یومشاتامین»
	«قیرغینه مه جکینك یومشاتماسام »
	« پارماقیم تاش آستیده اوشاتامین »
استیغ —	آصسق • قادینلرك صاچلرینه طاقدقلری زینت • عوق • قولاق کوپه سی •
استیلاغی —	برنوع دستار وعمامه •
آستین —	پسین • تحتانی • سفلا • الت • حرکت کسره •
آسیجم —	طائفه اوز بکیه ایچنده بر قبیله اسمیدر • حرکت کسره •
آسر —	ایو • اعلا • کوزل • بنك • راز •
آسرار —	کیزلی • محافظه ایتمك •
اسراغاماکی	نکهبان • حامی • حافظ • حارس •
اسراغوجی	حفظ اولنمغه • وصاقلانیلغه • سزاوار •
اسراغولیغ	—« مثال »—
	«مغجه دیك جان بیلا کل دیك مین اسرادیم سینی » « کل بو لیب آچیلدیکده یاد ایتکای سین مینی »
اسرالماق —	قورولمق • صاقلانمق • محفوظ اولمق •
اسراماق —	بسلمك • حفظ • حمایه • وقایه • صیانت ایتمك • قورومق •
اسرامیش	ضبط • اداره • حمایه • نکهدارلق • کوپه • کوشواره •
اسرغه —	رحم • مرحمت • حفظ • صیانت •
اسرکیش —	

Digitized by Google

آسکه	
اسرو ——	چوق * وافر * زیاده * مبذول *
	—« نوائی »—
	«مونی بیل کیم جهان فانی دوراسرو »
	« حقیقت اهلی زندانی دوراسرو»
اسروك — اوسروماك	سرخوش * مست * مدهوش * ایضاً *
	—« نوائی »—
	« اسرو یالغان وعده سی کیم کویمیش
	ایردی جانیمی » «اینکیبان بیرکیجه
	توشتی ایلکیما اسروك کنه »
اسغز ——	فایده سز *
اسغوروق	اکصریق * عطسه *
اسلم ——	آت ودواب *
اسلمك —	وداع ایتمك * استیذان * تحصیل رخصت ایتمك *
آساقویمق —	صاللاتدرمق * اصیلو براقق *
	—« نوائی »—
	«کرقو پاش زنکین فلك رفتارلیغ
	رخشینکعه آی» «کیم توزار اول
	زنك نوحینك نغمه سین افغانارا »
اسماق ——	آویخته * تعلیق ایتمك * آصمق * ایلدیرمق *
اسمه ——	آصمه * واصیلو طوران شیلر *
اسن ——	صحیح * سالم * صاغ * صاغلام *
	—« الله یار »—
	« ولی امت اکر غوث زماندور »
	« اسن کیتماکی آخردر کماندور »
اسن لیك —	صحت * عافیت * تندرستلك * صفوت *
اسکنه ——	نجار آلتی * واسباب منبت کاری *
اسکه ——	ترکستانده بر رتبه * وبرقریه نك اسمیدر *

اشترکردن	
اسپیر ——	یازق * حیف * افسوس *
اسیغ ——	نفع * فائده * تمتع * تجارت *
	—« نوائی »—
	« بو دعوی دستکاهین بیر زمان
	یبغ » « چو دعوی ایچره معنی
	یوق نی آسیغ
اسیغلیغ —	کارلو * منفعتلو * فائده لو *
	—« مثال »—
	«ایرور بیر لوح سیم اوزره یازیغ لیق»
	« تاپارسین دیو بویننی دااسیغ لیق »
آسیغلانماق	کار * انتفاع * تجارت ایتمك *
ایسیغ ——	صیحاق * حرارتلو *
	—« مخذوم قلی »—
	« چولده آچلق مشقتین کورمیان »
	« اویده ایسیغ تانینك قدرین هیچ
	بلماس »
آش ——	طعام * غذا * و پلاوه دخی دینیلور *
	—« نوائی »—
	« نکبت ایاغیغه اوروب تاشنی »
	« شه باشی غه توکنی ایسیغ آشنی»
آش آش —	معجز * ومتصدع آدم * شلقین * عش عش دخی یازیلور *
اشاتماق —	ییدیرمك * اطعام ایتمك * اوقلمق *
آشاماق —	ایضاً
اشار ——	دوه سوریسی *
اشاررق —	حددن تجاوز ایتمك *
آشاری ——	پك چوق * پك زیاده *
آشام واشامه —	طبقه * مرتبه * اکل وشرب * پرنج حلیمی *
اشترکردن	درین * ومنحنی جدول *

Digitized by Google

اشو قتورماق	
اشتماق	اوقلق • سحق ایتمك • سورمك •
اشج	تنجره • قزان •
اشقش	القیش • خیر دعا •
آشپیمان	ترکستانده برقریه اسمیدر •
اشکك	کوراك • یعنی مطلق قایقجی کوراکی •
	—« نوائی »—
	« بحراشك ایچرا ایکی کوز بولدی لارزورق مثال» «ایکی صف کیرپیك لاراشکك لاربولوب دورهرطرف»
اشکو	طپراق تنجره •
اشکی	اوصمش • چیقمش • بیوك دیش •
اشاماق	یمك • اکل و طعام ایتمك •
آشلاتماق	اطعام ایتمك • آش و طعام یيدرمك • آغاج آشلق • پیوند •
آشلار	حیوانلره صو ویرمك اوزره قویولرك یانی باشنه قونیلان طاش • و یا اغاجدن معمول بیوك قابله و تکنیه دینیلور •
آشلاماق	اطعام ایتمك • یمك ویرمك •
اشلیغ	مأکولات • حوایج • لوازم • ذخیره •
اشلیغجی	ارزاق ملتزمی • ذخیره متعهدی • اردو وکیل خرجی •
اشماق	یونیله یونیله اوقدلنه اوقدلنه کهنه وافسرده اولمق •
آشوله	ترکی وشرقی کبی برصوت ونغمه نك اسمیدر •
اشوق	مکیك • کعب • آشیق •
	—« الله یار »—
	«یوماق ایکی ایاغین فرض ایروزهم» «ایکی آشوقنی هم قیلق انکاضم»
آشوقتورماق	تعجیل ایتمك •

آغ یاشلیغ	
آشوقلوق	دیز قپاغی • دیز اغیر شاق •
آشوقماق	عجله وشتاب ایتمك •
	—« نوایی »—
	«هرکیمسه که ایلامازآشوقاقنی خیال» «یابراقنی ایپك قیلور چیچك برکنی بال»
آغ	آق • سفید • نسیج • دام • مشبك شیلر • شبیکه •
آغا	بیوك افندی • سرکار • بیوك قرنداش • برمحل مخصوص • برجماعه سرآمدی • القاب •
	—« نوایی »—
	« شاهی که اتانك انکا اغا دور» « اول سنکا اتا دور و اغا دور »
اغارماق	بیاض و سفید اولمق •
	—« مثال »—
	« ساج و سقالینك آغاردی کوزلارینك قیروزه دیك» «قول ایاغینك قیب قیریل خمانده پیشکان کوزه دیك »
اغالیغ	بیوکلك • اخوت • برادرلك • شهرسنبرونسفده بیوك برتبه در •
اغاورکا	آغاج و چوبدن معمول بر نوع الاچوق خرکاه •
آغاوی وآقاوی	الاچوق • آسیای وسطیده قبائلك اسکان ایتدکلری بر نوع چادرلر یعنی کبتقه •
	—« نوایی »—
	«کرچه تون بولدی خلق اراپرده» « تیکتی لاراق اوی وسراپرده »
آغ بازرکان	حیله وتلیسدن خالی کاروان •
آغ باشلیغ	اختیاره ومسنه خاتون •

Digitized by Google

اغریماق	
آغ بوغا تاغ بوغا	اوکوز و جامیسه مانند برنوع یبانی بیوك قویون * جنکیز خانك احفادندن بریسنك اسمیدر *
آغ بادشاه —	ترکستانده روسیه ایمپراطوریسی بو عنوان ایله یاد ایدرلر اق دخی تلفظ ایدرلر *
اغاج و یغاج	شجر * درخت * منزل * مسافه فرسخ *
	— « محذوم قلی » —
	« آبادی خرابی دریاسی دوزی »
	یوز فرق آلتی مینك اغاج یولدور بو دنیا
اغاج قازغان	اغاج قاقان * قراغ *
اغاج قاونی —	ترنج * بادرنك *
اغاچه —	لسان چغتاییده بعض عنوانلره تأنیثنده میم حرفی علاوه ایدیلدرك بو صورتله بك خاتونلرینه بیکم و خان زوجه لرینه خانم دنیلدیکی کبی بعض عنوانلره دخی چه حرفی علاوه سیله اغادن اغاچه دینلشدر * اغاچه خانم و خاتون معناسنه در * کاشغر مالکنده زیاده مستعملدر *
آغتیمول —	آقه مایل * آقلو *
اغچیل —	بیاضه مائل * آقلو * کران * سنکین *
آغرقو —	ککیك * هقك
آغرمن —	اغیر * وقارلو * بطی * ثقیل * رنج *
	— « مثال » —
	« آغریمن هرکز سینك تیك یاردین »
	« خوش قلیق لیغ نازنین دلداردین »
آغروق —	احمال * اثقال * درهم کبی بروزندر *
اغریماق —	ایجاع و ایلام ایتمك *

اغماق	
	— « مثال » —
	دوستلار بو بی وفا دنیا ومال و ملك او چون » « بیر بیر ینی آغریتیب ناشاد قطاق ارزیماس »
آغریغلی —	درد * رنج * وجع * آغری *
	— « مثال » —
	« اول صنوبر دلربانیك تامورین » « ای حکیم آهسته توت آغریغلی دور »
آغریغو —	دردناك * غمناك * الملو آزارلو *
آغریکن —	الم * وجع * درد * غم *
آغریماق —	اجیمق * مضطرب اولمق * دردورنج چکمك *
آغزیماق —	آقتمق * توکمك * طاملتمق * چکیدن * یاش آغزیماق * یاش توکمك * کریه و ناله ایتمك *
آغسقال —	محله وقریه و اصناف اختیارلرینك باشی * کتخدا * مختار *
	— « نوائی » —
	« آغسقالیغه کولار خلق زهی رسوالق »
آغ سوآق صو	ترکستانده کاشغره تابع بر شهر و نهرك اسمیدر *
آغ سونکاك	مهتاب کیجه لری * چوجقلرك اوینادقلری بر اویوندر * برکیمك پارچه سنی اوزاق آتیورلر ایلك اوکجه کیم بولور ایسه ارقداشنك آرقه سنه بنوب برمحل معینه یه قدر کتوریلیور * اول محله دخی پله درلر
آغلیغ —	بیاضلق بر نوع دوزکون غالیهٔ سفید * غازه *
اغماق —	طیران * وعروج وصعود ایتمك * هر یانه قایوب دیه لنمك * میل *

Digitized by Google

افت	
اغمـاماق—	کلکدن بایلق * تلبط ایتمك * دبه لنمك * کندندن کچمك * غیلیدن *
	—« نوائی »—
	« خاراتیبید ایاتغونك یوق سودا کر یوز ییل» «کوك اطلسی اوستیدا جسمینکی یاتیب آغا نات »
آغو ———	زهر * سم *
	—« راجی »—
	« احسان ایتسانك قیلماغیل منتدین ایلنی تلخکام» «بولغای موبذل آغو سالیب بیرساکیشی نان اوستینه »
آغوز ———	نهر * دهان * فم * هنوز طوغران حیوانك ایلك ویردیکی سوتی وپله سی *
اغولامق—	تسمیم ایتمك * زهرلمك *
اغونامق—	مسموم اولمق * زهرلنمك *
آغیر ———	ثقیل * کران * ثمین *
اغیرسانقوجی	بهالو نسنه لر صاتیجی
اغیرلاماق—	توقیر وتعظیم ایتمك * برینی اعزاز و اکرام ایتمك * جیزویرمك *
آغیرلامیش	اعزاز * اکرام * حرمت * حهیزویرمش *
آغیل وآئیل	ماندره * طوار وقویون سوریسی طوپلانوب یوارلق طوردیغی حالده اطرافنه چکیلان محوطه خطیره حولی * قرص قرك
آغیلانماق	قرص قر * هاله لنمك * جواله
اغیمتول—	اقه ماثل * آقلو * بکلکلو * بر
آغر ———	بخارا جوارنده مشهور برقریه اسمیدر *
افت ———	بروزن کشت * ذی قیافت * هیئت * شکل *

آقسوم	
آفد ———	بروزن رفت * عهد * میثاق *
افر ———	دعا کیتورمك *
افسم ———	ساکت * خاموش * اوصلو *
افشار ———	طائفهٔ اتراکدن بر قبیله اسمیدر *
افق ———	طوغری * کوچك *
افق ———	بروزن رفق * وحشی * یبانی *
افلیج ———	فالج *
افـه جان—	حشری * آفت جان * یرامز *
آقارواغار—	طائفهٔ اتراکدن بر قبیله اسمیدر *
آقاری واحاری	دوه یونندن معمول برنوع اینجه عبا *
آق باش ———	برهنه سر * مصرداریسی * جواری
آق تپه ———	ترکستانده برمحل اسمیدر *
آقسرای—	امیر تیمورك پای تختی ومحل ولادتی اولان شهر سبزده یاپدیغی رفیع بر بنانك اسمیدر *
آق رخت —	پموقدن معمول برنوع قماش *
اقساج ———	بخارا مضافاتنده برقریه * برقوش اسمیدر * وبیاض اولمش ساج *
اقساخ ———	اقساق * لنك * طوپال * اعرج *
اقساماق —	طوپاللامق * اغسامق بر ایاغی قیصه اولوب ده بریانه زیاده تمایل ایدرك یوریمك *
اقسرمق—	اکصرمق * عطسه اورمق *
آقسنقر ———	بیاض سنقار * سلطان محمود سلجوقینك امراسندن بریسنك اسمیدر *
اقسو ———	اغسو کاشغرده برشهر اسمیدر *
اقسوم ———	اخسوم * حمله *
	—« نوایی »—
	« می ایچسانك اولماغیل اقسوم که پیر دیردیدی» «که بو ایش اولدی یزینك دیر اراکینه یازوق

Digitized by Google

اکچی واکه چه	الاتوغانك
اقسین —— شوخ وجلف آت* یرامز* حیاسز* حشری* بی باك آدم*	اکرم —— برون* کوشه* محدب مقوس*
آقش —— اغزدن ترشح وسیلان ایدن صو* جریان* سیلان* وریك روان*	اکرمجی — اکیر* صمان* صاپی* اوبجی* یایك کریشندن پرمقلری محافظه ایتمك اوزره پرمقلره پکوریلان حلقه*
آق قویروق چایك برنوعی* دنبه*	اکز —— یتیم* اوکسز* بیکس* توأم* چفت*
اقلاؤ —— اوقلاغو* مهلاج*	اکلاشماك — اوتوروب آرام ایتمك*
اقلیماق —— جریان وسیلان وسیل ایتمك*	اکلاماك — توقیف و اقعاد ایتمك*
اقمسجد — ترکستانده طاشکنده تابع بر شهر در* روسلر الیوم پروفسکی ثوسیم ایتمشلر در سیحون وسر دریاسی کنارنده در*	اکلانماك — چرخ اورمق* تدور ایتمك* چورتمك* فرطولایی دونمك*
اقوشاق —— یورکك اورته سی* پرنجك اوفانتیسی* کورمك* بیاض اغا* خواجه سرای*	آکو —— شخص* آدم* انسان*
اقوقق —— بایله حق درجه ده قهقهه ایله کولمك*	اکه واکا — بیوك برادر* اغا* بیوك قرداش*
اقیرماق — آقیتمق* جاری ایتمك* یاش اقیرماق* اسالهٔ دموع ایتمك*	اکیتماك —— کتورمك* آلوب وارمق* ایرشدیرمك*
—« صوفی »—	اکیرمی — اوفق چیوی* لوفجه* دسار میخچه*
« خالقا توکدیم عبادت طاسنی »	آل —— قویی پنبه رنکی* حضور* عند* نزد*
«سین توزرسین بنده نینك کم کاسنی»	فریب* خدعه* یر* چامور*
«قوللرینك بولغانسه عصیان لایغه»	طپراق. ترك پادشاهلرینك تمغالری*
« آقیز ورسین مغفرت دریاسنی »	—« اللهیار »—
اقین —— غلبه لك* عسکر* کشف* جریان یری*	« اکر ذبح ایتسالار قایتار مغای باش »
اقینجی —— کشفه مأمور* عسکر بولکی*	« کورونماس باش آینك آلدنا برماش»
غارتکر* استیلاکر* باشی بوزوق سیاه*	—« نوایی »—
اکاك —— دوربی* مصقل* سوهان* اکه*	« قانلار ایله عارضینی آل ایتیب »
اکال —— چکیك دیك* چلیك وچوماق اوبونی*	« یوزیده کوزمردمینی خال ایتیب »
اکچی واکه چه آبلا* بیوك همشیره* اغاچه* بوزاده چه تأنیث ایچون کتورلمشدر* اکه*	الاوأله —— نیرنك* خالدار* بکلکلو* منقوش شیئی* برص* سیما*
—« نوایی »—	الاباش الاپکه اوردکك انواعیدر* باتمرتلاق* ایضا*
« نی جان فدا که انا وانا اغا اکچی»	الابوغه —— مختلف اللون* قاریشیق* وبولاشیق*
« ایا جیب بوبارچه محبتینکه فدا »	الابولا —— ترکستانده واناطول ده واقع برطاغك اسمیدر*
	الاتاغ —— غرابك برنوعیدر* زاغ وقرغه*
	الاتوغانك —

Digitized by Google

الامان الاخان	
الاچاپغون	دونه دونه اسن یاغان بوران * قار و یغمور فورطته سی * بوره *
الاچوق	ترکستانده واناطولی ده قبائلك مسکن اتخاذ ایتدکلری کیتقه لر و اوبه لر *
الاچه	پك قاریشیق نقشلو برنوع ایپلیك قماش * ابلق * ابرق *
الاچه سرچه	برنوع چیل رنکلو سرچه *
آلاچی	قاتل * جلاد * اولدیریجی * جان آلیجی *
آلار	ضمیر در یعنی آنلر * ایشان *
الارتماق	حدت وغیظدن کوزی تیره لمك *
الاشا	صرت * ظهر * ارقه * پشت *
	—« الله یار »—
	«وجودینك خرمنی ایرمیش الاشه»
	« الاشه کلکان اولتورماس تلاشه »
الاشماق	انتخاب * تفریق ایتمك * صچمك ایرمق * کزیده ایتمك *
الافاخته	حق اوران قزیل قرمزی برنوعی *
الاق بولاق	مهملا تندر * شوریده * قاریشیق * بولاشیق *
الاقاراق	نیم رس یموق غوزه سی * کوراسك *
الاقارغه	غراب البین * حکه وعکه * زاغ *
الاقشماق	یکدیکر ینه قاریشوب قالقیشمق * عصیان ایتمك * درهم اولمق *
الاقاق	قاریشمق * قالقشمق * عصیان ایتمك *
الاقورغان	هرات شهرینك بالاحصارینه دینور *
الاکلنك	سین نوعندن کوچك بد بوی پر جانوردر *
الاماق	پرسنز * ایشسز * بیخانمان *
الامان	باشی بوزوق عسکر * غیر منتظم *
الامان الاخان	بیخانمان * پرسنز * ایشسز *

الپ ارسلان	
	—« نوایی »—
	« خانماندین ایریب قیلغاندا توفراغ ایچره حبس * قیلما لطفونك مین الامان والاخاندین جدا »
الامانجی	غصاب * غارتکر * شقی * یغماکر *
الانج	ایلك دفعه تزویج ایدیلان خاتون *
الانغرات	بیوك فاره * وصچان *
الانك	ارقلرك ایکی کناریله و سائر محلارده تپه لرکی مطول تومسلنوب طوپلانان طپراق *
	—« مثال »—
	« قایم اول چیکیکلی هر کیجه ریاضت ای شیخ * خانقه ایچره شیشوب یاتمه اینك دیك که آلانك »
الاؤ	لهب * علو * زبانه آتش *
الاولاماق	تلهیب ایتمك * علولمك * شعله لنمك
الاولانماق	حرارتلنوب التهاب ایتمك * حدت وغضب ایله نهیب ایتمك *
الای بوزنده	قرابنه ثفنکی * وشمخال *
الابونتلی	البسه سنده ایکی رنك اولان آت صاحبی * انسب ابلق *
البلق	زینت ایچون دامنه حاشیه طرزنده تیکیلان پارچه * نره وکنار *
البستی	اوما * اومابجی * بوجو ایدر شئ * مخوف و مهیب نوع پری *
البوتو	زینت * تاج * زیب کر *
البورغا	قولاق کوبه سی * حلقه اسرغه *
الپ	پهلوان * بهادر * شجیع * قهرمان *
الپ ارسلان	سلاطین سلجوقیه دن بر پادشاه اسمیدر *

Digitized by Google

آلداب سولداب		الغور	
التان	قرمده پادشاه اولوبده خان بالیقده اوتورانه بوعنوان ویریلورایدی* التیشر * والتیسیده بردن *	الداز اماق	«التان یارینك یاش ایکان» «آلداب سولداب یولغه سال» بی حدسیونمك * مجذوب اولمق* اضطراب ایتمك *
آلتاو التاولا			
آلتابی	تلکی یوکلکنده بر حیواندر دریسندن کورك یاپرلر* پاچه*		—«نوایی»—
	—«نوایی»—		«بیر قدح می بیر سالاز وه غایت افلاس دین * نیجه لعل قیمتی تاپقان کدا دیك آلدارای»
	«روشن ایلار شعله اوستی دین کورونکان دودنی* دلبریم ایکنی‌دا التابی بیله باشی داکیش»	الداشمق	یکدیکرینه فریب ویرمك * محایله ونخادعه ایتمك *
آلتیلق	جکر * شش *	الداغ	فریب* آل*خدعه * حیله*نیرنك*
التمش	ستین* شصت* ترکستانده طوائف اتراکدن برقبیله اسمیدر * طلیعه عسکرلرینه عنواندر *	الداغجی	فریبکر * حیله کار *
التوت	شورش * انقلاب* فاریشیقلق *		—«مثال»—
التون	طلا * زر * ذهب *		«حیله‌سی چوق آلی وآلداغی کوب» «مکر ودغاتونی بیله بویی چوب»
التون بیلکا	منشور * فرمان یارلیغ پادشاه ترکیه* ترك حکمدارلرینك مهر وطغراسی*	الداغوج	فریبجیلق *جابلوسلق *
التون تمغا	زربفت * دیبای طلا *	الداماق	آل وفریب ایتمك * خلاف سویله‌مك*
التون موغ	طوائف اتراکدن برقبیله اسمیدر *	الدامجی	فریبجی * خدعه کار * مکار *
الچین	طاغ اتکی * بر نوع شاهین کبی شکار قوشی* اندازه * کز* ذراع *	الدکن	خدعه* حیله * مکر * الدنمش*
	کوکب الارض * سنك درخشان* اهك * اژه * جبس *	الغت	دوزکون * غازه * سفیده*
الچی تاشی	الیچ* آشیق اویونی* اصطلاحنده بك کلوزسه الچی اولور* طاغك چیقمه‌سی * اوستون * غالب *	الغوبیرکو	الیش ویریش*الیم صاتیم دادوستاد*
الچی		الغوت	اهالیدن حکومت طرفندن طوپلانیلان ذخیره لوغله وخرج
آلچی	جاسوس * عیار * خفیه * یعنی الداه‌رق دیالوارمرق *	الغوجی	الیچی* مشتری* طالب* آوجی اولان قوش * قاتل *
	—«مثال»—		—«لطف»—
	«روی مالینکی دالغه سال» «ساچنی اولاب بیلکه سال»		«دین ودل و عقل بولدی یغما» «جان آلغوجی اول قراقینکزدین»
الچیق		الغور	چابك * تیز * تند * الیچی *
آلداب سولداب		الغولیغ	آلنه حق شئ آلمغه شایسته *

Digitized by Google

الیق والی	الیس
—« نوایی »—	—« نوایی »—
« صبر وقرار وهوشنی الماغلیغینك نیدور * ای جانلار آفتی سنکا جانیم دور آلغولوق »	«تون ایتاکی باجیغ اولوب آلی اول» «آلی اول اما انینك الیداکول»
الغون — تپه * تل * کوجك طاغ *	المالیغ — ترکستانك شمال جهتنده اویغور قبیله‌سی ومغوللرینك شهریدر *
الغونجق — ماشه * کیرا * دست پناه *	الماشقورماق باغداش قورمق * چارزانو اوتورمق *
الغین — جمعیت * طوپلانمش * انبوه *	المجق — ایکی رنکلو * دورنك *
القاب — قوچ * طاغ قوچی * ایغر * قویون *	المل — اکرك اسبابی * لوازمات زین *
القاماق — خیر دعا ایتمك * تحسین وسپاس ایتمك *	النجق — اوچنجی پدر * جد * بابا *
—« نوایی »—	النجیل — جنکیز خانك اوچنجی جدی قبل خانك اسمیدر *
« سین دا ناز اولدی نوایی دانیاز ایرماس عجب * کیم سین آنی قارغاغان سایی سینی اول القامیش »	النجا — ترك ابن یافث ابن نوح علیه السلامك اوغلونك اسمیدر * تاتار خان و مغول خان النجه خانك اوغلیدر *
القیشلاماق القیش ایتمك * تشویق ایتمك * دعا وثنا ایتمك *	النکه — اتشك پرتوی * شعله‌سی * حرارتی *
—« محذوم قلی »—	النی‌دا — عندنده * نزدنده * حضورنده *
« یخشی سوزه قولاق صالغین » « سحر وقتی بیدار بولغین » « یخشی لر دین القیش آلغین » « عمرونك ارتیب زیاد قالسون »	—« مثال »—
الله — چوجغی اویدرمق و نی‌نی ایچون سویلنان ترکی *	« ساق ادب شرطنی آماده طوت » « النی‌دا توقوزیوکونوب باده توت »
—« مثال »—	آلوج — اریك * یانی معطر برمیوه‌در *
« الله دیسم اویقو کلور » « قادر ایکام رحمی کلور »	الوس — حال * کسب * ایش * شغل *
الکن — کنك * ابسم * لال *	الوق — بوداله * مجذوب * مجنون * بینی اوینامش *
—« آکهی »—	—« نوایی »—
« عیش بزمی می خماری بیلا » « تیلیم الکن قولاغیم ایتدی کرنك »	« بنفشه نینك نیجه بولیش دماغی مونجه الوق * که خطینکا سینمك اول هندویی ایرور مایروق »
الیك والی خمسین * پنجاه * اللی * الدیوان * بهله * اوك * صاحب دست وقوم *	الونك — اوقك صاپی * چوپ تیر *
	آلیا — برنوع میوه‌در *
	الیس — اوزاق * بعید * دور *

Digitized by Google

اماج	ان اند
—« مثال »— « الیس طاغدن آشورملی » « قرق کشی یه تاپشورملی » « دشمن کورسا یاشورملی » « یغلا ماکین جکی جکی » الیشماق— معاوضه و بدل ایتمك * مونس اولمق * دوستلق ایتمك * مبادله مناهبه ایتمك * الیغ ساتیغ— الیش ویریش * اخذ وعطا —« نوایی »— « الغالی دنیا عروسین ای که ساتینك نقد جان * عمر ساتیب مرك آلیب بول نیجوك آلیغ ساتیغ * الیك— ال * ید * دست * ایکی رنکلو * قدرت * اقتدار * قوة * آلین— پیشانی * جبین * جبهه * سوتلو نمه * الینی— اشاغی * تحتانی * پستی * الوغ— معاش * وظیفه * آله جق * علوفه * تنخاه * —« مثال »— «آلوغ وسالیغ بیلان منلاوخواجه بارچه نی * یوز جفا وجور ایلا افساد قیلماق ارزیماس » الوانج— صانجاق * —« مثال »— «بو مهد الوانجیغه قیلغان نکارش» « بو یانکلیغ قصه غه بیردی کذارش» ام— دوا * علاج * درمان * تیموردن معمول شیار آلتی * فرج * هندستانده برنوع لذیذ میوه نك اسمیدر * اماج— هدف * نشانه * —« کامل »— « سین بولوب تیرطعنه آماجی » « تاپدی الطاف شاهنی راجی »	ام اغاج— صو طولابنی وذکرمانی چویرمك اوزره حیوانك باشنی باغلادقلری اغاج * ام اوتی— برنوع کیاه * ودوا * امان قرا— برنوع اغاجدر * امجاك— امجیك * ثدی * پستان * عمه * —« مثال »— «اولانکینکنی من ایتیب اوخشاتامان» « تاشتیك امجاکینکنی یومشاتامان » امرالی— طائفهٔ ترکمانیه دن برقبیله اسمیدر . خوارزمده مسکوندرلر * امکاك— امك * سعی * جهد * رنج * زحمت * و امکله مکلك * —« نوایی »— « پیر دایوری آلماسی دابی شك » «ورزش قیلیبان کیجیك دین امکاك» امکاکلاماك— امکه لمك * املوك— صغری صاغمق ایچون اولمش طانه نك دریسنی صمان ایله طولدیروب یانده قویدقلری شی * وصورت * امنك— کوچك حبه * اصلی مغول لسانندن مأخوذدر * امن هوش دیمك اولوب آخرنده کی کاف دنی حرف تصغیر در * امودریا— جیحون نهریدر پادشاه طاغلرندن ظهور ایدرك بدخشان بلخ و بخارا مضافاتیله وخوارزمی اسقاوارو ایتدکدن صکره ارال دکزینه منتهی اولیور امویه دریا دخی دینلور سیحون ایله برلشور . امیدون— زنده * دیری * حی * ان اند— مفاصل * بند * بوغوم *

Digitized by Google

انداق وانداغ

انا — والده * مادر * اشته * بوراجقده دیمکدر * اناکده یورانا کورندی کبی *

اناتماك — ایکدیش اخته ایتمك *

اناماك — حیوانی اخصا ایتمك *

انبور — کرپدن * قیصاج * اکویرینه دخی مستعملدر *

اناکه اناکا — والده مقامنده * اوکی مادر * دایه * حکمدارك والده لغی * مربیه * سوت انا ودایه سی اتاکه کبی ایسه ده خاتون اولمق شرطدر *

انبه — هندوستانده بر نوع طاتلو قوقولی میوه اسمیدر *

—« نوایی »—

« طاس لارساز ایتیب ایدی مقبول »
« نیجه دا انبه نیجه دا تنبول »

انت — اند * قسم * عهد * پیمان * سوکند *

انت ایچماك — عهد پیمان ایتمك * یمین وسوکند ایتمك *

انتلاشماق — عهدلشمك * معاهده ایتمك *

—« مثال »—

« هرکیشی آنت ایچدی شرارت بیله »
« کذب ایسه دفع اولدی کفارت بیله »

انتوتای — طاتلو * شیرین * حلاوتلو *

انچا انچه — اولقدر * اورتبه *

انچیلایین — انك کبی * آنجنان *

اندا — برقبیله نك دیکر قبیله دن قیز المه سی * صهریت * اخوت * اوراده *

—« حکمت »—

« درویش من دیب طاعت قیلور خلق ایچنده * ریاقلیب یوکوروب یورورانده مونده »

انداغ — اوراده کی *

انداق وانداغ — اویله * اومرتبه * اودرجه *

انکغت

—« خمسهٔ نوایی »—

« که ملکی انداغ وآیینی مونداغ »
« سپاهی آنداغ وتمکینی مونداغ »

اندجان — فرغانه قطعه سنده مشهور بر بلده اسمیدر نام قدیمی سی اداق در *

اندخوی — افغانستان قطعه سنده هراته قریب برشهر اسمیدر *

اندوز — پیل کوش . راسن دنیلان اغاج یعنی اردج نوعندن چالی * ارچه

اندیق — قوردو کفتاردن طوره یان حیوان *

اندیب — بلاهت * بلادت * ادراکسزلق * فتور عقل *

—« مثال »—

« ساقیامی حدثیدین عقلمز اندیب دور »

اندینه — اورادن * اویردن *

اندیز آتیز — چالیلق * ترلا * وپرجه یر *

انغیش — دوزکون *

انغعال — آوده مستعمل بر نوع بیوك اوق *

انقره — اوقك اوجی * برمملکت اسمی *

انقوت — سرخاب * قیزیل * قازدن بیوك برقوش *

آنك — درك * فهم * عقل * ذهن * مدرکه *

انکماق — ذهنه کتورمك * ذکر تذکر ویاد ایتمك

انکا — اکا *

انکاچه — اکا قدر * اولوقته قدر *

انکاك — چنه * زنخدان * چکه *

انکدماق — کمین مترصد اولمق * پایلامق *

انکدنماك — ایضاً *

—« نوایی »—

« خلوتدا انکا بونوحه لارایش »
« انکدیب اناسی کمین دا ایرمیش »

انکغت — دوزکون * وغازه * سفیده *

Digitized by Google

انیقماق	
انکلاك	ذوق * ذکاوت * ادراك * تفهیم * فراست *
انکلاماق	ادراك * تفرس * فهم ایتمك * خاطره کتورمك * یادلامق *
انکلاتماك	تفهیم تعلیم شرح و بیان ایتمك * —« مثال »— « تاپسا هرکیم پرورش کیم شور سودین ماه وسال * قایدا ممکن انکلاغای کیفیت آب زلال »
انکسیز	عقلسز * مدرکه سز * بغتة *
انکسزین	تصورده یوغیکن بغتة ظهور ایتمك *
انکیزماك	احاطه ایتمك * اطرافنی چویرتمك *
انا بی	اواناق * اجقی * سوزی رابطه سز وثبات سز آدم *
انکیز	آتیز * حاصلاتی هنوز بیچلمش ترلا *
انلیدور	اوکلهنك ایکنجیسی اولان نماز * عصر اول *
اغاچی	دلال * جارچی * منادی *
اتن	انك ایچون * —« نوایی »— « اتن بوجهتدین خطا ایلدی » « که شه بویروغیدین ابا ایلدی »
انوك	وحوش یاوریسی * وطانه سی *
اینجوك	بجاق * سکین * کارد *
انیقماق	بیومك * نشو ونما بولق * کسب اقتدار وتجسم ایتمك * —« نوایی »— « چکیك ایکاج ایتی نفسینك انیقمادین اولتور * که اولتور ورسینی چونکیم اولالا اول بدخو *

اوپچین لیك	
انیق	محقق * یقین * شبهه سز * کرچك *
اپن	بوزولمیان طوپ * فاش وامتعه *
آو	صید * شکار * بیرآو * برنفر * بر شخص * برپسی * —« نوایی »— « سکندر صفی دین بیراوسوردی رخش * اینك دیك که توشکای چاقین دین درخش »
اوا و بکا	جد * ده ده * بابا بیوك پدر *
اوالانماق	دورایتمك * چرخ اورمق * دونمك * یومالامق *
اوبا و اوبه	کوچك خیمه * خرکاه * میت وچادر خلق * جماعه *
اوبان	آیغردوه * بخبارا مضافاتنده بر زیارت کاه موقعك اسمیدر *
اوبای چوبای	بوراده * اوراده * پراکنده و پریشان *
اوبلك	خسته * مریض * بیمار *
اوبوجین	خسته لك * علت * مرض * بیمارلك *
اوبوسون	علف * حشیش *
اوبوك	باشلرنده تاج اولان قوشلر * وهدهد *
اوپ	پوس * قبله * بوسه * —« مؤنس »— « دلر بالیغ کور کوزوپ کیرکیل قوچاغم ایچره کیم * جرماشیب بیلنکه هردم سول وساغیکنی اوپای »
اوپا و اوپه	ریه * شش * اوفکه *
اوپچین	اسلحه * وسپر * زرخ *
اوپچین لیك	زرخلی * ساوت * —« نوائی »— « ولیکن اوشبو پیکر پای تافرق » « بولوب اوت دیك تیمور اوپچین اراغرق

Digitized by Google

اوتاغ واوتاو		اوتغوزماق	
اوپرانماك —	سلمك * نايديد أولمق * محواولمق *	اوتاغه —	تاج * ومحاربه اثناسنده باشه نصب ايلدكلرى توك وجيغه *
اوپروك —	جوف * مقعر * چوكوك * اويوق		—« مونس »—
اوپروماك —	قويو چوكك * باتمق *		«باش اوزره اوتاغنكده كوهرمو ايكن آيا * يا آيغه قران ايتكان اخترمو ايكان آيا »
اوپرولماك	اويولمق * چوكلمك *	اوتاك —	يابانجى * اجنبى * غريب * ميان اورته * اوته كى * بروكى *
اوپكا —	ريه * شش * اوفكه *	اوتاكى كون	يكن كون * روز كذشته *
اوپكالانماك	طاريلق * حدت * وغضب ايتمك *	اوتاماك —	اوده مك * ايفاداايتمك * جواب ويرمك *
اوپماق —	ستر واخفا ايتمك * قپامق *	اوتاغاسى	اصلى اوتاق اغاسى اولوب قزاق وقيرغيزرؤساسنه دينيلور * خانه باشى *
اوپتماق —	قپاتماق * پنهان ايتمك	اوتاق —	محل اقامت اوتوره جق ير * منزل * نشيمن * آرام كاه * متقاعد *
اوپماك —	بوس ولثم وتقبيل ايتمك *	اوتار —	يكيد * تركستانده برموقع وترمذ شهرينه دخى دينور * برقبيله اسميدر *
اوپوشماك —	بربرى ايله معانقه ومصافحه ايتمك *	اوترو —	برابر * ومقابل * ومواجهه *
	—« غايب »—		—« نوائى »—
	« ياريمك حالين سورا بين »		«اندا بيتيب كيم بولوبان اوتروسى»
	« بير قانچه اوپوش بيرايين »		« هر نيجه كوزسالساباقاكوركوسى »
	« تويغونجه يوزون كور ايين »	اوتروك —	يلان * كذب * اراجيف *
	« دردينه درمانى كيلتور »	اوتغاتماق —	اوتنمق * حجاب شرم حيا ايتمك *
اوپوجين —	خسته لق * علت * مرض * بيمارلق *		—« نوائى »—
اوت —	آتش * نار * نبات * علف * چاير		«يارايرنى بيله قطانكيزاى قندشكرلاف»
	اغو * زهر * سم * كبج معناسنه دخى كلور *		« چون آب حيات اوتغانيب اندين ياشونوب دور »
	—« نوائى »—	اوتغوزماق	الندن دوشورمك * غايب ايتمك * يكلمك * يوتلمك *
	« بقا سرچشمه سى ظلمتده ديرلار يوقمكه اول ظلمت * سكندر آهى		—« نوائى »—
	اوتيدين يغينغان دود حرماندور »		كل اول اويونغه چوهوس كوركوزوب
اوتا —	ماورى * اوته طرف * واويان *		جيبى داغى خرده لارين اوتغوزوب
اوتايقا واوتايان	اوته طرف * قارشو * اول جانب *		
اوتارجى —	طوائف اوزبكيه دن برقبيله اسميدر *		
	اردو وكيل خرجى * الاى امينى *		
اوتارى دين برى ماوتاغ واوتاو	اوته دنبرو * من القديم *		
	اوطه * طارم * خركاه * چادر * كبتقه *		
	—« مونس »—		
	« چرخ كوك خركهيدين بولماس ايدى هيچ غمى * بزم مى توتساق ايكاولان قوروبان بيرآق اوتاو »		

Digitized by Google

اوتلاغ

اوتکارماك — اوتورمك * کچورمك * امرار اجرا ایتمك * ازبردن اوقومق * تشییع ابعاد ایتمك * وکتاب مقابله ایلمك *

—« نوایی »—

« کوپ ای کل اورمه بلبل جانیغه بیداد خارینك کیم * سین ومین دیك کل و بلبل نی کوپ اوتکاردی بو بوستان »

اوتکاری — سبب وعلت ایچون برشیئه راجع ومتعلق * اجل * سبب * دائر *

اوتکاریشماك — اوتوشدیرمك * کچیشدیرمك *

اوتکانماك — امرار ایام ایتمك * یشامق * تقلید ورقابت ایتمك *

—« نوایی »—

« قامتینکنه سرو تقلید ایلابان تابتی شکست * بو سرا دورکیم ینه سرو سهی غه اوتکانور »

اوتکور — حدید * شدید * کچیجی * سریع * قاطع * کسکین * تیز *

اوتکوزماك — کچورمك * آشورمق * ارسال ایتمك *

—« نوایی »—

« کنج امید بیر لاعمرین اوتکوزیب »
« هردم اول ویرانه بیریانین قازیب »

اوتکون — عابر * آمر * مؤثر * اوقك تیمور یری *

—« نوایی »—

« تیرباران غمینك جان وکوکل دین اوتتی * الله الله نی بلا بویاغین ایرمیش اوتکون »

اوتکونجی — یول * کچن * عابر * روندہ *

اوتکه — خرس * دب * آیو * آیق *

اوتلاش — طرف * یان * قسم * قطعه * طبقه * مرتبه * آرآر * اندك اندك *

اوتوجی

—« مثال »—

« غم ودرد زندانی ایچرا کونکل کا »
« توشوب اوتلاش اوتلاش کرفتار لیغ »

اوتلاغ — علف زار * مرعی * چراکاه * چایر *

اوتلاماق — آتش یاقمق * اتش اورلمق * الاولامق * طوتشدیرمق * آتش لمق

اوتلاماق و اوتغارماق — ارغاورعی ایتمك * چرا ایتدرمك *

اوتلکو — بر نوع شکار قوشی * کرکس * اوشاق قپان *

اوتلوغ — چراکاه * علولتمش * آتشلی * آتشین *

—« آکهی »—

« جانم اورتاندی سینینك اوتلوغ جمالینکی کوروب * کونکلوم ایچره توشدی اوت رخسار آلینکی کوروب »

اوتلوکانی — سه برکه دینیلان کیاه اسمیدر * یورونجه *

اوتماق — طوز قوپارمق * غالب مظفر اولمق * یکمك * قیللرینی کیدیرمك اوزره بر دری یی آتشه طوتمق *

—« مثال »—

« اوتوز چرخ دین رفعتی یاپه سین »
« ییتوز دهر غه عدلی نینك سایه سین »

اوتماك — آشنمق * کچمك * طاومق * عفو ایتمك * الحان وتغنی ایتمك * اوتورمك * کچورتمك * آشدرمق *

—« راجی »—

« دیمان اول آی هجرانیدا نی نوع اوتار آی ویلینك * تون کون چیکارمین تینمایین افغانلر افغان اوستینه »

اوتمه — اوتوش * لحن * تغنی * تازه بغدای صاپلری که آتشده بیشوریرلر *

اوتوجی — قیرقجی * برنده * کسیجی * قطع ایدیجی *

Digitized by Google

اوج	
اوتور —	خیمه * خرگاه * میت * بدوی *
اوتورکو —	نشیمنگاه * آرام گاه * حاضر لنمش خیمه وکبتقه *
اوتوزالتی —	خطوط * قرن *
	—« نوائی »—
	« قیل نوایینی هم اول خط بیلا عازم یارب * کیم بیرا ویا نیدین ایریلدی اوتوز آلتی خطوط »
اوتوزایکی	طوائف اترا کدن برقبیله اسمیدر * ودیشلرك مجموعندن کنایه در * عدد *
اوتوزماك —	کچیرمك * براقیرمك * صالیورمك *
	—« نوایی »—
	« ساچیب یوز نوع کلدین دانه اندا »
	« چوساچتی کام قویمای یانه اندا »
	« اوتوزمای وقتی دین بیر لحظه سویین »
	« طمع ایلاب بوسودین آب رویین »
اوتوشماك —	سرود الحان تغنی ایتمك *
اوتوك —	جزمه * ادیك * مزده * وحکایات کتابی * چکمه * بخشش *
	—« نوایی »—
	« حلقهٔ زرین قولاغ آرایشی »
	« کینك اوتوك اولدی ایاغ آسایشی »
اوتوکجی —	قوندره جی * جزمه جی * کفش دوز *
اوتون —	اودون * حطب * هیزم * هیمه *
اوتونج —	اودونج * قرض * بورج * ویره سی *
اوتونماك —	التماس رجا ونیاز ایتمك * استرحام ایلمك *
اوج —	ثار * نقم * مکافات * نوك * نهایت * منتها *
	—« مثال »—
	« شهر ایچرا یورو تماس بیرزی یارینك قهری * ترك ایدملم اول ماهینك اوجندن شهری »

اوچالاسی	
اوچا —	پشت * ظهر * پناه * ملجأ * ارقه * پیوك * کبر *
	—« نوایی »—
	« نی دی اولچه اول خوان قپاسی ایدی »
	« که توقوز مینك آت بینك اوچاسی ایدی »
اوجار —	برنوع حطب * پازار * مهلت * اوچر اوچر * طیور * سفینه وکیمه * اوچورمه * بادبرك *
اوچاراق —	اوج وکنار ویوکسك محل * بالاتر *
اوجارکو —	اکر اوزرینه قونیلان یاستیق *
اوجاش —	نزاع * عداوت * مباحثه * جدال * باندوپست * بربریسنه سردسویلمك *
اوجاشماق —	بحثه طوتشمق * ادعایه دوشمك * مخاصمه وعداوت ایتمك *
	—« نوایی »—
	« آغزینك بیلابسته اوچاشور پچلغیدین وه * بطان که اوشال آغزی آچوق قایدا بوتو بدور »
اوجاغ —	اوجاق * آتشدان * هیئت خاندان * برقبیله خلق * اصحاب جمعه نك کردانلرینه آصدقلری زنجیر * وقت *
اوچاغاج —	دار اغاجی * صلب آلتی ومحلی * بخارا مضافاتنده بر موقعك اسمی *
اوچاغلاق	برنوع کیاه اسمیدر * یورونجه *
اوچاق —	تکیه * تخت * صدر * طوان * وطام * هودج * پیشکاه * بالا *
اوچاکو —	اوچنجی * سیومین
اوچالاسی —	اوچیسمده

Digitized by Google

اوچقوندی	اوچورماق
اوچان — سفینه* کمی* پرنده*	—« مثال »—
—« مثال »—	«اول پری اوچقوسی رعنا ایقدین»
« انام کیت دیکانده کیتمغای ایدیم »	« آدمی مونچه بولور مورعنا »
«مال نینك شیرینلیکینك تاتمغای ایدیم»	اوچکی — کچی* بز* سرکه* اوغلاق*
« اوچانده آلتی آی یاتمغای ایدیم »	—« نوایی »—
« ازلده قسمتم صوغه غرق اولدی»	« طرفه سقالین آسیبان کولکو دیك »
اوچاو — اوچیده* اوچ عدد* اوچ نفر*	«ایکی یغاج اوزرا چیقیب اوچکو دیك»
—« مثال »—	—« مثال »—
« چیقیب شهزاده بیرلا شاه ایکاولا »	«سوتی اوچکو نینك شیره جان بولوب»
« وزیر کاردان بیرلا اوچاولا »	«اینك قطره سی درغلطان بولوب»
اوچراشمك ملاقات و تصادف ایتمك* راست کلمك*	اوجلاماق عداوت و شقاوت اظهار ایتمك* مخاصمه ایلمك *
—« مثال »—	اوجلیب — جل و چوال تیکدکلری قالین ایپلیك قنب
« خوش تورور بیرتیره شامی ایکی	اوچروم* جر* بادبرك *سفینه*
یاری اوچراشیب * تانو شوب بیربیر	اوچما — جنت* فردوس* بهشت*
لارین محکم قوجوشوب بیغلاشیب»	اوچاق — طیران * پرواز ایتمك* کوز قیمق*
اوجراماق تصادف ایتمك* راست کلمك *	اوچمك — یورك چارپمق * سونمك *
اوچرو — صوك وقتلر* مؤخر زمان* اوجور	—« نوای »—
دخی دیرلر* فال نیك*	« کوز بیلا کونکلو مکا بولمیش کویا
اوچغور — سریع السیر* طیار* وایچدون باغی*	وصلینك چاغی * کیم کوزوم نینك
اوچ قات — برنوع مجوف اغاج ایکی اوچ قات	اوچماغی تیرا اولدی کونکلوم سالماغی»
قاپوغی واردر* سه طبقه*	اوچمك — سونمك* منطق اولمق *کول اولمق*
اوچقلاتماق ملایمانه وطرز مخبانه ده معامله ایتمك*	صانجماق* الوانج* دولاب* چرخ فلك*
اوچ قولیق بونوع اوچ دیللی اوقدر* سه شاخه*	اوچمان — پران ایتمك* دیلمك* دیوار ویا رودن
اوچ پیمان — ترکستانده بربلده اسمیدر* آشپیمان*	اوچغورماق دوشرمك* ترقیدن ایتمك*
اوچقون — شراره* قیغیلجم* آتش کیسی*	فالك راست کلسی* اصابت سعد*
—« نوائی »—	اوجور — برکت* فال خیر* وقت هنکام *
« یتی دوزخ آنده بیر اوچقون کیبی»	اطفا ایتمك* سوندرمك *
«سیکزاوچاق آنده بیر شود رون کیبی»	اوچورماك —«آکهی»—
اوچقولوق شراره پاش* سریع السیر*	«جان وتنیم الم اوتیغه کویدی سربسر»
اوچقوسی اوچوب کیتملی دیمك* قوش اوچاق*	« اول اوت نی التفات سویدین
	اوچور مدینك»

Digitized by Google

اوخشاش

—« دیکر مثال »—

« آهی ییلی تو فراغین اوچورسا »
« اشکی سوییدین اوتین اوچورسا »

اوجوز — اهون * ارزان * رخیص *

اوجوزلاماق — ارزان اولمق * فیأتی اکسیلمك *

اوچوغ — تبخاله * ام الصبیان خسته لکی * کوزده اولان خال ونشانه * طوائف اتراکدن بر قبیله در * معاینه وتفتیش *

اوچورمه — بادبرك * اوچورتمه * طیاره *

اوچوك — خواموش * پلریم سونمش موم وآتش افسرده * سلنمش یازو *

—« مثال »—

« بولوب پروانه دیك اطرافیغه جمع »
« ولی اول یاتیب انداق کیم اوچوك شمع »

اوچون — لان * از بهر * سبب بیان ایدر * ایچون بو دنیا * دار دنیا *

—« نوایی »—

« میندین ایرپلغان بلاو دردا وچونمو یغلایین * یا انکا کیم باریبان اغیارله قاتیلدی یار »

اوچه — ترکستانده واقع بر شهرك اسمیدر *

اوچ ییلدوز — میزان ییلدیزلری * ترازو * قولاج * بر قری * ایکی کز *

اوخراغ — اثواب * لباس * اشیا *

اوخشاتماق — تنسیب لایق روا کورمك * بکزتمك *

—« لطفی »—

« پنجهٔ خورشید ایاقینك پنجه سیدین فرقی بار * قایسی نادان اوخشاتور جانا یوزینکا ماهنی »

اوخشاش — مانند * مثل * شبیه * بکزمك *

اورا

اوخشاماق — بکزمك * مماثل اولمق * تلطیف ایتمك مدح وثنا قیلمق * مساس ایتمك *

اوخشوش — کوشك * طورون * یعنی بر یاشنده کی دوه یاوریسی *

اوخلاماق — اویمق * تنوم ایتمك * نائم راقد بیخبر اولمق *

—« حکمت »—

« خالقیمدین خبر یتدی شاکر بولدوم »
« هر کیم سوکدی بلکه تیتی صابر بولدوم »
بو عالمده هیچ اوخلامای حاضر بولدوم
« های وهوس ماو مینلیك کیتتی دوستلار »

اوداك — تضمین * اوده یش * جزا *

اودلك — محجوب * خائف * یورکسز *

اودم — خانه * او * دیوار * بیوت *

اودور — یوم * روز * کون * نهار *

اور — خندق * شهر وقلعه ویرانه سی * اوکی خندقلی طابیه * برج وبارو * صدر * بالا * مرتفع محل * یوقوش * وسنکر وتومسك * اوربکی قلعه بان *

—« نوائی »—

« خرامی اور کاچیقماق داتوتون دیك »
ایکیرماك وقتی دشت اوزرا قویون دیك

اورا — طلیعه * اوزاقده قالان قول * حفظ غله ایچون یرده قازیلان مخزن * وانبار زمینی *

اورا — حرف ندا تعجب وتحسین ایچون مستعملدر * ات کوستکی * فکر وخیال *

Digitized by Google

اورانلاشماق — عسکرلرك قونه‌قیلری محلده یکدیکرلرینی طانیمق اوزره باغرشملری چین نزولده عسکرلر یکدیکرلرینی چاغرشمق *

اورانلاماق — لا یعنی سوز سویلمك * تخمین * کشف تصویر مسئله ایتمك * جشو ولغو دیمك *

اورار — دوکمك * ضرب ایتمك * زرعی بچمك *

—« مثال »—

« مزرع دهرغه ساچ لطف ایله احسان تخمی * هر نه ایکسانك انی اوق چونکیم اورارسین آخر »

اوراز — سعادت * بخت * اقبال * تجلی *

اوراق — طریان * داس * ترکستانده بررتبه در *

اوراق قوشی — چرتلاق * اوجاق چکرکه‌سی *

اوراماق — طوپلامق * اوراقله بچمك * حصار *

اوران — صفت * پیشه * کسب * مقیاس * اولجی * تناسب * اوران ایکی قاعده‌یه منحصر اولوب بری هر طائفه‌نك کندیسنه مخصوص اوله‌رق بیله دیکی اوران دیکری بتون اردونك انتخاب ایلدیکی اوراندر محاربه اثناسنده هر کس کندی قومنی بونکله بیلورلر ایمش *

اورباغ — خیر صولو دوشدیکی وقت قابنه یاپشماقی اوزره سرپیلان اون *

اوربرماق — تولك چیقمق * نباتات نمو ایتمك *

اورام — سوقاق * محله * فارسی کذر *

اورت — نار * سعیر * زهر * آغو * خاکستر * حریق *

—« نوایی »—

« یولوم اوزره منزل چو بو تورت ایدی »
« چیقاریم بیلیك ایلاکیم اورت ایدی »

اورتا — وسط * میان * بین * عدل *

اورتانجی — توسط * میانجی * قلاوز *

اورتاجاقلیغ — حد وسط * معادل *

اورتاماك — یاقمق * احراق ایتمك * قاورمق *

اورتانماك — یاقیلوب قاورلمق * حد تلنمك *

—« نوایی »—

« باردور نوایی نی کیمی عشق ایچره ائداقکیم خسی * چون اورتادینك آنی بسی دوزخ کاکویدورمایانا »

اورتوق — یانیق * محروق * سوخته *

اورتوك — قپاق * لحاف * سرپوش * غطا *

اورچین — سنجاق * هندستانده پرکنه * خراسان و بخاراده تومان * فرس ایچنده پایه و زینه و نردبان * اردو و خیمه‌گاه سلاطینه اطلاق اولنور *

اوردو — عسکرك قوندیغی محل * قوشون * لشکر حرم سلاطین *

اورده — سلاطین حرمخانه‌سی * اریکم

اوردوبیکی — حرم کتخداسی * حرم اغاسی * ناظر *

اورس — سندان * سلوی اغاجی * وارچه *

اورسا — جاهل * نادان * معاند * غضب ایدلمش *

—« مثال »—

« خدا اورسا کیشینی بخت اورغای »
« سقر غایانغوتیك یك لخت اورغای »

اوروس — روس * وروسیه‌لی * مسقوف * اسلاو *

اورغاچی واریغوچی — طیشی * مؤنث * ماده * زوجه *

—« الله‌یار »—

« تجردین قاچینا ای وفادار »
« یمان اورغاچی غه بولمه کرفتار »

اورغوپشتك — فن موسیقه‌ده بر نوع سرود در * شرقی * ترکی *

اورکوج		اورماق	
	—« نوایی »— «وه که اول آی حسرتی دردی وداغ فرقتی* هم ایرور جانیمغه ارغوشتك حیاتیم آفتی »	اورکورماك	اورکله مك* خم اولمق* —« نوایی »— «بولوت ایلار رطوبت اول صفت فاش» «که ترکس اورکورار سالیب قوی باش»
اورك —	طمار* ریشه* طناب* —« محذوم قلی »— « کیمه دوربیل بیروکوکینك قوتی » « ای وکون یولدوزینك اورکی کیمه دور »	اورکولمك	درت طولاشمق * دوران جولان ایتمك* منقلب اولمق * دونمك* —« امیر »— «عشق سیدین اورکلای کوپ زور ایکان» « پیریمز نقشبند ولی پرزور ایکان » «پیر اشارت بولسه فاشینکدین سینی» «اورکلای یوزقاتلاباشینکدین سینی»
اورکا —	چادر* خیمه* خرکاه* ثریا* پروین*		
اورکاریم —	قلعه خندق* طابیه* استحکام*		
اورکانمك	تعلیم تدریس ایتمك* الیشدیرمق *	اورکون —	طوفان *فورطنه*طلاطم*امواج* —« نوایی »— « دردکور کیم ایستاسا کیطاك غیم سورماقغه یار * راضی ایرمان کیم سرشکیم سیلی تینك بار اورگونی »
	—« نوایی »— « بیرآه ایله کول بولدیم ای چرخ تیلاب تاپیب * فرهاد ایله مجنونغه عاشق لیغ ایشین اورکات*		
اورکاسون	خوار* تیکان* جنکل* مغیلان *	اورکونج —	خوف* دهشت*تلاش*
اورکاك —	خائف* قورقاق * وحشی ترسنده *	اورکوماك	صعود ایتمك*چیقمق* عروج ایتمك*
اورکامجی —	عنکبوت * اوروجك* عکاشه * —« نوایی »— « دوستینك آلیدا ایردیك پست خیبر فلعه سی * دشمنینك دفعی غه اورکامچی اوپی حصن حصین »		—« نوایی »— «که اورلاب چرخ طاقی غه مینارلار» «که اینیش لاب بیتی بیرکا اینارلار»
اورکان —	اورغان ایپ * خلط * ارغامچی*	اورکوت —	ثمرقند جوارنده برشهر اسمیدر *
اورکانماك —	اوکرنمك*الیشمق*تعلم ایتمك*ازبرلمك*	اورماك —	نسج ایتمك * رفو ایتمك* وپیوند*
اورکاو —	پروین پلدیزلری* اولکر* ثریا*	اورماك —	دوه یوکندن منسوج برنوع عبا*
اورکنج —	خیوه خانلغنده ینکی وکهنه اورکنج نامیله ایکی شهرك اسمیدر* خوارزم وخیوق دخی دیرلر*	اورماق —	اتراکدن برقبیله اسمیدر*ضرب ایتمك* —« نوایی »— « مؤذن کعبه طاقی اوزرا کلبانك صمد اوردی * برهمن دیر ایوانیدا آهنك صنم چیکتی »
اورکوج —	کوهان شتر*بورونده اولان یومری* آتك یالی * سرشانه * برج*		

Digitized by Google

اورو تماك

اورمه — اصیجاق صودن چیقوبده صغوق صویه کیررکن بدنك اوزرینه چیقان قبارجقلر* آبله* اسپرمه* بافته*

اورمیتن — ترکستاندہ واقع برقریه اسمیدر*

اورون — عوض* بدل* جای* مکان* محل* رتبه صاحبنه مخصوص اولان مقام تشریفات*

—« مثل »—

«اویله بی بروا ایرورسینك کیم قاشینکفه یالواریب* هرنیچه حالینی عرض ایتسام بیری توتماس اورون »

اورناك — نمونه* اورنك* نسخه* مثال* صورت* رسم* قیلق*

اورناتماك — اوتورتمق* تمامشدیرمك* اورناشدرمق یرلشدیرمك* جابجاقویمق*

—« مثال »—

« ایکی یاندین قول حمایل بیرك بیرك انداغ چکیب* کیم ینه بیر بیردین آیریلماس مثل لیك اورناشیب »

اورناماق — یر ایتمك* اوتورمق* جایکیر اولمق*

اورنماق — اوتهیه برویه کندینی اتمق* چبالمق* تلواسه ایتمك* سندملك*

اورنوقماق علی العجله فورا ایش کورمك فجاءة اولمق* بغتةً بر ایشه توتولمق*

—« مثال »—

« ایشینکفا ایتمه تعجیل آفتی دور »

«هم اورنوقاق شیاطین صنعتی دور»

اورو — زراعت ایچون صقلنمقده اولان تخمك محافظه سیچون قازیلان یر*

اوروت — یورت* ارام محلی* منزل* مرحله* نزول ایتمك* مکان انتخاب ایتمك* دکلمك* مکث آرام ایتمك*

اورونجی

اوروش — محاربه* مرازمه* مجادله* جنك* دوکوش* اوزوش*

—« مثال »—

«جهان ایلی کر اوروشسون وکر یاراشسونلر»

«که نی اوریشم الربیر لابارنی باریشم»

اوروشماق دوکوشمك* محاربه منازعه ایتمك*

—« مثال »—

« چرخ طناب تاشلایدور »

« بیر بلانی باشلایدور »

« کوندا شلیغی قوروسون »

« کوندہ اوروش باشلایدور »

اوروغ — تخم* جنس* سلاله* آل* شعبه* تیره*

—« الله یار »—

« اوروغ لوغ من دیمه تانکلا اوروغ بار* حساب و نامه و وزن وسور وغ بار »

اوروق قاپاش قسم* اقربا* تعلقات* جماعت*

—« نوایی »—

« چارلاتقی روان اوروق قاپاشین »

« سالدی اراغه اول ایش کینکاشین»

اوروك — خلاط* کوستك* زردآلو* قیصی* مشمش* منزله* جیش* ریشه*

—« مثال »—

«اوروك لار رنکی تام آلتون عبادی»

«مزه سی دور عسلدین کوپ اوتاری»

اوروم — فن عسکریده ملکه و مهارت* نصارانك بر فرقه سی*

اورونجی — فقیر* سائل* کدا*

—« مثال »—

«اورونجی دیك دولاشمه دربدرسن»

« قناعت ایله دایم کامورسن »

Digitized by Google

اوزاك

اوروندلاماق — انتخاب وتعیین ایتمك * آیرمق * سیچمك *

اوروندوق — اکرك اسبابی * لوازمات زین * جبدوق *

—« مثال »—

«آتی ایردی چو صرصر تیز رفتار»
اوروندوقیغه جوهر ایردی خروار»

اورونك — پارلاق * لامع * خیمه نك اورته سنده کی دلیك * روزن *

اورونلی — حفید * طورون * نسل * صاحب مقام ورتبه * بدل وعوض *

اوره — ستون * یردن قازمه انبار * امر اورنك *

اوره تپه — بخارانك سمرقند طرفنده خجنده قریب برشهرك اسمیدر * استروشن *

اوری — قویروغی قالقیق حیوان *

اوز — ایچ * مغز * جوهر * قلب * فصیح * ماهر * اقربا * بیلدك * آشنا * قطع و قوپرمق * طوائف اتراکدن برقبیله اسمیدر *

—« نوایی »—

«ای کونکل امید یادین کلشن دوراندین اوز * هم طمع شمشادیدین هم لاله و ریحاندین اوز *

اوزاتماق — تشیع * تقدیم و اماله * استدبار ایتمك *

اوزاغو کون — کچن کون * روز کذشته * دیروز *

اوزاق — بعید * دور * ایراق *

—« مثال »—

دوستلار محبوبه‌یین توشتوم اوزاق وهم ایراق * یاندی جانم اورتادی هجران وهم درد فراق»

اوزاق آغری — ورم خسته لکی * کسل سل *

اوزاك — برشینك ایچی * چکردك * کوبك * دکزك صداسی * جراحت *

اوزکا

اوزالیش — کمطیوب اوزالمق * بردوزی یه کیتمك * برمنوالده جریان ایتمك *

—« حکمت »—

«اوزالیشدور می اولاشدورکین»
«یخشی لارغه یانداشتورکین»

اوزاماق — اوزون اولمق * باش قالدرمق * بویون سونمك *

—« نوایی »—

«کوزونك که لاله و نسرین اوزا اوزاله یاتور * حنا چیچك لاری اوزرا مکر غزاله یاتور »

اوزان — مانی طرزنده وزنسز بر نغمه و ترانه دوکه قراخان و اغوز خان حکایه و داستاننده سویلرلر *

اوزانجی — دول و دف چالدرق اوزان یعنی مانی و شرقی اوقیان آدم *

اوزدره — نهرك درین یریکه * آتلری اوزدیره رك کچرلر * جویت و یقین یاریش دن کچمش و اوزمشه اطلاق اولنور *

اوزره — اوزرینه * اوستنه *

—« امیر »—

«حال عنبر یینکمو شکرین لبینك اوزره * یا مکر چین قوندی شوق بیرلا بال ایچره»

اوزغانماق — اوزلاشمق * مصالحه و مسالمه ایتمك * یرشمك *

اوزکا — بشقه * دیکر * بیکانه * اغیار *

—« نوایی »—

«اوزکانینك حسنین تماشا ایلاسا چیقسون کوزوم * قیسی بیر کوزهم سنینك حسنینك تماشا ایلاسا»

Digitized by Google

اوزون	اوسماقلاماق
اوزکاجه — بشقه جه * ایرجه *	اوزون ایشاك برنوع لعب * اویون * خرسنك *
—« مؤنس »—	اوزی دیك کا کندی کبی یه * اوزی کبی یه *
« ساده لیغدین روزن انکلاب سین آی	اوس واس عقل * ذکا * فراست * هوش * ادراك *
آی باغبان * کوز آچیدور کل تماشا	اوسال — فنا * کوتو * قصور * نقصان * مهمل * ضایع
سیغه دیوار اوزکاجه »	—« نوایی »—
اوزکو — کندیسنه مخصوص * ذات خصوصی *	«چوباردی کیشی سورکالی شرح حال»
—« نوایی »—	«که اوزخدمتین نیجون ایتمش اوسال»
«تانکلاسی ایل کتلیش اوزکو حالی غه»	اوست — فوق * بالا * یوز * روی *
« باقیب اول پرر نك ایله اشکالی غه »	—« مثال »—
اوزکون — صولوك طغیان و فیضانی * تاشقین *	«یبزه خطینك سوادی لعل خندان
اوزکی — نردبان * مردوان * زینه * پایه *	اوستیغه * خضر کویاسایه سالمیش آب
اوزلاماك — کندیسنه طلب و خواهش ایتمك *	حیوان اوستیغه»
آرزو و تمنی ایلمك *	اوستالاماق ترقی * تفوق ایتمك * یکمك *
اوزلوك — کندیلك * ذاتیت * خصوصیت *	اوستان — جدول * ایرمق * نهر *
—« نوایی »—	اوستی — ترکستانده جیحون کنارنده واقع
« اوزیدن اوزلوکی داغی ایلتی »	برشهردر * فوق * یوقاروسی *
« اوزیدین اوز خیالین اریتی »	اوستیداکی اوزرنده کی * فوقنده کی *
اوزلیك — سقاق * برنوع نبات اسمیدر * سپند *	* —« نقشی »—
اوزرلیك * هزاراسپند * نباتات اوزی *	«لینك اوستیداکی خالینك کورانلار
اوزماق — کروب اوزادوب کیوشتمك * کندن *	طرفه حیراندور * که بیرهندو
اوزماك — درمك * ثیرمق * کوکندن	قیلیب مسکن کنار چاه زمزمدا »
چیقرتمق * اوزمك *	اوستون — اوزری * فوق * حرکت فتحه *
—« مثال »—	اوسروك — مست * سرخوش * سکران * مدهوش *
«فسون رشته سین سربسر اوزکانین»	—« نوایی »—
« طلسمات نیتك فتحی کورکوزکانین»	« بیرکون مینی اول قاتل مجنون شعار
اوزولك — خاتم * انکشتر * خیمه یی اورتان چکمه * نمد *	اولتورکوسی * اوسروك چیقیب
—« نوایی »—	جولان قیلیب دیوانه وار اولتورکوسی»
«تو تای جهاندا سلیمان سینی ویاجشید»	اوسرومالك مست اولمق * آزمق * بیخود اولمق *
«نی مونکا جام وفا ایلدی نی انکا اوزوك»	اوسلوق — شورش * اختلال * افساد * فتنه
اوزولوش کینت بخارا مضافاتنده عجدوانه قریب	اوسماقلاماق پرده ارقه سنده کندیسنی اخفا ایتمك *
برقریه اسمیدر *	کیزلتمك * پنهان اولمق *
اوزون — دراز * طویل * بلند * رسا *	

Digitized by Google

اوشاغ

اوسماق — استخوان اوسماق* یعنی اتی کیکدن قوپارمق* صویمق* پوست کندن *

اوسمالك — بیومك * عادت ایتمك * نمو ایتمك *

—« نوایی »—

« دیدی بیلورم ندر دواسی »
« اوش یازلو بنده دردعاسی »

اوسوب — بیومش* نمو ایتمش* اوزامش*

—« بابقرا »—

« اول زمرد خط که چیقمش لعل خندان اوستنه * سبزهٔ دور کیم اوسوبدور آب حیوان اوستنه »

اوسون — صو* آب* ما* اول جانب*

اوش — ترکستانده بر شهر اسمیدر* اوکبی اسم اشارتدر* تاك* آصمه*

اوشانجا — اولقدر* شولقدر *

اوشندا — اورادہ * همان یرده * ههنا *

اوشنداکاجا — اورایه دکین *

اوشانداق — اویله جه * آنك کبی * الی آخره *

—« حکمت »—

« وای اوشنداغ درویش لاردین پناه بیر کیل * اول نادانغه الفت قطای جانم الکیل »

اوشالمق — اوفالمق* اوالمق*

اوشالتمق — بارچه پارچه ایتمك* تقسیم وتجزی ایتمك

—« مثال »—

« ساقی ایاق کیلتور وتوت بیز که بات »
« عهد باشیرن توبه ایاغین اوشات »

اوش مونچه — بوقدر* اولقدر*

اوشاتمق — تجزی ایتمك* اواتمق* اوفاتمق* قرمق*

اوشاغ — اوفق چوجق* خدمتکار* خورد* وریزه

اوشوقاق

—« محذوم قلی »—

« غافل آدم اوشق دوشك کاربیله »
« عمر اوتی نیمه قلیب یاتیب سن »

اوشاقلاماق — تجزی ایتمك* اوفاتمق* ریزه ریزه ایتمك*

اوشال — اوشو* اول* بعیده* وغائبه اشارتدر*

—« الله یار »—

« خلیل الله اوچون یاندیردیلار نار »
« قدم قویمای اوشال اوته بولدی کلزار »

اوشاتماق — حس وحرکتدن قالمق * ناتوان و ضعیف اولمق *

اوشبوللك — دودك* نای* مزمار* اصلق* هشتك*

اوشتولوم — ستم ظلم وتعدی* حیله*

—« مثال »—

« اول قیلیان اوشتولوم خیل ریو »
« خیل شیاطین اوزی اوسادہ دیو »

اوشقه — ار* زوج* شوهر* اپشقه*

اوشلاماق — طوتمق* اخذ* کرفت* حفظ* قبض ایتمك

—« مثال »—

« یول بیلان بار اتورغان آرایه دور »
« یار بیلان اوشلاسالار چارم نیدور »
« یار بیلان اوشلاسالار حالم خراب »
« اورته ده کی غرضکولار چه کاره دور »

اوشماق — تجمع ایتمك* یغلمق* ازدحام تحشد ایتمك*

اوشمونچا — بوقدر* بومقداردہ * بواولچکده * چاغلیق

اوشوقاق — تعجیل* عجله ایتمك* سرعت*

—« نوایی »—

« دیدی لار اول شوخ هردم اوشوقوب
اویدین چیقار * جان ایشی چیقمناقغه
هردم اضطراب اولدی ینه »

اوغریلوق		اوغون	
اوشول—	اوشال *	اوغرینجه	کزلیجه * خفیاً * پنهانی *
	—« نوایی »—	اوغلاق —	کچی یاوریسی * کوچك حیوان * اولاق *
	«لکن اوشول چهرهٔ عشاق سوز»	اوغلوق —	خندق * وقلعه نك اطرافنده اولان اور
	«کیم انکا هرلمعه دورآفاق سوز»	اوغلان —	چوجق * ولد * فرزند * بچه * مغولی * شهزاده لرینك عنوانیدر *
اوشولوق	کمان * فرض * تصور * ظن *		—« مثال »—
اوشوندی	هجوم ناکهانی * بغتهٔ تسلط * آکسزین بردن بره هجوم *		« انجم کبی یوزلاری درخشان » صف صف اوتوروب قیزوهم اوغلان
اوشلان —	امر اطرفندن سپاه واهالی یه ویریلان طعام وضیافت *	اوغور—	هوان » طوائف * اتراکدن بر قبیله اسمیدر *
	—« مثال »—	اوغور—	سعد * برکت * اصابت * فال خیر *
	طبق لاری تاپیب اطباق چرخدین ترتیب	اوغورلوق	سعدیت * برکت *
	« صباح وتون چیکیلوردا اویوشغه اوشلانی »	اوغورلاماق	چالمق * سرقت ایتمك * دزدی کردن *
اوط واوت	مانده * اوطه ئیلی * سال ترکانك ایکنجی سنه سیدر * بقر *	اوغورلاینن	خرسزجه * خرسزواری * دزدمثالو *
اوغ —	الاچوقك فوقانی چوپلری *	اوغورماق	اصابت ایتمك * راست کلمك * موفق اولمق
اوغان واوغون	صاحب * ناظر * الله * خداوندکار * رب *	اوغوز —	صاف * پاك طینت * صافدرون * صحرائی * خسرو بن قره خانك علیدر * خانان ترك بوکا منسوب وقبائل ترکه ابلك اول وضع اسم ایدن بو ذات اولوب تاریخ آتراك دخی انك اساطیرندن باشلار *
	—« نوایی »—		—« بابرنامه »—
	« بوکون یوزشکر کیم قیلدی اوغانیم »		« آتیم دوراوغوز پیلینکلار عیان »
	« سینی مینك انجا کیم بولغای کمانیم »		« نامم دور خسرو پیلینکلاریقین »
اوغان شمال	افغانلره دینیلور * اصلی افغان شعار اولمیدر *		حفید * نبیره * طورون *
اوغری —	سارق * خرسز * دزد »	اوغوش —	تعظیم وتکریم حرمت ورعایت ایتمك *
	—« مؤنس »—	اوغولجاماق	اوغان کبی * جناب واجب الوجودك
	« آینك ایلیدین نیجه او باشلر »	اوغون—	اسم شریفیدر *
	«که اوغری لق اوچون قوشوب باشلر»		—« مثال »—
اوغریلوق	سرقت * خرسزلق *		«یلغوزنه بوکیم خصلت پاکك جهتیدین»
	—« خجلت »—		« خورسند خلایقدور وخوشنود
	«کوشه توتکان خال ایماس اول قاش		اوغوندور »
	مشکین اوسته * اوغریدور هند		
	ملکندین کیلور چین اوسته »		

Digitized by Google

اوقوئتورماق	
اوغولدروق	بالق یمورطه سی *
اوفکاواوبکا	قهر* غیظ* خشم* تهور* شش*
اوفکالیك	مغضوب* خشملو* عنیف*
اوق	چابق* تیز* تیر* نقد* موجود* بالتمام* چوق* خیمه چاتیسی* ارابه اوق* —« مثال »— « داد کری شرط جهاندارلیق » « نصرت دین ایلکاکم آزارلیق » « عدلدین اوق ملك بولورپایدار» «هرایشینك عدلینکدین اولورنامدار» کان ظلم غه ای کیم جفااوقینی قورمیش سین «خبردار اول ایزینکابار دورور یوزناوك دلدوز» « اوقنك کرتیرلیکیدین جوشن فولاددین اوتسه * اوتارکوه فلك دین آه اوق چون برق عالمسوز »
اوق یلانی	تیرمار* انکرك*
اوقار	کلنك* طورنه* بو تیماره دخی اطلاق اولنور*
اوقرا	باده* قدح* برنوع چارپای علتی*
اوقراماق	آتلرصو و یایم ایچون کیشنه مك* —« مثال »— « بیری تیترا تور ایردی کشنه ماغی » « فلك دین هم کیجردی اوقراماغی»
اوقلاماق	اوق یاغدرمق* چوق آتمق* برطرفه فرلامق*
اوقلاو	اوقلاغو* مهلاج*
اوقوماق	قرأت* تلاوت ایتمك* مطالعه وتحصیل ایتمك*
اوقینمق	نفس اورمق* چیغرلمق* قیغرلمق* توسیم اولمق*
اوقوتورماق	اوقوتدرمق* چیغرتدرمق*

اوکسوماك	
اوك	انسانك بدننده کی قیللر* تکیه* پیش* نزد
اوکات	هموار رفتار* یواش کیدش* —« مثال »— « نه بولغای بوجسارت بیرلا عاشق لارنی اولتورماق * که بو تورلو فدای لارغه اوکاتینك ایرورجلاد»
اوکارتماك	اوکرتمك* تعلیم* افهام* تدریس ایتمك*
اوکالکا	پیشکش* هدیه * ارمغان*
اوکای	اوکی*
اوکای اتا	راب* اوکی بابا*
اوکتا	زور* قاتل* قوتلو* بهادر* پهلوان*
اوکتالیك	بیهوده لك* لزومسزلق* قوت* اقتدار —« توانی »— «یوق ایرساسنکااوکته سوزیوق ایدی» «نی بولسه بیزینك ساریدین اوق ایدی»
اوکتای	جنکیز خانك اوغلیدر*
اوکتماك	طارغین* غضبناك* عنیف* معاند* بدخشم* —« مثال »— «ایستایورمین لعل خنداندین علاج هجرنی * قورقامین اوکتاك دورور اول کوزلارنی جلاددین »
اوکتم	نامدار* شهور* معروف* بهادر* قوتلو
اوکچه	مستحکم* صاغلم* کم جرأت* قورقاق* خائف* طوبوق* عقب* پاشنه*
اوکچه لاماك	تپه لمك*
اوکچه لاتماك	تپه لتمك*
اوکرا آشی	رشته آشی* وشعریه*
اوکسك	مرتفع* یوکسك* بلند*
اوکسوماك	ازالمق* تدنی ایتمك

Digitized by Google

اوکوز		آول	
اوکسولماك	ایضاً	اوکوزکوزی —	ارنیقه دینیلان کیاه اسمیدر*
	—« نوایی »—	اوکوزماك	نصیحت ویرمك * بیان رأی ایتمك*
	«بیر یوزین یامغور سویی بیرلا یودی»	اوکوش —	کثیر* وافر* چوق* زیاده* آشوری*
	«کیروچرکی اول یوماغ دین اوکسودی»		—« نوایی »—
اوکاك —	طوپلامق* جمع ایتمك* یغمق*		« هربیری ذاتی یوزغرائب ایلا »
	—« نوایی »—		« جلوه قیلغای اوکوش عجایب ایلا »
	«غیبیت کوردی هریان حددین افزون»	اوکوتماق —	طحن ایتمك * صلایه ایتمك *
	«اوکولکان هرطرف یوزکنج فارون»	اوکولکان	طوپلانان* خرمن اولان* جمع اولان*
اوکلان —	طوائف اتراکدن برقبیله اسمیدر*		—« نوایی »—
اوکولماك —	مجتمع اولمق* یغلمق*		«اولکولکان نافه دین خروار خروار»
اوکمش —	طوپلانمش* جمع اولنمش* یغلمش*		« توکولکان مشك خودانیار انبار »
اوکو —	یوهو* جغد * کیجه کلاهی* صو	اوکوماق —	یومشتمق*
	آلمق ایچون صویی دلدکلری یر*	اوکون —	غیر* بشقه * دیکر*
اوکوت —	نصیحت * پند*		—« لطفی »—
اوکوتلاماق	وعظ ونصیحت ویرمك *		«وصلینکدین اوکون هیچ نیمه حقدین
اوکور —	درت یاشلو قصراق* الشیق حیوان*		تیلاماس مین* یارب که اجابت اولا
اوکورفه —	بل کیکی* فقرات پشت*		بوبنده دعاسی »
اوکورماق	دوندرمك* ایکارمك * چویرمك		—« دیکر »—
	قایتارمق*		« دیمای که لطفینی جورینی داغی
	—« امیر »—		مینـدین اوکون * برو خیالیغنه
	لب اوکور تکلم غه زلفینکی پریشان قیل		اوتکورمه ناکهان یارب*
	قند قیمتین سیند ورنرخ عنبر ارزان قیل	اوکونوج —	ندامت* پشیمانلق*
اوکورماك	اوفکورده مك * جکردن آغلامق *	اوکوندوروق	یموق دانه سندن آیرمق ایچون
	نوحه کر*		قوللانیلان آلت* هلاجی» چقرق*
	—« نوائی »—	اوکوندوره	اوکوزی ضرب ایچون استعمال اولنان
	«ایشیم تاغ اوزراهریان اشك سیلا بینی		ایکنه لو دکنك* خله چوپ*
	سورماك دور * فراق آشوبیدین	اوکونمـاك	پشیمان* نادم اولمق »
	هردم بولوت ینکلیغ اوکورماك دور»	اوکیرتماك —	بشیکی صاللامق* تحریك ایتمك*
اوکـوز —	کاو * ثور* پند * نصیحت * سال	آول —	ایلاتك جمعیتله مسکن ایلدکلری محل* قریه
	ترکانك ایکنجیسی یعنی اودی ایلی *		« یسـالیید ورآولده هرساری »
			« قورولوب داغی اورده بازاری* »

Digitized by Google

اولاتماق	اولچا
اول — اسم اشارت بعیده وغائبه اشارتدر * اصلاق * کول * دریا * تازه وتر امر مردن اول معناسنه *	— « حکمت » — « تاکیشی در دچیکمایین بطاس دوانینك قدرینی * هرکیشی در دغه اولاندی اوزکه درمان آختارور »
اولا — تپه * کوچك طاغ * تل *	اولتاتاك — جزمه بماق * پنجه * سرکی *
اولات — خسته لق * وبا * صالغین * حیوان قیرغنی * قورا *	— « نوایی » — « اوتوك اولتانکی تخته نعلین انکا » « بولوب بیر قدم اورنی کوین انکا »
اولاش واولوش — مفرزه * بولوك * حصه * پای * قسمت *	اولت — قرمزی * سرخ * دوزکون لعل *
اولاشماق — وصول * بالغ اولمق * یتشمك * پیوند ایتمك *	اولتاش — قومشو * همسایه * جیران *
اولاشماك — تقسیم ایتمك * بولشمك * پایلاشمق *	اولتورغوزماق — اوتورتمق * اجلاس اقعاد اسکان ایتمك *
اولاغ واولاق — بارکیر * صو بجراسی * ناوه *	— « نوایی » — « تمامیغه شایسته بیرکور کوزوب »
— « مونس » — « حریم کوینکا بیتسام اکر بیراق ایرماس »	اولتورماق — ینجوك کیم ایرور لایق اولتور غوزوب
که عجزیم اولدی یولنده قوی اولاغ بنکا	اولتورماك — بر یرده ساکن * مقیم اولمق *
آولاق — شکارکاه * صیدکاه *	اولدرمك * اهلاك * افنا ایتمك *
اولاقاق — شاشمق * یولدن چیقمق * ضلالت *	— « خجلت » — « قیرکون خالینك مودوریوز اوزره یا
— « مثال » — « اغیار سوزینه باقماس ایردینك »	شوکت بیلا * اولتوروبدور هند
« افسونی بیله اولاقماس ایردینك »	شاهی تخت سیمین اوستنه »
اولاقلمق — یولی شاشرمق * آداشماق *	اولتوروشلق — اوتوروشلی * یرلشمش * اوتران * ثابت اسکان ایدلمکه صالح موقع *
— « مؤنس » — « تامین اولاقیب دشت جنون ساری	اولته — قلاب * شصت * قارماق غولطه * وقنجه * قلاق *
چیقوب مین * دل شور شیدین عقل	اولچا — اولقدر امر چکمك ومیزان ایتمك *
بناسینی یقوب مین »	چوق * بسیار * اسرا *
اولاماق — عظیم * بزرك اولمق * پیر ومعمر اولمق *	— « نوائی » — « اموریدا اولچه * غرائب دوردر »
واولغایماق	« که اول ایشته کوپراك عجائب دوردر »
اولاماق — بند عقد ایتمك * تلصیق توصیل ایتمك * باغلمق *	
اولاماك — اوزون اوزون دهشت انکیز بر طرزده کلابك اورمه سی سینله مسی *	
اولانماق — بولاشمق * درده کرفتار اولمق *	

Digitized by Google

والغویماق	
اولجار —	خبر* حادثه* عسکر یغمق*
	—« نوایی »—
	« چیریك کا ایلابان میعادو یولجار»
	«تواجی هرطرف یتکوردی اولجار»
اولجاش —	مغوللرده جاری براصول تعظیمدر* بردیزینی یره وضع ایله برالنی دخی باشنه قویه رق حرمت ایده جکی آدمك دیزینی پوس ایتمکدن عبارتدر*
اولچاك —	وزن* کیل* مساحه* مساوی* مطابق*
	—« نوائی »—
	«چیدارمین هرنیجه زخم اورسااول قاتل ولی بولماس * چیداماق کربیرین اوزعضوی داقیلساکیشی اولچاك »
اولجاماق —	یغما ایتمك* غنیمت آلمق* تاراج ایتمك*
اولجاماك —	اولجاش اصولنی اجرا ایتمك* بر بیوکه هدیه و پیشکش تقدیم ایتمك * ایضاً*
اولچاشماك	اولچمك * مساحه اندازه ایتمك *
اولچاماك —	طناب و دونمی و اراضی حدود اربعه سنی پیلدیرمك*
اولجای —	میمنت* سعادت* اقبال*
اولجایتو —	صاحب میمنت* ارغون بن اباقای بن هلاکو خانك اوغلی نك اسمیدر*
اولجایش —	اولجاش اصولنی اجرا ایتمکلك* هدیه وارمغان تقدیم اطمکلك *
اولجه لاماك	تاراج وغارت ایتمك* نهب ویغما ایتمك
اولجوم —	اورتی* لحاف * پوشش*
اولغاماق —	بزرك و پیر و معمر اولمق * بیومك
واولغویماق	وچوق یشامق*

اولوتماك	
	—« نوایی »—
	«اوتوب عشق ایچرا عمروم زاهدا قوی زهدا رشادین * کیشی موندق اولوق صنعتنی اولغالغاندااوکرانماس»
اولغاتماق —	پیر لشمك* یاشلنمق* اختیار لنمك*
اولغاتماق —	بیوتمك* کامله ایرشدرمك *
اولکه —	مملکت* دیار* یر* خطه *
	—« نوایی »—
	«یوزکیشی رشك ایتکو جاجرکام قانی» «مینك یکیت اتلانغوجه اولکام قانی»
اولکان —	بیوك* عظیم* جسیم* اولوق* کامله ایرمش* بالغ * رشید *
	—« مخدوم قلی »—
	« اول ندرکیم اولکان دریاباشلدی» یوزاون درت یردن انکا کوپری تاشلدی
اولکان —	اولو* واولمش* میت* مرده* بیجان*
اولکو —	میزان* ترازو* وزن* واولچمك *
اولکوچیان	برج میزان*
اولکور —	اولکر یلدیزلری * ثریا * پروین یلدیزلری*
اولکوش	پژمرده* افسرده* صولمش* زایل اولمش
اوللوك —	اصلاق* مرطوب* نملی *
اوللماك —	اولمك* ترك حیات ایتمك* اولتورمك* اهلاك افنا ایتمك *
اولنك —	چاپر* چن* برنوع شرقی*
	—« نوایی »—
	«کوك اولنك اطرافیداهرکونه ورد» « انجم ایله دائره لاجورد »
اولوتماك —	ترطیب یاش ایتمك* اصلاتمق*

Digitized by Google

اولوك	
اولوس —	عشیرتك بیوكی* جماعه * قبیله * طائفه * هر اولوس* نیجه ایله وهر ایل نیجه اویماغه و هر اویماق نیجه بویه وتیره* واوروغه منقسمدر*
	—« بایقرا »—
	حد دین اوتكار ماحسینیغه جفاورحم قیل كیم اولوس شاهی تووركن ایرور چاكر سنكا
	—« لطفی »—
	« ای اجل آسوده قیل هجران بلا سیدین مینی * بر یولی قوتقار اولوس نینك ماجراسیدین مینی »
اولوستوك	بسمل* نیم كش * نیم جان *
اولوش —	حصه* پرچه* دنك* پای* بولوك* اداق*
	—« مثال »—
	كتورساق چیكیب یغلار اوچون اون مینكا تویدین اولوش برجام كولكون
اولوشمك —	كلبلرك یكدیكرینه اورمه سی *
اولوغ —	بیوك* كبیر* جلیل* اعظم* اجل*
	—« صوفی »—
	«یولیدا بول آ نینك یولی بیلا بول » «مبارك قوتلو یولدور بو اولوغ یول»
اولوغ بك —	اسیای وسطی حكمدارلرندن و تیمورك احفادندن اولوب سمرقنده زیج ورصد بنیادیله كسب شهرت ایتمشدر
اولوغلوق	بیوكلك* عظمت *
اولوغلاغمق	تكبر* تعظم* احتشام ایتمك *
اولوك —	اولوه* میت* جنازه* كوشك* بیدار*
	—« نوایی »—
	اولوكنی كیشی دفن ایتا بطاس ولی هركون یوز تیغ قیلور دفن كوزونك بولغالی جلاد

اوماغ	
اولوم —	موت* اجل* دوم سوتینك كوپوكی*
اولوملوك	اولوملی* واجب القتل* اولوملوك دنیا دارفنا *
اولوماك —	اولالمق بیومك* اورومك *
	—« نوایی »—
	«ای نوایی اولماكیم انكلاب اول آی نینك كوپی دا * ایت لاری هردم اولوب پیر نوحه توزدی بو كیجه»
اولوتك —	اوقك چوپی ودسته سی *
اولیلیق —	هیئت * موجودیت * وارلق * وتوانكرلق *
اوغان —	تنكری* بیروبار* عزی* پروردكار* كردكار*
	—« مؤنس »—
	«یلغوزنه بو كیم خصلت پاكی جهتیدین» «خورسند خلایق دورو خوشنود اوغان دور »
	—« لطفی »—
	اول آدمغه ودیعت قیلدی نوریني اوغان اوشبو سوزنی بیلكانلار بولدی مردود و لعین »
اوما و اوماجه	اوماكیكی* استخوان* مفصل ران* مدور شیلره دینور*
اوماج —	اوغاج* ترخانه یه مشابه برنوع آشدر*
	—« مؤنس »—
	فقرایحرادور سلاطین قندین طعامیدن خوب* اهل همم كاتوزسیز اوماج ایله آناله »
اوماغ —	نسل* شعبه* آل* اوروق * اصلی كیك معناسنه در*
	—« نوایی »—
	«جفانی جان غه تالای آلدینكیز آلای موبولور * سیزینك اوماق دایكاج رسمینكیز بولای مو بولور»

Digitized by Google

اونامق	
اوماق —	اتراکدن برقبیله اسمیدر* اویماق دخی دیرلر *
اوماقلانماق	جسارت تلغمك* جرأت پیدا ایتمك * تهور لغمك *
اومالماق —	معلق آشمق*معلق طورمق*چراغ پایه
اومانج —	طمع* امید* انتظار* توقع*
اومجه —	ادون پارچه سی*کوتوك*کنده وریشه
اومماق —	طمع ایتمك * بکلمك * اومق * مترصد اولمق *
اومکو —	حلقوم* بوغاز * کلو *
اومماق —	امید ایتمك * ارتجا ایتمك* بکلمك*
	—« مثال »—
	« بونه فکرو بونه کینکاش بونه حال»
	« اومماق اولمز بوایشه امر محال »
اومودوق	هنکام شکار و سفرده و جریده وکوکواریده کیلان شلوار*
اون —	دقیق* آرد* ده*عشره*ناله*فریاد* فغان*آه*انین*
	—« نوائی »—
	« اون تولون آی نینك قیراغیدین چوآلدینك اون هلال*کیردی تو فراقکا هلال آچتی تولون آیکا جمال »
اونامق —	برایشه راضی اولمق*بکنمك*ترجیح ایتمك
	—« نوایی »—
	«میسر اولمادی جان بیرماك ولین اویماك»
اونامان —	« نیدین که قالمدی جانیم آنی اونا تقونجه » راضی اولمنم* قبول ایدمم *
	—« مثال »—
	« تاموغ اوتیغه اوناب هجرینك اوتیغه اونامان * باشیم بارورغه چیدار امین فراقینکا چیدامان »

اوندور	
اونان —	صداقت * صحت * طوغریلق * استقامت* راستلك *
اون طارتمق	تأوه تفرد ایتمك* آه چکمك * بغدای طحن ایتمك * ناله
	—« نوایی »—
	« نوایی اولدی کربروانه کویدی بلبل اون چیکدی * اولار کر میخشی دورلار عشق ارامین هم یمان ایرماس»
اونتوج —	اودنج* ویره سی* قرض* بورج*
اونتوجماق	اودنج بارماق*استدانه استقراض ایتمك
اونجو —	اینجو* در* مرداید* لؤلؤ*
اونجود —	طلب* اودنج* برج* قرض*
اونچی —	جراح* طبیب* حکیم*نوخه جی*
اونداق —	اومنوال* اویله* او رتبه*
	—« نقشی »—
	« اونداق موندا ق کیشی کاسونما کینك بوی نیکی*بوتماس پوچك ینکاقدین تولد ورماسون قوی نیکی »
اونداماق —	صدا چیقرمق* دعوت ایتمك * ندا ایله چاغیرمق *
	—« نوایی »—
	« جهان کشته مسافرلارنی اوندار » «سورار بوتوشونك احوالین سراسر»
اوندوچی	منادی* جارچی* دللال* پادشاهك جلوسنی خلقه ندای بلند ایله اعلان ایدیجی*
اوندور —	یوکسك * بلند * رفیع* چرکین* عیبناك * بی قدر * بی رتبه * امر ازرویانیدن *
	—« نوایی »—
	« ایلا ماك پست جرم غبرانی » « اوندور ایتماك سپهر خضرانی »

Digitized by Google

اونکورتماك		اوی واویی	
اوندورماق	دیندرماك* تسکین ایتمك* تخفیف ایتمك*	اونکور —	دامن* کریبان* یقه* اتك*
اونزل —	یلان* کذب* دروغ *	اونکولماك	ایویه چویرمك* خوبلغه تحویل ایتمك*
اونغاتی —	اهون* ارزان* اوجوز* رخیص*	اونلاماق —	عشره عدد دینی اکمال ایتمك* اون اون اولمق* فریاد و فغان ایتمك*
اونقان —	آت واشك یاوریسی وطانه سی*	اونماك —	تضعیف ایتمك* ازدیاد ایتمك* ترقی ایتمك* اولکمك*
اونك —	اوك* صاغ طرف* یمین* پیش* طوغری* مستقیم *	اووا وهوا	آری* بلی* اوت* نعم* کبی لفظ تحسین وتقدیردر*
	—« نوایی »—	اوواد —	ارقه سنی چویران حیوان*
	« راستلار مأمنی دوردیر توزور اول سری کام* کیم که اول ایکری قدم اوردی ایشی کتادی اونك »	اووادیو —	حیوانك یا کطرفنه دوشمسی بی مجال قالمسی*
اونکامت —	طوائف اتراکدن برقبیله اسمیدر*	اووانماق —	بی حس وحرکت اولمق* ناتوان*
اونکارماق	ایشی طوغری یه چویرمك* ایویه دوندرمك* تنظیم وتحویل ایتمك*	اووج —	کف* ید* قشت* آوج*
اونکالماق	صحت بولمق* فتح وظفر بولمق* افاقت ایتمك* طوغرلنمق*	اووج اوبوتی	تکمی چفت اوبونی * وکچه اوبونی دخی دیرلر*
اونکای —	قولای* سهیل* آسان* وزن* کیل* رطل* مشتری* برجیس*		—« مثال »—
	—« لطفی »—		کچه ایلکده مینینك قیسی ایلکمده مینینك
	« اونکای باری روضه ایچرا ترکس »	اووق —	خیمه نك کیریش اغاجلری*
	« چون لطفی ایزور کوزونك قیتلی »	اوول —	آول *
اونکسول	چپ راست* یمین یسار* صاغ صول*	اوونماق —	متسلی اولمق* کوکل الداتمق *
	—« مثال »—		—« مثال »—
	وه نیتای جان وکونکل بولدی اسیر وبنده بیری اوك کاکلیغه بیریسی سول کاکلیغه		بو فرماندین سینوق کونکلوم سیویندی بو معنی لیق اوونجاقدین اووندی
اونکقول —	صاغ ال* دست راست* یدالیمنی *	اوونماق —	کوکلی متسلی ایتمك* الداتمق* امید ایله وقت کچورمك *
اونکماك —	ثابت اولمق* بیومك* نشوونما بولمق* موفق دسترس اولمق*	اوی واویی	خانه* او* بیت* خیمه* مانده* اندیشه فکر* خیال* قوناغی *
اونکو —	معتمد* مصر* غدار* مخیل* شلقین*		—« نوایی »—
اونکولوك	عناد* اصرار* ستم* حیله* ستیزه*		« چرخ پیر اویدورایشی بولماق انینك
اونکوت —	طوائف اتراکدن برقبیله اسمیدر*		هر دم نکون * دوشمکان یخشی
اونکورتماك	یعقوب* کورشده یعقوب باصمق*		اقامت موندا غ اویده اتفاق »

Digitized by Google

اویان	
اویا	کچوك همشیره* قزقرداش* اخت* سینکلی*
اویات	حیا* حجاب* شرم* عیب* قباحت*
	—« مؤنس »—
	یوسف اکرجه حسن ازلدین یکانه دور لکن جمالینك آی فاشیداتاپار اویات
او یاتلیغ	اوتانشلی* شرمکین* عیبلو *
	—« مثال »—
	« مین که بذل وسخاده آتلیغ مین » « بولسا یوزمونجه هم اویاتلیغ مین »
اویاتماق واویاتلاق	اوتانمق * مجبوب اولمق* خجالت چکمك * حجاب ایتمك *
اویاز	سیوری سینك* خرمکس* ذباب* پشه*
اویاغ	اویانش* بیدار* مستیقظ * اوطرف*
او یاقاق	شمس* نجوم غروب ایتمك* باتمق*
	— مثال —
	«ای مدام آی وکونیله بله طوغان اویاغن» «اولدك قطبله ثابت سن وسیاره کونکل»
او یاك	سنجاب قارنك وبوغازنك التنده کی دری* التی آیی *
اویاکو	پهلوکیکلری* قابورغه* بقین *
اویالماق	اویاتماق* حیا ایتمك* حجاب ایتمك*
	—«مشرب»—
	« فش ودستار ومسواکینکفه کوپ غره هواقیمله * عبادت قیل اویال خلاقدین هر کیز ریا قیمله »
اویان	اتك جلاوی* دوه نك برنوعی* طرف* جهت* اویان بویان* اوطرف بو طرف* اوجانب بوجانب * اورادہ بورادہ *

	اویکالاماك
	—« حکمت »—
	« اویان بویان یوکوردی اول یکیت نی سوراردی * هیچ نشانه تاپمدی حیران بولوب قالدیا »
اویداچی	ادب صوم وصلواتی تعلیم ایچون قریه لرده کزن طلبهٔ علوم* جر*
اویداق	نمناك* بتاقلی* اطرافی چالیلی چمن و چایرلی یره دینور* زه کش*
اویرات	طوائف اتراکدن برقبیله اسمیدر*
اویروق مویروق	متعاقبا یکدیکرینك ایزینجه* متوالیا* پی درپی *
اویسماك	برشیك کنهو ماهیتنی اکلامقسزین بلاتصور انی تصدیق ایدن ادم*
اویشون	طوائف اتراکدن برقبیله وبرکیاه* برکیاه اسمیدر* یاوشان *
اویغاتماق	اویاتمق* ایقاظ ایتمك* بیدار ایتمك*
اویغانماق	اویانمق* تیقظ ایتمك *
اویغاغ	بیدار* متیقظ* خبردار* آکاه*
	—« نوایی »—
	« جلوه قیلدی نظر فضاسیغه » « نوم و اویغاغلیغ اراسیغه »
اویغاماغور	اویانماش* بی خبر* غافل*
اویغور	طوائف اتراکدن برقبیله اسمیدر* اویر واویغون شی*
اویقوواویخو	اویقو* نوم* خواب* غفلت*
	—« مؤنس »—
	« مصفاعارضینك مهری پیله زلفینك هواسیدین * منکا ممکن ایماس کوندوز قرار وکیجه لار اویقو »
اویکا اویکالاماك	اوککه* اوفکه* شش* ریه*
	طاریلق* اوککه لنمك* اویکه لانماق* خشمکین اولمق*

Digitized by Google

اویناش	
اویکن —	ریه * شش* اوپکه*
اویکو —	غفلت* تنبللك* کاهللق* بی پروالق*
اویکونمك	تقلید ایتمك * اطواریني دکشمك * بشقه قیافته کیرمك*
اویل —	خطه* مملکت* اولکه* ولایت* سنجاق
اویلاج —	طوایف اتراکدن برقبیله اسمیدر*
اویلامه —	مشورت * شورای مجلس* کینکاش استشاره*
اویلاشمك	دوشنشوب طاشنشمق*
اویلانماق —	تفکر* تأمل* ملاحظه ایتمك* دوشنمك* طاشنمق *
اویلانمك —	اولنمك* زوج* تأهل* خانه دار اولمق*
	—« محذوم قولی »—
	« کنخدالق کوزل یولدور »
	« قینی قالدیران اولدور »
	« یکیتلك برقیزیل کولدور »
	« صولای دیسك اویلانکین »
اویلوشمك	ایوشمق* کاهل اولمق* غفلت ایتمك*
اویلوق —	ران* فخذ* سان* بت*
اویلوك —	صاحب خانه* اولی* اولنمش* متأهل کدخدا *
اویله —	اوکله* نصف روز* وقت ظهر* نماز پیشین* مغولجه شغل وکاردیمك در* فکر واندیشه *
اویماق —	یوکسوك* انکشتپانه* شیمه فصله * قازمق* دلمك *
اویماق —	افغانستان طرفلرنده برقبیله اسمیدر*
اویماق —	تبعیت* اطاعت ایتمك* بیرولك ایتمك* نائم غافل بیهوش اولمق *
اویمه —	خیك* مشك* اوپولمش شی* قربه*
اویناش —	عاشق* دلداده* شوهرندن غیری*

اویوك	
	—« مثال »—
	« اویناشی برلاقیلور هردم صفا »
	« خاتون اما پیو فادور پیوفا »
اویناشمق —	دوستلق ایتمك* ملاعبه وتعشق اتمك*
اوینارشی —	مفصل* بوغوم* کیکك اشدیکی یر* جلف آت* خدعه*
اویناماق —	حرکت* رقص* یورك ایتمك* خلجان* غلیان ایتمك* ملعبه *
	—« نوایی »—
	«شوخ ایکی غزالینکی نازاویقوسیدین
	اویغات * تا اویخولری قاچسون
	کلزار ایچیده اویناتا »
اورتلاماك	انتخاب* کزیده* نصب ایتمك* سچمك*
اویوز —	جرب* خارش* قوتور* کچمه* کرملی*
اویوش —	غوغاجی* نزاعجی* جنکره* جنجال*
اویوق —	اویولمش محل* کاولنمش* مغاك* شکاف*
اویوغماق —	سوتی اویوتوب یوغورت یاپمق* قتیق* ماس* جغرات*
	—« مثال »—
	« تیقییان پخته قیلدی محکم آنی »
	« اویوقی تینك اغزلاریني یعنی »
اویغوشماق	کاهل اولمق* ایوشمق *
اویون —	حرکت* رقص* لهو* لعب* قسمت* حصه* شکار* بازی *
	—« کامل »—
	«کاه اویناب که کولوب جانم آلوردا
	استارام * تانکغچه برلحظه تینمای
	نیچه میدان اویناسا »
اویوندی —	دعوت اولنمیه رق ضیافته کیدن سومسوك * شلقین* عارسز*
اویوك —	دلیك* مغاره*

Digitized by Google

ایاکو

آی — شهر*ماه*قمر*ارغون خان بن قراخانك اوغلی اسمیدر *

ایا — ال ایچی* وایاق طبانی*اورته سنده کی دوزلك * عموجه* مسطح شیلره اطلاق اولنور*

ایاو ایکا — اصل*ایکا*مالك*ایکام*مولی صاحب *رب*تکری*

—« صوفی »—

« قیلور اکاه قیلان قیلمشلاریغه »
« یتوشماس عقل ایکام نینك ایشلاریغه »

ایازو ایاس — صاف*شفاف*آیلو کیجه نیك صغوغی* سلطان محمود سبکتکینك محبوبی و وزیری اسمیدر*

ایاغ — قدم* کام* پا* قدح* پیاله* کاسه* نهایت* پایه*

—« نوایی »—

«مینی دین اهل یانکلیغ می پرمست ایت»
« تولاچینی ایاغ لاربیرلامست ایت »

ایاغچی — ساقی *

—« مثال »—

« ایاغچی کرم قیل شراب نجات »
« که قیلمش مکدر مینی حادثات »

ایاغلیغ — ایاقلق چوبباز جانباز نعلینی*

ایاقاق — افتاب*ماه*نجوم غروب ایتمك*باتمق*

—« نوایی »—

« آی ایاقغاج یانا کونکلومنی بوزوب یالغوزلوغوم * تیره شامیم اندوهی دین ییغلارم کوب درد ایله »

ایاکا — رضاعی انا* سوت انا*اناکه*

ایاکو — پهلو کیکلری* قبورغه *

ایپلیجیك

ایالاماك — تصاحب ایتمك* تملك ایتمك* صاحب

وایکالاماك — ومالك اولمق*

ایکالانماك — صاحبلنمك* مربی لنمك *

ایالغو — نغمات تحریرنده قوللاندقلری مد * نوطه* لحن*آهنك* نغمه*سرود * اولنك *

—« مثال »—

« ایالغو بارجه غه فرهاد حالی »
« سرود اول خستهٔ ناشاد حالی»

ایاماق — دریغ ایتمك * اسیر کهمك* محافظه ایتمك * قیمامق*

—« نوایی »—

«بر نظر کوردوم قول اولدوم آیه مین»
« اول سبب دین جان ودلدین آیه مین »

ایپ — نخ * صاب * مهارت * بر ایشی یولنه قومق*کسره نك اشباعیله لایق* سزاوار*مناسب* زیبنده* شایسته*

—« الله یار »—

«دیدی ثوبان طمعدین بولمغای دیب»
« الیب برکیل دیمکنی کورمدیم ایب»

ایپار قوروغی — سمرقند طرفنده برقریه اسمیدر*

ایپار — مشك* عود*عنبر*خوشبوی*معطر اولان شیلر *

آی بالتو وآی بالته — تبرزین* تبر* حکمدارلرك معیتنده بولنان صاحب رتبه مأمورلرك الده طوتدقلری برنوع بالطه در*

ایپك وایفاك — ابریشم* حریر*

ایپکین — برنوع سیاه قماش* وسیاه ایپلیك*

ایپلاماك — انشاد احداث ایتمك ومناسب ایش کورمك*

ایپلیجك — عرق معدنی* رشته علتی*

Digitized by Google

ایتاك	
ایپتماك	صوطوقندرمق*ترطیب تبلیل ایتمك اصلاتمق*
ایپیك	طاق* تپه* تپه‌لك تاج خروس*
ایپیتلمك	اصلاتمق ومرطوب اولمق*
ایپین	پارلاق* لامع* درخشان*
ایپیماك	حرکت وجنبش ایتمك*
ایت	کوبك*کلب* سك*سال ترکان دائر سنك اون برنجی بیلدر*ایت*لحم*ات —« مثال »— «ای رقیب اوزنی انکاتوتسانك هم ایت» «بیزکارحم ایلاب اینك کویدین ایت» «کرچه باردوزخ جه عشقینك شعله سی» «بیزنی اوزابلینك بیله اول ساری ایت»
ایت اوزومی	عنب الزئب* ربرق* —« نوایی »— «فابلغه تربیت تورور اولنوعکیم کهر» توششانجاست ایچره یوغای کیمسه آنی پاك «کرایت اوزومی غه کیشی می بیرلا بیرسه سو* بوتربیت بیلاقیلا آلغای موانی تاك»
ایت براق	اوغوز خانه تغلب ایدن حکمدارك اسمیدر*
ایت بالیغی	طلخ* کفلیجیر بالغی*
ایت خیاری	قثاءالخیار*ابوجهل قاربوزی*حنظل*
ایت دیرسکی	ارپه‌جق کبی بریجان*
ایت بوزنی	نسرین نخمی*
ایتاسالماق	دورتمك*رد*نهز*دفع ایتمك*کیروقاقق*
ایتاك	ذیل*داهن*ایتك*آغزکنار*لب* —« نوایی »— «جهان شغلی کردیکاتیلکیب ایتاك» «توتوب ایکی ایلکیکا ایکی سونکاك»

ایتماك	
ایتا کلاماك	ایتکه برشیی طولدرمق*اتك صلایوب یللمك* اتکلمك*
ایتالکو	چرخ* برنوع شکارقوشیدر* —« مثال »— « ایماس مرکان وقاشی کوز اوزه ایلاب هوای صید* همول آهواوزه پرواز کورکوزکان ایتالکودر »
ایتالیك	دامنك حاشیه سی*دامن*اتك*زیل* زه‌جامه* ایدملم معناسنه* —« مثال »— «کیلینکلاریوزکیشی مونی ایتالیك» اوروب چاپیب اوتوب اوزدین کیتالیك
ایترتماك	شق فلك ایتمك* پارچه پارچه پاره پاره بولك بولك ایتمك*
ایتقا	پازار قوریلان محل* پنایر یری* بازار جایی*
ایتقوجی	مخبر*مداح*چوق سویلرآدم*سازنده وافسانه کو بخشی وعاشق*
ایتکو	غایب ضایع اولان شی* چالنمش اسباب واموال*
آیتماق	سویلك* دیمك* انشاد ایتمك* نطق* ایراد ایتمك* —« مثال »— « دمی یوق یاوه ایتوردین قرارینك» «جنون ایلکینکدین آلمش اختیارینك»
ایتماك	غائب*ضایع* نایدیداولمق* درتمق* مفقود ایتمك*
ایتماك	ایتمك*قطع*یامق*کردن*
ایتماك	ایلروسورمك*یوروتمك*ایتمك*

Digitized by Google

ایچان

ایتورماك — ایتکورماك* مفقود اولمق* غایب و ضایع ایتمك* دفع رفع ایتمك* کسکین ایتمك* بیلاتمك*

—« مثال »—

« ایتوردوم آه ایله اغیارنی اول یوز هواسیدین * انینك دیك کیم کیشی سودین کیتارکای خس نی دم بیرلا »

ایتوك — ادیك* چزمه* موزه*

ایتوکجی — ادیکجی* قوندره جی *

ایتی بولك — ابو جهل قاونی* هرکوکنده قرق اللی دانه پیدا اولوب جویزدن زیاده بیومز* حنظل* هندوانه*

ایتیك — اوتکین* کسکین* بران* سرت* تیز* غایب* ضایع *

—« نوایی »—

« کونکلو ماسانچار غه ای کل قیلمز کانیکنی تیز * کیم یتکان نینك ایکنه سین حاجت ایماس قیلماق ایتیك »

ایتیکلاماك دورتمك* فاقق* تسریع تعجیل ایتمك*

—« نوایی »—

ایتیکلاب ایردی نوروز اوزیوروشین « ایشیتی ناکهان آت لار تاووشین »

آیتیم — سرود* ترکی* شرقی* اولانك* عاشق* بخشی* ورساق*

ایچ — درون* قلب* دل* امر نوشیدن*

—« نوایی »—

« فراق نیشلاری وه که یارحم ایتمای » نفس نفس نیکا مجروح ایچم کاسا نجیلاسز

ایچان — بغدایی بریان ایدرك دوکوب طاتلو ایله قاریشدیره رق یدکاری برنوع طعام* لحم* کوفته* معجون*

ایچین

ایجا — والده* مادر* آنا* ننه* بیوك همشیره* ابلا

ایجاك — امعا* باغرساق* روده* احشا*

ایجرکو — غشا* تکلتو* اکر اسبابی*

ایجغیرماق ککیرتمق * هقك *

ایچقینماق متعجب* متحیر اولمق *

—« نوائی »—

« ایلیکدین ایچقینیب بالغنی سالدی » « تانکیر غاب پر ماغین تیشلادی قالدی »

ایچکا اصلی اینجکا نازك* اینجه* بازیك* خیال* نال*

ایچکارا کی ایچروده کی* درونده کی* وسطنده کی*

ایچکو — مشروبات* مسکرات*

—« مثال »—

بولوب هوش انکا زایل ایچکو لوك دیك یاتیب برتخته اوستی دا اولوك دیك

ایچکولوك مشروب ایچیلمکه صالح* سرخوش* ایچی جی *

ایچکویلك مصاحب* محرم* سردان* خادم اغاسی

ایچکه — پدر* اتا* والده*

ایچکی — کچی* بز* سرکه* اوغلاق* درونی*

—« مثال »—

« کلیازی چول یرده نیتیب یورور » « ایچکی مینیب تیوه سینی یتیب یورور » « بیتماسا کشور تاقلاردین اوق یای ایتیب » « توغماسك کیکلره آتیب یورور »

ایچماك — پوستین* کورك *

ایچین — ایچلو* ایچکین *

—« نوایی »—

« چان وکونکول نیجه دیدی اسرایی اوزنی کیلکاج اوق* وه یاناقوز غالاشتی لار کورکاج آنی ایچین ارا »

Digitized by Google

ایروآیر

اید — قوقو* رایحه* عطر* بوی* اصی* کبی صاحب* مالك*

ایداجی — اردو وکیل خرجی* خرکله مأموری* باشی بوش حیواناتك محافظه مأموری* پاده‌چی* صرتماچ*

ایداغاجی — بخور ایچون یاقدقلری قوقولو اغاج* سنبل* ارچه*

ایدکو — فراستلو* فهملو* ذکاوتلو*

ایدلاماك — قوقومق* استشمام ایتمك* بوکردن*

ایدموك — خال* بن* مین*

ایدی قوت — صاحب سعادت* دولتلو*

ایدن — خیمه‌نك طرف تحتانیسی* چادرك اشاغی قنادی*

ایدی — صاحب* مالك* ایکا*

ایدیش — اوانی* ظرف* قاب*

—« نوایی »—

«ساقیا جینی ایدیش بیرلا تکلف قیلما کیم»

« بی تکلف لارغه خوشراق دور صراحی دین سبو »

آیدین — نور* ضوء اصلی آی وتون یعنی آیلو کیجه در* مهتاب* روشن* مبارك* باهر* ضیادار*

—« صوفی »—

«کورونك کیم تابشی خورشید قایدین»

« کیجه لار آلدی قایدین آی آیدین »

آیدینلق — طام بجه‌سی* پنجره* تو ملوك* روزن*

ایروآیر — ارکك* مرد* ایرکیشی* رجل* اپشقه* ذکر* آلت* رجولیت*

—« صوفی »—

آتانك ایر دورسین هم ایردیك قیلیق قیل یمانلیق ایلا کان کایخشیلیق قیل

ایرجایتماق

ایرلیك — مردلیك* جومردلك* حمیت* شجاعت* سن بلوغ* رجولیت*

—« مثال »—

«کیمکه زور و پردل اولسه بیله ایر»

« خشم نی کیم یوتسه خلق ایرآنی دیر»

ایراغ — اوزاق* بعید* دور* طاغ کچیسی* کچد

آیران — چالاب* دوغ* مذیق*

ایران — حرآدم* ایرانلیك* رجولیت* آزادلق عجم ممالکی*

—« نوائی »—

« بیل کیل ایاکاسب صاحب عیال »

« کیم سنکا ایرلیك و ایرانلیق حلال »

ایر اول — طلیعه* مقدمة الجیش* پیش جنك*

ایرایش — اشاغی محل* پستانی* الچق موقع*

ایرتا — اوکجه* مقدم* ایرکن* صباح* یارین* فردا*

—« نوایی »—

« بارینك کونکول بیلا جان کیم وداعینکز قیلدیم* فراق کربو تورور ایرتا کون نی کیج قیلاسز »

ایرتاکی — قدیمی سوز* افسانه* حکایت* قصه* داستان*

ایرتانك — اول صبح* ایرکن* پکاه* اول روز*

—« مثال »—

« ایرتانك بیله کیلکای سن بیز کا سلام بیرکای سن* تانك وقیتنده تور وبان یخشی قیلیق قیلغای سن »

ایرتغو — تمیز* فرق* تفریق* طیب* پاکیزه*

ایرتون — ایچ دون* ایزار* ایشتان* سروال*

ایرجایتماق — کولرکن دیشلرینی کوسترمك تبسم* خنده*

Digitized by Google

ایرکاك	
ایرزیر	امتناع* موفقیتسزلك * بحرلماق* حقندن کلنمامش*
ایرسا	حرف شرط* فرض واحتمالی افاده ایلر فعل ایله حرف ترکیبیدر* ایرماس ایرسانك نفیدر *
	—« مؤنس »—
	«اکرایر ایرسانك ایمونس طلاق ایتکیل اوزینکدن کیم * اوکوش مکاره پر فن جهان محتاله سین کوردیم »
ایرغاماق	سیچرامق* خیر ایتمك* اتلامق*
ایرغاتماق	قلدانمق* تحریك ایتمك* دریتمك*
	—« نوایی »—
	«بیرکیجه کوندوز اولوکلاردیك یاتیب»
	« اول صنم حالیغه باشین ایرغاتیب »
ایرغاتماق	قیلدانمق* دیرینمك* حرکت لنمك*
ایرغاق	قارمق*قلاب*غولطه*شصت*
ایرغی	برنوع سوکوت* چوب بید* تال* عود الصلیب کوکی *
ایرقولاغجی	
ایرك	انتخاب * قدرت* اختیار* قلعه نك اورته سنده کی یوکسك یر * بالا حصار*حکمدارك سرایی *ارك *
	—« نوایی »—
	« نیچه افغاندین ایتسا آغزینی بیرك »
	« یوق ایردی ناله چیکماکدا انکا ایرك»
ایرکاج	کچی آیغری* هنوز معناسنه فعللرك اخرینه الحاق اولنور* کتماس ایرکاج* یعنی هنوز کلزدن دیمك *
ایرکاشماك	برمحله بریکمك*جمع اولوب طورمق* پیرولك ایتمك * ارقه صره کیتمك *
ایرکاك	ارکك* رجل* مرد*سرود* رتبه* مرتبه*غیر مناهل آدم*دلاور*شجیع*

ایرماك	
ایرکان	ارکشی* مجرد* تجرد*ایمیش* هست اول وقت *
ایرکاك	بیریکمك * ییغیلق* ادخال اولمق * توپلانمق* مجتمع اولمق*
ایرکلیك	دوستلق* بدخویلق*
ایرکه	غنج* دلال* ناز* استغنا ایله تربیه اولمش* بط* اوردك * مرغابی *
ایرکشینك	تسبیح دانه سی * سنجد و خورما چکردکی کبی بعض شیئلرك دانه سی چکت* ایکده *
ایرکین	استفهام ایچون فعللرك اخرینه کلور*
	—« مثال »—
	« کولما ککا ایرکینورایل برسوزکه دیسا مجنون * اول سوزنی جمع قیلسا کولما کنی ایلار افزون »
ایرکنجاك	برطرفه آغق * تمایل ایتمك* ترازو ویوکینك آغر طرفی*
ایرکینه	الاچوقك کبتقه باش طرفنده اولان چوپ *
ایرموت	طوائف اتراکدن برقبیله اسمیدر*
آیرلمش	صونرك و یوللرك محل انشعابی*
ایرماجوق	کوچك ایرماق* جوی* چای*یاپ*
ایرماق	ایرمق*نهر * نوخانه* ارنه*
آیرماق	فك*شق* تفریق ایتمك*جدا ایتمك*
آیریشماق	ایریلشمق* بربرندن واز کچمك * بیکانه اولمق *
ایرماك	واصل* نائل اولمق* مظهر اولمق*
	—« مثال »—
	« ایشتمیش ایردی آینك وصفینی هم » « کزین فرهادغه ایرکان نی همدم»

Digitized by Google

ایرشماك

ایرن — آلت طوداق * لب پایان * شفه *

—« نوایی »—

شربت یحیی العظام ایرنی می نابنده دور
قاب قوسین اتحادی قاشی محرابنده دور

—« دیکر »—

« صفحهٔ حسنونکدا جانبخش ایرنینك
ای سیمین بدن * اوخشاشور کیم
ایلاکای عیسی قویاش ایچره وطن »

ایرناك — حواله * چیت * محوطه * حلقه * ایرکنك

ایروام وایروم — فن عسکریده مهارت وملکه * مانور
معلمی * قوماندان لشکر *

ایروق — بیکانه * مفرق * آیرو * جدا * سوا * بشقه *
غیر * حیوانی سمیرتمك ایچون
ویردکلری لاپه وآرداب *

ایروقتی — فرد * انفراد * انزوا * وحدت
یکانه * تنها *

ایروم — کرداب * کولاك * تموج *

ایره لیك — قوی * قالین * یوغان * غوص *

ایری وایرچ — ایکی اولکنجلی دوه دوکوهانه *
اصحاب جنحه نك کردانه آصدقلری
کوستك * بشقه * غیر * جدا * چتال *
اغاج * دوشاخه *

—« مثال »—

« قادر مولام یوره کیمه اوت توشدی »
« یوسفیمی مندین جدا ایلاما »
« دنیاده آیری لیق بیریمان ایشدور »
« اوز باشینکا مینی کدا ایلاما »

ایریش — یزك بویدن بویه کیدن جوزکی
تللری * مشتوت *

ایرشماك — ارقه دن یتوشمك * وصول بلوغ
اولمق * اطاعت ایتمك * نائل اولمق *
مظهر اولمق *

ایز

ایریك — یوغان * جسیم * بیوك * حجملو *
جثه لو * زور *

—« خجلت »—

طمع دندانینی تیز ایلاماك کاحرص اسبابین
« ایریك سوهان ایدی زاهد آنی مسواکه
دوندوردی »

ایریکماك — قتی * سخت اولمق * پکیمك * ارکن قالقمق
اوصانمق * بیقمق * تنفر * استکراه ایتمك *

—« نوایی »—

« برکون ایریکیب مهٔ مؤدب »
« توشتی باشی غه هوای مکتب »

ایریم — بشارت * تفأل * امید * فال خیر *
نیك نیت * اوغور *

ایریماك — اریمك * مایع اولوب اقار اولمق *
انحلال ایتمك * محو *

—« الله یار »—

نم چشم ورنك کاهی غم وحسرتیم کواهی
« چیقی بیرسه کوکسیم آهی ایریماس
موسنك خاره »

ایرین — اکرك کچه سی * برنوع جزمه *

ایرینجاك — تنبل * کاهل * متکاسل * لوند *
بی پروا * آغر *

ایرینك — اولغون یاره لرك صویی * جراحتدن
چیقان فساد وجیرك *

ایرینکلاماك — منفسخ اولمق * ایریك طولوب بریکمك *
چرك وکیر تراکم ایتمك *

ایز — پی * اثر * نشانه * نقش پا *

—« مثال »—

« قوی کیلادور قوزی بیلان »
« بیر بیرینك ایزی ییلان »
« منیم یاریم اویناب چیقار »
« همسایه نینك قیزی بیلان »

Digitized by Google

ایستاماك

أبزی — الله* خدا* خالق *
—« مثال »—
« اوغان ایزیم جور و جفاسا لغای باشقه »
« هر نی کیلسه عاجز بنده کورار اومیش »

ایزلاماك — پیه دوشمك* تجسس ایتمك * تکاپو ایتمك* جستجو ایتمك*
—« مشرب »—
« امیدینك اوزمغیل مندین شفیع روز محشر من * پیمبر ایدیلار روز جزا امت نی ایزلارمن »

ایزجی — ایزله کیده رك سارقی بولیجی* ایزکشافی* ایاق نقشنی طانیجی *

ایزماك — ازمك* یاصلاتمق* سحق ایتمك* حل ایتمك* کم کم ایتمك* صلایه ایتمك*

ایزمه — برنوع طعامدر * لاپه کبی سوقان * لافزن* بیهوده کو* شلقین* شلاینك*

ایس — هوش* عقل* قوقو* رایحه* ترنك زنك* بوی *
—« مثال »—
« اورونوب آنچه شور و شعب قیلدی »
« که ضعف ایلاب ایسی ازیب یقلدی »

ایسالاماك — قولاق ویرمك * استماع ایتمك * اصغا ایتمك *

ایسپیر — باز* برنوع شکار قوشیدر* سایس* جلودار* بیطار*

ایستاماك — استه مك* طلب و آرزو و خواهش و تمنا ایتمك *
— نوایی »—
« بو نوع ایستای دور ایمدی رای عالی »
« که قیلغای فکرینك دیوان خیالی »

ایسکارماك

ایستماق — استمه طوتمق* تسخن ایتمك* حما اولمق
—« مثال »—
« شام هجراندین قوتولغونجه ایسیتیم مهردیك * اشك سیلین آقیزیب تیتراب عذار زرد ایله »

ایسیتمه — ایستمه* حما* ورجه* بیرکك* کیرك*

ایستی اوت — فلفل* سیاه بیر* مرج*

ایسرماق — یمك* دیشله مك* اصرمق* کزیدن*
—« مثال »—
« هر که نیتوك یغدی اینك دیك قویار »
ارتوغ ایسورغان قوسار ایت لار تویار

ایسره — بو طرفده * بویانده * حرکت کسره* زیر* تحت *

ایسری — برنوع وزندر* شرقی* ترکی*

ایسمز — اویقسو* نوم* خواب* رؤیا معنا* توش* حیف* افسوس*
—« حکمت »—
« واحسرتا ایسمز عمروم ضایع اوتتی »
« تو به قیلای اجل کیلیب یقام توتی »
« کیمکا ایتیب کیمکا بغلای باشیم قالتی »
« اوتکان عارف ایرانلارنی سورونك دوستلار »

ایسقوجی — جاسوسی* عیاری* خفیه* واقعه نویس

ایسکارماك — خیالنه کتورمك* عقل و هوشنه کتورمك * قبول ایتمك * داخل حساب ایتمك* تخطر*
—« مثال »—
« کیجه کلیم غه کیلسانك مدعی منعینی
ایسکار کا* تولون آی سیر ایتاردا ایت
هوراردین فایدا پروایی *

Digitized by Google

ایسنلیك

ایسکی — کهنه* فرسوده* عتیق* سابق* قدیم*
—« نوایی »—
« می کیتو رایغ که یوز حیرت ارا
قالمیش مسیح * بو العجب لار کیم
بو ایسکی دیرخفا شیندادور »
ایسکیرماك — کهنه وفرسوده اولمق *
—« نوائی »—
«عشوه کرلار داغیدین جان پرده سین
کوراه کیم * بو حریر ایسکیردی ظالم
شاه لار تمغاسیدین »
ایسکیلماك — پجوره اولمق* افسرده اولمق *
ایسلاتماك — اصه کتورمك* مرطوب ایتمك* نمناك
قیلمق* هول لتمك* قوقولتمك *
ایسلارماك تسلیم تودیع تقسیم توزیع ایتمك*
ایسلاماق — قوقولامق* استماع ایتمك* قولاق
صالمق*
—« نوائی »—
«تیلارمین ایسلاب ایسلاب غبغبنیکنی»
«که اوپسام غارضینکی که لینکنی»
ایسلانماق — اصلانمق* اصه کتورلمك* نمناك اولمق
مرطوب وآبدار اولمق*
ایسلغ — صغیر* قوشلرك الحانی* ایصلیق *
بوغ* سورنا* زورنا* اشپولك *
کرنا* هشتك*
ایسماك — اسمك* وزان اولمق* هبوب ایتمك*
—« نوایی »—
«خصوصا کیم فنا دشتی دین ایسکای»
«اوشول تو فراغ اطرافیغه صرصر»
ایسن — صاغ* سالم* صحیح* عافیت* صاغلام*
ایسنلیك — صحت* عافیت* صفوت* سلامت*
تندرستلك *

ایش

ایسناماك — تحول تأب ایتمك* اسنه مك* خیازه
چکمك* کرشمك*
ایسیرغان اوتی کزنه دینیلان برنوع نبات اسمیدر*
ایسیرغاتماك قزارمق* اوتانمق* حرارتلو اولمق*
حجاب ایتمك* خجل اولمق*
—« مثال »—
« آلیب کیلدی آنی اوز مسندیغه »
« ایسیرغاندوردی لطف بی حدیغه »
ایسیرغه — کوپه* حلقه* کوشواره *
—« مثال »—
«التون ایسیرغه که قولاغ آغرتیور»
«زرحل اوتوك دور که ایاغ اغرتور»
ایسیرکاماك — بر آدمه عاطفت ایتمك * برشیی
قورمق* صیانت ایتمك* وقایه ایتمك*
برنسنه پریسندن دریغ ایتمك*
ایسیغ کول — ترکستانده دشت قیپچاقده واقع
بر کول اسمیدر* اطرافنده انلیجه لر
وخمام قدرت پك چوقدر* سنق
کول دخی دیرلر*
ایسیك — خال* تبخاله* بن* منك*
ایسیماق — تسخن ایتمك* ایصیجاقلنمق* کرم اولمق
ایش — عمل* شغل* کار* رزم* حرب*
صلح * فعل *
—« مونس »—
کوکلوما کیونك ساری بارماقدور ایش
مدعیغه آنی قیتار ماقدور ایش
ایش — جوره* چفت* رفیق* مانند* شبیه*
معادل* قوشه* دوکانه* وامراز تابیدن
—« نوایی »—
« بیلی تاری هجردین جسیم بولوبتور
تاردیك * ای فلك رحم ایت بو
ایکی رشته نی بربرکا ایش »

Digitized by Google

ایشریق

ایشاك — اشك* حمار* مرکب* خر*
—« نوایی »—
« دنی لار کابیر اوکه زر فشاندور »
« ایشاك الینغه توکماك زعفراندور »

ایشاماك — کیوشیوب یاملق* تبول وشاشه ایتمك* سیمك* تیش ایتمك *

ایشانماك — اینانمق* اعتقاد تصدیق اعتماد ایتمك* یقین وباور ایلك *
—« حکمت »—
« ای مؤمنلار طاعت قیلیب تا یانمانکلار »
« امانتدور عزیز جانکا ایشانمانکلار »
حرام حریش یغمیش مالکا قوانمانکلار
« مال لارینکی قریش آنلیغ یلان قیلور »

ایشانیلماق معتمد و معتبر توتمق * پسند دلنشین ایتمك *

ایشانمغور — منکر* اینانمز * معاند* قنغیر*

ایشانمکین — اینانمکین* قبول وتصدیق ایتمکین * باور الکین*
—« مثال »—
« ایشانمکین دوستونکغا »
« سمان تیقار پوستونکغا »

ایشتان وایشتون ایچدون* سروال*
—« مثال »—
« کونکلاك وایشتانیغه لایق دکل »
« هر نی بها بیرلا موافق دکل »

ایشترك — طلاطم* موج* طوفان* فورطنه* تاشقین *

ایشقرماق — صفیر اورمق* اصلیق چالمق* هشتك اورمق* بوغ چالمق*

ایشریق — یغمورله روزکار ایله چاقان بیلدیریم* شمشك* برق پارلدیسی* یلدیرم*

ایشناماك

ایش قور — محل حرب* میدان رزم* جنك کاه* محاربه یری* میدان ومعرکه جدال* موقع کارزار* جای قتال*

ایشقیرینك قره صوغوق * برودت شدیده * سرمای سخت* غایت خنك*

ایش کوج — کاروبار* امور ومشاغل*

ایشکی — برنوع قامش ونی*

ایشکین — اقارصو* رهوان* یوررآت* یورغه*

ایشلاماك — اعمال ایتمك* مشغول اولمق* برشیئی برشیئه بند ربط ایتمك *

ایشلاك — سریع* سلیس* تجربه لو* امتحان اولنمش

ایشلکان — شغل* حل* ایشلنمش*

ایشماك — قازمق* طرمیقلامق* بورمق* ربط ایتمك* مشدود ایتمك *
—« مثال »—
« بیلی تاری هجریدین جسمیم بولوبتور تاردیك * ای فلك رحم ایت بو اینکی رشته نی بیر بیرکا ایش »

ایشنار پارلاق* لامع* درخشان* ضیادار* منور* پیلدیز بوجکی*
—« مثال »—
« سین که یوق سین ماه رولار جلوه ایلاز لارولی * کیجه ایشنار قورت کوزی دیك مهر چیقاج بیلکودور »

ایشناماك پارلدامق * روشن منور اولمق * پرتو انداز اولمق * چاقق* چاقین ایشناماك* پیلدیرم چاقق* شعشعه لنمك*
—« مثال »—
« اول چین کیم کوزکا آلتون یانکلیغ ایشنار خلعتی * کوپراکی پیل کیم نجاست اوزادور آرام انکا*

Digitized by Google

آیغر

ایشانج — اعتماد* اعتقاد* تصدیق* باور*
—« الله یار »—
« خالقا قائل مین اوز نقصانیمه »
« کوپ جفا قیلدیم اوزیمنی جانیمه »
« ذات پاکینکدین عنایت بولماسا »
« هیچ ایشانجیم یوق عمل قیلغانیمه »

ایشیق — لمعه* نور* ضیا* سراج* روشنی* آیدین* مصباح* پرتو*
—« نقشی »—
« کلمه سالغاج ایشیق عارضیدین »
« کتی اندوه و فراقیم بیریدین »

ایشیك — درکاه* بارکاه* آستانه* قپونك طشرو طرفی* دروازه*
—« آکهی »—
« شاه لار خدمتینك امیدی بیله »
« ایشیکینك توفراغینی قیلدی مقر »
—« مؤنس »—
« جهان براوی ایکان ایکی ایشیکلیك »
« بریدین کیردیم وچیقدیم بیریدین »

ایشیك اغاسی — قپوجی باشی* قپواغاسی* تشریفاتجی*
ایشیکای — کیجه* نمد* کیکیز*
ایشین — یلدیرم* چاقین* برق* پارلاق*
ایغرلاماق — آغیرلاماق* میهمانلنوازلق اجرا ایتمك* برآدمه رافت وعاطفتده بولنمق*
ایغرماق — خروج ایتمك* چیقمق* نمو و ظهور ایتمك »
آیغر — خرکله سوران حیوان* ایغیرآت*
—« مثال »—
« اورغاجی لاری رمه مثالی »
« ایغیرکبی هرطرف سورار دی »

ایکار

ایغماق ویغماق — طوپلامق* جمع ایتمك* ادخار وطوپ وتوده ایتمك* خرمن* یغین
ایغناك — انسان* بنی آدم* یغلمش* طوپلانمش* کروه* جمعیت* قوشون*
ایغور — ملصق* چسپنده* یاپیشان* طوائف اتراکدن برقبیله اسمیدر*
ایغیر — کون بکون کسب شدت ایدن مرض* مزمن خسته لك* ورم* سل*
ایق — اقندی* ایو* خرس* اداق*
آیغاق — تمام* کوتی آدم* بیهوده سوز سویلیجی* بی فائده* چاپقین* هرزه کرد* قیزیل ایاق* بیباك*
ایقلیغ — برنوع ساز اسمیدر* غوك* کانجه*
ایك — حدت* شدت* تهور* برنوع فنا خسته لك* قوقو* اید* دوك* چلیك*
ایکا وایکم — صاحب* مالك* بانی* مربی*
ایکالاماك — تصحب تملك ایتمك* صاحب مالك اولمق
—« مثال »—
« یغاج کارسان بیله سوکیلتوروب »
« اوی ایکاسی باشلادی خدمت توروب »
ایکاج — ایکن معناسنه* ایمك فعل ناقصك مضارعیدر* افعال سائره صیغه سنك ازمنهٔ ترکیبنده مستخدمدر*
—« لطفی »—
فلاح اهلی ایکاج لطفی فامتینکی کوروب
اکرچه باردی اوزیدین ولی صلاح ایردی
ایکاجی — بیوك همشیره* ابلا* رجال وکبرا مصاحبی* همنشینی*
ایکار — اکر* زین* سرج* کشت وزراعت*
—« خمسه نوایی »—
« هم آلتون ایکار داغی آلتون لجام »
« هم آلتون تاقادانغی آلتون بسام »

ایکالا		ایکاولان	
ایکارجی — ایکارکوجی	اکرجی*سراج*زینکر*فلاح*دهقان چویریجی*چویردیریجی*میکراندکی دوندریجی» —« مثال »— «دشت اوزره ایکارکوچی هویونلار» «آشوب دا اویلاکیم قویونلار»	ایکالاماك —	تصحب تملك ایتمك * استملاك ایتمك* صاحب ومتصرف اولمك * —« مثال »— « باریان اول نقودنی ایکالای » « یاناهم لات ومنات ساری کیلای »
ایکارلاتماك	اکرتمك*آته طاقم اوردرمق* ابذال انجام ایله میما ایتمك *	ایکالاتماك —	مکث*آرام*توقف ایتمك*اکلتمك* دم آلمق*استراحت ایتمك*قوناق*
ایکارلاماك —	اکرلمك*آته اکر اورمق* حیوانی حاضرلمك *	ایکان —	روابطده مستخدم اولوب خبر ایچون مستعملدر* —« نوایی »—
ایکارماك —	اغزال ایتمك*اکرمك*دونمك*تعقیب ایتمك*چرخ*کردش* —« مثال »— « ایکارماك دایوق چرخ دواردیك » « که هرنقطه دوری داپرکاردیك »		« یوزعهد ایله مهوشلار کونکلومنی آلیب ایمدی * قتل ایلدیلار آخربد عهد ایکانلار دور » —«دیکر»— « مجنون اتاسی ایکان نی بیلدی » « آه اوردی والدیغه یقیلدی »
ایکاك —	ذقن*زنج*دورپی*ایکاو*سوهان* —« مثال »— «تشوقیدین ایریك بندلر خلاص ایتمیش» «بوبندنی کیسا آلماس کیشی ایکاك لارله»	ایکانجه —	اولدقجه*اولدیغی قدر*ممکن مرتبه*
ایکاکلاماك	دوزلهمك*جلاویرمك* اکهلمك* صیقل ایتمك * پرداز اتلك *	ایکانماك —	برشیئه تمیل ایتمك * —« مثال »— « دوستلارمین دین تیلامانك سیز داغی صبر وقرار * اول قو یاشنی یوزلوکین کورکان ایکان بی اختیار»
ایکاکو —	ایکیسیده برابر* ایکیسیده برلکده * —« خمسه نوایی »— «ایکاکو بیربیری وصلین قلیب قوت» «یاراشدایاندا شیب جون درویاقوت»	ایکاو —	ایکیسیده برابر* هردو بیکبار* —« امیر »— قدموزوتوتکاشمشادوصنوبر ایکاوی بری آزادینك دورورا ول بیریسیدور سنکاقول
ایکالا —	ایکیسیده* هردو* معا* —« مثال »— «ایکالاقاشلاری نینك وسمه سی بار» «ایکالاکوزلاری نینك سرمه سی بار»	ایکاولان —	ایکیسیده برلکده * همراه* برابر* چفت* جوره* قوشه* معا*

Digitized by Google

ایکری		ایکن	
	—« نوایی »—	ایکریچه —	برنوع مکس وچبین*سنك*
	« نه خوش بولغای ایکاولان مست	ایکریك —	صوچیورندیسی* کرداب*
	بولساق وصل یاغنیدا*قولوم بولغای		—« مثال »—
	سنینك بوینیکدا وآغزیم دوداغینکدا »		«عشق بحری ایکریکی کاتوشمامیش مین
ایکاولیك —	ایکیلیك* اثنینیت*دویی*		چیققودیك * عشق اول دریادا
ایکده وجیکده	سنجد * ایکده *		قیلدی اسروسرکردان مینی »
	—« مثال »—	ایکریم وایکرم —	برج وبارو*کنج* قومشوق * صو
	المه نی برکی کوك کنه جیکده نی برکی		چیورندیسی* کردابچه *
	دیك کنه *کیل ایکاودوست کیرالیك		— مثال —
	لیلی ومجنون دیك کنه »		«هم ایلدام لیق داصرصردیك روانه»
ایکدیش —	ایغری بشقه* قصراق دخی بشقه		« هم ایلانماق داایکریم دین نشانه »
	جنسندن اولان آتدن طوره یان آت	ایکسنوراك —	دهایوکسك* دهامرتفع* بلندتر*
	انسان ایچون دخی مستعملدر* آخته	ایکلتماك —	توقف ایتدرمك*مشغول وسرکردان
	بورمه آت*		ایتمك* حیل ایتدرمك*
ایکراتماك —	تنفر*استکراه ایتمك*اجتناب وپرهیز	ایکلیك —	دردناك* المناك* غمناك* سوزناك*
	ایتمك* خوسیدن* هراس*	ایکما —	خمیده* اکمش* مقوس* چاریق*
ایکراتمك —	ناله و فریادایتمك* درد والم چکمك		—« مؤنس »—
	آه انین ایتمك *		« بلاوقلارین آتغلی جانیمه »
	—« مثال »—		«ایکی ایکمه قاشینك کاندورکان»
	کیجه کوندوزایکرادی اول یاراوچون	ایکماك —	اکمك*برشیئی مقوس چاریق ایتمك*
	بیروت شوخ بیردلدار اوچون		برطرفه منحنی ایتمك*میل وکج ایتدیرمك
ایکرلیك —	درد* رنج * الم* محنت * اندوه *	ایکماك —	سرپمك* زرع حرث غرس ایتمك*
	خسته *		یولده براقوب صاوشمق*
ایکرمجی —	یایك کیرشندن برمقداری محافظه ایتمك*		—« مثال »—
	اوزره پارمقه طاقیلان حلقه*		» ایکنی ساچیبان سرشك انبوه »
ایکری —	اکری*کج*برنوع ساز*کلیب* تابناك*		« تن مزرعی ایچره تخم اندوه »
	بوکوم*خم*	ایکن —	اکین ارقه نك اکلور طرفی*
	—« هویداسن »—		—« مثال »—
	«کرالف دیك راست بولسانك هیچ بلا		« ایکنی کاقویوب بیرینی حالی »
	یوقتور سنکا * لام آلف دیك اکری		«انداق که قویاشنی چرخ زالی»
	بولسانك هربلا باردور سنکا »		

Digitized by Google

ایکیز

ایکنج — ایکنجی* دویم اثنین*

ایکندی — عصر ثانی* نماز عصر* نماز دیگر*

ایکنه — سوزن* ابره*

—« مثال »—

«اوزکا یوزکا باقه دیب اورساچیقارسا
کوزلاریم * ایکنه بیرلا بیریسین
اول بیرنی اویماق یاله »

ایکنی — اکنی* آستین* ینك*

—« مؤنس »—

«توکل دین ایکنی زره پوش اولوب»
«رضاخودی اوزره سرآغوش اولوب»

ایکه — بیوك* جسیم* بزرك* عظیم* صاحب*

ایکورماك — فرمان فرمانلق ایتمك* حکمی نافذ اولمق*

—« تحسه نوایی »—

« سلیمان کیم ایکوردی انس وجندین»
« انینك فرمانی ایردی پیرنکیندین »

ایکی — اثنین* دو*

ایکی ابوسون — ایکی همشیره* ایکی قیز قرداش*

ایکی تیولیك یولوم — کنایه صبح صادق* وکاذب *

ایکی دا — ایکی دفعه* ایکی کره* دوبار*

ایکیر — یسان مرسینی * برنوع بیاض اجی علاجدر *

ایکیرماك — غزل* اغزال ایتمك* اپیلیك ورشته ایتمك

—« نوایی »—

نوایی رشتهٔ نعتینك ایکیردی کوز
اوجی بیرلا * اکر باقسانك مطیع
اولغای انکا سراج ایله نساج»

ایکیرمه — یکرمی* بست* عشرین * ایکمه*

ایکیز — توام* توئمان* چفت* جوره* دوکانه* قوشه* بردن طوغان ایکی قرداش*

ایلات

آسیای وسطی ده ایکی ارکك اکیز قرداشه حسن وحسین وایکی اکیز قیز قرنداشه فاطمه وزهرا آدقورلر*

—« نوایی »—

« یوزینك قویاش موایکین یاقویاش
یوزینکمو ایکین * که قایسی قایسی
ایکن فرق ایماس نیچوککه ایکیز*

ایکی واره — ایکیه* دوکسه * ایکی نفوسه*

ایکیلای — ایکی دفعه* ایکیشرکره* ایکیشرمره*

ایکین — عجبا* ایا* تخم * دانه* ایکین* مزروعات سبب* باعث * علت *

—« مثال »—

« ای کونکل کویدور طمع تخمین تمنا
مزرعین * بو ایکین نیچون که هرکز
ایلاماس دانا پسند »

—« دیکر مثال »—

«کونکلو نکانی ایش دین ایکین بو تعب»
«بو تعبینکغه نی ایش ایرکین سبب»

آیل — قولان * ایل*

ایل — یل* عام* سنه* سال* ال* ید* دست* خلق* کروه* جمعیت* عالم* قبائل* ایل* انسان* متفق* مطیع* تابع *

—« مثال »—

کیل کیل ای آی ایلانی بیر عهد و پیمان ایکیز
اولتوروپ ایل کوزیدین بیر پرده پنهان ایکیز

—« مثال دیکر »—

«ایکیسی چون بالداشیب اولتوردیلار»
«هرساری حیرت بیلا ایل توردیلار»

ایلات — ایلدك اوتوردیغی محل * عشایر * یوروکلر * قبایل*

Digitized by Google

ایلبارا ماق

یل تور و بیل تور — کچن سنه * سال کذشته * اوتکان یل

ایلاق — کول * ارل *

ایلاك — الك * اونی اللیه جق آلت * نیمتن *

ایلاماق — الکدن کچورمك * کپك ون جدا ایتمك *

ایلاماك — ایلك * قیلق * ایتمك *

—« نوایی »—

« کوز یوزونکدین الماسام عیب ایتما
کیل ای مغیجه * ایلای المان دیده دین
غایب مین حیران سینی »

ایلان — مع معناسنده در * مار * وحیه * مغولچه
چکر * سال ترکان دائره سنك آلتنجی سی

ایلان اوتی — برنوع کیاه اسمیدر * و ترکستانده
سمرقند ایله جزاغك اورته سنده بر موقع

ایلانا — چوره * دوره * کردش * کشتن * دونمه *

ایلانماق — فرطولایی دونمك * دور ایتمك * اینالماق *
چوریلمك * احاطه ایتمك *

—« آکهی »—

« قچان سورسه سمند اول شهسوار
ایلانه ایلانه * بارور کونکلم انکابی
اختیار * آیلانه ایلانه »

ایلانمه — دونمه * جوریرلمه *

ایلای — ادات عطفدر ایله معناسنه * حضور *
عند * نزد * پیش *

—« مثال »—

« ایلاییم داکیساك کوه بلادور »
« کوزوم کابیررسن بیراژدرهادور »

ایلبارا ماق — پیشمك * یانمق * یاقیلق * صویك
حرارتندن قبارجق پیدا ایتمك *

—« مثال »—

« کیم که قیزیق سوغه ایلیکین اورار »
« هر نیجه کیم ایلکی ینار ایلبارار »

ایلخان

ایلبارسون — برنوع اوردك * بط * مرغابی *

ایلتمك — کتورمك * قالدیروب ابارمق * نقل
ایتمك * ارسال ایتمك * برون *

—« آکهی »—

« مشکین قاشینینك هیئتی اول چشم
جلاد اوستینه * قتلیم ایچون نص
کیلتورورنون ایلتبان صاد اوستینه »

ایلتوزر — ایلات وقبائل ایشینی یولنه قویجی *
خیوه حکمدارلرندن پریسنك اسمیدر »

—« مثال »—

« خیوقدین چاپمغه چیقان باطورلار »
« بخارا یولنده قاچوب غرق اولدی »
« ایلتوزریاو بولوب کیلکان زماندا »
« آمودریا یوزی تیلپك کاتولدی »

ایلتی — ایکی برادرك زوجه سی وحرمی *

ایلتیرماق — پارلدامق * درخشان * پرتو انداز *
لمعان * شعشعه دار * براق *

ایلتیرارغوجی — پارلاییجی * ضیادار * منور *

ایلجی — سفیر * فرستاده * رسول *

—« مؤنس »—

« که ایلچی یوسونلوق یاریب تورور »
« بیری قاتدین کرچه باریب تورور »

ایلچی لیق — رسالت * سفارت *

—« مثال »—

« ایلچی لیغ بیرلا سیاحت ایتدم »
« هندوسر هندی زیارت ایتدم »

ایلچیکان — بمغولی * حمار * خر * اشك * چمندر *

ایلچیلاشماق — یکدیکرینه ایلچی کوندروب مخابره یه
کیرشمك *

ایلخان — مغوللرك حکمدارلرینه ویردکلری
عنواندر * علم * مغول خانلرندن
بریسنك اسمیدر * ایلخان ابن تنکیز خان *

Digitized by Google

ایلغاو

ایلدام —— سریع * چابوك * ایلرو * تیز * کسکین *

—« نوایی »—

«وه که سلمی ناقه سی ایلدام دورورمین
خسته حال * لطف ایتیب ای ساربان
فتراکنی بوینومغه تاق *

—« خمسهٔ نوائی »—

« تاپارکوی چوکاندین ایلدام لیق »
« ولیکن بولور آخر آرام لیق »
« مونی بیل که هرنی که بارجنبشی »
« نهایتغه یتکاچ سکوندور ایشی »

ایلدیریم — شمشك * چاقین * برق * یلدرم *

ایلدیز —— نباتات واشجار کوکی * کوکب * ستاره *

ایلك —— الدوان * دست پوشك * بهله *

ایلغار —— مفرزه * محاربه دن اول بر طرفه سوق
اولنان محافظه واحتیاط عسکری *

—« راجی »—

«یلانك آتلیغ بولوبان ایلغار ایتیب»
«سحر وقتی سوروب ایل جیك کایتیب»

ایلغارجی — یغما کر * اقینجی * چاپاولجی * تاراج
وتالان ایدیجی *

ایلغارماق — درتلمه کیدرکبی قوشمق * سورمك *
صالدرمق * لوك لوك * یورت یورت *

ایلغاماق — اقین ایتمك * دشمن مملکتنه صارمق
بغتة هجوم ایتمك *

—« مثال »—

« آز کیشی بیرلا هرطرف کیتمیش »
« خصمی باشیغه ایلغابان یتمیش »

ایلغامیشی — اقین * تاراج * صولت * یغما * غارت
تازوباز *

ایلغاو —— متین ومستقیم بر نوع دکنك * آغر
اغاج * قیزیلجق اغاجنه مشابه *

ایلکون

ایلغین —— کز * طرفا * یولغون *

ایلق وایلاق — مستکی * ساقز * سقیج * بر نوع سازك اسمیدر

ایلقی و ییلقی — باشی بوش کزن آت * خرکله سورکی *
رمه * توار * سال ترکان دائر سنك
یدنجی سنه سیدر *

—« مثال »—

«آت انکا بیرورکه یوز ایلقی سی بار»
« سیم انکا بیرورکه یوز ایلغی سی بار»

ایلك —— قلبوز * پرویزن * غربال *

ایلکجی — الك یاپان * قلبورجی *

ایلك —— اولکی » ابتدا کی * مقدم * برنجی *

ایلکا —— انسان * ایل * بنی آدم * ناس *

—« مونس »—

«شربت کوثرکبی دفع کدورت ایلبان»
«آب حیوان نیکلیغ اولسون ایچکان ایلکا
خوشکوار »

ایلکارماك — ضبط قبض ایتمك * قاورامق طوتمق

—« مثال »—

« سنکا تیکماس که ایلکار سانك یمن نی»
«جیریك تارتیب طمع قیلسانك عدن نی»

ایلکاری — ایلرو * قدام * قبل * اول * مقدم * پیش *
نخست * ابتدا *

—« الله یار »—

« دیدی ترسا ایا شاه جهاندار »
«خدادین ایلکاری کیمدور قیل اظهار»

ایلکاك —— توکمه * عروه * حلقه * اسیرغه * زنجیر *

ایکاماك —— عقده * پیوند * باغ ایتمك * باغلامق *
بند ایتمك *

ایلکون — ایل * عالم * انسان * کروه * جمعیت *
خلایق * انبوه *

Digitized by Google

ایلیجاق

ایلکوی — عزت نفس ایله تربیه اولمش آدم* تنبل* کوشك* لاوبال * بی پروا*

ایلکی دا — النده* یدنده* دستنده** معتنده تصرفنده *

—« کرامی »ب

«باری باشیدا خودنصرت بولوب»
« باری ایلکیدا تیغ غیرت بولوب »

ایلماق — غضبلنمك* آلمق* ضبط وقبض ایتمك* دقت ایتمك* بند ایتمك *

—« مثال »—

کل ساری قطان نظرزیباجالینك باریدا
کوزکا ایلان سرونی نازك نهالینك باریدا

ایلمك — دوکمه* باغ زنجیر بند* ایلك*

ایلماس — آلماز* بکمز* یسندایمز* صایمز *

—« حکمت »—

«حیف آدم اوزقدرینی اوزی بیلماس»
«منلیك قیلیب یخشی لارنی کوزکا ایلماس»
«ایرانلارنی صحبتیکا قاجیب کیلماس»
«اول بی وفاحقه نه دیب وفاقیلسون»

ایلن — ادات عطفدر* بیله صحابت* ووساطت بیان ایدن مع کبی*

—« مونس »—

«کوهراقبال ایلن تاجینك تابیب
زینت مدام * مسند دولت سنکا
همواره بولسون جایکاه »

ایلنماق — اکلنمك* ملاطفه ملاعبه ایتمك* الدهمك*

ایلیتماق — تغییر ایتمك * ضیجاق ایتمك* صوبی آتش اوزرنده قویوب برودتنی برآز ازاله ایتمك*

ایلیچاق — نیم کرم* ایلنمش* ایلق* ضیجاق* کرمابه وآب نیم کرم *

آیم

ایلیش ایل — اختیار آدم * قوجه آدم * آقسقال* کتخدا* مرد پیر*

ایلیشماك — بندپیوند اولمق* باغلنمق* پیوستن* ملصق

ایلیغ — نیم کرم* ملایم ضیجاق* قیرغین* ایلیجه*

—« مثال »—

ساوغ آهی کیم چیقارمین کرم اولوب
آقاقفه اشك * چشمه لاردا سو
بولور ایلیغ هوا بولغاج ساوق »

ایلیك — ال* ید* دست* قول* قولپ* مغز* مخ*

—« مثال »—

« تن غه تاش وقولغه تیش زخمی که
سالدی تیله لیك * فاش قیلدی ایل کا
کونلاك سیزیدین ینیك سیز ایلیك »

ایلیك واللیك — پنجاه* خمسین* اللی* الدوان* قیله دار*

—« خمسه نوایی »—

« یوز ایلیك قاری اوج رفعت انکا »
« ینا مونجا داغی رخامت انکا »

ایلیکلاماك — ال اله قالدیرمق* معاونت ایتمك * یاردم کومك ایتمك * اعانت مدد ایتمك* قوللانمق *

ایلینماق — صوغوغی قیرلمق* فاتراولمق* منکسر اولمق* ضیجاق وحرارتلنمك*

—« مثال »—

«ساق قیلیبان عفوکنا هیچی قدح توت»
مونس کبی کرشیخ سوزیغه ایلیقوب مین

ایم — قوجه قری ایمی ودواسی* الس*

آیم — خانم* زاده کان قیزی وحرمی* بی بی توتی* بیکیم * خاتون* بانو*

Digitized by Google

ایمغا

ایماس — دکل * یوق * لا * خیر * نی *

—« مونس »—

« سن سیزای کلرخ ایشیم جزناله وفریاد ایماس * کیم نوید وصلدین بیرلحظه کونکلوم شاد ایماس »

ایماق — اویماق * چوق قویونی وسورکی سی اولان کویلی * اوروق * شعبه * آل * تیره * قبیله * آسیای وسطی ده برقبیله اسمیدر *

ایمانماق — اوتانمق * حجاب ایتمك * احتراز اجتناب ایتمك شرم و حیا *

—« مثال »—

« کراندین فکرکیم قیطان سین اخر »
« اتانك بیرلا اناکدین ایمان اخر »

ایمچاك — ممه * پستان * ثدی *

—« قوشوق »—

« جارباغ ایچنده پیچك »
« دردینك یمانی چیچك »
« خاصه کویلك ایچنده »
« جولان اورارقوش ایچمك »

ایمدی — شمدی * الحالة هذه * الان * اکنون *

—« حکمت »—

« خاتونی سوزباشلادی ایکی کوزین یاشلادی * ایمدی سنکا من بودم برسوز ایتای دیدیا »

ایمدیکاجه — شمدی یه قدر * بوآنه قدر * هالیه قدر بو وقته دك *

ایمراغ — مطلوب * مرغوب * مقبول * پسندیده شایسته * سزاوار * لایق * دلنشین *

ایمغا — طاغ کچیسی * کجید * دره * دربند *

ایموشاك

ایماك — زحمت * مشقت * جهد * سعی * اقدام *

ایماس — ایمز * دکل معناسنه *

—« مثال »—

« طره سین لیلی آچیب دوربیل عبیر آسا ایماس * داغینی مجنون قاناتمیش لاله حمرا ایماس »

ایمکاك — تعب * جدوجهد * رنج * غیرت * کوشش چوچقلر ال ایله یوریمکك *

—« مثال »—

« قدم اوردی و ترك مهد قیلدی »
« قوپوب ایمکاك یورورکا جهد قیلدی »

ایمکاکداش — امکداش * همپا * همراه دوکانه *

ایمکاکلاماك — چوجقلر ال ایله یوریمك ایمه لمك *

—« مثال »—

« هرزمان کوزدین یاشیم یمکاکلاکان بیرباشی دیك * میل ایتار توفراغه وه اولتورکوسی بو ایمکاکیم »

ایمکان — بمغولی قادین * عورت * زن * مؤنث * مکیده شده * وشیرداده *

—« نوائی »—

« فراق تیغی هلاکیدین انچا ایمکاندیم »
که یتسا داغی اجل اولماماککا اورکاندیم

ایمکانماك — زحمت ومشقت * دردوالم چکمك *

—« مؤنس »—

« التفات ایت کاه کاهی ناتوان کونکلیم کاکیم * بول اسیرك کوب غم حرمان بیلا ایمکانماسون »

ایمل — اکر * سرج * زین *

ایمالداش — همپا * ارقداش * اکرداش *

ایماك — امتعاص * رضع * جذب ایتمك * مکیدن *

ایموشاك — دپنه دپنه ممه * امجك وپستان امك *

Digitized by Google

ایتاغ

ایموکداش	ممه داش، سوت قرداش، رضاعی،
	—« مثال »—
	« سین امکاندا سعادت دایه بولدی »
	« تیلی چیققاج هنر همسایه بولدی »
ایمه ——	علاج، دوا، چاره، درمان،
ایمه چی —	شجاعتلی قوجه قری، کاردیده قادین، کهن سال جادوخاتون، باشه قورشون دوکیجی و بوکبی مداوا ایدن عجوزه لره دینیلور،
ایمه لاماك —	مداوات، معالجه ایتمك، جوجوقلرك ال ایله یورومسی، کاوك، قوزی قوزی، مع،
ایمیز ——	سس، دومان، بخار، مکانیدن، تومان، بوغ،
	—« نقشی »—
	« کریتیمی قالسه اوغول یاکه قیز »
	« اوزونك اولادینك کبی آنی ایمیز »
ایمیزك ——	ممه اوجی توکمه سی، قاب بورونی ولوله سی،
ایمیزماك —	امدیرمك، ارضاع ایتمك، مکانیدن،
ایمیز یرماك	ایمزدرمك، سوت ویردرمك،
ایمیغ ——	پك قراکلو ظلمت، دیجور، سیاه و تاریك
این ——	حیوانلرك خانه و مغاره سی، قوغوق، کوجك غار وقوش و طیورك مکان و یواسی، اینی،
	—« مثال »—
	« تاراینی سیچغانغه سالیب ایردی غم »
	« قویروغی غه باغلادی غربال هم »
ایناتماك —	ایکدیش اخته ایتمك،
ایناشلاماك	اینشلمك، انیشه تمایل ایتمك،
ایناغ ——	یار صادق، و همراه موافق،

ایناو

ایناق ——	رقیق، ندیم، مصاحب، مؤتمن، مستشار، مشاور، مقرب پادشاه، ترکستانده بیوك بر رتبه اسمیدر، خدیو
	—« مونس »—
	« کورکه شاهنشه خوارزم عوض بیك ایناق، قالدیمو کورمایین اندین ستم وظلم ونفاق »
ایناك اینا کا	کچوك برادر، و سوت ننه سی، دایه، ماده کاو، ایناك،
	—« خمسه »—
	« ایناکاسی بار ایردی آتی سوسن »
	« تیلی تیغ ایردی کاهی کاه سوزن »
اینال ——	بمغولی محرم خاص، مستشار، شهزاده شیخ قبیله، سردار، امرازکشتن،
اینالجیق —	شهزاده، بك، دره بکی، دولاب، چیقر،
آینالماق —	چوریلك، دونمك، تبدل تحول ایتمك، طولاشمق، کردکشتن،
اینا لماك —	تملق زیاده سیله اصرار و اقدام ایتمك، حصول مقصد ایچون باشندن دونمك
	—« کامل »—
	« قدی شمشارلار سروخرامانینکدین اینالسون، دهانی غنچه لار کلبرك خندانینکدین اینالسون،
ایناماك ——	حیوانی اخصا امعا ایتمك، انه مك، اخته،
ایناملی ——	صاحب اختیار، معتمد، موثوق، مؤتمن
اینان ——	دوه نك دیشیسی، اروانه،
اینانج ——	اعتقاد، اعتماد، ائتمان،
اینانماق —	اعتقاد ایتمك، قانع قائل اولمق، تصدیق، اعتماد ایتمك، ایشانمق،
ایناو ——	برنوع آت خسته لکی، تکه ترکمانلری ایچنده برموقع اسمیدر،

Digitized by Google

اینجو	
اینساولی —	آوده حیوانلری طوتمق اوزره یرده قازیلان خندق *
اینجا —	نازك * نازین * باریك * رقیق *
	—« محذوم قولی »—
	«قیلیجدین ایتی دورکوب قیلدین اینجه»
	«لنك ولوندادن کیجسا کیرا کتور»
اینچکه —	اینجه * نازین * رقیق * باریك
	—« مشرب »—
	« اسرو قاراراق اولماسون کوب »
	« بسیار اینچکه ویوغان کوب »
اینجکالیك —	حیله * خدعه * نازکلك * دقت * زکاوت فراست * ظرافت *
اینجکیرماك	آهسته آهسته کزیه وقاله ایتمك * خفیف خفیف اه وانین ایله اغلمق *
	—« مثال »—
	« چرخ ظلمی داکه بوغزومنی قیریب
	یغلار مین * ایکیرور چرخ کبی
	اینجکیریب یغلارمین »
اینجماق —	ترقیق توهین ایتمك * اینجه ایتمك *
اینجماك —	کونکلی قالمق * تألم تکدر ایتمك * آرزده اولمق * دل مانده * شکسته خاطر * ریخش *
اینجو —	در * لؤلؤ * مروارید * بنده * کوله * مملوك
	—« نوایی »—
	« پرده لاربربزیکا ایلا نغان »
	«دروانجم دین اینجو تورلا نغان»
	—« دیکر خاطف »—
	«تیش اوزه لعلی مودوریا کیم لطافت
	تاریغه * حسن ایلی منظوم ایقیب
	یاقوت اینجو اوستنه *

اینك	
اینجولوك —	اسارت * عبودیت * کوله لك *
اینچی —	خانم * عرفانلو * ظریف * محتال قادین *
	—« مثال »—
	« یانا بیر نیجه کون همای الدی ملك »
	«ایرایل لار باریب اینجی قالدی ملك»
اینچیر ماك —	ایقلایوب صقلارکی نفس المق *
اینچقیرماق	دردایله فیقلایوب اغلامق *
اینچیك —	قبضه * سقط * فریق * رحن * اینجیق معجز * زوزك * شلقین *
ایندامالك —	خانه سنه چاغرمق * دعوت جلب ایتمك * فراری قوشی ایندابالله کچورمك *
	—« خمسه »—
	« چارلا مراعات ایله اصحاب نی »
	« اینده تکلف بیله احبابه نی »
	— دیکر —
	«دیدی که بیرکون قیلیبان جشن عام»
	« ایندابایدیم بادیه اهلین تمام »
ایندار —	اشارت ایله دعوت ایتمك * قبول ایچون بیون اکمك * سیسامه بکزر برنوع دانه در * اویوز علتنه مبتلا اولان دوه لره انك یاغینی سورلر *
ایندرماق —	تنزیل * القا ایتمك * اشاغی آلمق * دعوت ایتدرمك * چاغرمق * قرایه دوشورمك *
	—« مثال »—
	«ایندورماسانك جیب نی بزم وصالینکا»
	« کویك ایتی کاقیل انی همخانه بولماسا»
اینقماق —	عادت ایتمك الفت ایتمك *
اینك —	بقر * صغیر * دیشیسی دوزکون * یکاك * کول * پنبه * ماده کاو *

Digitized by Google

اینکیماك

—« مثال »—

«اینکینك آی عارضینك کل ساچ سنبل»
«بولارشوقیدین ایجار تون وکون مل»

اینکاك — زنخدان* جکه* منه*

اینکان — دوه نك دیشیسی* تیلاق ماده*

اینکرانماك — دردله کیزلیجه اغلمق* ناله ایتمك*

—« نوایی »—

« ایچمدایوز باشاق ای کل نی عیب اینکرانسام * الم تاپارتابانیغابراوکه خار یارور »

اینکراماك — حزین حزین اغلماق ناله ونوحه ایتمك*

—« مثال »—

« ایستاسام درداهلی دین عشقینکنی پنهان ایتلاماك* کیجه لارك انکیراماك دور عادتیم که سینکراماك »

اینکشماك — نوحه ایتمك* حزین حزین اغلیه رق تغنی ایتمك *

اینکلاماك — تألم تغمم ایتمك * تأوه تفرد ایتمك* ایك چکمك *

—« حکمت »—

« اینکلا کیل عاشق سحردا اول وصال یاراوچون * تیلبه ودیوانه بولغیل لذت دیدار اوچون »

اینکلداماك — اون جکماك آه انین

اینکلدو — ناله* فریاد* فغان* اه* انین *

— مثال —

اینکلادی کوب نوحه لار ایتدی حزین*

اینکین — نافه* مشك* مسك* کوبك*

اینکیماك — منحنی اولمق* مقوس اولمق*

—« اتالار ضرب امثالی »—

« اینکیکانغا اینکای کیل باشینك ییرکا یتکونجا * قنقایغانغا قنقایکیل باشینك کوکغا تیکونجا »

اینتماك

اینکیشماك — تمنی ایتمك* آرزو* خواهش*

اینتلماك — بوکلمك* خم اولوب برشیئی آلمق * کوزینی سخلاب* اخسوم اولمق * مولدورداماك*

اینماك — نزول* تنزل* تدنی ایتمك* اطاعت ایتمك

اینماق — متغیر الحال اولمق*

اینو — لسان ودل و زبان خسته لغی* آتك لسانه چقجك برنوع مرض* قبائل ترکمانیه ایچنده اخلده عشق آباده قریب دره کز مملکتی حذاسنده بر قلعه وموقعك اسمی *

—« کرامی »—

« کیلدی خوارزم شاه ازسرنو »
« اخلی ضبط قیلدی تا اینو »

اینوقتی — عجیب* غریب مثلی کوریلمامش برشی

اینوقسه — سانسز* حدسز* غایتسز* نهایت بی پایان *

—« الله یار »—

«قیلشیم قتیغ ایکاندورطالعیم اینوقسه شوم * هرهمانینك سایه سیغه باشیم الغاج بولدی بوم *

اینوك — انیشلی* درنده* سباعك یاوروسی*

اینی — کچوك قرداش* برادر خورد* اوك*

—« مثال »—

« که ای جانیم تاپیب جانینکغه پیوند»
« کونکل تاشی اینی شاکردوفرزند »

—« دیکر »—

« اینی یانکلیغ و یااوغول یانکلیغ »
« شهغه خدمت قیلورداقول یانکلیغ»

اینتماك — کسکین ایتمك* بران ایتمك* تیزوتند ایتمك

Digitized by Google

ایوورکاچ

ایوق وآیغ — ایو*دب* خرس*آیی*

ایورماك — چویرمك* دویزمك* و او کون وسرنکون ایتمك*دوندورمك*

ایوروشماك — برشیئك اطرافنده دونمك وطولاشمق دوره قازمق*حفرایتمك*احاطه اتمك قلعه اطرافنده اوروخندق*

ایورولماك — برشیئك اطرافنده کزندرلمك*مستدیر اولمق* چویرلمك*

—« مثال »—

«سورغالی کیلدی ایورولوب باشیغه قولداب مینی * کیم ایماس دور لحظهٔ باشیم اوزا اولتورغودیك »

—« آکهی »—

« تن وجانیم هدف ایلاب اوق وتاش آتسانك ای چابك * بیری اوقونکدین ایورولسون بیری تاشینکدین ایلانسون

ایورماك — چابك*عجله*شتاب* سرعت ایتمك*

ایوورکاچ — چوریمك*کردانیده *

ایورماق

—« خمسه نوایی »—

«ایوورکاچ نیزه*سین دور فلك وار»
« بولوب قالقان اوزیکاچرخ دوار»

ایغ — دب*ایو*هوشیار*مستیقظ*اچیق کوز کندینه کلش*

ایغ اوتی — برنوع نبات وعلاج اسمیدر*

ایغلیق — هوشیارلق* افاقت* تیقظ *

—« خمسه نوایی »—

«بیرکیشی طاغ ایچره پیر آیغ توتوب»
«اورکاتیب ایردی انی کوپ قان یوتوب»

ایلماق — تیقظ ایتمك* هوشنه وکندینه کلمك* واقف اولمق*

ایلیغماق — چویریندرمك*دوندیرتمك* ایلندیرلمك

—« مؤنس »—

« شعلهٔ رخسارینکا کونکلوم قوشی ایلانه دور * تانك ایماس کل شمعیغه بلبل اکر پروانه دور »

آیم — خانم*خاتون*زوجه*عورت*مؤنث نسا* اشارت* رمز*

ایورماق — تقریق* تمییز ایتمك*

Digitized by Google

بابا — اتا • آته • جد • پدر • ابو • دوه •

—« مثال »—

«بابام بیلنده دودك • بزهم بر معماديدوك»

باب — یمن • سعادت • فال خیر • مناسب ونیکو • آستانه • مراد • قاپو • دروازه و ایشك • جهت •

—« نقشی »—

«بتدی نقشی بو یوسون اوزره کتاب»
«یارب اولسون بو لغت هریره باب»

بابای — زلف • زلف پرچین • تابدار پیچیده • چیکیل • عقده •

بابیر — دکز قاپلانی کبی بر سباعدر • پك اسکی کهنه مش پك بیوك عتیق وعظیم • ببر •

بات — چابق • سریع • زود • تیز • عجله • الدام

—« مثال »—

« اکر فرهادغه ظلم ایتدی خسرو »
«عوض بات ایلادی چرخ سبوك رو»

بات بات — چابق چابق • تیز تیز • عجله عجله •

—« نوایی »—

« بات بات آلیب ایلکیمه اول جامنی »
« سیبقاریب اول بادهٔ کلفامنی »

باتراغ — چاپقراق • علی العجله •

—« مثال »—

«باتراق اول کشورغه عزم ایتمك کیراك»
« هر قایان تارتارقضا کیتماك کیراك »

باتقاق — چامورلق • بتاق یر • لایدان • لایقه •

—« مثال »—

«عددسیز کریزان اولوب تاق ارا»
«نیجاسی توشوب قالدی باتقاق ارا»

باتقاقلیق — چامور تراکم ایتمش یر • باته جق چامورلی کول • کوذر •

باتماق — غرق اولمق • غروب ایتمك • چوکمك • صویه باتمق • انحطاط ایتمك • غطس ایتمك •

—« حکمت »—

« دریاغه طاش آتمغین باتیب کیتار »
« اوزاققه قیز ویرمکین آلیب کیتار »

باتو — قوی • زور • قتی • سخت • مستحکم • زبردست • وردش •

باتور — شجیع • قهرمان • بهادر • جنکی • محارب • پهلوان • جثور • غیور • صفدر • تهمتن • باطور •

—« مثال »—

« باتورلار یکپتلر قیلیب انتظار »
« که بولغای قچان خصم ایلا کارزار »

باتورباشی — بهادرلرك باشی وسرآمدی • ترکستانده بر رتبه اسمیدر •

باتورماق — مستغرق ایتمك • غطس ایتمك قهر تدمیر ایتمك • تسریع وتعجیل ایتمك • معدوم وتلف و برباد ایتمك •

باتوق — آغر • ثقیل • کران و زبین •

باجقیر — بجرمك وبترمك • طوائف اتراکدن برقبیله اسمیدر •

باجناق — ایکی قیز قرنداش زوجلری و قوجه لری •

باج — کمرك • رسوم • ویرکو • زکات •

—« مثال »—

« فرمانیغه بویون قویوبان بارجه تاج دار • بیرسون خزینه داریغه هر ییل خراج وباج »

Digitized by Google

بارجه

باجبان —— کومروکجی * زکاتجی * رسومات ناظری *

باجه —— دری چه * بادکیر * جامسزدپه پنجره سی *

باجی —— باجه * بیوك همشیره * اخت * بیوك اپه * سینکیل * خواهر *

باچین —— چین حکومتنك پایتختی * مشهور پکین شهری *

—« نوایی »—

« ای خسرو جم کلاه افریدون تاج »
« احسانینکه شاهلر کدادیك محتاج »
« ویرسون سنکا حق جهانده اولنوع رواج * کیم روم خراج بیرغای و باجین باج »

بادقان —— بیوك قاشیق * ملعقه *

بادرین —— خیار * بادرینك *

بار —— وار * موجود * بود * هست

—« مثال »—

« بار ایکاندور بیر عجب دیوانهٔ »
« عشق میداننده بیر مردانهٔ »

—« نوایی »—

« کیم که آئینك بیر ملك سیما پر یوش یاری بار * آدمی ایرسا ملك بیرلا پیریدین عاری بار »

باریدا —— حضورنده * نزدنده * عندنده *

—« مثال »—

کل ساری قیلمان نظر زیبا جمالینك باریدا
کوزکا ایلمان سرونی نازك نهالینك باریدا

بارجه —— جمله * قو * کافه * عموم * همه * هپ *

—« مثال »—

« بولسون آچون ایچره اریغ کونکلی شاد »
بارجه اولوس اوسنی کاسورسون مراد

بارماق

بارانت —— یغما * تاراج * غارت * تالان *

بارداق —— بردق * قولبلو صو کاسه سی * چوملك طوپواق برداق * تونچه * ایاغ *

باردان —— بیوك زنبیل که انبار مقامنده مستعملدر

—« حکمت »—

« عشق بابنی مولام اچغاج مینکا تیکدی »
« توپراق قیلیب حاضر بول دیب بوینوم ایکدی »
« باردان صفت ملامت نینك اوقی تیکدی »
« پیکان آلیب یوراك باغریم تیشدم منا »

بارس —— ارسلان * شیر * اسد * غضنفر * یولبارس * سال ترکانك اوچنجی ییلیدر *

بارس ایلی —— بارس یلی سال ترکانك اوچنجیسیدر *

بارش —— صلح صلاح * باریشق * عقد مصالحه * رفت وآمد *

—« مثال »—

بلا سپاهی ییله درد و غمده کوپ اورشوب
« جنون ارا باریشیب کاه قبچقیریشب »

بارشماق —— مصالحه ایتمك * کلوب کیتمك * ترك عداوت ایتمك *

بارلاماق —— جستجو ایتمك * تفحص و تفقد ایتمك * تردود و فژوحش و تکاپو *

بارلیغ —— وارلیغ * مالدارلق * ثروت * سامان * غنا * دینج * وتنج *

—« نوایی »—

« نوایی اشلتنو در لعلی دین نی وصل تاپقای کیم * بو دولت بیتمادی قارون مثل لیك بارلیغ لارغه »

بارماق —— وارمق * محافظه ایتمك * کیتمك سلوك ایتمك * ذاهب عازم اولمق *

Digitized by Google

باسقاق

باری ——
—« مثال »—
« بارماغای وکورمکای و توتمغای »
« ایتمکای و ایشلمکای بوتماغای »
تکری تعالی* جناب حق موجود لق وارلق*
—« مثال »—
« بتی اقلیمده بعون باری »
« تون وکون اولدی شریعت جاری »

باری ——
همپه* همه* جمله* کافه* قو*
—« مثال »—
مبنی عجب ایماکه عالمده اسیر اولدی باری اوزبك وتاجیك وترخان ومغول کاکلیغه
—« مؤنس »—
« دولتك باریده دورلار بارچه عالم آشنا »
« قایتغاج دولت جهاندا تاپیلورکم آشنا »

باریچه ——
هپسی* کافه سی* جمله سی* عموما*

باریش ——
کیدیش * رفتار* مصالحه* باریش کیلیش* رفت وآمد* عزیمت وعودت*
—« آکهی »—
باش جیقارمای کلبه سیدین تونکلاب اولماك وهمیدین * منقطع بیلکیل بولوبدور ایل ارا باریش کیایش »

باستوق ——
برنوع میوه شروبی *

باسروق ——
باستورق* روزکار وحراتدن آتلری محافظه ایچون اوزرینه باصدقلری کچه وچول* الاجوقك اطرافنه جیکلان نمد وکیکیز*

باسغون ——
باصمق* آغیر* سنکین* کران* غالب* هجوم ناکهانی * شابخون * پخش*

باسقاق ——
نظارت* اجبار* محافظه* ضابت* محتسب *

انتماك

باسقیج ——
مردوان* مصعاد * سلم * نردبان* زینه وپایه *

باسلایش ——
غلبه* تقوق* التهالمقلق* جیکنه یش* زیرپا ایتمك *

باسماق ——
جیکنه مك* پایمال ایتمك* استیلا و هجوم ایتمك* غالب کلمك* پخش کردن*
—« نقشی »—
« کوزوم اوزرایاق باس کلبه دیدمنی ایت روشن * غبار خاك پایینك دیده مه کحل سلیمانی*

باستورماق
باصترمق* تسکین اطفا ایتمك* تفوق* غلبه ایتمك *

باسلماق ——
چیکینمك* مغلوب پامال اولمق* سکونت بولمق* زیردست*

باسن ——
باصمه * مطبوع بز * و مطبوعات سائره * جیت * توقه*

باسر غانماق
اویقوده خواب پریشاندن قورقوب قالقماق* اغیرلق باصوب مضطرب اولمق* آغیر اویقو کورمك*

باش ——
سر* کله* رأس* ابتدا* بدأ* منشأ* دپه* طوپ شی* کله* آمر* رئیس* سرکرده* مقدم* فهم* ذکا* دماغ* برنجی* اول* نخست*
—« مونس »—
« یتار باشیمغه هجرینك تیغی وغم تاشلاری بات بات* نه بولدی وصلدین مرهم یتورسانك زخمیمه که که »

باشیجی ——
یول کوسترنجی* قلاغوز* رهنما* رهبر* دلیل* پیش رو* سردار* اوکه دوشمك*
—« مثال »—
« خواجه نی باشلادیلر اویساری »
« که نهان ایردی مه رخساری »

Digitized by Google

باشغه و باشقه	باغ وباغو
باشتوبان — باشی اشاغی*نکون*سرزیر*سرپایان	—« ادا »—
باشارماق — بجارمق*مبادرت ایتمك* موفق لمظفر اولمق*باش ایتمك* تسویه ایفا ایتمك* یولنه قویمق *	«کونکلوم ایمدی چون باشغه توشتی عشق سوداسی* باشقه بارو یوقدین کیچ نقد داغ سامان قیل »
باشاق — سنبله*خوشه*اکین باشی اوق*	باشقالیغ — ایزیلق*اختلاف* مغایرت*جدالق*
—« نوائی »—	—« مثال »—
«نوایی انجمن شوق جان اراتوز سانك» «اینك باشقلیغ اوقین شمع انجمن قیلغیل»	یارنی کوردوم قیب قیزیل کل یوزلاری سورمه سورمیش سیب سیاهدور کوزلاری
باشاقجی — خوشه جین* اوق اوجی اعمال ایدن اوسته* پیکان ساز*	« یوزوکوزی آفتیدین باشقه جه » «اولتورادور طاتلی طاتلی سوزلاری»
باشسیز — ترتیبسز* بی نظام اوباش* بی سر* باشی بوزق* خودرو*	باشقیان — دوه اوزره یوکلنان طوپ آلتیدر*
باشسیزلیق بی باشلق * اوباشلق* ترتیبسزلك * پریشانلق*خودرولك*رئیسسزلك*	باشلاماق — مباشرت*بدأ*مبادرت*شروع*آغاز
باشقارماق— باشارمق* بجارمق*اوجنه وارمق* اداره ایتمك*باش ایتمك*اهتدا ایتمك* یول کوسترمك *	—« مثال »—
—« مونس »—	«یاندی لار شهرساری یول باشلاب» « بیرایکی ایسکی کیکولوك تاشلاب »
« ره ضلالت ارامونس اوردی پای جهالت * هدایتینك چمنی ساری باشقارآنی خدایا »	باشلاتماق — افتتاح ایتدیرمك* ابتدا قیلدرمق بدا و مباشرت ایتدیرمك*
باشقارو — قولاغوزیله برابر کیتمك* برلکده یول المق* دلیل ورهبرله برساری و بر طرفه کیتمك *	باشلایش — بدا ایدیشی* امر ایدیشی*
—« مثال »—	باشلانغیچ — باشلا دینلمش* بدا ایدینلمش *
« الهکیل وربولسه مجنون شیوه سی بی اختیار * قویمایین اوزاختیاریغه بوساری باشقارو »	باشلیغ — رئیس * آمر * سرکرده قومندار* ریاست* باشلو* دپه لو* لکام ولجام سردار* سرکرده *
باشغه و باشقه ایری* غیری*دیکر*جدا*تفریق*	باشماق — نعلین*ایاق قابی*چپك*کفش*وکوسله
	باشماقجی — قواف*بابوشجی* قوندره جی*
	باش اولکو نصف النهار* میزان ییلدیزلر ینك برج واشارتی* قسطاس*ترازو*
	باش مینلیك انانیت*سرکشلك*ابا*عناد* خودرآی من من لك *
	باغ وباغو— باغ*کلستان*چاریاغ بندقید*صارغی

Digitized by Google

باغشلاماق	
	چنبر* پوپك* كروكرچه* بون وريشه و پيوند* عقد* كره*
	—« امير »—
	چيكل چيكل كرهين تاركاكليدين آچيب كونكل قوشيني اياغيغه قيلدي باغ تراغ
باغليغ ——	مربوط* معقد* متعلق* مسدود موقوف* مقفول*
	—« مثال »—
	« ايرينك قولي دورني شكراي جان يلي باغليغ* كل داغي يوزونك بنده سي دور تونی ياماغليق »
باغ بيراق —	قلاغوز* رهبر* دليل* بند* لفافه* صارغي* پيچيده*
باغام ——	تكيه افاجي* ديرك* دستك* تمه* متانت* تمل*
باغان ——	قوزي* حده ايرمش ياورو* وكاله ايرشمامش بره* وتوقلو*
باغانه وبغنه—	قوزي دريسي* بره* روسيه وايرانده قراكولي تسميه ايدرلر* ايرانلرينك باشلرينه كيدكلري قالپاق بودر*
	—« مثال »—
	« باشنه بورك قويوبتوربغنه » « برسياه آت اوزه كافرجه غنه »
باغداي ——	اينيش* ميلان* نزول پستي* هبوط*
باغرين ——	طراق* شانه* موشط*
باغرى قرا—	دل سياه* مكدر* مأيوس* بر نوع قوش اسميدر*
باغشلاماق	بخش ايتمك* انعام* عطيه* احسان ايتمك* عفو لطف ايتمك* معذور طوتمق*

باغيرماق	
باغشلايجي	عفو ايديجي* كناهني كچيجي* غفور* رحيم*
باغلاغولوق	باغلنمش* مربوط* معقد* مسدود* بند اولنمش*
باغلاماق —	بند* ربط* عقد* ضبط ايتمك*
	—« مقبل »—
	« اول پرى عسكرى باغلادى چار آينه » « حسنيكا دورت يانيدين بولدى دوچار آينه »
	—« ديكر نوايى »—
	« يالانك جسميم كوروب آنچه بلا تاشيني ياغدوردينك* كه زخم باغلاتادين ايمدي ايرماس تورتنيم عريان »
باغلامه ——	اوچ كيريشلي برنوع سازدر* بند و ربط ايمه*
باغلان قاز—	قيرمزي راق قازك برنوعيدر*
باغلطاق —	برنوع قفتان* اليسه* و دكلك* قبا* وعبا* چكمن*
باغير ——	چكر* كبد* چاغير مق* وصدا ايتمك* وقبائل تركمنيه ده عشق آباده قريب بركوى اسميدر*
	—« مثال »—
	« كياه ايرماس كه عشق اهلى شهيدين بغريدا قالغان* شجر ايرماس الارينك جسمى هجراوتيغه قاقشالغان »
باغير تلاق—	سنكخوار قوشي* توسيغه* سنك پوشت
باغيرداق —	بشيكده كى صبيلرك صاردقلرى بند*
	باغلداق* بيلدجك* ميان بند*
باغيرساق —	بغيرساق* روده* مصرين* امعا*
باغيرماق —	بغرمق* هايغرماق* نعره ايتمك* چاغرمق* اوكروب بوكرمك*

Digitized by Google

باقیر

—« مثال »—

« بیر باغیرسا عالمه دهشت کیلور»
هایقیرورسا جمله‌یه وحشت کیلور»

باغیریشماق — بغرشماق * هایقرشماق * قجقیرشماق *

باغیش — باغداش * دیزلرك بو کلمه‌سی * مربع وچارزانو * خیمه‌نك خلاطلری * صولت * وسطوت *

— نوایی »—

« قیلدی باغیشره اولتوروب بنیاد»
«شه دعاسین که چرخ کهنه نهاد»

باغینداش — دیزلرك یوقاروسی * باغداش * صان * ران *

باغینماق — باریش * مصالحه ایتمك * دوست اولمق

باقاق — باقق * نظر نکاه ایتمك * تابع ملحق اولمق

—« نقشی »—

وعدهٔ وصلیکله بر ایام قاندوردینك بزی
باقه باقه باقادن آخر اوصانتوردینك بزی

باقتورماق — باقدرمق * کوسترمك * منظور ایتدرمك نکاه کنانیدن *

باقیشماق — بقشمق * باقه قالمق * تحسر ایتمك * عموما باقق *

—« آکهی »—

« یوز نظر غااوز کالار قانع ایماس»
« آکهی غابس دورور بو باقیشینك»

باقینماق — بقنمق * اطرافه متحیرانه نکاه استغراب ایتمك * بقماق *

باقوی — بیوك * بزرك * جسیم عظیم * فخیم * خدیو * قوی *

باقه‌چناق — قابلبا * سنك پوشت * طاش بغه *

باقیر — بقر * نحاس * میس * زنکار * جنکار *

بالار

باقیش — باقاقلیك * نظر * تماشاکاه * نکاه *

—« مثال »—

« غم چیکار دابیتمادی یالغوز ایشیم »
«دوستلار اوشبو ایشیم کا باقشینیك»

باقیشلیغ — نظرکاه * وچای تفرج سیرانکاه * تماشا یری *

—« آمیر »—

« بیر باقیشینکا جملهٔ جانانه تصدق »
«شهلا کوزینکا عاقل و فرزانه تصدق»

باکوری — برنوع نشادار دوا وعلاج * درمان * دارو *

بال — عسل * انکبین * شهد * جناح * یورك * قلب

—« صوفی الله یار »—

« آنینك حکمنده دور ادبار اقبال »
« تیکندین کل چیقار ورزهردین بال»

بالاویله — یاورو * چوجق * بچه * طفل * ولد * صبی

—« مثال »—

«کم که اویلاندی مبتلا اولدی »
« بالاسی باشیغه بلا بولدی »

بالاچقه وبله‌چغه — چولوق چوجق * خور دوریزه * اوغلان اوشاق *

بالالاماق — یلوریله‌مق * یاورو طوغورمق * چوجق طوغرمق *

—« مثال »—

«چوق بولور ایردی بالالاب ذوقناك»
«مور بالاسین قیلور ایردی هلاك»

بالار — دیرك * عمود * کریش * ستون تیرك * تیرسك

—« الله یار »—

« بالارغه تکیه قیلماقلیق خطادور»
« حرامدور کیمکه بو ایشنی ایتادور»

Digitized by Google

بالغیچین

بالاق —— ایجدونك اشاغیسی * پچه سی * بالدیراق * ایاغی چیلاق * حافی * ساق *

بالتو —— بالطه * تبر * فاس *

—« مثال »—

« هرنیجه که بولسه تاشی قاتیبی »
« بالتولر ایله آنی اوشاتیبی »

بالجیغ وبالجاق — چامور * طین * لای * کیل *

—« نوایی »—

« غم یوق که کوبی کردین کوزلاردین
آه اوجوردی * کیم اشك بالچیغ
ایتکان بیر کوشه ده قالیب دور »

بالداق —— قلیچ قولاغنك حلقه سی * قولپ * صاپ

بالدور —— پچه * ساق * بالدیر * بجاق * صان ران * پایچه *

بالدوز —— بالدیز * زوجه همشیره سی و قیز قرداشی *

بالدیرقرا — پریسیاوشان علاجی *

بالدیرغان — برنوع نبات اسمیدر *

بالش —— یاستق * بالین * مخده * ومغول لساننده مبلغ * نقد * التون بالیشی ۲۰۰۰ دینار اولوب کوش بالیشی ۲۰۰ دیناردر *

—« مثال »—

« بالشلر بیریب قیلدی ایسارزر »
« کداو فقیر اولدیلر بیره ور »

بالغاو بالقا — برنوع تبر * و بالطه * اوفاق جکوچ برطرفی بالطه لو * تبرزین *

بالغاماق — قازمق * ایشمك * حفرایتمك * کاویدن کندن *

بالغیچین — طورنه انواعندن برطیردر * بوتیمار دخی دیرلر *

بای اوغلی

بال قاباغی — فبغك برنوعیدر * بال کدو * پلوکه و *

بالقان —— صارب مسلسل طاغ * بیوك بالقان کچوك بالقان ترکستانده قبائل ترکمنیه صحرالرنده ایکی طاغ اسمیدر *

بالیغ —— بالیق * ماهی * سمك * مغولجه شهر وولایتدر * خان بلیغ کبی *

بانمق —— ایصلاتماق * صوقمق * صولو شیئه * باصمق * تبلیل تریت ایتمك * ایتمك * خلاط * ایپ * جل * ریسمان * ارغمچی ارقن *

باور —— آشجی * اشپز * طباخ *

باورجی —— آشپزلیق * آشجی لیق * طباخلق *

باور چی لیق

—« مثال »—

« توی ده بکلول ایدی باورجیلار »
« قوشلر آشلار کوتوروپ آشجیلار »

باولی —— تعلیملو * تربیه لو * سریع الحرکت * ایرکه للك * نازایله پرورده اولمش *

بای —— زنکین * توانکر * غنی * مالدار * صاحب ثروت *

—« مثال »—

« مجموع بیك ایله وبایغه هم »
« شاهنه تیماین وکدایغه هم »

بای بای —— های های * پهپه کبی کلمهٔ تحسین و آفرین درکه بی بی دخی استعمال اولنور

—« مثال »—

« بی بی نه عجایب ایش قیلیب سن »
« کیتکان کپشنی آلیب کیلیب سن »

بای بیردی — یوتولدی * بای داد * بی سرمایه قالمق * قرعه * ویرکو * صالغو * افندی زاده بر قوش اسمیدر *

بای اوغلی —

Digitized by Google

بایقا

بای بچه — بای اوغلی * بای زاده * اوز بکلر قادینلره بای بیچه دخی دیرلر *

—« مثال »—

« های های اولنك جان اولنك پناه یرکین یار یار * بای بچه غه دائما صفا بیرکین یار یار »

بای خاتون — بای قوش * جغذ * خفج * قوقوقوشی * بای اوغلی *

بایداغ — سورکی * خرکله * رمه * کله * بیداق * برقوش اسمیدر * جیریش * جیرید * پایکه *

بایر — صحرا * طشره و بیابانده یوکسك یر *

—« مثال »—

« یقیلدی آت ایله بویدان بویغا * یایورغا توشیتی بر سیجقان اویغا »

بایری — امکدار * قدیمی * اسکی خدمتجی * کهنه * عتیق *

—« مثال »—

« بو ایشیکا هر لوندی توتمه »
« بو بیری قولینك بیلیب اونوتمه »

بایسون — ترکستانده بلخ ایله ثمرقند بیننده بر بلده اسمیدر *

بایغزی — یابانی * صحرایی * روستائی * کوهی * خوراسان طرفنده بر محلك اسمیدر *

—« نوائی »—

« آغزینك بیله تینك لیق تالاشور پسته او یالماس * اول آغزی آچوق بایغزی نینك پوچ لیغین کور »

بایقا — دوکون * توی * سور * ولیمه وسنت جمعیتی *

بتیك

بایقوش — چغذ * خفج * اوکو * قوقوقوشی * بای اوغلی *

بایلماق — غشی ایتمك * بیخود اولمق * زیاده کندندن کتمك * باغلماق * بند *

—« مثال »—

« علم نظر ایچرا کوزوم دریا اکر بولمایدورور * کفریك قامیشیدین کوزوم یوز اوزه سالی بایلامیش »

بایماق و بایرماق — تغنی ایتمك * زنکینلشمك * توانکر اولمق * افسون ایله الداتمق * خدعه * نیرنك *

بایتدر — آغورلی * میمنتلو * برکتلو * سعادتلو * قدملو *

بیرتون — کورك * وکورکه قاپلانمش اثواب * و پوستون *

ببك — کوزین ببکی * مردمك * قرة العین * مردم *

بت — جهره * بکیز * یوز * روی * وجه * رخ * عارض * رنك * کهله * متعفن بوجك * شو بوش * قمل *

بتر — فنا * یمان * کنده * ابتر * بد *

—« مثال »—

آه ییل ییلدین بتراق بولدی رنج و فرقتم رحم قیل بوقاتیغ احوالمغا ای ترساجوان

بخته — پموق * مموق * ترکستانده قدیم و مشهور بر شهر اسمیدر * پنبه *

بتماك — یازو یازمق * تحریر * ترقیم ایتمك *

بتیك — مکتوب * ورقه * پوصله * محررات * سندات *

—« نوایی »—

« سکندر غایاز غانلار ایرمیش بتیك »
« برونی یبارغان ایمیشلار ایتیك »

Digitized by Google

برلاس

بتیکجی — یازیجی* کاتب* دیوان* خطاط* بر برینه یابشمش*وصل* پی وست*

بتوی — سازنده* مغنی* عاشق* مترب* قوشوقجی*

بخشی — —« مثال »—

«سارتغه کرچه یوبارور بخشی لار»
« ترکایله هم یخشی بارور بخشی لار »

بدابالغه — قلاغوز*مهتدی*رهبر*دلیل* یول کوستریجی*

بدق — متعفن بر حیوان اسمیدر* اوزون توکلی کوپك*

بدنوس — صرتلان انواعندن بر حیوان اسمیدر* خروس*

برانغار — اوردونك میمنه سی صاغ جناحی* پیش دادی*

براغو — صغیر*کوچك*صبی*طفل*

برتاس — مملوکیت*اسارت*عبیدیت*کوله لك* غلامی* بندکی*

برتیك — کمك*استخان* عضم*

برك — قوی* متین* رصین*قاتی* سرت* مستحکم* صاغلام*

—« مثال »—

« مین بولاردین بیل براق قول مین الله مولی غه * قورشانیب قول لوق قورینی برك توتار مین یرلیغین »

برقت — هیکل*بتخانه* برکوت قوشی*اسیای وسطی ده برقبیله اسمیدر*

برلاس — سمرقندمقریب برمملکت* طوائف اوزبکدن بر عشیرت اسمیدر* جنکاور* سپهدار*سالار*

بقه

برندق — اکرك اورتیسی*زین پوش*کوپ چوبی*

بری — جلهسی*هپسی* همهسی* کافهسی*

—« مثال »—

« بیری ازدها بیری شیر ژیان »
« بری ببر ببری هنر بردمان »

بز — بز*میز*غضوض*

بزك — زینت* آرایش* تزیینات*زیبایش*

بزنك — سولکونك دیشیسی* یان طوقی* قرغاول »

بساغا — مرقد* مزار*لحد*قبر*

—« مشرف »—

« بساغالار زیارت ایلیان عبرت تماشا قیل * کدا وشاهنی یرآستیغه یکسان قیلار ایرمیش »

بستان — قاپسول* پتقه* پتسقه* اجزا*

بش اریق — فرغانه یه قریب بر موضع اسمیدر* بش ایرماق*

بشیر — امودریا وراسنده قارشی جهتنده ایرساری ترکنی قبیله سنك مسکنی* بشیری کلمیی مشهوردر*

بشیق — کونش*آفتاب*شمس*مهر*خورشید قویاش*

بغیرماق — بغیرمق * چاغرمق * حایقرمق* نعره ایتمك *

بغناق — مغولرك کلاهلرینه و لباسلرینه تیکدکلری برنوع دآن طلا ونشاندر*

بغنجاق — اتك دیزلرینك الت طرفی*

بغلان — ترکستانده بلخه قریب برشهر اسمیدر*

بقام اغاجی — تیرخون دیئیلان بر نوع اغاجدر که اندن بویه یپارلر*

بقه — قوربغه*ضفضع* قوربقا*

Digitized by Google

بلن	بو بو
بیك و بك — بیوك * آمر * عظیم الشان *	بلی — اود * نعم * آری * هوه *
بیك بورکی — بر نوع پك رنکلو و قوقولو کل اسمیدر * باشه قونیلان مزین قالپاقدر *	بنك — خال * یوزده اولان لکه * اسرار * حشیش * منیك *
بکاول — دستور سالار * چاشنکیر * وکیل خرج * دیوان بیکی *	—« مثال »—
—« نوایی »—	«آچون نیکو بدیدین بولمادل تنك»
« خدمت ارابار ایدی برقول آنکا »	« جهان برر نکدور چون نشأبنك »
« پایه خدمتده بکاول آنکا »	بنارس — هندیستانده برشهر اسمیدر * حریردن بیاضی غالب برقوماش * بی قصب * نورس
بکتر — بر نوع سلاح * و بکتورمه *	بنایی — کوزل * نفیس * اعلا * برنجی * ظریف * بخارا ده بر نوع قاشدر * بخشی * نشان * وعلامت * دقتلی *
بکره — بر نوع کوچك بالقدر * ماهی *	بندوق — تفنك * ملتیق * تورفان *
—« کامل »—	بنایر — افغانستانده صوادجوارنده برموقع
« کر اولسه مستلیغ درینی تاپماق	اسمیدر * بر نوع رایحه لی برنخ که
مقصد بنك ای رینده * کبریب کوکنار	بنایری تعبیر ایدرلر
دریاسیغه چومکیل ایلاکیم بکره »	بنکزاماق — مشابهت * تقلید * مماثله ایتمك * شبیه
بکمز — قویولدلمش شیره * دوشاب * شرنی *	نظیر عدیل اولمق *
بکمك — انتظار چکمك * حفظ حراست ایتمك *	بنکزاش — مشابهت * مطابقت * مانند * هم رنك *
یولنه بقمق * توقف ایتمك * دودك * ضماره *	یك سان * همتا *
بلبان — بر نوع آهنك وسرود *	بنکیز — یوز * جال * چهره * لون * بت * رخ *
بلبلی — اقامت * جایکیر اولمق * بیتوتت ایتمك *	—« مثال »—
بلتوته — مقیم اولمق * خانه نشین *	«بنکیزی آنك صارغاریب عاشق کبی»
بلجیق — چامور * لای * بطاق * طین *	« خسته دل سوخته وامق کبی »
—« کرامی »—	بنکی — بیرسری * نشامند * تیریاکی * اسرارکش
«اوچارکردی دوران لکدکوبیدین »	—« مثال »—
« بولوربالجیق اول سونیك آشوبیدین»	« عاقل وهوشیار بولسانك غم یما »
بلشیلداماق — یاوه سویلمك * بوش بوغازلق ایتمك *	« بنکی و تیریاکی آدم دمه »
ساچمه و بیهوده سویلمك *	بو — بو * حاضره قریب و معروفه
بلکا — دوه یاوریسی * کوچلاك * تیلاقجه *	اشارتدر *
بلمورطاغی — ترکستانده فرغانه ایله کاشغرك ارا سنده	بوبو — فلفل * بیبر * مرچ * قلانفور * اواو *
بر طاغ اسمیدر *	شوشو *
بلن — ککلیك * کبك	

Digitized by Google

بوته

—« مثال »—

« بو بو بر یاربی همتا »
« غلام کمتری من من »

بوبه‌جیق — بیك* مردمك* قرت*

بوت — فخذ* ران* سان* محبوب* معشوق* بت* بت‌پرست*

—« فظولی »—

« بوت نورسیم نمازه ینجه کونکه راغب اولمش * بونه‌دندندور الله الله بوته سجده واجب اولمش »

بوتا — یاورو* بالا* بچه* بیك* بیکانه*

—« ربغوزی »—

« بوته‌توغدی اول تیوه‌دین بارجه قومی کوردیلر * نوبت ایله سو اولاشدی ایچدی کندو حصه‌سین »

بوتا و بوتون — بتون* کامل* یکپاره* تمام* یك لخت* بلا نقصان *

—« مقبل »—

« تارتیبان تیغ جفاباغریمنی یوزچاك ایلدی * باردی اول کیم دیرلار ایدی ایل‌مینی باغری بوتاو »

بوته — دسته* نباتاتك ریاهینك وفدانك دیبی* ریشه وفیلیذ* بون* توبی* کوك *

—« مثال »—

« خرکوشلار آنده چاپك و تیز »
« هر بوته تو بیدین ایلابان خیز »

بوته — قویومجی و زرکرنك کداز نامنده استعمال ایتدکلری یارم یمورطه شکلنده کیل حکمتدن بر نوع قالب*

—« مشرب »—

« کار دشمن بیز کابو لماس حیله ساز »
« بوتهٔ دشمن کاتابکان بیز کداز »

بوتون

بوتراماق — پریشان* پراکنده اولمق*

—« مثال »—

« جهاندابو تراتیپ سیاحلارنی »
« تینکیزلارکا سالیب ملاحلارنی »

بوتراشماق — داغلماق* هرطرفه یاییلوب پریشان مضمحل اولمق *

—« نوایی »—

« تشلاب که ساچینك اوردینك آچغانده پریشان قیل * آفاق سوادیدا جان رایحه‌سینك بوترات »

بوتراق — پریشان* مختل* پراکنده*

بوتکارماق — انبات ایتمك* تکمیل استکمال ایتمك* یاره‌یی باغلامق* یاری اغزی قاوشمق*

بوتکه و بوته که — برنوع علف اسمیدر* معده* قورساق*

—« مثال »—

ایستابان کیلسایانا کوکسوم شکافین تاپماغای * وه‌که بیرمرهم قویوب اول چاك کوکسوم بوتکارو »

بوتم — کنج دوه* و بلا* یورو*

بوتماك — نابت* پیدا اولمق* تخم وسائره باش چیقرمق *

—« راجی »—

« نظاره قیل غیل آتشین رخساری بیرلان قامتین * کرکورمسین کل بوتکانین سروخرامان اوستینه

بوتون — بتون* تمام* یکپاره* یك لخت*

—« نقشی »—

تاکه آرام ایتدی دل یارك وفاسندن بتون * چیکتم ایل من جمله عالم دل رباسندن بتون »

Digitized by Google

بوخانخو	بودر
بوچاق وبوچاغ — کوشه* زاویه* کنج* انزوا* کناره* جیت* بوآن* بووقت* کارد* سکین* —« حاذق »— « قولومنی زلفینه اوردم کیجه کیم اویغاندی * دیدیم تراغ قیلورمین دیدی بوجاق تراغ »	بوخاق — زخم ویاره‌لرك اوزارلر ینه باغلنان باغ و بند*
بوچقاق — کناره چکیلك* موزوی ومنحنی اولمك*	بوخساماق اضطراب و خلجان ایله بوغونه بوغونه اغلامق* —« مثال »— « همچراندوهی دا بوخساب مین بیله المان نیتای * می علاجیم دور قویوب دیر فناغه عزم ایتای »
بوجك — حشرات* مؤذیات* قورت* موچك* —« مثال »— « بوجکسیز یر بولماس » « مریدسز پیر اولمس »	بوخار — بند* کوستك* زنجیر* سلاسل* غل* —« مثال » — « ایلکا توشائی کتیردی پیر بیر » « بیوننده بوغلو اياقده زنجیر »
بوجور — چیچك بوزوغی* اوفاق تفنك* بیوك کوچك قبارجیق* قوتور*	بوداغ — اغاجك دال اوله‌جق سورکونی * خیجه* چبوق* شاخجه*
بوچورغا — بوجرغاد* ارغاد آلتی*	بودال — محل* موقع* اغاجلری بودارکن یره دوشان سورکونلری* خم* چم*
بوچوق — پیچوق* بورنده برعیبی اولان آدم* مردکار ومزدور وحمال ادواتی نصف* نیم* یریم —« مثال »— « بربوچوق بیلدوز سکاخذ متده من» « کیجه کوندوز دائما ایتمکده من » —« دیکر مثال »—	بودالماچ — برشی اوزون ونازك ایتمك* بودالمق بوده‌مك* پیراسته ایتمك*
بوجول — «انا اوغلی کنده بولسه برچوجق» باشدین ایرلماس بورون بولسه پوجق عاشق* بجیل * کیمك پارچه‌لری ایله اوینانور بر زار اویونی * قاربار اوینی* توبوق* اوج* عاشیق اوینی* الجی خره پوکه جکده نامله قار وایون ایدرلر الا دینی مستعملدر *	بوداماق — بوغدمق اغاجلرك دالنی بوداغنی بوته‌لرینی کسمك* شاخلرینی دوغری وآرسته ایتمك *
بوخانخو — بوغماق یری* مفصل* عقده* بند* کوستك* زنجیر*	بودانور — اوچجی جد* بابا* بودنجق* آراسته و پیراسته اوله‌جق* —« مثال»— « بودالمکان یغاج برکای میوه آز » «دهقان بولسانك طرابتورکین قیش یاز»
	بودای — اوزبکلره مخصوص بر شرقیدر * اولانك مقامنده حزین حزین*
	بودر — قیصه* بویسز* بوتلری قیصه* بجاقسیز* کوته وکلته* ناقص* الچق *

Digitized by Google

بورتاغ	
بودروماك —	باتی اشاغی کلمك* سرنکون اولمق واژکونه *چپه*
بودنه —	بیلدیرجین بی‌دانه*
	—« مثال »—
	« کل یازی یاتغان یری خست اولور »
	« چیله کبرسه نرتیوه لرمست اولور »
	«قاری اولسه اول خدا اینك خاستیدور»
	«یکیت اولسه بلند طاغلرپست اولور»
بور —	چوقور یر* دلیك* دیشیك* ترلا* طباشیر * قیر آت * الچی طاشی* آهك* شوره *
بورداق و بورداغ —	سمیز*فربه*سمین*بورداق*ثقوم*بیسله
	—« مثال »—
	« بورداق آت قیونلار بی عدد »
	« پیشکش کلغانغه نی سان‌ونی‌حد »
بوراغان —	قاصرغه*شدید* فورطنه*کولاك* طلاطم* دالغه*
بوراك —	بورك*توپی قالپاق*کیش وسنجاب وقاقوم بورکی*مزین کلاه*
	—« مجاهد »—
	« کشمیری فوطه کل لاری نی دال کیلتوروب * ایکی قاش اوزره قیرمزی بورکین قیا قوروب »
بورتاغ —	بوزق* ناهموار* پریشان* ترتیبسز قاریشیق *
	—« نوائی »—
	« کوزآج اشك ندامت ساج اوز احوالینکغه کیم باردور* تونونك تیره کوزونك خیره بولنك بورتاغ آینك اقساغ »

بورسو	
بورته —	یوك*بارکیر* یابو*کرابی حیوانی * پلتر آتی *
بورج —	ببر* فلفل * کنکره* برج* وباری* کوشه*مرج*سیاه‌ببر* قرض* دین* مورچل*
	—« مثال »—
	«کشمیشاهمراه قیلینك مرج سیاه »
	«اوغورایچره*یانچینك تااولسون تباه»
بورچاق —	نخوده مانند برحبه در*بکرك*کادانه*
بورچاك —	لوله*غلوله*صاج*جعد*کیسو*کاکل* طوره* ومرغوله*
بورچالیق —	صحرایی لاله* یانی‌شقایق* وصغن دشتی* پیاز* شقاقیل*
	—« مثال »—
	« اتیکز زادراهی آماده »
	«بورجالیق‌لرآجلدی صحراده»
بورجغن —	سیاهراق*مزکانلری سیاه*وکوزلرینك بیاض یری بیاز اولان*
بورچك —	جلبان*کشیر براوتدر*
بورچین —	آهونك واوردکك دیشیسی* بعضا بولدرجین وبودانه ورتیشکه دخی اطلاق ایدرلر*
بورداماق —	سمیز* فربه*وسمین اولمق* پرورده و پرورش ایدیلان *
	—« مثال »—
	«کتك داقالان بورداغان ماکیان»
	« نی معلوم اوچاقغه سودوزیان »
بورسو —	پنالشمیش* فسورده اولمش * یازده بیجوب قورودوب قیشده حیوانلره بیدیرلان علف* و یورنجه*طولغمش اوت وکیاه*بیده* دالغه کناره آتمش

Digitized by Google

بورکاماق		بورولدای
	اولان قیش ولوخه دخی اطلاق اولنور*	—« مثال »—
	—« مثال »—	باغ اطرافیدا اغزینکدین قیزاریب سارغاریب * غنچه زنکاری لباسی بیرلا باشین بورکادی *
بورسوق —	«موروك اولدی وقاونلار پورسیدی» کوبلیکندین خرس وقورت وایت یدی نی کبی برکیاهدر* اشقار* رودق* وشاق* سکه مشابه دیریسی سیاهلی و بیاضلی برنوع حیوان که اندن کورك پیارلر*	بورکوت — برنوع جسیم شکارقوشی* عقاب* لحاف* لفافه*
		—« مثال »—
		کبردی بورکوت اورتاغه یعنی عقاب دیدی ای قوشلار ارا مالك رقاب
بورش —	پیچ* چین* کره* حلقه* تاب* عقده* بند* مرغوله* جعد* حلقه* کوشواره*	بورلا — یوزك* مهر* نکین* انکشترین* خاتم*
بورغو —	مثقب* دیله آلتی* پرمی* اورمه تیغی* سمه* حربی نك اوجی* قرین ویورك و حامله نك درد و بورمه سی* تاج وکلاه وکمر دکسی* تاب*	بوریلغون — بورولمش* بوکلمش* خم ومقوس اولمش
		—« مثال »—
		« کاکلینکنی بورماکین ای سرو ناز» «پیچ تاب ایتمه مروت قیل برآز»
بورغوت —	بایقوش و یورکوت وبوم وجغذ و بای اوغلی * طوائف اتراکدن بر قبیله اسمیدر *	بورماق — بوکمك* تفتیل* بورمك* پیچیدن*
بورقتلیق —	دیر* صومعه* بوت خانه* آتش کده* جای صنم* بر قبیله*	بورمه — بورلمش* موصلق* بندکیسه* قاپچوق*
بورك —	کلاه* توپی* قالپاق* وکلاه کیش* قاقوم	بورغو* پرمی*
	— نوایی »—	بورنا — ابتدا* مقدم اولان* اولا* ایلك* نخست
	« یارب بونه کلدورکیم باشیغه چیچك سانچار * که ایکری قویار بورکین که بیلکه ایتاك سانچار »	—« مثال »—
بورکاو بورکه	پره* کیك* برغوت* بورکه*	«ایش کونی قویغان داعدوساری یوز» « توره بیلا بورنا یسالینکنی توز »
بورکا —	نقاب* لحاف* پرده* حجاب* چشم بند* بورقع* یوزاور تیسی* پچه*	بورناشماق — یکدیکرینه تقدم ایتمك * چالشمق* کچیرمك*
بورکاماق —	باشنه برشی اورتمك* بشتمالی تلفیف ایتمك* بورمك جورمك*	بورق — سانجی* خلجان* اورمان* وجع قولنج» وبورمه* صوفیه دن برذاتك اسمیدر*
		بوروت — بیغ* شوارب* موی لب* مزلف* بیق*
		—« مثال »—
		کوپ شرارت صورتی دور مثل قورت سله سی سه پیچ افغانی بوروت
		بورولدای — کوچك پرنده* اوفاق طیور* ریزه جناورلر*

Digitized by Google

بوزار بورنی	
بورون —	انف بینی * اول * اقدم * ابتدا * نخست *
	— « مثال » —
	« که بورون سال ایکی قولیغه شکال »
	« ایلا کیم تورغای اوزیری داغزال »
بورنغی —	اولکی * مقدمکی * سابقی * کچنکی * اسکی
	— « مثال » —
	« زیب وزینت فزون بورونده ین کوپ »
	عیش وعشرت بورونغی کوندین کوپ
بورنجاق —	بورونجك * اینجه بز * لحاف * بتسقه * دولبند *
بوروندروك	دوه نك و یرامز حیوانلرك بورننه طاقراق جیکدیکلری حلقه * طوغناق *
بوری —	قورت * کرك * داب * بوغ * نفیر * کرنای * کوك واری * برنوع لعب اسمیدر *
	— « مثال » —
	« اکر قوی بوری خیلی مالی دور »
	« یقین بیل که چوپانغه ایت حالی دور »
بوریا —	حصیر * فرش *
	— « هویدا » —
	« تواضع پیشه قیل هر کیمنی کورسنك
	بید مجنون دیك * قامیشینی کورمدینکمو
	باش کوتردی بوریا بولدی »
بوز —	بز * کرباس * قویورنك * کوك رنکی * نیله رنك * قیر رنکی * فراستلو * فهملو آدم * مدرك * جامد * یخ * امر خراب کردن
بوزاغو —	صغر یاوریسی * کوسله * دانه * و بوزغه * جوانه *
بوزاغو باشی	عقربه مانند بر حیوان * دانه بورنی * قوکوز * خونفان * کمو سك *
بوزاو بورنی	طرناقلره چیقان زخم * ناصور یره سی

بوزوغ	
بوز تاغی —	ترکستانده برسلسله جبالدر *
	— « مثال » —
	« ایسار دین برودث بیله زمهریر »
	« بولوب ایردی بوز بیرلا آهن پذیر »
بوزچی —	نساج * کرباس باف * بزبجی * بافنده *
بوزه جی —	طوائف ترکمانیه دن برقبیله اسمیدر * بوزه فروش *
بوزبوغا —	دمر قازق یلدیزیدر قطب شمالی *
بوزرق —	بوروندروق * بیوندروق * قوش اغاجی
بوزروغان —	چوماق طوقاق * کرز * کودونك * کتوك * ورزش کتوکی * وکونده اغاچی *
بوزغونج —	یبانی قابوقلی فستق * بویه ایچون دخی استعمال ایدرلر *
بوزلاغ —	سولکون دوراجك دیشیسی * یبانی طوق * قرغاول *
بوزلاماق —	دوه یاوریسنی چاغرمق * صغودن بوزلمق * یاورلمق *
بوزاغولاماق	اینك وامثالی یاورولهمق *
	— « مثال » —
	« جفاتاشین سینوق کوکسنی کا اورسا »
	« بوتام دیب کاه بوزلاب کاه اوکورسا »
بوزماق —	جرح * ابطال * محو * قلب ایتمك * لغو فسخ * ترقین ایتمك * برباد ایدوب خراب ایتمك *
بوزوغ —	مخنل * خراب * ویران * مضل * فاسد * مکسور * غیر منتظم * برنوع طنبور * در قوپوزکبی *
	— « نوایی » —
	« ناتاك اکر اوقو یران کونکلغه
	راغبدور * قوروق نهال بوزوغ
	باغ ارا مناسبدور *

Digitized by Google

بوشاق

بوزوك — اساس • تل • این • قوغوق • آشیانه •
بوساغه — عتبه • ایشیك وقپونك الت طرفی • آستانه • منکله • جناب • باب
—« مثال »—
« بو یاده دین انکاهم بیر ایاق توت »
بو ساغاسین اوبوب مندین قولاق توت
بوستاغان — بیوك قدح • رطل • ایاغ • کاسه چوبین
—« مثال »—
« حلال اناسوتی دیك دورکر اول
قویاش توتسا • تاپوغ قیلیب بوکونوب
بوستاغان ایچنده قیمیز »
بوسراق — برنوع حلوادر •
بوسکورماك پوسکرمك • برشیتك اوزرینه صو
پوفکرمك • کیرو دفع ایتمك •
بوسماق — دام • حیله ترتیب ایتمك • انفعال
ایدوب سیتمك • فرار مهاجرت ایتمك
کین قوزمق • پوصمق •
بوسو — کینکاه • پوصو • کین • بکمه •
—« مثال »—
« بوسوده ایدی نیجه آتلغ همان »
« عدو ساریغا قوشدیلار بی کمان »
بوسون — بت • کهله • متعفن • حشرات • قمل •
بوجك • قورت •
بوش — بوش • خالی • قوفی • اجوف • قاغوق
مغاك • کوك • ساده • غیر مزروع •
سورولمامش ترلا • ایلاق • کوشك •
ایشسیز •
بوشار — اضطراب • خلجان • طلاش سراسیمه •
عجله کار •
بوشاق — ایدك ویتك آت • نمایش آتلری •
الای ودونمه آتلری • دسته باغلانمش
بغدای خوشه سی •

بوغ

—« مثال »—
« قطارده کی کیت کان بوشاق آتلر غه »
« قولین یشینك خان احمدی میندورونك »
بوشاماق — تخلیه وخالی اولمق • بوش وایشسز
اولمق • ایریلق وجدا اولمق •
بوشانق — واهی • پوچ • سبکمغز • بی مال • غافل •
بی خبر • سست • کاهل • بی کاروبار • بی مغز
بوشباق — بر قبیله اسمیدر •
بوشغانج — اجنه • زیان • عفریت • غض غض •
بوشق — صارق • سله • عمامه • دستار • پوشك •
بوشماق — تسکین عطش ایتمك • تلذذ ایتمك
کوشمك • مضطرب اولمق •
—« مثال »—
« نی باك صاف کونکل ساری چرخ
سالسا کدورت • زلال کوزکوسینی
سایه قیلغالی بوشمیش »
بوشنماق — ایریلق • منفك اولمق • جدا اولمق •
مطلقه •
بوشورغانماق تألیم تفجیع ایتمك • اضطراب ویرمك
کدر ویرمك •
—« مثال »—
« بوشورغانمای سالیب بارغانلاریغه »
« اجازت بیردی هم قالغانلاریغه »
بوشوقماق — متعفن اولمق • خلجان ایتمك • ضجرت
چکمك • مغموم اولمق •
بوغ — دومان • بخارات • اسلیم • کرنای • لحاف •
اغاجلرك قابوغی • سورنای • بورو •
تومان • دم • ایصلیق • نفیر •
—« مثال »—
« ذیل وزنك وبوغ وناقوسه قیاس
اتمانك مونی • خوش نوادر خوش
صدا خوش نغمه خوش آوازی »

Digitized by Google

بوغری	
بوغا	صیغیر آیغری * طوشونك بیوكی * حیوانلرك وقت ازدواجی * قید وزنجیر * غل * ایشكیل * كیشن * جنكیز خانك سكرنجی جدی بوغاخان *
بوغاچه	بوغوچه * بوغاز * غرتلاق * حلقوم * نای * كولو * طماق *
بوغاق	خفقان * اختناق * كوكل صیقیلق * بوغوق * كند * حلقه * قولاده * پای بند *
بوغاغو	بوغاو * بند * كوستك * زنجیر * دست بند
بوغجامه	بوغچه * بیوك بوغجمه ولحاف * چارشف وچادرشب * مزین ومكلف اورتی * دوكون ایچون قوریلان چادر * یتاقلیق جامه خواب * —« مثال »— « ئه بته دوربوغچه بوغ جامه لار » « بی عدد كیم خواب زربفت جامه لار »
بوغجی	یایك كوشه لرینی تحكیم ایچون باغلنان ایپ * باغ * كریش *
بوغداق	اغاجلرك قبارمش اولان یری * ودال چیقه جق محل * بوداق * كره وعقده نباتات *
بوغدایبق	همالقوشی * عنقا * سی مرغ *
بوغدای	كندم * حب * التنجی بر وجه اطلاق اولنور * سنبله *
بوغدای باشی	خوشه * دسته * وشق * سنبله *
بوغزی	آیغر * ایكی كوهلی نردوه * ایكی هورگوشلی شتر —« مثال »— « هر تیوه دین بوغری بولماس نر بولماس » « هرآدمدین سید بولماس ایر بولماس »

بوغورساق	
بوغرا	شعریه * رشته آشته بكزر بر نوع طعامدر * اوبرا * اون آشی وآش آره تسمیه ایدرلر * —« مثال »— آش بوغرا ایستبان آخشامكه قالمی اولامن * اوبراتیر كیلتورمه سنك بیربیر صاچنیكی یولامن »
بوغم وبوغوم	بند * كره * عقده * پیوند * بوكوم * —« مؤنس »— « بولسه تنیده بوغوم نشانی » « كیسكین خطیكا یتر زیانی »
بوغماق	تضییق * تخنیق ایتمك * صیقمق * بوغمق * —« مثال »— یولیده آسان اولوم ایستار ایرسانك « زلفی تاریغه آسیل یوقسه بوغمول »
بوغماق	بوغوم یری * بند * حلقه * فاصله * عقده
بوغمه	بوغندی * بوغوق سس * اختناق * خرخر * غفه * امر بوغمه *
بوغناق	یانغورسز شدید فورطنه * بوغوق سس * بوغمق *
بوغو	آهو * كیك * غزال * بوغلمش * تخجیر * زوانه * قلاده * پرقصبه اسمیدر * —« مثال »— « كویا صیدلار دین اول چنكل » « واقع ایردی تولا بوغومرل »
بوغور	بوخور دوه * ایكی كوهلی جمل *
بوغور سیماق	دوه قیزمق * دیشی دوه یی بوغور * طالب اپتدرمك * الشدرمق *
بوغورساق	بیرام ومبارك كیجه لرده اقمه یریته كیچمشلرك روحنه یشرمش اولدقلری مثلث خیردن بر نوع طعام در *

Digitized by Google

بوك

بوغوز — بوغاز* حامله* كچيد* منصب* كولو* ناى

بوغورداق — بوغورتلاق* حنجره* برنوع قيل قويروق* حلقوم* ككرداك*

بوغوز لاماق — ذبح* قتل* اعدام* واهلاك ايتمك* بوينندن كسمك* اولدرمك*

بوغوزلغو — حلقومى* حنجره‌سى* كلوسى* ناى* بوغازى*

—« مثال »—

« يخشى دوسته هر نيمه‌نى ايچورما »
« حرام حريش بوغوزينكدين كيچورما »

بوغون بوغون كسمك — بندبند پاره‌لمك* بوغوم بوغوم جدا ايتمك*

—« مثال »—

« بوغوم بوغوم بوغيميندين كيسار بوسانك ايلكيم * ينه سينك ايتاكينك كرديدين جدا بولماس »

بوغين — شوكينه* بوكينه ديمكدر*

—« مثال »—

« دوستلار تلبه ليغم عيب ايتمانك »
« آلدى عقليمنى منيك بوغناكينه »

بوقتو — كمين* دام* پوصو* كمينكاه* كيزلنمك* پنهان ومخفى دورماق »

بوقتورماق — دام * حيله * ترتيب ايتديرمك * پوصدرمق* كمين قوردرمق* بوكتورمه

بوقتورمه — دشمنك ظهرينه پوصويه ياتديريلان عسكر*

بوقچورمه — يايك كيريشى* وزه* وتنابى*

بوقاق — قطع ايتمك* پاره‌لمك* توزيع وتقسيم ايتمك* پوصمق* كمين قورمق* شق وكسمك *

بوك — اورمان* يول كچيد* اغاجلق دپه* طوغاى* چنكل* چكلك* امر تافتن* كمر* كوشه وكنار* خم*

بودر

بوكولميش — تاولنمش ايپ* پيچيده* ريسمان* بافته*

—« مثال »—

« هجر دشتيداغمينك بركوه قاف »
« بارعشقكدن بوكولمش دوربيليم »

بوكاوبوكه — كوراشجى* پهلوان* كشتى كير*

بوكاول — بكاول* وكيل خرج* كهيا* آش خانه ناظرى *

—« مثال »—

« شه آلديده ايكاوى اويله مقبول »
« ديوان بيكى بيرى بيرى بكاول »

بوكات — سرآب* بند* بستن دريا *

بوكاتلاماك — سد چكمك* تسديد ايتمك* صواوكنه حدچكوب* ايركيردرمك* يوكسك يره صوچيقارمق*

بوكالماك — استغراق* غشيان ايتمك* سرسم مضطر اولمق* ناچار قالمق* عاجز*

بوكبولدوك — يوغورت* ماص* جورغات* قتيق*

بوكر — طولر* چورور*

بوكراك — بوكورك* كرده* كلبه* بوبراك* ميمنه* ميسره* صاغ بوبراك ميمنه* صول بوبراك ميسره *

بوكراكجى — محاربه اثناسنده يمين ويساره ترتيب ايديلان عسكر* ونظام وطابور*

بوكرايماك — انحنا ايتمك* اكريلمك* پيچيده اولمق* خم اولمق*

—« مثال »—

« چرخ شب كرديغه كويانقدعمرينك دور غرض * تيكرانكاهرتون كه ايكى بوكرايب ايلانه دور*

بوكرولجه — ثامر* ماشى* حركت* يول يوريماك*

وبوكرلجوك —

بوكرون — تهيكاه* اكرك التى* بوش ير* بر مهمه يرامزشى* مستدرك*

Digitized by Google

بول	بوجار موجار
بوکسا —— بدنك قوشاق یزندن یوقارو طرفی * کرك بالاسی * سینه * ظهر *	بولآلماق — ممکن اولمق * دسترس اولمق * موفق ومظهر اولمق * ایله کچورمك * وجوده کیتورمك *
بوکمك —— مقوس ایتمك * منطوی غزل تفتیل ایتمك * درهم ایتمك * پیچ وتاب ایتمك * —« مونس »— « بار عشقیدین بوکولسه قامتم ایرماس عجب * کیم بو بیریوکدورکه خم بولمیش آنك آستیندا قاف »	بولاشیق — بولانیق * آلایش * اماره * لکه * ملوث آلوده * آمیخته * قاریشیق * مخلوط *
بوکان —— بوکون * الیوم * امروز *	بولاغ —— چشمه * پیکار * عین * کاریز * ینبع قنات * —« آکهی »—
بوکوتلاماك بوکوتلاماك * آقرصویك یولینی بند وسد ایتمك * باغلق * قبردوکمك *	« وصالینك آهولری رام ایسامینکا تانك یوق * که ایکی کوزدور ایکی موجلیغ بولاغ مینکا »
بوکور —— جنب * پهلو * کوه وکنار * کور * مزار * یان * چیت * حد *	بولاغ اوتی ترە * صوکنار لرنده نشو ونما بولان * یابانی نعناع * پودینه وحولبوی *
بوکورتکن — بوکورتلن * شجرە * موسی * ترموش *	بولاماج — آسیده وعصیده * دینیلان اونله بولانمش آش * اوماج * بولاماق »
بوکورماك — حیوانات تفرد ایتمسی * باغرمق * دیرین سس چیقارمق * فریادوفغان ایتمك	بولاماق — اوجی ایصلیغی * برنوع طعام * قارشدیروب ملوث ایتمك * تیرەلنمك * افساد ایتمك * بولاشدیرمق *
بوکول —— اکراسبابی * ادوات زین * خم وچم اولمق	بولاماق وبیلاماق
بوکولوم — قورطلمش * طابلنمش * پیچ وتاب * مونعنی * اورمه * شکنجه * قات * چین * طولاشیق *	بولای —— اولەیم * بونك کبی * شوم * —« مثال »—
بوکی —— بوجی * بوکو * سحر * افسون * جادو * نیرك * البستی * پری خان * باشجی خاتون * بابالو * عارق * سالوس * وجابولوس *	« یوکورمه جیفه کوب قیلمق یل وآی » « بولای دیب بای بساتنك برمکیل بای »
بوکیلداماك خفقان اولمق * یورك چارپنمق * نفسی صیقلوب خلجان اولمق * زیق ودل تنك	بولباد —— اسکی * ویرانه و بوزوق * مندرس * خراب * فرسوده * کهنه * ویران *
بول —— بانك اشباعیله اوقونمق اوزره وافیر * چوق * مول * واسع وکنیش * زاید * فراغ * مبذول * برکت * کثیر *	بولته —— سوز * سخن * کفتار * کلام * نطق *
بول —— بو * شو * حرف اشارتدر قریبه و حاضره * حصه وشق وتقسیم ایتمك * پارچه وپارە ایتمك * اول *	بولجار موجار عسکرك و اوردونك اجتماع ایدەجك محل موعودی * مستحضره تجمع * تلاق * وردیش * مصادف اولنه جق یر *

Digitized by Google

بولغاماق		بولغور	
	—« مثال »—	بولغاتماق —	فاسد• وتیره• اولمق• تکدر وتنفر ایتمك
	«چو بیتوك آتینك جاروبولجاریغه»		—« مثال »—
	« شه روم ایلی بیرلا پیکار یغه »		« اتش عشقمی قاریشتورما »
بولجارلاماق	بر آرایه کلمك• وتجمع ایتمك اوزره وعدو یرمك• جمعیت و یغین ایچون بر یره• طوپلانمق•		«دودآهم جهانی بولغاماسون»
		بولغاشماق —	ساری لکه وآلوده وملوث اولمق•
بولجاش —	محل• موعود• بولشمق ایچون تعین اولنان جای• وعد• موقع• جای جمعیت•		—« مثالی »—
			«کوزوم بولغاندی موج اشك دین وای»
بولدورماق	چاره کورمك• حل وپیدا ایتدیرمك توقف ایده رك موجود ایتدیرمك•		« کوزونك کولا کدین عماندا آشوب»
	میدانه چیقارمق • ظاهر و نمایان• کیرو قالمق•	بولغانجق —	تیره• فاسد • خیره• لای آلوده • بولاشقلی •
بولدورن —	دیت• قصاص• انتقام• قمیق•	بولغان —	چای و ایرماق صویی • و بر نهر اسمیدر که بلغا ولغا دخی دیرلر • آب جوشیده• فاینامش صو•
بولدوروق	بولدرجین• بودانه• وزتیشك• بیدانه•		
بولماق —	تنزل ایتمك• کندو رتبه سنه لایق اولان وقاری برطرف ایتمك • غیر مناسب ایش کورمك•	بولغانجوغلوق	آلوده لك• انقلاب• شورش• اختلال کشمه کش • قاریشیقلق•
		بولغانوق —	مغبر• تیره• فاسد• رونقسز• مخالف• پرتوسز• کوکل الوده لکی• روز تیره•
بولغار —	آلوده و بولامق• وملوث• طوایف اتراکدن بیوك قدیم برقبیله اسمیدر که آتیل ایله یابیق بیننده متمکندرلر• وبرشهر اسمی واکثریسی دخی قسطنطنیه ملحقاتنده مسکن ومأوی اتخاذ ایدرلر• تلاتینه دخی اطلاق اولنور •	بولغاوج —	قاریشدیریجی • وایلاندیریجی و جوریجی برآلت ایله
			—« کرامی »—
			«کرامی غوزه وصفکی تیردی آوجی بیرلا • یوماغو پاغه سین هم رشته لاب الغاوجی بیرلا»
بولغاغ —	انقلاب • شورش • فتنه وفساد• تیره لك• کدر• قاریشیقلق•	بولغوسی —	اولوجیسی • ایشده کی
	—« مثال »—		—« آکهی »—
	دیما کونکلونك ملکی قای چاغدین بو نوع اولمیش خراب • تابو کشور اهلی غه توشمیش فراقینك بولغانی»		«اوشبو تعریف آکهی بس بولغوسیدور چای غه • کم طرب افزای بزم حضرت خان اولدی چای»
بولغاماق —	تلویث ایتمك• آلوده ایتمك• بولامق• مخلوط ایتمك•	بولغور —	بورغول • قاینادیلوب • قیرلمش و وچاتلادیلمش بوغدای• نیم کوفته• مقشر• جوکوب•

Digitized by Google

بوم

بولغون — اسیر* جاریه* خلایق* چوری* قرناق* کوله* دوغما* بنده* دیدك*

بولك — فرقه* کروه* جزؤ* طرف* حصه* قطعه* بشقه* ایروجه* طوپ وجع پارچه وپاره* جدا ایتمك*

—« مثال »—

« بو عالم غه سین اعتماد ایتما کیل»
خدادین بولك ترسه یاد ایتما کیل»

بوللك — برالای* فوج* زمره* فرقه* کروه* جماعت* طائفه* انبوه یغین*

بولماق — اولمق* کون* موجود* پیدا*

—« آکسی »—

« جهان شوخی غه آساندور آکرجه آشنا بولمق * ولیکن سونکرا ایش مشکل دورورانلدین جدا بولماق »

بولمك — قسمت* شق* قطع* فصل ایتمك* پارچه و پاره ایتمك* جدا اتمك *

بولاکلاماك — بولکلمك* تقسیم وتقطع ایتمك* پاره پاره اتمك* جدا جدا* لخته لخته * ایری ایری* دنك دنك* پای پای*

بولوشماك — بولشمك * حصه * اقتسام ایتمك* پایلاشماق*

بولوت — بلوت* سحاب* ابر* سونکر* میغ* دوا* و علاج اسمی*

بولوش — بیکس * بوله* اقسام* امر تقسیم* کوروش* موجود و پیدا *

بولوم — بولغو* وجدان* ادراك * عرفان* حل* ایجاد* دریا* فنا*

بوم — بای قوش* بای اوغلی* بورکوت*

—« مثال »—

« جو بیر اقبالسیز مین طالعیم شوم »
« کیجه ارسه الکیما طویغون اولور بوم»

بویاماق

بونجوق — مونجوق* خرز* مینجاق* بوجك قاپی*

بونجه — بوقدر* بو رتبه* بو مقدار* مونجه*

بونجیلایین — بوقدر* بو مقدار* بونك کبی* بو درجه

بوندور — اخذ* قبض * ایپ* خلاط* ارقن* اورغان* ارغمجی* چن*

بونکار — بیکار* عین چشم* پونکار* کاریز* ینبع بولاغ* قناط *

—« حسینی »—

« ای حسینی چرخ ظلمی بیرلا بولسامین داغی * اشك طوفانی بیلا کردون بناسین بونکتارای »

بونك — پی* اربون* ابونه* پیشین ویریلان اقچه* انختار پاره سی* عربوق*

بونکوز — بوینوز* قرن* شاخ*

بونماك — اسکی* فرسوده* کهنه* خراب* ویرانه* فرتوت* مندرس*

بونوغ و بونوق — تشخص* هیات* قیافت* شکل وشمایل* صورت *

بوی — قد* قامت* شعبه* سلسله* قوقو* رایحه ایس کیجه سی* بلند* بالا

—« مثال »—

« بوی برماس بر سوه توشتی آنی »
« منسلیب اولدی اودمده راحتی »

بویلوغ — اوزن* طویل* مدید* بوی صاجی*

بوی اوتی — شنبلیله* حلبه* کارتنه* یابانی نعناع* پودنه *

بویاماق — تلوین رنك ایتمك* صبغ طلا ایتمك* الوان سورمك*

—« مثال »—

« وسمه بیلا قاشلاریغی بویامش »
« کوز ایکی کوز لاریغی سورمالامیش »

Digitized by Google

بوی نغو	بو یونك
بویاغ و بویاق	بویا * لون * رنك * صبغ *
بویاعجی	بویاجی * رنك ویریجی * لوان * صباغ * رنك ریز * نیل کر *
بویاغلیغ	بویالی * مصبوغ * ملون * رنکلو *
بویاوت	طوایف اتراکدن بر قبیله اسمیدر *
بوی باش	سراپا * باش اياق * سر تاسر * بویداش * صاچباغه علاوه اولنان حریر و کوش دن بر نوع زیب و زینت *
	— « امیر » —
	« سنبل آهیم پریشاندور هنوز »
	« ساچباغ و بویداشیدین سینی »
بویچه پویچه	بوی بوی * متخالف * فامنده متنوع * درجه درجه *
بویراکچی	اوردونك قلبکاهی ایله ایکی جناحلرینك اوکنه قونیلان عسکر * وقرمول *
بویراك	طوائف اتراکدن بر قبیله اسمیدر *
بویروغ	امر * حکم * فرمان * یرلیغ * اراده پادشاه * نافذ * یرات *
	— « مثال » —
	« حکمی جاری اویله دل افروز ایدی »
	« بو یرلیغی بودهرارا نافذ ایدی »
بویرولتو	حکم کاغدی * فرمانش * اجرای احکام اثنای راهده عزت و حرمت ایچون ویریلان فرمان تذکره سی *
بویغالماق	بویالماق * رنك ویرمك * صبغ و لون ایتمك *
بویکیر	بویالمش * رنك التمش * صبغ و لون اولنمش *
بویلاماق	بوی ایله اولجمك * بر بوی کیتمك * باشدن آخره کیتمك *
بوی نغو	سرکش * محل * معتد * کاهل * دروشت و بدخوی *

بو یونك	
بوینوز	حیوانات شاخی * بوینوس * قرن *
بویو	بوکو * سحر * افسون * جادو * سالوس * وچابلوس * پری خان * ایصیق صغوق ایدیجی *
	— « مثال » —
	« ساحیر یغامین عجب یاراولدوم »
	« بر بوی چیغا کرفتار اولدوم »
بویورماق	فرمان * امر * حکم * اراده ایتمك * تبلیغ وسپارش *
	— « مثال » —
	« بیورماق سندین »
	« یوکورماق مندین »
بویوك	عظیم * جسیم * اولو * کبیر * قوجه * سالخورده * ایری * کته * اولوغ * مهتر اولکان * بزرك *
بویوکلار	کرام الناس * کبرا * رجال * امرا * وکلا * شرفا * لولوغلر * افندیلر * صاحبلر * ایرلر *
بویون	بوین * عنق * کردن * رقبه *
	— « کلمل » —
	« فرمانیغه بویون قویوبان بارجه تاجدار * بیرسون خزینه دارینغه هریل خراج وباج
بویون بوران	یشیل و قرمزی یه مایل تاجلی برقوش * وبرآلت * بیون بوکان * چلام * قصاب *
بویونك	قوشلرك بری * وتویلری * بوی * قامت * قد *
	— « مثال » —
	« بویونکی کوستر مکا بوی باغلار آلای سنکا * مین شیر صفا کیتسام یلدکاریم قالسون سنکا »

Digitized by Google

بیات

بهرادون — میمنه* اوردونك صاغ جناحی* و قوشونك اوك طرفی* و راستی*

بهلم — طوغان* مشهور شکار قوشلردن بر نوعیدر* چرخ واوتلکو تسمیه ایدرلر*

بهلی — طوغان* الدوان* دست پوشك* بیلای بهله* بلاکای*

—« مثال »—

« القصه شه خجسته کوهر »
« تارتیب ایلیکی کا بهله زر »

بی — بویوك* اولو* آمر* بر نوع مأثر کزنده* اسیای وسطی ده بویوك بر رتبه اسمیدر*

—« مثال »—

« شکر خوارزم شه عنایتی دین »
« عبدالرحمان بهادور اولدی بی »

بی بی — ننه* بیوك والده* خانم افندی* والده سنك* اناسنه وپدرنك والده سنه دخی اطلاق اولنور*

—« مثال »—

« بولدی بی بی فاطمه چفت علی »
« اول علی شیر خدادور ای ولی »

بیا — عادی* قدیم* بیاغی* بیات* صاده* اسکی* کهنه لنمش* جوقدن قالمه* شب مانده*

بی بی آتون — معلمه خاتون* مکتب خواجه سنك حرمی* اووقات ودانش مند*

—« مثال »—

« نصیحت تینکلا کانلار بی بی آتون »
« قولاق بیرماس یمان اورغاجی خاتون »

بیات — اسکی* قدیم* بر ترك عشیرتیدر* کیجه دن قالمش طعام* شب مانده* علم موسقیده

بیتماك

بر مقام ونغمه اسمیدر* نوانغماتنك ملحقاتندندر*

—« مثال »—

« ایتدی بو نوانی راست قیلدی »
« عشاق اوقوبان بیات قیلدی »

بیان — دوائی تلخ وشیرین بویه* وبین* شرین بویان دخی دیرلر* اصل سوس*

بیباك — بیك* مردمك* قرة العین* سربست* آلوفته* چاپقون* شرارت*

—« مثال »—

« ایماس بو خال که کوز عارضینکغه یتکاندا* قالیب دورور یاپوشوب عین شوقیدین بیباکیم »

بیبی و بی بی — خانم* خاتون* بانو* آیم* بویوك انا وننه*

بیتچاکا — کوچك* چوجق* اوفاق* خورده* خورد* بچه وبالا* صغیر اولاده اطلاق اولنور*

بیتوکجی — کاتب* یازوجی* خطاط* میرزا* نویسنده* دیوان* صاحب قلم*

—« مثال »—

بتکوچیلار بتماك اوچون صف توروب
یازغوچیلار یازمغه خف اولتوروب

بیتماك — نابت* نشو ونما بولمق* یازمق بیتمك* بیتمك* وخلاص اولمق* توکنمك* اتمام* یاپیلق* اعمال اولمق*

—« لطفی »—

« عارضینك دورنده کوردیم نقش بسم الله نی* خط و خالینکا بتبدورلار کلام الله نی »

Digitized by Google

بیچاك

بیتی —— یازدی* تحریر وترقیم ایتدی* نوست ونوشت* کتابت کرد* اتمام وخلاص اولدی* قالمدی* نمودار* ظهور* پیدا کوکردی *

بیتیك —— یازو* مکتوب* رقعه ونامه* بتمش* خلاص* ونابت اولمش* جیحون یعنی امودریاوراسنده بخارایه تابع بر کوچك قلعه اسمیدر *

—« مثال »—

« درد هجر یمنی نی بیلکای یوسه اشکیم صفحه نی * اول مسافرساری کیم کاهی رقم قیلسام بیتیك »

بیتماك —— یازمق* بیتمك* تحریر وترقیم ایتمك* نابت و پیدا اولمق * التیام بولمق* میدانه کلمك* نمو ایتمك* انجام واتمام* ظاهر ونمایان* توکنمك*

—« مثال »—

ظلم ایله یتیکورکان آزارینك رعایا کونکلیغه * بیر جراحت دور که بیتمز هیچ بیر مرهم بیلا »

—« دیکر مثال »—

هم اوشال توفراغدین ساچیب قوروتونك نامه نی * یازسنکیز اول آیغه جسمیم توفراغ اولغاندین بیتیك»

بیتیم لیك —— اوصللو* منتظم* مرتب* ترتیبلو* زیبنده * یاقشیقلی * توانا* بی عیب و بی نقصان*

بیچاق —— سکین* بیچاق* آلت قاطعه* کارد* بیچقی

—« مثال »—

یوق ایسه کیل قهر بیرلا کوکسما* «اور بیچاق واور بیچاق واور بیچاق»

بیداو

بیچاك —— ایکنه* ابره* سوزن* بوغاجه* زینت* آرایش* سمبوسك کبی ایچروسی قباقلی وکوفته لی خمیردن درت کوشه لی بر نوع چورك *

—« مثال »—

یارامی تیلکالی باشینك اوزه بیچاك موایکین * بیچك دارشتهٔ جانم یاخود ایپك موایکین »

بیچقی —— دستره* اره* منشار* بورنده* کفش دوز و ایتکجی وقوندره جی لرك آلت قاطعه لری*

بیچماك —— کسمك* بریدن* اجتزاز* احتصاد* قطع* شق ایتمك* بیچمك*

—« غریب »—

« دولتلیغدین دولت کیتدی نوبت » رقیبلرغه یتدی * ساقی اجل مین توتدی کفن تونوم بیچلماس مو »

بیچوق وبیچوغ یارم* نصف* کدك* بورننده سقط وعلتی اولان* وبورنسز* وبینی سز*

بیچین —— باچین یعنی چین پایتختی* حصار* قاپو* میمون* مبارك* همدونه* بی عقده* بوکلومسز* بی جان*

بیچین ییلی —— سال ترکانیك طقوزنجی میمون یلیدر*

بیختی —— قوروتلمش* وصوینی چکمش ات * قدید* قاق* باستورمه* کوشت خوشك کرده* غلبار ایتمك* اله مك* بیختن* بر نوع شتور ودیوه

بیخماق —— ننفر ایتمك* بیقمق* اوصانمق * کلال وملال*

بیداو —— صوی وجنس آت* بدوی* کحیلان* اسب عربی* دونده آت*

Digitized by Google

بیرکینه و بیرغینه

—« مثال »—

« بیداو آتینك تعریفینی دیالم »
« هرهنری اوچ یاشنده بیللودور »
« اوچ یاشندن قدم قویدی بیشنه »
« الم یتمز ایکرینه بیللودور »

بیده — قوروعلف * یورونجه * سه برکه * یورونجقه * آت اوتی * بیچلمش و طولنمش اوت *

بیر — بر * واحد * یك * تك * طاق * یکه * یکتا * ویر * ده * اعطا *

بیربیر — بربر * یك یك * تك تك * ایری ایری * جدا * جدا *

—« مثال »—

« بدنلر یاتیب باشلاردین جدا »
« بولوب جانلری بیر بیر یغافدا »

بیرار — برر * یکایك * ایری ایری * جداجدا *

بیرارته — بردانه * یك دانه * یکانه *

بیراو — بریسی * برکشی * برآدم * برکسنه *

—« نوائی »—

بیر اودین رشك کیلتوردوم کیچورمککا
خیال ایچره * نی اوتغای حالیمه
کر ایل بیلاکورسام وصال ایچره

بیردیك — برابرجه * دائما * متوالیا * بردوزی یه بر رنکده * برهیئت وبرطورده و بر طریقده *

بیرکا — برلکده * متفقا * برابرجه * مجتمعه * همه کی * معا *

بیرکینه و بیرغینه — آزجق * براز * قلیل * اندك * کمتر *

—« مثال »—

« الدی کونکلو منی منینك بیرکینه
دلبر کینهٔ * تیشی کوهر کینهٔ
لبلری شکر کینهٔ »

بیرکیشترماك

بیرین بیرین — برار برار * یك یك * تك تك * جداجدا *

بیریول — برکره * بردفعه * برمره * برمرتبه *

بیراقاق — براقق * ارما وترك ایتمك * فراغت ایتمك * خالی اولمق * صرف نظر * ماندن وکذاشتن *

بیراك — برنوع قالین بز وسائر بافته * ویلکن بزی * وسنجاقلره قونیلان پارچه و علامت وقوماش * اسیای وسطی ده توربه لرك دیرکنه * توغ و بیداقلره و بیراقلره علامت ایچون قونیلان الوان پرچه *

بیررسق — اورج * روزه * صوم *

بیراق — بیراق * سنجاق * بیداق * علم * یلو *

—« مثال »—

« سپاه لر الکیدا سنجاق وبیراق »
« یلولر سبز و پستاقی قیزیل آق »

بیرك — قاتی * سخت * سرت * محکم * حفظ و حراثت اسیای وسطی ده لشکرك محافظه سی ایچون برنوع عمل وتنبیه *

—« مثال »—

کچك محکم اولغاج چیکیب قیلدی پست
آنینك دیك که بیرك اولساماهی نی شست

بیرکاماك — برکلمك * تجمع اولمق * طوپلانماق * تراکم وتحشد اولمق *

بیرکای — ویرسون * عطا ایتسون * تید * اداکند *

—« مثال »—

« دریانیك اول یانیدین کیلدیم سیزا »
« جوره جان بیربوسه بیرکایسز بیزا »

بیرکیشتورماك — برلشدرمك * الحاق و جمع ایتمك * طوپلاشدرمق * تقسیم وتوزیع و حصه ایتمك * یریرینه ویرمك *

Digitized by Google

بیرمك

بیرکو ——— ویرکو * صالغیت * آلیش * مال میرینك استیفا و استحصالی * زکواة * خراج * باج

بیرکوجی ——— ویریجی * عفوایدیجی * غفور *

بیرکوسی ——— ویره جکی برشیی *

—« مثال »—

« بری سیدین ایکی کس آلساحساب »
« مملکت ایچره توشار کوپ انقلاب »

بیرکمك ——— سدو مستحکم ایتمك * حفظ و قرد و کمك * بند و بست و متین * حبس و قپاتمق *

—« مثال »—

بیرکیتیبدوور که یاناکماکی امکان ایرماس
کسه اندین خبری تاماق آسان ایرماس

بیرکشمك ——— اراشدرمك * قاتیلاشمق * تحکیم ایتمك * طوپلاشدیرمك * وجمع لاشدرمك بریکتیرمك * صفی آراسته ایتمك *

—« مثال »—

« عشق اراتیش باغریما اورسام
ایچارمین قان داغی * پیل چیکارمین
هجر اوقدین بیرکیکان بیکان داغی »

بیرلان و بیرله ادات ربط در * برله * ایلان * ایله کبی * مع * وبا معناسنه * هم *

—« مثال »—

« مینیك بیرلاهمراه کیتان مرداوله »
« که قایترسه قانجیق و نامرداوله »

بیرم ——— بیرام * عید * حیت *

—« مثال »—

« قیلسون کرم حی تبارك »
« بیرام حیتین سنکا مبارك »

بیرمك ——— ویرمك * تأدیه و ایفا ایتمك * اعطا ایتمك * دادن * ادا ایتمك *

—« مثال »—

« الله دیکین جان بیرکین »
« کیتمان اورکین نان بیرکین »

بیر

بیرو ——— قدیم * عتیق * اسکی * کهنه * فرسوده * قدیم الخدمه * امکدار * مجرب *

بیری ——— بری * برو * اشارت تعریف ایچون زمانه و مکانه و قریبه دلالت ایدر *

بیروبار ——— تنکری * یزدان * حق تعالی * واجب الوجود * کردکار * خداوند * کبریا * پروردکار *

—« صوفی »—

« عزازیل دیدی ای پروردکارا »
« کیم اوچون خلق ایتیب سین بیروبارا »
« عزازیلغه خداوند جهاندار »
« دیدی قیطان بوسری سینکا اظهار »

بیریکمك ——— برکمك * طوپلانمق * اجتماع و تراکم و تحشد ایتمك * برلشمك *

بیریکستورمك جمع و ادخال ایتمك * بریکدیرمك * طوپلاشدیرمق *

بیری ——— قدیم الخدمه * امکدار * پسندیده * مجرب الاحوال * اسکی *

—« مونس »—

« پادشاهاقبل کرم موتسغه تااقبال ایله »
« تاپغای اول بیری قولونك ممتازلیق اقرانیغه »

بیریکی ——— بیریسی * بری طرفی و یانی * ویره سی * ویریله جك شی * نسیه * بورج * قرض *

—« مثال »—

« بیریکیدین سوروب چوصورت حال »
ظاهر انکلاب که نی دورور احوال

بیریکیت ——— بریکیت * جمع و تحشد * تراکم و طوپلانمق *

بیز ——— ما * بز * یلدیرم * شعله * آشین * چاقین * پیز * این * دلیك * قوغوق * بوزوکرباس * بیزودرفش *

Digitized by Google

بیش بارماق

بیزاك — آرایش* زینت* زیب* سرانداز* مرصع قصبه* زیور سرروی*

بیزاکچی — زینتلندیریجی* آصقیجی* مشاطه کر* آرایشجی*

بیزاکلیك — برکلو* آرایشلو* نمایشلو*

بیزاماك — تجمل وتزیین ایتمك* طوناطمق*

—« مثال »—

« اول قد و یوز هجریدین اولسام بیزاب کلبرك ایله * توفراغیم نینك باشی اوزره سروایکیب میل ایلا کیل»

بیزکاك — اصمه* حنا* ورجه* تیترتما* قاقشاتما* تب* لرزه*

—« مثال »—

« قورقوسیدن تورمیوب ایشردی» « بزکاك لی کشیتیك تتراشوردی»

بیزلاووق — قوف واجوف قباقکه چوجقلرك ایچنه کیك وداش پارچه لری قویه رق اوینارلر* قباق اوینی دخی دیرلار*

بیسریك — قوتلو دوه* شتور نر و زور*

بیش — بش* پنج* خمسه* برعلاج اسمیدر که پرفی* وجد وارخطای یه مشابه در* زهرلی وسمنی اولور* بیش میش هم درلر

بیشار — بشر* پنجی* خمسی*

— نوایی »—

حواس خمس ایله مقصود اولدی مدرك کونکل نی تاب ایکی اوچ عضو بیش ایماس بو بیشاو»

بیشاولا بیشالاسی بیش بارماق — بشیده بردن* یکپاره* همه کی* جمله سی* بش لیلی* عرفجه* چاقردیکنی برعلاج*

—« مثال »—

«جنسی بر لیك هر کسینك بر عقلی بار» «بیش بارماق بر دکل کوپ فرقی بار»

بیقین

بیشلاماق — بش ایتمك*

بیشتوغ — ایو بیشمش* بیشکین* پخته

بیش بالیغ — ترکستانده چینه قریب بر مملکت اسمیدر*

بیش اریق — ترکستانده خوقنده قریب بر موقع اسمیدر*

—« مثال »—

« حاکم فرغانه خان عدل ناك» «بیش اریغدین اوتمین اولدی هلاك»

بیشقارماق — دوشمك* تذکر* تخطر وتفکر ایتمك* تخیل واندیشه*

بیشیك — کدی* بسه* میشق* حره* کوربه*

—« مثال »—

پیش پیش دیدم پیشکرلریم قاچیب کیتی تو تای دیدم تو روب سچراب آشیب کیتی

بیشیك — مهد* کهواره*

بیشیمك — صللامق* ترتمك*

بیطاق وبیطال — قصراق آت* دیشی بیطل* بیه* ماچه مادیان*

بیغ — بیق* شوارب* موی لب* قصد* امل* فکر* عزم*

—« مونس »—

« ایکی یاندین دیلاورلار چیکیب تیغ» « قیلیبان بر برنینك جانیغه بیغ »

بیغلامیش — اتمام اکمال* انجام* نهایت* غایت* پایان بی حد*

بیغو — طوغانه بکزر برنوع شکار قوشیدر*

بیقرنات — مصروف* خرج*

بیقین — پهلو* وتیکاه* یانباش* قبورغه*

—« مثال »—

« بهادور ایدی رزم ده اولدی تنك» « بیقیندین اوتوب کیتی تیر تفنك »

Digitized by Google

بیکین

بیك ——— بك * آمر * حاکم * کبار * متصرف * صاحب * سردار * دره بکی *

بیك ——— بویوك * بزرك * جسیم اولوغ *

—« مثال »—

« بیك تخت اوزره مقام ایلدی »

« وصیت ایشیکا قیام ایلدی »

بیکات ——— بیوکلر * آمرلر * آزاده قیز *

بیکاج ——— محترمه خاتون * خانم * آیم *

—« مثال »—

« دهر زالیدین مجرد ایلیان قیلدیم طلاق * بولدیم هر کزقوان کیدك جهاندا بیر بیکاج »

بیکاتمالك ——— بکتمك * پسندایتمك * انتخاب ایلمك *

بیکز ——— ایشق * رونق * نور * درخشان *

بیکه و بیکا ——— محترمه قیز * کوچك خانم * اصلی بك خاتون * هنوز * تأهل ایتمیان قیز * هندیلر بیکم صاحب دیرلر *

—« مثال »—

عشق که یولسایامان وبخشی دین باك ای کونکل * یوق تفاوت کر بیکه بولسه و یاخود کر میرك »

بیکیك ——— بند * مربوط * باغلی *

بیکیم ——— بك خاتون * خانم *

—« لطفی »—

« رازدیلی کور کلی جانانمه آیتینك »

« احوالمی اول بیکمه وخانمه آیتینك »

بیکین ——— مانند * کبی * طبق * مثل *

—« مثال »—

« کیم کوروب نرکس بیکین کوز بیرلا کل دیك یوزلادین * بیل کا بریب عقل و فهمین مست و حیران قالمدی »

بیلتورغی

بیل ——— بیل * کمر * میان * کرکاه * اینجه طار یرلار

بیلاو بیله — ادات ربطدر * ایله * ایلان کبی * مع * با معناسنه *

بیالی ——— الدیوان * دست پوشك * بهله * بلاکای *

بیلاغ ——— بیله کوطاشی * مسجد * قیراق *

—« مثل »—

« بدنی آیینه تیك صاف تورور »

« بیلکی نقره شفاف تورور »

بیلاك ——— قوللك نبضه یری * رصغ * معصم * ساعد *

بیلاك یوزك — بیلازیك * معصم * اساور * دست بند *

بیلاکجه — مجرملرك اللرینه اوریلان زنجیر وبند کونده وحلقه *

بیلاکی و بیلالی آنك یانندہ * مصاحبت ده و معیتنده برابر

—« مثال »—

« کیم کیلور تاجر خطایی زاد »

« بیلالی بیرکنیز خوب نهاد »

بیلامالك — کسکین ایتمك * ایتی ایتمك * تسنین تشحیذ ایتمك *

بیلان ——— با و برابر * ایله همراه * معاً

بیلاو ——— بیله کو * و بیلیکوطاش * قیراق

بیلباغ ——— قوشاق * کربند * فوته *

—« مثال »—

« بازار بارادور قیز کینه »

« بیلباغ آلادور قزکینه »

« یوز نار کرشمه لاربلان »

« سودا قیلادور قزکینه »

بیلتور ——— کچن سنه * سال کذشته *

بیلتورغی — کچن سنه کی * اوتکان یل *

—« نوایی »—

اولنسا دیب ایردینك نوایی تیرکوزای وصلیم بیله * بیلتور اولکانلار بیله آنی برابر بولدی توت »

Digitized by Google

بیلیك	
بیلدورکا —	قامچینك دستکینه اوریلان حلقه*
بیلکات —	اخبارات* حوادثات*
بیلکو —	نشان*طامغه*اثر*مهر*علامت*
بیلکولوك —	بلاو* معلوم* نشانه لو*
	—« مثال »—
	« عشق اوتیدین قوللوغونك داغنی قویدوم کوکسوما * اوزنی بونوع ایلادیم عشق اهلی ایچره بیلکولوك»
بیلکوت —	طوائف اتراکدن بر قبیله اسمیدر* بلغمش و طانغلش*
بیلکورمه —	اثر*علامت*نشان*اماره*فهرست*
بیلکورماك	افاده*بیلدیرمك*تبلیغ*اعلام اشعار ایتمك*تعلیمات ویرمك*
	—« مثال »—
	« زلفی وصلین ایستاسام رخسار مهر آفروزیدین * یوق عجب چون یل کیلیشی بیلکودور نوروزیدین»
بیلماك —	وقوف علم*معرفت کسب ایتمك*اعتراف حل وکشف ایتمك*
بیلنك —	مضطرب*کنك*ابسم*لال*الکن*
بیله وبیلا —	بیلان وبیلجی*دانشلی*معلوماتلی*
بیله —	برله*برابرجه*معاً*همراه*
	—« فضلی »—
	کل یوزونکدا زولفونکی باغ آرا نمایان قیل * لاله بیله سنبلی داغ ایتیب پریشان قیل »
بیلی باغلی —	طوغانه مانند برقوش اسمیدر*کنایته استور* وسپورکیه دخی اطلاق ایدرلر
بیلیك —	علم*دانش* فهم* مهارت*درایت* وقوف*معلومات * نشان* طامغه*

بیك	
	—« مثال »—
	«بیلیك شاه ایلاساحیوان نینك آتین* « نی تانك کرکیسا تابسا شاه ذاتین»
بیلیملیك —	دانشمند*عارف*ذکی*دانا*حاذق* هنرمند *
بکیم و بیکیم	اغاجه*خاتون*خانم*بی بی*طوطی* آیم*هندستانده خانملره بیکیم صاحب دیرلر*
	—« مثال »—
	«بیکیم صاحب منیك عرضمنی ایشیت» قپونکده برقولنك من دادمایت *
بنیجیك —	قوشیجی*آت*بنده جك آت وحیوان*
بنیك تات —	بر نوع طعام اسمیدر* یمك*وآش* وطورلو*
بنیکزامالك —	بکزمك*شبیه*نظیر*عدیل اولمق* مطابقه*مماثله ایتمك*
بنیکیز —	بیز*چوالدوز*چهره*یوزلرنکی* روخ*جمال*
	—« مثال »—
	« سفره باستوروق وهم کیکزآل » « پاکوی موی جنك وهم بکیزآل »
بنیکزیش —	شباهت*نظیره*مطابقت*مانند*
بیوه —	ثیبه*طول خاتون*ارامیل*بی زوج و بی شوهر*
	—« الله یار »—
	« شکسته بیولر نی دردی ایچون » « اسیر خلقنی آهی سردی ایچون »
بیه بیله —	قصراق مادیان*بیتل*اورغاجی*
بییك —	پیوك*جسیم*بزرك*اولوغ*سردار*

Digitized by Google

فصل پا

پات پات — اصواتدندر * چابوك چابوك * تیز تیزه دخی اطلاق اولنور * چوجقلرك دخی کیل و چامور ایله اوینادقلری برلعبدر *

—« نوایی »—

« توتوب کاهی زنخدانین مکرر ایلاسام پات پات * کوروب کل لار آچیلغان باده دین رخسار باغیدا »

پاچی — پیاده عسکری * والمان وسپاه *

پاخسا — چاموردن معمول دیوار قلعه * ورباط اطرافی * توپراق وطوله * وسرت کیل وچاموردن یاپلمش بنا *

پاداش — آیاق کیراسی * مزدپا * پایندار *

—« امیر »—

کلبم ساری کرکیر سنیکز جان نقدی دور پاداشینکز * کوز اشکی برله سوسپیپ مژکان بولور فراشینکز »

پاده — سورکی * خرکله * صغیرت ماج * اوکوز واینك سوریسی *

پاده جی — سوریجی * راعی * چوبان *

—« صوفی »—

« بو شبهه لی جهاندا بی شبهه مال قیدا »
ای پاده جی نادان آش حلال قیدا »

پارخی — حربه * نیزه * سنان * مزراق *

پارلاماق — منور متجلی * شعشعه کسب ایتمك * ایشق لنماق *

پارو — کورك * بیل * کتمان *

—« مثال »—

« که بالچیغ پشته سین نوکی ایتیك بیل »
« و یا پارو بیله قار آریتور ایل »

پازه — صپان * فلوق *

پاس — زنك * ژنکار * پاصلنمش ولکه لنمش * بی جوهر و بی طراوت *

پتك — پایتاب * آری قوغانی * مخبت * ومکدر * پتك کفش *

—« مثال »—

« کوزدین اوزکا یوق ایاقینکغه مناسب برکفش * مژه دین لیف قیلیب پرده سین ایتسام پتکینك »

پاکو — اوستره * موص *

پایه که — مسافرلرك قوندره چیقاردقلری محل * اوزاقدن آت قوشتورمق * جیریت *

پتیکه — قورصاق * روده * مصرین *

پتکه — صاریق * عمامه سونجندن صاریغنی کوکه آتمق * وهوایه فرلاتمق *

پخته — پاموق * پنبه * ماموق *

—« مثال »—

« تیقبان پخته قیلدی محکم آنی »
« ظروفلارانك آراسنی یعنی »

پراولیك — اسارت * مملوکیت * عبودیت *

پران — اوق کبی اوچوجی * تیز * توند * چابوق

—« مثال »—

« اوقی کیم اول اوت بیرلا پران بولوب »
« عدو خیلیغه آفت جان بولوب »

پرپی — ییلان طاشی * جدوار خطایی *

پرتل — پرتی * اوفق دفك * اشیا والبسه * اشتور و یابو یوکی پرتل *

پرزم — برنوع فاصولیه ولوبیا وبقلا *

پروانه جی — فرمان بر * مابینجی * سرقورنا * باش وکیل وصدر اعظم قایمقامی ومعاونی *

Digitized by Google

پلتك

—« مثال »—

«عرض ایتدی وقوللوغین بیتوردی»
« فرمانه جی یرلغین کیتوردی »

پری خوان — جندار اوقوییجی * ساحر وافسون کر * دف وچالغی وکورلتی ایله اجنه و زیان زده یی اوقوییجی وبوی ایدیجی *

—« محزون »—

« زلفیدین عنبر ساچار رخسار اوتیغه اول پری * اویله کیم مین تیلبه چون باشقار پری خوان اویناماق»

پست — المچق * واشاغ وپایان * تحت *

—« مشرب »—

«قدی خم لارده دورباری حقیقت»
« یاغار پست یرکا دائم ابر رحمت »

پسته — فستیق *

—« مثال »—

حرمتم باردوریارانلار بیر وبارینك آلدیدآ * اسمان نی پسته پوچاغی غه جاقیلدیم بوکون »

پشکال — یغمور موسومی * ایام بهار * ربیع * بلوتلی هوا * چوجقلرك کزلنمه اویونینك پیل له وانا یری *

پشه — سیوری سینك * ناموس * کوبه لك *

—« خمسه »—

« مکر وافسون غایتیغه یتیکوجی »
«پشه بیرلان پیل نی جفت ایتکوجی»

پلال — ذخیره کومه جك محل * اوره و انبار زمینی *

پلپوش — طونك ودسته نك ونوانك التنه قونیلان اغاج وپایه لر *

پلتك — طم طم * باصیق سویلر * لکنتلو * کلالتلو * په په * طوطله *

پوچك

پلقته و پلخته — بریانی قرلمش یومورطه و بر بولکی ایریلمش * پارچه * جزو * پاره * اندك آلنمش وبرمقداری جدا اولنمش *

پنجر — چوغندر دخی دینور * سلق بوستانی * پازی * پانجار * اسیای وسطی ده لبلبی دیرلر *

پندوك — چیچك مغی ومغجه سی وفیندوقی و بوداغ یری *

پنه — کوشه وکیزلی یر * پنهان اولنه جق مقام * وجای خم * سنکر * دشمن وظابطدن اخفا اولنه جق یر *

پنه لاماك — کیزلنمك * پناهلنمق * تستر ایتمك *

—« مثالی »—

«دلبریم قایدین کیلاسین روی مالینك پنه لاب * مین سینکا الما بیرایم آلتی باغنی آرالاب *

پنیر — جبن * پنیر * لور * پلله * پنیر مایه *

پو — چو * بو * تکو پو جستجو کبی کلمه سندندر

—« راجی »—

« یتیب بر بریغه ایلاب تکو پو »
« مونکا اول یتکیروب تیغین اکابو»

پوپاماق — پلتکله مك * طم طم سویلمك * په په لنمك * طوطله سویلمك *

پوپوش — هد هد قوشی * پوپتوش * پاخته *

پوچ — قوف * یرامز * بوش شی * اجوف * خالی وکواك *

پوچلیغ — بوشلیق * یرامزلیق * قوف واجوفلك *

پوچك — قلب وناسره پول وسکه *

—« مشرب »—

قلندر مشربینك مین ایکی عالمینی تیپیب اوتوم * بهشت وحور وغلمانین پوچك پولغه ساتیب اوتوم»

Digitized by Google

تابولغو	
پوس	دومان*سبسك*كدورت*زنك*پاص*
پولاماك	نفس ایتمك*و پوف لمك* شدتلی نفس ایله كورکلاماك*
وپوفلاماك	
پول	پاره* اقچه*فلوس* كوپری وقنطره*
	—« مثال »—
	«یاراتغان تنكریكا قیلغیل توكل»
	«طمع قیلغه كیشیدین بیركینه پول»
پیاده لاماك	یایان كیتمك* مشی ایتمك* سواری سز یورمك*
پیازی	نوك* پیكان* برنوع سلاح* دیوه یوكندن معمول بر نوع قوماش* ایرانیلرك هاری دیدیكلری* تركنیه متاعی و بافته سی*
پیچ	ولدزنا* هرشیئك اوفاغ ویرامزی* پیس*برص*طولغمش وبافته وطولشمش*
پیرالاماق	صوبه وباجه و آتش دان وموری* كندیسنی كوسترمك* ابراز وارائه ایتمك* بكزتمك* نمایش* میدانه چیقارمق* شبه*

تاپلاماق	
پیس	اوپوز علتی*وص*بحق*ماخو*منكین* ایلق آدم*قاشی وكیرپكی دكولمش*
	—« مثال »—
	«پیس علتی انكا اولدی تاری»
	«كیتدی آنینك ایلدین اعتباری»
پیشمالك	تخطر ایتمك*پخته اولمق* مطبوخ* پزنده* بیشمك*
پیشقارماق	تذكر وتخطر و تفكر ایتمك*
پیشه ویشی	یاغده بیشمش اوفق كوجه ایتمك* وچورك وقویمان*انواع لقمه*
پیشوك ویشیق	مطبوخ*پخته*حاضر طعام*بیشمش
پیشیم	بر بشریم* بر كره ده بشه جك نسنه مقداری* بر دفعه لك*
پیاله	قوزه* ایپك* غوزه سی* بوجك تخومنیك طیشاریسی*ایپك بوجكی* چوجقارینك خانه خارجنده اویون محلی

فصل ت

تاب	بول*پرستش*زیارت* پیچ* بوكك*
تابو	سند وحجت*سجل*اطاعت*پیرولك* سجده ایدوب باش اكمك*
تابوغ	عبادت*پرستش*بولغمش شی*انقیاد* بیعت* طاپو*
	—« مثالی »—
	« شمشاد قامتنكا بولوب بنده باغدا»
	«ایلاب تابوغ همیشه توروب برایاغدا»
تابولغو	طابولغه دو بولغه اغاجی* ایلغای* ویلغین*كز*

تابین	بر بلوك عسكر*خدمه بلوكی*خاصه بلوكی*تابین وتابع وجزوو ومولحق*
تاپ	اثر*پی*نشان*علامت*امر بولمق*یافتن
تاپشورماق	تودیع وتسلیم* سپارش ایتمك*امانت ویرمك*
تاپقو	آزار*شتم*تقریعات*حقارت*
تاپقور	ارابه لر بر بریه زنجیرله قوشادیلوب درت وجهلو قلعه شكلنه كیرمش استحكام*طابور*مفرزه*كاهل*تنبل چكنه مك*ازمك*بشعشه پاش اولمق* تلعب ایتمك*
تاپلاماق	

Digitized by Google

تاتو	تار تار
تاپماق — بولمق • پرستش ایتمك • غایبی موجود ایتمك •	—« مثال »—
تاپینمق — بوته طاپمق • بیعت و تبعیت ایتمك • تلواصه	«بدو وسوقوم و تاتوسی بیلان»
—« مثال »—	« اوشتر پرتل ویابوسی بیلان »
«اوغری اوشال لغم ایچیدین چیقیب»	تاتوغ — طاتمق • ذوق • لذت • طعم •
« هرنه تاپیب اویده تامین یغیب »	تاجانماك — کندینی بکنمك • تکبر ایتمك • نخوت و غرور •
تاپشماق — بولشمق • بیعت ایدشمك • تابلق • صداقت ایتمك •	تاجکین — کبر • غرور • عظمت • اولوغلوغ • خدیویت • جوش •
—« نوایی »—	تاجیك — یانجی معناسنه در • اوائل اسلامك فرسدن ترکه عربی قاریشوب اهتدا ایدنلره یانجی معناسنه تاجیك و طاجق دینمشدر • وشمدیکی حالده اسیای وسطی ده فارسی تکلم ایدنلره تاجیك وترکی تکلم ایدنلره تات تعبیر ایدرلر •
«شرط قیلدینك کیم سینی مین اوتورای اولتورمادینك • چون تابولماس سینك سوزنکا عهد و پیمان قیل مغیل»	—« مثال »—
تاپیرجیماك — حرکت ایتمك • قلدامق • جون پیدن •	«ترك و تاجیك اوزبك و صحرایی لار»
تاپماك — حرکت جنبش ایتمك • قلدانمق •	« دشت قبچاقده کدای و بای لار »
تات — ترك حکمنه کیرمش اولان قوملره دینور • تاجیك کبی • برشیئك لذتینی تات مق • امر چشیدن •	تاخیل — مزروعات • زخیره • صولی یر • برنج • شالی ایکمکه قابل اراضی •
—« مثال »—	تاختوق — غلاف • ظرف • قاب • قین •
« جوهر عرفاندورور سرمایه اصل وجود • سود تاپماس سین دیماکدین اوزبك اوزبك تات تات »	تار — صیق • تنك • ریسمان • تیل • تاریك •
تات کند — ترکستانده بخارا ایله سمرقندك بینده بر قضا اسمیدر •	—« لطفی »—
تاتلاماق — ارامق • اقتارمق • برشیئه شکر وقند علاوه ایتمك •	« بیرآغیز تارلیغنی سورمادی هیچ لطفیندین • کرچه اوپسته آغیز فکری داحیران بولدوم »
تاتار — النجه خان بن کیوك خانك اوغلیدر • مغولی طوانمندن برقبیله اسمیدر • تاتارستان وقرم اهالیسنه اطلاق اولنور	تارتار — داردار • تك تك • ریشته ریشته • چیکر • وزن ایدر • عروج •
تاتماق — تشوق ایتمك • ذوقیاب اولمق • چاشنی آلمق •	—« مؤنس »—
تاتو — میدللی • وصغیر آت • طای • تاتی •	« شعله تارتار بوکیجه آهیم فلکایامکر »
	شمع نزری ایلتادور عیسی بیمار ساری بیل

Digitized by Google

تاریچین تارتماق

تاراغ — شانه • موشط • تراق •

تارام — پاره • قطعه • پارچه • جزؤ • حصه • بولك •

تاراماق — مشط ترجیل ایتمك • ترالامق • ساچی صاپامق • شانه ایتمك •

—« مثال »—

« سنبلونکنی تاراغاندا کل اوزاتانك دورعرق • کیم بولوتلیغ کیجه نینك البته بولماس شبنمی »

تارایجی — ایکنجی • ذراع • کشت وکار صاحبی • دهقان • یر وترلایی یاریجی • صپان ایله شودکار ایدیجی • چفت وقوش سوریجی •

تاراولیك — طارغینلق • انقباض دل • وضجرت • الم وکدرلك •

تارباق — صیجان یوه سی • خانهٔ موش • فاره دلیکی • سچقان • چچقان •

تارتاغین — تارمار • پریشان • طاغنیق • پراکنده • افسرده • طارمه طاغین • دارماداغین

تارت وبیرت — طاغینق • پریشان • یغما وتاراج • قاریشیق • مشوش •

تارتماق — چکمك • الده صاللایوب آتمق • وزن ایتمك • انداز ومیزان ایلك • سنجیدن • حالنه وقوف پیدا ایتمك • کشیدن •

تاریچین تارتماق — دار ایچین تارتمق • تأوه ایتمك • آه چکمك • ایکلاماك • اون وناله ایلك • افسوف وندامتله نفس چیقارمق •

—« حکمت »—

«مدینه کارسول یاریب بولدی غریب»
«غریبلقدا محنت تارتیب بولدی حبیب»
«جفا تارتیب یاراتغان غه بولدی قریب»
«غریب بولوب عقبه لاردین آشدم منا»

تارماتماق

تارتیش — انقلاب • معاند • چکشمك • وزن ایتمك • کشمه کش •

—« مثال »—

« کارفرما بیراولورسه ایل تارتیش کورمکای • کشمه کش نی ملك کورکای نی حکومت انقلاب »

تارتیشیق — چکشمه • کشاکش • معارضه • مدافعه • کفت وشنید •

تارتیغ — هدیه • پیشکش • تحفه • ارمغان • یادکار • برکذار •

—« مثال »—

«تارتوغی کرچه کورشده آزایدی»
« بی بها بر طویغون بر باز ایدی»

تارغاجی — مهاجرین کروهی • کندی مملکتندن دیکر بر حکمدارك مملکتنه کچمش اولان قبیله • ترك دیار ایدنلر •

تارغامیش — هجرت کورمش • طاغیلمش • پریشان اولمش • مال وملکنی ترك ایتمش خلق و اولوس • ایلات •

تارقامامق — طاغلمق • پراکنده • پریشان اولمق •

—« مثال »—

« کرآجب اتیسالار کلکشت ای جان وکونکل تارقانك • نیدین کیم سیز بیرآی هجری غمیدین مبتلادورسیز»

تارقالماق وتارقاشماق — متفرق • پریشان اولمق •

—« مثال »—

« دیرآیلنیك خجلتی حددین آشوب»
« شیخنی تاشلاب اویاتین تارقاشیب»

تارقاتماق — تقسیم وتجزی ایتمك • پراکنده وحصه ایلك • پای و بولك لمك •

تارماتماق — طیرماشمق • اورمه لمك • کوج حال ایله قلعه ودیواره صعود ایتمك •

Digitized by Google

تاسلاق

تارناو —— جدول* اریق* جوی ویاب جه* نوا و میزاب* آب ریز *

تاریغ —— داری* ارزن* طارغینلق* انقباض*

—« مثال »—

«تاریغ کبی سویولوب تلمخ کام لیغ بیرلا»
«تاریغ تاریغ که یغیشتوردی آلتونین تاریغ»

تاریقماق — منقبض و متغیر اولمق* جان صیقلق* خفقان و دلتنك *

—« مثال »—

«مین قوشی دورمین چندین چیقماغان
« دشت و وادی سیریدین تاریقماغان»

تاریماق —— پاش ایتمك* سپمك ورش ایلمك* افشان وساچمك *

—« مثال »—

«ارپه تاریب بغدای اورایمو ایکین»
«کورمادوك آشلیغ بجی بو غدای پیکین»

تاز —— حیاسز فادین* زن بی شرم* فاحشه* امرد تاختن* قوشمق* تاراج تاز* چاپ*

تازکل —— آبسم* لال* الکن* کلال* کونك* په په*

تازی —— سك شکاری* عربی لسانی وخدامی اوایتی* کوربجی*

تاساماق — آرمق* ایچروسی یانمق * پرستش ودل سوزلك ایتمك * بریسنك شرف و رواجنه وترقیسنه چالشمق*

تاسغراق — شراب قدحی* کاسه* پیاله* ایاغ *

تاسکی —— سلی* طبانجه شپاتی* تارسکی* توقات*

—« مثال »—

« آته سی بر تارسکی اوردی انکا»
«من نه قیلسام سین قیلوسین باق منکا»

تاسلاق — نامطبوع* تصارلغمش* نیرنك* چپلاق

ناشراباد

تاسلاماق — فضولی ادعا ایتمك * بوش تفاخر* صاتمق* اوزنمك* لاف زن* بالابردار*

تاسمه —— چی قایش* چرم خام* قولان قایشی* قومار نوعندن بر لعب که تسمه اویونی دیرلر *

—« مثال »—

« بو قیمار و بو اویونده مطلق»
«حیله سی تسمه سیمدیر لار خلق»

تاسه —— غصه* اسف* قایغو* غم* اندوه و کدر*

تاسه لانماق تاسف ایتمك* مکدر اولمق* ضجرت وقساوت ایلمك* ملول ومحزون اولمق

تاش —— طاش* حجر* سنك* بعید * دور* فرسنك* فرسخ * خارج* بیرون اغاج وچاقریم* کلمه آخرینه علاوه اولور* دمور تاش کبی*

—« نوایی »—

«تاوش کیم اوی تاشیدین کل سه دیرمین باغری تاشیمدور * ایشیکدین صایه کیرکاج ساغنورمینکم قویاشیمدور»

تاش باقه — قاپلو باغه* طاش باغه* سنك بوشت توسبغه *

تاشتق —— رنوع بوش یای* وکمان وقوس*

تاشقاری — طشر وطرفی* خارج بلاد* بیرون* طشری* بره*

تاشقون — طغیان* سرشار* خروشان* چوشان* فیازان* طاشمق*

تاش قورغان ترکستانده بلخه قریب بر شهرك اسمیدر* قلعه سنکی نه دخی اطلاق ایدرلر*

تاشکند — ترکستانده مشهور بر شهر عظیمدر* شاش دخی دیرلر *

تاشراباد — بخارا ایله سمرقندك مابینده بر شهر اسمیدر*

Digitized by Google

تارغه	تاقی وتق
تاشلاماق — آتمق* انداخت*ارما*تبعید* دفع* طرد*رد*اخراج ایتمك* —« مثال »— « چوپر خاشدین خصم بولدی نزند» « انکا تاشلادی ایلابیجان کمند »	—«مثال»— «مونینك اورتانجی اوغلی بای قرادور» «جن دوربول انکااول هم طغادور»
تاشماق — طغیان وتجاوز وازدیاداولمق* —« مثال »— « همه راحتیم قاشیمدین آقه بیردی کوزیاشیمدین * که جنون سوبی باشمدین تاشه بیردی باره باره »	تاق — تك برنوع اغاج اسمیدر*یکه* بر* واحد* یکتا*بلند* ایوان وکیوانك شرفه سی بیوك بنالرك زوروه سی وبالاسی*پیشتاق*ورواق دخی دیرلر*
تاشنو — ایاق قاپلری چیقاریله جق محل* پایکه*قاپونك ایچرو طرفی*	تاقر — قتی*قورو* صرت یر*قاق* کزرکن طاقردی ایدن محل* اوت بتمز و طاشسز بر موقع * صو ایچون چوبانلرك مراجعت ایده جك مکانی*
تاشیرغانماق — حیوان طرناغی * اشیندوررب کنارندن*سورتمك*طاشرمق*	تاقاووتقه — نعل*آت نعلی* —« مثال »— «هم آلتون ایکارداغی آلتون لجام» « هم آلتون تاقاوداغی آلتون ستام»
تاشیق — طاشقین*جوش وخروش* پواره*	
تاشیماق — پك زیاده مجروح ومضروب*اولمق مضطرب* زخم خورده *	تاقاوجی — نعلبند* سوم تراش وبیتر* سایس* میرآخور*جلودار*
تاشیماق — بر یردن چیقاروب دیکر یره کتورمك نقل حل کوچ ایتمك* طاشینمق*	تاقتوق — لحاف*غلاف*ظرف*توتون وتنباکی تاوله سی*توکروك حقه سی*قاونوس تونجه*غولچه*
تاغ — طاغ*جبل*کوتل* تپه* —« مثال »— « انی غم تاغیده آواره ایلاب » «قیانی تیشه سیدین پاره ایلاب»	تاقاق — ایلشدرمك* شدوصل ایتمك*باغلامق تعلیق وربط ایتمك*اصماق*اویزان* سرنکون ایتمك *
تاغار — قاپ*ظرف* طوبره* کیسه وخالته * —« مثال »— « یخشی قاوینك معدنی پیکندوآغار » چارجوی ده تاغار کوبتور قراکولده زغار	تاقه — قلاب* چنکل * صارغی * شست* غولطه*منفرد*برتك*تاقاو* —« مثال »— « بر تاقه کبوتر اوچتی تامدین » « بشقه لری توره کیچتی بامدین »
تاغاجا — هلاکوخان وابافا خانك امراسندن بریسنك اسمیدر *	
تاغوغ — طوق*دجاج* مرغ*خورس*	تاقی وتقی — دخی اداتدر* ینه* چنان وچنین * هم* بونی*
تاغه — دایی* والده نك برادری* طاغایی*	

Digitized by Google

تالاش

تاقیشماق — ایلشمك * مربوط اولمق * مشاركة ایتمك * طوقوشمك * حزل وشقه *

تاقیم — لوازم * آوانی * اثواب * زمره * كروه * اسباب خانه * آت طاقیمی * جبدوق *

—« مثال »—

« بر بدوآت منكا احساك ایتدی »
« تاقیمی برلا درخشان ایتدی »

تاك — آصمه * تالار * درخت انكور * تك فرد * یالكز *

تال — چپلاق * عاری * دوز * سوكوت * دال * سوركون * شاخ * نهال * بید * خلاف * مجنون بید *

—« مثال »—

« كونكلوم همیشه تال كیبی تیتراسا
نی تانك * كیم وعدینكیز منینیك
بیله دایم خلاف دور *

تالا — یغما * یشیالیك * چایر * غطس * غواص افكاره وارمق * دوشمك * تالان بعید دفعه * مره * كره *

تالاب — ایرمق * نهر * چای * حوض تاراج * طالامق * اسیای وسطی ده تومن خیرآباده برموقع اسمیدر *

تالابیماق — استك ایتمك * دیرنمك * قبردانمق * طلب ایتمك * التجاو دخالت * ابرام اتمك

تالبیتماق — اوینانوب صیچرا شمق * تلاشلنمق * تلباسه ایتمك * چارپنمق * ته ته لنمك *

—« مثال »—

« قتیغ تاش اوزرا تالبیتماق غه دوشدی »
« سونكا كلار جسمیده سیماقغه دوشدی »

تالاز — كردباد * قویان *

تالاش — تلاش * خلجان * عجله * یقه یقه یه طوتشمك * كوشش * قودروب جنك ایتمك * دست بكریبان *

تالغوم

—« مثال »—

« انداكه غازی شه فرخنده بخت »
« تاج الاین ذیب تالاشورایردی تخت »

تالاق — طحال * سپرز * اسبرج * تلاق * اوت *

تالاماق — تالان ایتمك * اورمق * چاپماق * غارات وچپاول اتمك *

—« مثال »—

« تیلرام عشق یولی ایچره سبك بار اولمق »
« یوق وباریم منینك ای دردو بلاخیلی تلانك »

تالان — تاراج * یغما * غارات * نهب * تاز وباز ایله اسیر ایتمك *

تالای — چوق * كثیر * فراوان * بسیار * كوپ * اوزاق و بعید * دور * مجهول و بیلدیك كمسنه *

—« مثال »—

« قاشینك كه روم ختن نی تمام اولجالادی
ساچینك خیالیدا اولكیم ختن ایلین تالاغای

تالغه و تالغاق — موج * كوهة دریا * طلاطوم * كولاك *

تالغاماق — تفریق ایتمك * نجزی اتمك * پریشان منتشر قلمك *

تالغان — یومشق * نرم * ملایم * میوه * اولگ *

تالغان ایتماك — یومشاق ایتمك * جكنتمك * یاغه قورلمیش و بریان اولنمش اون * تلقان *

—« مثال »—

« آلویب جولدو توتوب یارماقغه
..... قالغان * دیكیل كیم ایلامیش
لارتاغ نی تالغان »

تالغوم — موج * كوهة دریا * كیرداب * انقلاب هوا * تالغه *

Digitized by Google

تام

تالقیج وتالغیج — طالبجی* اولان غـواص* دالیجی وغطاس*غولطه چی*غراق*

تالکو — برنوع شکار قوشیدر اتالکو*

تالماق — طالماق*غطس*غواص*غوطه* افکاره وارمق*خسته و مریض یورغون اولمق*ملاحظه وتفکر*

—« مثال »—

« تالنـه تالنـه قوللرم تالدی »
«خیوه دیك اولك ده نازلی یار قالدی»
« سیویب الغان یاریم کیلمه باردی»
ازلده قسمتم سوغه غرق اولدی»

تاله — تلاش*قامیش*وبشقه بونك کبی شیلر دن قیریلوب آیریلان پلاخته وپارچه

—« مثال »—

« تاله تاله بی اوقونك کونکلومدا کویاسیندی کیم * یتورولوب دور ناتوان کونکلومدا بربر لاله لار »

تالیجی تالغیجی — طالغیج*غواض*غوطه جی*

—« مثال »—

قیل اوزلوك دشتنی طی ایتاسانك
مقصد دا آسایش * نی تانك یتسا
حرم ایچرا بیابان قطعی دا تالغان»

تالیقماق — خسته ومریض اولمق*

تالیغه — خلجان*شتاب*اضطراب*

—« مثال »—

«باری آغزی دا تیلبه ایت دیك تالین»
«عددا ولی ایت توکی دین قالین»

تام — دام* بام خانه * بنا اورتوسی* سقف تمام* قطره ودامله*سطوح*

—« مثال »—

« یاغین دین اینك تامی نم کورماکان »
« چاقین شعله تامیغه تیکوزماکان»

تاموغ

تاماغ — دماغ*تماغ*کام*حلق*تماق*بوغاز*

—« مثال »—

«سوزدورور کیم کیلتورور دیکوجی
باشیغه بلا * ایستاسانك راحت
اوتور تیلنی تاماغنکه تقیب*

تاماخسا — برنوع چیبوی*میخچه*سیخ*مسمار* انکسار*

تامجی تاشی — قطره*طامله مقدار*ریزه*دامله

—« مثال »—

« تامجی دیك* ایشکیم ایس کونکلوم
اوتی دفعی اوچون* که بدن کلباسینی
قیلغانی ویران تامادور »

تامشیماق — طامله طامله صو ایچمك سوق اتمك*

تاملاماق — تقطر ایتمك*سایع* سیزوب قطره قطره دوشمك*

تامله — طاملا* قطره* ذره*دانه * دامله

—« مثال »—

« تم تم تامه دورخـون دلم ایکی
کوزومدین * عیب ایلامکیز بیخود
اولوب کیتسام اوزمدین »

تاملماق — تاملاماق* قطره*ودامله

—« مثال »—

« نغمه دین اونی دم تاپار ایردی»
« باده دین یاغ هم تامار ایردی»

تامور — عروق* رك* طاشك واغاجك یول یول آیروسی ودمار* آخر تلك قردانش* ریشه*قبیله*اورغ*تیره*

تاموغ — جهنم* دوزخ*سقر* سعیر*

—« مثال »—

« نی که قلیب قصد اینك امری یوق »
«اوچاغ امیدی وتاموغ بمی یوق»

Digitized by Google

تانکلا	
تامیزماق —	تقطیر ایتمك • قطره قطره مایعی سیزدیرمك• طاملاتماق •
	—« نوایی »—
	«جامغه چون خود قویاآلمای آغیز»
	« پخته بیلا آغزیغه آنی تامیز»
تامیشماق —	سیلان ایتمك • تقطرایتمك• داملق• قطره‌قطره نزول ایتمك• تامك•
تان وتانك —	شبهه•انکار•تعجب غریب•
	—« بهجت »—
	ای پری رو آستانینك اوزره قان توکسام نی تانك• خط یازلمق رسم ایرور شنکرفدین باب اوسته»
تانسوغ —	تنزوی خطابی•عجیب•ارمغان•هدیه نادیده•یادکار•تنسوخ•
	—« بهجت »—
	«انداکه بودایره اوردی خیال» «اورتاغه کیلتوردی بوتنسوخ مثال»
تانغو —	منکر•دونیمش•مدول ایتمش• طانیمش کذب• دروغ •
تانقلدو —	طانقیردی• انکارائدی وعده‌سندن دوندی• چوردی•
تانك —	سحر• صبح•شفق وعجب• طلوع• اول‌روز•پکاه
	—« مثال »—
	« مدرسه کنجینی غم آبادایتیب» «تانکرین اقشامغه چه فریادایتیب»
تانك آتمق —	شفق سوکمك•صباح اولمق•
تانك قالماق —	طوکه قالماق•حیرتده قالمق•تعجب•
تانکوقلاتماق	استغراب ایتمك• محو وطالمق• طوکه قالماق•متحیر•
تانکلا —	یارین• فردا• ایرته• کلیجك کون یوم آینده• آنی•

تانوق	
	—« مثال »—
	«ایش کورکین کوب حولوقا»
تانکلاغی کون	« لیکن ایش تانکلایابورلقا» فرداسی•یارنکی کونی•پکاه•یوم آتی
تانکلایین —	عل السحر• صباحلین•
	—« الله یار »—
	«ایدی خردقولاغینه باتورده آفتاب»
تانکلاماق —	کیم بارسه پستلیك بیلا تانکلاعلوچیقار
	تعیب تقبیح ایتمك• شاشمق• تعجب ایتمك•
تانکلاتماق	استغراب ایتمك•سحروصباحه قرشو اوتورمق•طلوعه قدر بکلمك•
تانکلای —	آغزلك یوقاروسی• کام•تماق•
	—« مثال »—
	«تاقلایندن قان آلنسون اول آتینك» «یخشی اولماسه آنی تورمای ساتینك»
تانکماق —	یولك باغلامق• دنك یاپمك•باربسته• تنك•چفت•ایش•برابر اتمك•
تانکوت —	چین طرفلرنده برقبیله اسمیدر تونکای چرچوت دخی دیرلر •
تانکیز تماماق	متعجب اولمق• حیرتله باقمق• محو لولوب باقه قالمق•
تانلاماق —	تفریق• تفریدایتمك• آیرمق• کزیده ایتمك • جدا• انتخاب• طانیه جك درجه ده سیحمك •
تانماق —	انکارایتمك•اقرارك ضدی•منکر•
	—« مثال »—
	« قرق توقوزده عشقنك توشدی کویوب یاندیم • مجنون صفت خیل خویشدن قاچیب تاندم»
تانوق —	شاهد•کواه• اثبات• برهان• دلیل•

Digitized by Google

تاوشالماك	تاووشماق
	—« مثال »—
	« شاهد عادل آنکا یالغان تانوغ »
	« تهمت ایدرکه درم آلغان تابوغ »
تانوقلاماق	اعتراف • اقرار ایتمك • ثابت اولمق • طوغری سویلمك • صدق ایده‌رك انکار ایتمامك •
تانیش ——	بیلدیك • معرف • آشنا • دوست • معلوم • کورلمش ومشاهده اولنمش • بیلمی • دانسته •
تانیماق ——	بیلوب تشخیص ایتمك • بلمك واکلامق • اکلایوب تصدیق ایتمك • تخطر ایتمك •
	—« مثال »—
	« هلال اوقین توزوك اورمش کونکل کا
	تانما که بار • یاینده کیریلیك وقاشی
	دین اوق ویاسی هنوز •
تانیمال ——	طانیلمش • بیلنمش • بیلدیرمك • مجرب الاحوال • سنجیده • حال دان •
تاو ——	تاوتاب • هنکام • فرصت • بعید • دور • طاغ • چاغ • بیچ • سو • راده •
تاور ——	قاب وظرفك اطرافی وکردی • محیط وحلقه • دائره • چوره • جواله •
تاوسماق —	عشقنه قدح تناول ایتمك • مسرور وشادمان اولمق • بریسنك اسمنه مدام ومی ناب ایچمك • قارقاف •
تاوشالماق —	خسته • ومریض وبی درمان • بی حس و حرکت • رنجور وناتوان • ضعیف • کسل • دردلی •
	— نوایی »—
	« طاقتم کر قالمدی تارتارغه محنت
	تاغینی • نی عجب بویوکنی کرافلاك
	چیکسا تاوشالور »

	تاووشماق
تاولاماق —	تاوه کتورمك • چویرمك • تربیت ایتمك • آت وحیوانانه بیطرلیك ایتمك • پرهیز ایله اصلنه ارجاع ایتمك •
تاولانماق —	تاو بولمق • سمیرترمك • قیورالمق • بتاب ایتمك • ایپ واوتی قوتلتمك • بیچ وتاب •
	—« حکمت »—
	عاقل ایرسانك غریبلارینك کونکلین آولا
	مصطفی دیك ایلنی کیزوب یتیم کاولا
	« دنیاپرست ناجنسلار دین بویون تاولا »
	« بویون تاولاب دریابولوب تاشتیم منا »
تاووشماق —	اتمام واکمال • انجام • نهایت وغایتنه ایرشمك •
تاووش ——	صدا • ندا • سس • آواز • شماطه • طبطاب • ایاق سسی وسائر نسنه •
	—« مثال »—
	تاووش کیم اوی تاشیدین کیلسا دیرمین
	باغری تاشیم دور • ایشیك دین سایه
	کیرکاج ساغینورمین کیم قویاشیم دور »
تاووشقان —	طوشان • خرکوش • ارنب •
	—« مثال »—
	« هر بوته نیك آستیدین تاووشقان »
	« سیچراب توروبان بولورکوریزان »
تاووشقان — قوردی	چیل • خفاج • برنوع وحشی یاباغی طوق •
تاووشقان — اویقوسی	مساحه • اهمال • اندیشه وتفکر • طالمق
تاووشقان یللی	بیله‌رك بیلدرمك • نیم خواب •
تاووشماق —	سال ترکان دائره سنك دردنجی یلیدر • جسارت ایله قیام ایتمك • قالقمق • صیچرامق • خیزایتمك • سرعت ایله صالالانوب کیتمك • جلدوچابوك • پات پات یورمك •

Digitized by Google

تایجاق

تاووشمیش — امانت* تسلیم* تودیع* سپارش* تاپشیرمق* موقت براقاق*

تاووغ — طاوق* دجاجه* مرغخانه کی* فرخ*

تاوولقا — طوغلغه* بهادرلرك باشنه کیدیکلری

وتاوولغان — پولاتدن سووت وزره ادواتی* دوبولغه*

—« مثال »—

«کوش دیك یاروق جمله نیك کوپه سی»
«باش اوزره تاوولغانلاری چرکسی»

تای — مدیللی* آت یاوریسی* تاتو* تك* دنك* دوه یوکنك برطرفی* دونان وغونان* قای* لغزیدن*

تایاغ وتایاق — طیاق* طیانه جك دکنك* عصا* صوپه* کلتك* تربیه خمجه سی* دسته* چوپ* دستك* پشتبان*

—« مثال »—

أوخشاتنی قامتینکغه صنوبرنی باغبان*
بیچاره بطاس ایرمیش الف دین تایاغنی

تایاغلاماق — طیاق آتمق* ضرب ایتمك* استوار ایتمك* پاینده قویمق* طیاقلامق* اورمق* تعزیر*

تایاماق — دستك و پاینده قویمق* یاصدامق* تکیه ایتمك* قوت ومتانت ویرمك* معاونت وحمایت لندیرمق*

تایانجاق — متکا* نیزه* تکیه گاه* خاده وعصا طوتمق* ارقه ویرمك*

—« مثال »—

«منکا کوپ ظلمی یوك ایتدیك دیکر بر
کیمسا کا ایتما* که بر باری کران
هجرینك تایانماس کمسه بو دردا

تایجاق — قیاجق یر* طایریله جك محل* سیریله جك یر* لغزانك* طایغاق* بوزلی موقع* یخمالك*

تایطاق

تایش — خطای لسانجه معلم* خواجه* کاتب* مکتبدار* اهل قلم ودیوان* میرزا ونویسنده*

تایغاج — قیاجق صولی وبوزلی محل* منجمد* یخلمش* سیریله جك مواقع* ایاق طوتمز ارض* سیوشیق یر*

تایغان — خون خور کوپك* ونجس حیوان* روسیه ده بر مملکت ودربنداسمیدر* بندر* جبل هندوکوشك فوقی* ایاق وسم طوتمز کوه*

تایغور — چوق قایمجی وطایمجی* قیراق ایله قایمجی* یخمالکباز*

—« مثال »—

« یلکو سیز بحر و بری آمونی یخ
کوفریسیدین* باخبر بول کیجه منك
آتینك ایاغی تیاجاق »

تایلاق — ایکی یاشنده کی دوه* هنوز جهاز قویولمامش بوته* دیوه یاوریسی*

تایماق — قایمق* طایمق* موازنه* یوکی دنك دنك ایتمك* سرعت ایله طاقمق ویوکلمك* ایلیشدیرمك* زیج ایتمك*

—« صوفی »—

«هدایت بولیدین تایدیرمه پایم»
« ضلالت اهلیدین قطه خدایم »

تایمغور — قایمایجی* طایمایجی* سیریلمایجی*

تاینغ — قایار محل* قایر* طایغاق* وبولاق یر* شیلتیق موقع*

تاییلاق — قایماق لك* طایماق لك* سیریلماکلك*

—« مثال »—

«کنه لاریدا بولنسه کیمسه اسیر»
«تاییلغاج ایاق بولسا اول دستکیر»

Digitized by Google

تتال و طتال

تب تب — اصواتدندر * قورقوتمق ایچون وکوپکلری قیزدیرمق ایچون مستعملدر * چوجقلرك چاموردن ایتدیکلری برنوع لعبدر *

تبت — تنخوت دخی دینور * چین و تاتارستان وترکستان وهندستانك اراسنده واقع برمملکت اسمیدر * خوتن ویارکند محازیسنده دشت پایمیر حدنده وکشمیرك شرقنده در * لاداق دخی دیرلر *

تبسی — سینی * لعلی * پاتنوس * حرارت دل *

تبسیرماق — حرارتدن قوریمق * عطشانلق * طوداقلری قبارمق * آتشلنمك *

تبی — تپی * دوابك نجاستی * نوری وترس * کوبره * ایرودانه لو صیق قار *

تبنکو — اکرك اطرافی وکناری * قالب * قالطاق * بلامه سی *

—« مثال »—

شهسواریم نیك ایاغین اوپکالی راضی ایدیم
آی ایله کون هر بریسی بر تبنکو الدیدا

تبه — ذروه * طوپ * دومسك * توده * تل * کوتل * پوکساك ومرتفع محل * الانك *

تبه لاماق — باش اشاغی ایدوب ضرب ایتمك * لیاق التی ایدوب چیکنمك * طوپلاماق * ادخار اجماع ایتمك * خمیر ایتمك ایاغیله کیل وچامور ولای چیکنمك * طین حکمت وفغفوری وکلال *

—« مثال »—

قل خواجه احمد نفسینی تپتیم نفسینی تپتیم *
اندین صکره جانانیمنی ایزلاب تاپتیم

تتال و طتال — بحر طویل * لغزك برنوعیدر * چیستان و بیله جه و شبستان خیال کبی مغالته لی بر معما طورنده در * تطال دخی دیرلر *

ترایکغو

—« مثال »—

« نه طتال ونه شبستان دوربو »
« لغز اربابنه آساندور بو »

تته — په په * که که * دلی الکن * طوطولوب یاریم یاریم سویلمك * توتله دخی دیرلر *

تتی تتی — اصواتدندر * طاوقلری چاغرمق ایچون مستعملدر * کیه کیه کبی *

تتیك — تیرانداز آدم * جست و چالاك * حامله دار * دلبر وتوانا و تنیج * دلی قانلی * قوتلو *

تجن — طاغ کچیسی وتکه سی * قیزغین وشدتلی وغضبلنمش آدم * مروایله اخل بیننده قبائل ترکمنیه نك مشهور بر بلده سیدر * دریای طژن معروفدر *

تجن جایی — کورکان واتراك بالاآبی وشرقی * دره کز وکلات مملکتی حذاسی وشمالنده واقع برمملکت ترکمانیه .

تحاقو وتاقوغ — طاغوق * دجاج * مرغ * طوق *

تحاقو ییلی — سال ترکان دائره سنك اونجی یلیدر * سال مرغ وتحاقو وطاوق *

تراغای — سروی اغاجی * طویغار * قواق * ترغای * فاخته قوشی * موسیچه *

ترانجه — ترك * پج * بی ادب چوجق * ناموسسز *

ترانك — دیرن * عمیق * کیریشلمش دف وطبلك سسی * کیرلمش دری *

—« مثال »—

« دایره نی ایلادیلار کوب ترانك »
« همده مهیا ایدی قانون وچنك »

ترانکغو — تیراك وعرعر وسپیدار اغاجی * قواق *

—« مثال »—

« قامتینك نازك وطوبی نازك »
« سرورعنا و ترانکغور عنا »

Digitized by Google

ترك وتيرك

ترتمق —— بلمامك • طانيمامق • نامعلوم ومجهول • كوريشلمامش •

ترچك —— عاری • عريان • پرده‌سز • يشماقسز • برهنه • چيپلاق • لوچ • لوخ •

ترجيق —— بهار علفندن دوابك طوقلغی • چمن وچايردن اغنامك سميردكی •

ترخان —— عفو عمومی • امتيازلو • وتكاليفدن معفو اولان اعيان وقبيله • ترخان اولان آدمدن بر شی آلنمز محاربه‌ده النه دوشيرديكی اغنامی ضبط ايلر وبلا رخصت حضوره كلور وتكاليفدن مستثنی و بريدر •

ترخان صياد بخارا خطه‌سنده قره‌كول ملحقاتندن بر قضا اسمی • ودشت قپچاقده بر قبيله‌در •

—« مخدوم قلی »—

«ايرتراق ترپانونك وقتدور يارانلر»
«منزل ايراقدور يوكلر آغيردور»
كيدان قيتيب كلمس بو براغوردور»
اجل يقانك طوتار بركون ترخان ايلماس»

ترزيق —— قويون قويروغی • دومبه • كرت •

ترس —— ظهر • تقليب • معكوس • پوشت • ارقه • چپه • سركين • كوبره • تيزاك • بالفتح الچق ودون وبی حميت آدم •

ترسان —— بالطه‌نك صاپی • تبرك دسته‌سی • پالتو صوپه‌سی •

ترشش —— ايران وتركستانده واقع بر شهر اسميدر

ترغون —— سميز • طولغون • فربه • ثقوم • سمين • برداقی •

ترك وتيراك —— سروی • قواق • سپيددار •

—« مثال »—

«ترك سارغارتيبان يوززارلار ديك»
« ساريغ آغريق بيلا بيمارلار ديك »

تركيلماك

ترك —— ضمه ايله اصل اولان اوچ سلاله‌نك بريدركه حضرت نوح عليه السلامك اولادی يافثه اشارتدر ترك انك برنجی اولادی وتركستان خانلارنك اوليدر • يافث اوغلانی هم ديرلر • صحرای رستايی •

—« نوايی »—

نوايی تركلارنينك تركی توتسه عيب قيلمانكيم • انكا بر توركن مهوش غمی محكم تولاشيبدور»

تركامك —— احتراز • اجتناب • تبعيد ايتمك • صقينمق • ونفرت ايتمك • تيسكينمك •

ترك —— خام قاون • بيشمامش خربوزه • نارسيده بيطيخ • صبيحه • تره • بر نوع حقارت اسميدر •

تركستان —— طاشكندك شمالنده روسيه جهتنده بر مملكت اسميدر • خواجه احمد يسوی حضرتلری انده مدفوندر •

تركمان —— بلخ ايله بحر خزر آمو دريا ايله روس وايران حدودی بيننده مسكون ومتمكن قبائله ديرلر •

تركمانليك —— مرو • سرخس • اترك كوركان طژن • اخل اراضی واسعه‌سنده اقامت ايدن تكه يوموت • ساريغ • سالور ايرساری قبيله‌لرينه منحصردر •

تركنمك —— كنيشلنمك • بول اولمق • وسعت لنمك • فراخ •

تركی —— قنجوغه • فتراك • بوكتورمه • ايكرك ارقه‌سی •

تركی باغی —— قنجوغه باغی • بوكتورمه باغی • وتسمه‌سی •

تركيلماك —— مانع اولمق • منع ايتمك • يساق ايتمك • براقامق • قداغان • دربار و رسم سلاملق وكورنش تعطيل كونی •

Digitized by Google

تغای

ترلان — بیوك برشكار قوشیدر* برنوع بیداو آتلرك رنكی ولقبی*

—« مثال »—

«ترلان آتلی یای سلاح لی قوچ یكیت»

« خبر بركیل بنم یاریم قیده دور »

ترموجاق — تره اوتی* مدیونس* شبت* كشنیش* یورونجه نك اولی*

ترمه — طاغلرده طوپلانوب قاله رق كوچن وتراكم ایتمش برف*

ترناك — برنوع خیار وتره و بادرینك*

ترنوه — كوچك دریا* ایرمق* چای* ارنه* نوخانه*

—« مثال »—

« ترنودن سوكلادور شلدیر شلدیر »

« بن سنكا عاشق بولدوم نیجه ییلدور»

ترنك — تازه* معتدل* صولمامیش میوه و فواكه* كیریلمش طبل ودیری*

ترنه — مضراب طنبور* وناخون* ساز آلاتی*

تسكری — ایكری* معكوس* ترسی* ناساز* طوغری اولمیان* چپه* واژ كون* یوزاوستی*

—« مثال »—

«كرهندایشی تسكری ایرماس نیجون

«ایسع یبردین ساوغ طراوت قیله سین

تسمه — برنوع لعب* قومار* قایش* حلقه*

—« مثال »—

« الده تورلار بوقیمارده هركسی »

« بر اویون دور تسمه سنده حیله سی»

تغار — تكنه* جاموردن بیوك ظرف* عسكره ویریلان تعیینات قروانه سی* تغاره*

تغای — دایی* والده نك برادری* تغه*

تكتیل

—« مثال »—

« بری عمو بریسی دور طغاسی »

« بری آغا بریسی اوت آغاسی »

تغایزه — تیزه* خاله* والده نك قزقرداشی*

تغماچ — افغانستانده كافری طوایفندن برقبیله اسمیدر* طامغه وكومرك وزكواة* وباج چینك* طامغا وعلامتی ومهری*

تفتیك — اعلا اینجه كچی قیلی* وقویونك بهارده قرقلان تازه یوكی وتویی* تیبت* وپتیی*

تقر — ترش* حامض* آچار* اكشی* قوری یر وزمین سخت* قاق* قدید*

تقرماق — ترشیماق* قوقیه رق اكشیمك* حموضت پیدا ایتمك* طعمی برآز متغیر اولمق*

تقوق — تحاقو* طاوق* مرغ* دجاج*

تقل — بریسنه خوش آمد* والتفات ایدرك قانع ایتمك* فوق العاده نوازش* و پولتیقه ویوزینه كولمك*

تك — اداتدر* حتی* دك* تاكه* محضا* كبی* مثل* مانند* انك تك* بونك تك* تیل* تاق* بر* یكانه* واحد* دم وخاموش*

تكاك — اصمه وخیار وقباق امثالنك سوردوكی اوزون قوللر* یورك* بیاره* دال* قول* بلك*

تكامیش — تعجیل* شتاب* سرعت* جلدی* چابوك تیز* بات*

تكاو — دره صویی* چایر وچمنلی صولی محل* كول* زه كش*

تكتیل — كمربند* قوشاق* قوشاقی بر طرز ظریفانه ده باغلیوب براوجی بر طرفه صاللاندیرمق* فوته* بیلباغ تك بند*

Digitized by Google

تلاج	تماجامیش
تکروك — یوارلق*مدور*دکرمی*تکلرك چرخی* توغلاق * غرغره* غادراق*تکر* جیلالك*کردیش*	
تکروماك — داورمك* دوندرمك* چویرمك * ایلاتورمك*کردانیدن*	
تکورمه — مدور*دکرمی* دوار* امردیکزمه* تیکزمه*وطوقوندرمه*نرسان*	
تکشمش — سلاطین حضورینه هدیه تقدیم ایتلك* پیش کش*	
تکنه — خیوه وخوقند طرفلرنده قادینلرك باشلرینه صاردقلری بیاض صاریق وصارغی و قصبه*اوزونجه پاپیلان قاب*ناوه* اغاجدن معمول قراوانه وکارساں*	
تکه — کچی*سرته*اوغلاق* بوز* تکه قبیله سی قدیم ترکمن عشیرتی اولوب اخلده*طرنده*پندی* مروشاه جهان وسرخس طرفلرنده مسکوندرلر*	
تکیز — دوز*طوغری*مسطح*برابر*راست* یکسان* وتیره*توز*هموار*	
تکین — آلت*زیر*تحت*تیکی* —« مثال »— « کل تیکیندا اولتوروب هر دمده ساغیندیم سینی * ذره دردینك اولماسون دردیدین خلاص ایتکیل مینی»	
تلا وطلا — آلتون*ذهب*سکه زر* قیزیل دخی دیرلر*	
تل — تپه*یوکسك*آلانك*بایر*آطه*اوفاق طاغ*کوتل*کوه*خوزد *	
تلاج — شهلا*آهوکوزلی*خومار* سرمست بادام چشم*مستان*	
تلخه —	—« مونس »— ترکس نی اوخشاتور کوزینکا باغبانی کور قیوانی هیچ تمیز ایتا الماس تلاجدین برنوع آجی اوتدر*ککره*ودلتك کبی* تلخك دخی دیرلر*
تلاك —	ذخیره کومه جك محل* اوره* انبار زمینی*اور*
تلپك —	بورك*کلاه*قویون وقوزی دریسندن قوق*داغستان وترکمان وخوارزمی لرنك باشلرینه کیدکلری قاپاق*چوزمه
تلغاك —	برنوع اوروبه* جامه*لباس*تون* سروپا *
تلقاسه —	اضطراب*خلجان*سراسیمه*دهشت* وسوسه*
تیلاغ —	تیلاك* پاره ایتمك*دیلك*کسمك*دیلم دیلم ایتمك* —« بایقرا »— «ایتلاری مجروح جسیمینی جوهریان سودرادی * خسته کونکلوم تیماعیدین قانمادی تیغی آنینك »
تلکن —	چوپدن معمول برنوع عراوه*در* غلتك*ایش ودهقان دوبه سی*
تلخاق —	اضطراب* خلجان* شتاب ایتمك* تالواسا*
تلاماق —	غصب*تاراج*غارت ایتمك* —« مثال »— « آتاباباك هنری اتماق وجاپماق تلاماق» «سنکا کیم قویدی چوپاتاپماق وتوفراق یلاماق»
تلیم —	شرحه* قطعه پارچه*دیلم* پاره*
تماجامیش —	اضطراب * نکران حال* ضجرت* انقباض* تلاش*وسوسه*صیقلمق*

Digitized by Google

تنبه لاماق

تمرقزوق — تیمورقازق*قطب شمالی*دیمورقازیق قطب یولدوزی*

تمرن — پیکان*نوك تیر*اوق اوجی*

تمغا — طامغه*نشانه*اثر*مهر*سورغوچ* بالاسی قرمزی ایله یازیلور ایسه آل طامغه * یالدیز صوییله التون تمغا* وسیاه مرکب ایله یازیلور ایسه قره تمغا دینور*

تمق وتماغ بوغاز*حلقوم*کلاه* قالپاق*تلپك* بورك *

تمل — قویوق*تمه*پاینده*تیرسك*متانت*

تمه — کلید مقامنده قپونك ارقه سنه قونیلان اغاج*تمه*آلات سد*آرقه ویرمك* استحکام*

تموغ — جهنم*دوزخ* سعیر*سقر*برزخ*

—« مثال »—

« بوبسکه عین عنایت بیله کوزونك توشسا*قوغ اوتیغه نوایی نی سودراب التورچاغ »

تنبل — تنکیر*سمین*کاهل* مهمل*اوشنکن* کیوشك*لوند*سمیز*تن فراخ*خوش یاقمز*بی پروا*فارغ البال*

تن — سسله اقارصو*بدن*وجود*

تنبوك — بیوك چادرك اورتهسنده قوریلان کوچك خیمه خلقه واغاج *

تنبول — چوپ*پشت*پان*دوا*

—« مثال »—

« طاس لارسازاینیب ایدی مقبول » « نیچه دا ایله نیچه دا تنبول »

تنبه — تنه دار آت طاقمی* قوت ویرمك*

تنبه لاماق قپونك ارقه سنه تنبه اورمق* تمه*

تواشی

—« نوایی »—

« نی دولتی ایرورا ولکیم نوایینی دلدار» اویکا التیب ایچی شیپ ایشکنی تنبه لاغای

تنتیك — دلی*دیوانه*بودالا*آواناق.سرسری

تنتکل — برنوع اریکدروزردالی*وغولونك* دوجه* آلو*

تنقال — جلب*دعوت*ایسته نلك*اخبار*

تنکه — اینجه معدن لوحی*چنکو*

تنکه — بخارا وآسیای وسطی سکه سی مسکوکات نقره* کوش* سیم*

—« صوفی الله یار »—

« قالیب من تنکه دیب احوال تنکه » « مشقت لار باشیغه رنکه رنکه »

تنیکه — اسیای وسطاده اپیك دستکاهیدر و متعدد چرخ و ادوات ایله ال فابریقه سیدر* حریر دستکاهی*

تنکیز — دکز* بحر*دریا*یم*

—« نوائی »—

کوزم یاشین اُرتیب کرتوکانماسا تانك یوق عجب دورور ساچبان سویونی قوروب تنکیز

تواچی — چارچی*منادی*دللال*مخبر

—« مثال »—

« جریکه ایلبان میعاد و بولجار» «تواچی هرطرف یکتوردی اولجار»

توار — سمور رحیوان*طاوار*دابه*مواشی* قاش* الق سوریسی* چین اتمه سی*

تواشی — خادم اغاسی*خواجه سرای*اغاوات ایچ اغاسی*حرم اغاسی* غلام اختهٔ*

—« مثال »—

« درکاه ده کوبتورور حباشی » « بی حد و حسابدور تواشی »

Digitized by Google

توپارلاق	
تواغ —	دوابك ایاقلری • وسم اسب • عرقجین • لحاف • پرده • تویاغ •
	—« مثال »—
	« مرکبی اوردی آی یوزیغه تواغ »
	« ایلاکیم قادی جبهه سی اوزه داغ »
تواکون —	قرتال • بورکوت • بای اوغلی قره قوش
توب —	یغین • یوارلاق ومجموع اولان شیلر •
	—« مثال » —
	« بورون اندنکه سودهل بولغای »
	« سوتوبی کا چومار محل بولغای »
توب قازغان	مدیلیجی • طوبك درونی قزان آلت • طوپ یاتان محل • استراباد ایله خوارزم بینده برموقع اسمیدر •
توب توغری	طوپ طوغری • توب دوز • طوس طوغری • تب تیکرز • یایلا • هموار •
توب توز —	توب توغری • طوستوغری •
	—« مثال »—
	« برجه سین توپ ایله قیل آمیخته »
	« بولسه اول هاوان ایچنده کفته »
توب تولی —	طوسطولی • زیاده سیله طولی ومملو • فراوان •
توپاوتوپه —	مدور • قومسلش شیی • طوپرلارق • مرتفع • تپه • توده • النك • کوتل • تل •
	—« مثال »—
	توپامنی سرزنش ایلکی تینك ایتی بیربیرلا • که هرکیشی یتیلیب کویی داباشیمغاقاقیب
توپارلاما —	جمع ایدوب یوارلاق • طوس طوپرلاق ایتمك • کردغون ایلك •
توپارلان —	یوملاق • طوپالاق • وجوانه کلو • دانه • یوزا • وصیغیر یاوریسی طوپال • لنك • اقساق • اعرج • مدور • نقره • ومیسك خورده سی •

توب چاق	
توپاق —	یوارلاق • مدور • لونده • توپوق • بجول • عاشق • شیتالنك •
توپال —	اعرج • اقزال • لنك • آقساق •
	—« مثال »—
	« برجه نی ایتدی اسیر اول بدشکال »
	« قالدیغی قری خاتون کورو توپال »
توپالاق —	طوپارلاق • طومبالاق • یوملاق • کوره • مدور • کرد •
توپالانك —	یغمورسز بوران • طلاتوب • قارمه قاریشق • طوپراقلی بوران • کردباد •
	— « مثال »—
	قوز غالدی یوکون جهاندا هریان
	توپالانك • ایل کونکلینی ایلادی پریشان توپالانك »
توبان وتومان	سرنکون • باشی اشاغی • یوزی قویی • خمیده قامت • اینش • مایل • منحنی •
	—« نوایی »—
	« یوزی توبان توشوبان مرکبك
	ایزیکه ملك • بر اوزره قرسنی
	قوی غان کبی کدای تلاش »
توپچاق —	اسب عربی • سمیز آت • کیلان • تازنده آت • بدو آت • اسب جهنده • اسب تازی •
توپچیمیش	حزم • تدبیر • احتیاط • استحکام • اوسطاو دانا کار پرداز • دانشمند •
توپراغ —	طوپراق • خاك • توفراق • تراب • توز •
توپراق سالماق	غایب اولان برنسنه یی بولمق اوزره آتیلان طوپراق » خاك پرتو •
توپك —	یوك • پشم • توی • جوك • تفتیك • تبت •
توپو —	قارفورتنه سی • بوران • ایشقرك • قاراویونی •
توپورچاق —	توپچاق آت • تپه وفرق سر • طلاتوب • فورتنه •

Digitized by Google

توتاش

توپورلاماق — توپوز — توپوق — توپولغا ودوبولغا — توپولماق — توپی — توبیه — توت — توتاش

—« مثال »—

« توپورچاق وبذو آتلر یتکده »
« قطارنرلار یوروب زیرخطکده »

طوپارلامق * یوارلامق * یوماغ ایتمك * یومالاق *

تپورچوماق * کورز * دمرتوقاق بیکجی صوپه سی * دمرباش *

—« مثال »—

« برینیك ایلکیدا توقاق وتوپوز »
« برى آلمیش ایله مزداق ایله کورز »

غوزك پا * کعب * شتالنك * لونده کمیوك * توپوق * پرنوع کزلی اویون در * قامچی دسته سی یاپیلان اغاج * یلغین وکزه مشابهدر * بعضی لار ایلغای اغاجی دیرلر * قرمزیه مائل سرت براغاجدر * بهادرلرك باشلرینه کیدکلری سووت ادوانتدن فولادکلاه *

دشمنك اوزرینه فوج ایله هجوم ایتمك * غلبه ایله بردن دوکولمك *

عرقچین * طاقیه * کلاه * کله پوش *

صحرالرده وچایرلارده اوتلیه رق سمیرمش قصراق * بیه دخی درلر *

مشهور توت اغاجی * منزله * جای کاه * طوت * بوراقه * کیر *

—« مونس »—

خیر اولدور رکه آخرة اماده بولغاسین مونس جهاندا عاقل ایسانك راه خیر توت

پیوسته * مربوط * وابسته بردوزی * بتیشیك *

—« مثال »—

« حسن دیوانی اوزامطلع دوراول پیوسته قاش * کاتب تقدیر آنیك مصراع لارین یازغان توتاش »

توتسی

توتاشتوروق — توتاشماق — توتاغان — توتاغلاشماق — توتاق — توتاك — توتالاماق — توتام — توتاملاماق — توتسی

آتشی یاقمق ایچون استعمال اولنان خاشاك وسائر * قاو * چرا * کبریت * فتیل *

—« مونس »—

« جانیمغه اوردینك آتش سوزان توتاشتوروب * یاقدینك سونکاك لارمنی اول اوتغه قالاشتوروب »

آتش اشیایی طوتوب پارلاتمق * تلهب ایتمك * آتش املق * مجادله ومعارضه ایتمك *

—« مثال »—

« تاپای دیب خبراوشبو مقصود دین »
« توتاشتی بیی قوم ایله صحبتیم »

اصریجی * قاپیجی حیوان * کزنده قپان * دوزاق * دام * یاپشیق اوت * ماشه * کبرا * توتوبجی آلت *

طوتشمق * کرفتار اولمق * محبوط اولمق * قیداولمق * اله کیجمك *

رهن * کروی * امانت * استدلال * ایجار * توتولیجك محل * قبضه * فرغانه زمینده فرجه دخی اطلاق ایدرلر *

پلتك * توتوله * پهپه * توتونوق سویله مك * لال *

یولنی بولمق * سر رشته آلمق واسطه وآلت ومربی پیدا ایتمك * بجرمك *

طوتهجق یر * قولب * قبضه * مقیاس * دورت پرماق برطوتامدر *

—« مثال »—

« بیر توتام فش قویما جاهل لارکبی »
« مسجدا کیت بوله کاهل لارکبی »

اوج ایله اولچمك * کز واندازه مك * ارشونلك *

دومان * دود * بخار * دخان * توتون *

Digitized by Google

توتماق

—« مثال »—

«خس وخار دیب یاقمه کین بلدیرور»
«سمان تینك توتی آدمی اولدورور»

توتساق — اسیر • اخیذ • حبس • مقید • بندی •

توتغاق — وضع حمل ایدرکن دردورنخه کرفتار اولمق • بورونتی •

توتغون — مأخوذ • محسوف • مکسوف • کرفتار • منقبض • آی وکونش توتولمسی • کلف • لکه • توتولمیش غمام • بولوت هوا • مکدر •

توتقا — قبضه • اوچ • دسته • طوتام • کف دست •

—« مثال »—

« توتقای موسنان تیزالیغه »
«سیلاینی سانجسار اول بلیغه »

توتقار — جمع • انبوه • کروه • یغین • طوپلنمش • چوقلوق • کوپلوك • کثرت • محل شورا وکینکاش •

توتقاول — کچید • بوغاز • طار • دره یول • راه باریك • مخاطره لی دربند وطریق •

توتلوقاق — طوتغون سوزلك • کسالتله لاقردی ایتمك • اعتبار معامله ایتمك • اله کچرمك • سوزطوتدورمق • بند وبست ایتمك •

توتماج — رشته آشی • جوشیره • ماءالشعیر • آش آرد • اوماج وبولامق • اون آشی او براه شهریه •

توتماق — اخذ • قبض • ضبط • توقیف • طوتمه جك آلت • کیراه • استیلا • احاطه • استکراه • عد • حساب •

—« مثال »—

« ای شه کرم ایلار چاغی تینك توت
یمان ویخشی نی • کیم مهر نوری
تینك توشار ویران وآباد اوستینه »

توحتامیش

توتورغان برنج • ارز • روز • کرونج • دیوزیر •

توتورغون — پرده • لحاف • حجاب • برقع •

توتوق — لقوه یه مبتلا • فالج • طوتلمش • زبان کرفته • توتوله •

توتوقلوق — خسوف • کسوف • اغبرار • غمام •

—« مثال »—

یانکی ایکاندا کورمادی کیم آی توتوق لغین
چین نی اوچون توتار قاشی یارب
جبین ارا

توتوم — اکشی • حامض • سماق • اصول • قاعده • یول • معامله حرکت • ذکون • قانون • دستور • توتماك •

توتون — دومان • دود • دخان • توتسی • بخار • بوغ •

—« نوایی »—

«دود آهیم کایتوشماس چیقییان ابر بهار»
«اویله کیم رفعت ایله ابر بهار یغاتوتون»

توتی — ننه • بی بی • طوطی • اجه • تیزه • مادر کلان • والده سنك وپدرك اناسی •

—« مثال »—

«آی توتی دیب بیغلادیم مین صبح وشام»
« رام بولمای اولمادی اهل مرام »

توج — طونج • برنج • مس • پای چله سی • وزه کمان •

توجار — بلوط • بوزوق هوا • مترشح هوا • غمام •

توختاماق — طوروب دیکلنمك • پایدار اولمق • آرام صبر • تقرر ایتدرمك • یولندن آله قویمق • حیوانی طوردورمق •

—« صوفی »—

« نمازده نیچه ایرمیش مستحبات »
«آنی مین ایتایین کونکلند اتوختات»

توختامیش مؤبد • مؤید • پایدار • مستقیم وثابت • طوائف ترکمانیه دن تکه نك بر قبیله سیدر

توران

تور — یوقارو* بالا* صدرخانه* سرمحفل* قارشو* امرطور* پشکاه*

—« مثال »—

«قارشیدا قاریاغه دور موندا قیراو»
«چارکنجك رومالکینه م قالدی کیراو»
«چارکنجك رویمالیم نینك جوانی مین»
«توردا کی قرا کوزینك قربانی مین»

تور — شبکه شیلر* دام* آغ* کماله ایرمامش کنج حیوان وبالا*

توراوتوره — خان زاده* بکزاده* زاده کانه و وشهزاده لره مخصوص عنواندر* نظام* قانون* عادت*

—« نوایی »—

«غم غداسی اراسیدا قانی تورکانه ایاق»
«توره آینی بیلا تامسا توقوز آقسا اوتوز»

تورالیك — طورالم* ایکلنه لم* افندیلك و شهزاده لك* سبب* علت* وجه* منتظم

توراق — ثبات* سکونت* موقع* وقفه* طور* حال* هیئت*

—« نقشی »—

«کیجه کوندوز تیپرانوب سیماب تیك»
«منده یوق هجرکله آرام توراق»

توراق اوتی — کنکر دنیلان اوتك اسمیدر* شبیت وشیویت* کشنیش* مدیونس*

توراماق — طوپلانوب وجود بولمق* میدانه کلمك* نمو ایتمك* ظاهر اولمق*

—« مونس »—

«قیامندین قوپارشورش خرامندین تورارآشوب* جهان اهلیغه سین فتنه نه فتنه فتنه برپا»

توران — ترکستان طاغلغی* داغلق* خراسان وماوراءالنهره توران زمین دیرلر*

تورشه

تورت — دورت* چهار* اربعه*

تورتاو — دوردار* دورت عدد* چهارکس* اربع نفر*

تورتلاسی — دوردیده* درچار* رباعی*

تورت اولوس — طوائف اتراکدن اك مشهور اولان برلاس ترخان وسولدوروقیات قبیله لرینه دینیلور* هندروم ایران وتورانه دخی دیرلر*

تورت انا — امهات سفلی* عناصر اربعه*

تورت دفتر — کتب اربعه آسمانی* فرقان انجیل زبور تورات*

تورتا — دوردی* چهاری* اربعه سی*

—« نوایی »—

«ایستاسنك بیش کون فراغت کرچه کابین عمرایرور* دهرزالین تورت مذهب بیرلا قیل کیل اوچ طلاق»

تورتان — کورك* پوستون* قرساق*

تورتماك — ال وآلت ایله صانجمق* اجبار* ایقاظ* اعضا تحریك ایتمك* دورتمك* دکه ویرمك*

تورتوب — طوپلانیله جك محل* مجمعه* مجلس* دورت طرفك آدمی*

تورتولماك — تحریك تخدیس* ارلنمق* صانچیلمق* دکه لنمك*

تورتی — چوکه لك* چوکندی* رسب* ثقل* پوص* عصاره* چامور و دورده* لای* آلوده*

تورسوق — دروننده قیمیز یاپدقلری مشك* مطهره* طولوم* قربه* سناج*

تورشه — برنوع مقیاسدر* فرسخ کبی* چاقرم اغاج* طاش* فرسنك* میل*

Digitized by Google

تورغی		تورلوك	
تورغاق —	کیجه قره‌غولی، پاسپان، نکهبان، بکجی وشب کرد، طوائف اوزبکیه دن بر قبیله اسمیدر،	تورقا —	بر نوع کتاندر، زغیر وزاغون، ایندا و، طریق،
تورغالان —	خلجان، انقلاب، شورش، اضطراب کشمه کش،	تورقورقه —	سپر، قلعه دیواری، استحکام، طابیه، سنکر،
تورغاماق —	طوغرامق، قیمق، بیچاق ایله پاره پاره ایتمك، تکه تکه کسمك، پارچه پارچه ایتمك، بیچمك،	تورکان —	قیوریق، کناری بورلمش شی، ترك واتراکلر، یافتك نخست اولادی، ترك اوغلان، بیکیم، بی بی وآیم وخانم، ترکان خاتون کبی،
تورغامیش —	دورایتمك، اخراج، ابعاد، نفی وسورمك سورکون، بدرغه،	تورلاق —	صقالسز، کنج، جوان، قلندر مشرب، امرد، دلی قاتلی،
تورغانی بیرله	کافه، بالعموم، جلة، هپسی، همه سی، کل لیسی،	تورلاماق —	طور وآغ آتمق، دور ایدر کبی یورلامق، اورمك، اوروبجی، قپامق، روفو، طی ایتمك،
تورغای —	بر نوع بیوك چایر قوشی، امیر تیمورك پدری اسمیدر، امرطورسون،		—« مثال »—
تورغو —	حریر، نفیس بافته، ذیقیمت قماش، طوایف اتراکدن بر عشیرت اسمیدر،		«ضعف دین اورکا مجی دامیغه یقیلغاج چیرمانیب، اول چین دیك تورلادی هریان تنیم نی ایلانیب»
	—« مثال »—	تورلوغ — وتورلوك	نوع والوان، متعدد، هرجنس، حجاب، پرده، لحاف،
	«نامه سین جان پرده سیله چیرمادیم کیم عشق اراه ایل حساب الغای نشانیم باشی داتورغو کوروب»		—« مثال »—
تورغوزماق	اقامت، توقیف، رکز، توختاتمك، ایقاظ ایتمك،		ایجکاری اول آی تولوغ نی کوترماس لار نیتای، ای صبا فراش بیرلطف ایلبان اول یان باری»
	—« مثال »—	تورلوق —	خوف، خطر، کدر، انقباض، خلجان الم، دهشت، ضجرة،
	«ایماس مردتورغانی یقسا کیشی» «اکرکیلسه قولدین یقیلغانی تورغوز»	تورلوك —	دورلو، نوع، قسم، جنس،
تورغون —	هارمنك، مانده‌ها، یورغون، منقبض، ساکن، ساکت، راکد، براق، طورغون،		—« مثال »—
تورغونك —	بر نوع چایر وچمن قوشیدر، تورغای دخی دیرلر،		«حکمت بیلان چیقیب خوتن اینك شاهی» «یریوزونی تورلوك الوان ایلدی» «کوکلکا چیقیب فلك انجم سپاهی» «باشقه دوران باشقه طوغیان ایلدی»
تورغی —	سرچه، چومچوق، کوندوشك ایرککی داغسار دیشیسی ماجوك، عصفور،		

Digitized by Google

توروق

—« حکمت »—

«تورلوك تورلوك علامتلر بولدی پیدا»
«یوراکیمده جراحتلر بولدی پیدا»

تورلیق — ایشیك* درکاه* آستانه* باب* قاپو* بارکاه* دربار* حصار*

تورما — برنوع دیقیمت شال وقوماش* ترمه حریردن معمول دارای وشاهی*

—« مثال »—

«اطلس کردون بیله مینك زیب وفر»
«تورماتونی آستی دا کوك آستر»
«لیك اوشال تورمایی هرتاری ایله»
«فقردا یوزمرشد اوچون سلسله»

تورماق — توقف* سکوت* اقامت ایتمك* قالقمق* قیام ایلمك* صبر آرام ثبات ایتمك*

تورمك — قیویروب دوشیرمك* قاتلامق* و بوکلمك* صارمق* لف ایتمك* تهلمك*

تورموجاق — برنوع مأکول واکشی صحرایی اوتدر* شوره* سمیز اوتی کبی*

تورنا — معروف ومشهور هواده صف وقتار اولوب اوچان قوشلر* کورکور کراك*

—« مثال »—

«کوك یوزنده قطار اوچان تورنالار»
«خبر بیرینك منینك یارم امانیمی»

تورور — درمعناسنه در* طورور* بمعنای آست*

توروش — مسکن* مکان* وقفه* مأوی* ثبات* قرار* دوام*

—« مثل »—

«هم توروش فرصتیدا مثل جبال»
«هم یوروش عجلتیدا چرخ مثال»

توروق وتونوق — مصفا* شفاف* بی غبار مصیقل ومجلا* ناب* بی دورده* بی لای* بی لکه*

توزاتماك

توروم — طایلاق* ایکی یاشنده کی دیوه یاوریسی* بوته* شتوردوساله*

تورون — طورون* نبیره* حفید* نواده* اوغوش دخی دینور*

توری — بورجه طون* صاف رنکلو اولان* موروقرلونی* ارض وغبرارنکی*

—« مثال »—

«یکامیخ ده توری آت وهم جیرند»
«ایلانادور طوپچاق و هم سمند»

توز — دوز* مستقیم* صحیح* طوغری* قوت* صبر* استقامت* مسطح اوه* قضا و دورستی*

—« نوای »—

«جادهٔ شرع بیلاکیم اوزینی توز قیلدی»
دولت سرمدانکا هرساریدین یوز قیلدی

توز — طوز وطوپراق* غبار* کدورت* خورده شیلر* چنك* خاکباد* توپلنك* پرچه* پاره*

توز — طوز* ملح* نمك* شقاق کوشه سی* شور* امرکردن* یاپ*

—« نوایی »—

«قدینك توز نخل کل زار ازم توز»
«که توز اشیاغا بولغای سایه هم توز»

توزآغاج — اوزن* توزه دیجی راست ایدیجی پیوست توزکچی* بنیادکر*

توزاتماك — تنظیم آراسته* تسویه* اصلاح* تعمیر* ترتیب* تزیین* طوغری ایتمك*

—« مثال »—

«نیلاب توزاتای قد کیم جسمم داشکن لاردور* نیلاب توزاورای دم کیم باغریمدا تیکن لاردور»

Digitized by Google

توزاغ — طوزاق*دام*آغ*شبکه*تور*

—« نوایی »—

ساچی اسیری مین اوپمای هنوز خالین وه
«که دانیغه آغیز اورمای نصیبم اولدی
توزاغ»

توزاك — طوغری*مستقیم*مسطح*راست*

توزانك — توزلو محل*طاشسیز یومشق ارض
خالی*شوره زار*

—« مثال »—

«نی بیلکای اول کیشی کیم شهد ومی نی
تاتمای دور * که وصل وهجر کیبی
اول چوچوك دورور بو آچیغ »
«بیاور ذلیل مسافرکه پویه ایلاردا »
«قوم وتوزانك یومشاغ تاغ وخاره دور
قاتیغ »

توزغاق — طوایف اوزبکیه دن بر عشیرت اسمیدر*
طولاق*پایتابه*دولاق*

توزکان — چابق*تیز*سریع*چالاك*دوزیجی*
عجله کار*یاپیجی*عمال *

توزکو — مهر*نکین*خاتم*انکشتر*اوزوك*
یوزوك*

توزکون — دوزکون*منتظم*آراسته*آقلق*
قزیللق*رنك روی*غازه*سورخی و
سفیده*

—« مثال »—

رشته سی کر اوزکون اولسه سیز اوزونك
توزکون اولسون تارسه تاری توزونك

توزلاغ — طوزلو محل*طوزکانی*ملح*ونمك
معدنی *

توزلانماق — باشی اوزرینه یوریمك*معلق کزمك*
ایاق یوقاری*مغلاق*سرنکون*

توزلانماك — تحمل ایتمك*قالدیرمق*صبر ایلك*
برداش*

توزلوغ — طوزلو*تلخناك*ظرف نمك*شور*مالح

—« مثال »—

« توزلوغ لیینك دین ایمدیم بیر معدن
نمکدان * ای حقهٔ ملاحت شوریم
اولدی دوجندان *

توزلوك — استقامت*طوغریلق*مسطح*اوه*

—« مثال »—

« نیزه بولوب توزلوکیدین سربلند »
«جیرماش اوچون بندار اقالیب کمند»

توزماق — اسکی مك*کهنه وفرسوده اولمق*دوام
ومقاومت ایتمك*

—« آکهی »—

« سروقامتلار کییوب ایکنیکا خفتان
توبتو * توزمای آینـك بیرلا هم
تیترارلار انداقکیم قامیش*

توزماك — تهیه اصلاح ترتیب احداث تعمیر
اتمك*تنظیم وآراسته ایلك*تصفیف
وتسلیك قیلك*

—« نوایی »—

« اکر خود وصل اقبالی میسر بولسه
بر ساعت * فریدون تختی اوزرا بزم
توزدی جام جم چیکتی »

توزن — طوسون*نیکونژاد*نجیب*محبوب*
دلبر*سوکیلی*کوزل اولاده وسائره
اطلاق اولنور*

توزوتماك — دوز قالدیرمق*توزاتمك*برپا وبونیاد
ایلك*یوکسکه چقارمق*حصوله
کتورمك*

Digitized by Google

توش	
توزوك ——	ترتیبلی * منتظم * آراسته * یولنده * مناسب * خوب * نغز * دروست * کوزل —« مثال »— « بیر اوکیم تاپساشه لیغدین ریاست » « توزوك بولماس ایشی قیطای سیاست »
توس ——	اداندر * توس طوغری کبی * ایلجه توك * یایك لحافی * طپراق * غبار * سرشت * نژاد * —« مثال »— « نیزه سی دور چرخ دا ایرماس شهاب » « توسی کبی یاپغان انکاسیم ناب »
توستوغان —	کاسه جوبین * کوزه * دسته * ابریق می * ایاغ * چناق * ساغار * رطل * قدح * جام * —« مثال »— « حلال اناسو تودیك دورکر اوزبکیم توتسا تبوق * قیلیب تیز اوکوب توستوغان ایچنده قیمز »
توسلوق —	عالی نژاد * نجیب * نیکو سرشت * زاده کان صاحب خصلت * ذی شرف *
توسقاوول	یول * مستحفظی * طریق نکهبانی * شاه بندر * پاسبان * قراغول وقراول * دیدبان *
توسماق —	بکله مك * پوسکله مك * ثبات قرار ایتمك * یولنی توسمق وسد ایتمك *
توسون —	یاغ * روغن * نیکو نژاد * نجیب * عالی کوهر *
توش ——	مقابل * یان * سمت * طرف * وقت ظهر * دوشمك * ونزول ایتمك * ایمك وفروز * کوکس * سینه * —« مثال »— « خانغه مکر دشت ساری ایردی بزم » « آتلانیبان شهر توشی قیلدی عزم »

توشکان	
توش ——	واقعه * احتلام * رؤیا * تصادف * خواب —« مثال »— « دیدیم کیم توشده محراب ایچره کوردیم کافری مستی * دیدی کورکیل نوابی کوز آچیب کیم کوزوقاشیدور »
توشامالك —	دوشه مك * تفریش تمهید ایتمك * طیامق * آراسته ایلك * لباس وپلاس ایله تزیین ایتمك * —« مثال »— « سالیب بیر بارکه کنجیده نخی » « توشاب اول تخت اوزه مشاهانه رختی »
توشامالك —	تفریش ایتدیرمك * یساندیریب تزیین ایتدرمك *
توشاق ——	پای بند * طوزاق * بوغاو * کوستك * ایشکیل * قید * —« مثال »— « کندیردین قطلش قوشاغی » « ایشا کینه لایق توشاغی »
توشانجیل —	عقاب * پای بندو بوغا * ایشکیل * کیشن * توشاق * دوشاخ *
توشجی لیك	جاشتکاه * ناشتاوقتی * ظهرایله فجرك بینی * توش وقتی *
توششو ——	غسلخانه * غسل تکنه سی * تن شوی * توشناو * بللاعه * طشت زمینی * آب رو *
توشك ——	فراش * بساط * مهاد * مندر * بستر * شیلته * کورپه چه *
توشك خانه	ساندق اوطه سی * کنجینه * اسباب اوطه سی * مهترخانه * امرا و وکلانك خلعت خانه سی وسرپایری * بوغجه خانه وجامه خواب *
توشکان —	حمامك کلخنی وآتش خانه سی * کونخ *

Digitized by Google

توشوك	نوغان
—« مثال »— «سر تاسری داغدار اولمیش یسی تیك» یانمیش همه سی کلخانه توشکان کیشی تیك	—« مثال »— «انکالامایین سوزداتو یوق بحرینی» «قایسی تویوق بلکه توشوق بحرینی»
توشکون — مجبور* مبتلا* افتاده* مغلوب* دوشکون* بای و برمش و تحت دیواری* مفلس* قشاق* یوف*	توشوك — دلیك* ثقیه* سقیط* شکاف* تو ملوك* اویوق* تنور و فرونه یاپشدیرلمش اکمکك پشمدن دوشمه سی*
توشلانماق تصادف ایتمك* راستلنمق* تلقی ایتمك* مقابل و برابر کلمك*	—« مثال »— «ای کونکل داشهد لعلینك حسرتیدین یوز توشوك* هر توشوك دور شهد زنبوری اویی یانکلیغ چوچوك»
توشلانمك چاشتکاهی یکورمك* توش وقتنده براز استراحت ایدمك یوله روان اولمق* قهوه آلتی ایتمك*	توغ — یوك و توك* خوتاز* قطاس قویروغندن سنجاق و بیراق اوجنه طاقلان توی* وقیل و پشم*
توشلوق — چاشتکاه* تومند* وسیع القدر* توش وناشتاوقتی* قبل الظهر*	توغبیکی — الای بیکی* سنجاقدار* سرکرده* توغدارلرك ناظرلری و بیوکلری* اسیای وسطی ده برتبه درکه حکمدارك توغنی قالدیریجی*
—«مثال»— قاباب قورغانی دیقوردیقوراول خیل توشارکا قیلدیلار توشلوق توشی میل	—«ربغوزی»— دین شریعت رایتنی یخشی قیلغان مصطفی کفروظلمت توغلارینی پیرکاچالغان مصطفی
توشمك — سقوط نزول ایتمك* اصابت تصادف ایتمك* اوغرامق*	توغاغجی — طوغدار* سنجاقدار* سرکرده وصاحب رتبه* برتومن عسکرك قوماندانی*
—« مثال »— «جهد ایتیب مقصود اکرتاپسام زهی بخت بلند* تاپماسام باری توشار عذرم اولوغلار غاپسند»	توغارماق — طویورمق* راحتلندیرمك* پرورده ایتدیرمك* پرورش*
توشکورماك تنزیل اسقاط ایتمك* القاو ایندرمك* توشوراتوشورا بعض بعض* کاه کاه* اره صره* وقت وقت*	توغالاق — طوپارلاق* مدور* یومرو طوپ شیی* یوملاق* لونده* ایشتی* یوماق* کره ارضی*
توشنمك — اوزون اوزادیه بیان تفکر مرام و اظهار مطالعات ایتمك* اسیر فراش اولمق* دورودراز تخیل ایتمك*	توغان — اوتلکودنیلان بر نوع شکار قوشیدر* چرخ وجرغ*
توشوق — بر نوع منظوم ترکی* شرقی* صحرای وروستایی لریك غیر منتظم اشعارلری* قوشوق*	

Digitized by Google

توغانلیغ

توغاناق — پلانقه • مانسقه • حلقه • غرغره • نقره • پهلوانلرك ایاق طولادیرمسی • پای پیچ ایت ملری •

توغانك — باشایه شبیه بر نوع شکار قوشیدر •

توغای — اورمان • غابه • بیشه • بالقان • چنکل • پته زار • جکه لك •

—« مثال »—

«چونادر لشکری بردن کورولدی»
«توغای زار ایچره جون پنهان بولدی

توغداق — یشیل آبی رنکده بر نوع قوشدر • توغانك • لای خورك • چایلاق • مارتین قوشی •

توغدوی — بر نوع قوش اسمیدر • توغداق • توغانك • باشه • کیك وطوشان محالرنده بولنور •

توغراماك — تکه تکه کسمك • پاره لمك • پارچه پارچه ایتمك • دلم دلم ایتمك •

توغری — مستقیم • استوار • محقق • صحیح • صادق • اهل تقه • راست درست • عفیف • محاذی • مستور •

توغمان — برادر • همشیره • قرداش • نجیب • صوی قوش • اتابر اتابر قرداش • اغاواینی • اکه واوکه •

—« مثال »—

« حالی دلمی آیت کل خندانغه »
«عرضمنی یتور کیل ینه توغانغه»

توغانلیغ — صله رحم • اولولارحام • حق اخوت • محب • آخیر تلك • اخوان عارضی

—« مثال »—

« توغانم قرداشیم کل یوزلی یاریم »
« قیسی یره کیتسام سنی اونوتمام »

توغلوشلوق و توغوشلوق — کریم الطبع • نجابت • اصالت • مقبل • سعید • زاده کان • صوی • جنس •

توغلی — توقلی • قوزی • بره • بغنه •

توغماخان — خانه زاد • ولد • ابن • کوله • عبد • غلام •

توغماق — تولد • طلوع • ظهور ایتمك •

—« تولایی »—

«قاش وکوزینکنی منجم چونکه کوردی
بی نقاب • دیدی کورکیم قوس
بر جیدین توغوبدور آفتاب »

توغمه — بنده • متولد • خانکی طوغمه یومه • پرورده • یرلی قول • خانه زاد کوله • عبید وجوری وخلایق مادرزاد •

—« مثال »—

«کرم وخلعت ایله شاداتدی »
« برنیچه توغمه نی آزاداتدی »

توغور — قایمه • خیمه • خرکاه • چادر • کبتقه اوتو • خانه سیاه • الاجیق • امرزایانیدن خیمه • خرکاه • چادر • اوتو • الاچیق •

توغورقائمه توغورلوق — خیمه یی اورتان چکه • وککیز • ونمد وپوشش •

توغوز — ششیش • جوارح • آشیانه • صداق • طوقوز • امر توغو درمق •

توغوش — تولد • طلوع • ولادت • نتاج • زاده لیك محل زایدن •

—» مثال »—

«نجوك کیم حضرت صالح اوچون فاش»
«بالالیغ تیوه توغدی حکمیدین تاش»

توغوشلیك — نجیب • کریم الطبع • سعید • بکزاده • اصل زاده • صوی • جنس • خانه دان اولادی •

توغیز — چوچق • یاوری • بالا • ولد • بچه • کیچیك • بوته • فرزند •

Digitized by Google

توقتاش

توفراق — طوپراق* خاك* تراب*

—« الله یار »—

«صفی تو فراغین ایتکاج جان ایله جسم»
« نچوك کم ایلدی دانای هر اسم »

توفکورماك — توکرمك* تف* ابزاق* تقشغ ایتمك* توفلامك*

توفکی — توکروك* تفل* بزاق* توف* اغزدن اتیلان توفکی*

توفورجوك — توفکروك کاغدی ریق* بزاق* تفل* نخامه*

توفوق — یومری* محدب* طومالیج* خیمه نك قبه سی* تپه* تل کیرد* مدور* بجل پا* غولك* شتالنك* توپه لاق کیموکی*

توق — طوق* آچك ضدی* شبعان* سیر* دوق* مملو* پرخورده کی*

—« مثال »—

«بعدازان کونکل ایکاسی بولاسان»
« معرفت نوری بیله توق تولاسان»

توقلوغ — هجوء* طولغونلوق* امتلا* سیری و پری* ارزانی* برکت* رخیس* اوچوزلیك*

توقاچ — برنوع اتمك* سورمه تنبه* نمل* توتکاج

توقال — اورتاقلرندن کوچك* پس مانده وحقیر طوتیلان خاتون* پالکو* ملی* دون وخارشده زن*

توقاماق — طوقومق* نسیج* اسفاك* ارمال ایتمك* بافتن* بافنده*

توقتاش — آرام* راحت* منزل* ارك وبالاحصارده سپاه اینی جك و بنی جك یری*

—« مثال »—

«آغرسین آی وکوندین ای قلم قاش»
«که یوق انلرده بول تورماغ و توقتاش»

توقوم

توقتاماق — توختاماق* ساقله ماق* بکلتماق* آله قوماق*

توقتاوول — توقساوول* میرشب* مستحفظ* حاکم بلده* کوتوال* عسس*

توقسابای — الای بیکی* صاحب دسته* سرکرده* مشیر* آسیای وسطی ده بر عمل* و رتبه در* توقسابه*

—« مثال »—

« توقسابه و داد خواه کیلدی»
« یوزمینك کیشی چه سپاه کیلدی»

توقلاماق — طوقماق* کورز* آلات کودنك کر* دسته ورزیش کر*

توقار — اوجی ونوکی تیموردن یاپیلیان اوق* ساده* پیکان سیز*

توقاق — صوپه* کوتوك* کنده* مونجه* طوایف اتراکدن بر قبیله اسمیدر* کلتك کودونك کرآلاتی* منکه نه*

توقاق — دوقماق ترکیب* توصیل دکانجی* نساجی بافنده*

—« مثال »—

« بریسی بلبل کبی قرآن اوقور»
«اول بری ماکی آتیب دوکان توقور»

توقوز — طقوز* نه* تسعه*

—« نوایی »—

«چیقما توقوز پرده کینیدینکه عالم کو یماسون* آلتی یتی برقع آلغیل ساقلا ایکی اوچ نقاب »

توقوزتون — بر اغاج اسمیدر* طوقوزلباس

توقوش — صدمه* تماسی* شدتله بر برینه چارپلمق* وصل* رسانیدن* اختلاط.

توقولغه — بارکیر اورتسی* چول* باستوروق* آت پلاسی* دیکدکه*

توقوم — پالان* سمر*

Digitized by Google

توکاتاش

توقوماق — طوقومق • نسج • الاجه • توقومه • بافته •
—« مثال »—
« طعام اول طعام علتی ماشغادور »
«ایشاك اول ایشاك توقومی باشغه دور»

توقوناق — توقوشماق • مس و تاثیر ایتمك • ایلشمك • تصدی و تسلط • دخل • تعرض • ازاله بکر •

توقه — اشیا • اسباب • حلقه • ایل • آت قولانی •

توقه — مقره • ربط ایده جك قوی باغ • بندك • عاشق و معشوق •

توك — توی • یونك • صاج • قیل • توزاق • شعر • ریش • موی • خط • پشم • جونك •
—« مثال »—
« تانوایی تیابه ایت دورسین سیزای کلرخ پری • بر توکون هر توك سایی کورکیل تن عریانیدا »

توکا — مزار • قبر • کورستان • مرقد • تربه • امر ریختن • تمام •
—« مثال »—
« غنیمت بودم اولغین اهل صلا »
«ساچنك آقاریب تیشلارینك توکالا»

توکاتمك — دوکتمك • انجام ویرمك • بترمك • اتمام • نهایت •

توکاتمك — بتمك • انقضا بولمق • انجامه ایرمك •

توکاتاش — قبر طاشی • لوحه • سنك مزار •
—« مثال »—
« هجر تاشین یاغدوروب کیم قای ده اولسام ای رفیق • قبریم اوستی دا توکاتاشیم جزاول تاش ایتما کیل »

توکه

توکارتاشی — چاغیل طاشی • سنکلاخ • قیراق جه • چغیل • سنك ریزه •

توکاللاماك — جستجو • تفحص • تفقد ایتمك • پرو هیش •

توکال — تفتیش • معاینه • سر رشته • تمام آلمك • تردد تام • همه کی • جمله تا •

توکالماك — تمام اولمق • انجامه ایرمك • انقضا • بترمك •

توکالولی — جمع • جمله • قمو • کافه • مجموعی بسبتون •
—« مثال »—
« وادریغا محبت ینك جامین ایچمای »
«اهل عیال خانماندین توکال کیچمای»
جرم و عصیان کریه لارین موداچیچمای
«شیطان غالب جان بیرارده شاشدیم منا»

توکان — داغ • کافه • تیکان • خار •
—« مثال »—
« آفت الفی کیبی تیکن لار »
«لاله سیدا دردین توکن لار»

توکانکانیلماك — بتمك • انجامه ایرمك • ختام اولمق • نهایت بولمق •

توکانیش — حد • اتمام • سرانجام • پزیرای ختام • بتمش • خلاص اولمش •

توکراماك — قپامق • مسدود ایتمك • برشینك او کنه سد چکمك • سنکر •

توکمك — اسقاط • نثار • اساحه • اساله ایتمك • دوکمك • ریختن •
—« صوفی الله یار »—
« آلیب قولغاسنان جان ستانین »
«نیچه نیك اوزدی باشین توکدی قانین »

توکولماك — منصب • مسکوب منشور • ریخته • افاضه اولمق •

توکماك — باغلامق • بوغوب عقد ایتمك

Digitized by Google

توکون

توکولماك — تعقد ایتمك * کره و دکوم * بند *

—« امیر »—

«عقده لار بیرلا ساچینك تارین سراسر توکا کیل * رشته جانیم غه یوز یرده کره لار توکا کیل»

توکمه — عقده * کره * بند * دوکمه *

—« فضلی »—

«لاله کون قباجیبنك توکمه سون آجیب کاهی * کل یاقاسنی چاك ایت غنچه بغزینی قان قیل»

توکر — پیشانه سنده بیاض بر نشانه سی اولان آت * قشقه * پیشانه سفید *

توکورماك — توفکورماك * تف اتمك *

توکوزوتکیز — بتون * تام * تمام * برنا * مسطح *

—« نوایی »—

«کل دا یوق سروقدی سرود اکل رخساری * سروکل روییم ایرور حسن طریقنده توکوز»

توکوش — غوغا * مجادله * مضاربه * دوکوش *

توکوشماك — بوغوشمق * غوغا * محاربه * مضاربه مجادله *

توکول — دکل * لیس * وما * معناسنه در *

—« مثال »—

«عشق جهانی اورتادی بونی بلا جمال ایرور * حد بشر توکول بوکیم پرتولا یزال ایرور»

—« صوفی الله یار »—

«بو اسامینی شفیع کیلتورسون اول»

«کم که شك کیلتورسه اندین سن تونکل»

توکون — دکون * کره * بند * عقده * دوکوم * توی * سرور *

نولاماك

—« نوای »—

«ایستماس بولسانك ایشینك اوزره کره یوزلیك قیل * کیم یاغین رشته سیغا قطره سی خود کیلدی توکون»

توکی — برنج * ارز * روز * کرنج * شالی *

تول — دول * قوجه سز قالمش متروکه و منحله و مطلقه خاتون * ارامیل * ماتم * حزن * صغیر * وقویوز یاوریسی *

تول — مشابهت ایچون الوانك اغزینه الحاق اولنور * اغشیمتول * قریمتول * ساریمتول * کبی یعنی ساری یه و آقه قره یه مانند دیمکدر *

تولك — پرینی دوکمش وینی توی چیقارمش اولان حیوان و قوشلر *

تولا — طولو * وافر * مشحون * مبذول * مملو * پر * بسیار *

—« نوای »—

«ایلکا کر جرعه توتی ور قطره»

«منکایتکانده دور قویدی تولا»

تولاشق — دولاشیق * اکری * بوکری پیچ و خم * انعراج * مجعد * ملتوی * پیچان * کلابه بی سر * ملفوف *

تولاق — طولاق * طورلوق * پای تابه *

تولاك — تضمین * تاوان * جریمه * تولك *

تولاماق — طوغری یوله سالك اولمق * رجوع ایتمك *

تولاماك — تضمین ایتمك * چپلاق اولمق * قوشلر موسمنده توك دوکمك * زیاده اولمق *

—« حکمت »—

«پیمبر امتم دیب مهری تولار»

«عزازیلنی خدایم اوزی قولار»

Digitized by Google

تولغاتماس

تولامش — عوض ویرمش * تضمین * تبدیل * جرمه قرشیلك * طاوان * اوده مش *

تولان — اودون * حطب * هیمه * هیزم * امر طولاشمق * وایلن وکردیدن *

تولای — جمع * طوپ * طولای * کثرت وبسیاری و پری * مغول لسانده مشورة وفتنه وفساد * و بو اسمله خبردار ایتمك * طولا مقدن مشتقدر * اودمك * خرکوش وارنبه دخی اطلاق اولنور *

—« صوفی »—

« ایرور مین بنده لارنی سرنکونی »
« تولای یارو برادرنینك زبونی »

تولغاش — بوکلوم * پیچ * عوق قویروق *

تولغاشماق — پیچیده اولمق * دولاشمق *

تولغاماق — اطرافنه ضارمق * احاطه واشتمال ایتمك * پیچ وتاب *

تولغامای — چویرمه * دورایتدیرمه * دویرمه *

—« مثال »—

«شفق بیرلافروزین تولغامای باش»
«تاشیب ایش باشیغه اق وقیزیل طاش»

تولغاندورمق — طولاشدیرمق * چویرمك * کرد *

—« حکمت »—

«تو قوزمده تولغامدیم تو غری یولغه»
«تبرك دیب آلیب یوردی قولدین قولغه»
«قووانمدیم بوسوزلارکافاچدیم چولغه»
«اول سببدین التمش اوچده کیردیم یرکا»

تولغانماس — طولاشمز * چورلمز * دونمز * ایلانمس * نکردیدن *

—« مثال »—

«نسیمی لاله رویوم محلیغامیل قیلماس کیم»
« قویون دیك رشکدین خاك تنیم یوز
قاتلا تولغانماس»

تولو

تولغامه — کین * وپوصویه یاتان عسکر * کیزلی * بوکتورمه * پنه لمك *

تولف — شغل * کاربار * مؤلوف کسب * ایش *

تولقاماق — رنج * دردوالم * کدرچکمك *

تولقانماق — دردوالم دن پیچیده اولمق * ورنجیده * استراب ایتمك * حلقه وخم چم اولمق *

تولقوم — طالغه * طلاطم * موج * کوهۀ دریا * جوش وطاشقنلق *

—« مثال »—

« عشق کیم بیر بحر بی پایان ایرور
توشتنك همان * نیچه برکرداب
تولقوملار کورارسن بی کمان »

تولکو — تلکو * روباه * تلکی * قرصاق *

—« نوایی »—

«جنون زنجیرده عاشیق یانیداحیله کر
زاهد * کیشی کورساتصور ایلکای
شیر آلدیداتولکو »

تولماچی — منادی * جارچی * دلال * مخبر * مشوق *

تولماق — طولمق * مملواولمق * پر * سیر *

—« نوایی »—

«سنك وصالینك تیلاب هجرانیلاتون لار
تلاش ایتدیم * غمنك کونکل مدا
طولماق لکدااید یایلکافاش ایتدیم»

تولولماق — طولولنمق * مملولنمك * سیروپورلنمك *

تولنماق — استراحت ایتمك * آرام اولمق * سکونت ایلمك *

تولو — پر * مملو * مشحون * کوهی روستای وصحرای * طولو *

—« مثال »—

« منی برلطف ایله پابست اینینك »
« برتولی جام بریب مست اینینك »

Digitized by Google

تولی

تولوغوم — پیشانه‌نك ایکی طرفی * یمین ویساری * قاشلرك زوروه‌سی *

تولوق — طولو * مملو * مشحون * رنج * زحمت * ایش * کوج * شغل *

—« مثال »—

« نیکیم تولا اقادور کوزلاریم یاشین کورکیم * تیراجی کیبی نی ینکلیغ اقار تولوق بولسا »

تولوك — زخیره * تولك * تضمینات * تاوان *

—« مثال »—

«چمن نینك هریغاجی بیر ساریغ قوش»
«بولوب باری تولوك ایامی غه توش »

تولوکوم هی تولوم — شرقی و ترکیلرك آخرنده نفراتك اوقودیغی مقام و ترنم *

—« مثال »—

« ترکی سرودی بیله سالیب قولوم»
« قیلسام ادای تولوکوم هی تولوم »

تولوم — غوغا * مجادله * تام و بتون * چیقرلمش پوست * سلاخ و دیری خیك و مشك قربه * کوبسر *

تولون — مملو * مشحون * لبالب * پراپر *

تولون آی — طولغون آی * بدر کامل *

—« نوای »—

« اون تولون ای نینك قیراغیدین جوآلدینك اون هلال * کیردی تو فراغه هلال آچدی تولون آی غه جمال *

تولونماق — باتمق * نجوم غروب ایتمك *

توله — قیصه * کوچك * بودور * کلته * قسقه پکنه * کوتاه *

تولی — آینه * مرات * کوزکو * عینك *

تورغی

توماغه — شاهین * قوشلرك باشنده‌کی تاج * ودبولغه چرم * دشت قبچاقده قزاقلرك باشلرینه کیدکلری قالپاق وقولاقچین

—« مثال »—

«اون تورت کیجه لیك آی کیبی»
« اوزی دولتلیغ بای کیبی »
« توماغه‌لی همای کیبی »
« کیلور ساللانه ساللانه »

توماق — ایرمق * کوچك اقارصو * چای * یاپچه اریق * نهر * جوی *

تومبالاق — یوارلاق * طوس طوپارلاق * لونده * یوماق * کولله * کره * ایشتی * غولك * کوزل * یاقشقلی * توغلاق *

—« مثال »—

«رب من ایتیك دعامیز مونجه‌لاق»
« براغول برکای خدایم تومبلاق»

تومان — اون بیك * سنجاق * قضا * قویو * دیرین جوق وکثیر یرینه اطلاق ایدرلر * دومان * ایران شاهلرینك بر نوع التون وسکه ورتبه‌سیدر *

—« مثال »—

«اوتونك عشرت اهلی که بیزارلرمز»
« تومان منیك بلاغه کرفتارلرمز »

تومانکی — هرشیئك اشاغیسی واوزاغی * اسفل وادناسی * پایان *

تومانماك — زنکین اولمق * صاحب ثروت * اغنیا * بای * توانکر و پولدار *

—« مثال »—

« اوزی مثل آیه مینکزر »
« مینك تومان لیك بایه مینکزر »
« قاشی مثل یایه مینکزر »
« یخشی برسردار کلیب تور»

Digitized by Google

تومو شماق	
تومپاك	اکری بوکری* دوزوطوغری اولیان* خم وچم* پیچ تاب*
تومروق	محبوسلرك ایاقلرینه اوریلان کوستك وبند* وکوندە* واشکیل* وطوزاق و پای بند*
تومشوغ	طومشوق* دوداق* لب ولنج* قهر وطار غینلق* ازارلمك* بورج وبارو* کوشه* بورون* کونج* پیاغان کبی بعض قوشلرك یومری اکری غاغه سی* —« مثال »— «تانك بلبلی تو مشوغین و توب رست» «خفاش قنات لارین قیلیب سست»
تومولوك	روزنه پنجره سی چادرك باشنده کی آچیقلق* طامدن آچلمش دلیك وآیدین دوشه جك محل* —« مثال »— «بو اویونك نوملوکی دین آی کوره من» «بو اویونك ایکاسنی بای کوره من»
تومماق	طالماق* غطس* غوص* انغماص* افکاره وارمق*
تومماك	طولدرمق* ملو وپرو بسیار وزیاده ایتمك* چو مولمك*
تومو جی	طالغیچ* غواص* غطاس* غوطه چی چوچی*
تومو زغان	اصلی تونکورغاندر* یراشکی* کنبوز* طوکزلان* کنبوسك* دومو زغان* قونغوز* قودسقه*
تومو شماق	برکوشه ده مغموم ومکدر اوتورمق* —« مثال »— «عشرت ایت کیم چرخ آلیدانفاوت یوق دورور* خواه بزم ایچرا اسماع ایت خواه کنج ایچرا تو موش»

تونبوز	
تون	کیجه* لیل* شب* اخشام* تاریك* ظلمات —« نوایی »— « طره مرغولین آجیب رخسارمه سیماغه ساچ* تون سوادی عنبرین مهر جهان آراغه ساچ»
تون	طون* لباس* اوروبه* جامه* —« مثال »— « تاقزیل تون ایچرا بولدی جلوه کر ماهیم مینك* مهر ایتر هردم شفق خونابی ایچرا اضطراب*
تونلوق	طونلق* لباسلق* قاش والاجه* دیکله جك البسه وجوبه» —« نوایی »— «ایرور سرکشته خاکی تن ارا محزون کونکل هریان* تون ایتکان دیك قویوندین جسمیغه مجنون سرگردان»
تونا ماق	جاپلاق وعریان ایتمك* لج و برهنه* یلانغاچ لك*
تونا کون	کچن کون* دیروز* روز گذشته* —« مثال »— «تونا کون کیلدی کلبغه پریزاد» « پریدور یاملك یا آدمی زاد »
تون بان	بول وکنش قیصه وکلته ایچ طونی* ایزار* سروال* ایشتان*
تونبك	دنبك* دنبلك* دول* طبل* قولتوق نغره سی* —« مثال »— «رعدنی دیب بزمی داتونبك اونی» «برق کبابی اوتی نینك اوچقونی »
تونپوز	اینجه قامیش کهاندن حصیر و بوریا ارمالایدرلر* نی قیش* لاس* بانکس اغاجی*

Digitized by Google

تونکلاماق		توتاش	
تونچه —	ابریق * آفتابه * قومغان * آبدسته * کوندوك *	تونکلوك —	خیمه پاشی طرفنده دومانی خارجه چکمك اوزره آچیلان روزنه و تواوك
تونغوج —	ایلك طوغان اولاد * اول ونخست تولد ایدان * ابتدا میدانه کلان * ولی عهد *		—« مثال »—
تونقطار —	کشیکجی ارك * اوردو نکهبانی * سفرده حکمدارك اوتاغ وخیمه سنك محافظی اسیای وسطی ده برتبه در * کیجه پاسبانی * بکیجی * آمیر آتدسوار اولدیغی هنکامده آواز بلند ایله دعا ایدیجی *		«زندان که تنیم دور آندا محبوس» «هم تونکلوکی هم ایشیکی مدروس»
	—« نوایی »—	تونکماق —	طوکمك * صغوق دن اوشیمق * انجمادایتمك * زیاده اوشیمك * یخلمك *
	« تونقطار آنده بخت بیدارینك » «صبح غه تیکرو کیم خدایارینك »		—« اکهی »—
تونك —	صوی انجمادایدر * اغزی طار سفال کوزه ودسته * صوبی صغوق ایدیجی برادیه * وصراحی * صغوق * سرد *		«کیلدی صاغوق شدتیدین اویله قتیغ اوشبو قیش * کیم آغیز آچغاج تونکوب تیل بو لغوسی اندافکه تیش»
	—« مثال »—	تونکور —	پری * غول * اوماجی * جن * البستی * آلابوجی * غض غض *
	«آه واشکی دین ایرو راوت وسوایچره عاشق * زاهدانی غم آنکا کر قیزیق اولغیل کر تونك »	تونکوز —	طوکوز * دوکوز * چوچقه * خنزیر * خوك * طوایف تاتاریه دن بر عشیرت اسمیدر * سال ترکان دائر مسنك اون ایکنجی یلیدر *
تونکاریلماك	ترسنه چیویرلمك * رجوع عدول تحول عکس ایتمك * دوندرلمك * واژکون وچپه *		—« مثال »—
تونکتارماك	ارتداد ایتمك * عودت ارجاع اعراض تقلیب اعاده ایتمك * چیویرمك *		«سنی انسان دیدیم اونکوز ایمش سین» « بنی آدم دیدم طونغوز ایمش سین »
تونکراغو —	چنغراق * قوکغراق * زنکوله * چرس *	تونکوز بالیغی تونکوزلان تونکولماق	یونس بالیغی * دلفین * تو موزغان * قونغوز * کبوسك * مکدرو مغموم اولمق * طوکو قلانمق * کوکس قوتیله قاتیلاشمق * امیدسز اولمق *
	—« مثال »—		—« مثال »—
	« تونکراغو آوازیدین محلده یاراولمق کیراك * کوب نشاط آورکیلور اول کلعذار اولمق کیراك »		«تونکل ماتنکری تقریر یدین ای شاه» «کوز آچقونجانی بیلمکای سین که ناکاه»
تونکلاق —	طوکوق * بوزلانمش * طوکش * یخلنمش * منجمد * بوز *	تونلاماق —	کیجه یی کچرمك * صباحه قدر اوطورمق * کیجه یول یورمك * قائم وشب زنده دار *
تونکلاماق	طوکمك * اوشیمك * منجمد اولمق * یخلنمك		

Digitized by Google

توی غون	تکتیل
تونلوك — ازدحام* کثرت* وفرت* غلبه لك* جمهور* جمعیت* یغین*	تویلاماق — طوی ودکون ایتمك* ضیافت یدیرمك* سوره اطعام ایتمك* قوناق ایدلمش مسافر ومهمانه قونوق ویرمك*
تونماق — تاریك اولمق* تیره لشمك* قراکلو لشمك —« مثال »— «بیر نظر داکوز تونار بطاس یوزونك ماهیتین* مونجا روشن بولدی کیم اولدور دل و جان اورتکان»	تویماغور — جوع الکلب* دائمی آج* کوشنه و کورسنه* جوع ویوح ویاغوز* —« مثال »— «بو تویماغور کوزمکادورور کورمکان کبی* آی دیك یوزی کا نیجه که بو مبتلا باقار»
توون — هنوز طوغمامش قصراق* بیتل مادیان* توار*	تویماق — طویماق* شباع* سیر اولمق* طوق*
تورلوغ — خیمه نك اطرافنه چکیلان نمد وچکه و اوتو کیکیزی*	تویماق — طویمق* شباع وسیر اولمق استماع ایله بعلمك* سزمك* احتساس ایتمك* —« مثال »— « تویه کتکانکدا تویوب کیتکنیك » «ینکی تونینك بو لساکیب کیتکنیك»
توی — دکون* سور* سرور* ولیمه وسنت جمعیتی* —« خالی »— « کورونك بی عد دآت ایله قوینی» «جهان کورمدی موندهین تو ینی»	تویدورماق طویورمق* احساس ایتمك* شباع وسیر ایتمك*
توی قوش — طویداری قوش* قوآق قاز* پرقو*	تویناق — طواق* حافر* طرناق* طفر* طویاق* ناخون* سم* —« مثال »— «تویناق ایماس اینکلاسام کاهی» « یوقیش قدم اوچیغه سیاهی»
تویاك — یوك* بار* حمل* دك* طای*	تویناك — نیم رس قاوون وخربوز* ترك* سبجه* نیم خام* کلاك* لاشه*
تویاماك — یوکلتمك* تحمیل ایتمك* بار ایتمك*	توینك — پنجره* روزنه* تو ملوك* طاقه* شباك*
تویغار — طوراغای* ظفر* چایر قوشی* تورغای	تویوق — طویلش* فاش وشیوع اولش* بحر رمل ابله مسدس مقصور وزننده انشا اولنان بر نوع اشعار در* بر لفظ ایله ایکی اوچ معنایه دلالت ایدر —« مثال »— «فرض عین وتویوق وجوره سوزی» « اوشوك وقوشوق وکیم ربغوزی »
تویغارماق طویرمق* اشباع ایتمك* سیر ایتمك* اطعام ایتمك* —« مثال »— «آج تویغاریان یالانکنی یاپتیم» «اولدوم دیکانیمداسینی تاپتیم»	
توی غور — طوق* شبعان* سیر* چابق طویر آدم امر طویدورمق*	
توی غون — تویقار* آق وچاقر طویغان* —« مثال »— « خیلی ظلمت رنجی غه توشکان صفا اهلی ایرور* نیته کیم تانك تویغونی قالدی سورك خفاش ارا»	

Digitized by Google

تیبراتمك

تویولکا — قامجی اوجی* تازیانه نك نوکی* قرباچك باغلنمش باشی*

تویولمك — ظاهر ونمایان اولمق* منکشف وفاش اولمق* میدانه چیقمق* طویولمق*

تویوملوق غنیمت* منهوبات میمنون ومبارك* ذیقدر قدرلی* دکرلی*

تیب — توب دخی یازیلور* اسفل* کوك* غور* قعر* تمل* الت* اداتدر مبالغه ایچون مستعملدر* تیب تیك کبی*

—« نوایی »—

«که آنینك آعزی تارایدی تیب تنیك»
«اغزی روزنجه توبی اوی بیله تینك»

تبیت — یومشاق تفتك* پشم ملایم* برنوع کچی نك کورفه یوکنی*

—« مثال »—

« چهانده تواضع قیل ونرم بول »
« تیبتیك ملایم بولوب کرم بول»

تیبراچلاماق حرکت احتلاج ایتمك* حدتدن یره اورمق* ایکی یانه چبلامق* دوکنمك شدتله قزمق*

تیبر اشلیك اختلاجلو* خلجان* اضطراب* سوزش* تلاش* وسوسه*

تیبر اماك — تیبر انماك* قلانمق* متحرك اولمق* تهزز وتحریك ایتمك*

—« مثال »—

«خلایق ایچره ممتاز ایله دشتامی ایله باری»
«جوابی بیرکالی تیبراتماسانك لب کر سلامیمغه »

تیبر اتماك — یرندن اویناتمق* قملداتمق حرکت* فاحش —« نوای »—

کرنوای سایر ایردی هجردین غم طاغیده
تیراتالماس جو هجر ایکنی کاقویدی غم تاغین

تیت وپیت

تیبرك — دمبك کبی یرالتدر* افاق طبل* دربکه* نقاره جه*

تیپرلیك — بارکیرلرك طویناقیله دبه لنمش یر* پخته لنمش پست وبلند اولمش سم وطرتاق جای*

تیپنکالانماك دبه لنمك* دوکنمك* جاینلمك* ینچیلمك*

تیپماك — دپمك* حیوان آرد ایاغیله اورمق رکض ایتمك*

—« ربغوزی »—

تیپدی برایکی ایاغین تاپدی یرده برقودوغ بولدی زمزنینك سویینی اولدی عالمغه شفا

تیبن — بیوك ایکنه* چوالدوز* اوچ پره لی طوغری بیوجك یورغان* وکورفه* وقنار* وجادرجی اکنه سی*

تیبنکو — اکرك یان طرفلری* اطراف وزهی*

—« راجی »—

« مطلا قوشقون اوزانکوسی هم»
« زرآلود ترلیك تپنکوسی هم»

تیپوك — لکد* دپمه* ایاق ایله اورمه*

—« مثال »—

« تاپیب تسکین جفاکرلار هجومی »
« تیپوکدین تنساکونکلوم مرزبومی»

تیپه — دبه* ذروه* اوج* تل* بلند* کوتل* النك* راس* باش سقف خانه* امرتپکی*

تیت وپیت — اصواتدتدر* طارمه طاغین* قارمه قاریش* تتمك* پاره پاره* رشحه رشحه. پراکنده لك* طارومار*

—« نوایی »—

«توبی میخی بیلا سانجیب سمکنی»
« تیتب نوکی بیلا دور فلکنی »

Digitized by Google

تیر

تیتراتما — دتره مه * لرزه * اصیتمه وتب ورجه * حما * بیرکاك * سورغوچ * تاج * جیغه * امر دترتمه *

تیتراق — باشك ذروسی اوچی * کله * راس * نوك سر *

تیتراکوچی — عروسك باشنه کیدکلری تاج مثلو مزین جیغا * سورغوچ *

—« مثال »—

«صنم دیك قیلیب هوش قصدیدا کوچ»
«باشی اوزره یوق تاج کیم تیتراکوچ»

تیتراماك — ارتعاش * ارتعاب ایتمك * لرزه ناك اولمق * متزلزل تترر * رعشهٔ اعضا قتی اوشومك *

تیتماك — دیدیك دیدیك ایتمك * نیمه لیمه ایتمك * یوك وکتانی قبارتمق * پموق تخمندن ایورمق وسیچمك * جداجدا اتمك *

تیتنك — مجوهر * ذیقیمت طاش * لعل وياقوت * وزمرد کبی *

تیتیك — چالاك * جست * متحرك * تیر انداز آدم * دلیر * قوتلی * نوجوان * هوشیار * زور * پشمیش * نورس *

تیتیکلك — حدت * حرکت * چالاکی * سربست * بی پروا * مغرور * زبردست * زوربه * قایمق * طایرلمك * لغزش پای *

—« صوفی »—

اولوغ یولنی قویوب اولکونچه ای یار
« قدم قویمه تیرلار کازینهار »

تیر — همشیره * خواهر * ابلا * اخت * قز قرنداش عرق * رشح * تیره *

—« مثال »—

« ایماسی هریان آقارسولار بیله یر »
«که یر هریان ایسیغ دین آقیزورتیر »

تیرکاك

تیرا — شعبه * آل * قبیله * عصبه * ایل * طوایف * اوروغ * تیره *

تیراجی — کارز * رودخانه * لغم * صویولی * نقب *

—« مثال »—

« نیکیم تولا اقادور کوزلاریم یاشین
«کورکیم * تیراجی کیبی نی ینکلیغ اقار
تولوق بولسا »

تیراك — دیرك * دوز اغاج * عودی اغاجلر * ستون * قواق اغاجی * سروی * سفید دار * عرعر * ستوم * بالار *

تیراماق — قوی طیامق * دیرکلمك * دیره مك * مقاومت ایتمك *

—« مثال »—

«تیغی قیلغانلار قوروق حسیم هلاك
« ضعفیتی » تن غه کونکلوم دین تیر
الکان هرطرف پیکان کورونك »

تیربانماك — دبرتمك * حرکت * تزلزل * قملدانمق * جوبیدن * سالالانمق *

تیرساك — دیرسك * مرفق * آرینج * تمل * تمه *

—« نوای »—

« قرافایغومینی ایلتیب قارازلفونك
اوجون هردم » قراباشنی توتوب
آوج قرایرکا با سیب تیرساك »

تیرك — مخالفت * مقاومت * تیریق * غرام * میر یقجی *

تیرکاك — پرستش * قشا * اکرکچدسی * تیراله جك اشیا * چرکی *

—« مثال »—

« دردکورکیم دیوسیرت لار بیلادور
اول پری * کرچه بار اندین ملك خیلیغه
دایم تیر کاکیم »

تیرماك	تیریکلیك
تیرکاش — معروف ترکشدر * وصداق دخی دیرلر * اوق وتیرك ظرفی اکرك قاشنده وضع ایدرلر *	تیرماماك — چنکل طاقوب چکمك * خراش ایتمك * طرناقله یاپشمق تخدیش ایتمك * —« مثال »— « اور کامجی شیباق قه جل نی تیرماب » « تومشوغینی رشته بیرلاجیرماب »
تیرکاماك — پرسش * سؤال ایتمك * دیزمك * دیرکی یرینه وضع ایتمك * تجسس ایلمك *	
تیرکشماك — قطار قطاریکدیکرینك عقیبنجه کلمك * تردیف ایتمك * بربرینك ازنجه وآردنجه پیوسته کتمك *	تیرماشماق — یوکسکه صارلوب امکلرکی چقمق * طرناق وخنجارایله بلندوبالایه صعود ایتمك * بورج وبارویه عروج ایلمك * —« مثال »— «قلعه نی الماق اوچون تیرماشدیلار» «بورجباریدین امکلاب آشدیلار»
تیرکوزماك — احیا ایتمك * جانلتمك * اعمار ایتمك * دیریلتمك * —« مؤنس »— «اولارحالت غه یتمش مین غمینك زهرین ایچیب هردم * کیل ای عیسی وشیم نوش لبینك بیرلامینی تیرکوز»	تیرناق — طرناق * ظفر * طولون * ناخون * سم * دیری پوست * قابوق * قشر * جلد * ترعرق * ثور * —« مثال »— « انی تیری زحتی دین آریب » «اعضاسی خراشی دین قیزاریب»
تیرلاماك — عرق ریز اولمق * ترشح ایتمك * تیر ایچنده قالمق * ترلمك * خوی *	تیری وتیریك
تیرلاتمه — بر نوع خسته لکدر * حما * استمه تفو * کیزك * سیل کبی *	
تیرلیغ — قازغانی بولایه جق آلتدز * کفکیر * وچوموج کبی *	
تیرم — خانم افندی * بیوك خاتون * تیزه * اقرابادن مرعی الخاطر بانو *	تیریق — برکیاه اسمیدر * درمنه * طریق * ارزن * تریق وتریغ دخی دینولور * داری * یول راه * قانون * رسم *
تیرما — برنوع جانفس * وقماش * حریر * دارای * طوقمه * —« مثال »— «تیرماکویلك پرچه تونلو نازك یار» « سلانه سلانه کیلور ساکور سم »	تیریك — دیری * حی * جانلو * زنده * سرت * قوی * —« نوایی »— « اکرچه اولتور وبان یوز تریك نی غمزه سیدین * ولیك جان تاپیبان نکته سی بیله یوز اولوك * زنده دیریلك * حیاتلك * سرتلك * —« نوایی »— «هرکیشی بولسه تیریك اندین بیراق» « اول تیریکلك دین اولوم کوپ یخشی راق»
تیرماشماق — طرناق * ظفر * طولون * ناخون * سم * دیری پوست * قابوق * قشر * جلد * ترعرق * ثور * —« مثال »— « انی تیری زحتی دین آریب » «اعضاسی خراشی دین قیزاریب» —« صوفی الله یار »— « تنی تیرینکده تاتلیغ جان یراتدیم » « بهایم قطادیم انسان یراتدیم » برکیاه اسمیدر * درمنه * طریق * ارزن * تریق وتریغ دخی دینولور * داری * یول راه * قانون * رسم *	
تیریق —	
تیریك — دیری * حی * جانلو * زنده * سرت * قوی * —« نوایی »— « اکرچه اولتور وبان یوز تریك نی غمزه سیدین * ولیك جان تاپیبان نکته سی بیله یوز اولوك * زنده دیریلك * حیاتلك * سرتلك * —« نوایی »— «هرکیشی بولسه تیریك اندین بیراق» « اول تیریکلك دین اولوم کوپ یخشی راق»	
تیریکلیك —	

Digitized by Google

تیز

—« کامل »—

تیریکلیکدا ابیلینك لاریخشی یاروآشنا قدرین * یوق ایرسه قیلغاسیز اولکاچ پشیمان وندم احباب *

تیریکلای— حیاتلی وجانلی زنده لیك و دیریك هنکامنده *

تیریل — دیریل * حیات وجانلو اول * امرزنده شو * تزمك *

تیریلتمك— دیریلتمك * حیات وجانلوایتمك * قوت پیدا ایتدرمك * پروریش *

تیریلمك— دیریلمك * حیاته کلمك * جانلانمق * سرتلاشمك *

—« مثال »—

«اکر عفو وجرموم غه شامل دورور»
« تیریلمك منکا امرمشکل دورور »

تیریم — خوشه * باشاق * ساق * جاعت * تیر * خوی * عرق * پوستم * دیرم *

—« مثال »—

«آ لولنوب کوندن کونه عشقنکدن»
« یانه یانه تنده تیرم قالمادی »

تیریمچی— طوپلایمچی * اوت بیچمچی * غل وغش وخس وخشاك ایریمچی * خوشه چین * کل چین * سخن چین * غوزه چوز حبوب طوپلیان * خشاوه چی * نوقان *

تیرینك— دیرین * عمیق * چوقور * ترنك * عور *

—« مثال »—

« قالین کیشی اولغاندا جنبش نمای »
« تیرینك بحر بولدی غرنیش نمای »

تیز — تز * شتاب * عجله * سرعت * چابوك * جلد * بالفور * آلان * شمدی * شندی * قوش * وچاپ * بات *

تیش

—« مثال »—

«قیلور یکان لارینك کونکلم اوتین تیز»
« اکرچه قطره بولماس شعله انکیز »

تیزلیك— عجلةً * سریعاً * تیتیك * طارغیناق * پیپاق * برنوع تون ودون *

—« مثال »—

«دیدی کیم جان برداغی اوپکیل ایاغیم توپراغین * ای نوایی تیزلیك بولغین پشیمان بولمسون »

تیز — دیز * رکبه * زانو *

—« حکمت »—

«قول خواجه احد غفلت پیر لاعمرینك اوتتی * واه حسرتا کوزدین تیزدین قوت کیتدی »
« واویلاتاندامت نینك وقتی یتی »
«عمل قطای کاروان بولیب کوچتیم منا»

تیزك— کوبره * ترسی * فشق * سرکین * نوری *

تیزکاك— برصف دوه نك صره لری * قطار * ایرکش مش دوه *

تیزکین— عنان * افشار * لجام * لکام * یکه جلو * کم * یوکن *

تیزکینمك— تبعد * تجنب * احتراز * نفرت واستکراه ایتمك * تسکینمك * خوف ودهشت *

تیزلامالك— تزلمك * تسریع واستعجال ایتمك * بیلمك * چرخ وقیراق ایتمك *

تیزمك— دیزمك * تنظیم وتسلیك وتنسیق و ترتیب ایتمك * صف ایتمك * یریرینه قومق * رشته دن چکورمك * شغاول وتشریفات قاعده سنی اجرا ایتمك *

تیش— دندان * سن * ناب * دیش *

—« صوفی »—

« احد تاغنده پیغمبر تیشنی »
« شهید ایتی ینه یتمش کیشینی »

Digitized by Google

تیغه	
تیشاد —	دیشلر * دندانلر * سن لر * آناب *
تیش خالی —	طیش قالی * اسیای وسطی ده قادینلرك طیشلرینه برمعتاد قویدقلری وسمه کبی بویه ورنك *
تیش سورکی	دیش بردازی * سواك * دندان پاکیسی * مسواك *
	—« مثال »—
	«کنج تمنی سیغا بیرکیتدی تیش»
	«بولدی انکاتاش تو بینی قازمق ایش»
تیشقاری —	طیشاری * برون * بره *
	—« نقشی »—
	«ایچکاریدا بیرقاچه دیوانه بار»
	« تیشقاریدا بیرنیچه بیکانه بار »
تیشکاری —	دورلمش * منقلب * معکوس * واژکون * چپه * ترسنه * تیسکاری *
تیشلاماك —	اصرمق * کریدن * دیش ایله طوتمق *
تیشماك —	دیلك * ثقب وشکاف ایتمك *
	—« حکمت »—
	«اون سکیز داچل تن بیرلا شراب ایچتیم»
	«ذکرین آیتیب حاضر طوروب کوکسوم تیشتیم»
	« روزی قیلدیم جنت کبزیب حورلار قوچدیم * حق مصطفی جمالینی کوردم منا »
تیشوك —	دیلیك * ثقبه * شکاف * اویمك * حفراتمك
تیشی —	دیشی * ماده * انثی * ماجه * مادیان * اورغاچی *
تیغریق —	کوچك * طار * شقاق * یول * کچید * بوغاز * تنك وتار *
تیغه —	سد * طابیه * تیغه حق آلت * بندطوسماق * تیغ * شانه نساج * آلت قاطعه *

تیکرا	
تیفتیك —	تفتك * یومشاق یوك * تبیت * پشم * توی *
تیقماق —	طیقمق * زورایله صوقمق * یرلشدیرمك *
تیقیلدیش —	صوقولوش * ازدحام وغلبه لك * صیق * طار * قره بلیك * جمعیت *
تیك ودیك —	ادات شبیه در * کبی * مثل * مانند * آرام * قائم * مرفوع * زیر * تحت * تیز طبع *
	—« مثال »—
	«تیك اولتورغاچ هوای قیلدی تو روز»
	« ایتارلاردی آنکا بادردو باسوز »
تیك —	طوغری * راست * بلند * بالا * بی خم و چم * مستقیم *
تیك طورماق	راحت وساکت طورمق * خاموش اولمق * طوکه قالمق *
	—« نوایی »—
	«تنکلاکی کوثر اوچون دیرسن بوکون می ایچماکیل * تیك تورای ذاهد نوایی سن کبی لاشبیدور»
تیکاك —	آصمه یو داقلری * تاك * تالار * اوزوم اغاجی *
تیکالاشماك —	قائم طورمق * راست اولمق * برابر * بویداش *
تیکان —	دیکن * خوار * حائل * شوك *
	—« مثال »—
	« مرکانیدین قاد الغان باغریدا یوز تیکاندور * لیلی غمیدا مجنون دیوانه ایکاندور »
تیکدی —	کچه وبلغاردن معمول چزمه * ایتیك * موزه * دوخت *
تیکرا —	دوره * اطراف * جوره * کرد *
	—« مثال »—
	« ایله زنجیر جنون رسواسی مین کیم هر زمان * تیکراما فرهاد و مجنون دین یغیلش بیرسوروك »

Digitized by Google

تیکلمك

تیکرانماق — اطرافنی چیویرمك * فرطولایی طولاشمق * ایلانماك *

تیکرچك — تکر * تکرلك * دوره * کرداکرد * حلقه * مدور *

تیکرو — قدر * الی * تا * اوج * نهایت *

—« مثال »—

« قضادین بولغالی عالم بناسی »
« انکاتیکرو که بولغای انتهاسی »

تیکو — دکمك * رسیدن * واصل اولمق * یتشمك * پیوستن * لمصق *

—« مثال »—

تیکوکوزلارم کایوزنورو کونکولارکا سرور * هر قاچان چینی قدح ایچرا نمایان اولدی چای »

تیکشلمك — طوپلامق * جمع ایتمك * تراکم وتحشد اتمك * خرمن ایتمك * توده لمك *

—« مثال »—

«هرنه کی اوکسونسانك آلورچاغدانرخ»
«عرض کونی بارجه نی تیکشار بوچرخ»

تیکلاماك — دیکمك * نصب * قایم * رکز ایتمك * وضع وثبت ایتمك *

تیکماك — دکمك * خیاط دیکش * دوختن * دوزنده * درزی *

—« مثال »—

« بیلکاج اول سوزنی خاطرباکی »
« تیکتی ایکی قولین آتیب خاکی »

تیکلمك — دیکلمك * ایاقده طورمق * باقمق قالقمق * راست وطوغری طورمق * برپا استادن *

—« نوایی »—

«ای نوایی سعی ایله چون وصل حاصل اولمادی * یارلطفی غه تیکیل ایمدی و غیریدین تونکول

تیکیش

تیکشماك — دکشمك * تحویل وتبدیل وتغییر ایتمك * بجایش ایتمك * مبادله اتمك *

تیکوجی — دکیجی * درزی * خیاط * دوزنده * دوختن * اولاشدیرمق * بتوشدیرمك * دوندرمك

تیکورماك — چیویرمك * دور ایتدیرمك * ایلاندیرمك * کردانیدن *

تیکه — تکه * کچی ارکلکی * سرکه * بوزغاله نر * کدی *

تیکه — پارچه * شرحه * دلم * خاتونلرك زینت ایچون دکونلرده یوزلرینه یاپشدیردیکلری پول *

تیکه تیکه — پارچه پارچه * شرحه شرحه * بولك بولك * قطعه قطعه * دلم دلم * پاره پاره * لخته لخته *

تیکیر — تکر * مدور * دوار * تکرلك * چرخی * کرد *

تیکیرلاك — چرخ * دائره * ارابه دوارسی * تکرلك *

تیکیرلاماك — یوارلامق * مدور شی تحریك ایتمك * دورمك * چویرمك * تحویل اتمك *

تیکرلاشماك — یوارلانمق * چویرلنمك * دوندرلمك * دوراولمق *

تیکیرمان — دکرمان * اسیا * خراس * آس * طحونه *

تیکیرم — دکرمی * مدور * تکر * یوارلاق * لونده * طوپ * کرد *

تیکیرماك — دکرمك * طوقنمق * اصابت ایتمك * لمس اتمك * یتشتورمك * وصل وپیوست والصاق * رسانیدن * جسپانیدن *

تیکیس — تکیز * دوز * مستوی * دنك * مسطح * مستقیم * طوغری * مساوی * برابر * هموار * یکسان * یك زیل *

تیکیش — دیب * قعر * نهایت * کوك * تحت وپایان * نشیب * پستی * چوقور * بیخ وریشه * بون

تیلار

تیکیش — دکیش • خیاطت • محاربه • تصادف •
— « مثال » —
« بو میعاد ایله جمع ایلاب سپاه »
« تیکیش جاباریغه بیریب خرج راه »

تیکیش — دوکوش • غوغا • اصابت • نزاع • جدال • دست بکریبان • جنجال • جنك • خرخشه •

تیکیلیك — دیکیلی • مرکوز • قائم • راست • برپا • اوستوار •

تیکین — بادهوا • مجانا • بداوه • مفت • بلاش • اولقدر • اولمقدار •
— « مثال » —
« سوغه جاخار ایله بنیاد انکا »
« کوکاتیکین پاره پولاد آنکا »

تیکنید — دیریدن تارتار کسلش اینجه قرباج ولجام دیکدیکلری برنوع کرش •

تیل — دل • لسان • زبان • امر پاره • ودلم ایتلك • یاصی اوزون شی •
— « مثال » —
« کونکل یاماق چوکیلا یدور الینکدین »
« کونکلنی بیقما کینك باری تیلینکدین »

تیل — تل • مسلك • سیم • تار • ایپلك • نخ • پاره • یارمق • درز • دیل • کس • بوریده •

تیلم — دلم • کرج • پارچه وپاره • بولك •

تیلیجی — خبرچی • جاسوس • طلیعه • خفیه • جانسوس •

تیلار وتیلاك — دیلك • طلب • خواهش • تمنی • آرزو • ارجا • ارمان
— « نوایی » —
« یوزونك کورمك تیلار تیفاس نوایی
کونکلی سالماقدین • خدای اوچون
آلیب برقمکنی آینك کونکلنی تیندور

تیلاك

تیلامالك — طلب • آرزو • امل ایتمك • استمك • تمنی وترجی ایتلك • خواهش •

تیلانمالك — دیلانمك • تسأل ایتمك • کدا ایلك ایتلك •
— « خمسه » —
« تیلابان مال ایلاب ایلنی هلاك »
« ینانوبان کام دل بیلان بی باك »

تیلانجی — دیلانجی • سائل • کدا • فقیر ومسکین • محتاج • درویزه کر •

تیلاو — دیلك • طلب • رجا • خواهش • آرزو • تمنا • استملش • بهادر • شجیع • قهرمان • پهلوان •

تیلاق — دیوه نك یاوریسی • کوچلك • بوته • بالا •

تیلبه — دلی • دیوانه • مجنون • بودالا • مجذوب • شوریده • شیدای •

تیلبه لیك — جنت • دیوانه لك • جذبیت • سودا • مبتلالك •
— « مثال » —
« کهی تیلبه لار بیرلا کلنخن ارا »
« سوروب دوردکشلقده یوز ماجرا »

تیلبه راماك — دیوانه لشمك • تجنن ایتمك •
— « مثال » —
« تیلبه راب ایتکان کونکلنی ایستادیم
هریان باریب • کوه ووادی وبابان
لارنی بیربر آختاریب »

تیلکورماك — بربرده قائم • ثابت • پایدار اولمق • تیك طورمك •

تیلیق — فرجده کی دیلجیك ودیله مشابه اوفاق ات •

تیلماج — ترجمان • لسان اهلی • زبان دان •

تیلماك — دیلك • ثقب ونقب ایتمك • شرحه شرحه ایتلك • یارمق •

Digitized by Google

تیمارغو

تیلورماك — —« مثال »—
یوراکمینی تبع هجرینك تیلا بیردی پاره پاره
کیما آیتایین بودردیم نی دوا قیلای نی چاره
احالهٔ نظر ایتمك • امید و حسرتله باقق •
—« حکمت »—
« نفسیم میتنی یولدین اوروب خار
ایلادی • تیلوتروب خلایق غمزار
ایلادی • ذکر ایتورمای شیطان پیلایار
ایلادی • حاضرسن دیب نفسیم باشین
چاپتیم منا »
تیلوك — دلیك • ثقبه • شکاف • روزن • پنجره •
سوراخ • تو ملوك •
تیلیك — اثر • ایز • نشانه • آتك ایزی • نقش پا •
ایاغ قالیبی •
قیلیك — قویون و قوزی تو قلی دیرسندن کلاه •
قلفاق • بورك •
تیلیم — شرحه • قطعه • دیم • کرج • قم •
—« مثال »—
« برتلیم نان بردی اول حالتده اول •
« اولور هنکامنده اولمس می قبول »
تیلیمجاج — بر دیلیمجك • برآز •
تیلین — دلنمش • شرحه شرحه • یاصی کسیلمش •
—« مثال »—
« خلق فزونی ایدی وعام یول »
« کیاکان ایزی بیرلا تیلین ایدی یول »
تیم و توم — قبه لو بنا • چارسو • بدستان طوپ شیئی •
تیم تیم — طامله طامله • قطره قطره •
—« مونس »—
« فراقینك شدتیدین کوزلار مدین قان
آقار تیم تیم • کوروب انی رقیب کینه
ورهردم کولار قهقه »
تیمارغو — صاحب مرحمت • رحیم • مشفق • مکرم •

تیمورقزان

تیمسی تیب — —« مثال »—
« تیماغور اغیار ظاهر ایلابان کوپ
اضطراب • هجرارا قتلیم اوچون
مندین کونکل تیندور دی کوز »
اویله می اویله دکلمی • این می دیکرمی •
مانند • مشابه • شبیه •
تیمین — چوالدوز • جوالدوز • تیونه •
—« مثال »—
« تیمنه بولوب قناری تیکیل »
« تیوه نی الیب قطارده یتکیل »
تیمتاق — منع ایتمك • مخالفت • مقاومت ایتمك •
صاقلامق • داغتمك •
—« مثال »—
« تو بی میخی بیله سانچیب سمکنی »
« تیتیب نو کی بیله دور فلك نی »
تیمورباش — بر یره مربوط و مختص اشیا در که
خانه و اراضی ایله برابر صاتلور •
قطع علاقه •
تیمور — دمر • حدید • آهن • آسیای وسطی
حکمدارلرندن مشهور بر حکمدار
اسمی در • امیر تیمور کوراکان •
تیمورتکی — یره افغانی • پشه خورده •
تیمورتیکان — چوپان قالدران ظفره انجوز •
قالقیدان • بر نوع تیکانلی کیاه •
خار مغیلان • هنوز قنات چقارمش
قوش یوریسی •
تیمورقازوق — قطب شمالی • جدی • قطب یلدیزی •
تیمورقانات — بر نوع اوردکدر • یکی قنات چیقارمش
پرنده قوش •
—« مثال »—
« تیمورقنات قوش کبی »
« تیریسی یوق موش کبی »
تیمورقزان — چوین تنجره • دوکه روسیه قزانی •

Digitized by Google

تینکشاماك	
تیور بالیق —	سلچوقلرك جدلرینك لقبیدر*
تیمیل —	ماعونه* برنوع کمی* زورق* کیمه*
تینترکلاماك	ایاق قایوب یره پالدرکولدردشمك* سرسان* سرخوش* تنتك*
تینج —	دینج* آسوده* راحت* بی کدر* غمسز* صاغ سالم* احتیاج سیز*
	—« مثال »—
	«کافر و مؤمن ساری قیلسانك ساغینج» «نی آنکا یأس نی مونینك کونکلی تینج»
تینغو —	دینمك* مکث* آرام* آسوده* ساکن* چای مقر* استراحت ایتمك* موله طاشی* بینك یری*
تینیق —	یاتیق* ساکن* آسوده* قائم* طورو* صاف* مروق* شفاف* طونوق*
تینیقلاماق	مصفا* براق اولمق* شفافلق* ترسب ایتمك* بی غبار* لکه سیز بی لای بی درده*
تینك —	دنك* ایش* برابر* چفت* مساوی* یکسان* موازنه* مرتبه* روبرو* جورت*
	—« مثال »—
	«ساله سیز اول تخمکه دهقان ساچار» «سونی تینك ایچماز نیجه یکسان ساچار»
تینکستاش —	ارقه داش* همتا* رفیق* برابر* همسال* چوره* تینك*
	—« مثال »—
	«سیندین اوزکه همدم یوق کیشیم یوق* الفتیم محرم تینك و تاشیم یوق»
تینکسنا شماق	برابر تقسیم* موازینه* مساوات* اولچی* دنك ایتمك*
تینکتاشورماق	عدل* یوی ایتمك* یکسان* بب برابر* بررجه* بر مسابه*
تینکشاماق	مانند و مشابه قریب ایتمك* یك رنك* بر دوزی اولمسنه چالشمك*

تیکیز	
تینکشتورماق	موازنه* استبدال* معاوضه ایتمك* دیکشتورمك*
	—« مثال »—
	« منکا بوز قتله چور اتسا کوجنم راحت جانم* مین آنیك هجرینی غیرینك وصالینه تیکشتورمام »
تینکالماق —	دنك* موازنه* مساوی اولمق* تنفس ایتمك* آرام* آسایش*
تینکری —	تکری* مولی* رب* متعال* واجب الوجود* بیروبار* یزدان* پروردکار* کبریا*
تینکریلیك —	الهیت* خدایی* صمدانی* جبروتی* شبدیزی* آفرینش*
	—« نقشی »—
	« حداوسون تنکریی بی همتاغه » « اول خدای احد یکتاغه »
تینکلاماق	دکلك* استماع ایتمك* قولاق ویرمك* اصغا* وکوش ایتمك*
	—« مثال »—
	« کرچه ممکن دور معانی انکلاماق » « یوقسه فرقان کریمی تینکلاماق »
تینکلاماك —	دنکله مك* دنك ایتمك* چفت و برابر ایتمك* مساوات* یکرنك*
تینکلایی —	بورنك اوجی* نوك انف* سربینی*
تینکماك —	چکمك* موازنه ایتمك* تقدیر ایتمك* کشف و تخمین وزن* چکی* کیل* اولچمك*
تینکو —	اوزنکی* رکاب* تپنکو*
تیکیز —	دکز* بحر* مسطح* مستوی* دوز* دریا* قلزم* یم* تکیز* یکسان* محیط*
	—« مثال »—
	« باشمدازخم لارنیك قانی تیغاسدین بولوب عاجز* فلك چاقین اوتیغا کویدورور هردم بولوب تنکیز »

Digitized by Google

چاپقالماق		جارانك	
تینماغور —	بی قرارلق* طاقتسزلك* آرامسز*		—« مثال »—
	—« مثال »—		« تیوراب ایاغیغه آنینك هر تیکن »
	«هر قوروق شاخ اولدی دشت اوزرا صبادین حله پوش * تیمناغور جسمم جنون وادیسی دا عریان هنوز »		« هر تیکن اوستی دا مکرر تیکن »
تینماق —	دینمك * ساکت* ساکن* راکد* فاز اولمق* منع ایتمك* آرام*	تیورالماك —	بورمق* ایچنه باترمق* صوقمق * سنج مك* خلید*
	—« مثال »—	تیوروك —	کرد* دور* دکرمان طاشی* اطراف * محیط* میل* زوانه* منحنی* مسدود* چاقیلمش شیئی*
	«ایکنم اوجی سیندی دیب اوردینك انام یاریار * ایمدی کتیب بارامان تندینك انام یار یار»		—« مثال »—
			»شیخ نینك ایلاکه عاشق غه ماموغ استی داداغ* تیوروك رقعه لاراستی داتیکیلمش درمی »
تیندورماق —	دندرمك* تسکین* مطمئن* آسوده ایتمك* راحت لندرمك* دوردورمق*	تیواره —	پرده بولمه* احاطه*
تیوراماق —	تیکمك* سنچیلمك* باتمق* صوقولمق* خلیدن*	تیوه —	دیوه* شتر* ابل* جمل* تویه
			—« صوفی »—
			«اولوغ تو تماس کیچیك دیك مذهبین کینك* تیوه تایماق ایرماس قوی بیلا تینك
		تییت —	تتماك* پراکنده اتمك* پریشان ایلمك*

فصل ج

جاجه چه —	غایت* نهایت* الی* تا* انجام* حد	جاروجر —	صدا* ندا* آواز* صیحه* نعره* سس* اوجروم یر* جری*
	—« مثال »—	جارچکدرمك	منادی ایتمك* چاغرتمق* دلال* جرچی*
	« فاختـه دین قمری وبلبـل کاجا »		—« مثال »—
	« بلکه شجر یافراغیدین کل کاجا »		«چوایل فکریدین کونکلینی تیندوروب»
جابا —	بخش* بلاش* جابه* مفت* کله پور* ارزان* رخیص* بداوه* تیکن*		«یوروش حکمینی ایل کاجریتکوروب»
جابوق —	جابك* چاپوق* تیز* عجله* سریع* زود*	جارلاماق —	اعلان ایتمك* دلال چاغرتمق* بلند آواز ایله باغرمق* منادی اتمك* جرچی و مخبر چیقارمق*
	—« مثال »—	جارانك —	عکس صدا* جر* ودره* وطاغدن وکسبذن بالعکس ظهوره کلان محب سس وآواز* جرنیکاسی*
	« جابوق برکین خبر اول نازنینه »		
	« قیسون الطاف بو کونکلی حزینه »		
چاپقالماق —	چاپالامق* اضطراب ایتمك* دپه لنمك*		

Digitized by Google

جبه	چغتای
جاربجی — دلال* منادی* مخبر* اعلان* پادشاهك بیعت جلوسنی خلایقه نشر ایدیجی* المان*	جت — انچق آدم* دنی* چنکانه* ترس* پیس* بی مزه*
جاش — طونج* صاد* روی*	—« مثال »—
چاش — توده* خرمن* تل* مملو* کوم*	«ایبغ لعبی دین جت غه کیم نان ایرور» «آنی ایکاسالماق نی امکان ایرور»
—« مثال »—	ججك — کوچك اغاج* چالی* چرپی* خس وخاشاك* کل*
« التمه قویماسین منی باش ایلاکین » « خرمن اقبالمی چاش ایلاکین »	جدده — انقلاب هوا* بوران* طوفان* دیجور* توپلانك*
چالاوچاله — نصف* پچق* یاریم* نم ونیمکاله* آلا* ابلق* چله مسلمان*	جدده تانی — یده طاشی* یغمور ایچون اوزرینه افسوس اوقیوب صویه آتدقلری بر نوع طاش* حجر المطر* کاشغر طرفنده مشهوردر*
جاملانماق — استکراه ایله سویلك* زور ایله تکلم ایتمك* مزمز*	جراو — ذیقیمت طاش* جواهر* لعل ویاقوت* و انجوکی*
جاناق — اوزنکی* رکاب تپکو* زنکی*	جرجر — لافزنلك* محصولات ارضیه* جرار*
جانق — ایش* کار* مصلحت* مشورة* استشاره* کنیکاش* شورا*	جرجرك — اوراق بوجکی* موصلوق*
جاوالاتماق — مصلحت* مشورة ویرمك* بیان رأی ایتمك* ایشی یولنه قومق* ابراز*	—« مثال »—
جاورونتی — شنجرف* بغدایك ایچنده بولنان سیاه دانه لر* بیش بغدای* لوپك*	« یاوه کوپ ایتوردا بیری جرجرك » «چرخ کوپ اورمق دا بیری فرفرك »
جاورونجی — فالجی* منجم* افسونکر* جادو* ساحر* فالبین* معبر*	جریده — یوکسز* خفیف* عسکر ساده* چول عسکری* قوشون* جریك* جریش*
جاهل — تازه* کنج* جوان* دلی قانلی* بی علم* بی بهره* جهالت*	جریدی — طوایف ترکمانیه دن بر قبیله اسمیدر*
جاهلیك — عدم تعقل* معصومیت* کنجلك* صبابت* نادانلیك*	جشته — برنوع بیوك دوتار در وساز* طنبوردن بیوك* آسیای وسطی ده مشهوردر* دوتار*
جبان — خفیاً نامزدی ایله قاوشوب پدرینك خانه سنده حامله قلان قز* بوغوز*	جشن — طوی* ضیافت* سور* جمعیت* دکون* کورنش* ولیمه* وختیان* شولان*
جبك — کردانلق* هیکل* نسا طایفه سنك بوینده آصدیکی زر وزیور*	جغاتای — خاقانلره مخصوص تاج* سرغوج شاهی* اکلیل* افسر*
جبه — جوشن* یوروش* رفتار* اسلحهٔ ناریه* جیبخانه* سلاح انباری* مهمات حربیه* قومبارخانه* زره*	چغتای — جنکیزخانك اوچنجی اوغلی اسمیدر* اسیای وسطی ده برر تبه* لسان چغتای

Digitized by Google

جوانغار وجوانقول	جوجی
بوکا منسوب در* سکاکی بونك ندیمی در* وفاتی سنه ۶۳۸	جوانه — کوکرجین یاوریسی* بوزاغ* کوساله*
جلائر — طوایف اتراکدن برقبیله اسمیدر*	جوبور — قیل* کچه وقویونك یوکی* ازدحام وغلبه لك*
جلب — فاحشه* اروسبی* قحبه خاتون* لولی* غر* شرموته*	جوجی — بغته* وهله کلان مسافر* سیوملی جوجق* دلبر جوجه* تازه*
جمجه — بتاقلق* کرج خانه* لای خانه* بات قاق* لایقه*	جودرق — آوج* قبضه* کف دست*
جنجال — غوغا* نزاع* جنك وجدال* خرخشه* کورولتی*	جودری — امرا* کبار* رجال* ایلروکلان اغا* بك* رئیس*
—« مثال »—	جور — اتماجه قوشی* قناریه* صعوه*
«زورلاتخته سینك حدمروری اوتنی» سیندیریب ایل برابرایجد* بی دعوا»	جورکه — بر نوع اوردکدر*
جنجك — بر نوع اغاجدر* آتش ده بورلمش قیل وسایره* پچیده*	جوره — ارقداش* رفیق* ایش* دوست* چفت*
جندك — قوشلرك اودی* زهره* اوت*	—« مثال »—
جنده — درویشلرك کیدکلری یالوخرقه* نمد	« بر جوره کبوتری اوجوردی »
—« نوایی »—	« پران اوجوبان فلکده توردی »
«جنده کیدی کورکوزوب یوزمینك نیاز* یولغه توشدی شاه رندپاکباز »	جوزبوبا — نارجل* هندستان جوزی*
جنس — سیوری سینك* پشه* مکس*	جوك — قوشلرك شیونی* قوشلرلش اوزرنده باغرشمق*
جنکیز — قوی* غیور* سرت* بیوك* بزرك* اولوغ* مشهور چنکزخان*	جوع — بویوندوروق اغاجی* زلوه* زوله*
—« مثال »—	جوکی — چنکانه* مزنك* فال بین* رمال* ساحر* جادوکر*
« هم اولدم که تخت اوزره قیلدی مکان* لقب قویدیلار انکاجنکیزخان* که جنکیز معنیسی بی اشتباه* مغول لفظیده کیلدی شه لارغه شاه »	—« مثال »—
اصل اسمی تموجین* بن یسوکای* صبیلری تسکین ایتمك* الداتمك*	«عجب تلبیس ایدر مانند جوکی» « النسه بس دورور ژناغی نوکی »
جواتماق — مصرداریسی* چواری* بیاض داری*	جوم — کامل* تام* بتون* لخت* همه* جمله* لباب* وفور*
جواری — آت ویادیوه ایله دونان یاغ منکنه سی*	—« مثال »—
جواز — میسره* لشکروجبرکلك صول جناحی*	« دانه تو توبان جهان یوزین جوم »
جوانغار وجوان قل	« اول نوع که کوك یوزینی انجم »
	جومباق — ترکی* شرقی* سرود* بیلمجه* معما* لغز* چستان طتال نغمه* حافظ خواننده
	جومجی — کوملك* پیراهن کورته* قمیص*
	جوندوك — غاغه* غفا* منقار* لب ولنج* تومشوق* برون* نول* چوندك* امیرك*

Digitized by Google

جیبه

جونك — بیـوك بارکش دیوه* کمی* سفینه* مجموعه*قوی* یوك*پشم*قیل*

—« مثال »—

« بو قدر چونکه وایه قویمش ایدی »
«طرفه جونکی کیرایه تو تمیش ایدی»

جونوماك — عطف عنان ایتمك* برسمته متوجها حرکت ایلمك* کیتمك* ذاهب اولمق* رفتن *

جووا — یبانی صوغان*پیاز دشتی*بصل جبلی*

جوون — نهر*ارمق*چای*جوی*نوخانه*اریغ*

جویا — بیوك واوزون قایق کورکی *

جویماق — برطرف ایتمك* اضمحلال وتخریب وناپدید ایلمك* برباد اتمك*

جه — شبنم* رطوبت*نم*چی*شب ریزه*

—« مثال »—

«جه کلذارم نی انداق قیلدی شاداب»
« بولنماس ایردی یرده قطرهٔ آب »

جهره — محرم* خدمه* باچی* پش خذمت * نوکر* اتباع* ایچ کویلك*

جیب — خندق* طابیه* سپر* یرلو کیسه * استحکام* اور*

جیبار — رطوبتلی هوا* نمناك* نم ریزه* غمام*

جیبای — چیـوی * میخجه* پاره* جراحت * قبله* مسمار* میخ *

جیـبر — طاغ کچیسی* چالاك وتیتك انسان* ایش کذار *

—« مثال »—

« شد قاشیده بولور ایردی هرروز »
« جیورکشی ایردی اول دل افروز »

جیبریك — پچاوره* کهنه وفرسوده بز وباصمه پارچه لری* لته*

جیبـه — اسلحه* قلقـان* سپر* جیبه خانه* باردخانه*

خیرماق

—« مثال »—

«جیب خانه سیده یراغ لرتل»
« دارو ایله ملطقی مکمـل »

جیبه لاماك — قالقان اورتمك*سلاح لنمق*زرخ*

جیبین — سیوری سنك*ذباب*ناموس*مکس* پشه*

—« فیضی »—

«فلك کچرولغیدین شکوه کر قیلسانك تانك ایرماس کیم* هماغه استخوان تاشلاب جیبین غه طعمه قند ایتدی»

جیجیع — قویونك قویروغنك یاغی* دنبه*

جیحـون — ایران زمینله ترکستانی تفریق ایدن نهر جسیم* آمودریا*

—« اکهی »—

« جسم زاریم سیل اشکیم اوزرا هر ساری بارور* اویله کیم آقغای قوروغ خاشاك جیحون اوستیدا »

جیدا — نیزه*حربه*سنان*مزراق*

جیداماق — صبر و تحمل ایتمك*مقاومت ایلمك* طیانمق*

—« نوایی »—

جید ارغا هر نیچه کیم کور کوزوب کوپ سعی تیش قیصدیم*اوشا تیب سنك شدتدین آیبردی بارجه تیش دین قیش»

جیران کیك — کیك*چیران*غزال*آهو*نخجیر*مرال*

—« مثال »—

« کوزی جیرن قراسی مشك ختن »
« تامیز یب خال مشکین اول جیرن »

جیرایم — اوزبکلرك برنوع شرقی وترکیسیدر* اولنك کبی *

جیرجیر — جرجر*بموقی دانه سندن ایران آلت* حلاج وحلاجی *

جیرماق — طولانوب سکیرتمك* کردوغون *

Digitized by Google

جغه

جیریب — آلتمش آرشون مربع * شصت درشصت * طناب * دونم * یول *
— « مثال » —
« مساحت بیله بی فسون وفریب »
بیلیب صوص دیك کیم ایرور بیر جیریب »

جیریجی — البسه لرینی تمیر لایجی * جامه شوی *

جیریك — جسور * بهادر * غیور * لشکر * جید * قوشون * عسکر *
— « مثال » —
« لشکری کتدی تا اداغه قدر »
« جریکی یتدی کوه قافه قدر »

جیریلماك — بوکوم بوکوم اولمق * بوکولمك * خم وچم *

جیغ جیغی — قامش وحصیر دن اورمه چیت * چیغ * فریاد فغان * سنك کرمه مك اوزره
قیش وحصیر دن قاپی پرده سی * غریو *
— « مثال » —
« کیمکا کیم دولاب چرخی دیك سالیب
سرکشته لیك * بوغزین ایپ بیرلا
بوغار قیلغان سایی فریاد وجیغ »

جیکی جیکی — امان امان * دخیلك * مکرر یالورمك * رجا * ابرام *
— « مثال » —
« باریب آیتنك یارکنه مه اوینا مسون
جیکی جیکی * قرمزی فوته پیلیکا
باغلمسون جیکی جیکی *

جیغان — خاله زاده * مفلس بی خانمان * جلال وطن * سروآزاد * مجرد * بی تعلق *

جیغلدوز — پاداوان * اغنام * غربال * انبارغله * زنبیل کبی غایت بیوك *

جیغه — جغا * تاج * افسر * سورغوج *
— « مؤنس » —
« باشیدا بولوب جیغه کیم جلوه کر »
« طلا افسر یغه بریب زیب وفر »

جیلقوه

جیغیر — اوزرینه روز کار اسه رك فاتیلغمش قار * آتشه طوتیله رق حرارتدن بورشمش اولان دری *

جیل — چیت * ترلالری تقسیم وتفریق ایدن دیوار * حائله * کنار ترله * قیدوغول * بریسی برجمعه ایله متهم اولدیغی وقت استنطاقده رفیقی بیان ایتمکه دینیلور. جیل کشید * جیل جکدی *

جیلاماق — آرزو * طلب * خواهش ایتمك * تمنی وترجی ایلمك *

جیلاو — ایلرو * اول * یولار * کیم * یوکن * سایس * جلودار * پیش رو *
— « مونس » —
چونکه اولتورماك اوجون مونس
زارینکنی سمند * سوردونك ای قاتل
انکا یتمك اوچون جیکمه جیلاو »

جیلای — ادات نسبتدر * مثل * مقدار * کبی بولجه *
— « لطفی » —
« لطفی دیك هجران تونی دالال ایدیم
حیران قالیب * کل یوزونك قیلدی یانا
بلبل جیلای کویا مینی »

جیلایین — بونك کبی * بومقدار * بویانکلیغ بومنوال

جیلجیك — قولك یوفاریسی * بالای دست * کتف * شانه * اوموز * کورك *

جیلیم وچیلیم — نارکوله * قلیان * حقه *
— « مثال » —
« من یغلاب اوتای کوجه لارینك لای
بولا قالسون * قامیش کوکاریب
چیلیمکه نی بولا قالسون *

جیلدام — ایلدام * چابوق * سریع * عجله * شتاب * بات * تیز * جلد * زود *

جیلقاوه — باشی بارلاق توکلو بر نوع قزیل قورت * بوری دریسی * کورك *

Digitized by Google

چاپان	قایغوراماك
جیلغو — قوشلرك بوغازلرینه طاقیلان کردنلك* قلاده کبی*	جیدیك — قرحه*شکنج*غمز*جدیکلك*
جیله — تفقد*تجسس*یایك اورته یرینه قونیلان ایپك پارچه زه*تك وپوی*اربعین*چله	جیدیماك — جدیکلك*غمزایتمك*شقه وبازی* بروب آلمك*
جیللی — جلی*جدا*حقیقتا*دیوانه	جینك — ایش*ارقداش*کنج*زاویه*کوشه* دنك*
جیلیکار — عنان اسب*یولار*کم*لجام*دزکن* —« مثال »— « آت اوزه اورغان ایکاری زرنکار» « بلکه جیلیکار آنکا کوهر نکار »	جینلی — دیوانه*بودالا*آحمق*شاشقین*دلی* تنتك مجنون*جنی* —« مثال »— « جنی سن دیوانه سن یابنکی سن » « هم ادب سیز بی حیا برهنکی سن»
جیمچیك — سرچه*جم جوق*داغسر*کندیشك* —« مثال »— « برایلنده جیمچوق باربرایلنده بیدانه» « سرو نازیم اویندهٔ یروزنده بردانه »	جیورتکا — چکرکه*جراد*ملخ*
جیدیغان — قوشلرك توکلری*پرلری*قنات*	جیورونتی — چاورونتی*جوریلك*کردیدن*دور* جیویر — تنکه*یابانی پکی*سرکه*صوغان*بز*

فصل چ

چاپ — یغما*غارت*تلپس*تدلیس*قوش* دو*یوکور*امر قطع کردن* —« مثال »— « ینغی بیك بولغان اوزایلنی چاپار » « کوپك توق بولسا ایکه سنی قاپار»	چپاول — اعدا اوزرینه سفر اتمك*یغما*هجوم* غارت*تارومار ایتمك* —« مثال »— « عسکری ده اچره چاپاول قلیب » « هرنه طماق بولسه تناول قلیب »
چاپاغان — یوروك*یلوب قوشیجی*سرعتله کیجمی جی*	چاپچی — حلاج*سوریجی*اقینجی*یغماکر*
چاپاق — ایری یوللویاصی کول بالغی*ماهی*	چاپدوق — انتها*انجام*نتیجه*بارلاق*لجام ولکام اسب*آت تقیمی*جدوق* —« مثال »— « جدوق انجام ایله یوز آتی بار» « بای ایرور ملکی ورا باطی بار »
چاپلاماق — چاپه لامق*اضطراب تمل ایتمك*	چاپغور — بوران*طوفان*قار و یغمور فورتنه سی*شب دیجور*
چاپان — دپه لنمك چالشمق*سعی کوشش*ازلمك* طون*لباس*جامه*جبه*جکمن* —« مثال »— « کفش ایرور لوشبو یارلمیش تابان » « خلعتیم اوش ایسکی یاماغلیغ چاپان»	قایغوراماق — قارویغمور ایله وزان ایدن روزکار* بوران طوفان ایله قارشق*

Digitized by Google

چاپماق

چاپغولاش دوکوش * محاربه * مضاربه مجادله * بربرینی قیرمك * غوغا *

چاپغولاماق مضاربه ومحاربه ایتمك * دوکوشمك * اوروشمك * جنك وجدال اتمك *

چاپغولاشماق دوکوشوب اورشمق * پی درپی محاربه ایتمك * بربرینی اورمك وبجمك *

—« مثال »—

« ایکی اولوس بربرینی چاپقولب »
« تون کون اولتورمی وتورمای طالب »

چاپغولش — قلیج محاربه سی * مضاربهٔ سیف * اوروشین * قیراین * چاپه ین *

چاپغون — قوشیجی * یوروك * اوباش طاقمی * بی باك * سرسری * اجلاف * بوران طوفان *

—« مثال »—

« جودی خانی ییل خیلی دین اون سالیب »
چمن کشوری ساری چاپغون سالیب »

چاپغونجی یغماکر * آقینجی * سوریجی * تاراج کر *

چاپقالماق — چابالامق * دپه لنمك * مضطرب اولمق * حیران وسراسیمه * سعی ایله چالشمق * جهد کوشش.

چاپقوراماق چاپغوراماق * زیاده یاره لمك * پارجه لمك * اوست اوستنه چاپمق * بوراقدن غارت ایتمك *

چاپماق — آتی سورمك * شکرتمك * قوشدیرمق * سرعتله الغا ایتمك * آقین ایلمك * آتله قوشمق * نهب وغارت ایتمك * قلیج ایله قطع وپاره ایلمك * شمشیر زدن وسیف کشیدن *

—« مثال »—

« دیدی ایمدی قیلینك نی کیم قیلورسیز
اسارسیز بارچابار درسیز بیلورسیز »

چاتماق

چاپوق — قلیج ایله اورلوب کوت قالمش وچاپلمش شیئی * عاجل * سریع * جلد وچابك * بات * زود *

چاپوق — یوروك * عاجل * چابك * دامن * ایتك * کردواطراف چامه *

چاپیشماق — مقارعه ومضاربه ایتمك * قوششمق * یوکورشمك * دویدن *

—« مثال »—

« چاپشدیلار ایکی سی بردن اوشلب »
« بری مین میش سمندی بری اشهب »

چاپیلماق — اوریلمق * چارپیلمق * ضرب دیده * مجروح

چات — چیت * کنار * دیوار * چالی * چرپی خس وخاشاك * خاروتیکان * غل وغش * چاتمق * کرفتار اولمق *

چاتاغ — چاتی * بنانك سقفیه سی * بالار * شریك * سهیم * چاتلمش شیئی * چارتاق * چرتك * کازه *

چاتال — مفروق * ایکی باشلو * دوشاخ * منشق * جداشده * چتل *

چاتاللاشماق ایکی باشلو اولمق * باعث تردد ومشکل * شقین * تردید * دوره ودوسره *

چاتاله — چتله * چوب خط * دست چوب *

چاتغال — تپه لو * ناهموار * محدب یر * دره ویوکسك یر * الانك * راش * بلند * کوتل

چاتلاغوج سقیز اغاجنك ثمری * ایلق * مصتکی *

چاتلاماق — منشق اولمق * یاریلمق * ایریلمق * چاتلمق * درزوموبك * رخنه * وبشکسته * پاره لنمك *

چاتلاو — یاره لی وزخملی * چاتلاق *

چاتما — پراکنده وپریشان شیلردن قورتله لباس * یماق یماق * تکه تکه * خیمه * چوبدن اورمه صیاد آغی جنده * وچارتك * کازه *

Digitized by Google

چارکه و چرکه

—« مثال »—

« آوارا آزیقییان بی کان »
« بولدی بیراوچاتماسیغه مهمان »

چاتماق — چوپی چوپه طیامق • ایلشدرمك • ربط وبند ایتمك • مصادم و مقارن اولمق • دوش و مصادف • راست کلمك •

چاتی — سه پایه • اوچ ایاق • سجایق •

چاتیلدو — چاتلاق • رخنه • زلع • شکاف • فرجه • روزن • تو ملوك • دلیك و ثقبه • پنجره •

چادر — خیمه • خرکاه • باراق • اوبه • اوتاق • الاجیق • بر نوع سرچه قوشی • چاتلش وقورولمش اوتو • سراننداز • چرکه •

چار — قماش • ملحفه • ازار • چارشف • چادر شب • سر انداز •

چاراق — ممنون • محظوظ • شادمان • شاز • مسرور • خرم • خورسند •

چارشنبهی — اوطه لیق • سویملی خاتون • سریه • غما •

چارقب — باش اورتی سی • قصبهٔ سرپوش • چادر • فرجی •

—« مثال »—

«شفق دین چون قویاش زررشته سیغه
چارقب قیلش • شفق کون قیلغالی مهر
اهلی نینك انکین سبب قیلش »

چارکه و چرکه — فشقریق • فواره • کوچك خیمه • چادر سر • سلك • حرمت • رعایت • رفعت • مقدار • مرتبه • عسکر • علم موسیقی دن بر مقام • رتبه • قدر • منزلت • لشکر •

—« مثال »—

«اکلادم قیلش کوزی الغان کونکل
میل یغه قصد • هر طرفدین چرکه
توزکان خیل موکانین • کورنیك

چاغلیغ

چارلاماق — جارلاماق • کسکین وبراق ایتمك • چاغیرمق •

—« حکمت »—

«سن اصلی غم یمه ای بنده ربنا چارلار»
«شکسته امتنی تانکلا مصطفی چارلار »

چارلاتماق — قبرغرتمق چقرمق دعوت • وتکلیف اتمك •

—« مثال »—

«شه اول فکر ایلاکاج ایلدین نهای»
« کیروب خلوت اراچارلاتی آنی »

چاروق — چاریق • پوستال • چاروغ • پی پاغ •

چاش — ازدحام • غلبه لك • خرمن • اضطراب • توده • آغوش • خیروار • کوم •

چاش و بین — پراکنده و پریشان • تارتار •

—« مثال »—

«شاه لار دور خرمن احسانیدین امیدوار»
آری هر پرده کدا کر غور ایتار چاش اوستینه »

چاشلاماق — یغمق • ادخار ایتمك • بریکدرمك • اوست اوسته قومق • بالای هم خروار اتمك •

چاشماق — شاشمق • استغراب استعجاب وتحیر ایتمك • عقل کیتمك • آزمق • یولدن ایرلمق • غلط وخطا اتمك •

چاغ — وقت • زمان • اثنا • صره • هنکام • عصر • قرن • آن • بودم •

—« نوای »—

«اکر کلمیاسا انتظارم قویار داغ • ولیك
اضطراب اورتار اول آی کیلور چاغ»
آلان بودم • زمان وقت • چالیغ مثلو
دیمك مانند بو کبی او کبی •

—« خمسهٔ نوای »—

«کرمنیك کنجی یوزچهان چاغلیغ »
« بحر فضلینك منیك آسمان چاغلیغ »

چاغار اق — خیمه قره ایو* اوتاو* خرکاه* کبتقه* آلاجیق*

چاغان — بیاض* سفید* روزعید* عزیزکون* قوی وقالین* اختریحی*

چاغداول — جنود پیداری* اوردونك ارقه سنجه کیدن بلوك عسکر وسالار و سپاه* چنده ول* مقابل قره ول*

چاغرماق — باغرمق* ندا ایتمك* دلال اولمق* تغنی ونوا ایتمك* دعوت ایتمك* فریاد* هایقروب باغرشمق* منادات ایتمك* شیون ایتمك* چوق کسنه چقیرشمق.

چاغرشماق — برقوش اسمیدر* چاقلاونشان ایت* هدفه اوق ونشانیه تفنك اتمك*

چاغلا — سزنب* نشانه نب*

چاغلب — —« مثال »—

«طرب سوداسین اول کشورده چاغلاب
مشقت کاروانی رخت باغلاب »

چاغلاماق — وقتی انتخاب ایتمك* قوی لشدرمك* ملاحظه ایتمك* تصور وگمان ایتمك* نشان وهدفه ایو دقت اتمك*

—« مثال »—

« انچانی کیم ایلتان آلور چاغلابان »
« بیرك تانکیب ارقاسیغه باغلابان »

چاغلامه — آواز* صدا* ندا* سس چاغرمق*

—« مثال »—

« هیچکیم بیلماس ذاتنی »
« چاغلاپ سورانك آتنی »

چاغلین — قدر* اندازه* لایق* سزاوار* شایسته* رتب*

—« مثال »—

« قولدامیش کوپ یخشی یمانی »
« بوچاغلین آدم دنیاده بولماس »

چاغمر — خسیس* بخیل* دنی*

چاغناشیق

چاغه — کوربه* چوچق* کودك* طفل* یوری*

—« مثال »—

«کوب زمانلار کورمدیکم قرداشیم»
«کنه کیجك بله چغا امان می»

چاغیروچاقیر — شراب* خمر* باده* می* عرق*

—« مثال »—

« چاغیر کثرتی می بطی دیك منکا»
« خردبلبلین کنك ولال ایلدی »

—« دیکر مثال »—

« چاغرغه توشکالی یوقدور قرار
خواب منکا چواو تقه توشتوم ایماسن
عیب اضطراب منکا »

چاغیرمه — شادروان* سایه بان* شمسیه* شامیانه* چتر* شکور*

چاقار — شرمپای قلعه نك خارجنه پایلان طابیه* استحکام* برج وباری*

چاقان — تبر* بالطه* پالتو* آی بالطو*

چاقاناق — ارش* قول* لیمان* کورفز* کند*

چاقچاق — اصواتدندر* چاق چاق* ملاطفه* لاقردی* مکالمه* صحبت* کب*

چاقچاق قیلماق — محبت وملاطفه ایتمك* بربری ایله سویلشمك*

چاقچالاغای — انقلاب* برهم اولمش* دیورلمش*

چاقرچوقور — اتباعدندرعقوف وچقور اولان یر پست وبلند*

چاقاق — رعد* شمشك* برق اورمق* قازیق قاقماق* صوقمق* اصرمق*

—« مثال »—

« کوزاوستی داتوتوب نیجه یاشی اغیر
لاسام ایلکا چاقارمینی وهمبول خوفی
یاغیدور »

چاقناشیق — انقلاب* شورش* اختلال* فتنه*

Digitized by Google

چالاو

چاقناماق —	چیکنه مك* منقلب اولمق* دیورلمك* قارشمق*
چاقناشماق	منقلب اولمق* قاریشلماق *
چاقنوشتورماق	قاریشدرمق* انقلاب ایتـدرمك* فساده ویرمك*
چاقه —	یاوری* چوچق* کوچك*
چاقیشماق —	طوپلو طورمق * چیتیشمك* لایق مناسب کلمك*
چاقیل —	حصیه* دکزدن چیقان اوفق طاش* چغیل* دجغال* غربال کبیر*
چاقیلداق —	دکرمان بندرسی* چرخنك دلی* چوق سویلیان آدم* پرکوی*
چاقیلداماق	چاقل طاشلری یوارلانمسی کبی سس چیقارمق »
چاقیلدو —	ایکی شیئك مصادمه سندن حاصل اولان سس*
چاقین —	شمشك* برق* ایشین* رعد
	—« مثال »—
	« یاغیندین آنینك تامی نم کورمکان»
	« چاقین شعله تامی غه یتکورماکان »
چاقینماق —	صاقنمق* استیعاذ ایتمك* احتراز اجتناب ایلمك *
	—« مؤنس »—
	«چاقندیك درخشان خاموش بولغیل»
	قیلیب خیره لیق کوکرامه ایلاکیم رعد»
چالقالدی و چایقالدی —	حرکته کلمك* ظرف ایچنده صاللانمق*
چال —	قیر و بوز* قیررنکلی* آقلی و بیاضلی* سیاه و سفید* قرت و اختیاره اطلاق ایدرلر* ماش و برنج* ایران و دوغ چالاب دخی دیرلر* خس و خاشاك* دیوه یاوریسی* بوته* امرزدن و سرقت
چالاو —	نوا* ملاحی* اهنك* چالغی* ساز*

چالیجی و چالغوجی

	چلو بر نوع پلو کبی طعامدر* خیوه ده معروفدر *
چالار —	چبین* مکس* سینك* زباب*
چالای —	موش کیرقوش* طـوایف اتراکدن بر قبیله اسمیدر*
چالپاو چالپوق	باتاقلق* چامورلی یر* لایقه* لایدان* اکری* خم*
چالت —	چاپك* چالاك* عاجل* سریع* چلدی*
	—« مثال »—
	توربو یرلیغ بیلا عزیمت ایت» کته لارنی بوتویه دعوت ایت »
چالغو —	ساز طاقمی* آهنك نوا اسبابی* دف وطنبور*
چالقانماق —	صارسلمق* صاللانمق* دکز موج اورمق چوش وخروش ایتمك*
	—« نوایی »—
	«چریك عزم ایتدی اول یان فوج بر فوج* که چالقاتتی تینکیز دریاسنی موج»
چالقایماق —	دیورمك* ارقه سی اوزرینه اتمق* ویاترمق* یوزی یوقاری یاتمك* پهلوان و کورش کیرعملیاتندندر*
چالقوبین —	ارقه سی اوزرینه یاتان*
چالماق —	ضرب ایتمك* اورمق* دوشرمك* غصب* سرقت ایتمك* قاتمق* اوروب کسمك *
چالیشماق —	چابالامق* چارپنمق* اجتهاد کوشش ایتمك* سعی و غیرت ایلمك*
چالمه —	مچرخ دستار* اکرك یانی باشنه صو ایچمك اوزره اصیلو طوران قدح* کاسه* فوته کشته دوزی*
چالیجی و چالغوجی	سازنده* چارپیجی» جلدرمه جی
چالیش —	سعی کوشش* جهد* اهتمام* اجتهاد غیرت

Digitized by Google

چاوالاتماق		چاولی	
چالیغ	سریعا، عجلة، چاپق یورور آت،	چاوجی	دلال، پای کار، قلاوز، سوبجی، مشوق، میانه رو، رهبر، بمقولی پاشنه پا، اوچکه،
چالین	چاقق، چاقین، رعدوبرق،	چاودور	صاحب ناموس، عرضلی، شانلی، طوایف اتراکدن بر قبیله اسمیدر، علم کیوك خان ابن اوغورخان،
	—« مثال »—	چاودورماق	کیشنه مك، سینمك، ایسنمك، خیازه،
	«کویوك تن غدیالین اورماق نی ایردی» «ماموغ اوزراچالین اورماق نی ایردی»	چاورتغا	جکرکه، جراد، ملخ، جکردکا،
چامور	بالچق، کل، لای، طین،	چاورماق	چیویرمك، انعطاف وتقلیب ایتمك، دیویرمك، دوندورمك، کردانیدن،
چاناق	طبق، طوپراق قاب، قصعه، کاسهٔ جوبن، ایاغ،		—« مثال »—
چناق	اوزنکی، رکاب، قایش، اکرکیان طرفلری،		«یارکیلادوریانیکه چاورمه کین چورمه «کیم کیرادور قانیکه جاورمه کین چورمه »
چانق	هوانك بوزوقلغی وتیره لکی، ابرغنام، بلوت،	چاوروتماق	اطرافی قوشاتمق، محصور قیلق احاطه ایتمك،
چانقال	چنکال، پنجه، چنك، قبضه، اوچ کف، هوج،	چاوروك	قصره، کرداب، کریوند، چیورندی،
چانك	جرس، جونغرداق، ناقوس، زنك، قونغراق، زنکوله، چنغراق، شق شقه، چقلداق،	چاوش	سرهنك، خاصکی، برتبه اسمی در، سرکرده،
	—« مثال »—	چوکی	شادیانه، سرور، آین، وشنلیك، نمایش، پادشاه برمملکتی تسخیریاخود دشمنه غالب کلدیکی هنکامده خلایقه اعلان ایچون آیلن طوب واوریلان کوس طبل ونغاره کرنای وسورنای ولوله یه اطلاق اولونور،
	« جانك وزنك کوس وناقوسه قیاس ایتمك مونی، خوش نوادور خوش صداخوش نغمه خوش آوازنی»	چاولوق	طورون، حفید نبیره،
چانکاوچنکا	زنخدان، ذقن، چکه، عضام، زیرفم، زنخ، حقه دهان،	چاولی	شاهین، وطوغان یاوریسی، طوغانه،
چانکیردی	جانغردی، چینغردی، جرنکاس،	چاومق	کسب، اشتهار ایتمك، مشهور ومعروف بنام اولمق،
چاو	یو، دشمن، عدو، سس، صدا، یاغی، غنیم ترکستانده برشهر اسمیدر، قائمه اقچه که اوزرنده پادشاهك اسمی محرر اولوب پول یرینه تداول اولنور،		—« مثال »—
	—« مثال » —		« دنیاده جزحیدر صاحب هنر » «کیم چاودی مونچاتوکاناس کهر »
	« طغای مرادا ولنکان سونك واقف اولدی زمانه، جاولار قایتیب کیتکده باتر چیقدی میدانه »		
چاوالاتماق	مصلحت ویرمك، بیان رأی ایتمك، ترجیح مشورت، کنکاش،		

Digitized by Google

چاووت وچاورمه — کرداکرد* حواله* دور* چوره* اطرافی* احاطه* تخته پرده*

چاوون — نهر* سیل* ایرماق* چای* دره* یغمور یاغین وقارفورتنه سی*

—« مثال »—

« دهرباغی دانیچون وصل کلی بوتسو نکیم* هجراوتی دوریاغینی اشك سویی دورچاوونی »

چای — چوی* ایرمغك کوجکی* یاب* اریغ* ومعروف اولان چای چینی که* یشیل* سیاه* تخته* آق قویروق* شبی* غوره* بانکه* آق چپان* اق پر* المه* لونقه* یخك* قرقمه*

جایان وجاغان — چیان* عقرب* کژدوم* قرق ایاق* برج عقرب* اکری قویروق*

چای بار — جوی بار* رسته* خیابان* آب مصفی*

چایر — مرعا* مرج* جراکاه* چمن اوتلاق* اجیریق* کوکلم* میسه زار*

چایقاماق — ییقامق* غسل وپاك ایتمك* اطهار ایلك* تمیزلمك* شستن* یومك*

چایقانماق — اغتسال واستحمام ایتمك* ارینمق*

—« مثال »—

« بزم ایچره نوایی کوپ ییغلار ایسه ای ساقی* هوش ایلتکوجی دارونی جامیغه آنینك چایقات*

چایقون — هوا وصویك جونبشی* کرداب* قصره* طلاطم* امواج* طالغه* تولقوم* تاشقین* جوش وخروش*

چایلاق — حدائه* شوحه* غلواج* کلخات* غال

چایلاماق — رؤیاکورمك* اویخوده هزیان سویلك* دوش وتوش کورمك* خواب دیدن*

جایلان — قوملی طوپراق* زیك زار* رمل*

چایلغان — قونکراد طائفه سنك حین نزولنده یکدیکرینی بلله مك ایچون سویلدکلری کلام وتغنی* ندا*

چایماق — هوالانمق* صعود ایتمك* هوایه اوچمق* دونمك* رجوع اتمك*

—« مثال »—

« کیجه کوندوز یغلادیم من زارزار »
« وعده سندان جایمسون اول کل غدار »

چایناماق — چیکنمك* نمضغ ومسغ ایتمك* ایزمك واصرمك* قرمق ینجمك* وپایمال ایلك* جینمك* دپمك

—« مثال »—

« کراوتمك طفل اوجون چاینارا ناسنی روادورکر یانایوق دورغذاسی »

چبیر — چوپ* سازوچالیدن اورلمش حولی* چپرازواری قوریلان محوطه* چیت* کنار* برماقلق* قوتن* حواله

چپرشماق — یکدیکرینه کچممك* چاپراشمق* چاپراز وآری چیقیشمق* مغول لسانجه جناح وبال* برابر قوشمك*

چبق — توتون ایچمك ایچون استعمالی اولنان دکنك* دال شاخ خمجه* بوداق*

چتان — ارابه نك یاننده کی سپدقنادی* وطرفینی*

چتیك اوتی — یورنجه* سه برکه* برنوع کیاه یورینچقا

چچ — بالق صیدی ایچون برنوع شبکه در* طور* آغ* سوت داللرندن ویولغندن اورمه* چنبردان* دام*

چچن وجاجان — فرزانه* ذکی* چابك* تیز* هنرمند* عاجل* برقبیله چراکسه اسمی*

—« مثال »—

« اوزی آزاده وطوری بیك دیك »
« نه چچن دورنه چابوك پریك دیك »

Digitized by Google

چتر
شمسیه* سایه بان* شکور*
—« مثال »—
«بو لسون انکا چتر عزو دولتی»
«باشی اوزره سایه بان حشمتی»

چدیك
نسوانه وزنه یه مخصوص ایاق قابی* وپاپوش* مسجی* ترلیك*

چر
کنج* برنا* توانا* کلیا* عاری چرچلاق* نر* ذکور بوزو جانور* برسازاسمی* شیرازه قریب برقریه*

چرانماك
چالشمق* اجتهادایتمك* سعی وغیرت کوشش* ایش کذارلیك*

چرجی
یله ور* خردوات* یایمه جی* سرکیجی بسته جی*

چرچیجی
یله ور* ایاق تحفجیسی* کزدرمه جی* دانه فروش* چشیجی* دستك فروش*

چرز
قورو* خفیف* یه جك شیئی* میوه وفواکه ویمش* مویز* میز* زیبب*

چرکس
مخروطی الشکل* پسکان* نوك تیز* دم خدنك* برقوم

چرکه
کوچمه چادری* الاجق* اوتاو خیمه روستایی* قره او* کبتکه*

چرخ
نسا طائفه سنك ایپلك ایکردیکی بر نوع آلت ودوندرمه دولاب* چقریق
—« مثال »—
« براکونی بر بیوه زن چرخ الکیکا »
«کیلدی ابراهیم ادهم یانیکا»

چرم
پوست دباغ* میشین* سختیان* تلاتین* کیسان* کوکك* کوسله* کیموخت* بو لغار*

چرن
جیران* قومشو* همسایه* برنوع قرمزی ودوریه مائل آت وبارکیر* اسب جرند دخی دیرلر*

چکس

چره
بیاض طوغان* حیوانات یوزی وقفسی* لون ورنکی* چهره*

چرغ
برنوع شکار قوشیدر*
—« آکهی »—
«کهی شهباز وکه چرغ وکهی شونقار آلیب قولغه* نهایت سیر شکارانو اعیغه سالیب قران کلدی*

چری جریك
دری وچانلو* عسکر چیش* چریك* قوشون* الای* باشی بوزوق* نوکر*

چقاجق
اصواتدندر* اوقلق دیکدیکی یرنك عکس ایلدیکی صدا* چارچابوق*

چك
صحبت ومحبت ایتمك* پول وپاره* عقدوبند* دفتر* شهادت نامه* امضا* رمل قرعه* حجت* سجل* برات* حد* امر کش صك وچکمك* وزن* قنطار*
—« مثال »—
« جان بریب وصلینه کنی بیع ایتکانی یازدم کونکلوما* درد عشق ایکی کواهم چاکلیك کونکلوم چکیم*

چکچه
یوزه قراکلو وتیره کورن* متحیر ومبهوت* مخو* اچق کوز*

چکدیری
برنوع قایقدر* قادرغه* باستارده چکدرمه* زورق*

چکدیك
ایکده* میوه* سنجید* جکده*

چکردك
دانه* حبه* بزر* چکیت* میجانه* تخم موجنه*

چکس
چکه* قوم* رمل* قوش اوستنده آرام ایدن سه پایه* آلت*
—« مثال »—
«همه وحشی طویورلار دورقفسده»
« ایتالکو قارچیغای فوق چکسده »

چکمجه
پیشخته* صندوق وطولاب کوزی* صندوقچه* کنجینه* قاصه*

Digitized by Google

چل

چکمن — بارانی* یغمورلق* عبا* بلخ جوارنده بر مملکت اسمیدر*

—« آکهی »—

« انعام چوقیلدی شاه چکمن »
« بولدوم بیوك اویله کیم فلك من »

چکوج وچکوش فسطیس* مطرقه* طوقاق* بالوقه* پتك

—« مثال »—

« کوکسوماغم طاغی وعشقینك بلا مسمارینی* بیر کیتوردا ایلادی فرهاد میتینن چکوچ »

چکه — قوم* ریك* میل* آرینه* رمل* چکس*

چکه — پیشانه نك ایکی طرفی* شقیقه* پك کوچك* برشیئی* چکیده وسوزمه یوغرته وقاتیقه دخی دیرلر*

چکه جوکا — چکه یارشدرمق* لافزنلك* اپوق سناپوق سویلمك* مزمز* بیهوده کلامی چوق اتمك*

چکیل — طاولنمش* مرغوله* طوره* پیچیده ترکستانده بر موقع اسمیدر*

—« مثال »—

« چکیل بیرلا یغمادین ایلاب عبور »
« نیچوك کیم چمن دین صباودبور »

چکیلدام — چابوق کیتمك* توندوتیز* سریع* جلدام وایلدام*

چکین — عاتق* اوموزباشیله بویون اراسی* مرج* چمن زار* سبزه* هلتك وسیاه دانه* قالموق لسانجه قولاق وکوش معناسنه*

چل — شبیله* اورومجك آغی وطوری* اورومجك آغنه دوشان مکس* تارتنك*

—« مثال »—

« اورکامجی شیباق غه چل نی تیرماب »
« تومشوغینی رشته بیرلا چیرماب »

چلیش

چلب — تکری* رب* الله* کردکار* بیروبار* عزی*

چلپك — یاغ ایچنده پیشورلمش اتمك ویوپقه* قاتلامه* قویمان*

—« مثال »—

« کرقولوم ییتوشمسه قاتلامکه »
« راضی مین بریوپقه یاغلی چلپکه »

چلبی — اوقومش* اوقومه بیلان* منلا* مؤدب* کاتب* آخوند* مکرم* نازك* زکی* توانکر* معتبر کمسنه*

چلبیش — ماهر* اوستاد* کامل* حاذق* برنجی* دانا*

چلغاوه — قزیل تلکو* روبه* قرصاق*

چلك — قوغه* دلو* اغاج کوپ* برمیل* بال ظرفی* وسمرقنده قریب بر مملکت در*

—« مثال »—

« من اوزم شهر چلکدن کیلامن »
« سورسه کیز کته کچنکنی بیلامن »

چلمك — قارمه قاریش* غیرمرتب* یازو وسائره مشق*

چلنك — سورغوج* بال مومی* پی جت* جیغه* تاج دبولغه*

چلی وجلپه ریشته تارباغی* محنت مشقت* زه کریش* چل تار* زنار*

—« مثال »—

« طوقلار بولمیش چلی تار تارغه ایمان اهلینی* حلقه لار زنجیر زلفنیك رشته زناریدا »

چلیش — باباسی ووالده سی ایر وایر وجنسدن اولوب اندن طوره یان چوجق وبله واطفال* پای پیچك*

Digitized by Google

چنکه

چلیك — پولاد* طابان* آهن جوهردار* کوراش طوطانلرك بر عمل وهنری* ایلشدرمك*

چلیك — ایی* دوك* آلت قناب*

—« مثال »—

«یوکوردوم درکاهنکده نیجه یللك»
« قوشوشتوم هر طرفغه مثل چلیك»

چلیم — اندام* رفتار* صورة* رویش* قیافت* نارکوله* قولیان*

چلیملیك — اندامله* چشه لو* صورتلو* کیریوماق* صابون ایله کوهنه لباسلری یقامق و تازه لتمك*

چماشیر — یقانور اثواب* جامه شوی*

چمچه — کفچه* چمچاق* کفکیر* سوساق* بیوك اغاج قاشوق*

—« مثال »—

« یانیکغه کیلدم غنچه دیك »
« آش ایله کیلکان چوجادیك »

چنچه بالیغی — یاصی بیوك بر نوع بالقدر*

چمندر — بطی الحرکت* تنبل سواری واولاق ومرکب*

چنچك — بر نوع اغاج ودرخت وشجر اسمیدر*

چنداول — عسکرك ظهر نجه کلان بلوك محافظی* ومدار* ویساقجی* کیروو پس مانده قلان المانی توپله یجی* قراول* جندکچی*

چنکك وچنکال — چنك* جنکل* پنجه* کف دست* اوج* هوج* قبضه*

—« مثال »—

« بر چنکل ایله اوروردی شمشیر »
« بر قولی پیلان آر ایدی تیر »

چنکه — چنکیلر عروسی قارشولادقلری وقت رقص ایدرك دف چاله رق چاغردقلری

چوپ

بر لحن مخصوص صدر* اکثری یار یار لفظنی آخرینه ردیف ایدرلر*

—« مثال »—

« قایسی چندین ایسیب کیلدی صبا یار یار* کیم دمیدین توشئی اوت جانیم ارا یار یار* « خمسه نوایی» ایاقجی کیتور جامنی لب بلب* که طوی اولدی ایام عیش وطرب* مغنی توزوب چنکه زیبنده چنك* نواچیك که های های اولنك های اولنك * دیسانك سین که جان قاردا شیم یار یار* مین آیتای که مونکلوغ باشیم یار یار* نوایی جوسبر منزلینك چین کادور* سرو دینك داغی سورار اچنکه دور* ایالغونك نیجه یار یار اوتغوسی* مینك یغلاریم زار زار اولغوسی»

چنکیز — مغول طائفه سنك خاقانی اولوب ۶۰۰ سنه اوائلنده بتون اسیای وسطیی ده کی قبائل مختلفه یی تحت اطاعتنه ادخال ایله بعده چین هندایران روسیه ده بر چوق ممالکی ضبط وتسخیر ایله ممالك مذکوره یی حین وفاتنده اوغللری میانده تقسیم ایتمشدر

—« مثال »—

« تموچین ابن یسوکی چینکیز انجم سپاه* بیش یوز وطوقسان طوقوزده دهره اولدی پادشاه »

چنه — قورت* بوری* کورك* ذأب*

چوپ — ریزه اوتلق* خس وخاشاك* مناسب* لایق* چالی* خمچه* اغاج* شاخ*

—« مثال »—

« بی ادب لارنی تیاق اتسمی خوب »
« خرسنی ملایدر بیل ضرب چوب»

Digitized by Google

چوبار — قیر طونلوآت* آب روان*

چوپاك — شکار قوشی* قرچیغای کبی* قرغی*

چوپان — راعی* رمیان* اغنام سوروجیسی* جوبان* پاده‌جی*

چوپان آلداتان فرتنك* قرلانغجدن بیوجك بر قوشدر*

چوپان قوشی کوندشك وسرجه مانند بر قوش اسمیدر*

چوپچورغا قامجی‌نك دسته سنه اوره‌نیلان چرم پارچه‌سی*

چوپچوق — سرچه* کنجشك* جادو قوشی*

—« مثال »—

« نیجه بولسا چوپچوقغه جادو لقب »
« کوپی دین قیلور صید کرکوب طرب »

چوپچوماك ادخار ایتمك* یغمق* طوپلامق* جمع وتراکم ایلمك*

چوپروماق یکدیکرینك ایزنجه کیتمك* مرادف اولمق* تاقیلمق* قطار* ایزبایز*

—« مثال »—

« جودربندنینك آغزیغه یاروشوب »
نیجه کون چیریك اوتتی لار چوپروشوب

چوپروشماق صیق صیق پیوسته* متصل* لاینقطع*

چوپور — صیق* چالیلق* بالق قیلجغی* ازدحام* چیچك بوزوغی* قطور* دغل* پست وبلند* جوتور*

چوپوروشماق سیفری سیفری ییغلمق* توپلنوب حزین حزین بکا ایلمك* تجمع*

چوپوشماق اوپوشمك* معانقه ایتمك* ملاقات* یوزندن بوس ایلمك* اوپمك*

چوپوق — اوزون دکنك* قالین‌جه خمجه* قصب* سورکون* دال* عصا* جوب دراز* طوغری یغاج* اسلامبول وروم یعنی پای تخت آل عثمانده توتون

ودخان اچمك اوزره بر آلت واسبابدر*

چوپولماق تارتار* تعفن ایتمك* عقده آچیلمق* چوزلمك* پوسیده اولمق*

—« مثال »—

« هر چو پولغان تاری دور افلاك قصریغه کمند* اولکه بولمیش عشق ایسکی شالیدین کسوت انکا*

چوت — نجار تیشه‌سی کبیر* حساب تخته‌سی* که بردن ملیونه قدر بلنور* کرك پاره پول* کرك غله وزخایر* کرك اراضی طناب ودونم چوت ایله ضرب تقسیم* جمع تفریق* ایدیلور روسیه‌ده واسیا وسطی‌ده معروفدر* فکر واندیشه‌یه دخی اطلاق اولونور*

چوتور — یاصی* چالق* بر پارچه* دغل* قوتور*

چوتورغای صاپ* قولپ* دسته* قولاق* قبضه*

چوچاق — ظرف سفالین* صاج ایاق* سه پایه* بودور* جوجه* یاورو* صبی* طفل* ترکستانده جیحون نهرینك کنارنده بر موقع اسمیدر*

چوچغه — طوکز یاورویسی* طوقوز* خنزیر* بلخ هذاسنده امور دریانك بر کذر کاهیدر* —« مثال »—

«چوچغه تیك بدافت بدخصلت کیشی»
«کوب یمان وهم مضرتور هر ایشی»

چوچوتمك طاتلاندرمك* شکرله‌مك* شیرین ایتمك

چوچه‌ماك طاتلو اولمق* لذتلنمك* شکرشکن»

چوچوکانماك طاتلویه تمایل ایتمك* بر شیئك طاتنی تقدیر ایلمك* میلان ایتمك*

—« مثال »—

«خوبلار لعل خیالغه چوچورکانماکه بار* اوزی هر نیجه چوچوك هچرارا محنتی کوپ*

Digitized by Google

چورغا

چوچوك — کووار الذیذ* طاتلو* شیرین* لذتلو* شهدلو شکرلو*
چوچوکلیك —« مثال »—
«مونچه کیجیك بولورمی سین* تیلکه چوچوك بولورمی سین* کلته کینه بویونك بیله* عالمی کویدورورمی سین»
چوچولوك طات لو* لذتلو* شهدوشرین*
چوچومان لذیذ* طاتلو* شیرنه مایل*
چوق — بسیار* وافر* کثیر* چوخ* زیاد کوب*
—« مثال »—
«چوق کیشی عالمده سبرکردان ایرور»
« روضهٔ پاکی ایچون کریان ایرور »
چودا — دیوه یوکی* پشم شتر* تویه توی*
چوداماك — مندرس شکست اولمق* قرلمق*
چور — اینجه چوپ وچالی* چالی چریدن معمول او* طوپ وطوپلانمش شیئی* اجتماع* بر قوش وقناریه اسمیدر* عافیت* خوب*
چورپه — سلکون پلیجی* پلیچ* کورپه* کنج* طاغ طوکوزیاوریسی* میچکای دخی دینور*
چورتکه — چکرکه* جراد* ملخ*
چورتن — لغم* جدول* بیلا بالیغی* تذر* نقب*
چورتن کولی خوارزمده قونکراد قلعه سی پیشکاهنده اولان کول* وچورتن بلغی*
—« مثال »—
« جورتن کولی نینك بالغی یخشی دور»
« لقه وزاغاره آنیك نقشی دور »
چورچاك — افسانه* بیهوده کلام* وقصه مهمل*
چوردوك — ذوفا* معطر براوتدر* سیاه دانه* جوره اوتی*
چورغا — یایق* آتپق* کوپی* فیجی ایران* زمین وسیع* یایله*

چوزك

چوریك — چورمش* رخنه لنمش* متعدم* خراب* فسرده* مورك* منفسخ*
—« مثال »—
«چوروك کوپرو کاقویماسین ایاغینك»
«یورر کاقولده بولسون برتیاغینك»
چورکا — چای یتاق* مجری* آب روان محلی*
چورکاماك — آتشده آلاز لنمق* کویمك* وکرم اولمق* پیچ وتاب*
—« مثال »—
« اوت چیکیبان شعلهٔ بی باك نی »
« چورکابان انجم بیله افلاك نی »
چورکاك وچوراك — چورك ونان* کاج* مدور* دکرمی* طوپلانمش* کلیچه* اکمك*
چوروماك — متعفن ایتمك* محو* خراب* متعدم اولمق* افسرده* جوریمش*
—« مثال »—
« حسرتنکدن قانلاریغلاب یوره کم تنده چوریدی* ایریلنغیك شدتندن بدنده درمان قوریدی »
چوره — ایش* ارقداش* چفت* مناسب* لایق* یولداش موافق* دودانه* رفیق*
—« مثال »
« وصالینك استرم من چوره جانم »
« نیچه کون یولداشیم بول میربانیم »
چوری — کنیزك* سریه* جاریه* خلایق* قرناق* ددك* غما* اوده لیك*
چوزماك — حل* فسخ* فصل ایتمك* تل تل* فتیل فتیل آیرمق* جدا ومنفك ایتمك*
چوزك — کیوشك* منحل* مفصول* غیر مربوط* آچیق* کشاده* ومنقطع*
—« مثال »—
« بزم وصالی توزکنینك بر کیجه دور چکی چکی* بندقبانی جوزکینینك بر کیجه دورچکی چکی »

Digitized by Google

چوغان

چوزلغوج — چوزلمیش* منحل* پریشان* کشاده* منفك* واز* باز* یله*

چوسورماق — ایتکین وکسکین وبران ایتمك تیز* ایتی*

چوشکور — عطسه* فشقرمق* عکسه*

چوشکورماك — عطسه ایتمك* اکرمك* فشقریق*

چوشماق — جوش وخروشه کلمك* صولرقینایوب طاشمق* اظهار مافی البال ایتمك* جوشقون* مستانه سویلمك*

—« مثال »—

« لق لق چای جوش میزدور ذکر قلب بایزید «غژغژ کوکناریمز دورمنیك عبادالله شیخ»

چوغ — یویوندرق اغاجی* یوغزوله* زلوه* آتش کسلمش کمور* قالموقلرك کلاهلرینه دیکدیکری زینت ومرجان* الوبی دود* نار* قزغین اوت*

—« مثال »—

« کریورورسن مونده بیل مردانه سن»
« تانکلا انکغلا چوغ ایچنده یانه سن»

چوغا — سباع یاوریسی* کورك* سایه* ظل کولکه* بنات* ماوت* چوخه*

چوغا — اریق* ضعیف واوزون* باریك* خراب

چوغالتماق — تکثیر* تزیید* توفیر ایلمك* بسیار* کوب

چوغالماق — چوق اولمق* تکثر* تزاید* توفر* فیض وبرکت بولمق*

چوغان — جوکی* ملبوساتك کیرینی کیدران* وبیاض ایدیجی برنوع ارك اسمیدر* توت خام* تهتوت

—« مثال »—

«اول نصیحت تنکلامس بوینی یوغان»
« بشمامشدور خام دورمشل چوغان»

چوقوشماق

چوغورچوق — کوچك برپرنده اسمیدر صیغیرجق* ساچ* کبی

چوغول — نمام* غیبت کننده شکایتچی* بافنده* سوزجی* اویقات*

چوغوللاماق — نماملق ایتمك* فساده ویرمك* بدخو* واقعه چوی غیبت جی* شکوه کر*

—« مثال »—

« اوزی نیك عیبنی ایتمای اوغوللار»
« که یخشینی یماندوردیب چوغورلار»

چوقال — اورتو* رخش آهن پوش* زره سوت* دوری* دیکدیکا*

چوقالماق — چوغالتماق* تکثیر وتزیید ایتمك*

چوقلوق — سنجابك باشلرینی طوپلایه رق آنکله دیکیلان کورك* کثرت* وفرت* منکلنه

—« مثال »—

«هرنه غوغا کلسه چوقلوقدن کلیور»
« رنج محنت یکه یوقلوقدن کلیور»

چوقمار — چوقماق* طوپوز* ایری باشلو چوپان کوپکی* توقماق* کلتك*

چوقماق — دیریك قازمق* بر یره اجتماع ایتمك* طوپلانمق*

—« مثال »—

« بارورایردیم چیقارغه کاه کاهی»
شهیم نینك سوزی کونکلو مکا یاقاردین* چو یوسف خواجه چاقتی ایمدی پارمین* آتیوردی بیرتی اخربو چوقاردین*

چوقور — چوف* کواك* قاغون* لغم قویوسی* درین* چای پستی*

چوقوشماق — قوشلر غاغه غاغه یه طوتشمق* دریك قازمق* کورایتمك* کومك* دفن ایتمك

Digitized by Google

چوکر	جول
—« مثال »—	اوتورتور* وشنایدن* یول یول* دورنك*
«کوزومنی چوقونك تنیم نی تیشلانك»	چوکه —— بیراق* علم* سنجاق* بیداق* طوغ* بندره*
« آینك کوزین وتنین باغیشلانك »	چوکاك —— اشاغی قویرق* ایکلمك* سجده ایتمك*
چوك —— رنك* لون* یالکز رنکلو اولان قماش* ملون* رنکه *	دیوه اشاغی کلمك* خسف* انحنا اولمق* دیز بوکمك* چوکمك *
—« مثال »—	—« مثال »—
«چون اطلس دین ایلاب اوزی کالباس»	« تیوه تیمك زورآور قایم ایرور »
« کیب بورك اورتیغه باشی غه طاس»	« قاقمق چوکمك لیغی دایم ایرور »
چوك —— دیز چوکمك* اوطورمق* سجده*	چوکندی کمی* وقایق قیچی* ارقه ودومان محلی*
دیوه اشاغی کلمك* قضیب* لغم* جدول	چوکوچ — چکوج* چکیج* مطرقه* بالوقه* پتك*
چوکا —— دیوه نك کوکسی* توش* سینه سی* صدری* کوده سی *	چوکور — ایری ساز* وچنك* غایت ایری کمان* دیکان* خار * تیکان
چوکارماق دیوه یی اوطوردیرمق* چوکرمك* چوکدرمك* یاترمق* دیز بوکدرمك*	—« مثال »—
—« مثال »—	« چوکوردی تیوه سینی کاروانیك »
« چوکوردی تیوه سینی کاروانیك »	« قوشاتی کردینی مشرب دوانیك »
« قوشاتی کردینی مشرب دوانیك »	چوکاری — مکه داریسی* بیاض داری* مصر داریسی* اکری بیون* جواری*
چوکاری — مکه داریسی* بیاض داری* مصر	چوکاك —— اکلمش* سجده* بورن* اوموز* چوکوك* اوبلش*
داریسی* اکری بیون* جواری*	چوکالیك — بر نوع تورشیدر* لیچر* آچار*
چوکاك —— اکلمش* سجده* بورن* اوموز*	چوکان —— مطرقه* چکیج* عکاذ* صولجان*
چوکالیك — بر نوع تورشیدر* لیچر* آچار*	وچوکاچ بالوقه پوتك سنکدان چکوج*
چوکان —— مطرقه* چکیج* عکاذ* صولجان*	چوکان وچویان دوکه دیمور* خام تیمور* سیاه مسکوف تیموری* جوین*
وچوکاچ بالوقه پوتك سنکدان چکوج*	—« مثال »—
چوکان وچویان دوکه دیمور* خام تیمور* سیاه مسکوف	« هم خسیس وبی حیا اریغ ایرور »
تیموری* جوین*	« متین وچوین کبی قتیغ ایرور »
—« مثال »—	چوکچاك — صیغیر جق نوعندن بر قوش اسمیدر*
« هم خسیس وبی حیا اریغ ایرور »	ساج *
« متین وچوین کبی قتیغ ایرور »	چوکر —— الاجه لی* مختلف الالوان* امر*

Digitized by Google

جولغانماق

چولاق — توپال* اجذب* اعرج* شل* لنك* اقساق*

—« مثال »—

« کرچه اول ظاهرده برچولاقدر »
« حیله و نیرنکده لیکن طاق دور »

چولاك — کرداب* قصرغه* کولاك*

چولان — زنجیر* غل* کوستك* بند* قید* اشکیل* شکن* بوغه* قفقان*

چولپا — لافزنلك* کوزه‌لك* آت صولغی آتان*

چولپان — چوپان یلدیزی* اختر*

—« مثال »—

« منجم کوردی چولپان کوزلرینك
آی دیك یوزینك اوزره* دیدی کیم
حسن اقلیمی آراصاحب قراندوربو »

چولپو — پلوو چلو صاف ایدیجی* چوبدن معمول کفکیر* یاغین وقیمیش دن کفچه* شبکه لی دیلك دیلك صوصاق* سوزمه

چولچو — بر نوع قوش اسمیدر* چرچر* تورغای

چولدو — مکافات ایچون ویریلان انعام* معرکه ده جنکاور لرالنه کچن مال غنایم*

—« مثال »—

« هجرآراتوزدی نوایی وصل ملکین
ایردی یار* انداق ایش قیلغانکه
موندین کم کیر اکماس چولدوسی*
احاطه و بیجیده ایتمك* بورمق* قاپلامق

چولغاماق — اورتمك* ستر ایتمك* لفافه* چورمك* ایلانترمك*

چولغانماق — قاپلانمق* اورتمك* بورینمك* بیجیده اولمق* اورلمق* تاب*

—« صوفی »—

« دریغا ایرآتین بو لغاب یوروب میر »
« عمامه بر عبث چولغاب یوروب میر »

چومچاك

چولغاو وچولغاق — اورتو* لحاف* ظرف* طوبره* پوشش* پوشیده* قاب* یورغان* کورفه*

چولکا — دره* ایکی طاغك اورتهسنده کی مسطح اوه* کوی*

—« مثال »—

« چوایر دیلارایرماس ایدی اول دره »
« اچوق چولکه ایردی خوب وسره »

چوللاماك — چولده قالوب صویه طالب اولمق* صوصامق* تشنه وعطشان اولمق* شدة حرارتدن دشت وهاموندهیولده قالمق* چولی مرك*

چوللك — سفالین چوملك* قاب* چناق* سفال* غولچه* دسته*

چومادو — کوچك قارنجه* مورچه* نمل صغیر* مور* قرینجقه*

چوماق — چوقماق* دکنك* کلتك* تیاق*

چومالماك — چوتماق* صوپه طالمق* باتمق* غواصلك اتمك*

—« مخدوم قلی »—

« مخدوم قلی خطادین غیری الدین ایش
کلمز* چومدوم کنه جشمه سنه بورك
قیناب چوش کلمز »

چومالله — قادینلرك کلوبندی* غفه بند* کردنلیك

چومان — تنبل* کاهل* تنکیر* تنپرور* فارغ بال

چومچا — چومچه* کفچه* صوصاق* چای کردان

—» مثال »—

« کوز آچتورمس هر دیلیکدن ناظر دور
جمچه کبی طعام یسنك حاضر دور »

چومر انماك — تشمیر ساق* تلبث ایتمك* غیرت وجسارت* ایشی ایله لو لتمك*

چومچاك — سرچه قوشی* چومچوق* کندیشك* داغسر* ماجیك*

Digitized by Google

چونچوق		چیتماق	
	—« مثال »—	چونقایماق	دنك دورمق باشی اشاغی* سجده ایدر کبی*
	« لك لك لاری چول کولکاکتادور	چونکول —	اوفق بتاقلق* کول* چقور* دیرین صویتاقلغی* حوض قدیم آب کهنه دار*
	چومچاق لاری شهرایچیکایتادور»		—« مثال »—
چومباق —	بیلمجه* معما* لغز* چستان* طتال* اوشوك* طویوق		« قدی خم یاشی لیکن یوزدین آشمیش»
چومری —	یلانجی* کذاب* نمام* یومروق* موشت دست* ایل*		« کوزی چونکل کبی کیرویه قاچیش»
چومماق —	صویه طالمق وباتمق* صویه طالوب چیقمق* طولانوب باتمق* چومك*	چویان —	چوکان* جویان دوکه تیمر*
	—« مثال »—	چویماق —	برطرف ایتمك* لغو انعدام* انخراب ایتمك*
	«چونکه غسل ایلاماککاکوزیومغای»	چیپار —	قیر* وبکلکلو* والاجه لو* ابلق* کلدار* چیپار* ماشی* کل بادام*
	«قلاق وبورینی توتوب چومغای»		—« مثال »—
چومونماك—	چومك* یقانورکبی اوتورمیه رق چوکوب اکلشمك* ایاق اوزره طورمق*		« برجیپار قوش اوچارباشم اوستندن»
چومورغای	صوایله اویناشمق* صویه باتوب جیقمق		« منکا کل اندامدن خبر برمس مو»
چومور —	شلغم* چوغندر* لبلبی*	چیپارماق—	قبارمق* انتفاخ* انتباه ایتمك* قبله* اوچوق* تبخال*
چوموش —	بیوك کفچه* کفکیر* چومشوق دخی دینور* چوموچ* صوصاخ وصوصاق* بیوك قاشوق*	چیپریك —	پچاوره* پاسپاره* لته* شرموته.
چوملوشوق— خطای	طوایف اوزبکیه دن برقبیله اسمیدر*	چیپقالیش—	ازدحام* غلبه لك* دورتمه تقلیش* یغنلیق* جعیت*
چوموك —	بتاق بر* لایدان* لایقه* بالچیق* باتقاق*	چیپقان —	قرحه* دمل* نمسی* چوبوشك* جیبان*
چوناق —	قولاقلری وبوینوزنری معیوب اولان عیبناك* چونتوك* کسیك* ابتر*		—« مثال »—
چونتای —	چانطه* طغارجك* طوبره* چلبند* کیسه* سناج پاره* همیان*		« شه تامری شیش هم قیرزیل قان »
	—« نوایی »—		« کوبتوربده ننده مثل چپقان »
	« ایلاسانك دعوا بهاسین داغی آل »	چیت —	کنار* طرف* حضار* حایط* اکرتی* دیوار* پرده* حدود اراضی* حدت وعضب* جین جبین*
	« یولده خرج ایلارکا چونتاینکاسال»		—« مثال »—
چوندوك —	ابریشك امرکی* تول آفتابه* برون*		« بر جیتده باغینك کل اندام »
چونچورغا—	صاج اورمه سی* بافته*		« بر یانیده سروسیم اندام »
چونچوق —	قرلانغچ* قالدرغاچ* فراشتوروك*	چیتماق—	ترش چهره* ترش رواولمق* طارغین بولمق* الده اوغوشدروب چقشدرمق

Digitized by Google

چاغلیغ	چارکه وچرکه
—« مثال »—	—« مونس »—
« هجر ظلمی غه چیدارمین اولکالی یوق اکلاسام* کیم ایرور قتلیم غه اول جان وجهان قابغور غودیك »	«ظاهر ایلارسین اجبنینك اوزره چین کورسانك منی* تنکری اوچون مدعی خیلیغه هم قاشینکنی چیت »
چیدام — ثبات* رسوخ* صبر* تحمل* قرار* چیدامك*	چیتقلاماق پارمقلرك اوجی ایله دکن کبی نسنه چیقرتق* جیتله مق*
چیر — ماده* دمل* قرحه* فوج ایله اوچار بر قوش اسمیدر*	چیتوق — طارغین* ترش روآدم* بدچهره* بی نمك* بدشکل* دارغین*
چیرای — جهره* شکل* رخساره*	—« مثال »—
—« مثال »—	« منی کوروب چمه کنیك قاشینکی »
« بیتی ایچیدا کورونور بر قاری » « ساچی پریشان چیرایی ساپ ساری »	« غینم رقیب بو حالمی کورمسون » چیچان — غافل* فرزانه* خردمند*
چیرپی — چرپلش* چالی وچرپی* تراش* رنده خس وخاشاك*	—« مثال »—
چیرپجی — قصار* ایپك جی* ابریشم فروش* حریری*	«صلاحغه خردا هلی مینی یاوق دیرلر* کورونك که اوشبو چیچان لارسراغ یانکیلیش لار »
چیرت — صو طولمی وطولابی* جریش* اث یریشی* چاپ مق* مضراب*	چیچاوب — طوایف اوزبکیه دن بر قبیله اسمیدر»
—« مثال »—	چیچقان — سیچان* فاره* موش* سیچقان*
«بخشی لارسازچرتر هریزدن اوقور* صنوبر دن غیری سنی دکلهم*	چیچك — شکوفه* ازهار* جدری* چیچك علتی* کل وریحان*
چیرتماق — جارپمق* اوینامق* ترنم ایتمك* سیاز چالمق* کسمك* نفتر اورمق* رخنه اتمك* دلمك*	—« مثال »—
چیرچایماق قهقهه ایله کولمك* بلندآواز ایله خنده اتمك*	« بر عجایب خانه دور باق کین بو مادر قحبه نی* کوتی ده برتونی یوق باشینه سیچمیش یوز چیچاك »
چیرغالانك — هرات طرفنده سیر کاه* عشرت کاه* حیت کاه* تفرج کاه* برمحل اسمیدر* ذوق وصفا* عیش وعشرت* ونشاط	چیچلاق — سرچه پارمغی* جیجی لك* کوچیك برماق* لیلیك*
—« مثال »—	—« مثال »—
« یتی اقلیم داهم سانجیش اوروش یوق* کونی چاچیرغالانکدین اوزکه ایش یوق »	« چیچالك برمق برلان آتی » « پیل محمودی کبی دم یاتدی »
	چیچمك — چوزمك* عقده* ودکه یی کشادا یتمك*
	چیچه — عمه* خاله* کوچك همشیره* دیزه* ایچه
	چیداماق — صبر* ثبات* تحمل* قاتلانمق*

Digitized by Google

چرماشماق	
چیرغاماق —	عیش و نشاط و بزم ایتمك • ذوق سورمك —« مثال »— « او اولاب قوش سالیب چیرغاب همیشه • کیجه کوندوز تنعم قیلدی پیشه »
چیرغامیش	عیش و عشرت • ذوق و صفا و نشاط • بزم • کورنك •
چیرغاولان	اختیار آت • قرت حیوان • پس مانده • سواری •
چیرکا —	صف • قطار • شادروان • خیمه • خرکاه • برنوع شکار که اوجیلر حلقه قورمرق وحوش سلون قرغاولی اورتهیه آلورلر • شکار کاهده عسکر حلقه سی و المان اوی • قوشون ولشکر صیدی •
چیرکاك —	ملاحظه • مطالعه • تفکر • تأمل • خیال •
چیرکالیك —	هم سلك • هم قطار • صاحب خیمه • خرکاه • صاحب دستکاه • بای • جادر چمن • اهل سروت
چیرکین —	قبیح • بد • زشت • بدلقا • بدافت • قلیق وقیافتی بوزوق •
چیرکینسیماك	بکنمامك • منتخب پسندیده ترجیح اتمامك •
چیرکینماك —	بداولمق • تسکین مك • کرح •
چیرلاماق —	خراش تخدیش ایتمك • طرناغله دیدکله مك • خدوش ایتمك •
چیرماش —	سارماشوق • انحنا • بوکوم • چنکل • طرناق • —« مثال »— « قویون یانکلیغ اوکارسا ایرشین اول شوخ دم اورماتك • نوایی دیك نیچون کیم بارا اوشیو سرکوپ چیرماش
چیرماماق —	تلفیف • احاطه • استیعاب ایتمك • صارمق •
چیرماشماق	صارماشماق • صارمش وطولاشق اولمق • دزاغوش ایدشمك •

جرنیق	
چیرمانغان	—« مثال » — « بالتسه اوردیم تپکی تاش • پیر یاستوقده ایکی باش • پچمك یانکلیغ چیر ماشمیش • ایکیسی هم قم قاش » صاریلان • ملفوف اولان • پچیده • اورالمش •
چیریك —	—« مثال »— « قاشینك ایچرارشته جانیغه چیرمانغان کونکل • عنکبوتی دورکه قیلیش دور وطن محراب ارا • عسکر • لشکر • جیش • قوشون • اوردو • المان • نوکر •
چیریکلاماك	—« مثال »— « نی بیکلانماکتورای شه مور خیلی دیك چیریکتین کیم • سلیمان دیك ییلا باردی بووادی ایچرا چندین لار » عسکر ولشکری سوق ایتمك • قوشون والمانی یوله سالمق •
چیریم —	بوروشق جرك • ریم • ایرنیك • کبر •
چیریمماك —	قورومق • بورشمق • فسرده اولمك • چورومك •
چیریتماك —	حجاب ایتمك • جوز و فندق و بادام کبی میوه لری دیش ایله قیرمق جرتمك •
چیزکینماك —	دوروجولان ایتمك • اطرافده دوران ایتلك • چیرتمك • رقص ایتلك •
چیزلیق —	جریق • قوبروق یاغنمك قیقردا غی و یانیغی • حساس شیی • جز •
چیزماك —	خط چکمك • طی حذف ایتمك • رد • خطاسنی بوزمك • چزغی چکیلمك • خط • اورمك • جدول •
چیرنیق —	ارق کبی صپان یولی • طاریول • چیغیر • چیریك • خط • راه • چزکی •

Digitized by Google

چیغاول

چیزو پیز — کباب اسقرده بیشن بریان* خام وختله*
—« مثال »—
« سیزوبزو جیز وپزدن یخشی »
« چغیروبوزه قیمزدن یخشی »

چیزیك — جزك* خط* مدیر* یول یول* جزکی*

چیزیلکا — اوراق بوجکی* جرجرك* پرنده*

چیمسالماق — درت ایاق قوشمق* اوچکه کیتمك* چاپمك* یوکورمك*

چیس — قدرت حلواسی* ترنجبین* کزنکبن*

چیسکین — قراغك اینجه سی* غایت اینجه یغمور* باران و بوران* قرو*

چیسیمك — غایت اینجه یغمور یاغمق* جیتك یاغق* تولی وژاله*

چیشاك — طوشان یاوریسی* بجهٔ خرکوش*

چیشمك — چیقرمق* دفع ایتمك* قضای حاجت ایتمك* تشل شول آچمق وکشادالملك*

چیشندرماك — بری سنك لباسنی صویوب چیقارمق* صویندرمق*

چیغ — چیغ* طاغ* یوارلنان قارکومه سی* قامش وچوپدن اورمه یوکسك چیت* فریاد وفغان* درپرده* فنون* آواز بلند* —« مثال »—
« یرده کیتکاچ مین ضعیف زارغه آسان ایرور* یوللاردین چیغی نینك سالماق اوزومنی ایچکاری »

چیقاماق — چیکنه مك* پایمال ایتمك* جیتك بنج مك

چیغان — جیغان* خاله زاده عمزاده*

چیغاول — چیغلدان* دانه دان* قرصاق* قوش کردنلیکی
—« مثال »—
« بعض قوشلر باشیدازرین توماغه سیمکش* بعض قوشلر بوینیداسیمین چیغاول زرنگار »

چیقریق

چیغیت — عدس* چیل لکه سی* چکردك قابوقلی تخم* پنبوق تخمی* جیکیت* پنبه دانه*

چیغلدان — قوشلرك بوغازینه اصیلان علاقه* عوق* طوق*

چیغناق — دیرسك* زاویه* کوشه

چیغناماق — سس وآواز ایتمك* کورلدمك*

چیغیرغو — سس* آواز* کورلدی* ولوله لوسس* شماطه*

چیغیر — صوطولابی* قارایخنده اچیلان یول ایز

چیغیرماق — سسلنمك* چاغرمق* دعوة ایتمك*

چیغیرشماق — برلکده سس بردن فریادوغربو ایتمك* بربرینه ندا ایتمك*

چیغلدك — بیوك غربال چغیل قوش وقاوق چغلدانی

چیغین — بوغچه* دورت اوجی بر یره کلش ودوکلش اوفاق بوغچه* چکین*

چیقتا — حصیر* بوریا* فراش*

چیق — هوشت مقامنده سك وکلابی دفع ایتمك اوزره مستعمل برکلمه در* چپ* دخی دیرلر*

چیقار — قرقره قوش* حساب* منفعت* امر بیرون کردن*

چیقان — اوفورلمه* قبازجق* چپقان شبوشك* دونبل*
—« مثال »—
«باشدن ایاغنده کورچپقان* کویابدینی مقام سچقان»

چیقچیب — قولاق توزی* یایك اوجی*

چیقریق — دواره* کوچك دولاب* قویی طولابی چهره منکله حلاجی*
—« مثال »—
« چیقریق دیك بوتون سرکشته لیکدین تشنه لب دورمین* ولی کوز یاشیدین کویی دااید م چشمه لار پیدا»

Digitized by Google

چکیراماك

چیقرآدم* عروج * خروج* تجاوز ایدیجی*

چیقغوق — چیقیق* خلع* سقط* زیاد*

چیقماق — پرندن حد ندن خارجه وارمق* عروج و خروج و تجاوز ایتمك* ظهور طلوع تحدد ایتمك*

—« مثال »—

« نازنیم ایله مس هیچ ترك خواب »
« چیقمغونجه پای غه تا افتاب »

چیقیش — یوقوش* آتك صولنی تعزیر* حقارت* دار غنلیك*

چیقلدق — یارغوجاقك ودکرمانك دسته سی صاپی * آس وخراسنك زبانه سی* چقلداق دخی دیرلر*

چیك — خام* ناپوخته* نی* وقیش* بانکس* بی

چیکت — چیغیت* یموق چکردیکی* تخم پنبه دانه

—« مثال »—

« یکیت دیك قالمدی طبعنیندا قوت*
چیکت دیك بولماغان فکر نیدا دقت »

چیکدا — سنجد* عناب* اکده*

—« مثال »—

«چکده لیك یرده بولوشدیم یارایلان*
المه یانغاغلی کوزل دلدار ایلان»

چیکدالیك سنجدی چوق اولان محل* اکده لی موقع* جلال آبادایله کابل بینده بر موضع در*

چیکدیرماق چیلدیرمق* دیوانه کبی بعض حرکتلر ده بولنمق* بودالالق ایتمك* دلی* تلیه* شیدای*

چیکراماك — اویقووخواب قاچمق* کیوشه مك* اویویه مامق* اویقوسزلغه مبتلا اولمق* بیدارخواب*

چیلیك

—« مثال »—

« اویله که اول یأس چوتأثیر ایتیب»
« چیکرایبان کوزدین اویقوکیتیب »

چیکلیك — چیلك* ای* اوره که*

چیکماك — چکمك* جر* جلب* جذب وقبض ایتمك* ایچمال طارتمق* سورمك*

—« امیر »—

« تایوزده غازه چیکتینك قاینغی توکی
غمزه نك* نازایلکید انکارا بولسون حنامبارك »

چیکورتکای چکرکه* جراد* ملخ* چوکورتکه *

چیکه — آشقك چوقورطرفی* چپه سی* چکه* خرسیز .

—« مثال »—

« ساغ قالدیغی چرکا یکاتوکا »
« میدانده کورندی چکاپوکا »

چیکین — اوموز* عاشق* عقده* بند* دوکوم* کره

—« مثال »—

«چیکنلیغ طره زلفنکنی آچغین
تارتارایله* شمیمندن بوعشرتخانمی مشك تتار ایله »

چیل — پودنه* بر نوع بیان طاغوغی* ابرص آدم* علت برص* وبحق اولان* ابرش یوزلی*

چین — غضب* حدت* جین ابرو* جین پیشانی* کره عقده پر چین* صحیح وراست* نام شهر خطا* —« مثال »—

« جین زلفیله جیکارابروی شوخی
اولتورور* چکدیکم اول قاش ایله زلف دوتاسندن بتون »

چیلاك — چیکنیك* جلیك* ای* دوك*

چیلیك — چلك* پای وبیچ ویرمك* ایاق

Digitized by Google

چیناماك

طولاشدیرمق* برنوع ایی* قیناب آلتی* حیلهٔ پهلوان کورش کیر*

چیلامیش — تفقد* تفحص* اراشدیرمقلق* تجسس* جوست وجو* پژوهیش*

چلپق — بوزوق کوزلو آدم* قپاقلری جراحتلو وخام* شلفیق دخی دیلونور*

چیلیش — اثنای کورشده ایاقلرینی خصمنك ایاقلرینه طولاشدیروب ییقمق* پای پیچك* توغاناق*

چیلپلداماق — چاترچاتر قونشمق* لافزنلك ایتمك* صوده قورقودن چرفنمك*

چیلدام — چابك* تیز* سریع* عجله* چابوق* یلدام*

—« مثال »—

« چیلدام جورنك که چول اوزاقتور »
« بو چولده کی قیرغیز وقذاق تور »

چیلبور — آت رشمه سی* زنار* رسمان باریك* جل یکه چیلو*

چیلیم — نارکوله* قلیان* حقه*

چیملدوروك — پرده* بورقع* توتق* جیبن لیك* پشه خانه* ناموسیه* چیملدوروق*

چیم بای — شمرقند خطه سنده بر قصبه اسمیدر*

چیم — بخارا مضافاتنده بر شهر اسمیدر* اجیرق* چمن* جیر*

چین — صحیح* صادق* راست* طوغری* بی شك وبی کمان*

— « مثال »—

« کم ایلانك چین ویلغان سوزلاریدین »
« که کویراك نی یاسارلار اوزلاریدین »

چیناماك — تصور* سنجیده ایتمك* ایزمك

—« مثال »—

« چیناب تابتی که سرداری زبوندور »
« هیچ ایش بیلماس یراق سیز بی فنوندور »

چینی

چینچاناق — سرچه پارمغی* چیله لك* لیایك* خنصر

چینداول — کیجه لین اوردویی لاجل التفتیش کزن قول* عسس وشب کرد قوشون*

—« مثال »—

« تکره سنده کرچه عسکر باردور »
« چنده ول شب تا سحر بیداردور »

چینکراغو — چانك* جنغرداق* زنك* زنکوله* ناقوس* جرس*

چینك — کول* کنار* صرپ پر* جیت* چیل* عسکر نقطه سی* استحکام* جیك*

چینکسانك — خدیو* نائب الدوله* وکیل سلطنت*

چینکه — بوکلوم بوکلوم پرچین* عقده* مرغوله* طره* وبرنوع آهنك ومقام*

چینکریك — مصر داریسنك پایه سی* صاپی* ساقی* چواری پایه* بیاض داری*

چیوراماك — چیویرمك* دویرمك* دوندورمك* انقلاب انعطاف ایتمك* ایلانتورمك* دور* احاطه*

چیورولماك — بوکلنمك* دونماك* ایلانمك* برکشتن چرخ زدن* مغلاق*

چیوروك — چیورندی* قصره* کرداپ* کولاك*

چیویلماك — اغزینه کلدیکنی سویلمك* سایاقلق* ساجه صفان تکلم ایلمك*

چیویت — نیل* چوید* رنك* بویه*

—« مثال »—

« جون بقم ایرمس تورور بورنك جیت روین وزنکار وقرمیز وجیویت »

چوره مك — فریاد فغان اتمك* جوره مك* تضرع زاری* ورجا ایله مك

چیه — آلوبالو* آلوجهٔ ثمرقندی* دوجه* ایریك

چیی — چیغ* قیشدن در پرده*

چیودرماق — چلدر چلدر باقمق* ملدز ملدر کوز دکمك* متحیر*

Digitized by Google

فصل حا

چقلاتماك	حید وحیت
حالتان وبالتان	مهملاتدندر*عجله دوشه قالقه*حلتك پلتك دخی دیرلر*
حریش	غایب*نابود*ضایع*مردار*مکروه*مذموم* —« مثال »— « بیرایچری بارجه حرام وحریش » « بو بیماك ایچماکدین آنکا پرورش »
حارمنك	یورولمك*یورغون اولمك ماندهنشوید
حرون	یورغون اولان*هلاك ومانده*
حراماق وحارمق	یورولمیش کیشی*
حشر	یورلق*یورغون دوشمك*مانده شدن نهر وایرماق قازمق ایچون هرسنه طوپلانیلان عمله مکلفه*چویکار*مردکار*حشربجی*پنکار* —« مثال »— « کلدی حشر قازمغه هر خانه دن » « تاکه چیقارغای صوی نوخاندن»
حق حولاسه	کرك*باج*خراج*ذکورة*
حق قوشی	حق اوران برنوع قری وفاخته* حق کوی*اسحاق قوشی*چغذ*
حقلاماق	اوده مك*ایفا اتمك*برجی اداووعده یه وفا ایتمك*
حقلاتماك	اوده تمك*ایفا ایتدرمك*

حید وحیت	
حقلاشتورماق	اوده شدرمك*مساوات اوزره قسمت ویردرمك*راضی لشدرمك*احقاق حق اتدرمك*
حقلاشماك	اوده شمك*تقسیم لشمك*ادای قرض ایدلشمك*
حکری	رند*فرزانه*فراستلوآدم*آزاده*سربست*مغرور*
حنه	اکرك یوکسك محلی*شاخی*بر نوع علت*
حوجك	حکایه*مثال*افسانه*مقال*نقل*قصه*اوشوك*سرگذشت* —« مثال »— «جیبیم حسنی وصفین اویله مهملك انکلاکیم بولغان*قاشید اقصهٔ یوسف بیراویقوکیلتورورحوجك»
حولاسه حولوچوك	نوروزکونی*عید*حیت*وروزفروز* مهملاتدندر*یعنی پست وبلند*نغزوبد*ابی وفنا*
حید وحیت	بیرام*عید*حیت*نمازکونی* —« قراقی »— « هی هی اولنك جانی اولنك کیلدی حیت یاریار*بای بچه دیك بارموکین یخشی بیکیت یاریار »

Digitized by Google

فصل خا

خنا خطای	خروس روپوکی
خاتون — خانم* صاحبه* نساء قادین* ضعیف* زن* خاتون قیامت آخرت قرداشی —« مثال »— « باق بوخاتونیك لباسی کوب دراز » « کوز کامکروه کورونورای سرفراز »	ریوند* جای* چوب جینی* مامیران* جینی ختا بلده سنه منحصر براشیادر
خاده — صریق* اینجه اغاج* قولاچ چوب* —« مثال »— « حمایل داغی تیغی بیجاده دیك » « قول ایچراسنانی داغی خاده دیك »	ختن — شهر عظیم وقلعه بزرك دیمکدر* ترکستانده کاشغر ویارکنده یقین بر بلده اسمیدر*
خاشه — غاشیه* زین پوش* دوری* کوب چوك	ختایی — بر نوع قاون خطای* طوایف اوزبکیه دن بر قبیله اسمیدر* ختای قیجاق*
خاقان — پادشاه* شهنشاه* اصلی هوهانك در* اشبو عنوان عموما هر پادشاهه اطلاق اولنه یلور ایسه ده فقط چین حکمدارلرینه مخصوص ومنحصردر* فغفور* خاقان چین* —« نقشی »— « جای جینی نیك بتون فغفوره اتمك نسبتین* برکذار چینکیز وخاقان ایله جم دور بوجای »	خوجند — ترکستانده سهیون کنارنده بر شهر اسمیدر* کمال خوجندی مشهوردر*
خاك پلك — بر نوع اویوندر* وچین ده بر شهر اسمیدر* توفلك بازی*	خچیر — استر* قطر* بغل* —« مثال »— « خچیر وتیوه بارجه سی زیبا » « بارجه نك رختی اطلس ودیبا »
خان — پادشاه معناسنه مستعملدر* اصلی خانغ وانغ اونکدر* اولوس بیوکی* خانه باشی* حکمدار*	خرخشه — نزاع* دیردیر* قارقشه* خش وفرخش جنك وجدال کفت شنید* بلندوپست سویلشمك*
خان بالیغ — پکینك قدیمی اسمیدر* باجین دخی دیرلر	خرخشه لاماق آزارلمق* تکدیر وتقریع ایتمك* توبیخ ایلمك* سوکمك* دارلمق*
خانلاماق — بر اولوسی ویا بر قومی کندیسنه انتخاب ایتمك* یبوك قالدرمق*	خرخشه لاشماق دوکوشمك* منازعه ایتمك* سوکوشمك* —« مثالی » بوکش قرخش نید ورای مسخره » « بر پوچك پولدیك ایرورسین ناصره »
ختا خطای چینك شمال قطعه سی* خطای* قره ختای آق ختای تنزوه* نافه*	خروس — خوروز* معروف* ارکك طاوقدر* خروس پوپوکی تاج خروز تاجی*
	خزان — ایل* شعبه* قبیله* برخانه خلق* نهایت وموسم میوه* محصولاتك تبشی یفراق دوکیجك زمان تیره ما*

Digitized by Google

خجه وخمجه

خزر ـــــ طوایف اتراکدن بر قبیله اسمیدر* خزر یر بحر مشهوردر*

خراس ـــــ بیوك دکرمان آت وحیوان ایله دونر*

—« نقشی »—

« خلق ایچنده دانه یانکلیغ یر وکوکدور بر خراس* کم توشارسا اورته سیکاصاغ قالور ایتمانك قیاس»

خشل ـــــ چیریشلی برنوع اون آشیدر* آش اوبرا کبیدر* شعریه خیرآشی*

خشت ـــــ کرج* قیصه ال نیزه سی* کرفیچ*

—« مثال »—

« بناسی سبسیه مانند انکشت »
« اشردن قالما مشدرور هیچ برخشت»

خشیل ـــــ زینت* طایفهٔ نساً زیوری* آت تقیمی* خشه* دوری* دیکدیکه*

خفتان ـــــ قفتان* طون* خلعت* سروپا انغامی* لباس* وجامه *

خلته ـــــ کیسه* طوبره کوچك جیب*

—« مثال »—

« بر خلته ده دارو بار قویمش »
« بر کیسه ده کرب بهار قویمش »

خله ـــــ قوزی* بره* بزغاله* توقلی*

خلج ـــــ رازوطوس شهرلرنده وافغانستان طرفلرنده وایرانده متفرق وپریشان وحسن ملاحتله مشهور وبنام بریوك اولوس اسمیدر* ترکستانده واقع شهر اسمیدر*

خنج ـــــ زخم* میلك* یره جراحت*

خنجه وخمجه نازك شاخجه* دال* اینجه دکنك*

—« مثال »—

« یاریم کیلادور مشرب کاکل لاربنی
تاشلاب* خنجه بیلینی اوشلاب شکر لبنی تیشلاب »

خیوق

خو ـــــ قاو* سفان* قوروم*

—« مثال »—

« دیکل خو بیله کونکللی بولدی تاش»
« که آندین ایماس مطلقا شعله فاش »

خوارزم ـــــ خوارزم قطعه سنده بر مملکت اسمیدر* جرجان ایله دشت قبچاق وبحر خزر ایله بخارا اماراتی ارا سنده واقع اولکای عظیمه در* پایتختی قدیمده کهنه اورکنج اولوب الیوم خیوقدر*

خوال ـــــ بیوك چوال* عزار* قالب* قوال*

خوابلاماق استه مك* آرزو* طلب* خواهش* چاقاق*

خوبلا ـــــ مزاردن اوماجی چتقماق* خورتلاماق

خوبولماق ـــــ اشك یاوریسی* کوره *

خودك ـــــ اکال* چوخ بیجی* خورنده

خوران ـــــ توبیخ تذلیل وتعزیر ایتمك*

خورلاماق ـــــ بهرام کور ایچون یمنده نعمانك یاپدیغی* بر قصردر معماری دخی سنیماردر*

خورنق ـــــ —« نوایی »—

« قصر عیشی آینك خورنق اولوب»
عشر تیدین یمنغه رونق اولوب*
بویله قصر ینك یسار زمان معمار* چرخ معماری دیك کیلیب سنیماد »

خورولداماق خرلدامق* خورل خورل خورلایوب اویومق* اویورکن بوغازدن قالین سس ایتمك*

خوش ـــــ کوزل* ایو* لطیف» ظریف* مطبوع*

خوشلاشماق وداع ایتمك* کندی کندینه خوشحال اولمق* نکوواعلا کویك

خوشلاماق حظ ایتمك* خوشنه کلمك*

خیر ـــــ بند* ربط* عقد* ارالق* چیزیك*

خینا ـــــ حنا* رنك دست *

خیوق ـــــ خوارزمك پایتختی خیوه شهری* اورکنج

Digitized by Google

فصل د

داراپی

داوده — اداندر* ظرف افاده ایلر*

دابان — زاغ*جبل*کوه*تل*تپه*داغ کوتل

دابقو — طعن*سرزنش*تعیب*یازوق*ملامت

—« مثال »—

« سرکشته ودل شکسته کوردی »
« دابقولدی وبویولدن اوردی »

دابغولی — چوی* بر نوع اسپرمه*اوفورلمه* قبارجق* اشکنله*

دابوسون — طوز* ملح* تمك*شوره*

دابقور — دسته*فوج*بلوك*دفعه*مره*قچه*

—« مثال »—

« یسالی که بو طول ایله کور کوزوب »
« بو درطرفه کیم یتی دابقور توزوب »

داخی — دخی*اداندر*تاکی*کذا*وهم معناسنه ینه* بازهم*

دادا — دده*بیوك بابا*جد*والده نك بیوك برادری* پدرنك پدری*والده سنك پدری*

دادك و ددك — کنیز* جاریه* اسریه* چوری* خلایق* قرناق*

—« مثال »—

« زمانه اهلی که دولت چاغی قولونك
دورلار* ملایمت یانا کوپ قیلااول
دادك لارایله*

دادونکلو — بو مقدار* بو قدر* بو جنس* بورتبه* بو پایه*

دارا — همیشه* دائما* علی الدوام* پیوسته* همواره* ابدی

دارایی — جانفس* حریر دن منسوج قاش* شاهی*

داغار

داروغه — ترکستانده بر رتبه اسمیدر* کمیجی* ملاح*عشر وخراج استفا ایدیجی طرف حکومتدن خرمن و ذخایر محافظی املاکدار*مشرف*

—« مثال »—

« بیری تاپچی داروغه لیق عشرتین »
« بیری اوردی سرحد ساری نوبتین »

داریماق — دوچار وکرفتار اولمق*اصابت ایتمك* کتورمك*

—« مثال »—

« حاصلی اوشولی اوی کابلاد اریان »
« قیس بلا بلکه وباد اریان »

داریتماق — کتورتمك*چکمك*ایصال وتقدیم ایتمك

داش — اوزاق* بعید* دور*معیت* برون* خارج* طیش*

—« مخدوم قلی »—

« ایکی سوکولی بر برینه یقین »
« کلسون داش بولماسون »

داشیرغانماق — یوررکن اپاغنی طاشه طوقندرمق*

داغ — پانق نشان* دامغه* یاقق* علامت وضع ایتمك*

—« مثال »—

« بولدوم دنی داغ وداغدارینك »
« جانان لارارانشانه دارینك »

داغلاماق — آتش ایله نشان یاپمق*داغ اوروب یاقق* سابقه کناه کاری داغ ایله بلمك* ایلتی وطواری داغ ونشتر ایدرك مرعایه کتدرمك*

داغار — حرب*رزم*وجدال*حیوانی نعل بند ایتمك*

دالدا

—« مثال »—

« بولوب لشکر امادهٔ کاروزار »
« سیجلمیش بدولاربتون داغدار »

داغان — سه پایه* اوچ ایاق* اوچاق سفری* ساچ ایاق*

داغسر — سرچه قوشی* گندشك نر* چمچوق* عصفور*

—« مثال »—

« بشقه چه کریوق ایسه ده زحمتی »
« داغسر وکلکله کوب رغبتی »

داغل — مکار» حرامزاده* داغولی حیله کار* ثیرنك باز* کذاب *

—« مثال »—

« بر داغولیه دوچار بولدوم »
« عقد اتدیمو خاروزار بولدوم »

داغی — دخی* ینه* ایضاً* کذالك* باز* دیکر* دفعه* مره*

دال — ارقه* صرت* کیرو* اوموز* شاخ* ایل وقول*

دالا — بیابان* صحرا* اوه* قیر* دشت* هامون* چول* اراضی خالیه*

—« مثال »

« کوی بکوی آخترییان بی کان »
« مجنون صفت دالاده یوردیم برزمان »

دالاو — آغو* سم* زهر* زقوم* دلاق واسپورج

دالای — دکز* بحر* عمان* دریا* یوك کول* برتبه اسمیدر* چوق کسنه* انبوه و جمعیت

—« مثال »—

« بر دالای آدم کیلور اطرافدین »
« توب اینك نی بولسا تیغ وشافدین »

دالدا — هرشیئك صرتی* وارقه سی* واوموزی

—« غیبی »—

« بر دالیده بلبل سخن ور »
« بر شاخیده مندی خیلی کفتر »

دینکو

دالداغای — بر نوع قوش اسمیدر* تورغای کبی

دالدالاماق — برشیئك ارقه سنه کیروب صاقلانمق*

دالدیرمه — ترس* مغلق* عکس* واژکون* چپه

دالغه — طالغه* طلاطم* موج* باشه کیدکلری دمیرکلاه* دبولغه* جوش خروش

—« مثال »—

« تاقادالغاده چین یالاوز پذیر »
« یاناجوشن اوستیکاچینی حریر »

دالمق — طالمق* تفکر کتمك* نیم خواب* نیم بیدار* یقضه* پنك* غوطه* غواص

دالو — طاق* شانه* دوش* کتف* یغری* اوموز* قول شاخ تن *

دامارلوق — اوز* هرشیئك مایه سی* جنس* داموزلوق* خمیر توریش*

دامنالاماق — اینکله کیتمك* یقه وکنار ایله یول یورمك* اطراف وچیت وچیل دن یورشمك *

دان بورنی — بوجك* طانه بورونی* برکیاه اسمی*

دانیشماق — مشاوره* استشاره* مذاکره* مشورت ایتمك* کینکاش* چلسه *

داوول — بوران وفورتنه* روزکار شدید* طبل زغامه* شمرقنده قریب برموقع اسمیدر*

داوولغا — زرهلی کلاه* دوبولغه* دیمیردن برك* سوت اذواتی* والده نك بیوك همشیره سی

—« مثال »—

« کوش دیك یاروق بارجانینك کونه سی »
« باش اوزره داوولغالاری چرکسی »

دایین — دشمن* عدو* خصم* رقیب* غنیم* یو*

دینکو — اوزنکو* رکاب* تپینکو*

—« مثال »—

« دپنکوسی آلتون ایرور کارچین »
« یوکانی زرافشان وفیروزه زین »

Digitized by Google

دریا

دبولغه — داوولغا* میربورك* زره* چوشن* سوت آلاتی* کلاه آهنین* دوبولغای* اوتاغه دخی دنیلور*

دبه‌لاماق — قهر وهلاك ایتمك* اورمك* چینمك* زیرپا اتمك* تپکی لمك*

دبه‌لاتماك — اعدام ایتدرمك* باش اشاغی ایدوب اولدرتمك* جنیتمك* یانجدیرمك* ایاغ آلتینه آلمك*

دده — بیوك بابا* جد* طریق باباسی* داذا* پدر ومادرك باباسی*

—« مثال »—

« ددمدن قالدی کوب مال فراوان »

« یدی طاغالریم قورقای خدادن »

درغاش — دشمن* عدو* یاو* غنیم*

درلوق — اینجودن معمول کردانلق* اویزهٔ نسا* غفه بند*

—« مثال »—

« تولادورلوق صدف بیرلا بولوب کم »

« بودریا ایچر ایوزمینك چرخ انجم »

درخان — ترخان* عفو عمومی* ویرکو وتکالیف میریدن مستثنا اولان صاحب فرمان* تسخیر ممالکدن صکره المانك یغما وغارتدن منعی اهالینك عفوی وآسایشی

—« مثال »—

« المانی قان یغلاتی اوروشتی »

« مملکتی آلدی ترخان ایلدی »

درماك — تیرماك* انتخواب اتمك* چیدن*

دریلماك — تیرلماك* جان لنمك* زنده شدن*

درنك — جمعیت* ولیمه* انجمن* محفل* سرورکاه

دریا — نهر* بیوك اقارصو* یم* دنکیز*

—« مثال »—

« دریانك اول یاغیدین کوردیم سینی* چادروچمن بیلاسیودیم سینی* شونجه کمسیودیم سینی* سوکدینك مینی* نامردینك اوغلی بولای قویسام سینی

دکلنتورماك

دسترخان — سفره* سماط* یایغی* دستورخان*

—« مثال »—

« کم که کیلسا انکا دستورخان قویار »

« یخشی سویلاب حرمت ایلاب نان قویار »

دسترخوانجی — سفره‌جی* مابین‌جی* ترکستانده بر رتبه اسمیدر*

دسلاب — اول* نخست* ابتدا* مقدم* پیش*

—« مثال »—

اول دسیلاب باریب خیبر طاغنده »

کافرلار قاننی صاچدی محمد »

دك — تیك* تیکتور* راحت* خاموش* دم

—« مثال »—

« بر زمان یانیده تیك توردیم من »

« سویلامای قاشیده اولتوردیم من »

دکشورماك — دکشمك* تبدیل* تحویل* تغییر* بجایش ایتمك*

دکشتورماك — مبادله* معاوضه* استبدال ایتمك* بر شیئی آلوب دیکرینی ویرمك*

—« مثال »—

« فظولی بنده ذوق عافیت آز ایسته کم چوخدن* بن آنی آرزوی طلعت جانانه دوکشوردم »

دکول ودکیل — اداتدر* لیس* ولا معناسنه مستعملدر* یوق* نیست* نفی*

دکلاوتکلا — نیمتن* منتان* سماع کوش* اشیت

دکلنمك — استراحت وسکوت ایتمك* ارام وفراغت بولمق* اسایش قلمك*

—« مثال »—

« حال دیلمی یاره قاصد اکر عرض اتسانك* ایکلانمه ودیکلنمه چابوك کیت وچابوك کیل »

دکلنتورماك — مسترح وآسوده ایتمك* تسکین ایلمك* قصه وافسانه ایله آرام اتدرمك* اوقومق* داستان سویلمك*

Digitized by Google

دودوك

دکه کرکلو • لازملو • استکلو • دیکرلو •
دلبرچین — تخت • سریر • صندل • دنکل • هودج •
دلوچه — آزغین • بوغدا ایچنده اولان • فصله •
زوان • لوپك •
دلوچه طوغان مویمول • قوشی طوغانك •
دیر — صبح • عالم • بینوك زل • کوس • دف •
نغاره • طبل » دایره •
— « مثال » —
« چالغی چالمه رقص قیلمای سره »
« اویون ایتما آلمه قولکا دایره »
دمل — تنیا کو یپراق دسته سی » دمت • پنجه •
باغ • بسته • قریحه • جیبان • چوبوشك
دمور — تیمور • آهن • حدید •
دنکل — جمعیت • انجمن • مجلس • مشورت کاه •
دواج — حجاب • نقاب • پرده • برقع • برقوش
اسمی • چشم بند • یوزاورتی سی •
— « مثال » —
« هم ایتی نافه صنعونك قزنی مشك
دواج • هم ایتی کاشن لطفونك شفق
نی کلکلون پوشن »
دوبدورون ایاق طاقردیسی • وسس پای •
دوتاقون — یدنجی جد • جد هفتم • پشت سابع •
دوتوق • توتوله • پپه • النکن •
دوتو — — « مثال » —
« کوروب لال اولوب اوزیکا کیتادی •
توتولدی تیلی آغزی آچیلمدی »
دوتور — رهین • کروی • استدال • ایجاره کیر •
دودوك — توتك • چوبق • نای • مزمار • صفاره •
بلبان •
— « مثال » —
« بلبان دودك سورنای »
« چالدی لارکوس دف وکرنای »

دوزمه

دودپولی — حکومتك حین مضایقه ده سالیغ طرزند •
هرخانه دن الدیغی اعانه • نقدیه دینور •
مرکان پولی • قیل قویروق دخی درلار •
دوراق — طوراق • بنیك یری چای آرام وتوقف •
استادن •
دوروتور — ادات خبر ایچون مستعملدر •
دور باتماق — انهزام ایتمك • مغلوب ایدوب قاچیرمق
دوزبان — مغوللر رؤساسی • وزیر • رئیس •
ارباب • دربان • آسیای وسطی ده بر
رتبه در •
— « مثال » —
« فراشنك ایرورقپونکده قیصر »
« دربان درنیك ایرور سکندر »
دورپی — تورپی • ایکه • مبرد • سوهان •
دورپلیمك — تورپی ایله ایشلمك • خراش اتمك •
خورده وریزه اتمك • تلاش •
دورتملك دورتملك • تحریك • تحدیس • خلاس
اولمق • ایقاظ اولمق •
دورتشدرمك حیوانات کدر وطعن ایتمك • دورتمك
دوکمك •
دورمه — حاجیلردن طرح اولنور برنوع
خراجدر •
دورمن — طوایف اوزبکیه دن برقبیله اسمیدر •
و بر موقع •
دوزاق — طوزاق • دام • تور • شبکه • خپك •
دوزانلیك — توزمك • آرایش ویرمك • زیب وزینت
دوزکون — توزکون • غالیه • غازه • سپیده • هموار
مسطح • بی نقص وبی عیب •
— « مثال » —
« غازه ایله رنکی روی کول کون »
« هم غالیه ایله ایتی دوزکون »
دوزمه — توزمه • توقه • دوقومه • اویدرمه
قوشمه • نوحه کر •

Digitized by Google

دوکون

دوشونمك — اوزون اوزادیه بسط مقال ایتمك* اندیشه* تفکر* ملاحظه و تأمل ایتمك*

دوش — «روبرو مقابل دوچار اولمق (حکمت)

سحر وقتی غافل بو ملك یار انلار* درکاهلر آچیلار چاغدر بو چاغلار* رحمت دوش کیلدی بو وقت یار انلار* حق نوری آچیلار چاغدر بو چاغلار»

دوغولان — طوپال* اقساق* اعرج* لنك* چولاق کچلك* کچل*

دوکج — دیمك و بیوك هاون طوقاق* صوقی دسته سی* اغور صافی*

دوکاچ — یاغه باتیروب پیدکاری صیجاق اتمك* یغجمان* تریت* پة*

—« مثال »—

« کوماج ایله دوکاج یر ایردی » « الدیغه نی بولسا منیکا بردی »

دوکاق — ضرب جلد و سحق ایتمك* قیچقرمق* هایقرمق* دوکمك* زدن* شته*

دوکوك — خفقان* یورك چاربندیسی* دوکولمش ضرب خورده* دیاق لنمش*

دوکولداماك — دل چاربق* دوکمك* خفقان اولمق*

—« مثال »—

« نی توش که هجر بلاسین کورار داسیسکا نسام* دوکولداماك بیله جانبنی اویغاتور یوراکیم »

دوکولك — نارس خربوزه* اولمامش بیطیخ* دوه لك* ترك قاوون* صبجه*

دوکون — دوکم* عقده* بند* کره* ضیافت* سور* ولیمه* سرور* ختان* جمعیت* توی* معرکه*

دولتو

—« مثال »—

« تااستوخوانم ایتی جدا تیغ فرقتینك» توشدی غمنیك لارشتهٔ جانیغه منك دوکون »

دوکی — پرنج* چلیك* میس* نحاس*

دول — عرق* ارق* مایه* تکرلك* طولام* ژاله* تولی* دول خاتون* سیبه* طبل* نقاره* دولتلر و قراللر* ودخی بشمرقند جوارنده بر موقع اسمیدر* دول و لوله کوس* زغامه*

دولاشیق — ملتوی* ملتف* پیچ* انعراج سارلمش قارمه قاریش* مخلوط*

—« مثال »—

«اکری یولده سنی هیچ کم کورمسون» «دولاشیق یرلاردین کیتما کل اندام»

دولاماج — کرداب* طولانباج* کولاب* مرج* قصیرغه*

دولاماق — احاطه و اشتمال ایتمك* صارمق* ملفوف پچندن* تنیدن*

دولاشماق — دور* سیر* جولان* مداوله ایتمك* کشت و کذار* سیاحت* چورلمك* کردا کرد طولاشمق*

دولاشتورماق — کزدرمك* صارمق* ایلانترمك* بالاطراف کزمك* دوراتمك*

دولانه — الوجه نوعندن بر دراق اسمیدر* جیلان عناب* دولانه اغاجی مشهور در

دولایی — اطراف* حول* خط* مستدیر* کره صاغر* اصم* اغیر قولاقلی*

دولتو — کورجین و کفتاره شبیه بر حیوان اسمیدر*

—« مثال »—

مکر ایله سواد عنبر آلود » « دولتلو تیشوکی کاسالیبان دود »

Digitized by Google

دونانماك

دولجل — یاورولیان قصراق* بیتل زاییده* طوار وایلقی بله سی* بحبهٔ مادیان*

دولك — رام* رفتار* نرم* رویش* ایکی یوز بك عدد اسمی* دولك توی چیقارمیش*

دولکنج — زغن* غیلواج* چایلاق* کلنجات* غال*

دولمك — رتیله* عنکبوته شبیه بر حیواندر* تارتنك* اورومجك*

دوکو — یارلمش اولان بغدای* بلغور نیم کفته* چوکوب* کندم کفیده*

دولمه و دولامه — ایچی طولمش شیئی* معروف بر نوع طعامدر* کباب تاکی* یفراغ دولمسی*

دولبولغه — توبولغه* زرهلی کلاه* برك آهن فولادن چوشن ادواتی* سرپوش* کله پوش*

—« مثال »—

قدی جوشن اراکونکلوم دا آنینك دیك کیم یوق* چرکسی دولبولغه اوق اوزا پیکان یانکلیغ*

دولی — طولو* پر* مملو* توله* لب بلب* ژاله یه دخی اطلاق اولونور*

دومان — هوا پوسی* آتش دودی* تومان* دوخان بوغ* دود*

—« مثال »—

«دومانلی کون یولا کیتسانك شاشرسین یخشی کونده تاغده یورسنك اشارسین»

دومباق — تپه* تل* پشته* آلتون قارشیق طوج* لونده* یوارلاق* طوپ* تومبلاق*

دومبك — کچوك نغاره* طبل* کوس* دومبورك* دول* تك نقاره*

دومسایماق — تومشوق و بورون صاللامق* طاریلمق بدخشم اولمق*

دونان — دورت یاشارآت* اسب*

دونانماك — تزیین و تجمیل ایتمك* پیراسته بولمق*

دیسا

آلایش* نمایش* شهرآبن چشن شنلیك* الای و کورونش*

دونبای — یتاق* شیلته* بستر* کورفچه* جای خواب*

دونبول — حبوبات و میوه جاتك هنوز اولمشی* نیم پز* نیم پوخته*

—« مثال »—

« نی سوار اول بخت نافرجام دور »
« نارسیده نیم دنبول خامدور »

دونماك — چیورلمك* طولاشمق دور ایتمك* کردانیدن*

دی — قیش* زمسان* شتا* سرما* کوز* تیره ماه

—« نوایی »—

«ساقیا دی شد تیدین عقل و حس بی تاب ایرور* چاره سی جام بلورین ایچره لعل ناب ایرور»

دیب — دیوب* دیه رك* جای* تحت* اسفل* الت* زیر*

—« مثال »—

« اویله چوقور کم تك و پایانی یوق دیبی انیك تحت سرایه یاوق (صوفی) ینه صبیانغه مکروهاتدن بیش* دیب ایردیم کیل ایشیت ای مرد درویش»

دیب یاقوسی — النجه خان بن ترکك اوغلی اسمیدر* معنی ترکیبی بخت بلند*

دیزوتیزی — نظم* سلك* صف* صره* دیزمك* پی در پی* قطار*

دیزین دیزین — صره بصره* صف بصف* سطر بسطر* دیز بدیز*

دبسا — قزانی اوجاغدن الورکن اوزرینه وضع ایده جك اغاجدن معمول بر آلتدر* سرپوش دیك* قپاق*

Digitized by Google

دبسلماق — اياغ دیرتمك* قپرداتمق* ایکی طرفدن ایاق اورمق* دفسنمك تپنمك* تزلزل ونهز ایلك* ایاقیله یری وحیوانی دپمك* اورمك*

دیبك — بشکده چوجقلرك التنه قونیلان اوتراق* هاون* دسته* غولچه* توبك

دیبنی — طولو یغموری* دمه* ژاله*

دیبیلیك — بر شیئك نهایتی والتی نه دیزلمیش خصوص شیء* پاینده* اساس*

دیرتوق — قطعه* پارچه* شرحه* تخته* بولك* کولچه*

دیرسون — چوق* فراوان* بسیار* کثیر* چوق* زیاد* افزون*

دیریم — الاچوقك اطراف ودوره سنده کی چوپلره دینیلور* انجمن* جمعیت*

دیریم ایون — الاچوق* خیمه* خرکاه* مجمع فساد* خانه سیاه* اوتاو* کبطکا* اوتاق*

دیز — تیز* زانو* رکبه*

—« مثال »—

« حکمداری کوریبان توردیم مین »

« تیز بوکیب قاشیده اولتوردیم مین »

دیزقاپاغی — دیزاغر ساقی* ران وصپان* بندپای* دیزلیك بند زانو*

دیزکین — عنان* افشار* لکام* چیلو* لجام اسب* کیم

دیزلیك — طومان* قیصه طون* پای جامه* ثلوار* ایزار* چلور*

دتزه — کلین* عروس* عمه* اناسنك قرنداشی*

دیزی — کوی* قریه* قصبه* قطار* پیوست*

دیك — تیك* اداتدر* کبی* مثل* اوبو* انداق*

—« مثال »—

« اکر طوفان غمدا نوح دیك صبر ایتسانك آفتدین* بولوب فارغ سورارسین عمر دورانني تامینك ییل »

دیکلاشماك — دیك دیك باقمق* ایاقده طورمق* برابر اولمق* مساوات* بر یرده ارام وتوقف ایلك*

دیکیر — قاوانوس* سفال* چوملك* دولاب وجیقره ربطایدرك زراعته صو چکمك ایچون یاپلش ساقسی* غولچه* سفال* کوزه*

دیکیلای — منتان* نیمتن* قیصه المان چپانی* دکالای ابا وقبا دخی دیرلر*

—« مثال »—

« ایکی یوز کاچه دیکیلای تون بیریب »

« یالانك طون الارجایانا اون بیریب »

دیکین — تا* الی* نهایت* کبی* تیکین دخی دینور* سویله بیورکوی معنی سنه دخی اطلاق اولونور*

دیلچك — بلاده* خروسك* زبان خورد* وتیلچك* تیلق*

دیلیم — تیلیم* پارچه* حصه* قطعه* پاره*

دیلیملاماك — شرحه شرحه پاره لمك* دلم دلم ایتمك*

—« مثال »—

« فرع ایدی کیم دیلم لامادی بو فصل »

« علم فقر وفنا بولوب انکا اصل »

دیمان — دیمك* بیان وافاده وتکلم ایتمك*

دین — دن کبی* من وعن معناسنه در

—« مثال »—

« بیل ادب بهتره ورورشاه فریدون کنجیدین* بلکه افزون راق ایرور عالمده قارون کنجیدین »

دیناماك — امتحان* تجربه* آزمایش* معاینه ایتمك* صنامق*

—« مثال »—

« قیلا دیلار اهل حق عالمغه مهرین اشکار* چیکتی لار علم وادب سازی عنان واختیار »

Digitized by Google

رجه لاماق		روست	
دینقی	طوراق • وتنوق • براق • مصفی • سکونت • فراغت • استراحت • آسایش وقفه • دکلنه جك محل • چای ایست •	دیوان	مأمور • منظوم اشعار کتابی • ترکستانده بر رتبه اسمیدر •
دینکمك	ساکت • ساکن • فارغ اولمق • استراحت توقف • دورمق •	دیوان بکی	سر کاتب • ندیم • ترکستانده بر رتبه اسمیدر • کهیا • قاپی کدخداسی • وکیل خرج • بکاول •
دیوان	وزیر • دیوان افندی • دفتردار • منشی •	دیوه	تیوه • جمل • شتور • ناقه • تویه •

فصل ر

رابعه	مطهره • آت قربه سی • مشك کبیر • طولوم • خیك •	رخ رخ	خط خط • سطر سطر • یول یول • صره صره • کرچ • کرچ • جزکی جزکی
رابعه جی	سقامشك آب صوجی • آب کش •	رشالا ونشالا	کپوك حلواسی • نشاله •
راسیق	راستق • وسمه • انتیمون طاشی • اوسمه •		—« مونش »—
راش	برجدولك ایکی کنارنده تومسلوب قلان طوپراق • اورت •		« قیل نوشی لبینکنی کزکیم باده ایچردا ایرماس مینکادر کارمربی ورشالا •
	—« مثال »—	رعیت	اهل سیف وسپاهی اولمیان • زراع وکسب اهلی • اصناف •
	« بولمه کین کیم دشتی ارانو میدلیغ لب تشنه سی • عفو باغی ایچرا سوموجی یتلر راش اوستیغه •	رعیتجیلیق	ذراع وکسبه اهلنه طرح اولنان ویرکو • تابع • وپیرولیك •
راك	بر نوع نغمه در • فریب • نیرك • حیله • خدعه • تلقین وصوت	رفدان	تازه یمورطه • تخم مرغ • بیضه •
	—« مثال »—	رنجیماك	زیاده سرخوش اولمق • سرمست یدمست وسکران •
	« امیر اشعارینی هر خوش نوا مطربغه یادایتی • کمال شوقیدین صوتنی رنك راکه دونداردی »	روبه پران	شب پره یه مانند برحیوان اسمیدر • کیجه اوطاغلرده بولنور • پروانه شپه لك •
رجه	مساحه • خریطه • اندازه • طناب کشی •	روزان	برنوع قویو قرمزی رنکی ویرور چالی اسمیدر •
	—« مثال »—	رود	ایرمق • جدول • اقارصو • نهر • نوخانه کام • ارمنه روین •
	« تارجه چیکمز یریغه باغبان • باغی بولور جنکل مازندران »		—« مثال »—
رجه لاماق	برمحلك پلاننی المق • وخریطه سنی ترسم ایتمك • مساحه قیلمق •		« اناسی هم کوزی آلدیغه کیلدی »
	—« مثال »—		« کوزیدین ایکی قانلیغ رود آچیلدی »
	« بر رجه ده باسه کم ایاغین »	روزکار	یل • باد • هوا • ریح • اشیا • اموال •
	« قیلماس انی محتسب سراغین »	روست	املاك • تعیش • تعلق • روزکار •

Digitized by Google

چینامك	چغتای
	—« مثال »—
	« روزکار آشتقه اتدی حالمی »
	« بو تعلق قیلدی تنك احوالیمی »
روست —	قوی* قالین* صرت* پوشیده بست* متین * محکم *
	—« مثال »—
	«یوروب اول ساری جاندین یوب ایلکنی کیریب روست ایتی ایچکاریدین ایشیکنی»
روستا —	من ایله یعنی قدرت حلواسیله تهیه ایدلمش شرب * مربی * کامه*
روشن —	اوج طرفلی پیکان * سه رخه * پره * اوق *
ریزاندالیق	زکام * نزله * صغوق کیجیرمه * سعال * صرفه *
زاجه —	وضع حمل* وجع وشدتی* درد اغریق *
زاچه —	پوپه* قراکوز رسملری* اوبونجق* قیز بوبك لری* رسم تقلید* زاچه باز*
زاك —	زعرکلب* ژاج* طوزه شبیه بر معدندر* ذاك مشهدی* آچیق تاش* نوشادر* شاف *
زغر —	او کوپکی* تازی* کوربچی* خندان* صیدایتی* سك شکاری*
زغبوس —	بر نوع طوغان اسمیدر* طغرل* شاهین* یرتیجی قوش*
زلك —	اخکر* اتش پاره سی* نار سوخته* خاکستر* کل اولمش اوت*
زمرق —	بر نوع مانطاردر* زمروق
	—« مثال »—
	« اولمادك سخت ای برادر مثل قاق »
	«قلبینك اولسون زمرقتیك یومشاق»
زنبلوق —	اصواندندر* یتاق وفراش اوریلورکن چیقان صدا*

چغتای	چینی
زنکو —	نردبان* زینه* سلم* مصعاد* پایه* بوصاغه*
زنکین —	غنی* توانکر* بای* اهل ثروت وسامان* پولدار* توق* تنج*
زورلاماق —	اجبار ایتمك* منکروها برشیی بریسنه یاپدرمق* برشی زورلمق*
زورلاتماق —	تسعیر ایتدیرمك* زور ویردیرمك* زوراکی بریسندن برشیی آلدرمق*
زولان —	زم* یوقی* شیره* طاتلو* یوقو* شهد* زولانه غل وسلاسیله دخی اطلاق اولونور*
زولوم —	زنجیر* کوستك* بند* باغ* ایشکیل* کشن بوغه* کنده* پای بند*
زیبق —	قصیرالقامت آدم* کردنی و بویی قصه اولان انسان* قادینلرك الت رجل یرینه قوللاندقلری آلت*
زیبقجی —	مساحقه ایلایان قادین* مالك جی* چسپك جی* مشین وجرم ایله* سیماب وجیوه* و بر نوع کل اسمی*
زیرغ —	جوشن* زره* ساوت* بهادرلرك محاربه ده کیدیکلری اسباب*
زیرك —	رزشك* تتوم* وسماق کبی اکشی حبوبات*
زیغیر —	سسام قبیلندن یاغلو برکیاه اسمیدر* زغیر وبدز دخی دیرلر *
	—« مثال »—
	« کرشتر بولسا ویا مرکب یغیر »
	« فایده ایلارانکا دهن زغیر »
زیق —	جان* روح* حیات* روان*
زیل —	ذل* چنك* زنك* زیلجه* کلیم* وفرش
	—« مثال »—
	«ایپك زیلجه هم سالدوردی فی الحال»
	دیدی اولتورسون اول شوریده احوال

Digitized by Google

سانغون	ساج
زیلفت — هنکام شادمانیده حل حله وکورور تی یه اطلاق اولونور	—« مثال » — « منکار قیب اولان زینغل» برآمدور حیوانه بکزر»
زیلی وزیلوجه زینغیل — زیلیجه* بر یوزی توکلی خالی وکلیم* قوی هیکل* پرزور* زبردست* چست چالاک* غیور آدم* میتن *	زینه — زربان ایاقلری* پایه سلم* زینه پایه* پلن پایه* نارورن*

فصل س

ساپ — تار* حبل* رشته* خیط* ایپلیك* اداتدر* صاپ صاری کی* صاپ* قلب* دسته کوش* قولاق* رسمان* قتیم* —« مثال »— « رنکی طلاکی خورشید مثال » « ساپسیری بر کل رعنا دور بو »	—« ربغوزی »— « اول اتا بیر لا اناسین اولتوروب امت اوچون یالبارب حقدین شفاعت ساتغون الغان مصطفی*
ساپا — اوچرا* کنار یر* صاپه* صاپق* طریق مستقیمدر * وشهردن خارج* جیت کوشه* مخفی مکان*	ساتماق — بیع وفروخت ایتمك* صاتلمك* مبایعه* یکدیکرینه برشی صاتمق* مبادله اتمك* مبایعات*
ساپاغ — قول* قولب* دسته* قبضه* ساق* صاپ —« مثال »— « کویا توبید اوزون سپاغی » بولدی اوزون ایلاکان ایاغی »	ساتیلماق — فروخت اولمق* سورلمك* رواج بولمق ساتورماق بیع ایتدرمك* صاتدرمق* فروخت اتدرمك*
ساپان — فلاخن* منجنیق* محراث* فدان* ایچیده* پازه* ترکستانده مرغینان جهتنده بر بلده اسمیدر*	ساتو — بیع وفروخت * بام* طام* سقف* سطوح*
ساپان اوقی صاپانك قولبی وآغاجی* دسته سی*	ساتیج — صنف* صره* سلك* دیزی* قطار*
سابغون — تیر* حربه* نیزه کبی نچه شکلنده	ساتیغ — صاتی* صاتیم* مبایعه* فروخت* بیع وشرا*
اولوب آنکله بالیق طوتارلر* پنج شاخه	—« صوفی »—
ساتاشماق — چاتاشماق* مداخله وتعرض ایتمك* دوچار وتصادف اولمق* شقه ولطیفه ایتمك*	«بیری نادان ایله سودا وساتیغ* کرچه اندکی بولسه هم اولدور قاتیغ »
ساتان — بجاق* تکمیل پوت* ران* سان* ستن*	ساتیغجی — دلال* سمسار* بایع* صاتیجی* میانه کرد* قیلاوز*
ساتغون — بیع شرا* خرید فروخت* صاتون*	ساج — اینجه تیمور تخه سی* طاوه وطبله* تنکه سه پایه* اوچ ایاقلی منقل* اوچاق*
	ساج ایاغ — کیسو* باش توکلری* موی* شعر*
	ساج — صغیر جق قوشی* پاش اتمك* صاچمك*

Digitized by Google

ساچوق

—« مثال »—

« کاملجه بولمغای شعر امدحینکا فصیح*
بلبل کبی نواقیله الورمی سار وساچ»

ساجباغ — کیسو بند* نسانرك ساچینه باغلدیغی زیب وزینت

—« مثال »—

«ساچ باغینی ساچ ایله چون قیلدی بند »
« نفس هوا بونیغه سالدی کمند »

ساچاق — قماش ویادیکر بر نسنه نك کنارینه علاوه اولنان پریشان حاشیه* کناری پوسکوللو وطاغینق شیئلر حولی وسماط وسفره کبی نسنه لرك حاشیه سی* زی جامه ولباس

ساچراماق یرندن قالقمق* اهتزاز وارتعاش ایتمك قیغلجیم* طامله وبربارچه نسنه فرلاماق صچرامق*

ساچماق — پریشان وپراکنده ایتمك* طاغیتمق* بذل ونثر وفاش ایلمك*

—« مثال »—

تخم وفانی ساچغالی مزرع جانیم ایچره
عشق* آه سرشکیدین تیلار آب وهوانی
اول ایکین*

ساچمه — صاچاق* وصاچیلور اولان شی* آو توفکنه مخصوص خورده قورشون دانه لری*

ساچوق — طاغنیق* پریشان* منشور* مسلسل* پراکنده* سیم وزرو نقده سکه وضربه دخی اطلاق ایدرلر*

—« مثال »

« کردون کوروبان بو ایش موافق »
« کیلتوردی طقوز طبقدا ساچوق »

« دیکر مثال »

« ایکی ساریدین شاه اوزه سربسر »
« ساجوق ساچتی لار دمبدم سیم وزر»

سارغارماق

ساخلاماق حفظ ووقایه واخفا ایتمك* حمایه ایتمك* انکاره کیتك* کزلمك* پنهان ایلمك* صیانت*

سادو — نوحه* تغنی ایله بکا اتمك* یغلامك* ماتمخانه لرده نمایش ایتمك*

سادوسادلاماق نوحه وکریه ایله خانه صاحبنی یأسنلك ایدرك جذع وفزعینی افزون اتدورمك آه وفغان وماتم ایلمك* مزد ایله یلان اغلامك*

سار — چیلاق* غال* کلخات* غلواج*

سارپون — کیلر اوطه سی* غله وزخایر مخزنی* انبار غله* دبوی* علاف خانه* مغاره آذوقه*

سارت — ترکستانده متوطن اولان عشایره دینیلورکه اصلی تاجك وفرسیدر* تات دخی دیرلر*

سارج — سرکش* ضارب* زننده* معاند* کج خلق* ساریلجی* اوریجی*

سارچا — جام* پهلو* شیشه* زجاج* سرچا* کداز*

سارراق — طرف راق* بریانه تمایل ایتمش* جانب* پهلو* یك سو*

—« مثال »—

« ای نوایی یار اوزار بولسا محبت رشته سین* کیلمس اولسه اول سنك ساری سن آنینك ساری بار»

سارساج — بر نوع قوشدر* برینه صغیر جیق* وبرینه جیلاق دیرلر*

سارساماق — صارقامق* صارارمق* حرکت وتنزلزل اولمق* لرزیدن* رعشه* تترامك* ورجه*

سارغارماق صارارمق* اصفرار* خسته ومریض اولمق کبی* زرفرمه*

Digitized by Google

ساریغ

—« مثال »—

« نوایی عارضی سارغاردی غم یبب
بی خود اولماقدین* نیجوك سارغارمغای
اولنوع خورد وخواب ایلاعارض »

سارغوق — اصلش* اشاغی کیتمش* آویزان* سارقیق* کشال* سالقیم* اویخته*

سارغیماق — صارقق* یوکسکدن اشاغی اوزاتمق پایان فرستادن*

سارماشیق صارلش* علف* پیاره* بیجك* افتیمون ساریشق*

سارماق — تکویر* تلفیف* استیعاب* حصر* طی ایتمك* طولاشمق* صارمق* باغلامق* پیچیدن*

ساروق — صاریق* دستار* عمامه* سله* سارلیش*

ساری — طوایف اتراکدن بر قبیله اسمیدر* پوستن* کورك* جهت* یان* طرف* سمت

—« مثال »—

« مشرق امید دین صبح ظفر چون
بولدی فاش* چیکتی اصحاب غرضغه
تیغ هرساری قویاش »

ساری جه — باشی بوزوق عسکر* دواب خسته لکی شکار قوشلری* اول طرفجه* اول جانب جه*

—« مثال »—

« کرخرام ایتسانك عبیدی ساری ای
سرو روان* جان وکونکلی بیرلاجسمی
خاك پابولسون سنکا »

ساری چیغناق ترکستانده ارال دکزنده برکورفز اسمیدر*

ساری قوان سروکوه* طاغ سرویسی* عرعر* تیرك* سفیدار*

ساریغ — صاری* اصفر* زرد* مروشاه چهانده ترکمان قبیله سینك برصنفی در*

ساع

—« مثال »—

« دیماسارغاردی نوایی نینك یوزکیم
عشق اراء بیلا التونی قیلورغه
پایمالینك قازغانور »

ساریغ بوغا صاری مانده* اوکوز* کاوزرد* بقر اصفر*

ساریغ قوش چغذك برنوعیدر* بوم* بای قوش*

ساریکان — صارماشیق* بیجك* عشق اندریجان*

ساریق آغریق یرقان علتی* ساریلیق* رزدپرمه*

—« مثال »—

« ساریغ آغریق بولدوم ای ساقی خزان
هجراراء قانی اصفر می که بار هر
قطره سی بیرکهربا »

ساریمتول — صاریيه مایل* صاری راق* مشابه زردساریغ*

ساریمساق صارمساق* توم* سیر*

ساز — صاز* حصیراوتی* سبت یاپیلان اوتلر* نخ بوریا* لوخ* ساز نغمه* طرب* چور* خوب* آلات موسیقی*

—« مونس »—

« نی بلا زیبا ایرور موزون قدینك ای
سرو ناز* کیم بولور لاربنده رعنالار
کراولسانك جلوه ساز* »

«مثال»

« مطربا سازینیکنی آوازینك بیلا* ایلا
ساز وایلاساز وایلاساز »

ساز — ایی چور* صاغ سلامت* درست* نخ* آرام* راحت ونخ*

سازقاب — مقاره* غرغره حلقه* طوغاناق*

ساسیغ — قوقومش* متعفن* بدبوی* جرکاب* تغیرایدن صو*

ساسیغماق قوقومق* متعفن اولمق* بدبوی شدن*

ساغ — سالم* خالص* امین متین* صاغلام* یمین* راست* امان* ایسن* سلامت*

Digitized by Google

—« صوفی »

« جواب ایغیل انکاشرین ویو مشاغ مکربو لغای جهالت خریدین ساغ »

ساغلیغ — صحت وسلامت وبرحیات اولمق*

—« مثال »—

« فلان بای کیم قویی بیش مینکدین اوتمیش* یانا هم مینکدین آرتوق ساغلیغ اوچکو»

ساغاناق — دفعه کایتلو یاغوب کچن یغمور* صاغناق* بردن دوکلان باران و بره صات*

ساغداق — تیرکش* صداق* قربان* ترکش *

ساغر — صاغر* کر* اصم* قولاغی ایشیتمز*

—« حکمت »—

«قیامت کون یقین کیلدی قولاق ساغر* ایشتمیوب نیچوك جواب ایغوم منا »

ساغراماق صاغر اولمق* کرواصم* ایشتمامك*

ساغری — صرت وارقه* ظهر* پوشت* کیمخت*

ساغلماق — صحت بولمق* التیام* کسب عافیت ایتمك *براق* توانا اولمق*

ساغماق — ایل ایله پرماقلرله چیکوب صیغامق* صیقوب چیقارمق * مواشی وحیوانات سودینی استجلاب ایتمك چوشیدن*

ساغو — سادو* نوحه* ماتم کریه* مانی* فریاد وفغان* اولانك فضائلی* قوشوق* ترکی وشرقی*

ساغو ساغماق نوحه ونالان ایتمك* تاوه وتفرد ایلمك مرثیه اوقومق* وماتم خانه ده کریه ایتمك*

ساغوجی — اغلاییجی* بکا ایدیجی* کریه کر*

ساغون — فریاد وفغان* آه وآنین* ناله وزاری* یالوارمق* رجا ایتمك* سیغینمق* تملوق*

—« مثال »—

« بو دهرده منك تورلو بلا کیلدی باشیمغه* بیچاره بولوب حضرت الله ساغوندوم »

ساغیرتقه — چکرکه* جراد* ملخ*

ساغیش حساب رقم* قویون تعدادی* اغنام شماری* سوت صاغمه سی*

ساغین — سوتلی قویون* هوش یارلق* آرزو وخواهش* سلامت* امانلیق*

ساغینج — آرزو تصور* اندیشه* خیال تمنا*

—« مثال »—

« کافر ومؤمن ساری قیلسانك ساغینج» نی انکا یأس ونی مونینك کونکلی تینج»

ساغینماق — صایامق* اولوو میتنك فضائلنی صایوب اغلامق* یاد و خاطره کتورمك* تصور وتعداد نوحه ایتمك*

—« مثال »—

«جمابنك ایتسام دیر کوییدانی تانك ای پیردیر* ساغینورمین جام جم سینغان سفالینکنی کوروب »

ساغیندی — یاد ایتدی* ارزو وخواهش ایلدی* کورمکی مراد ایتدی*

—« مثال »—

« ساغینب چون چه زنخدانین »
« چکیبان بارجه رشتهٔ جانین »

ساق — طرف* یان* جانب* سمت* صوب* صاغ یمین* راست

ساقار — اتلرك النده صباح الخیر دینیلان نشانه یه دینیلور* قشقه پشیانی* انی بیاض*

ساقاو — طوغری تلفظ ایتمیان* پپه* توتوله* الکن

Digitized by Google

سالاجه

—« مونس »—

« کولسه کل لارتوکادورسوز لاسا اغزیدین شکر* طوطی الکن دورو بلبل داغی الدینداساقاو*

ساقساغان — صقساغان* عقق* کالیجه* ففه غان* بر نوع بیاض طوطی قوشی*

ساقساول — ساکسول اغاجی* سزاق امو دریا کناری هفت ریك خوارزم مروچار چوی بینده زیاده در* کموری معروف وبی دودبر اغاجدر*

ساقلاو — رهین* کرو* پی* اسیای وسطی ده حکمدارلرینك خدام وتبعه لرینك خذمت ایچون مهیا وحاضر بولندیقلری بر موقعدر* بیوك دهلیز* سالون* مابین مقام دربان وبواب*

ساقور — کوزی آج آدم* خسیس* بخیل* دنی* کدا* سوقور* حاسد* سائل* الچق*

ساقیزغان — ساقاغان* بالاده ذکر سبقت ایدان پاپاغان قوشی*

ساقیت — مریخ ستاره سی* سبعه سیاره نك بشنجی سی* درفلك خامس*

ساقینماق — اجتناب* حذر* استنکاف ایتمك* چکنمك* مجانبت واحتراز ایلمك* صاقینمق*

سال — صال* برنوع کلکدر* بحر ونهر وبیوك صولرده مربوطاً تاشنیلان دیرك وستون* اغاج*

—« مثالی »

« بحر اشکیم ایچرا کیم تاپماس ضرر کوزمردمی* کوییا کیرپیك نیستاندین آنینك سالی بار*

سالاجه — صالاجق* تنشور* تنشیر* تخته مرده

سالقان

شوی اولی ییقامق ایچون استعما
اولنان تخته*

سالت — صالت* یالکز* ساده* محض* فقط* ا
پس* تنها* منفرد*

سالتاق — ازدحام* غلبه لك* یغین جمعی
انجمن عام*

سالداو — برنوع صال* دکلك* کوبسرجوپن

سالغاماق — بعث* ارسال* خبر وتبشیر ایتمك*

—« مثال »—

« انی هم سالغادی نوروز بیلان
« کوچوردی طالع فیروز ییلان »

سالغوت — صالیانه* مبعوث* سالیغ* ذکات خر
آلوق ویرکوی میری* انداز
اغانه توبلك*

سالغوم — خوشه* عنقود* اوزوم صالقو
شینکله* صلقوم* آویزه*

سالغوم کوپه — برنوع کوپه در* حلقه وکوشوار
ایسرغه*

سالغینجاق — صاللانجق* بشك* مهد* ازجوحه
اجل* کهواره الوانج* قولان*

سالوغ — سالمق آلماق* آلوغ ساتیق اخذعط
بیع وشرا*

—« صوفی »—

« اوتی عمروم برنیجه کون رند
شیدالیق ییلان* پاره سی بولدی جو
هم آلیق وسالیق ییلان »

سالقین — صپان* فلاخن* محراث منجنیق فلخم
چفت سوریجی صفانی* ماله*

سالقان — ایصیجاق کونلرده هبوب ایلیان سر
روزکارلی یر* وسرین موقع صو
جای* مکان سرد

Digitized by Google

سامان		سانچماق	
—« مثال »—		—« مثال »—	
« حیوان سویی دور شودرون عیسی دمی دور سالقین * بستان ساری جانانیم کویاکه خرام ایتمیش *		« همه یخشی من یمان » « برجه بغدای من سمان »	
سالما —— اغ * کند * شبکه * دام * تور *		یوقلمه * حساب * تعداد * صاق * پارچه * قطعه * شرحه * اعتبار *	سان ——
—« صوفی »—		—« مثال »—	
« هر کیمنی بولسانیتی احسانداناں کبی کر سالسالار تنور ایچیدین سرخ روچیقار *		« پیش یریم بیلکیل قدم میزانده دور » « هرکیشی بطاس مونی سانده دور »	
سالماق —— قویمق * بناو تأسیس ایتمك * تسلط و تعرض ایلك * انداخت * آتماق *		عسکری تعداد یوقلمه ایتمك * کورك معاینه * صای و حساب *	سان کورماك
سالینماق — هریانه تمایل اولمق * رفتار و خرام ایتمك * جنبش له یورمك *		—« صوفی »—	
سالینجاك — بوینه اصیلان طومار * نسخه * تعدید * قوطاس * بازبند *		« اکرسین یاپاسین ای عالم الغیب » « بولور تنکلا معین سانی یوق عیب »	
سالور —— طوایف ترکمانیه دن مروده مسکون برقبیله در * سالوجی * تاغ خان بن اغوز خانك اوغلی نك اسمیدر * معنی ترکیبی شمشیرزن و اوریجی قوم *		میشندن بیوك چوال دغارجق * کولوار * طلوم * قربه * مشك * سناج * خیك * رابعه *	ساناج ——
سالیق —— ویرکو * صالیان * نشان * اثر * طرح * اندازه *		حسابجی * صایمجی * محاسبه ایدیجی مستوفی * معاینه جی *	ساناغجی
سالیق بیرماك خبرو پیام ویرمك * بشارت ایتمك *		حساب * تعداد * شمار * صایغی * صایوب اعتبار ایتمك *	ساناغ ——
—« مثال »—		—« مثال »—	
« قیلور لعنت خدا سالیقجیلار نی » « کدایدین پل بیریب الغو جیلار نی »		« لعل حسابی داتوتار خواره نی * اینجو سانار بارجه صدف پاره نی »	
سالینجاق — صلانجق * صالغینجاق * نسخه * طومار *		بیراق * علم * بندره * بیداق * توغ * تومان ولایت *	سانجاق —
— « مثال »—		تیموردن اوجی ساپلانور برنوع چنکل سه پره شب کرد * عسس لرده بولونور	سانجینی —
نی هوش امیدی کیم عریان نکون قد بیرلاورسام تك * پری لار غه چنون طوماریدور بوینو مداسالینجاك »		سانجی * معده اغریسی * وجع قونج * سانجیغ *	
سامار —— سمر * هاوت * پلان * پالان * توقوم * جحاز * جغاز *		صاپلامق * صانچمق * صوقمق * خلانیدن *	سانچماق —
سامان — صمان * کاه * تبن * کیاه * علف * خس *			

Digitized by Google

سانکراق		ساوماق	
	—« نوابی »—	سانماق —	ظن ایتمك • عد • اعتبار • فرض • کمان زعم • خیال • قیاس •
	« انکا هرکوز سام توشار کبریبك لاری • خسته کونکلو مکا تیکاندیك سانچیلور »		—« مثال »—
سانچیش —	سانجی • مطاعنه • حربه و نیزه ایله یکدیکرینی اورمق • سانچمق • دورتمك خله اتمك سوقاق •		« آلیب خاتم سانا ب اوردی یاناکام » « حول عشق اوستیکا تو تقونجا آرام »
سانچیغ —	کوچك حربه • سانجی • قونیج • وجع • خله • سانجیق •	ساوچی —	مبعوث • مرسول • توسطایدیجی • مابینجی • قلاوز • میانه رو • میان جی کوریجی •
ساندولاج	بلبله شبیه برقوش اسمیدر • صعبه • چولك • قناریه •		—« مثال »—
ساندیراق —	سانغی • سرسام • شاشقین • سرکردان • حیران • مبهوت • ساندرمه • سرسری •		« ساوجی باریب کیلدی رضامند اتیپ « آلدی دل آرامی کدا پندا تیپ »
ساندیراقلاماق	صیاغلامق • شاشقنلق و هزیان کلام سویلمك • سرسام و مدهوش اولمق • بیهوده کوی •	ساواشماق —	مقابله • مرازمه • مجادله • محاربه • مجاهده • اوغراشمق • بوغشمق • میدان معرکده جنك و جدال اتمك •
سانغاراق —	مغز • ایخ • مخ • لب • زبده • بادم ایچی •	ساورغاماق	بریسنه برهدیه ویا انعام واحسان تقدیم ایتمك • بذل عاطفتده بولنمق •
سانغه —	سکا • سنه • سنکا • سنغا • سزه • شما		— « مثال » —
	—« مثال »—		« کیم اول بیرنی اورتار جلالیتی » « بو برنی ساور غاری ولنیتی »
	« سانغاحق جون بیردی چوق مال ومنال • کوپتورور پس سانغه اولادو عیال »	ساواشی —	جنك • جدال • رزم • مدافعه • محاربه •
سانق —	قوشلرك ترسی • وسخ • وسخ • کوبره • نوری • زیبال خس کش		—« مثال »—
سانقی —	سانغی • سرسم اولان باش • سرکشته • تلبه • باش ایلانمه •		« کوراوغلی بیك یواش یواش سواشسنك ایرایلان سواش • تلاش سنك مرد ایلان تلاش نامرده سرنیکی برمه •
سانقولاتماق	ساندیراقلاماق • متحیر وبودالا وسرسم اولمق • سرسان • صندملك •	ساوغات —	هدیه • پیشکش • تحفه • احسان • ارمغان
سانك —	صولرك یوزنده انجماد ایدن بوز پارچه لری • یخ پاره لر • موز •		—« مثال »—
سانکراق —	اوکوزك ایاغنده کی اولان بوینوز • سم • افاق شاخ وکوکلر •		« قیلدیلور عرض خان مقالاتین • هر نیجوك تحفه بیرلاسوغاتین »
		ساوغوش —	آتی یوکدن خلاص ایدوب دیکلندرمك تبرید ایتمك • فراغت • سوتمك • کونکل اوزمك •
		ساوماق —	سودیکندن اوصانوب کچمك • سنجاغی بر طرف ایتمك • باردوخنك

Digitized by Google

سایدام

اولمق* برشی بتون صوتمك*

ساون —— دعوت* جمعیت* انجمن* یغین*

ساوو —— شکاف* ثقبه* دلیك* جوف* مغاك* مغاره* لغم* تیلشوك* اویوق*

ساووت — زره* زرهپوش* جوشن*

—« مثال »—

« ساوت کیب معرکده جان برکان »

« کتمان اوروب کیجه کوندوزنان برکان

ساووت بوزان زره* شکاف* برنوع اوجی طاروسیوری اوق اسمیدر اداق* نذر* قصمت* حصه*

ساوورن — دنکانه*

ساورمان — تشتیب ایتمك* پایه ایله خرمنی الت اوست ایدوب روزکاره آلدرمق* دوشاخه

ساووغ — صغوق* برد* خنك* سرد* سرما*

ساووماق — تبردوخنك اولمق* اوشیمك* تنفر ایتمك بارد اولمق*

سای —— نهر* ارمق* چای* بیوك آقارصو* دره دن کلان آب روان

—« مثال »—

« قیمیز بوزه کوفوك ایچیب تویکان لار »

« زیوه جانی سای بونیده کورکانلار »

سایاغ —— یول* سیاق* اوصول* قاعده* طرز* تنها طریق* بی پروا* سرسری* هزل وهزیان* قانون* دستور* زکون* سیاق یوریکان تیاق ییر*

سایاماق — خرج* صایمق* حساب ایتمك* تعداد*

سایپاماق — سیله مك* سپه مك مالش ایلك*

سایتالجیلاماق طوراق اوزر اولان*

سایدام —— اری* تمیز* صاف* پاکیزه* کوز طاشی* شفاف* جلالی* پرلاق* مصیقل*

—« مثال »—

« آتی تیرلدی سیدام ایدی اول یر »

« یقیلدی توسنندن ییره اول شیر »

سایلاناق

سایرو —— اوزکون* خسته* مریض* سیل کسلمند ورم* برجامانده*

سایروساو کچوب تأثیر ایتمك*

سایرون — سیرین* صالقین* معتدل هوا* خفیف صغوق* کوناش وقویاش سیز ایام*

سایره —— بلبل کبی الحان ایدر برقوشك اسمیدر* صعوه وساردخی دیرلر* سایره مك اورتمك اون چلمك* —« مثال »—

« بلبل کبی سیرارساکل ساجیلور آغزندن* طوطی کبی نطق اتسه شکر نوکوب ایلارلال »

سایغان — برنوع حیوان اسمیدر* سویلغان وکلته کلاس* ترکی کلتان کله*

سایغاماق — صایمق* تعداد* حساب* عد* تحسیب*

—« مثال »—

« عقل ودین نقدی فنادیری اراکیرماس ایکاج* می بیلامغیچه لاریولیدا سایغا لدی ینه »

سایغون — صایغین* ملاحظه* حساب* پروا* حرمت* رعایت* خاطر* احتیاط* وقایه

سایغور — بیاض حریر قماش* سوف شسته* خاصه بوز* پیز*

— مثال —

« کفن ایلاب هریرایله سایغور »

سپیبان اول کفن اراکافور*

سایلاماق — سبچك* انتخاب ایتمك* حساب طوتمق*

—« مثال »—

« سایلاب الدیم شهرر ومدن برقیزی الماینکلیغ رنك روی قرمیزی »

سایلانماق — حساب لانمق* محترم مسموع اولمق*

—« مثال »—

« لیلی وشیرین وعذرا باردیلاروه نی عجب* بولماغیم واله سنکا کیم سین قالیب سین سایلانیب »

Digitized by Google

سبکتکین

سایماق — تعداد و حساب و صایی * رعایت خاطر * اعتبار * فرض ایلمك * حرمت *

ساین — صایی * حساب * جمع * شماره ایلمك *

—« مثال »—

« داغ عشقینك سایی سینی نقشیدین سین سور مغبل * حون حساب اتسانك فلك انجومیدین یوزقت زیاد »

سایو — ساین * صایو * عد * حساب * سایمق حرمت و رعایت ایتمك *

سایی — وقت * هنکام * آن * زمان *

—« مثال »—

« هر نیجه کونکلومنی چاك ایتسانك قیلور عشقینك ستیز * اول صفت کیم اوتنی یار غان سایی بولور شعله تیز »

سایغ — هزیان * لغو * فجور * فحش * هجو *

سایغلاماق — خسته لیق بحراننده و اویقو حالنده هزیان کلام سویلمك * سپسته * غیر مربوط * ساچمه *

سایین — ایو * خوب * سیچمه * منتخب خرمتلو * صایلو * رعایتلو * ممتاز * علم * باتویین خان ابن تولی ابن چینکیز خان اسمی *

سبزی — هاوچ * جوزر * کشیر * جذر * زردك *

سبزواری — مرغ خانه کی طوق ماکیان معروف که بیضه سی نازك و سرد در اور و شدیرر لر سبزوار خروسانده بر شهر اسمیدر *

سبیرجك — سرچه قوشی * عصفور * کنجشك * داغسر *

سبکتکین — سلطان محمود غزنوی نك لقبیدر * معنی ترکیبی قدمدر * مغول لسانیجه سبوك قدم و تکین دخی اوغورلی و میمنتلی دیمکدر *

سرسان

—« مثال »—

« کی خسرو صاحب نکین لار کیجتی » چمشید بیلان سبکتیکینلار کیجتی »

سختیان — میشین * کوساله * چرم * کمسان *

—« مثال »—

« سختیلندن قربان قیلدی یایینه » « صداغ تکتی تیرفلك ساینه »

سراق — اوقدان * تیرکش * تیرانداز * سداق * مشهور ترکش *

سراوسرای — بیوك خانه و حوالی * وکاله * صاف * مبرا * کاروانسرای * محفل و قصر سلطانی * دونی و آخیرت *

سراغ — سوراغ * خیر * نوید * بشارت * مژده *

—« مثال »—

« بارغالی اول شوخ کیم جانیم سراغین آلمادیم * جسم انی ابستاب نی صحرا کیم قدمنی سالمادی *

سراغوج — کیسوپوش * پیچت * سورغوج * قیرمزی موم *

سرب — قوروشون سخت * ضارب * متعسر * رصاص * دشوار * میغ * سیماب قورغاشب

سرپماق — صاچمق * نثر و نثار ایتمك * رش ایلمك * فاش اتمك سیپمك *

—« مثال »—

« کوزلریم له صو سیپ یوب کریکم بر لاتراب * زلف پیچا پیچنی آهسته من اتسام طراق »

سرچا — چومچوق * اوفاق کوك سرچه قوشی * کندشك *

سرچك — حکایه * قصه * افسانه * مثل * نقل و بیان مصال * داستان *

سرده — مجلس * محفل * مجمع * جای شور او مشور

سرسان — سرکردان * سراسیمه * شاشقینلق *

Digitized by Google

سقاغ

(حکمت)

«انیك اوچون معشوقیغا بولماس لایق»
یالغانجی نی روز محشر سرسان قیلور»

سرقوت — کیجه دن قالمش طعام* پس مانده جرعه* طعامدن قالان شمانده*

—« مثال »—

« صبر ایلا ایوبغه همدست بول »
«جرعه سینك سرقوتی دین مست بول»

سرکاك — اویانق* بیدار* بیخواب* متیقظ*

—« مثال »—

« مین اولدوم ناله دین ناز اویقوسیدین
یار آجماس کوز* نی سود اندین که
هجران شامی بولغای کوزلاریم سرکاك»

سرکه وسرکا — کهله یو مورطه سی* سرقیلمش اوزوم صویی* ثقیف* خل* بیت خانه سی*

سرکی — بساط* سماط* مهاد* یایمه جی ودکانجی چرجی* خورده وات*

سرناق — قامچی باشی* سرتازیانه نوك قرباج*

سروپا — خلعت* انعام* کورملك* باش ایاغ لباس*

—« مثال »—

« منکا بریخشی سروپا بردی »
« باش ایاغ خلعت زیبا بردی »

سریق — صیق* ضیق* طار* تنك* دار* تار*

سسکنماك — اویقودن صچرایوب اویانمق* اورپرمك* هورکمك تسکنمك*

سغد — صوغد* ترکستانده بر ولایتدر مرکزی سمرقند* لسان سغدی بخارا فارسی سی*

سقا — جدول* قنال* مشککاب* آبکش*

سقاغ — غبغب* ذقن* زنخ*

—« نوایی »—

« کهی کوز سورتارم وه یوقسه
هریان شادلیغ اشکیم* کل اوزره قطره
شبنم لار کبی سیمین سقاغیندا »

سلیقه لیغ

سقال — لحیه* ریش* صقال

سقال دورلوق — بر نوع کرداناق اسمیدر* قوطاس اسباب لکام ولجام اسب*

سقلاو — مابین اوطه سی* صاقلانیله جق محل* مابینجی لر مکانی* خدمه شاهانه یری* ارکان دولتینك تنفس محلی*

—« مثال »—

« سقلاوده اوتوردی شاهزاده »
« شه اسستدی واوکردی ساده »

سقیت — مریخ ستاره سی* بشنجی یولدوز ستاره فلك خامس*

سقیز — ساقز* اغاجلرك صمغی* بوصی* مصطکی* علق چام* بحر سفید رومده بر شهر اسمیدر*

سقیق — زهره* ناهیت* صباح یلدزی کاروان کوچ* ستاره فلك ثالث*

سکاندور — زحل* کیوان* ستاره فلك سابع*

سکمك — صچرامق* لبطه ایتمك* مسرتله شتاب ایتمك* اطلامق* ایرغی لامق* جستن*

سله — صاریق* عمامه* دستار* دولبند* قاغوق*

—« مثال »—

« تورمیشی هم چهل وغاوغادور
کورونك* سله سی سپه پیچ بالادور
کورونك »

سلیغ — روزکارلو* فورتنه لو* شفاف صیقلی صاف* سیدم* تکیز*

سلیقه لیغ — صلیقه لی* مستعد* شایسته سزاوار* لایق برومند*

—« مثال »—

« ماهر دورور هرایشده وفکری
ایرور زیاد* صاحب سلیقه دور
بوکیشی فیلانکیز عناد »

Digitized by Google

سنکر

سمسك — سومسوك • سرسری • بیهوده کرد • دربدر • هرزه

سمرقند و سمرکند — قدیمده مره کند توران اسکندر زماننده وسغد ولایتنك پایتختی • کند قریه دیمك اولوب سمر دخی بانیسی بولنان پادشاهك اسمندندر • سمرکند هم دینیلور •

—« مثال »—

« بوکشوردین کونکل اوزمق نه مشکل دوردیمش حافظ • سیه چشمان کشمری و ترکان شمرقندی »

شمیز — ششمان • یاغلو • سمین • فربه • طلغون • صقوم • برداقی •

سمیزماك — سمیرمك • تسمین • لحم و شحم پیدا ایتمك • فربه •

سنانیك — چیان عقرب کژدم • ترسناك • خوفناك •

سنده لاماك — سرسام اولمق • صارسلمق • ایکی یانه دیورلور کبی یوریمك •

سنده لنك — سنده لایجی • سرسام • بودالا • شاشقین سرخوش • سکران • مدهوش • لایعقل •

سنجر — استحکام • طابیه • مسترس • شنك • سپر • برقوش اسمی • سلطان سنجر ماضی معروفدر • سنجر سوقك • سانجمك

—« مثال »—

سین اول سلطان عادل سین نظرنیك یوقدورور اولسا • سزادور کزدرینکدا پاسپانیك سنجر طغرل •

سندولاج — سندولوس بر علاج اسمی بر پهلوان آدیدر •

سنغراق — چنقراق • زنکوله • چکردك • نبات ایچنده کی لوز وحلوایه دینیلور •

سنکر — سنجر • طابیه • سپر • قلعه • استحکام • شنك •

—« مثال »—

« لشکرنیك قورق سیدین وهم ایتدی • تاشدین اونکینا سنکار یاپدی »

سواقل

سنکرلاماك — برمحلی مستحکم ایتمك • طابیه قیلمق •

سنکسار — سنکسار • سوسار • سمور • سنجاب • مجرم وکناه سنکساری رجم اتمك

سنسیزین — سن بولندمدقچه • سن اولمدیغی حالده •

—« مونس »—

« قیز ارمیش می ایچیب منسیز چمن دیك عارضینك کل کل • یوراکیم باغلا میسش قان غنچه یانکلیغ سنسیزین ته ته •

سنین — پیکان • تیر • مزراق • حربه • سنان • نیزه •

—« مثال »—

« دال اولدی سنینی شیدینکلیغ »

« هیئات بیله برك بیدینکلیغ »

سننا — تن • بدن • وجود • اعضا •

—« مثال »—

« مونی بیکلیل که هندوستاندا حالا اوچارکاه کافر سنناسی بالا »

سو — صو • ماء • آب • سوی •

—« مثال »—

« سودیما کیم شیرهٔ قندونبات »

« طعم داهمشیرهٔ آب حیات »

سوا — پیشکش • برکذار • ارمغان • هدیه • یادکار • سوغا • تنسوق •

سواس — سپاس • ستایش • بری • وماسوا •

سواشماق — سعی وجهد ایتمك • طاسلاشمق • جنك وجدال • میدان معرکده رزم اتمك

—« مثال »—

« معرکده سواشما کان قاطردور »

« اوروش کونی سن چیش کانلار باطردور »

سواقل — بر نوع میوه در • شقاقل •

Digitized by Google

سوچوك

سوپ — چاروب* سپورکه* مکنسه* سوپسه*

سوبا — مستطیل شیئی* اسطوان* یوکسك بویلو* یوجه اولان* دراز* دیاق* دکنك* تیاق* سوپا*

—« مثال »—

« برقولنده برصوبه بشقه سنده دور توقاق* ایرنظرنی اورماقغه کیلادور خطای قیچاق »

سوباشی — ترکستانده بر رتبه اسمیدر* میراب*

سوبای — خفیف* سواری* سلط* سروآزاد*

سوبسون — انجو* در* لوءلوء* کوهر* مروارید*

سوبوك — ایز* نشانه* علامت* قدم* ایاق* نقش پا* ازجی* دیکرشومك*

سوبولاماك — ایز ونشانه براقق* ایاقك طمارینی کسمك* نقش یا*

سوپی — تلکو* روبه* بوری* تولکی

سوپچین — خوش خبر* ایو حوادث* بشارت* مژده جی* شادی* سونجی خور*

—« مثال »—

« کیلکونجه خبراوماه طلعت »

« سیونجیکا بردی آت خلعت »

سوپورکو — چاروب* سپورکه* فونده* مکنسه* سوپ وسوپسه*

—« نوایی »—

« قضا فراش جیکتی صنجینك سمین سوپورکوسین* مذهب پرلرین انداغکه تاووس حرم جیکتی »

سوت — شیر* لبن* حلب* قیمیز

سوتاری — قابورغه* پهلوکیلری* مقلد* مسخره* شقه جی*

سوتکلاکان — سونلکن* سوت ویران سولاین

سوچوق — صوچوق* باصتورمه* آت صوچوغی*

سوچوك — لذیذ* طاتلو* شیرین* سوجی* چوجوك»

سارتماك

—« مثال »—

« کیمدین سوچوك کلام ایلا سایسته خوچیقار* بودور ایشتمشام که نیکودن نیکو چیقار »

سوجی — سقا* صوجی* آب فروش* مشکاب*

سوداق — سیهون نهرنده بولنور برنوع بالقدر*

سودر — معیت خلقی* زیردستان* اوشاق طاقیمی* خذمت جیلر* خوردریزه من تبعه*

سودراماك — سورمك* مس* طلا* مسح ولمس* تسریع وتمدید* دفع وطردونفی ایتمك*

—« نوایی »—

« بلکه بوینیم باغلابان عشاق عبرت الغالی* عشق ملکی دورکه پازاریغه سود راب کیلتورونك »

سوراغ — صوراق* سوال* خبر* تحقیقات* معلومات* معاینه*

—« حکمت »—

« اون سکز مینك عالمده توروب توروب حیران بولغان* تاپمای یارینك سوراغینك یوروب یوروب سرسام بولغان »

سوراماق — سوال وتحقیق وتفحص ایتمك* تجسس ومعاینه* خاطر سورمق*

سوروشماك — صورشمق* مخابره* سوال* استفسار* استنطاق* استخبار*

سوران — جمعیت وازدحام وغلبه لك ایچنده لشکر تفردی*

—« مثال »—

« سپاهین توزوب شاه رزم ازمای »

« سوران سالدی وقیلدی جزم ازمای »

سورتماك — سورمك* دفع وطردونفی ایتمك* مسخ اولمیش* سورچمك* سودرمك*

Digitized by Google

سورکو

—« مثال »—

«سورون یوقکه یوزمینك هزبریله»
«دیکن سالدی کوك طاقنه ولوله»

سورتورمه — اخراج • سورکون علاجی • داروی عمل •
سورچا — ژاله • ثعر • لغو • سوریشمك • پرس وجو • تجسس • تردد •
سورچماك — زله وزلج ایتمك • قایمق وطایمق • لغزیدن •
سورچاك — قایله جق وطایه جق محل • سورچق • جای لغجیش •
سورغوچ توغ • جغا • افسر • قرمزی موم • بیجت • تاج • بال موی •
سورغوجی صوریجی • سوال ایدیجی • مستنطق • مستخبر • مستفسر • منکر ونکیر •

—« مثال »—

«ایو به یتمك صبر ده طاقتینك یوقتور
جبر ده • منکر ونکیر قبر ده سورغوجی
سوال حقدور •

سورقوت — جرعه نك دینده قلان شیئی • یوتوم • دوردلای می آلود • سلقوت • پس مانده •

—« مثال »—

«ساقیا دردی جامینك منیکاتوت»
نوشیدین اول داغی بیرسون سورقوت»

سورکاماك — سوریکله مك • جرجذب • امهال ایتمك • کشاله • سودره مك •
سورکانماك — سورو کلنمك • مبتذل اولمق • یرنرده یاتمق •

—« مثال »—

«رنج هجران ضعفیدین تیپرانماکیم
امکان ای ماس • انجاقوت قایدا کیم
کویونکغه بارسام سورکانیب»

سورکاول — لشکرك عقبنی کوزتمه که مأمور اولان بلوك • وسیاه •
سورکو — قیونك اورته سنده کی سورمه • میل سورمه • علاج • عمل • داروی اخراج •

سوروغ

سورکوتاشی بیللك طاشی • قیراق • مثقل قصاب •
سورکون — نفی • نهی • دفع اولمق • طردوتبعید • اخراج ازملك • بدرقه • بدرغه •
سورماق — صورمق • سوال • تحقیق • تفحص • استفسار • پرس وجو • حال خاطر •

—« مونس »—

«اداشقان یولنده قالغان زارو
حیرانی سورماسمو • توتاشقان بغری
کویغان خانه ویرانی سورماسمو»

سورماك — طرد • نفی • دفع • اخراج • سورکون • بدرقه • چکرمك • هنکامه ایرمك • مسح ولمس ایتمك •

—« توابی »—

«ترك عشق ایتدیم منی عشق اهلی
خیلیدین سورونك • چیقماسام طعن
وجفا تاشی باشیمه یاغدورونك»

سورمیشی — حرث ایتمکلك • تفحص • سوال • محاربه اثناسنده چکیلان نعره وفریاد • شادمانی • میمنت •
سورتماك — لمس ومسح • طلایتدرمك • مالش •

—« مشرب »—

«مین اورکولایین یوزینکی کورسام»
«شکرلبینکی برکینه سورسام»

سوروجی — باجیك • آت سوران • مزلخانه اوشاغی • سایس • بایتار • تاتار • پوسته • داك • جاپار •
سوروش — صورش • تحقیق وتفحص • سوال • استفسار • خاطر سورمك •
سوروشولماق پرسش • تجسس • تحقیق اولنمق • پرسیجو • سوال • جواب •
سوروغ — صوراق • سوال • مسئله • پرسش • سورمك • منکر ونکیر •

Digitized by Google

سوزماك		سوغات	
	—« مثال »—		کیتسانك مجلس بوزولور• من سنی سودوم قراکوز»
	« الارجوشنی بارچاقایغالدورق »	سوزن ——	سوزیلان نسنه• جکیده•ماس سخت تیره کی• قتیغ•
	«سنان قول لاری دانیجون کیم سوروغ»	سوزوك ——	سوزلمش•صاف وشفاف اولمق•براق•
سوروغ کونی	روز حساب•روز سوال•محشر کاه•	سوسار ——	صنکسار•کوجکن•قرقدون•سمور• سنجاب•
سوروك ——	رمه•سوری•خرکله•رای اغنام•	سوساق —	تشنه•عطشان•چمچه•سوزیجی الت•سوس طوران آدم•متحیر•آب کردان•چای کردان•بیوك چوب قاشون•
	—« مثال »—	سوساماق —	تشنه لنمك•عطشان اولمق•حرارتلنمك• صوسیز•لب تشنه•
	«اليغه يتيشتی برسوروك قوی»	سوستایماق	سوست ویورغون اولمق•کوشك مانده•
	«چوپانی کوروندی آشناروی»		—« مثال »—
سورون —	سوران•برسان•جویان•سورمك•		«بویول قطعی داتیمانغینك نی ایدی»
سوز ——	لفظ•کلام•کلمه•فقره•لقردی•قال وقیل•کب سخن•		«کوروب مونچه سوستایماق نی ایدی»
	—« مثال »—	سوسماق —	صوص وساکت اولمق•خاموش• هلاکت•دم•سسی کسمك•اپسم اولمق•
	« بوسوزنی ایشتیب فریادقیلدی »		—« مثال »—
	« قسم ایجتی خدانی یاد قیلدی »		«سوستوردی انی وخاموش ایتی»
سوزیتر —— کوریجی	نمام•سوز کزدیریجی• غیبت جی• شکوه کر•خبر کش•		«هرنه کسه دیدی انکا کوش ایتدی»
سوزجی —	سخنور•سوزاهلی•متکلم•حکایه دان• ترجمان•اوقات•تلاج•	سوسون —	آیران•چایلاب•آب دوغ•چالاب چال•
سوزاول —	فرار یلری طابورینه وفرقه سنه ارجاع ایتمك اوزره مأمور اولان شخص•	سوسونماق	صولانمق•صوایچمك•تسکین وعطش اولمق•سیراب شاداب•
سوزکوچ—	سوزیجی الت•کفکیر•کفجه•	ساوسیم —	متحیر•صوس•سکوت•صمت•جیمچیق• صداسیز•خاموش•
	—« نوایی »—	سوغ ——	طام•بام•سقف•اواورتیسی•سرما وشتا•قیش•
	«نوایی اسروك اکردیر ایجندا اور تادی داغ•مکرکه سوزکوج ایله کسه باغلاغای سونکا کین•	سوغات —	عطیه•احسان•تحفه•ارمغان• پشکش•یادکار•برکذار•برك سبز• تنسوخ•تارتوق•
سوزلاماك —	سویلمك•مقاله•نطق•سخن•کفتکو ایتمك•تکلم وبیان وافاده ایلمك•		
سوزماك —	تصفیف•ترویق•تشفیف•غمزا ایتمك• کوزلر مخمور اولمق•ایرلمق•خمار• مکار•مست•		
	—« مثال »—		
	« قراکوز کوزینك سوزولور• اوستیکدا جانلار اوزولور• سن		

Digitized by Google

سوق	
	—« مثال »—
	«آلدی شه سوغاتنی قیلدی قبول»
	«یانینه تاهنده تیك قاتی رسول»
سوغارماق	صوارمق* صولامق* اسقا ایتمك* یر واراضی یه صوویرمك*
سوغالاماق	حربه اوجی ایله بریسنی صانچمق* دورتمك*
سوغالماق —	یاشلو کسب ایتمك* نم المق* مرطوب* اسلنمك*
موغاشماق —	سیوشمك* صویره باتوب طوپراقلر طوپمق* یرلر چکوب تاوه کلمك*
سوغان —	صوغان* بصل* پیاز*
	—« مثال »—
	«پیاز وصوغان تیك سویوب کیتی لار»
	«یقیب غارت ایلاب خراب ایتی لار»
سوغلی —	شیش کبابی* کلباسه تی* قیزارتما* بره کباب* کباب تاکی*
سوغور —	قوغه* دلو* قوغا* سوغارمقدن کلمه*
	—« مثال »—
	«جوکوردی یوسوفی سوغور ایچندا»
	«که یاتمیش آفتابی نبر ایچندا»
سوغورماق	جدا ایتمك* قنینندن چیقارمق* صیرمق* برشیئی دیکر برشیئك ایچندن صیروب چیقارتمق* قافندن چکمك*
	—« مثال »—
	« یعنی که سوغوردی تیغ بی باك »
	« کونکلی اراسالدی چاك اوزاچاك»
سوغولجان	صولجان* امعاء الارض* دساس* کلتن کلاس سویولغان* برعلاج اسمی در* سورنجان*
سوغون —	برنوع طاغ اوکوزی* سوغاك دنی دیرلر* بیوك دشتی کیك*
سوق —	بدنظر* حاسد* غماز* طمع کار* کوزی آج*

سوقور	
	—« مثال »—
	« بردن بره خیروبرکت اوچتی »
	« سوق ایتی وآتی کوزی توشتی »
سوقاربارچوغی	صویك یوزینه برطاش آتیکده حاصل اولان مدور طالغه* کرداب*
سوقاغ —	برنوع بیوك کیك* طاریول* کچید* رسته بازار* سوق* یول*
	—« مثال »—
	«سوقاغ ایچرا اولادی پری لار دوچار»
	« کزیب جورجور ودیب یاریار »
سوقایار —	ایکی ایرماقك چتالی* دملقاس* چت* وچتل* دوشاخه* بحرین*
سوقرانماق	مرلدانمك* طوداغ التندن یواش یواش سویلنمك* فشرفشر ایتمك*
سوقور —	برنوع اوردك اسمیدر* صونه* طورنه* کوزی چقمش ادم*
سوققور —	بیوك دیك* هاون* سوق* اوغور*
	—« مثال »—
	«کورونك جاهل دورور بوقاری توقی عجب صوفی دورمیش مثل سوقی»
سوقاق — وسوقاغ	بیوك یولدرده منشعب اولان طاریول* شقاق* زقاق* راه باریك* تنك*
	—« مثال »—
	«باسیب مخلص یولین توفراق آینك»
	«چیقیب هرساری مبنك سوقاغی آینك»
سوقماق —	زهردار حیوانات پاقسی* اصرمق* تسمیم وتهور ایتمك* دیشلامك* زهرلمك* امریدیل* شکاف ایت*
سوقان —	بیوك یول چیزمه سی* برنوع اون حلواسی* سیغمان اواج دنی دیرلر*
سوقور —	قورو* صوبی چکلمش اولان یر* کور* اعمی کوزی پاتلامش*

Digitized by Google

سوکلاماك

سوقوش — مطاعنه*حرب*جدال*صوقولش*بربرینی خنجروسنان اوجی ایله ایچنه اشلتمك*دورتمك*سوقق*

سوقوم — رضاءالله ذبح اولنان قربان*دواب*مواشی*ذبح ایچون حیواناتی سمیرتمك*فربه وپرورده*

—« مثال »—

«مال اویله یغلدی کوب سوقومغه»
«سیغمای باری دشت تاغ قومغه»

سوقون — چکنلش*ازیلش*پایمال اولمش شیئی*

سوقیزی — زلوك*زالو*سلوك*شلوك*

سوك — پوستی النمش اولان ارزن*غم*اندوه*درد*امر حقارت*برنوع چرکین کبی*

—« اکمی »—

«اوزشهیدی حالیغه سوز اهلی ماتم
توتماسا*نیکه قری سوکیدین دور
سبز پوش اعضای سرو»

—« مونس »—

«تیره قیلدی دورآ همیدین جهان
کاشانه سین*هربرینك سوك اندو
هیدین ایلاب ناله*

سوکدامیش اضطرابدن رهایاب اوله رق استراحت ایچون تنفس ایتمك*آسایش*آسوده لکی طلب ایتمك*

سوکذانیس قهوه التی*نهار طعامی*لقمة الصباح*ناشتا*قوشلوق*

سوکسوك — سقاول*برنوع اودون*سکساول

—« مثال »—

«سوکسوك کبی کیم چوبولدی یوق»
«یاتغای یازی اوزره توده توده»

سوکل — خسته*بی درمان*ضعیف*ناتوان*سقط*علیل*مریض*ناچار*

سوکلاماك آنی صویه قاینا تمق*شور باپشیرمك*

سوکونج

سوکلامه — صویه پیشمش اولان ات*یخنی*کوشت پخته*

سوکلون — سولکون*قیرغاول*تذرو*پیان طاوغی*مرغ تیتو*مرغ یابانی*مرغ دشتی*

سوکمك — برشیئی کوك وفرعندن چیقارمق*خلع*حل*جداوشق ایتمك*حقارت وسرزنش ایتمك*

—« مثال »—

«آغزیغه هرنی کیلکانین سوکتی»
«برکشی برقوجاق یغاچ توکتی»

سوکمك — سب*تشنیع*شتم*قدح*قذح*هتك ناموس ایتمك*

—« حکمت »—

«عرش اوستید انماز قیلدیم تیزیم بوکدیم*رازم ایتب حق غه باقیب یاشیم توکدیم*یالغان عاشق یالغان صوفی کوردوم سوکدوم*اول سبدین آلتمش اوچدا کبردیم یرکا*

سوکو سرکوچك — کوچك حربه*نیزه*مزراق*سنان*آوده قوللانمق اوزره اوجلری سیوری واوزون طوغری اوقلری اغاج اوقلاوه*

سوکود — سوکوت اغاجی*سوت*بید*خلاف*مجنون بید*سالقوم سوت*

سوکوش — آت کمیکلردن قاینایوب صویلش*منسلخ دریسی آلتمش*پوست کنده*تکدیر حقارت*ورز*

سوکوش — سب*شتم*قدح*حقارت*غضب*

سوکونج — شتم غلیظه*زجرو عتاب شدید*

—« مثال »—

«قیلماق امیدوبیم ایله خدمت شه آلیندا
دربانی نیك سوکونج وتایاغی غه ار زیماس»

Digitized by Google

سیلیغ	سیندی
— مثال »—	—« نوایی »—
«ثبوتیدور آنیك سكز صفاتی»	«حسن دین مهر غرض دورای عشق»
«صفات ذاتی ایماس نی غیر ذاتی»	«بو مثل دور سیلیغینكدین ایلیغینك»
سیكیل — نجیب • صوی نسلی پاك اولان • نژاد •	سیلیغ آقچه یازوسی ونقوشی محو وناپدید اولمش
بانوزاده • شهرزاده • بك زاده • توره •	سكه وپاره • ناصره • پوچك •
سیكین — یواش • اهسته • عجله سز • بی شتاب •	سیلین — برنوع كیاه اسمیدر • صو كنارلرنده
اصول ایله • تأنی • تأمل • سیكینك •	نابت اولور • پو دنه دشتی یاباتی •
سیلاماك — عزت وحرمت ورعایت ایتمك • تلطف	سیمیز — ششمان • یاغلو • لحم وشحم لورسقوم •
وتعطف ایلمك • مهربانلق كوسترمك •	فربه • سمین • پرورده •
—« مثال »—	—« مثال »—
«باشین سیلادی فراق اوباش»	« سیمیز قویو وقوزی كیلیب بی شمار»
كیم یاغدور غوم بوباش اوزاتاش»	« طوخف پیشكشلار هزاران هزار»
سیلتاماك — حركت ایتمك • قیملداتمق • سلكیب اتمك •	سیمیزماك — سمز ماك • تسمین وفربه ایتمك • لحم وشحم
سیلتی — قارا باراق نام اغاجك كولی وخاكستری •	پیدا ایلمك • وجود وقوة لنمك •
سیلكماك — صارسوب دوشرمك • تقریح وتهزیر	سین — سن • تو • انت • مزار • قبر • لحد • كور •
ایتمك • قاقق افشاندن •	—« مثال »—
سیلكشماك قوشلر وحیوانات چرپنوب تمیزلنمك •	«سین سین سوارسم • قاندور چكاریم»
توكلری دوزمك • تویني قبارترمق	یولونكده یوكورمكدور • یوقدور
سیلكو — صاف • طاهر • آری • تمیز • شفاف •	كار دیكریم •
منور • روشن • آیدن •	سینیغ — قریق • شكمته • مكسور • سنق • كفیده •
سیلینجك — كردانلق • آویزه • غفه بند • سلكین جك	—« نوایی »—
دنی دیرلر • بیون اسق سی •	« خرابات ارا كردیم اشفته حال »
—« نوایی »—	«می ایستر غا الكیمده سینغان سفال»
« نی هوش امیدی كیم عریان نكون	سیناغلیق — تجربه لی • مجرب • كزیده • كارآزموده •
قد برله اورسام تك • پریلار غا جنون	سیناماك — امتحان • ازمایش • تجربه • اختیار ایتمك •
طوماریدور بوینومدا سیلنجیك •	دكمك • ضینامق • سانامق •
سیلكنماك — كندی كندینه صارسلق • صالالنمك	سینجاماق — كل وشكوفه ترمك • طوپلامق • سنجمك •
متحرك • قیملدامق •	—« نوایی »—
سیلاق — لمس • توزوپاس وزنكاری مسح واذاله	«فراق تیشلاری وه كه یاناز خم ایتدی •
ایتمك • جلا وصیقل ایلمك • پاك	نفس نفس نیكا مجروح ایچمكا سانجیلا
وتطهیر لمك • نسخ وفسخ ومحو •	سیر»
سیلیك • محو • دوز لنمش • مسوح •	سیندی — مقاض • مقراض • قایچی • كاز •
شفاف • یكرنك • مصفا •	

Digitized by Google

سینوق	
سینقماق —	قریلق* بوزلمق* شکسته اولمق* ناتوان وبی درمان اولمق* کسسته
سینکاك —	پشه* بقه* بوجك سینك جبین*
سینکراماك	حزن والم ایله اهسته کریه وبکا ایتمك*
سینکماك —	هضم ایتمك* چوقوره کیتمك* یغمور طوپراغه کچمك* قوشلر باشلرینی قنادلری التنه کزلمك*
	—« مثال »—
	«سینکورسام غصه دین اولماك کرا کدور* ایشیمکابارچه ایل کولماك کرا کدور*
سینکیر —	عصب* پی* اعصاب* سیکیر* تمار*
سینکیرلاماق	جنکده آتلرك بجاغینی عرقوبی کسوب تلف عرق ایتمك* آتك رباطنی چیقارمق*
	ایزینجه کیتمك* ارقه سنه دوشمك
سینکیل —	کوچك همشیره* اوخت* ابلا* خواهر*
	—« نوایی »—
	«شاه غه سینکلی دیك عزیز ایردی»
	«یوز تومان یرانکا کنیز ایردی»
سینلیك —	سن لك* منلك تو ومن* سیز وبیز*
سینماق —	قرلمق* بوزولمق* شکسته اولمق* طهارت وابدست شکست اولمسی*
	—« فضلی »—
	«سینسه کونکل شیشه سی تدبیر ایله بولماس بوتون* استخوان ایرماس که آنی راست قیلسه مومیا»
سینوق —	قریق* بوزوق* شکسته* کفیده* یارق*
	—« حکمت »—
	«قایدا کورسانك کونکلی سینوق مرهم بولغیل* انداق مظلوم بولدا بولساهمدم بولغیل* روز محشر درکاهی غه محرم بولغیل* ماومینلیك خلایقدین فاچدیم منا »

سیوك	
سینوقتورماك —	صیندرمق* بوزلمق* شکسته ایتمك* پاره وپارچه لمك* قرمق انکسار*
	—« مثال »—
	«کیم وفا اهلین سینوقتورسا یلورمین انجا کیم* کوب زیان قیلماز ساباری قیلا غای کوب سودهم»
سیواماك —	برشئی یوزینه سورمك* تلویث ایتمك*
	—« مثال »—
	«یقمادی کوك کنبذین یاغیب حوادث یامغوری* کیم سیوار ایرکین چیقیب تامینی بوکاشانه نینك*
سیورماك —	سیلوب سیوری ایتمك* چکوب چیقارتمق* حادا ولمق* بوی اوزامق* صیرمق* یونمك تراش ایتمك
	—« مثال »—
	«رشته کیم مهلك یارام اغزی تیکتی انکلادیم* کیم کفن جتسی قیراغیدین سیورغان تار ایمیش*
سیوری —	مخروطی* حاده* تیز* اوزون شیئی* تنه* دراز* بالا بلند کسلین*
سیوری سینك	سوری سنك* ناموس* پشه* خاموشك* ذباب* چین* مکس*
	—« مثال »—
	«مملکت ایچره نه دیسانك بول دورور»
	«سیری سینك لار جین نی اولدورور»
سیوکوجی	سویجی* محب* عاشق* والهٔ* شیدا* فدا کار* دوست* یار* خوشدار*
سیوك —	سولمش* محبت جاذبه* عشق* شوق*
	—« ربغوزی »—
	«سیوك سیودینك ایرسه اویاقدورمدام»
	«سیوك سیوکان ایرکه اویومق حرام»

Digitized by Google

سیر

سیرماماك — المق* قاپمق* قالدرمق* صیروب المق* بردن اخذ اتماك* کرفتن

—« مثال »—

«صجدم دیر ایچرمست اولسام مین مفلس نی تانك* شیخ دستارین کیجه مسجدغه کیر کاج سیرمادیم*

سیرمالماك — قاپیلمق* صیریلوب النمق* برایشدن قورتلوب چیقمق* بری اولمق

سیرماق — قایمق* لغزیدن* مالك* تغنی و ترنم ایلمك* بلبل و صعوه قمرینك اون چکمه سی* قوشلرك اورتمه سی* الحان طیور*

سیرنجاق — سرنجك* قایاریر* قذاق محلی* بوزلی یر*

سیره — صف* صیره* دیزی* سلك* ترتیب* سطر* متصل* نسق* نظام* قانون*

سیری — منبع* پنکار* بولاغ* کاریز* عین* قویو* چاه* بئر* چشمه* مصلق*

سیریغ — برنوع تیکیشدر* اویولغامه* اویما یوروما* عراقی کله پوش دیکشی* کشیده دوزی* عمامه* دستار*

سیریق — صیرلمش اینجه اغاج* خاده* قاری* دال خمچه* تیاق چوپ*

سیریقماق — قاچمق* صاوشمق* برایشدن قورتلوب چیقمق* خلاص اولمق*

سیریم — صیریم* چرم* کون* دلم دلم دری* تصمه

سیریماق — اویولغامق* سکرك سکرك خیاط ایتمك*

سیریلماق — قایمق* یواشجه سورتنورکبی صاوشمق* اویولغه لانمق* یماقلامق

—« مثال »—

« سیریلدم دیب توشتوم »

« سیب اوستیکاتیك توشتوم »

سیرین — صالقین* خفیف صغوق* طراوتلی* نمناك محل* حول* مرطوب

سیز — ضمیر جمع مخاطبدر* شما* سزکبی* انتم*

سیغغو

سیزغورماق — نقش* حك ایتمك* صیردرمق* ترشح و تعرق ایلمك* سزدرمك* ایما ایتمك* ایریتمك* بللو ایتمك*

—« لطفی »—

«نیجه که سیزغوروب التون دیك امتحان قیلدی* وفادا لطفینی تاپتی فراق دیناری*

سیزکاك — کوزپرده سی* متفرس* متفطن*

سیزکی — جزع* فزع* شکایت* اغری* الم* درد* کدر* وجع سوزوکداز*

سیزلاماك — اغریتمق* متالم اولمق* اشتکاویکاو تظلم

سیزماق — جزمك* نقش وحك ایتمك* ترسم

—« مثال »—

« جانغه چیکیب رنج وعنا نقشینی »

« سیزماق اوچون اندافنا نقشینی »

سیزماك — تفرس* تفطن* درك* حس ایتمك*

—« مثال » —

«سیزیب ایردی که اول دشمن اسیری»

« همانا بولدی دشمن دستکیری »

سیزیلداماك — صیزلانمق* تشکی وتظلم حال اتمك*

سیزیندو — رشحات* آزآز نشف اولان صو* سیزینتی* قطره قطره اقان صو

سیسکانماك — دهشت ایله اویقودن صچرایوب قانقمق* بردن بره بیدار اولمق

—« مثال »—

«ناله کیم چیکغیل سرکوییدا مونس کیجه لار* بارسه یارینك اویقوغه اول ناله دین سیسکانماسون»

سیغراق — پیاله* قدح* ایاغ* رطل* کاسه* چناق*

سیغغو — کنجایش* احتوا* اشتمال* سیغه جك شیئی* ظرف قاب* محل*

Univ.-Bibl. Bamberg
Digitized by Google

سیقلق	
سیغل	غارت* تاراج* نهب* تالان* یغما*
سیغماق	مشمول* محتوی اولق* صیغمق* گنجایش*
سیغناق	بارو* صیاذ* ملاذ* ملجأ* پناه* اینجه یازو*
	—« بابر »—
	«خوبلار خطی نصیبنك بولماسا بابر نی تانك* بابری خطی ایماس دور خط سیغناق مودور*
سیغیر	صیغر* بقر* گاو* جاموس* ثور* اوکوز* مانده* اودی*
سیغیر قوشی	صیغیر جق قوش* صاج* ساج* چوغورجق* سار*
سیغیرقویروغی	سم السمك* بالق اوتی* زهره* ماهی*
سیغیرتماج	کاوران* صیغیرجوپانی* راعی* پاده بی*
سیغیرجین	سیاه واقچیل برقوش اسمیدر*
سیغین	کیکیدن بیوك برنوع* کاوزن* کاواز صغون* آهوی دشتی*
سیغینجه	کوچك حصار* پناه گاه* ملجأ* عیاذ*
سیق	صیق* ضیق* طار* طیق* غلیظ* کثیف*
سیقتاماق	صیقتمق* ایقتمق* یغلامق* المله سینله مك* صیقنه رق وجع والمله آغلمق* قیستامق* عجله ایله بکا ایتمك
	—« مثال »—
	هرنه زمان کیرسا بوزوغ کونکلوم ارلیار ودیار* عالم اهلین سیقتا نورمین آه وافغاندین داغی*
سیقق	کیك* آهو* نخجیر* غزال* صیقیشمش*
سیقلجم	صیقندی* اضطراب* مضایقه* ضجرت* مشقت* رنج* وجع* درد*
سیقلیق	اورمان* چنکل* بالقان* طوغای* چوکلك* باسیق* کثیف* طارلك* تنکلك* اشجار بی حد چیقمش یر*

سیکیرتمه	
	—« مثال »—
	«سیق سیق منکا کیلسا اول کل اندام» « هجران غیدین تاپا ردم آرام»
سیقیرملق	اتی قوشتورمق* یورتمك* سورمك* سوق ایتمك* جابدرمك یورغه لتمك
سیقماق	تضییق* اعذاب* اخبار* مضطر* تعصر* شدت زجر* تصریع ایتمك*
سیقیش	تعصر* ازدحام* غلبه لك* زحمت چکمك* تپقیلنیج* یغین جمعیت*
سیقندو	مضایقه* اضطراب* عذاب* صیقیلش میوه صویی* عصور* قیغو* غم* خفقان*
سکریماك	اویقودن صیچرایوب قالقمق* اورپرمك* صیچرامق* لبطه سورعتله شتاب ایتمك* آز سیچرار کبی دورنمق*
	—« مثال »—
	«مرکب اوزاچیقتی سیکریبان بات» «بولداش ایله یولغه توشتی هیهات»
سیکسان	سکسان* هشتاد* ثمانین*
	—« مثال »—
	«اکر سیکسانکه کرسانك مثل سکسن» «اکر نفسینك مرادین ایزلا مکسن»
سیکسانماك	سیچرامق* سیکرامق* جسته جسته خواستن* اتلامق* خذله
	—« مخدوم قلی »—
	«یاتورایردیم توش کوردوم سیکسانیب توردوم* عشق برمشکل ایشدور اوقودوم کوردوم*
سیکماك	جماع ایتمك* کاییدن* ازدواج* سیکیش* یاپمك منکوحه سیله ایش کورمك
سیکیرتماك	تکاپو* سکه سکه قوشمق* آدیمی تسریع ایتمك* آت اوینا تمق*
سیکیرتمه	کچیدکی طار* واوچرومحل* جری* سکز* هشت* ثمانین*
سیکیز	

Digitized by Google

—« مونس »—

«اویله امنیت دورور دورنکه قهرینك بیمیدین* کیم ایرور سویغون بیله شیر شکاری یارغار»

سویلاماك — سویلمك* تکلم وتلفظ* بیان وافاده اخبار واخطار ایتمك*

سویلاشماك — سویلشمك* مذاکره ومجاوبه ایتمك* اتفاق پذیر* متفق علیه اولمق* بربرینه تکلم اتمك* کفت وکو*

سویلون — سولکون* یبان توغی* تدزو* مرغ تیتو* قرغاول* سلون*

سویماق — صویمق* تجرید تقشیر ایتمك* غصب وغارت وعریان ایلمك*

سویورغال — دائمی احسان وانعام* بخشش واکرام*

—« مثال »—

«هدیه تحف تارتغای ومال هم»

«مملکت وکنت وسویورغال هم»

سویورغاماق — احسان وعطیه* بخشش ویرمك* بذل وعاطفتده بولنمق*

—« مثال »—

« مکر ایردی اول کنج ایله مال کم »

« که بویان نی قیلدی سویورغال هم»

سویوق — طار* اینجه* باریك* صویلمش نسنه* پوست کنده مقشر*

—« مثال »—

«پوستی سویوق ایلان تیك* رنکی سیاه چیان تیك* بوی تیر کتیك اوزون یولنده بادپای کوردوم »

سویه — تمه* عضاده* قپو سورکوسی* سورمه*

سهرامیش — پك قیصه اولمق* بهانه ارامقلق* سبب بولمق* واسطه وسیله*

سهنه — سرسام* مسکین* اوردك کبی پاپاغان* سونه* طورنه* کراك*

سیاست — عملیات حربیه* نمایش سیاست* غضب شدة ضرب دبدبه*

—« مثال »—

« اکر حاکمده اولمس سه سیاست»

«تورار هر کونده منیك تورلوك علامت

سیاغلاملق — سایغلاماق* اویقوده ساچمه صپان سویلمك* خواب ورؤیاده پریشان کویلق

سیپا — مامور طلبیه* استحکام سپر* تعبیه* مترس* سپاه* احتیاط وتحصن کاه المان وعسکر سپاهی*

سیپاشکان — برنوع بیوك قارابنه توفنکیدر* قوبور جزایل* شمخال* ششخانه* طورفان*

سیپالاماق — مهربانلق ترحم وتلف ایتمك* اوخشامق صیغامق* ارقه وباش سپله مق* خاریدن ومالیدن مساس*

—« مثال »—

« سپالا باشینی یتیم کورسانك »

«بلك خلق ایله کوب کیم کورسانك»

سیپالماق — قایمق* سورچمق* تایرلمق لغزش* لغجانك* یخمالك* سیپانماق* سیریلمك

سیپانجلق — لخشك* زجلوق* قایر محل* جای لغزش محل یخمالك* موز موقعی*

سیپاو — ملایمت* مدارا* صیغامقلق* اوخشاش مالش* مانند* سپو*

سیپقا — چوبوق* قلیان* غلیان* دخان وبنك* وافیون کبی شیلری ایچمك*

سیپقارماق — سوزه رك ایچمك* صورمق* یالایوب المق* سوممدرك ایچمك* بردن بر خورت چکمك*

—« نوایی »—

«ساقی الیب کیل توله پیمانه* یوق غلط ایتدیم توله خمخانه* تاانی کوپ کوپ آلیبان* سیپقارای* کوپ کوپ ایچیب هردم اوزیمدین بارای»

Digitized by Google

سیر دریا

سیپقین —— بالیق صید یچون مستعمل بر نوع پنجه در • چنگجه • پنج شاخه • سفقان •

سیپکی —— سپی ترشح • رش • افشا • نثر • انتشار •

سیپکل —— سرپندی • ارتشاش • انتشار • شاریدن • رشحه • چکیدن •

سیپماك —— پاش و پرا کنده و پریشان ایتمك • طاغتمق • صاچق • نثر و بذل افچه ایتمك • سیپمك •

سیپملاك —— دوکلوب • صاچلق • ترشح • بذل و نشر نعمت ایتمك •

—« مثال »—

«فراقینك آتشیدین یغلاسم عشقیم
اولور افزون • اوت اوزره سوسپیلسا
هر زمان دودی بولور بسیار •

سیپورغا — دودك • سیس • اصلیق • هوشتك

سیچغان — سیچان • فاره • موش • سیچقان •

سیچغان یيلی — سال ترکان دائره سنك برنجی سیدر •

سیچان اوتی — سم الفار • مرك موش • یومران اوتی • آق سلیمان • زرنیخ • سنکیا •

سیچانجیل — آینه • مرات • کوزکو •

سیچرتقو — شاهتره مشهور بقلة الملوك •

سیچاك —— سیچان وسرجه نك ادلری • برقوشدر

سیاق —— کزکین • سیار • بیهوده • سرسری طولاشوب کزان •

—« مثال »—

«المایور کی ناردین کونکلوم قالوبدور
یاردین • مین بیزارخدا بیزار • سیاق
یوروکان یاردین»

سیخ —— عمیق اولمیان صیغ کچیدویرن قوملو صو • یول •

سیدم —— مصیقل • مجلا • شفاف • مصفا • براق •

سیردریا — سیحون • ترکستانده کاشغر طاغلرندن

سیر کاك

طوغیان ایدرك فرغانه وطاشکند مضافاتی اسقاوارو وکول ارالە منصب اولان بیوك ومشهور دریانك اسمیدر •

سیراق —— مغول لسانجه مسارت و تاجیك دیمکدر • تاجیك • تات •

سیراماق — الحان ایتمك • اوتمك • نغمه ایتمك • اون چکمك • سیرامك

سیرام —— ترکستانده قدیمی مشهور برشهرینك اسمیدر • خوجندقریبدر

سیرت —— صرت • پوشت • ظهر • ارقه • عقیب •

سیرتاق —— برنوع بالطودر • تبر • بالطه • ای بالطه •

سیرتلان — صرتلان • ارقه یه الملق • ظهره قویمق • درپوشت ماندن •

سیرچه بارماق — خنصر • شیشه • اك کوچك بارمق • للیك • چیلالیك بارمق • انکشت خورد •

—« مثال »—

« سرچه پارماق ایله اوردی یره »
« مرد ایله نامردینی حالین قره »

سیرچه — شیشه • ابکینه • تند وتیز • رند • زجاج •

سیرد —— چابق • سرد • تند وتیز • رند • قاتی • محکم • قوی زور • سرت •

سیرغاق — سیرتجك • قایریر • سیریلك • تیریلك •

سیرغان — مناره • فنار • فانوس • کنبند • علامت •

سیرقو —— خسته لك • مرض وعلت • درد • کدر • رنج • تعب مشقت •

سیرك —— ایش • وهمتا • ارقداش • رفیق • یولداش • همراه • آچیق وکشاده • جدا جدا • یکه یکتا •

—« مثال »—

«ملتق لاری اوزبك اتغونجه هیهات»
«دوشمان تورامای آخر سیرکلندی»

سیرکاك — علت سهر • اویقوسزلك • بی خواب وبی دار اولمق •

Digitized by Google

سولو

سول — صول* یسار* شمال* چپ طرف* ترس* جنوب* پایان* خط استوانك اشاغی طرفی*

—« مثال »—

« ساغیده انیك تمام خانلار »
« سول یانیده جینی مهمانلار »

سولاق — یسار* عسر* چپ* یان*

سولاکای — اغزدن اقان صو* مجاج* آب دهن*

—« مثال »—

«روح الامین اول ساری چون باقیبان»
«اغزیدین آنینك سولاکای آقیبان»

سولاماق — اسقا ایتمك* صولمق* آب دادن* شاداب*

سولپوك — فسرده* پژمرده* فرتوت* سولپیماك* سوزولوب پك پورصویوب قالمق* استرخا ایتمك* فخك فوروق*

سولدوز — طوایف اتراکدن بر عشیرت اسمیدر*

—« مثال »—

« نوایی سیودی بیر لولی نی کیزدیك ربع مسکوندا* اکر ارلات اکر برلاس اکر ترخان اکر سولدوز »

سولغون — سولپوك* فرسوده* فسرده* فرتوت* صولمش* پژمرده* سالق* پوروق* منفسخ* پوله* لافه تریت*

سولکون — یبانی طووق* مرغ تتو* قرغاول*

سولماق — سولپولمك* تازه لك و پارلاقلغی کیتمك* پژمرده* طراوت سیز*

—« مثال »—

«اول پرینك یوز سولدی کل دیك خزان ایچندا* تیلی یوق بلبل کبی لال قالمش بوستان ایچندا »

سولو — آبدار* کوزل* رونقلو* جلالو* زیبنده* براق* سولی*

سونقول

سولوق — نفس* شهیق* زفیر* صولو صولوق* کم ولجام دمیری* آت اغزلغی*

سولوماق — صولمق* نفس کسیلمك* صیق صیق نفس المق*

سولوك — زلوك* زالو* شلوك*

سولکان — صولان* سیلقون* سولمش* سرخنه مایل*

سولونغان — ضیق النفس اولان* صدر علتی* قلب مریضی کوته نفس*

سوم — یك پاره* بتون* قوی* خالص* ایچی بوش وقاغوق اولمیان* روسیه قائمه سی قاربون* یامو* اتیك تویاغی* ناخن اسب* طرناق* سوم اسب*

سومك — رعام* سقاوه* حد* بورون صویی* سوموك* مخاط* فسك بینی* سویك چوچوق اوتراغی* توبك*

سومکورماك — امتخاط ایتمك* بورونده متراکم اولان پیسلکی خارجه دفع ایتمك* بورون قاقمك* افشاندن بنی

سومکروك — سومك* بلغم* مخاط* توکروك* توفکی

سومو — بی هوده* فائده سز* بوش* نافله* لزومسز*

سومورماك — سوممك* بتون ایچمك* بلع وار تشاف ایتمك* حورت چکمك* اممك سبقارمك* مکیدن*

سونغار — سونقور* طوغان* اقسنقر* شونغار شونغور دخی دینور*

—« مثال »—

«دیدی سونغار ای اولوس غه راهبر
« امرینکا تابع کیلیب اکاه لار »

سونقول — صول دست* چپ ال* صولاق* پایتاق* سرسام* مسکین* غریب*

Digitized by Google

سونماك	سویغون
سونك — صوك* آخر* نهایت* حد* نتیجه* ختام* انجام* غایت* پایان* حتی* الی*	سرور ایتمك* خورسند شادمان اولمق
سونکغی — صوکی* نهایتی* آخری* عاقبتی* انجامی	سون — ارکك اوردك* طورنه* کرراك*
—« مثال »—	—« مثال »—
«منی سودی دیبان قوآنمسون»	«سونه لار قطار اوچرباش اوستنده»
«هرشینك سونکغی توشونسون»	«خدایم اوغول برسون آش اوستنده»
سونکرا — صکره* ماخر* بعد* ثم* پس* ثانی*	سووات — صویك مقسم وماخذی* منبع* بلاغ
سونکوجه صوکنه قدر* نهایت* غایت*	پنکار* سکوت* صمت* خاموش* ابسم*
سونکغی اویقو اخروصوك نفس* عاقبت حال* یوم موعود* نزع*	سووارماق صوارمق* حیوان ومزروعاتی اسقا ایتمك* صوایچرمك* آب دادن*
سونکراغی صکره کی* نهایتده کی* اخرکی*	سوورماق — قوتله امك* مص وملیج* ایتمك* سورمك مکیدن* سپقارمك
—« مثال »—	—« مثال »—
«مین کیم واویقوکه هجران شامی آهیم	«یوق کیم بولباسینی سووردی»
ضوریدین* دیسا بولغای سونکراغی	«کیم جسمی دین آنی اوتغه اوردی»
اویقو ایلتکان اویغانور»	سووق — رونقلی* جلالو* آقار* جاری* خنك*
سونکاك — کمیك* عظم* استخوان* سویك*	بارید* سرما* شتا*
—« مثال »—	سوس — سلسله* سلاله* اجداد* نژاد* حسب ونسب* صوی نسل*
«سوکیله دورکولدورکولدور سیو	—« مثال »—
کانیم قیزیل کولدور* سینی بیر دین	«سوی سیز کشی کشی ایماس یارنلار»
ایرغانلار سونکا کسیز قیب قیزیل	«اوزی آیبك قیلغیدن بیلو دور»
تیلدور»	سویاغی — سیاه یاغ* زغیر یاغی روغن بذیر*
سونکو — مزراق* سنان* حربه* نیزه* سنجی*	سویال — برنوع کلید* صوکه* قپوسوکه سی*
سونکور — سومك* مخاط* مجاج* بلغم توکورك*	سورمه* قفل وکلید
سونماق — صونمق* عرض تقدیم ایتمك* اقداح	سویاتماق — یاصدانمق* انکا ایتمك* یان اوزره*
مبادله* بیون سونماق* انقیاد* باطاعت	طیانمق* تکیه ایتمك*
کردن داده* رضا اولمق*	—« مثال »—
—« حکمت »—	«کوانسنك ایرلاره کوان سویانسنك
« تورلوك تورلوك بلاکیلدی بویون	مردلاره سویان سرینکی دیما نامرده
سوندیم ذاتی اولوغ خواجه م	یخشی ایشینك بولغای یمان»
سیغی نیب کیلدیم منا*	سویاماك — یان اوزره* طیانمق* قوجاغنه المق*
سونماك — برلاق شیشك فری وشعله سی کیدوب	سویغون — کیك* کوزن* سلب* غصب* البسه
زائل اولمق* مطفی اولماسی کیتمك*	توپله یمجی* صویغون*

Digitized by Google

شاپرشوپور

سیوکلوك — سیوکلو * محبتلو * دوست * آشنا * جاذبه لو * مشفق * خلیل * محب *

سیوکوم — مهر * محبت * سودیکلم * دلخواهم *

سیوك — ممه نك اوجی * اوفاق سفیری * سیویل * سیولجه * سیوال *

—« مثال »—

« سیووپ اومصطفی محبتنی »

« یارایتی اوزی سیوکلو کیدین آنی »

سیوماك — حب و محبت و مودت ایتمك * مقبول طوتمق * تعشق ایلمك * عاشق *

—« صوفی »—

« سیونمه کرسنی دنیا سیوبدور »

« سیوبمن دیب کوزنکاقم قویوبدور »

سیونماك — ممنون و مسرور اولمق * محظوظ و شادمانی * شادکام اولمق *

سیویشماك — سوشمك * ممنونیت ایلشمك * خوش کچنمك * محبت لشمك

—« مثال »—

« قرا کوزم جیکی جیکی * سین سین کوزلرینك بیکی * کوردیم جهانده بیرلکی * مین سینی سیودیم قرا کوز »

سیونج — انبساط * سرور * فرح * شاد * نشاط * حظوظ * خورسند * لهو طرب *

سیوینجی — مژده جی * بشارت جی * مخبر *

—« مثال »—

« وه نی کون بولغای که اول غایب سفر دین کیلدی دیب * ایستابان هریان سیوینجی بیتسا هریاندین خبر *

فصل شین

شاپرشوپور — مهملاتدندر * زیاده سسله و وجدایله اوپمك * بربریله اوپشمك *

—« مثال »—

« بربریلان کوروشتی »

« شاپور شپور اوپوشتی »

شاغیرداق

شاپرداماق — عجله طعام اکل ایدرکن آغز و طوداقدن شاب شاب چیقان سس * حرکت * صدا آواز *

شاپردی — عجله ییرکن و ایزرکن طوداقلردن صادر اولان آواز *

شاپات — طوقات * سللی * کف دست * تارسکی *

—« مثال »—

« تنبل کشی دور همیشه یاتور »

« شپاتی ایله یوزین قزاتور »

شاتورشاتی — نردبان * چاتی * خوازه * چاتردی *

شارتلاماق — صو و آب اقارکین چاغلامق * فشقرمق صوجوق سسلنمك * شادروان و فواره دن اقان صوسسی *

شاریلداماق — صو اقارکن سس و آوازی چیقامق * شارلاتمق * شلدیرده مك *

شاریلدی — صوسسنه مانند آواز و کورلتی *

شاشغون — شاشقین * سرسام * مدهوش * سکران * متحیر * سرکردان * مبهوت * آحمق * مجنون سرکشته سرسری *

—« حکمت »—

« تجلی نی نوری بیرلان عقلی شاشقان »

« الله تیو کونکل باغلاب طورغه آشقان »

شاشمق — طاك قالمق * تعجب و تحیرده قالمق * استغراب و استعجاب ایتمك * عقل کیدوب یولدن ایرلمق *

شاشی — کوزلری شهلاباقان احول * الوس * الا بولا *

—« مثال »—

جون قل آلسانك کوزی شاشی اولمسون

چوری آلسانك لونی ماشی اولمسون

شاغیچیماق — غیبا برکسنه یی ذم قدح ایتمك * نماملق آلوفته * جاقك * غیبت ایتمك *

شاغیرداق — صوسسنه بکزر کورلدی * شارلدی *

Digitized by Google

شانکوراق	
شاغیلداق	رطب • پشتکیل • قویونك دنبه سنده کی قویروق • دومغازه زغردك •
شاق شاق —	اصوات ندر • شاقر شاقرسس ایتمك • ملاطفه • شراق شراق اورمق • برماق اوپناتمك • قرسلداتمك
شاقیرشاقیر	اوست اوستنه قتی وقدید شیئلرك کوریلتیسی • لعب وبازیده اوچ دوت نفر برابر اوسـت اوسـتنه پی درپی پرماقلرینی سس وصدا ایتدرمك •
شاقیردامق	یغمور یغماق • بلبل خوش الحان ایتمك • نغمه پرداز اولمق • صولی قزان • سماوار ابریق قینامك • قیش شقردیسی •
شالدیرشالدیر	صوبالادن نزول ایدرکن حاصل اولان آواز وسس • شلدر دمه •
شالغورت —	هم صوده وهم قراده یشیان حیوانات •
شامار —	طوقات • سللی • ترسا کی • کف • شفاتی •
	—« مثال »—
	« برشمار اوردی یوزیغه خاتونیك »
	« کاری بونوع ایردی بی بی آتونیك »
شالی —	قابوقلی پرنج • پوستی النمامش ارز • مقشر اولمیان کرنج • روز •
	—« مثال »—
	وصل هنکامبده سیراتسه رقیب اینجتمه •
	« شالی نینك دولتیدین کورمك لوپك صوایچر »
شامیان —	خیمه • خرکاه • چادر اوکبنه ایوان کیوان کبی رکز اولنان چارکوشه چادر ومربع برده •
	—« مثال »—
	« کورونوب خیمهٔ شامیانه هریان »
	« نظر اهلنه سانسیر قصر وایوان »
شانغور —	زل وکوس ونغاره آوازی • کرنای • سورنای سسی •
شانکوراق	طویاق • طوینای سسی • سم آوازی

شته	
شاوکله —	قبرغیز قادینلرینك باش اورتی سی •
شاوخوم —	ولوله • غل غوله • کوریلتی • شوقوم تلاطوب • غریوغوغا •
	—« مثال »—
	« بویوروشدن تورو شونك یخشی ایرور »
	« ایل ارا شوقـوم وغوغا سالما »
شاهین —	برنوع قوشدر • لاجین • شهباز •
شای —	سکنت • غناصاحبی • سودمند • خیرلو ایش • واقف • حوادث • ذرنك تینج • مکمل • —« مثال »—
	« ایحکالی اخفا ایچون تون مشکینی ایستار حکیم • شکر بوکا فورار اهم ظاهر ایرماس هیچ شای »
شایاق —	ماوت چوخه وسائر نسنه لرك منسوجی •
شبرغان —	هرات ایله بلخ اراسنده مشهور بر بلده اسمیدر • برنوع سیاه اوزم بوردن چیقار اوزوم شبرغانی دیرلر •
شبك —	برنوع دالده فویرو غیله تشبیك آیدر قویروقلو میموندر •
شباخوم —	شباخون • چپاول هجوم ناکهانی • لشکر شب المان اوروشی محاربه شبانه •
	—« مثال »—
	« یوروش اتدی قوشون ابرلاکوتل دن • شباخون اوردی دوشمن ساری بردن »
شبیك —	لکه • پیسلك • مندارلق • یاغلی • کیرلو • پاصلی • چرکین • یغیر •
شتل —	دسیسه وتزویر وادبسزلك ایله بریسندن برشیئی قوپارمق • تقل ایله آلمق •
	—« مثال »—
	« برشتل ایلایقین اولدی رقیب »
	« عشق نیر نکی ایرور امر عجیب »
شته —	اورمق ودیمك • حیوانك ارقه یاغیله اورمسی • لکد کوبی •

Digitized by Google

شماته	
	—« صوفی »—
	«آینمك دیك هادی امرین قویمه زنهار»
	«شیاطین شته لار آیر لسانك ای یار»
سحرگاهان —	صباح، صبح، تانك، فجر، ایرته، موش، فاره، سحرگاهان،
شتران —	سریع، عاجل، تیز، چابق، چالاك، بات، شتاب، دررو، همان،
شرقه —	اصوات ندر، خطب یا نرکن چیقان اواز وشاقردی، قرصیلدمه،
شغدارلق —	قائمقاملق، نیابت، وکالت، خدیو، والی، حکمدار،
شغله —	اصلیق، آغزدن چیقان آواز وسس،
شفتالو —	شفتالی، خوخ، بوسه، اوپوش، موبجی،
شفشال —	پراشقسز، ناجسپان البسه، کلامی وعقلی وفهمی صاچمه وپریشان اولان آدم،
شفقه —	آشوری، زیاده، فوق نهایت، شقه، مسخره، آشوری دیوانه دیمکدر، شیلقین، هزل، لطیفه، بذل، شاق، هرزه،
شکنجین —	رزم، قادینلرك باش اورتیسی، چادر، چارشب،
شکل —	نکین، اوزوك، خاتم انکشترین،
شل —	کوتردم، مغلوج، اوتراق، سقط
	—« مثال »—
	« تیلنی خردلال تاپار بو محل »
	«بوقکه تیل اوق لال ایلیك داغی شل»
شلاین —	مسخره، شوخ، معجز، هرزه کو،
شلتماق —	تزیین، تجمیل، ترتیب،
شللاقی —	بیحیا، لافزن، غوغاجی، خاتون شلقین،
شماته —	ضرب وتیاق معنی سینه دخی کلور، کوریلتی وهاریلتی لی غوغا ونزاع،

شوقون	
شمال —	روزکار، هوا، باد، دال، اغاج سور کونی، مقابل جنوب،
	—« نوای »—
	«سالور آهم شمالی تند ایسیب سرسر کبی هردم، سزشکیم سیلیغه شورش نی شورش شورش دریا»
شودرغو —	برنوع دودك اسمیدر، بلابان،
شودرون —	شبنم، قیراو، انجه باغمور، چی،
	—« مثال »—
	«یروکوکی نیتانك اشکیم سویی غرق ایتسه کیم یوقتور، قاشیدا نوح طوفانی بر ایکی قطره شودرونجه»
شودکار —	پری قازمق یارمك، صپانله سورلمش ترلا،
	—« مثال »—
	« ملا بولسانك تکرار قیل »
	«دهقان بولسانك شدکار قیل»
شور —	تلخ وطوزلویر، مالح، نمکین، برکیاه اسمیدر، طوائف ترکمانیه دن برقبیله نامیدر،
شورتاق —	شور وطوزلو محل، برنوع شوره زارده حصوله کلان اغاج واودون،
	—« مثال »—
	«توی خانه نینك اوتونی شورتاق ایکان یاریار، اوندین کیلکان ینکه لار یورتاق ایکان یاریار»
شوران —	قارشقلق، انقلاب، نحوست، نلاش، غرور، نخوت
شوری —	شورکوکرچله، بور، کم طالع،
	—« نوایی »—
	« فراق اوتی دانوایی نی ای که کویدورمسین، چوعشقینك ایلادی خس جاانکا بس شوری»

Digitized by Google

شوپله

شوقون — سس • شماته • کورلدی • تلاش • غوغا • صدای بسیار • غریو • تلاتوب غل غوله •

شوك — طوغری • راستکو • صحیح القول • چین وصادق اولان • مثل وافسانه • قصه •

شوکور — شمسیه • سایه بان • شامیانه • چتر •

—« مثال »—

«باشیده شکور الینده طویغون»
«صیداتمکه چقتی اول همابون»

شوکورجی شمسیه دار • ترکسنانده بر رتبه اسمیدر •

شوکون — فال خیر • میمنت • اغور • عمل نیك • بو کون دخی دیمك • امروز •

شول — شو • اول • او • همان • بول • ذالك • هذا حروف اشارتدر •

—« مثال »—

«پادشاهه شول کشی قیلدی سلام»
«شول سببله کوردی اول کس احترام»

شولاکای — اغزدن اقان صو • ریق • لعاب • یلیق»

شولای — اداتدر • شویله • بویله • همان زیل • هکذا • مثله • مونداق بوکبی •

شولای بولای چنین وچنان • لیت ولعل • اوته بری • اویله بویله • انداق مونداق

—«مخدوم قلی»—

« بودوینی ده برمراده ایرمدیم »
«شولای بولای ایلاعمرم بکمیشدور»

شومور — چراغ • لامبه • شمعدان • ایشیق • قندیل • روشنای • ایدین •

شونداق — شویلجه • بویلجه • مونداق • بوکبی •

شونغاجه — شول وقته دکین • تا • الی • نهایت کلمه سی • بو زمانه قدر • تااین وقت •

شونقار — شونغار • ایتالکو • قرغی • لاجین

—« غریب »—

«اوچوردم شونقار قوشومینی • هیچ بریرداتوراری یوق • حسرت بیرله بو صیادی توتماغونچه قراری یوق»

شویله — اداتدر • بویله • اویله • هکذا • مثله •

شیرداغ

هم چنان • برنج لاپه سی • صولوجه پشمش پلاو • وچلو • شوله

شیب — یباغی • تللو • بورنجك • برنوع قماش

شیبا — افعی • تیرمار •

شیباق — اوفق دفك • خاروخس وخاشاکه دینیلورکه ابنیه یی اورتمك ایچون مستعملدر • یاوشان • اودونی •

—« مثال »—

«اورکامجی شیباقغه پرده سالیب»
« اول پرده ایچید اسایه آلیب »

شیبکه — درفش • یپراق • پنجره • دیلیك دیلیك •

شیپال — بهادر • قهرمان • شجیع • غیور • سالار •

—« مثال »—

«سپهدارلار ایچرا شیپال اولوب»
«تهورداچون رستم زال اولوب»

شیپورمه — قوزدریسندن دیکلمش کلاه • قلفاق • برك • تلفك شب بوش •

شیت — یایك براسبابیدر • جیله کمان وقربان کبی • زه وشصت دخی درلر •

شیدورغو — برنوع نایدر • دودك • ذوق وطرب هنکامنده مستعمل در • بلبان •

—« مثال »—

« راست قیل آهنك نواو حجاز »
«توزیاتوغی بیرلاشیدورغونی ساز»

شیرالغه — شکار لحمی» صید • ومال غنیمتدن اصابت ایدن حصه • انسان وحیواناتك بلندن یوقارو طرفی • نصف بالا •

شیرام — مقام • مسکن • مأوا • آرامکاه • وطن •

شیرتیلداماق شیریلدامق • برشیئدن خفیف اواز صادر اولمق • صوسسی کبی •

شیرداغ — برنوع جامه ولباس • بیاض قفتان • زین پوش • قارنده اولان قزیل روده • امعا • شیردان شیرسوزان وسخم •

Digitized by Google

شیلاماق

—« مثال »—

«مهر ایله کوکدا شفق خوب ایرماس
انداق کیم منکا* مأوی تیرلیك اوزرا
اول آی نینك قیزیل شیرداغی خوب*

شیرلاغان — سوسام یاغی* روغن کنجید* روغن
پاك* روغن سیاه* بذیر یاغی*

شیرلاغانجی عصار* ساز قوللایجی* قوض* غزك*

شیریش — جریش* سریش* احار* شلیم* یلم*

—« مثال »—

« میل محبت کوب ایتر آدما »
«همده شریشدیك یاپسیشور هر کیما »

شیش — سیخ* بیوك تیموردن ایکنه میخ*
قبارجق* ورم* نفخه* اماس* لفظ
شش* وآلتی* سته* مسمار طویل*

شیشك — ششکین* بر نوع بیوك قویون* ایکی
یاشنده کی قوزی* کوسفند*

شیشلاماق شیشه صاپلامق* شیشه صاپلایوب
دیزمك* اورمك* سنجمك*

شیشماك — ششمان اولمق* قبارمق* انتفاخ*
انتباج ایتمك* سمیز و ملحم اولمق* ورم
اتمك* آماس کردن فربه شدن*

شیشوغ — ششکینلك* ششق* منتفخ* ششمان*
سمیز* فربه* ملحم تنومند*

شیغاول — نشریفاتجی* مهماندار* ترکستانده
بر رتبه اسمیدر* سفرا مصلحت
وایشکذاری*

شیل — اوصول کوز* قیش وشتانك تدارکنی
کورمك* قالدرمق* برداشتن*

شیلاپچی — قصابلر کتخداسی* جذار* لحام*
سلاخ* ذبح ایدیجی* کوشنده

شیلاماق — سوق ایتمك* کوندرمك* تسلط ایلمك*
ییبارمق* فرستادن* ارسال* اوزات*

شیمدی

شیلان — سلاطین وامرا سماطی وسفره سی*
اطعام عام عساکره طعام* وشولان
ویرمك* کورنش وضیافت ویرمك

—« خمسه »—

« بیر کون آنینك بزمیده شیلان چاغی»
« شاه غه هم اشتهی اولغان چاغی »

شیلتاق — تهمت کاذب* یلان ادعا* چامورلی
اولان محل* بطاق* شیلتاقجی بهتانجی
وتهمتجی* بریم تایجی*

—« مثال »—

«ابرکك واورغاجی سی قلتاق ایرور»
«ایشلاری هب تهمت وشیلتاق ایرور»

شیرغا — آو* شکار* صید* آوده توتیلان
صاتیلان حیوانات* صیاد ودام انداز

شیلرغاماق آولامق* صید وشکار ایتمك*

شیلقین — معجز* متصدع آدم* عقلی آز عارسز
کسنه* ناموس سز* بقدریجی*
اوساندریجی* بسیز دریجی

—« مثال »—

« سنم شلقین ادبسیز بولماز نهار »
«بولبتور بویوسنده کوب کشی خار»

شیلکی — اغزدن ترشح ایدن صو* مجاج* آب
دهن* یلیق* غلیق*

شیلیم — صمغ* زمق* شیره* کندر* سمق درخت*
اغاجدن چیقان طوتقال* شلم*

شیمالماق — چمرنمق* قوللاری صیغه مك* تشمیر
ایتمك* بر ایشه جد وجهد ایلمك* تیز

—« مثال »—

«قتلیما قول شیمالیب تیغ نی چپکما که
کیلور* قتل پولاد قیلیجدین بورون
اول سیم بیلك*

شیمدی — اداتدر* آلان* حالا* همین وقت*
بو زمان بو آن ایمدی* شندی* دررو*

Digitized by Google

ضینقیل

شیمیرماق — تیرتیز جابك جابك دخی کلور.
شیمشك — —« مثال »—
شیما — «شمدی آهسته کیلور کیجکینه یار »
«کوزی شهلا قاشی یای لاله عذار»
قاینامق. غلیان ایتمك. جوش خروش
چاقین. برق. درخش. لمح. رعد.
بیلدریم. چقماق. صاعقه. شمسك
ایمك. صوغورمق. استرضاع ایتمك.
صورمك. مکیدن شیمیمك
—« نوایی »—
«شوموب یو تسام کهی حیوان صویی
دیك ذوقدین کورکاج. ترشح باده
دین کل پیرانی یانکلیغ دوداغنیدا»

شین — شوخی. شادی. جونبش. ذوق. صفا.
عیش سرور. آین چراغان نمایش.
شینك — قطع. فصل. تسویهٔ امور و مصالح.
مغولرلر حاکملره بو عنوانی اطلاق
ایدرلر.
شینلیك — شوخلق. شادمانلق. ذوق وسرور
و ممنونیت. انواع تماشا. آین وچشن
—« مثال »—
«مجلسده شیخ دون کیجه کوب شین
باشلدی. سندوردی شمع نقلنی حوض
اجره تاشلادی.
شیوران — بر نوع شفتالو اسمیدر. خوخ. بوس.

فصل ص

صاحبی — متصرف. ایکه سی. بر نوع اوزوم
اسمیدر. رزاق دخی دینولور.
—« مثال »—
«یارایلان کیذردیم باغنیك تورنده»
« حسینی صاحبی اوزوملار قنی »
صافی پلاو — ایرانیلرلك بیشوردکاری بر نوع
پلاودر. صاف دخی دینولور.
صداغ — ترکش. تیرکش. قربان.
—« مونس »—
«اتغالی اوق ایلا سانك عاشقلرینك
کوکسین هدف. یاینکا جانیم قیلیب
قربان صداغینك نی اوپای »

فصل ضاد

ضعیفه — قادین. قاری. خانون. نسا. مؤنث.
عجوزه. عورت. عیال. حلی.
ضینقیل — لوند. جابك زبده. کوزل. چقان.
غیور. رند. قیصه. یومه لاق.

—«حکمت»—
«ضینقیل دستار یوچك بولمغه ساتیب
آلدیم. بی غم بولوب یرآستیغه کیردیم
منا.

Digitized by Google

فصل طا

عناق

طناب —— شصت درشصت هریانی ۶۰ خطوه مربع برطناب اوتوز قولاج سی قری تخمیناً برپچق دونم در.

طور —— ایو کوزل مناسب خوب حسنلی قیافتلی دام شبکه توزاق تور.

طنابان —— اوفق ایپدر رسمان طناب کشی ویرکو اقچه سی املاك پاره سی اندازه

—« مثال »—

«زمانه اهلی دنی لارله کوب محبت ایتوب قاچارلر اهل کمالی کوروب طناب طناب.

عید

طوطکی — یشیل ماوی سبز نیل آبی کوك.

طیار —— حاضر مهیا اماده تمام مکمل.

—« مثال »—

«قول بولسا کشی خواجه سینك بار ایشیکینده هرنه تیلسه ارزو سی طیار ایشکنده»

طلا —— التون زر فضه قزیل طلا ذهب.

—« مثال »—

« افت اندامی ایرور ملا کبی »

« رنك روی قیرمیزی طلا کبی »

فصل عین

عار —— حیا شرم ناموس ننك فتك.

عراس —— حمارك انقرمسی فریادخر ایشك بغیرمسی عروك عرعرشوقون.

عریلداماق ارسلانك باغرمسی پیر تبجی حیوانك آواز وصداسی درنده نك شمتته سی.

عقار —— لق لقه مانند برقوش اسمیدر عقاب سقای جانوران لك لك.

عقرب —— قلماق قلاب شصت جنكك منتشه جیان کردم خولته

عناق —— حمال باربردار کراکش مردکار مزدور بارکش یتم نوکر مقرب قرنا معتمد آسیای وسطی ده برر تبه درامین مهردار پادشاه.

—« مثال »—

« ایل توزار شهزادهٔ عالیتبار »

علالا —— « خیوه ده اولدی عناق مهردار» ولوله طنتنه کروفرشوکت « نفیر دولت اوروب در کمیده کردوندین آشوردی تهنیتی ده اولوس علالانی»

عنقود —— اوردکدك برنوع مرغ آبی در.

عمك —— عموجه باباقرداشی عمکی برادرپدر

عمه —— دیزه پدرینك همشیره سی.

—« مثال »—

« بو طرفده اولانك ایتار عمه سی»

«اول طرفدن قوشوق اوقورخاله سی»

عید —— معروف حیت بیرام نوروز روزنماز

—« کامل »—

«عیدانه باده دین تاپیبان قوت تمام»

«روزه ریاضتی یله هرضعف لیغ مزاج»

Digitized by Google

فصل غ

غزناق

غاجیماق — اوفه‌لق* قرقق* جزو پارچه ایتمك* خراش* تراش رنده* قرندی*

غادبارماق — غربال ایتمك* ایله‌مك* قلور لامق*

غازان — قازان* بیوك تجره* روسیه ده ایالت مرکزی بر شهر در* نوغی ممالکی*

غازی‌اباد — هندخوار زمذه بر قصبه اسمیدر*

غاشون — اشکی* تلخ* مر* حامض* تورش*

غالغالاق — غلاغوله* شماطه غوغاکورلتی*

غان — اوغان* باری* بیروبار* خدا* غری تنکری —« مثال »—

«بوکون یوز شکر کیم قیلدی اوغانیم»
«سینی یوز انجا کیم بولغای کانیم»

غاتیش — خلاصهٔ کلام* نتیجه مرام رمز و ایما

غجر — خجیر* قاطر* استر* بغل*

غجرجی — قاطرجی* خجیرجی* کراکش* —« مثال »—

«غجرجی باشلار ایرکان سهو ایتمش»
«یوروبان ارسلان یورتیغه یتمش»

غجغار — قوشغار قاچا رایران شاهینك قبیله سی

غجدوان — بخارا مضافاتنده مشهور بر شهر اسمیدر*

غر — غار* فاحشه* روسپی* قحبه* لولی* جلب

غرو — نای* قیش* قصب* مزراق* نیزه* —« مثال »—

«کرنوایی کلکی دیك ایل کلکی ثکر ریز
ایماس* عیب قیلما بیر دیك اولمیش نی شکر
بیر لاغرو*

غزار — غزار* چوال* قنار* قاب*

غرپچی — تیرکش* صداق* شمشیر* تیریاغی*

غزناق — کنیز* جاریه* اسار* دوغمه*

غلغله

غریو — دهشتلی فریاد و فغان* غل غوله* —« مونس »—

«سالغانی کونکلو مکادوران دور
هجراندین غریو* توشتی عالم اهلیغه
من چیکیگان افغاندین غریو*

غرواش — نساج طراق* یافنده شانه‌سی* —« مثال »—

«زاهد سقالیداسوزوب می مغیجه
دردینی کور* اهاردیك کیم جولهه نی
تولدوردی غرواش اوستینه»

غروبك — دوره* کرونك مجلس* کشتك*

غرك — برنوع ساز* وچالغی* کمانه* وکمانچه* —« مثال »—

«غرك وطنبوری ساز ایتکین بنا»
«بزمی برمیدان دزار ایتکین بنا»

غز — اوغوز* آغز* پله* دله* صاف پاك* صحرای* خسرو بن قره خانك ثملی در*

غزن — غزنین* افغانستانده بر بیوك شهر اسمیدر*

غکه — عکا* قارغه* غراب* حکه الین زاغ رغن* قرغه* زاغچه

غلبه — ازدحام* چوق* زیاد* وافر* کثیر* بسیار*

غلتك — ال عربه‌سی* عرابه دستی* دولاب*

غلچه — بودور* غوص* قیصه وقیصر القامت اولان* اوباش* روستایی* آدم صحرای* درشت* طوایف آراکدن برقبیله در*

غلغله — اصوات ندر* کورلتی* شماته* شاد خوزم شادمان مسرور*

Digitized by Google

غیدغید

—« مثال »—

«سالدی بشر خیلدا غوغا بسی»
« خیل ملك ایچیدا غلغله سی »

غلکه — غلاکه چوبدن ** مول کلیدکه قپونك اتصالنده کی دیوارك جوفنه قونیلور* بخارا امدارسلرینك حجراتنده مستعملدر* برنوع کلید* وقفل جوبین*

غنیم — عدو* دشمن* رقیب* خصم یاو*

غوشون — یوك جزمه* چکمه* اتیك وایدك* موزه* خواف* پیاق مشحی *

غو — حواله* چیت* برنوع چالی وچرپیدن انشا اولنمش تابیه وسد* حاله* قوتان*

غور — افغانستان خطه سنده بدخشانه قریب برمملکت اسمیدر* غوریان* هجوم*

غول — یابانی آدم* ثقیل وچرکین ومخوف چهره لو اولان* نساس* غول بیابان*

غول وقول — قول* ایل* دست* ید*

—« مثال »—

« قیلیب انداق آراسته بیتی غول»
«که یل خیلی تاپمس اراسی دایول»

غولچه — ترکستانده کاشغره قریب بر شهر اسمیدر*

غوما — قاوانوس* ودستهٔ سفال* تنك جه*

غونان — قومار* اسیریه* جاریه* چوری* اوده لك* خلایق* کنیز* دوغمه* ددك*

غونچاچی — دورت یاشنده* کی حیوان* وآت*

غونده — غومان* اسیریه * چوری* ماده کاو کوساله بغوز* غوناچی *اینك*

غونك — برنوع کزنده جانور اسمیدر* سیوری سینك* پشه* اورمجك دشتی* بی*

غیدان — یوك سیاه* کلاغ* کلنجات* زاغ کلان*

غیدغید — قپچاق صحرالرنده واقع برمملکت در* دیر دیر چوق کلام سویلوب ملال کیتورمك* خاتون مرمری*

غیجیلاماق

—« مثال »—

« نی بلادور آلمیش اولدوم اول زنی»
«غدغدا یلاب کیجه اویدورمس منی»

غیترجان — کمان* رباط* سرای قوس* ظن*

غیشه — صویتا قلرنده بولنان قامیشلق* وغفه سباز* وسلنك کوشك خس* یوشان*

غشاوه — خشاوه ایکندن یابانی اوت طوپلك*

غیلجایماق — ایقماق* خس خاشا کدن بری اتمك* کندیسندن کیتمك* مبهوت ومدهوش اولمق* بیخودانه سویلمك* عبث یره کولمك

غین — اداندر* امر حاضر لرك آخرینه ملحق اولور* اورغین تورغین* کبی*

غینجی — یم توربه سی* کوبکلری قاچرمق ایچون بوغازلرینه طاقدقلری فلقه قولاده حلقه* دولو* مملو غنجا غنج *

—« مثال »—

« ای وادیٔ ایمن ایچرا قوینجی »
« ایت مین سنکا اوزقاشینکغه غنجی»

غینکشیماق — کسکین برشیئی استشمام ایدمك اکصرمق وعطسه ایتمك* کوپك هاولایه هاولایه قاچمق *

غینه وکینه — خرف تصغیر* کتاب غنه* خوردترك کینه

—« مثال »—

«قهر ایله تهدید بیدل لار غه باری چین غینه * مهر ایله هروعده کیم قیلدی باری اوتروك کینه »

غیرام — چغال جنجالی جنکره* تریق* کورش وقمار واویونده مخالفت ایدان *

غیجیم — قاورم* اوج* قبضه* دسته* ایزمك* غجیملمك* سقمك* قسمك*

—« مثال »—

« قوه تنی کورونك اول او باشینی »
« بر غجتم لب ایزدی اول خشخاش نی»

غیجیلاماق — آوجلامق* ایل ایله برشیئی ایزمك* قاورامق* سیقمك * یجمك*

Digitized by Google

فصل فا

فرغانه	فشر فشر
فارسنك — فرسنك * كفه ميزان وترازوي عدل ودنك اتمك اوزره برطرفنه قونيلان داره * وسنك برابري *	فرح — افغانستانده واقع برمملكت اسميدر * هراته قريبدر *
فاریاب — تركستانده بر قريه اسميدر * ظير فاريابي اندندر *	فرفرك — فرفره * چرخ فلك * روزكاردن دونان شيئي * كاغذدن ياپيله * فرلداق *
فالیش — بوستان توكوندوسي * فاليز * قاون تله سي * پياره يري زمين كلك *	فرفر — تاتار * چاپار * پوسته جي داك * عريضه جي چپر * قاصد * مژده جي مخبر *
فالكو — بكجي * حمال * خدمتچي * مزدور * ملي * كراكش * دللال فاحشه * نوكرزن قحبه * پايكي * دله طناب *	فرنكي — برنوع طوپجي آلتيدر * علت زخم * پيل * بادزخم * بادفرنكي *
فال — كهن * رمل * غيبدن خبر * نيرك * فالبين * —« مثال »— « خذ متيندا جان كومنكلومني قويوب عزم ايلادينك * اى كونكلكامونس وجانيغه همدم يخشي فال *	فره — بيلدرجين وكيك كبي بعضي قوشلرك ياورولري پك اوفاق پليج * چرخ وطولاب خراس جيقرديشلري * —« مثال »— « ناديده ايرور بو چرخ اعلا » « برفره سي سيم وبري طلا »
فخسه — پاقسه * پاخسا * فخشه * كل وساده چامورولايدن معمول اولان ديوار * —« مثال »— « آى كيلوبدر ايمدى ايوان اوستيغه » « يار كيلوبدور فخسه ديوار اوستيغه »	فريسه — يشيل عكه * كوركور كراك * زاغ كبود يشيل وماوى برقاش اسميدر *
فرجي — خيمه * چادر * خركاه قادنلرك ياپديقلري وقوردقلري چادرشب * فرنجي *	فريك — بر اوفاق شيئي معناسنه * فره * فاره *
فرست — اصواتدندر * هوايه اتيلان برشيئك ايتدكي صداسي * فرلايش *	فريك — كلابه طولابي چرخ مدور * كلب * —« مثال »— « فريك كبي كلدى كتى اول يار » « تورمادى يانده اول ستمكار »
فرغانه — تركستانده مشهور وعظيم بر شهر اسميدر * خوقندد خي ديرلر * انديجان مرغينان تمنكان اوره ده در * —« مثال »— « لطف ايلادى بزلار كا خواوندتبارك » « فرغانه زمين اجزه بريب موى مبارك »	فسلدو — فصلدى * كيرلوكلام * خس خس * فس فس * سخن جاكاى * پنهانى * انسانك قولاغنه ياقندن سويلانيلان كيرلوكلام * فجر فجر * فس فس * —« مثال »— « فشر فشر انيك ايشى » « بويله اوتار ياز وقيشى »

Digitized by Google

فیقو

فشك ـــ دستك • تکیه • پشتیبان • فشنك • کوربه • حره • کدی • موشك • تمه • تمل •

فشن ـــ آغریوکك اشاغی سنه یوارلق براغاج قویه رق اشبو اغاجك اوزرنده مذکور یوکی یوارلیه رق برمحلدن دیکر محله نقل اولنمسی • فشنك دستك •

—« مثال »—

« هیچ قورقوماس آنیك طاقندن »
« ارقه سنده فشن دستکی بار »

فکر ـــ قرمزی • دوزکون • غازه غالیه مستغرق •

فلفس ـــ ضعیف • سست • عاجز • ناتوان • قری • قرت • چلفس • تنبل لاوبال •

فله فله ـــ درجه درجه • مرتبه مرتبه • زینه زینه •

—« مخدوم قلی »—

« کونده کفن بیچر بو اجل هیهات »
« نه بلا دور هیچ قوتقار مس بو صیاد »
« فله فله اشاغی دوشر آدمی زاد »
« بو کون کوردیکلارینك ایرته قالمدی »

فومماك ـــ اینانماق • اعتقاد و اعتماد ایتمك •

فوته ـــ قوشاق • کربند • بیل باغ • خدمه بلنه طوتان ایپك پشمال • قورین •

—« مثال »—

« یاریم سن یاریم سن »
« نی طرفه نکاریم سن »
« قیرمزی فوته نی اوشلاب »
« آیدین کیجه کیلکایسن »

فله ـــ غوز • قوزه • ایپك تخمی • بوجك غوزه سی • بوق و پخته غوزه سی • ابریشم

فیر ـــ اصوات ندر • شدت • خلجان • عجله معنالرینه مستعملدر •

فیشقیرماق صوبی اغزه الوب ترشش ایتمك • بوسکورمك • فینقیرماق • فاشیدن •

فیقو ـــ جعل • خنفا • قانیاق چوش •

قابارجوغلانماق

فنجال ـــ بوغدای • ارپه اوتی واغاجی • سافی • صاپ وپایه سی • پنجال پایه • ایری سمان •

—« مثال »—

« کیجه ورمس هیچ کشینی آتیرزی بیلا یریدین • فنجال پایه سیدین اوتماکز اود هقانیك »

فنجك ـــ اجوف • هوپه • بوش • سرسری • فرفر آدم • کوالکوشك خالی •

فولاد ـــ پولاد • تبان جوهردار تیمور آهن •

—« نوایی »—

« کونکلی مهر ایلار عیان کورکاج رقیبنك یوزینی • کورماکونجازانکی چیقماس جوهری فولادنیك »

قاآن ـــ خاقان • پادشاه • حکمدار • صاحب سلطنت • اولوالامر • برحکمدار اسمی •

—« مثال »—

« قنی خانلار وقانی جنکیز خان »
« که اوکدای قنی ایردی اول جون قاآن »

قاآنماق ـــ تلهپ ایتمك • علو لنمك • آتش المق • شعله لنمك • الانکه • شعله •

قاب ـــ ظرف • غلاف • محفظه • جلد لفافه • پوشش • چناق • ایاق • جوال •

—« مثال »—

« قاب ایچنده قوی کبر اول دارو ینی »
« نوش اتینك هر کیجه برمقدار ینی »

قابا ـــ حنظل • ایتی بولك • هندقوینی • جسیم قلین • غفص • درشت • غوس

قابارجوق ـــ تنجاله • آبله • کورچپان • اوچوق • چفقان • جبوشك • دونبل •

قابارجوغلانماق انتفاخ ایتمك • قابارمق • آبله لنمك • قبله چقارمق • اجوق • تبخال •

Digitized by Google

قاپقارماق	
قاباق ——	ایلرو*اوك*حضور*پیش*سرپوش*غطایه*قپق*کوزقپاغی*بالای چشم*کدو*قباق اوینی وتفنك انداز لق اتمك توی ودکونده مشهوردر* —« مثال »— « کوتورا الماغوم قاباغیمنی » « کیشی دیك کیم همیشه چیککای بنك »
قاباقوشلوق	ظهره قریب اولان وقت*بیوك چاشتکاه*ناشتا وقتی*وقت چای*قوشلوق*
قاباقولاغ —	قولاق ترزنده اولان برنوع شیش*کوزه دسته دار*قولب
قابل وقبل —	محاصره*ابلوقه*قل*لشکری اورته یه آلمق*حصار وقشله ی سارمك* —« مثال »— « کرکیشی قالسه قل ده ناتوان » « حق تعالی دن تیلاردایم امان»
قاپاماق ——	اورتمك*بندوستر*محاصره ایتمك*آبلوقه ایلمك*جورمك*
قاپالماق ——	تحصن وتستر ایتمك*محاصره یه کیرمك*مسدود اولمق*انزوا انسداد ایتمك*
قاپان ——	خنزیر*طوکز*خوك*چوچقه*دونغوز
قاپچورته —	پولاد ایله تیوری قاریشدیروپ اریدمرك انکله قلیچ وبچاق وخنجر کبی آلت قاطعه اعمال اتمك*
قاپچوق ——	کیسه*خلته*جیب دستی*بورمه خلته*چنته*همیان*پاره کیسه سی* —« مثال »— «یولدوزی اول آسمان دن اله دور» «هرنه تاپسا قاپچوقیغه سالادور»
قاپقاچاق —	ظرف*غلاف*لحاف*پرده*کورفه*
قابلی پلاو	اوزبك پلاوی*غیراز پلو صافی وجلو*
قاپقارماق —	اغلاق*اصفاق*اطباق واملا ایتمك*

قاپساماق	
	—« مثال »— «یتارهر لحظه مرکانی خیالی جان اراوه کیم*الاردورجان ستان اوقلر بواول اوقلرغه قلبو دور»
قاپو ——	باب*ایشك*دروازه*مقصد*فرصت*درارك*دربار*آستانه*در*بوسه خانه —« مثال »— « قدیمی عبد دیر نینك بوبنده » «قاپو نکده یر غلام زرخریده »
قاپورچاق —	بالغك پوللری*پلوس پولکچه*پولس ماهی*پولك سمك*
قابورغا ——	قبورغه*کوکس یان کیکرنك هیت مجموعه سی*شش قبورغه*التی کوك*
قاپا ——	تفا*سر*باش کله*رأس*
قاپارماق —	قبارمق*انتفاخ ایتمك*شیشمك اوفرلمك
قاپاغان ——	قاپیجی*صیاد*النهجی*طیور خاطفه*یرتیجی حیوانات*آلت صید*قپان طورشبکه*طوطی قوشی*
قاپاقلاماق —	قاب وقپاق ایله برشیئی اورتمك*احاطه ومحاصره ایتمك*مستحکم ایلمك* —« مثال »— «ایاغیم نینك قلمی ضعف دین انداقکه قلم» «قاپاقالغان تیری دوری داقلمدان ینکلیغ»
قاپان ——	غایت بیوك چکی*میزان محلی*قنطر*ترازوی بزرك*خفك*قفخان*دوزاق*
قاپتان —	خفتان*قفتان*طوزاق*دام*شبکه* —« مثال » «خرقه آینك جسمی داقاپتان بولوب» «قایتانی تن جسمی آینك جان بولوب»
قاپساماق —	شامل وحاوی اولمق*شهر وقلعه یی عسکرله حصر استیلا ایتمك*احتوا واستغراق ایلمك*احاطه محاصره*

Digitized by Google

قات

قاپغاماق — احاطه • اشتمال • محاصره ایتمك • قاپلامق • اطرافی نی چیویرمك •

—« مثال »—

« نیجه کوندین سونك اولغای امکانی »

« قاپغاماق بو ایکی چیریك آنی »

قاپلاماق — استیعاب احاطه و اشتمال ایتمك • اطرافی قاپاتمق • محاصره •

قاپلان — ببر • پلنك • شیر • اسد • لیس • غضنفر • ارسلان • بارس • یولبرس •

قاپلامه — مستور • بتون اورتی • روی پوش •

قاپلوباغه — طاش باغه • طوس بغه • سنك پوشت • تاش بقه • قاپلو نبغه • بقه •

—« مثال »—

« تاشبقه کبی یوزی چوتوردور »

« سرتاسری بوس بتون قوتوردور »

قاپماق — خطف ایتمك • غصب نهب و یغما • پخش کرده کرفتن • باصوب المق • ضبط •

قاپچی — الیجی • صیاد • غاصب • پخش میکرده کی زبردست • زورآور •

قاپو — باب • دروازه • ایشك • آستانه • بوسه خانه • دربار • قاپی • در •

—« مثال »—

« برقپو مسدود ایسه یوزقاپی اچیق دور دوام • قطع امید ایلامم تامقصد حاصل اولمسه »

قاپوزاغ — قابوق • قشر • پوست • دری • چلد • تیری •

قاپیق — مستور • اورتی • قپانیق • پوشیده • یاپلش •

قات — طبقه • مرتبه • صره • درجه • طاقم • بار • مره • دفعه • یان • طرف • کنار • قطعه • پاغانه • زینه • سلم • نردبان •

—« مثال »—

« بر قته اوتوردی پادشالار »

« آلتندا طلب قلیب کدالار »

قاتمر

قاتارماق — نیزه حربه ایله صانچمق • مزراق اورمك • سونکی ایله سوقمق •

قاتاغ — طابیه • سپر • استحکام • مترس • شینك • جنده ول • سد چنك و حرب •

قاتاغان — قوندوز خطه سندن طوایف اوزبکیه دن بر قبیله اسمیدر • قاتغان • یساق منع • تعطیل • سد • قدغن •

قاتانغور — یبچمسیز اولان آدم • یاقی شیقسز • قلیق سیز • بدشکل بدافت •

قاتراماق — تعجیل و تسریع و شتاب ایتمك • سرعتله یوریمك • قوشمك • بات بات • تیز تیز • جابك جابك • جاپمك •

قاترداماق — سرتچه اولان شیلر بربرینه طوقانه رق سس چیقارمق • آواز کورلتی صدا •

قاتغان — قاتوب قالمش اولان شیئی • سخت • سرت • قاق • قتق • سرد • قدید •

قاتلا — دفعه • مره • قات قات • نوبت • کره •

—« مثال »—

« ینه بیر قاتلا هم کورکای جمالین »

« سماع ایتکای روان آسا مقالین »

قاتلامه — دیو شیرمك • قاشی قات قات قیروب بوکمك • برنوع یاغلی اتمك • بورك • پاجه • قتلمه •

—« مثال »—

« قاتلاماکر بولماسا مهمان ایچون • ای اوغول باریاغلی چالپك دن کیتور »

قاتلانماق — اکلنمك • اصبار و تحمل ایتمك • خمیده و اهمال اولمق • بوکولمك • پچ و تاب •

قاتلاو — برنوع سرور • شادمانی • لشکر کیرو کیلمسی • قیتشی • عودت • برکشتن •

قاتمر — قاتلو مضاعف • قاتمر چیچك • برشیئك ایجاره سی قات قات اولمق • کل خیرو • خطمی • قوی قرمزی •

Digitized by Google

قاچ وقانچه

قاتماق — الحاق*علاوه* ضم* زیاده* ترفیق* تخلیط*تردیف ایتمك*مزج*جمراکردن
—« مثال » —
«عاشق زارینك منم اوینات مکین»
«مست اوسون دیب میکاافیون قاتماکین»

قاتناشیق — مرور و عبور* آمدورفت*کیدیش کیلیش * ایکی طرفدن بارمه کلمه *

قاتناماق — بالدفعات کیدوب کلمك*مرور وعبور* آینده ورونده*کلان کیدان*

قاتولوق — غلیان* جوش* طغیـان* امواج* قوشولمه* اجنبیدن برفرقه اسمیدر*

قاتیخ — قاتیق*دوغ*یغورت*ماس جورغات* دوکون خربی ایچون دامادطرفندن قاتین پدره کوندریلان خرج* عطیه*
—« مثال »—
« کر دوپیشیم ده تولاشورسن مدام »
« سین بیله نرده بیدیك نان وقیتغ»

قاتیش — قاریشق*قاتیم*ممزوج*مخلوط*
—« مثال »—
« قاتیشتی ایکی چیش دریاخروش »
«اوروشدین اجل قلزومی اوردی چوش

قاتیغ — قاتی* سرت* سخت* قوی* درشت* متین* قاق*داش کبی*

قاتیقلاشماق بکشمك*سرپنشمك*بربرینه قارشمق* ارارشمك*همراه اولمق*مخلوط *

قاتیلیش — قاریشق * مخلوط* مجموع دواب* همراهی*برابری*برهم شدن*

قاچ وقانچه — اداتدر * چنـد*کم* نه قـدرکبی* استفهامدر*جندجیز جندکس*جه قدر
—« مثال »—
« بر قنجه کیشی ایلنده شمشیر »
«برقانجه سسیده کان ایله تیر »

قاچیں

قاچار — سریع الحرکت* قاچان وفرار ایدن* قچاق*پرند*دونده* معتبربرقبیله*

قاچاشلیغ — قاچقلق*فرار*انهزام*کریز*عزیمت* درتاز*رجعت قهقرا*

قاچاغ — فراری * قاچقین * کریزنده غـلام بنده*فراری*عبدکریزپا*

قاچان — قچان*نه وقت*نه زمان*پهلو*ارقه ده بولنـان کوچك کیکلر * طوایف اتراکدن برقبیله اسمیدر*

قاچانغچه — نه وقته قدر*نه وقتده نه زمانه دکین*
—« اکهی »—
«کاه عتاب ایتیب کهی ناز قیلیب قاچانغچه
خسته کونکل غه قیلغوسی چوربیلا جفا کورینك »

قاچتك — قاچیجی*فراری*منهزم*
—« مثال »—
«بیری بیلکایول دوربیری اوتغه یول»
«بوزولغاج روان تاشقاری قاچتك اول

قاچغاق — قاچیق*هزیمت* بوزغون وفراری* عزیمت ایده جی*

قاچغون — فراری منهزم*قاچاق*کریزنده *

قاچغوبجی قاچیجی*فرار ایدیجی*می کریختیکی*

قاچاق — هرب وفرارا ایتمك * چکنـوب صاوشمق*قورتلمق*اجتناب واستنکاف ایتمك*خلاص بولمق*

قاچو — فرار*انهزام* هرب و جنك جدال* قلمدن قاچمك*کریختن* روی کردان شدن* محاربه دن دونمك

قاچیقماق — قاچوب صاوشمق*پراکنده وپریشان اولمق*بریانه چارپلمق*یوزچاورمك*

قاچین — صویوللرینك لغملرك نهر سدلرینك شکافلرندن کلان صوصیر ندیسی* یك یك کریزلشکر*بربرفرار*

Digitized by Google

قاریغلغ

قاداق — میخ*چیوی*مسمار*خرپچه*میخجه*نعل بند*پیوندجی*کاسه جینی قداغ ایدیجی*یمه یجی*قداقجی*

قاداقلیغ — چیولی*محلی*محکم*قوی*مضبوط*پیوندژنده*یماقلی*

قاداغن — جار*تنبه*منع*یساق*قطغن*

—« غریب »—

« باغ ایکاسی باغنی ایچه قاداغن »
« منیم یاریم باغ سیرینه کیلادور »
« نرکس کوزونك یومو به قیاباقاغیل »
« منیم یاریم کل سیرینه کیلادور »

قاداماق — چیولمك*میخلمك*پرچین ایتمك*مسمارلمق*امر*تاکید*

—« مثال »—

« قاداالغان اوقلرینه دین جسم افکاریم نی سنغاندور*کیل ایمدی »
« ناله زاریم نی سنغاندین تماشاقیل »

قادانه — مجرملرك اياغندن اورپلان پای بندقید*زنجیر*قیدوانه*ایشکیل*کشن*کنده*طومروق*بوغه*

قار — برف*ثلج*بوز*

قارا — باق*نظرایت*نکاه کن*سیاه*اسود*بر*قوری*یر*خشکی*دکز کناری*ساحل*لب دریا*اداق

—« مثال »—

« یوز یغه چیکیب پرده یاریم قرا »
« بوغم ایلادی روزکاریم قرا »

قاریلغ — اختیارلك*قوجه لك*پیرلك*طوایف اتراکدن برقبیله اسمیدر*چنکیز خانك کرجستاندن حین عودتنده بوقبیله یولده قارده قالدقلری ایچون بونلر بویله قارلیق توسیم اولمشلردر*

قراسو

قراغریق — برنوع خسته لکدر*قراموق*قزاموق*

قراباتاق — برنوع مرغ آبی اسمیدر*

قراباش — جاریه*کوکه*بلبل هزاردامتان*خاتون سیاه سر*زن*

—« مثال »—

« منیك رفیقه م قزباش »
« جوخدینزو منکایولداش »
« هم قرداش هم سرداش »
« جدا اولمم اندن برکون »

قرابوغاز — برنوع قوش*بحر حزرکنارنده بر موضع اسمیدر*

قراتاریغ — برنوع طاری اسمیدر*طریق وارزن*

قراتاوق — معروف ومشهور قریه بکزر برنوع قوش اسمیدر*قره ساج دخی دنیلور*

قراتیاق — بیوك صوپه*باشی بوزوقلرك اوباشلرك محاربه تیاقلری*قره کلتك*معونه عسکری

قراتغو — قوشجی لر*صیادلر*قوشلرك توکدن یاپدقلری برنوع آلتدر*

قراتمغا — ترکستان پادشاهلرینك فرمانی*یالینغ*

قراچزوك — شونیز*برنوع سیاه دانه*چوره اوتی*

قراچریك — سیاره عسکری*باشی بوزوق*سپاه*الان قیل قویروق دخی دیرلار*

قراخان — طوایف ملوك*مغول خانك اولادلری*واسکندر ذوالقرنینك معاصری بولنان هندپادشاهلرینك بری*

قرادوزن — طنبور*ساز*نغمه*دوتار*غزك*

قراسو — ترکستانده پرایرمق اسمیدر*

—« مثال »—

« قراسودن بربر آشتی »
« عسکری کرویه قاچتی »
« سردار لاربارپ اولاشتی »
« اوروسنینك حالنی کورونك »

Digitized by Google

قراقیر

قراشنیه — ماتم کونی * یوم الیأس * نوحه ایامی *
قراقات — زرشك طعمندن فلفل بیوکلکنده ناردان پرشیشی در * تتوم سماق کبی *
قراقوروت — برنوع پنیر در * ویوغورت قوریسی *
— « مثال » —
« عقلی برشی یتمس »
« قند قوروتی فرق ایتمس »
قولارسنك هیچ یره کتمس »
« نادان ایله همراه بولدم »
قراقوش — عقاب * عنقا * سیمرغ * هما * دولت قوشی
قراقولاغ — غول * اوماجی * دیو * برنوع قورت آلاجه لی * آدم هوشیار * کوش انداز * مخبر بزرکان * ندیم وکلا *
قراموغ — بوغدایك ایچنده بولنان سیاه دانه لر * ایت اوزومی * لوپك *
— « مثال » —
« کدالارجون کیذارلار بای ایچنده »
« قراموغ دانه سی بوغدای ایچنده »
قراکونلوك — ماتم * یأس * حزن وغم کونی * روز سیاه
— « مثال » —
« برقراکون باشمه توشدی مینك »
« ماتم وغم بولدی یولداشیم مینك »
قراکیبك — یانی طونکوز * صوغان دشتی آهوی صحرا
قرامیش — قرامش وسیاه لحمش * قاب قره * سیم سیاه *
قرامیش — املوك دنیلان برنوع میوه *
قراسودا — مالیخولیا * جنونیت * دلیلك * تلبه لیك * آس آس * قره قان * سودای * خون *
— « مثال » —
« کلمدی هیچ برکیشی کنیکاشیمه »
« برقراسودا توشوبدورباشیمه »
قراقیریم — ترکستانده برولایت اسمیدر *
قراقیر — دشت قیپچاقده واقع برمحلك اسمیدر *

قراقل

قراکول — ترکستانده بخارا جهتنده برمملکتدر * بخارای یتی تومان قراکول یتی یریم تومان دولر * سیاه قوزی تریسی عجم کلاه بغنه سی اولرادندر *
قراقالپاق — مغول جنسته منسوب براولوسدرکه میانکالات بخارا وخوارزمده جیحون نهرینك کنارلرنده مسکوندرلر *
قراقاش — ترکستانده برمحلی اسمیدر * سیاه ابرو
قاره باسماق — اویقوایچنده هجوم ایتمك * بغتة ودفعة حمله ایتمك * یکباره بخش *
قاراراق — سیاه راق * چوق اسود * قب قره *
قاراراماق — صکره دن قره اولمق * اوزاقدن قره مق
قاراراشماق — کورنمك * دشمن وغیمنه اوزاغدن کورونمك * نمایش * قره مق *
قاراغ — کوز قرارتمق * جسارت ایله باقمق * شدت وستیزایله قره مك *
قاراغای — سیاه * خال * خط * کوز * نظر * بقش * کنار * قیغاج باقمك * کورش * نهب * غارت * غصب * تاراج *
— « نوایی » —
« ای قراغینکغه سرمهٔ مازاغ »
« ماطغی مرکبکغه قویمای داغ »
قاراقچی — حرامی * غارتکر * غصاب * خرسیس * قلتبان * اوغری * دوزد *
— « مثال » —
« کونکلار نقسدینی تاراج ایتار کایاپما غونك برقع * اینکدیکدورکه یوزباغلار قراقچی کاروان کورکاج »
قراول — مشه اورمان * پته اغاجی * توقای یغاجی * قراغول * دیده بان * کزیجی * طولاشیجی پاسپان * نکهبان * بکجی * عسکر قولی * نهب وغارت ایتمك * یغما وتاراج *
قراقاق — Digitized by Google

قارچینماق

قرالاماق — خط بویامق * کیر وسیاه لتمك * تلویث * تسوید * یازمك ومشق ایتمك * سیاه مشق *

—« مثال »—

«کیمکا سالدیم کور کوزوم قرالغودین عشق ایچرا کیم * قان ارا پنهان کوزوم آق وقراسین کورمادیم»

قاراماق — باقق * نظر ونکاه ایتمك * امعان * کوزتمك *

—« مثال »—

«قارا دیدیم قارا مدینك * قره زلفینك تارامادینك * عاشق لیغ غه یارامادینك * مین سینی سیودیم قره کوز»

قاراش — نظر * تبصیر * امعا * نکاه * باقیش *

—« اکهی »—

«جانینی عشق اهلی نینك آلغوسی بیر نظاره دور * ای پری فتان کوزینکدا کر بو دور اوغرین قاراش»

قارچین — صاریق * سله * عمامه * دستار * سلاح یری * ترکمانلرنك قره اوده قولاندیکلری تك خورج *

قارت — قوجامش * پیر واختیار اولان * رشته خسته لکی * زشت * چرکین * قوری * یابس خشك * قاق قدید *

قارتماق — کچل وجراحتدن دوشان قارتلمش شیی * قارت قارت قاشینمق *

—« مشرب »—

«احسان وسخاوت بیله عمرومنی قاروتغای
«اسلام چراغی بیله کوزیمنی یاروتغای»

قارتوق — شاخ * حجامت * بوی نوز * قرن *

قارته — آتك روغنی * ایچ یاغی * قارت قازی * اویون کاغدی * اسکامبیل *

قارچناق — خسیس * بخیل * کوزی آچ اولان * مفلس * مسکین * طماع * دنی * لئیم *

قارچینماق — خسیس وبخیل اولمق * لئیم لق ایلمك *

قارغانمق

طماع لیك اتمك * آچ کوز *

قارچه — بر نوع کوچك ملون قوش اسمیدر *

قارچیغای — باز * طوغان * قارتال * قیرغی * چه پك * جغل بای * شهباز *

—« مثال »—

«کرك خیلی غه قارچیغای درمیان»
«الار چوژه ینکلیغ بو بیرماکیان»

قارچیماق — قازیمق * قاشیمق * قرغجله تراشلمق *

قارداش — برادر * طوغان * اخی * قرنداش * اکه * اوکه * اپه * اغا اینی *

—« حکمت »—

«اتا اناقرن داش قیان کیتی فکر قیل»
تورت ایاقلی چوبین آت بر کون سینکا یتارا

قارس — شال قوشاق * طوقومه بیل باغ * فوته * روم جانبنده بر مملکت اسمیدر * میان بند *

قارساق — سنجابدن بیوك قارنی چیل بر نوع حیوان اسمیدر * تیلکی * مانی *

قارسماق — آلته اورمق * یاترمق * چکنمك *

قارشو — مقابله * قبل * حذا * روبرو * ترکستانده بخارایه قریب بر شهر اسمیدر نخشب نسف دخی دیرلر عمر النسفی اورادندر * اول طرف اول جانب * یقه * طرف *

—« مثال »—

« قرشیدان یاریم کوروندی آی دیك »
« کاشکی بولسام یاننده بای دیك »

قارغا — عکا * قرغه * غراب * زاغ * زغن * کلاغ *

قارغابوکن — مسموماتدن بر نوع دارو اسمیدر * کوچه له * تنکه کبی بیاض مدور *

قارغاش — نزاع * غوغا * مجادله * شورش * قاریشق *

—« مثال »—

« نی مردود لیغ کیم بولور ایل ایشی »
«تون وکون آنینك جانینك قارغاشی»

قارغانماق — بددعا * لعنت * سب وشتم اینجیتمك *

Digitized by Google

قارماق

—« مثال »—

« لطفنی کیم قارغادی یارب بلاغه اوچرا دیب* کیم سینیك دیك تاش باغرلیق بی وفاغه اوچرا دیب»

قارغیش — حقارت* نفرین* لعنت ایتمك* بددعا* انتظار ایتمك* قارغامك*

—« مثال »—

« قرغیش آلغنجه دعا آل غین دعادور کیمیا* یاوز اولور هر کیشی آلسا اولوغ لاردین دعا»

قارقاشوق — دوه نك طوپاغی* صغانی* تیوه نیك ترناغی* تویه نك تویاغی*

قارقوناق — اغیل* قاجه مان* مرعالرده حیوان ملجأی* احاله* چوره* قوتان* طویله*

قارلانغوج — قرلانغج* ابابیل* قارلوغاج* فراشتورك* قلدرغاج*

قارلاش — مفلس* تهی دست* بی سرمایه* فقیر الحال اولان* بی قدرت عجزه

—« نوایی »—

«نقد جان بیرلا نوایی می توتار میخانه غا* هر قچانکیم کونکلکا اولشوخ قرلاش ایورول »

قارلیغ — طوایف اتراکدن بر قبیله اسمیدر* خیوه حکمدارلری خوازرمیلر اکا منسوب در* قالوق دخی دینولور*

قارماق — قارموق* قلماق* بالیق ایکنه سی* خورته قلاب* شصت* صوقق* قورجاقلامق* خلیدن*

—« حکمت »—

«اون اوچده نفس وهوا قولغه آلدیم* نفس باشیغه بو زمینك بلا قار ماب سادله یم* تکبرنی ایاق آستین باسیب آلدیم* اون تورتومده تو پراق صفت بولدوم منا

قاریلاماق

قارماماق — قاورامق* پیشرمك* جنجك* بردن قوتولماق* عجله اغوش

قارماشماق — آلت اوست اولمق* زیرو زبر شدن* قاریشماق* ازالشمك* بهم شدن*

قاری — اختیار* پیر* قوجه* عجوزه* بر قولاج* ایکی ذراع* قاری* حافظ کلام الله* قوراغ*

—« مثال »—

« مصحفی یادایلاکان »

« قاری قرآن ایدی »

« آق وقرآنی بیلان »

«طرفه سوات خان ایدی»

قاریلیغ — اختیارلق* قوجه مش* پیر اولان*

—« مثال »—

«قایغوجی باغیرغه حزن داغی قارلیغ»

«سالغوجی غم و بلاسراغی قاری لیغ»

قاروچه — بازو* قولك اوستی* قاریش* کتف وشانه*

قاریش — اچیق لك باش پارمق اوجندن سرجه بارمق اوجنه قدر اولان طول* شبر* بلك وجب*

—« صوفی »—

« بیر قاریشلیغ یولغه کیرسانك قویمه بی یولداش قدم* بیر مویزالدینکدا بولسا آنی بی همدم یمه»

قاریشلاماق — قاریش ایله اولچمك* سایمك وجب اتمك

قاریق — اختیار* قوجه* پیر* فانی قاری*

—« نوایی »—

« ای نوایی حزن ایلا اوتکار قاریلیغ محنتین* کیم یبکیت لیك باردی عیش وعشرت ایامی بیلان»

قایقماق — پیر اولمق* اختیارلنمق* قاریلنمق* مسن اولمق* قرت لنمك فانی شدن

قاریلاماق — اختیارلق* پیرلق* مسن* سال خورده*

قازان

قاریماق — اختیار و پیرلنمق * عجوز اولمق * قوجه لنمق * مسن * موی سفید *

—« مونس »—

« بسکه هجرینك شدت اندوهی تأثیر ایلا میش * یتمیشام اولماکغه قاریب کرچه بار ایردیم ییکیت »

قارین وقارون — حجامت شاخی * بوی نوز * قرن *

قارنی یاروق — ترکستانده مینکقشلاقك جنوبنده بر موقع اسمیدر * بر نوع یمك در * علاج

قارنجه — نمل * مور * مورجه * قرنجقه *

قارینجغه — کوچك قرینجه * مورجه * صغیر نمل *

قاریندا ش — برادر * قرداش * اخی * اکا اوکه *

—« مثال »—

« بر کیجه مهمان اول جانم قرنداش »
« ایکی میز قونوشوب قرداش بولالی »

قاز — بط * وزه * علجوم * قوقوشی *

قازقناتی — فن حرب اصطلاحیدر * سیرك * صف صف دیزلمك * دست رس *

قزاق — قذاق * بی خانمان * بخارا و خوارزم شمالنده دشت قبچاق کبیرده مسکون عظیم بر اولوس و قبایل اسمیدر *

—« مثال »—

« زال دیدی کیم قزاق ایر کانداشاه »
« تیغ چیکیب کیم چیکار ایردی سپاه »

قازاقجی — خرسس * حرامی * قطاع طریق * قلتبان * اوغری * راه زن * چپاول *

قازاقاق — خرسزلق * حرامی لق * قطاع طریقلك ایتمك * کز کینجیلکه چیقمق * یول کسمك *

قازاقلق — جنك ایامی سفرده عسکر و لشکرك حالی *

قازالاق — چکاوك * کافته * کاواك * مغاك * جوف

قازان — روسیه ده ایالت مرکزی بر شهر اسمیدر * نوغی * قزان و غزان قومی *

قاسمار

—« مثال »—

« جمله سی ایردی مسلمان بی کمان »
« سبریا و شهر بلغار و قزان »

قازانج — تجارت * کسب * تمتع * سوداکارلك * بیع و شرا ایتمك * صناعتدن قزانمق * فائده ایتمك * کسب کار نفع *

قازغان — بیوك تنجره * قزان * دیك کلان * دیکر کبیر *

قازغانماق — قزانمق * اکتساب ایتمك * انتفاع کار * سود و منفعت * تمتع *

—« مثال »—

« جسمی بیرلا باریب یاتیب کیلدی »
« دوست خیلینی قاز غانیب کیلدی »

قازماق — قازمق * حفر و حرث ایتمك * چوقور یاپمق * اویمق * کندن * عمیق *

قازمه — قازه جق آلت * کولنك * محکوك و منقوش شیی * بیل * کتمان * تبر * تیشه * چاپه *

قازناقلیق — محکوك * منقوش * محفور * قازلمش اولان خاتم و اسلیمی * کنده کاری * منبت شده * اویمه * یورمه *

قازوق — اوجی سیوری دکنك و اغاج * بیوك میخ * کوندر * دار و دیرك اغاجی * کل میخ *

قازی — قزی * آت ایتنك صوجوغی * باستورمه *

—« مثال »—

« قاز و قزی و قوزی و قیز و قیمیز کیراك »
« ای مردمان شهر هری بارجه میز کیراك »

قازیندو — تلاش * رنده * غایت اینجه یونقه * قزغان دیبی * قرغیج دیك * قرندی *

قاسمار — بر نوع علتدر * اقوت مه * خسمار * موی خورك * سوخته نی * شرپنجه کبی

—« مثال »—

« خاسماردن اولدی اول پریزاد »
« یتسا اجل قالمس آدمی زاد »

Digitized by Google

قاشقاماق

قاسماق — قازیندی * قازغان دیبی * چیکوب طارلتمق * قیصمق * سقماق * صیقشترمك

قاسماق — قازیندی طوتمق * قازغان دیبی یانمك * ته کیر * تحت دیك کرفتن * قرغاج *

قاسناق — ایلك * غلبورك اطرافنده کی اولان حلقه * ومدور تخته سی وامثالی کبی * کردش * —« مثال »—

«نی دف زروسیم ایله ملون»
« قسناقی طلا ایله مزین »

قاسنی — برنوع صمغدر * بیزر * قنه * جوره اوتی دانه سی * زغیر * کاسنی * بنج *

قاش — نزد * قارشو * اوك * حضور * برابر * ابرو * حاجب * مقابل روبرو *

—« مثال »—

«بخیل نینك الدیداز ینهار احساندن کپورمانکلار * خسیس نینك قاشیدا بیهوده مهماندین دم اورمانکلار»

قاشاغو — قاشو * قاشاغی * قشان * قشو * تیمار آلتی *

قاششاق — فقیر * مفلس * کدا * بی خانمان * بی بیضاعت * قشاق * پاره سیز سروپا برهنه *

—« مثال »—

« قشاق فقیر وناتواندور »
« لکین کورو ناکلی پهلوان در »

قاشانك — سیاه * قرانکغو * تاریك * ظلمت * ضعیف * ات سز اولان * سرکش آسب * درشت * زرنك * بدخوی آت *

قاشانماق — خارومال ایتمك * حیوان آغنه یه رق تبول وتکیف ایتمك * ایشه مك شاشیدن *

قاشقالداغ — برنوع چایر قوشی * سونه * آلمه باش * مرغ آبی * اوردك * طورنه * چولك *

قاشقاماق — تلهب ایتمك * پارلامق * علولنمك شعله لنمك * شاقرشاقر قاینمق * جوش *

قاقشاق

—« مثال »—

«جسم ارابیر بیرلاری قالدی بوتون»
«پاره پاره چونکه قاشقالغان اوتون»

قاشقرالماق — کیجه اورته یی قراکلو باصمق * شب دیجور تاریك * قرانغو کیجه * ظلمت *

قاشقه — آلنده بیاض نشان اولان چارپای * وآت * بهادر * قهرمان * هردائم اوك ضره ده کیدن * محاربه اثناسنده آتك جبهه سنه طاقیلان آلت * نشان قوطاس * طومار *

قاشوق — قاشیق * شوربه ایچمك استعمال اولنان اویوق تخته پارچه سی * معلقه * چمچه *

قاشیماق — قشاو وطرناق ایله خارومال ایتمك * خاریدن * مالیدن * تیمار ایلمك *

قاق — کونش وآتشدن قورومش اولان * قوب قورو * قاون قاقی * صوتوپلانجك محل وموقع * سیلاب یاغموریری *

—« مثال »—

« بلخ ایل نینك طاقتی هم طاق ایدی »
«بارجه قاون حسرتیدین قاق ایدی»

قاقا — بابا * ابی * پدر * دده * بیوك قارداش * اغابك * اکه * خندان روی * لالا *

قاقالاغان — زیاده باغیریجی طاوق وسائر * زیاده حی قیرماق * بسیار چاغ زدند *

قاقالاماق — طاوق یمورطلر کن سس ایتمك * قیقردامق

قاقیرداغ — جز * جیزه * قویروق یاغینی اریدیرکن اخرنده قلان یانمش شحم پارچه لری * ققیرداق * قوروسیی * قدید * خشك *

قاقرماق — قاقردامق * قوروشیلرك سس وآوازی * اغاج داللری قدید وناشف وخوشك اولمق. قاقشاق هیمه بی دود *

قاقرمه — قوری وقدید شیئلرك آواز وصداسی * شوقون ایتمك * حیقرمه *

قاقشاق — ترکستانك طوایف اتراکدن برقبیله

Digitized by Google

قاقیغانلیغ

اسمیدر * زیاده سیله اغلامك *

قاقشالاماق — قورومق * قاق وقدید اولمق * خشك شدن * برنوع اوتون * سزاق *

قاقشال اوتونی — کندی کندینه قورویوب پارچه لنان اودون * سکساول اودونی کبی *

—« نوایی »—

« جسم ارابیر یرلاری قالمای بتون »
« پاره پاره اویله کیم قاقشال اوتون »

قاقلجم — شرار * جرار * علم معاش جوق بیلان *

قاقم — آس * صنکسار * سموره مشابه قره قویر وقلوبر حیوان اسمیدر * دریسندن کورك یاپارلر * قره قولاق *

—« مشرب »—

« سانمیشام سنجاب وقاقم درکهینك توپراغنی * سلطنت زربفتی دوریانیمده نقش بوریا »

قاقماج — قوری بالق * کباب ماهی *

قاقماق — قرع * ضرب ایله کیرو کیتمك * تپمك ال چارپمق * اکسر چاقمق * میخ لمك *

—« مثال »—

« انده نوشیروان کیرك باقغای »
« باشینی ارغاتیب اوچ قاقغای »

قاقیش — قاقاقلك * آزار * عتاب * تعزیر * تهور * قرع * دق * نهز * دفع * اورمق * دورتمك

قاقه — ترکستانده برنوع جبه وعبا * ترکمن جکمنی * یوکدن بیازی اهاری *

—« مثال »—

« باشیدا بیر تلپاك ایکنیدا دوز بیر قاقه »
« توپچاقه چون بینارسه اوز کاسینه باقه »

قاقیشلاماق — حربه ایله صانجمق * دورتمك ایله ضرب ودفع ایتمك * نیزه سنان ایله سنچمك

قاقیغانلیغ — طارغین * متخاصم * متهور * متعزر * منتقم * کوچنملك * مغموم لیك * خفه کی *

قالتراماق

قاقیماق — طارلمق * ازارلمق * تعزیر وعتاب ایتمك * دورتمك * دکه لمك *

قالاماق وخالاماق — بکنمك * انتخاب واختیار ایتمك * مزاجنه موافق بولمق * آتش یاقمق وتلهب ایتمك * طوپلامق * ییغماق *

—« مثال »—

« کامیم اولدورکه کویوب عشق اوتیغه بولسام کول * قوروغان جسمیم اوتون یانکلیغ اول اوت ایچرا قالانك »

قالباغ — قالپاق * کلاه * بورك * کله پوش * تیلفك *

—« مثال »—

« شاه آنی بیل کیم باشی قالپاغدا »
« بذل ایتار آفاقه بیرور چاغدا »

قالبور — ایلك * غربال * پرویزن * غربیل *

—« مثال »—

« غالبرده سوتورماس چیغیل ده سیل »

قالتاغای — قلب * دغل * جاهل * کاهل * متکاسل *

قالتاق — اکر * اکرك * اغاجی * قلماقی زین *

قالتاق — ادبسز * حیاسیز * بی عار * اوطانمز * عارلنمز * ناموسسز * جرار *

—« حکمت »—

جاندین کیچمای هو هو دیکان باری یالغان
بو قالتاقدن سورمانك سؤال یولدا قالغان
حقنی تایغان اوزی پنهان سوزی پنهان
اول سببدین التمش اوچده کیردیم یرکا

قالتبان — قورومساق * اوغری * حرامی * خرسز * قطاع الطریق * ساریق *

—« مثال »—

« یوکنی یولغه تاشلاب قوولغان بیر کاروان دین قاچ * قاپیب آل یخشی یولنی قالتبان بیرله یماندین قاچ »

قالتراماق — دترهمك * لرزان اولمق * اوشومکدن

Digitized by Google

قالماق

تهزز ایتمك • ارتعاش • رعشه • تترهماق • ورجه • لرزه •

—« مثال »—

« سیم دیك کوکسی یوزه ییتکاج قولیمنینك رعشه سی • اویله دورکیم مفلس ایلکی قالترار زر اوستیدا »

قالدورماق — قالدیرمق • رفع و بردار ایتمك • تحمل • تسریع • تسریب • اویاندرمق • یوقاری • قالدرمق بالا اتمك •

—« مثال »—

« قامتیم خم بولدی قالدور لطف ایله »
« ورنه کون کودین بتر دور قامیتم »

قالدرغاج — برنوع اوفاق قوش • ابابیل • فراشتورك •

—« مثال »—

« دریانینك اول یاقنده قوروغ یغاج »
« اوستیندا الحمدا وقور قالدرغاج »
« قالدرغاج قناتلری قرا بولور »
« هریردا قری کمپیر بلا بولور »

قالقان — اسباب جنك سپر • اکثر کرك دیریسندن معمول • مدوردر • اوق کیجمز •

—« مثال »—

« تیغ وتبر ایله اوردی بات بات »
« قلقان وقلیج صداسی هیهات »

قالقماق — قیام ایتمك • خروج وعصیان ایتمك • خیزتن • برپاشدن • قوفاق •

قالقیزماق — قالدرمق • قیام ایتدرمك • رفع ولغو وفسخ وحذف ایتمك • برطرف ایلمك •

قالماق — جین ومغول چنسندن براولوس اسمیدر • قالموق دخی دینور • اقامت وبقا • قرار واستقرار ایتمك • ساکن اولوب کتمامك •

—« مثال »—

« برطرفی چورچوت قلماق تور »
« اول طرفی قلزوم هم قافدور »

قامورقاموق

قالیش — آزار • سرزنش • عتاب • تقریع • حقارت • توبیخ • چنك بدکوی •

قالین — یوغان • تخین • غفس • متین • جهیز • سیق • کلیتلو • بریکوب بریره کلمش اولان شیئی • درشت قوی •

—« مثال »—

« باری اغزی داتیلبه ایت دیك بالین »
« عدد داولی ایت توکیدین قالین »

قالینلغ ییبارماق — نامزد ایتمك • کلینك خانه سنه جهیز ومال کوندرمك • بندبست اتمك •

قام — طبیب • حکیم • دانشمند • فیلسوف •

قامچین — قامچی • قرباج • تازیانه •

—« حکمت »—

« اوشال دمده بیش یوز قامچین سناب اوردی • نی آه دیدی نی واه دیدی بلینك دوستلار »

قاماشماق — کوزنورك تأثیرندن اختقاف اولمق • اکشی شیئلرك تأثیرندن دیشلر خرش ایتمك • تفریش • قاشمك

—« مثال »—

« رقیب کورسام دیش قاماشوریاریار »
« یوزیکه باقسام کوز قاماشوریاریار »

قامالاماق — احاطه • اشتمال • محاصره ایتمك • اطرافی چیویرمك • قامق •

—« مثال »—

« قاب قساب همه قوم جفاکار »
« امیرنی توتدیلار اوقغه بیکبار »

قاملاماق — طبابت • حکیملك صنعتی اجرا ایلمك • فیلسوف اولمق • حذاقت ومهارت •

قمل — محاصره • احاطه • اشتمال • قاملماق •

قاملامیش — طبابت وحکیملك ایتمش اولان •

قامورقاموق — هب • جمله • کافه • عامه • همه • تمامی • بتون • اسرو • جمع مکمل •

Digitized by Google

قانقلی

—« مثال »—

« قیلیب حکم کیم ملك سلطانلاری »
« قاموق خیل و کشور نگهبانلاری »

قامیش — نی • قصب • غرو • بانکس •
قان — دم • خون •

—« لطفی »—

« قان بولدی کونکل فراقینکز دین »
« جان کوپدی هم اشتیاقینکز دین »

قانایغ — قاندار • قاتل • خونین • خوندار •
قانات — قنات • جناح • بال • پر • کاریز • بلاق •

—« مثال »—

«قنات قاقیب اوچار قوشلار هواغه»
«قنت سیز من کرم قیل بی نواغه »

قاناتلانماق — اوچمغه باشلامق • بال و پر وازایتمك • جناح وقنات بالایه صعود لتمك •
قاناماق — قان آقمق • دم سیلان وروان اولمق • خون جاری شدن •
قانجوغه — ترکش بتدی • بکتورمه • قانجورغا •
قانجیق — دیشی • ماده • مؤنث • وفاسز • خائن • چفته لو • ایکی یوزلو اولان • مذور • کوبك اورغاجیسی • ماچه •
قاندا — نرده • نه یاندن • نه طرفده • قانده • قیسی یرده نه جانبده • قیده •

—« مثال »—

«قانده بارسنك ای شهنشه شادسن»
«جم حشم خاقان ملك آبادسن»

قانغال — برنوع زیره در • بیوك یپ • رسمان • ارقن
قانق — قاتلی • قاتل • خونی •
قانقازین — برنوع عربه اسمیدر • غلتك • عرابه •
قانقلی — عرابه • طوایف اوزبکیه دن بربیوك اولوس اسمیدر • ایکی تکرتکلو اوزون عربه • عرابه خوقندی •

قاوجون

—« مثال »—

«قنغی طرفدن کلورسه اول مه شیرین لقا»
«قیسی جهتدن چیقر اول صنم باصفا»

قانغی — قیسی • هانکی • اداندر •
قانکشار — حیوانات • خری • آت قولاغی • قارشو په قارشو • قنطارلمك • یمارلمك •
قانلك — طولو • مملو • پر • تکرلك • طبله • مدور شیئی • کریش قشاق •
قانلیرماق — قانه قانه صو ایچرمك • آنی صویه طویدورمق • وزن ایله باقمق •
قانماق — اقناع • سیرآب • وقانع اولمق • طویمق • اشباع • سیرشدن شاداب •

—« مونس »—

«لعل می کونینك زلالی بولمسه ای نوش لب • تشنه جانیم اوزکالار نوشین لبیدین قانمسون »

قانی — قنی • هنی • نرده • طوایف اتراکدن بر قبیله اسمیدر •

—« مثال »—

« قنی سروقد کلهذارم منیك »
« قنی دلبر نامدارم منیك »

قانیق — می نوش • باده نوش آدم • برنوع ایرانده • طویغون • زیاداچك •
قانیقماق — زیاده طویوب قانمق • اقناع اولمق • انان مك تصدیق اتمك •
قاو — قوروبوب چیروبوب اجوف وقوغوق اولان شیئی • چقماق ایچون قولانمش قوری اغاچ توزی •
قاواق — قوغوق • اجوف • کاواك • ایچروسی بوش اولان شیئی • درون خالی • تیرك • عرعر • سفیدار • مفاك •
قاوجون — قاوچین • مهمان • مسافر • ترکستانده بر

Digitized by Google

قاوور

قبیله اسمیدر * بر کوزلی خورج *

—« مثال »—

« کیم کرمین کورکه بو حالی بیله »
« قاوچون آغیرلار کیشی مالی بیله »

قاوشاق — قوشاق * کمربند * کوشك * سست * بز طایقه اوزبك * بل باغ فوته *

قاوشاماق — قوشانمق * قوشاق باغلامق * میان بسته ایتمك * کوشلمك * سست اولمق *

قاوغو — تعاقب * دفع وطرد * قاومك * پیش کردن

قاوغوجی — دفع وطرد ایدیجی اولان * قاوجی * سوریجی * نفی * بدرغه * سبیر * جلای وطن

قاوغا — قوغه * غوغا * محاربه دوکوش جنك وجدال * اورش * رزم جنجال *

—« نوایی »—

« لبنکغا ایلامیش اول خال عنبرین غوغا »
« نجوك کشکر اوزه ایلاکای جبین غوغا »

قاولاماق — قاوماق * دفع وطرد * تعاقب وتبعید ایتمك * سورمك * نفی *

—« حکمت »—

« بیرمغان خذمتیدا یوکوروب یوردوم * خذمت قیلیب کوزوم یوممای حاضر توردوم * مدد قیلدی عزازیلنی قاولاب سوردوم * اندین سوکراقنات قاقیب اوچدوم منا »

قاولوق — طورونك اوغلی * حفیدزاده * نبیره فرزندی ابیره * دوردنجی نسل *

قاووت — لبلبی * حموص * نخود * قاورلمش اولان ارپه * وبغدای وبقله * مصر وجواری *

قاووجی — چوغولجی * نمام * سخن چین * غماز * غیبت جی * شکوه جی * فتان *

قاوور — قورمك * اصلسز * اساسسز * بریان * قره کوز رسملری کبی رسم * بوبك * زاچه *

قاووشماق

قاووجاق — قره کوز رسملری * ببك * اویون صورتلری * زاجه * چوچوق اویونجاغی یلانجی رسم * بوبك اویونی چادر خیال *

قاووداق — قاورمه * یاغده قزاروب پیشمش ات * کوشت * بریان * قورداق * قیزارتمه *

قاوورسون — هنوز چتقمش قوش قناتی وپری * جناح * بال * قنت توك * پر *

—« مثال »—

« انکاداغی قاوورسون آبکش دین »
« منکاهم حله برك سبزه وش دین »

قاووسی — یوك * پشم * صاچ * شعر * موی * قیل * توی * یونك *

قاوورماج — قاورلمش بغدای * قاورمه * چواری بریان * وقورلمیش مصر پتلاغی *

—« مثال »—

« خرمن یریده تزرو دوراج »
« یرتابه سیدین تیریب قورماج »

قاوورماق — تحمیص وکباب ایتمك * برشی قزارتمق * بریان ایتمك * تف برمك *

قاوورمه — قاورداق * قزارتمه ات * کوشت بریان *

قاووز — طاری یی دوکرکن دانه سندن آیریلان پوستی * قشر * برساز اسمی * غژك *

—« مثال »—

« هجردین اولدی نوای ساقیا توت جام می »
« ای مغنی سین نوا اهنکیدا توز کیل قووز »

قاووش — قوشاق * کمربند * فوته بلباغ میان بند * قورون واصل اولمق یتشمك *

قاووشماق — بربرینه تصادف ایدوب چاتمق * اولاشمق * راستلانمق * دوش کلمك * التقا وملاقی اولمق * اتصال واتصاف ایتمك * ارقه دن کده رك یتمك *

—« مثال »—

« قبا فلك منی یاردن ایردی نك »
« انصاف ایتیب شاه صنمه قوشتور »

Digitized by Google

قایتا

قاووق — شانه * ایچی بوش اولان * اجوف * قوف قاغوق * باش کسوه سی * عمامه * ساریق *

قای — حروف استفهام * قایسی * هانکی * قانغی * قیده کی * نره ده کی *

— « مثال » —

« جملهٔ عالمدین ایرور آکه اول »
« قایده قدم قویسام ایرور همره اول »

قایا — سرت ایری اولان طاش * صخره * صلب * جبل * شیب * نشیب * یان طرف *

— « مثال » —

« قیاباقغای مودیب مخرون کونکل کوب انتظار اولمه * بحمد الله که مژکان ناوکیدین بهره مند ایتی »

قایاش — مهملاتدندر * اوروق وقایاش دینور * قسم واقربا * ال * شعبه * نصل * نژاد * اوروغ * قبیله *

قایان — قدیمده بر مغول عشیرتیدر * قانغی * هانکی

— « مثال » —

« قایان ایردیم قایان چکتی جنونم »
« جنونم یاوه سوز بولدی فنونم »

قایسی — قنغی * هانکی * نه طرفده کی * کدامین *

— « مثال » —

« قایسی بر کونیك یوزنکدیك مهر عالم تابی بار * قایسی کولشن نیك جمالینکدیك کل سیرابی بار »

قایپانماق — احتجاب * خلوت * تستر و تحصن ایتمك * محاصره یه کیرمك * مسدود اولمق * اخفی *

قایتا — مکررا * ینه * یکیدن * مرة * قایتماق * دونمك * رجعت * عودة *

— « مثال » —

« توتماکیز بو اراده داغی مقام »
« قایتاکیز والسلام والاکرام »

قایریجی

قایتارین — یکیدن بر دها * بشقه دفعه * بتکرار *

— « صوبغی » —

« خدا هیچ بر دایوق نی ایلادی بار »
« یاراتسه قینادین ایرمس بو دشوار »

قامیتان — قیطان * یوکدن و پموقدن اورمه ایپ * اکجه تار کنار * زه * زیب جامه *

قایتم — کلیم * جنبل * قالی * پلاس *

قایتماق — رجوع و عودت ایتمك * تحول * دونمك * سوزندن رجوع ایلمك * انکار اولمق * عدول * کرو کتمك *

— « مثال » —

« بولدی چون قایتماق سپاهینیك ایشی »
« بیلا کیلدی یوز ایکی یوزجه کیشی »

قایتارماق — کیرویه دوندرمك * ارجاع واعاده ایتمك * ارقیه کتمك *

— « مثال » —

« هر کیشی حق در کهیغه قویساباش امید ایله * ممکن ایرماس آنی قایتارغای تهی درکاه دین »

قایداغ — ناصل * نه کونا * نه جنس * نه طرز * نه نیکلیغ * نه یولده *

— « نقشی » —

« نه مشکلدور اوسون بو دهر ارادیو وبری همره * رقیب بدنهاده همدم اولمش اول صنم قایداغ »

قایراق — چیرنلام * بیلك طاشی * بلو *

— « مثال » —

« ایلدی اول کشوری تیغ ایله قتل عام »
« کونکلی ملایم ایماس میتن وقیراقدین »

قایراماق — برسینی بیله مك * تسنین * کبکین واوتکور ایتمك * بریده کردن * ایتی ایلمك *

قایری — کیرو * ارقه * پشت * خلف * طبان * ظهر *

قایریجی — بیلایجی * بچاق ومقراضی طاش ایله

Digitized by Google

قایماق	قپاق
کسکین ایدیجی * الت قاطعه پی ایتی وتیز ایدیجی * بران *	—« مثال »—
قایریلاماق قایوب طپان ودیزلری اوزرینه دوشمك * قایماق * طایمق * تایریلاق *	« اهسته یورایشده قیل تأنی » « تعجیل ده قایماسون ایاغنك »
قایریلماق — طایمق وقایمق * لغزیدن * کیروچپویرلمك دوندرمك * موظف برایشه مأمور ومقید اولمق *	قاین —— بدل * پی * عوض * آنك ایچون قاین اغا وقاین پدر دیمشلر * قاین اتا وقاین انا کبی * قاین اینی وقاین اغا *
—« مثال »—	قایناشلیق — قاینایجی * جوش وخروش * سبغان * فواره ایدیجی شیئی * غلیان * قاینار *
« آه تارتاردامکر جان بیچ اورار » « اوق آتاردا هرقاچانکیم قایریلور »	قایناق —— قاینامش صو * آب چوش * یردن قینایوب چیقان صو * پونکار * منبع * بولاغ * کاریز * چشمه عین *
قایغالدورق مصفا * مبرا * صلیقه لو * مصیقل *	—« مثال »—
—« مثال »—	« وصال کلشنن ای جان قوشی کوب ایستارسین * بودامکدارا کویاکه اسرو قاینالدینك *
« الارجوشتی بارجا قایغالدورق » « سنان قوللاری دانیچوك کیم سیروق »	قایناماق — جوش ایتمك * نبعان * فوران اولمق * غلیان * اختمار ایتمك * کثرتله بولانمق * الوده اولمق * تموج *
قایغاماق — برطرفه چکیلمك * قایرالماق * قولمق * طولو * مملو * معناسنه دخی کلور *	قیناووق — قپناق یر * قاینامش ظرف غلیان ایدان تنجره * حایچوش * سماوار *
قایغناق — یمورطه ایله سبزواتدن پیشوریلان طعلم * یازیازی *	قایو —— قانغی * هانکیسی * قیسی * کدام *
قایغو —— غم وغصه * حزن وکدر * فکر واندیشه خیالات * قصاوت *	—« صوق »—
—« نوایی »—	« عزیز قیلسه قایوقولنی اوشل شاه » « اکرچاه آستیغه توشسه تابارچاه »
« منکامی نشاطین کوروب قایغورور شیخ » « نشاط ایلارم مین کوروب اندا قایغو »	قایوق —— قویو * غلیظ * قالین * غفص *
قایغولوق — مغموم ومکدر * غمناك ومتفکر * محزون * دل شکسته * ابتر * درداندوه *	قیق —— زورق * فلکه * سلاپوریه * ماعونه * صندل * کشتی * اوجان * مرکب *
قایغوسز — فکرسز * ایشسیز اولان * بی غم وبی حزن * فارغ البال * تنبل سروآزاد * علاقه سیز * مجرد *	قپاق —— غطایه * سرپوش * قاش ایله مزکان اراسی * اورتی بالاپوش *
قایغورماق— ترویح * ملاحظه وحمایت ایتمك * غم یمك * برایشی یاپمق * دوندرمك * قپدایتمك	—« مونس »—
قایماق —— طایمق * زل وزلج ایتمك * لغزش * زلق * شاشی کوز * سوت اوستنده اولان قایماق *	« دردی منکا یتمیش قپاغینکدین که قیلوزمیش * دفعیغه آتینك روغن بادام تمنا »

Digitized by Google

قدغن

قپیش — مجلا کون وکوساله جلد ودیری* تسما* قولان* چرم*

قپتورغای — چانطه* بیوك کیسه* تیره جونتای خالته* طغار جیق* کولوار*

قپچاق — فرغانه طرفلرنده مسکون بیوك بر اولوس وقبیله در* دشت قپچاق کبیر معروف در*

قپران — کاهل* سست* متکاسل* تنبل* کوشك* لاوال* بی پروا*

قپقرا — سم سیاه* دیچوره ظلمت* زیاده تاریك*

—« مونس »—

« ظلم اوتین ای شاه یاقه خلق اراکیم ناکهان * قیلغای اول شعله دودی روزکارینك قپقرا »

قپتال — یان* طرف* کنار* سمت* جانب* صوب* یانباش* بقین* یمین یسار* قپو* قیان* جهت* چیت* خد*

—« مثال »—

« قانجورغاسیدا کیك نمودار »

« قاپتالیدا ایردی صید بسیار »

قپچور — کاتبلر ایچون ویریلان معاش* وظیفهٔ کتبه* دیوان* میرزا* نویسنده آلغوسی*

قتارك — ایکی آدم بیننده اوینانیلان بر لعبدر* اوج قتار مربع اویون* اکثری یرده جیزی چکه رك اوی نرلر*

قچر — قاطر* بغل* استر* خچیر*

قچرجی — قاطرجی* کراجی* مکاره جی* کیراکش*

—« مثال »—

«قچرجی کیتور بر بولك استری »

« اوسون آت کبی زورتن هر بری»

قدغن — یساق* منع* نهی* تعطیل* پایدوس* مرخص* قطغن *

قرامتول

قرا — خشکی* قره* سیاه* اسود* نظر* نکاه ایت* بق* اوزاقدن کورینان بر علامت* ظلمت* قراکغو* تاریك *

قراجه — برنوع صاچ خسته لکیدر* سیاه مایل اولان* اسمر* برنوع چوپور* بازو*

قراجه لیق — قراچه علتنه مبتلا اولان* شیرپنجه * خلق عوام کویلی صحرای* سوای ملا* خواجه* سید* شب تاریکی دیجور*

قراجی — چین وطوغری سویلیجی * اظهار ومافی البال ایدیجی* نظر ونکاه ایدان*

قراجیلیق — صداقت* طوغریلق* راستلك*

قرار — وزن* برحال* بروقت وبرهیئت ویر طرز * وبرطور *

—« نوایی »—

« هرنه بوت کیم وار ایردی غار ایچره»

«ایکیسینك صالدی بیر قرار ایچرا »

قراغو — برنوع شکار قوشیدر*

قراقچی — قطاع الطریق * حرامی* خرسز* دوزد* حیدود* قلتمان * ساریق* اوغری * راهزن *

—« مثال »—

« رویمالمنی یودوردوم »

« قره تالکه یایدوردوم »

« سیویب الغان یاریمنی »

« قراقچی غه الدیردوم »

قراغلیغ — قحط غلاوز خبره* عقدبند* بازو*

—« مثال »—

«کیین باغلاب قراغلیغ قوللارین رست»

«باریب چیکماکلیك آنی دارغه چست»

قرالتغو — قرالدی* قرارتی* قریندی* خورو وریزه* تراش*

قرامتول — رنکی قره یه مایل اولان* سیاه* اسود* تاریك* دیچور شب*

Digitized by Google

قرقره		قلاغوز	
قراموق —	بوغدایك ایچنده بولنان دانه‌لر • لوبك • —« مثال »— « بمانك یخشی سی بولغونجه یخشی نك یمانی بول • قرامـوق دانه‌سـی بولغونجه بوغدایـنك سمانی بول »	قراغاج —	چکوم • قیراغاج • اقاصیه • —« مثال »— « قیراغاج اوستنده برقوش اولتورور » « اول مگر یاریم ساری عازم تورور »
قرانغو —	ظلمت • قراکغو • تاریك • مبهم • مستور • —« مونس »— « آچیب کلمیغه کیل ای دلبر اخورشید یانکلیغ یوز • قرانغو اقشـامیمنی ایلا بو تدبیر ایلا کوندوز •	قسرقند —	برنوع چالیدر • خس و خاشاك •
قراو —	چی • شبنم • شوبدورم • چیغ • قیراق • —« بایقرا »— « اول یشیل تونلوغ باشی اوزرا قریشی بورکـیدور • اویله کیم توشـکای قراو سروخرامان اوستنه »	قساز —	آت ودواب ایله تعیش ایدر برنوع کهله • کنه • بوجك •
قرییل چبانی	برنوع چباندر • جامه تون چکمن • جبه •	قسرغه —	قصرغه • کردباد • مدورهوا • قویان • طوفلنك • کردش خاك •
قرتال —	عقابین زمره سندن انواعی چوق بر جنس قوشدر • قرچیغای دخی دینور • قیرغی • باز •	قسناق —	چنبر • قاصناق • تکرلك کبی آلتلر • کردیش • غربال سایره • —« مثال »— « قسناق جون عود ایله عنبرایدی » « بزم وطرب دفله معطرایدی »
قرچه —	برنوع قوش اسمیدر • مردم عوام •	قسناقجی —	قاصناق یپان اوسطا • کردیش ساز • زغامه جی • دفساز •
قرچانکغی	برنوع علتدر • معروف •	قشمر —	مسخره • مؤدی • شقه جی • رسواهزال • مذحك • کول دیریجی •
قرس —	صفقه • الی اله چارپمق • کفی کفه اورمك • افسوس ایتمك • ندامت •	قشنك —	زعم • کوزل » یاقشقلو • زیبنده • ذرنك • —« مثال »— « چیق نوای قریدینك حرمت ایله میکده دین • سوددر اتورلار کیشی چیقماس لیك اتیب بولساقشانك »
قرشی —	اوته طرف • مزارستان • سرای همایون • بخـارا مضـافاتنده نخشب ونسف دیدیکلری بر شهر قدیم اسمیدر • —« مثال »— « قرشی طرفدن کیلادور یاریمز » « خور صفت قرشیکی دلداریمز »	قفجور —	ویرکو • خراج • باج • سالیانه • املاك • طنابانه • عشر • دودپولی • اعانه •
قرغشون —	قورشون • رصاص • سرب • قورغاشیم •	قغنك —	اغذا • ظهر طعامی • ناشتا چاشت • قوشلوك • صباح قهوه التی سی •
قرقره —	برنوع بیوك توکلی وسـورغوجلو طورنه • سونه •	قفسره —	قامیشدن معمول باراق • کازه • خانه کپه • —« مثال »— « قفره دن برکاذه یاپدم چولده » « چون ذلیخادیك اوتوردیم یولده »
		قلاغوز —	رهبر • دلیل • یول کوستریجی •

Digitized by Google

قلقان

—« مثال »—

«یوکین یوکلاب یولغا کیرکان مردان بولور * قلاغوزسز یولغه کیرکان حیران بولوز»

قلاغ —— قولاق * اذن * کوش * سمع *

—« صوفی »—

«سوقونولسون اوج یولی باشدین ایاغ»
«بوروش یومق کیراك سالغیل قولاغ»

قلای —— ناصلی * نه کونا * نه طرز * نجوك *

—« حکمت »—

«قوغ دنیا یغغانلارنی والله کوردوم»
اولار وقتده قلای سن دیب حالین سوردم

قلتراماق —— دتره مك * صغوقدن اوشومك * رعشه ناك اولمق * لرزه فراشه *

قلتریق —— شالی * بوغدای واربه نك پوستنده بولنان توکلر * توی قیلتیق *

قتین —— ایصچاق * کرم حارا * سوزان *

قلتیق —— بالق ایچنده بولنان اینچه تیکانلر *

—« مثال »—

باطرملتیق سیز بولماس * بایق قیلتیق سیز

قلچاو —— هزل و مسخره ایدیجی * لطیفه کر * شقه جی * هذال * سوتری * کولدوریجی

—« مثال »—

« قیلجا ولب کلاتور بر کیشی »
« چقمیش اغزندن ایکی تیشی »

قلقان —— قلج محاربه سنده کندینی محافظه ایتمك ایچون استعمال ایتدکلری بر نوع آلت حرب * سپر *

—« مثال »—

« قلقانی سیاه کرك دن دور »
« شمشیری نمونهٔ دکن دور »

قرغه

قلماش —— بیهوده سویلیجی * مزمز * سبسته کوی *

قلماقی —— بر نوع طابیه و سپردر * و بر قبیله در * چنکجی * خولته * زین * ایکر قلماقی *

قللاق —— چوقاق مثللو بر اغاجدر * ایران حلیسه * کشکك انکله خلط اولونور * قداق دخی دیرلر * قلاق *

قلیه —— بر نوع یاغله قاورلمش سبزه وات طعاملری قلیه برنج قورمه زرزوات ایله مخلوط *

قماج —— قماش * باصمه * شیت * جیت * حریر * بیز صوف پرچه ادرس بی قصب دارای آلاجه قلمی * شسته احاری داکه مرمر * شاهی * بوزنانکه شیرجه انواع نساجی * بز زازی *

قمار —— قیمارباز * حرام لعباتلر * مثل ششخال شطرنج توله نردسه بوجول * اشیق اویونی تسمه * نکه * قرطه قتارك خلوص بوکبی شیلر *

قمتو —— برابر * معاً * مدعی ایله مدعی الیهك حضور حاکمده مواجهه اولنمسنه دینور * بخارا آمیرینك مهرینك اطرافنده شو عباره محکوکدر *

—« مثال »—

« مظلوم حقینی بیرماك واجب بیل و فرض ایلا * کر اوزکا سوزینك بولسه قمتوکیل و عرض ایلا »

قمچی —— قامچی * قرباچ * تازیانه *

—« ربغوزی »—

«دین و شرعینك یولی نی دیب بارچه غه کوندورمکین * تنکیری بیرمیش ایردی ایلکندا رسالت قمچی سی»

قرغه —— شکارکاه * صیدکاه * محل صیاد *

Digitized by Google

قندور

قغان ـــــ بخارا طرفلرنده استعمال ایتدیکلری بر نوع اوزون ابریق * آفتابه * آبدسته * حنقه *

—« مثال »—

« مهمانی کتوردی اویده قویدی »
« قغان ایله صویانیده قویدی »

قغه ـــــ ایکنه دان * سوزدان ابره یری *

قنات ـــــ پر * بال * جناح * باز * قنت * کاریز *

—« مثال »—

« پرقنات سیرقوش کلیب دوراندی
باشم اوستنه * آرزوایتدم توتای سیمرغدیك توشدی ایراق »

قنجیق ـــــ دیشی کلب * سك ماده * اورغاجی کوپك * ایت وکوچکك ماجه سی * مؤنسی *

قنجاق ـــــ بوکاول * دیوان بیکی * وکیل خرج * کهیا * کاشته * بکاول *

قنجورغه ـــ قانجوغه * اوفاق حلقه * بوك ترمه * فتراك

قند ـــــ شکر * سکر * نبات * شهد *

—« مضمر »—

« زهر جشمی جان الورده نوش خندایتی بس * ومنه قاتلدورکه بیزمیش قند آغواوسنه »

—« دیکر »—

« قیلدی الخضرت علیغه نیجه پند »
« هرسوزی امتکاایرور مثل قند »

قندغان ـــ بیوك * کیوك * مغاك * غار *

قندهار ـــــ آفغانستانده بر ولایت اسمیدر * صغوی * ودرانی لرنك محل حکومتی در *

—« مثال »—

« قندهار ایله بخارا کیتم »
« شاه نقشبندی زیادت ایتدم »

قندور ـــــ شکر در * نازکانه خرام ورفتار *

قوپاق

قنقر ـــــ بیوك جانغراق * چنك * زنکوله * جرس *

قو ـــــ قاض مانند * بیوك بیاض بر نوع مرغ آبیدرکه توکلرندن یاصدیق وبالین پیارلر * پرقو * قوش توی *

قوانماق ـــ اینانمق * انقیادواعتقاد ایتمك * کوانمك * اشانمق * یقین اعتماد *

—« مثال »—

« قوانمکین کیتما کینیك اوزنکدین »
« بودینی کسه یه وفا ایلمس »

قوالاماق ـــ ارقه سندن قوومق * قاومق * دفع وطرد ایتمك * تعقیب *

قوالا ـــــ سواحل ودریا کنارنده یاپیلان عادی مساکن * بخارادہ بر محل ایله دروازه اسمی در *

—« مثال »—

« خداغه هرایشینك قیلسانك حواله »
« بولورجنت بواولتوزغان قواله »

قوبا ـــــ سمیرمك * لحم وشم لندرمك * تسمین ایتمك *

قوپ ـــــ قالقاق * قوم * خیز * قاق * تور *

—« مثال »—

« سحروقتی قوبکانلارینك حالین بلینك »
« حق تعالی دیدارینی نصیب ایتکای »

قوپماق ـــ قالقاق * ایری وجدا اولمق * اوزلمك * کیجه قالقمق * خوابدن بی دار اولمق * قیام

قوغا ـــــ دلو * دیکیر * قوغا *

قوپا ـــــ بر نوع عاشق اویونی * بازی بجل *

قوپتی آلدی بیوك چاشتکاه * ضحی * قوشلق وقتی * وقت ناشتا * وقت چای * نهاری وقتی *

قوپاتلوق ـ قطع ایتمك * اوزمك * جدا ایتمك * کندن * بریدن *

—« مثال »—

« قاشی اوچون جان بیزورمین دوستلار »
« طاق قوبارینك یاساغاندامزار »

قوپارماق ـ ترکستانده بر ولایت اسمیدر * چنکیزخان

قوپوز

حین وفاتنده مملکتی تقسیم ایلدیکی وقت بو قطعه یی ولی عهد بولنان اوکتای قاآنه ویرمشدر.

قوپال —— قبا. بیچمسز. یاقشقسز. فاقق. قیام ایتمك. خیرتن.

—« حکمت »—

« انا ایدی قوپالیك اونك قولیکنی کیسالیك . خذ متکا برالیك راضی بولسون دیدیا »

قوپان —— بیوك. عظیم. جسیم. قوجامان. بزرك. کلان. مزخم. سند. پوصله. شقه. بیلد. جتی. پته. بتیك.

قوپغه —— قوبا. قوغه. دلو.

—« مثال »—

« قوپغه سویی آب زندکانی »

« اول سو بیله تازه حوت جانی »

قوپلا —— خطای ختن خاقانلك برادری اسمی. جین ماجین. پای تختی قدیم باجین پکین دخی دیرلر. فغفور خاقان هم دینولور.

قوپمق —— یرندن فاقق . قیریلوب یرندن جدا اولمق. اغساس. خلع. انقطاع.

—« مثال »—

« یتیب مهوش نك الدینداییراوپتی »

« بتیکنی برکا قویدی. داغی قوپتی »

قوپور —— اویوق محل. نشیب. کاسه. قاپ. سفال. چناق کبی شیئلر. غولبه. دیکر.

—« مثال »—

« دمادم کوب مصفاسوکلادور »

« قبور وغلبه سی امابجادور »

قوپورجوق

قوپوز —— کوچك قوتی. ایلبه. قوتی چه. قاون . خارپوز . بوستان . ساز . حب حب . تربوزك . بطیخ . شمام. ساز. کمانه. غوك. قوز.

قوتانلاماق

قوپو —— ایری. منقطع. قوپمش اولان. لخذ. قوپوق. جدا پرچه قطعه یماق پراکنده مفصول. بازواز .

قوت —— طالع. سعادت. اقبال. بخت. تجلی. زور. کوچ قوی زبردست.

—« مثال »—

« دونیا ایشی بتکانده »

« دردالم یتکانده »

« بیلدان قوت کیتکانده »

« توبنك قبول اولورمی »

قوتلوغ —— مبروك ومسعود. طالعلو اولان. مقبل میمن. میمون. مبارك.

—« صوفی »—

« کلیم ایلکیندا کی قوتلوغ عصایی »

« کهی کوپروك ایدی که اژدهایی »

قوتاس —— برنوع طاغ اوکوزیدر. قویروغندن توغ بیداغه سنجاق پیارلر. برنوع علم وایشارتدر. آت وبکیرك بوینی وکردینه اسیلان علامت وتومارده دخی قوتاس دیرلر. خوطوز. بیراق. یلو. سنجاق.

قوتاق —— رجلیت. قبل. ذکریت. خایه. کیر. چوك. وجود. آلت.

قوتالماق —— خوطوز لمق. کیفمك. بزنمك. یسانمك. لباس پوشاك ایله زینت لنمك.

قوتانماق —— مسعود. شاد ومنون اولمق. فرح لنمك. سویمك. خوشوقت. خرم اولمق.

قوتان —— سقاقوشی. آبیل. ماندره. آیك هاله سی. خشف . سقای جانوران . اطرافی احاطه لی قوپون یاتان یر.

قوتانلاماق هاله لنمك. قرص قمر. هاله طوتمق.

—« مثال »—

« آی قوتانلاب عجز اوجون بولدی حصاری تون کیجه . توتی حسنونکغه مسلم دنیانیك ناحیتن »

Digitized by Google

قوجاشلاماق	قودالاق
قوتقارماق رها • تخلیص • تخلیه • اتمام • ابرام ایلك • —« صوفی »— «خالقا قیلدیم کناه بی عدد» «جان پیرور حالتده سن پیر کیل مدد» «نفس شیطان ایلا کیدین قوتقار ماسنك» «بولدی مشکل حالیمز غه یا احد»	قوچاق — آغوش • حجر • کنار • قوچ آدم غیور جسور • قوجه • —« صوفی »— «کیم یمان کورسون سنی اورسون پچاق» «یخشی لیق قیلسن انی قیلغیل قوچاق» «کیم یمانلیق قیلسه قیلغیل یخشی لیق» «یخشی لیق قیل یخشی قیل یخشی قیلیق»
قوتماق — قاملق • مکث • آرام • توقف • اسکان ایتمك • مکان مأوی ایلك •	قوچماق — کنار ایتمك • قوچاقلامق • احاطه واشتمال • معانقه ایتمك • دربر ایتمك • آغوش • قولتوغ لشمك • —« مثال »—
قوتور — اویوز • جرح دار اولان • جرب • کر • چوتور • چیچك یوزلی • —« مثال »—	« قوچوب ایتدی کوب التفات آنکا » « یانکی باشدین پیریب حیات آنکا »
«هریان یوکرو ایدی اوروب آه» «کیم بیر قوتورا یتنی کوردی ناکاه»	قوچه — پیر • اختیار • عجوز • کم پیر • مسن • قری کهن سال • اقسقال •
قوتورماق — قودورمق • آزمق • قوتورعلته مبتلا اولمق • خاریش اویوز •	قوچین — چین لسانیدن منقول در خانم وبانو دیمکدر • خاتون • قادین • اوبارق صاحبی اولان • برج سرطان • ترکستانده بر قبیله اسمیدر •
قوتوز — قودوز • آزمش کوپك • ایت • قودرمیش کلب • سك دیوانه • —« مثال »—	قوچ — قویون آیغری • کوسفندنر • قوچقار •
« کورونجه منی تلیه راب هربری » «قوتوز ایت کبی سالهدور هرساری»	قوچالاق — بسالتلو • صلابتلو • شجاعتلو • قهرمان • قوچاق • قوچ •
قوتوق — مهمان • مسافر • قونوق • تنکری مسافری	قوچقار — قوچ • قویون آیغری • کبش • شجیع • صلابتلو • نروایر • —« مثال »—
قوتولماماق رها وخلاص اولمق • تسویه وتخلیه • قاچمق • فرار • —« نوایی »—	« حملدین تاپتی قوزی وقوچقار لیق » « ثورغه یتی اسد کردانلیق »
« سپهر آسیی دین سالم قوتولما غلیغ نی امکاندور • که مهر طشت تیغ وکولکوسی برق درخشاندور »	قوچی — برنوع تخت روان در • قاروچه • تخت روان بیچمنده قپالو عربه • معافه • هدوج • محمل • شبریه • شودوف •
قوجاشلاماق مصافحه • مصانقه • آغوش لشمك درکنار ایتمك • تلاقی • اچاق لشمك • —« مثال »—	قوخو — قوقو • رایحه • بوی • نکهت • شمیم • ایس
« منکا اول جان یولو قتی یولده یکسر » «قوجاشلاشماق نه تنك اولدی میسر»	قودا — یکدیکر پنه قزویروب آلان قبیله • صهریت • باجاناق •
	قودالاق — اجداد • اعمام • عشیرتك اولولری

Digitized by Google

قوراق	
	وبیوکلری • سرکار سردار دره بیکی •
قودوساق —	صاریق • قوغوق • دستار • عمامه • سله • قورساق •
قودوش —	دیوث • هنود • درویش • چوکی •
قودوق —	بئر • قویو • چاه • آبیار • بولاق • کاریز چشمه عین • مرکب • قولان یاورسنك پك اوفاغی • کوره خریجه سی •
	— « صوفی » —
	« اوشال دمده برآهو کلدی سوساب »
	« تاشیب چیقتی قودوق نیك اغزیغه آب »
قودوقاق —	ظالمانه حرکت ایتمك • عدالت ایتمامك • غدار • جبار • غضبناك •
قودوسان —	طارغین • ستمکر • ظالم • غدار • بی رحم • مروت سیز • کاهشناك •
قور —	کربند • قوشاق • قوته • یلباغ • دوکون ودعوته • حلقه اوطورمق • محوط • حاشیه • سلاح • یساق • قراول • مایه • دام • آغ • طوزاق • سلاحلق •
	— « مثال » —
	« بیزی باغلاب برك نی تون اوزره مینارنك قور • سرور عناسین کل رعناده پنهان ایلابان »
قور بیکی —	ترکستانده برتبه اسمیدر • حراس • مستحفظ • عسس • جیب خانه مأموری •
قورجی —	سلاح شور • جه بی • عسکر سواره • میرشب • عسس • کوتوال • ضبطیه • محافظ بلده •
قوراق —	یغمور سنیر • رطوبتسز • قورو وجه • خشکی • قاق • بی آبی •
	— « مثال » —
	« اول قدر یاندی بدن چشمم ده هیچ نم قالمدی • یل قوراق کیلکاندهیر البته بی حاصل بولور »

قورچوق	
قوران —	سلاح • اسلحه • یراق • ادوات حرب • سیلاحخانه • جیب خانه •
قورانماق —	طوزاق ودام قورمق • حیله وتزویر ایتمك • ومکر ایلمك •
قوربالغه —	قوربغه • ضفدع • غوك • وزق • دمدع • بقه • کولته پوشك •
قوربان —	کان محفظه سی وظرفی • غلاف • قاب • قین
	— « مثال » —
	« منم بنده امر وفرمان اولای »
	« کان کیانینه قربان اولای »
قورپ —	کنارك قیریغی • لب شکسته •
قورت —	کرك • ذئب • سرخان • دود • کرم • یحی • بوری • قورت بمعنی خشکی • وحك •
قورت قولاغی	پیلکوش برکیاسمیدر • کوش فیل • رفیده برك •
قورت باغری	قاغون • قافیه بر چیچك اسمی •
قورتغارماق	خلاص ورهاایلمك • تخلیه وتسویه واتمام
	— « مثال » —
	« باشیما ایش توشدی قوتغار کیل منی »
	« سند اسکندر دین اوتکار غیل منی »
قورتغا —	عجوزه • اختیار خاتون • قوجه قاری • کهپر • پیر • زن •
قورتولماق —	رهاوخلاص اولمق • تتمیم وتخلیه •
	— « مثال » —
	« برایشدن قوتولدوم که پایانی یوق »
	« انی سورسا کیزخدی وسانی یوق »
قورتون —	قورت • دود • طرتیل • کرم •
قورچاق —	صورت محس • تکار • رسم • هیئت • زاجه • سلیب • قلیق • افت • اندام • قیافت
قورچالماق —	قوجه مق • پك بویومك • زیاده لمك • چوق قاشیمق • بسیار خاریدن •
قورچوق —	درویشلرك کلاهلرینه صاردقلری پارچه • عمامه •

Digitized by Google

قورقاق	
قورداش —	خاله‌زاده عموجه‌زاده • لغت چغتای ده برادر دیمك • قرداش •
قورداشانك	آنلرده اولان ایسپرمی قان چیانی •
قوردوغلاماق	قویونی قورته قاپدرمق •
قورساق —	قوشلرك برنجی معده سی • رودهٔ •
قورشاق —	قوشاق • کربند • بیل باغ • میان بند • فوته •
قورشاماق —	قوشاق • احاطه واشتمال ایتمك • اورته یه آلمق • مابین کرفتن •
قورغاتماق —	شماطه • توج • خروش ایتمك • غوغا کورلتی • شمطه •
قورغاوماق	احاطه • محاصره • محاوطه • حفظ ایتمك • اورنمك • اطرافنی قوشه ماق •
قورغاشون	قورشون • رصاص • اسرب • اوق •
	—« مثال »—
	« دمی کیم قهرینك اوتی تو تمای آرام »
	« ایریب کوك ایلا کیم برقورغاشون خام »
قورغاماق —	حفظ وصیانت ایتمك • وقایه وحراست • کوزتمك • حمایه وطرفدارلك •
قورغال —	ایکی نسنه نك محل التصاق وارتباطی • اجتماع • اتصال •
قورغان —	حصین • حصار • قلعه •
	—« مثال »—
	« کوچوب قورغان ساری سوردی کمندین • سالای دیب کوك حصارینی کمندین »
قوروق —	غورق • قبارمش • قیزمش • طاغوق • مرغ کرك • دشت بیابان صحرا • چی وخام اوزوم • غوره • فواکی •
قورقاق —	قورقاق • خائف • محترز • ترسان • هراسان • یورك سیز •
قورقاق —	خوف ایتمك • توحش وارتعاب • هراس • حذر واجتناب ایلمك • جبانت • ترس • وهم • تلاش اندیشه •

قورمیش	
	—« مثال »—
	« نی جنون وی اول قویاشدین ایرو هجران دشتیدا • کاه قورقوب سایه دین قاچماق که آنی قالولاماق »
قورقو —	خوف • دهشت • هول • وهم • تهلکه • ورطه • ترس • حذر • اجتناب •
قورقونچ —	قورقوش • مهیب • مخوف • موهش • قورقوله جق •
	—« خجلت »—
	« بیرسوز آیتورمین بو لسلم آیتورمین بسی قورقونچ بلا • قیده دورجرئت منکا ایلار کاتکرار الدیدا •
قورقونجلیغ	قورقولق • خوفلو • ترسناك • مخاطره لو • مهیب • موحش • تهلکه لو • اعتراز اجتناب واهمه •
قورقوزماق	قورقوتمق • اخافه وتهدید ایتمك • تدهیش • اورکدوروب قاچرمق •
	—« مونس »—
	« اوکوت ایلکه بیرکونجه مونس اوزینك آل • خلایقنی قورقوزغونجه اوزینکنی قورقوز »
قورقولدای	قورقولوق • بر نوع سرجه در • طولغای • صوفی طورغای •
قورماچ —	قورماج • قورمه • مصر • دوره جواری کندم بریان • مصر بغدای •
قورماق —	تنظیم جاغ ایتمك • توشیر • چکوب بند ایتمك • قودورماق • آلتی سازایلك • ترتیب وآراسته • جادروسایره قورمك •
قورمساق —	قلتبان • مختال • دلیل • دله • بیزه ونك • دیوس • قواد • کارکذار • جلب وفاحشه • زناولواطه میانه روی •
قورمه —	اغاج قاشیق • جمچه • مغلقه • قاشوق •
قورمیش —	برشیئی قورماقلق • سازوجاغ وکوك

Digitized by Google

ایتمکلك • نسـاندن • رکزاتمك • اوتورتورمك •

قوروت — سوت قوریسی برنوع پنیر • قیتغ ویوغوردك قدیدی وقوریسی •

—« مثال »—

«اوزن قیسقه سنك وپارسانك فرقی یوق»
«بوشهر ناپرسانده قند وقوروت برابر»

قوروتماق — برشیئك صوینی یوق ایتمك • انشفاف • حول ومرطوب شیٔ خشك ایلك •

قوروغ — خلوت • یساق اولان محل • قطغن وقدغن • خشکی • قاق • قوری • باغ •

—« مثال »—

« برقوروغ باشیم بیلا بولدوم روان»
«یولده کوردیم براداش غان کاروان»

قوروق — قورو • خشك • یابس • نحیف • لاغر • ساحل • کنار دریا • اداق •

قوروقلوغ قوریلق • خشکی • نحافت • قوراق محل • یبوست • خشکی • جای بی آب •

قوروغ باشلیغ یالکز کندی باشنه اولان • مجرد • بی تعلق • سروازاد • یکه وتنها •

قوروقسای صویی قورمش وچکلمش جای • دره ایچی • ایکی تاغ اراسی •

—« مثال »—

«قوروغ لوغ اراخضر اولوب رهبری»
« تنکیز ایچرا الیاس ایدی یاوری »

قوروقماق — قورومق • خشك وتاشف اولمق •

قورولتای — مشاوره ایچون اجتماع ایدن مجلس • شورا • مشورت کنك آش • جلسه • مصلحت •

قورومان — اوردونك ارقه سینی کوزتمکه مأمور اولان عسکر بلوکی • محافظه • جنداول •

قورومساماق دلالت ایتمك • یول کوسترمك • هدایت ایلك • راهبر ودلیل • پیزه ونك •

قوروماق — انتباس وخشك اولمق • رطوبت چیکلمك • یابس • قدید • قوری •

قوروشماق — قورونمق • خشك ویابس اولمق •

—« مثال »—

« لطف کرم بحری لبالب توروب »
« برنیجه لب تشنه نك آغزی قوروب »

قورون — وقت • هنکام • زمان دهر • ایام • عصر • قرن • دور • آوان •

قوریا — بقاسیز • دیوار بی پشت بان • باراقه خرابه خانه • ویرانه •

—« مثال »—

« اوی ایچرا کلبم اورنیغه بوریا »
«کیلیب باغ وبستان بوزوق قوریا»

قورین — فوته • میان بند • قوشاق • کمر •

—« حکمت »—

«همت قورین قل خواجه احمد بیلکا باغلا
«جانینك قیناب زقوم چایناب عاشق بولکیل •

قوریشی — تارتار ایچی طیشی براولان کلاه • برك • قلفاق • تلفك •

—« مثال »—

« قریشی باشیده برتاچیك خوب »
«ولی هریولده شاطر لیکده مرغوب»

قوز — غوز • غوزه • سایه • ظل • کولکه • مایه • اورباق •

قوزاق — بافنده • نساجلق • مطلقا یوارلاق شیئی • سوقذاغی • حباب • قبارجق • آبله •

قوزالاق — عادتدن اوفاق اولان • ضعیف شیئی • کماله ایریش ممش نارس •

قوزای — اصلا کونش اوغرامیان یر • کولکا • سایه • ظل •

قوزودوك — اشك یاوریسی • کرهٔ خر • ابن الحمار • بچه مرکب • چمندر •

Digitized by Google

قوسقون	قوش دیلی
قوزغالان — شماطه • چوش • خروش • فساد • انقلاب • طلاطم • موج • قاریشیق لق • —« مثال »— « کلمز غه جو اقشام کیل زلفینك قیلیب آشفته • انجم سپهنك سیندور آفاق اولوسنیك قوزغات »	مربو طاولان ایپ وقایش • قوشقون • قنجرغه بندی •
قوزغالاق — حرکتکلك • جنبشلنمك • قپلدانمق • تموج • وخروش • —« صوفی »— « حکم چوپی برله قوزغالسون قزان » « ایله غریبل وفادین بعدازان »	قوسماق — قواخراج ایتمك • کردانیدن • استفراغ • —« مثال »— « آبروی یوق آدملار ابروی لینی سوستورور • یسانك قویمان قول بیلا برکون سینی قوستورور »
قوزغانماق — حرکتلنمك • تموج وطلاطم اولمق • جوش وخروش • شماطه یه باشلمق •	قوسندی — قوصوق شیئی • قاس • ق کرده •
قوزغالیشماق هر طرفدن طلاطم وتموج ایتمك • یك دیکرینی ضرب ایتمك • غوغا ایدشمك •	قوش وقوشه ایش • چفت • جنس • جور • شیئی • —«عندلیب »— ای رشك پری مهری جمالینك نه بلاخوب «وی نیلوفری دیك قوشه خالینك نه بلا خوب »
قوزغون — تموج وطلاطم لنمش • انقلاب • شورش • آشوب • جست وخیز • —« نوایی »— « بروغمی ینا کونکلوم کا قوزغلان سالادور • برودیما که بو آشوب ینك فلان سالادور »	قوش — طیر • پرنده • عصفور • جانور • —« نوایی »— « صید اولدی کونکل کوزلاریکاوه قوتولورمی • بیر قوش که آینك قصدیغا بولغای ایکی صیاد »
قوزغون — امودریا • جیهون • سیحون • سردریا • قولزوم بحرین • ارس •	قوش خانه — منزل • مرحله • مسافه • کاروان سرای آرام کاه • فرامد •
قوزی — قویون یاوریسی • قوزو • طوقلو • برج حمل • بره • —« مثال »— « قوی قوزی ایلتی سی بسیار دور » « هر نه درسانك مالی فی حد باردور »	قوشجی — قوشباز • طیر بسلایجی • اوجی • جفت جی • کاوران •
قوزی قولاغی اوشقون • اشقین • صیق خراسانی • بر نوع سبزوات •	قوش بیکی — ترکستانده وزیر مقامنده بیوك برتبه اسمیدر • صدر اعظم • باش وکیل • —« مثال »— « بو بر الطاف خاص شهریار کشور ارادور • بحمدالله حکیم قوش بیکی ملك بخارادور »
قوسقاج — قصقاج • تیمور چیلرك بیوك کلپتان کبی آلتی • کیرای کلان • انبور • کرپتون •	قوش اوزمی چکردکسز اوفاق برنوع اوزوم • سایه کی • کشمش •
قوسقون — آتك قویروغنه کچروب ایکی ارقه سنه	قوش دیلی — دیش وبوداق • قره اغاج انواعندن بر اغاجدر • لسان العصفور • زبان کنجشك •

Digitized by Google

قوشون

قوشارتا — اورتاق، ارقداش، خاتون، نساء، شریك، همراه، همرنك، رفیق، قولداش، یولداش، ارقداش، چوره.

— « فضلی » —

« قبول ایلا کاج شاه دوران سوزین »
« دعا کولار اقوشتی فضلی اوزین »

قوشانت — عروسلك خانه سندن دامادك خانه سنه کوندریلان هدیه وسائره، جهیز.

قوشلاغ — شکارگاه، صیدگاه، اولاق یر، قوشی چوق مکان، موقع صید.

قوشلاماق — طیرا ولامق، صید شکار ایتمك، آوا ولمك.

قوشلوغ — قوشلق، ضحی، چاشتگاه، ناشتا، قبل الظهر، وقت چای، نهاری.

— « مثال » —

« قوش لوغ وقتی بولغانده »
« طعام یمك قیلغانده »
« قارینك تویوب تورغانده »
« غافل بولما خدادی »

قوشمار — برنوع قوش طوزاغی، باسمه، خفك، تیهان، دام، طور، شبکه.

قوشماق — الحاق، ضم، علاوه، ترفیق، قایت، ترتیب وتنظیم وانشا ایتمك، اشعار، سویلمك، شتاب وتکاپو.

قوشولماق — لاحق، ملحق، یوکورمك، دویدن، منضم، علاوه، لفش، قاریشمق.

— « مثال » —

« یوزی وصلینك تیلارا یرسانك بدینك
رشته قیلیب، چیرماشیب کاکلی
تاریغه قوشول کاکلیغه »

قوشناج — بیاچی، رمال، فالجی، کاهن، چوکی مزنك جنکاری، فالبین، جفری.

قوشوق — برنوع تنیف، قوشمه، ملحق، رقص هوایی اقتضاسندن برنوع تغنی در.

قوغاق

قوشوقلوغ — عاشقلرنك اوقودیغی شرقی وترکی اشعارلردر.

— « نوایی » —

« انکلامین سوزدا تویوق بحرینی »
« فایسی تویوق بلکه قوشون بحرینی »

قوشولدور غوبجی — ممزوج، مخلوط، قاریشیق، آلوده.

— « مثال » —

« برقوشوق سویله دی اول عاشق زار »
« سازینك باشینه یغنالدی هزار »

قوشولغوبجی — ضم والتحاق ایدیجی، وصل، پیوند.

قوشون — ضم وعلاوه، اولوبجی، همراه شدن.

قوش وقوشه — جریك، خلق، جند، عسکر، لشکر، یغین، جمعیت، اوردو.

— « مثال » —

« که بویانکلیغ ایرمیش الارهیاتی »
« قوشون ایلکاهر قایسی ینك شوکتی »

قوشه میلتوق — جوره، چفت، قوشه شینی، دوکانه، توام، برابر بیم.

— « مثال » —

« کلنی کوردوم کل ایچندا آنچه دور »
« یخشی لارآلیب باشیغه سانچه دور »
« یخشی ینك سانجغان کلی برقوشکل »
« یمانلارباشدین ایاغه سانجادور »

قوغ — چفته تو فنك، قوشه قری قوش اوکوز، چفت بجی، قوش حوض.

قوغا — قوف، جوف، کوك، شکاف، خالی بوش.

قوغلامه — قوغه، دلو، قوبه، قربه.

قوغماق — آتشده قورودلمش شینی، ارقه سندن قوملك، پیشکردن، دفع، ردا تمك رخصت ویرمك.

قاوماق، دفع وطرد ایتمك، نفی وتبعید ایتمك، بدرغه، بدرقه.

قولاج	قولت
قوغورجاق قره کوز رسملری • اکلیمجه لی رسملر • بویك • زاجه •	قولاغ —— « صوه باقوب سیاق تماشاقیل »
قوغوش — لغم • صویولی • نقب • ارالری بوش وقوغوق شیئلر • دوشمه کبر یشلری • مقام خدمه چای خدمتکاران سپاه •	قولاغ توتماق قولاق • اذن • کوش • دوره • مستدیر • سمع • اصغا •
قول —— عسکر دوار • ید • ال • دست • ارش • ذرع • طرف •	قولاغ توتماق استماع • کوش ایتمك • قلاق ویرمك • ایشیت مك • دکله مك • قبول عهد وشروط •
—« صوفی »—	قولاغ سالماق قلاق آصمق • سمع اعتبار ایتمك • کوش ایلك •
« خالقاپای ایشلریم باش ایلا غیل »	قولاغلاتماق دوره ومستدیره اولمق • هوشیار اولوب قولاق سالمق •
« خرمن رحمت منکاچاش ایلاغیل »	—« مثال »—
« موندا تو فیقیم جراغین قولغه بیر »	« ایکی سی قیته قولاق لاشدیلار »
« اندهایمانیم نی یولداش ابلا کیل »	« هرنه عهد اولسا کیسوب بیجدیلار »
قولاماق — برشیئی اوکنه سورب کتمك • استعمالی وصرف ایتمك • برشیئه معاونت ومحافظت ایلك •	قولاقلاشماق طار یلق • ازارلمق • تقریع وسرزنش • ایدنی دکمك • قولاق قویمق •
—« حکمت »—	قولاماغلیغ— استدعا • طلب • استه مك • خواهش •
« دنیا عشقینك زاهد قولار تیلکا الماس »	—« مثال »—
« کیجه کوندوز مست حیران اوزکا کیناس »	« زنده دل مجنون اینك اولمیش کونکلی چون لیلی غه حی • بس نی آسیغ آتی حیدین قولاماغلیغ ای عرب »
قوللوق— عبادت • عبودیت • مملوکیت • خدمت • بنده • اسیای وسطی جه برنوع تعظیم در	قولان — بیانی آت • کوره خر • طوار • اسب دشتی • ایل وقولان ومیان بند سواری وحسان •
—« مثال »—	قولان قویروغی برنوع کیاه اسمیدر • دم اسب یابانی وکوره خر •
« بربوسه منکا اول اتسا انعام »	قولانسه — زیر بغل • پر مقلرار الرنده ظهوره کلان تعفنات • بواصر •
« ایکوم انکا صد هزار قولوق »	قولاو —— پیکان • نوك تیر • اوق • خدنك •
قوللوقغه کیرماك خدمتجی لکه داخل اولمق • استخدام اولمق • بر ینك قاپوسنده خدمت ایتمك •	قولای —— اسان • سهیل • سهولت • یسر • مشقتسیز • زحمت سیز •
قولاج —— ایکی کز بر انسان طولی • ساع • مساحه • دو ذراع • قری •	قولباغ —— بلاك یوزیك • بلرزوك دست بند عساور • دست پوشك • بهله •
—« مثال »—	قولت —— بریوتوم • بر لقمه • بر حورت • بر دم • بر جرعه • یك رشحه • سبقار مك •
« ای عمامنك یوز الیك التی قولاچ »	
« بیش قاریش فشنی ارقه دین واقیل »	
« قیرق کزینی یوز اوستیغه قویوبان »	

Digitized by Google

قوللوقجی

—« مثال »—

«بر قولت سوایجرسا اولسز ایچماس»
«اورتاسیدین هیچ قیل کیچماس»

قولتورماج — اثواب وخفتانك چاکی* تون ولباس وجامه نك درزی* چاك کریبان رخنهٔ دامن * ایتك *

قولتوغ — قولتوق* تیه دست* زیر بغل* قیون*

—« مثال »—

«قولتوغین ینغاغ ایله تولدیلار»
«کوب خوش آمدلارینی انکا قیلدیلار»

قولچر — سخن چین* نمام* خبر کش غیبت جی* کذاب* دروغ کوی*

قولداش — همراه* همپا* یار* دستکیر* دوست* همدم* چوره چفت*

—« مثال »—

«کوزونك آچیب کوتار کیل باشینك آخر»
«که کیلیش بو حزین قولداشینك آخر»

قولداغوج — دستکیر * حامی* معاون* یاردمجی * مدوکار تکیه کاه* ارقه*

قولداماق — اعانه* حمایه* یاردم* مددکار*

—« مثال »—

«کرم ایلاب ایکی قولوم قولدا کیز»
«سوز اقلیمی ساری مینی یولدا کیز»

قولقنه — بر نوع جراحتدر* انسانك وجودنده وآت وقاطرلرك ایاقلرنده ظهوره کلور* زخم ییل علت فرنکی* قولغنه*

—« صوفی »—

«کورمکای کوزاغریغی سی وهم زکام»
«قولغنه هم ناخونه دورهم جذام»

قوللوقلوق — بیان تشکر* عبودیت* عرض خذمت ایچون مستعملدر* مملوکیت*

قوللوقجی — خدمتکار* خدام* بنده لیك ایدیجی *

—« مثال »—

قومال

«ینه هند ساری قیلیب ترك وتاز»
«ایتیب کید قوللوق بیله چاره ساز»

قوللوقماق — استخدام ایتمك* خذمتده بولنمق* عبودیتده دوام وثبات اتمك*

قولماش — یاوه وبیهوده کلام سویلیجی* هرزه کو* سپسته ساچمه*

قولماق — استغفار* توبه* التماس* عفو طلب ایتمك* تأهل ایتمك ایچون بر قیز ارامق*

—« مثال »—

«یارچا عالم عاصی سین قولسانك باغشلار حق سینکا * کیم طفیلینك دور بو خلق اولین واخرین»

قولوق — دستار* عمامه* صاریق* قاغوق* سله*

قولینجاق — طوایف جغتایدن بر قبیله اسمیدر*

قوم — رمل* ریك* زمپاره* چکس وچکه*

—« مثال »—

«ماری نیك قوملوك چولیده یورماکین»
«قزغین آتش ایچیده اولتورماکین»

قومسال — قوم قارشیق اولان اراضی* قوملوق* کشت ذراعت یری* آداق ولب دریا سواحل ریك آلود*

قوما — غوما* قول* اسرین* جاریه* چوری خلایق* کنیز* قرناق* بنده مملوك*

—« مثال »—

«بر قوماجورینی آلدی بایدن»
«اول غما کیلیش ایدی خطایدن»

قومارماق — احاطه* محاصره* استیلا ایتمك* قل ده* قپالمك* حبسده قالمق*

قومارغال — محاصره* محیط* قلعه* قورغان*

قوماقجی — یاوه وبیهوده سویلیجی* مزمز* شقه جی* مسخره باز * رسوا * سپسته کو* کولدیریجی* مقلد*

قومال — مدور* مستدیر* کرد* یوارلق* لونده*

Digitized by Google

قون

توغالاق • کورهٔ ارض •

قومالاغ — پشکل • قویون و کچی نك و دیوه نك تیزك و کوبره سی • پشقی • نوری • زبیل •

—« مثال »—

«قوملاقنی کوروبان یول بولدی »
«یولجی کاروان ایجیده کل بولدی »

قومبول — دسته • فوج • کروه • بلوك • زمره • فرقه • توب • توده • جماعه • خیل • یغین •

قومسی — خبرویریجی • سمسار • غماز • مکار • پوسته جی • مخبر • واقعه نویس • مژده جی • عریضه جی •

قومشوم — تومشوق • طیورغاغه سی و منقاری • جوندك • نول •

قومغان — ابریق • آفتابه • دستی • حنقه • آبدسته • قمقومه •

—« مثال »—

« آدم بی فضل مثل مانده »
«نی کیراك سوبولمسا قومغانده »

قوماق — قویملق • وضع • ابقاع • ترك • ابراز • اقامه ایتمك • نهادن • ماندن • زمین ریك زار • آداق •

قومقه — قماش • شیت • الاچه • چیت • باسمه • قلمی •

قوملاغ — قومسال • قوملویر • جای ریك آلود • اداق • ساحل • لب دریا •

—« مثال »—

«بو قوملوق دین اوتماك عجب کار دور»
«جو هفت ریك خوارزم دوشوار دور»

قومورسغه — مورچه • قارنجه • نمل • مور •

قومورقاق — متوجه اولمق • توجیه و حرکت ایتمك • قیملداماق • مقصد جانبنه کتمك •

قون — ارام کاه • مسکن • اوتراق • مأوی • انیش • وتوشش یری • امرتوش ودوش • فرا • انزیل •

قونداغ

—« مثال »—

«کیل دل آرام بو منزله قونالیم »
« اکلانیب بر زمان کیرو دونالیم »

قوناجین — ایکی یشار قصراق و اینك • غوناجین • کوساله ماده • اورغاجی اینك •

—« مثال »—

«سنی کوروب حیران قالدیم شاشوردوم»
« غوناجینه بکزر هیاتینك سنیك »

قوناش — کرهٔ قمر ایله پروین یلدیزلرینك حساب مقارنه سنه دینور •

قوناغ — او • خانه • موقتاً مهمان موقعی • مسافه • منزل • مرحله • قونه جق یر • بر نوع اوفاق داری • و نوع ارزن •

—« کامل »—

«سوز دیسام کیم انکا قولاق سالور»
« نه کیم آنی که بر قوناغه آلور »

قوناغلیغ — منزل کاه • قونه جق محل و مسکن • ارام کاه • مسافرخانه • سفرا و قاصد و محترم مهمانك محل اقامتی •

قونالغه — محل نزول • مسکن • منازل • مرحله • متاهل یری • یازلق و قیشلق مأواسی •

قونام — بر نوع علت • صاریجه و قاریجه دیرلر •

قونان و غونان — ایکی اوچ یشار آت • طای • تاتی • دونان دخی دیرلر • اکر قویوب رکوب ایتمکه شایسته اولان حیوان •

قونجاق — طولانی الشکل طبق و کاسه • کورپه و نوجوان • دلی قانلو • کنج • ییکیت • اوغلان • بجه •

قوند — آچیق • قوی • متین • محکم • کند • و توند • زور • زبردست • قوی هیکل • قوتلو •

قونداغ — کنده • طوپ شیئی • تفنك چقماغی نك یری و صاپی • وصارلمش اطفال ملبوساتی • پرپیچ •

Digitized by Google

قونقوش	
قوندوز —	افغانستانده بلخ جوارنده عظیم بر شهر اسمیدر * اها لیسنه قتغان دیرلر * صرف ترك در * سكلاب * سك آبی * ثعلب * كمچد *
	— « مثال » —
	« ساوغ آهمذین اولسانك بی تحمل كورکا كیلتوریوز * كیم اندا آتلق ایتمش مین مرتبه تیکراسی قوندوز »
قونده وغونده	برنوع زهرلو اورومجك * بی * عنكبوت دشتی *
قونكشی —	قومشو * جیران * همسایه * همجوار * بتشیك وجار *
قونغارماق	یرندن قیلدا تمق * حركت ایتمك * قوپارمق * ایخندن چكوب چیقارمق * كندن * ازبیخ وبن *
	— « مثال » —
	« ای حسینی چرخ ظلمی بیله بولسامین داغی * اشك طوفانی بیله كردون بناسین قونغارای »
قونغر —	چامور كبی * بوز واخضر اراضی * قینغیر * سركش * زعم * معند *
قونغوراق —	جنغرداق * زنك * زنكوله * جلاجین * جرس * زل * ناقوس *
قونوغ —	قونمق * محل * مسكن * جای توطن * مهمان ومسافره وبریلان پیشكش واطعمه لر *
	— « مثال » —
	« محبت نك بوستانیغه بلبل كبی » « صحرالاردنالهایلاب قونغوم كلور »
قونغوز —	قونكور * خونفسان * جعل * برنوع سیاه بوجكدر * كبوسك * قوزغون * كوه كش *
قونقوش —	كبر * متكبر اولان * صاحب غرور ونخوت * كردن كش *

قوانجمایق	
قونق —	بیوك * عظیم * بزرك * جسیم * كلان وكتله اولوغ * اولكان * كبیر *
قونك —	قارغه نك برنوعی * غراب * زاغ * وزغن * كلاغ * عكه *
قونقاش —	صاچلرده بولنان كپك * سركه * سبوسك * قوناق *
قونغوراسب —	قونغوراسب * اخضر * كوك وترلان آت * طوایف اوزبكیه دن بربیوك اولوس اسمیدر *
قونماق —	ایمك * توقف ومسافر اولمق * نزول ایتمك * فروزآمدن * توشوش * وتوشمق * این وقون *
قونوش —	قونوق * قونمق * نزول * نشست * منازل قر * وبروج * تكلم ایتمك * ومحبت * كب لشمك * سویلشمك *
	— « مثال » —
	« جون قونشدی وقوناق بردی منكا » « نامه وسوغاتمی بردیم انكا »
قونولمش —	قونولمش * مكدر * مغموم * متألم اولمش قونوشلمش *
قونوقاق —	مكدر ومغموم اولمق * تألم ایتمك * بریره قونمق * مهمان *
قووادماق —	متغیر الالوان اولمق * رنكی آتمق *
قوواق —	طاغ بلی واورته سی * كركوه * وسط جبل * كچید * ایكی كوتل میانه سی *
قووان —	آری تكنه سی * زنبورك مسكنی * چلك * شادی * نشاط * فرح * انبساط *
قوانجیلیق —	سونمیچ * شادمانلق * مژده * خوش خبر * افتخار * بشارت * قوانمك * خورسند اولمق *
	— « مثال » —
	قوانمكین دوستونكغه * سمان تیقار پوستونكغه

Digitized by Google

قوویان	قویون
قووانق — صاچلردن دوکیلان کپک* قوناق* سرکه* سبوسك*	قویانغو — قویانج* عرق النساعلتی* رك قوین*
قوانماق — کوانمك* اعتماد ایتمك* تفاخر و سونیمك شاد* خرم اولمق*	قویروغ — قویروق* دنبال* دم* ذیل* دوبنه پس* کوت*
قووش — قوغوق* اجوف* قوق* کوك* منقور* ایچی بوش اولان* مغاك* خالی*	—« مثال »—
قوی — قویون* غنم* حمل* کوسفند* امر براقمك* و ماندن* پستی* زیر* تحت*	« بر قویون کیلتور دیلار بر داق وار » « قویر وغنده آلتی باتمان یاغی بار »
—« مثال »—	قویوشقان — آتك آرد طرفی* قوشقون* پار دوم*
« علم حکمت کم یمك دین بر دی روی » « آج یوری کیل کوب یمه تو قلیقنی قوی »	قویغون — دکزدن قریه قوناش پارچه* کیرکین شیئی* ادوات*
قوی یلی — سال ترکان دائره* سنك سکز نجی یلیدر*	قویلاماق درین* عمیق* چوقور* قازمق* قوی و کاریز و چاه* و بنکار کی*
قویچی — چوبان* راعی* پاده چی*	قویمان — بر نوع یاغلی چورك* فتله بوغورساق پاچه* قت قت یاغلی نان و اکمك*
—« مثال »—	—« نسیمی »—
« قویغه بوریدین بولوب امانلیق » « قویچی ایتی بیرلا پاسبانلیق »	« قاق شتیب آلدیم قولندن بر طبق قویمانینی * زور یلان قیل کان شکار کوب بویله لذت کیلتورور »
قوی قوش — بر نوع قوش اسمیدر*	قویماق — قویمك* وضع* ترك* ابراز* ایقاع ایتمك* دکمك* ریختن* ماندن* نهادن*
قویار — ملتقا * مرج* ایکی چایك بر برینه قویولدیغی یر* چت* دوآبه جیحون* سیحون نك ارل کولینه انتشاری کبی*	—« مثال »—
قویاش — کونش* شمس* آفتاب* خورشید* مهر* منیر* ذکا* بیضا *	« ای اجل قوی کیم قویای یوز یارینك کویی غه کیم * قویغودیك دورمین اجل کویی غه ارمان بیرلا یوز »
—« مثال »—	قویتورق — مسافره باقمك* مهمان نوازلق* حرمت و رعایت اتمك*
« هم قویاشدین یاروق ضمیری آینك » « هم فلکدین بیك سریری آینك »	قویوق — قویو* غلیظ* قالین* صبق* کثیف* غفص* قلین* یوغان*
قویاق — جنکده مستعمل بر نوع سلاحدر*	قویوم — التون و سائر دن زینت ایچون یاپیلان* اشیا* قیومجی* دوکه جی* ریخته کر*
قویان — کرد باد * مدور هوا* تپلنك* قیون* طوشان ارنب* خرکوش* یوزاوزرینه اشاغی دوشان*	قویون — کرد باد* توپالانك* غبار* کوسفند* غنم*
—« مثال »—	—« امیر »—
« یوزی قویان توشوبان مرکبینك ایزی کا ملك * پیراوزرا قرصنی قیلغان کبی کدای تلاشن »	« تانك ایماس کرجلو* کربولسه تو تون

Digitized by Google

قیپ

یانکلیغ قویون • اوتلوغ آهم نی شراری بیرله صحرا بولدی کول »

قویه — قزیل قرمزی رنکلو • سرخ • احمر اللون

قویی — کل نار • کلابی • سرخ • پنبه • بئر • چاه • آبیار • قودوق • کاریز • براق ترك ایت •

—« مثال »—

« نیچا ایلنی کیجا باریب ایکونکل »

« قویماغای اویقوغا یارب یارنینك »

قیا — اجی • شور • تلخ • حدتلو • کج • تندو تیز • طرف • جهت • کج توز • نمك •

—« محزون »—

« قیا باقغای مودیب محزون کونکل کوب انتظار ایردی • بحمدلله که مژکان ناوکیدین بهره مندایتی »

قیات — طوایف اوزبکیه دن بر قبیله اسمیدر •

قیاغ — غدار • جسور • شدید • رحمسز • عدالتسز • ظالم •

قیان — طرف • یان • جانب • صوپ • سمت • جهات اربعه •

—« اکهی »—

« قیان توتسانك قولاق مسموع اولوب اواز نوشانوش • قیاقیلسانك نظر بزم طرب دورانی یکساندور »

قیان — سیل • طاغ و دره دن اقان صو • طرف •

—« مثال »—

« هر قیان کتسانك اولور الله مدد کارنیك سنیك • خضر الیاس پیمبر اولغوسی یارنیك سنیك »

قیپ — اداتدر • اخذ قبض • قیب قزیل • یعنی محض قرمزی •

—« مثال »—

قیب قزیل آی دیك یوزینکغه قاب قرا

قیچماق

خالینك بولای • کیجه لار یارینك بولوب کوندوز کرفتارینك بولای »

قیپاماق — تعقیب ایتمك • اردنجه قولامق • کیروسندن قوومق • ارقه سندن یوکورمك • قوشمك •

قیچیماق — چمبر • مدور صارلمش تیمور • حلقه • کردیش • قصناق • قولاده •

قیچاق — کوزی عجله یوموب آچمق • اخذ و قبض ایتمك • بر قبیله •

قییه قییه — پارچه پارچه • شرحه شرحه • لخت لخت • بولك بولك • تکه تکه •

قیبیق — ایران • چالاب • دوغ • چال •

قیتماق — دونمك • عودة و رجوع ایتمك • کیرویه کیتمك •

—« حکمت »—

« ایمدی غضب قیلارنی سن مونده ایتاسن مو • اول یرده وعده ایلاب بول یرده قیته سن مو »

قیتلماق — بیهوده و یاوه سوز سویلمك • سپسته کوی هرزه • فج • لج •

قیچغیر — چاغرمق • باغرمق • آواز و ندا ایتمك •

—« مشرب »—

« دوستلار آمین دینکیز مین بر خدا دیب قیچقیر ای • ایکی عالم سروری یا مصطفی دیب قیچقیر ای »

قیچغیریش — چاغریش • باغریش • قریاد فغان • نعره • صیحه • سس •

—« نوای »—

« کونکل لار ناله سی ذولفونك کمندین ناکهان کورکاج • ایرور انداق که قوش لار قیچقو ریشقا یلار یلان کورکاج »

قیچماق — قاشیمق • خراش ایتمك • خار و مال •

Digitized by Google

قیراغو

قیچی —— برنوع نبات اسمیدر * هندوبایه مشابه * اوت *

قیچی —— مقراض * مقاص * کاز * دوکارد *
—« مثال »—
« قیچی برلا شاربنی آلسون اول *
« لحیه سیکاشانه سنی سالسون اول »

قیچیرداماق تحتانی دیشلرایله * سس وآواز ایتمك * دیشلری قیچیرداماق *

قیچیش —— غدغد * غلغلج قاشنقه کلمك * خاریش *

قیچیشماق کیچشمك * خارومال خراش « نوایی »
دیدی کوزوم قیچشور آیتیم که باده
تامیز * دیدی نه حاجت آیرور باده
مست ایرور آنسیز *

قیچیغ —— کیچك * قاشینمق * خاریدن * شوخ « مثال »
« کمی که بزم ارا بوکل کلز ح ایله می
ایچی شور * حرارتی دین انیك ذوق
ایله تنی قیچی شور »

قیچیغلاماق تخدیس وتحریك ایتمك * کیچشلنمك * خاریدن * قتیغلمك *

قیر —— دشت * یابان * صحرا * کوتل * اشهب * کوه * هامون * چول * حزیره * وادی مرعا * بیر * ییله *
—« نوایی »—
« یوز نیکدن انجنم انجمدن قویاش
نور اکتساب ایلار * انیکدیکدور
قویاشدین آی وآیدین قیرکون غبرا »

قیراغ —— کنار * یان * جنب * چیت * لب *
—« مثال »—
« نشانی بی نشانلیق دین ایراق راق »
« مکانی بی مکانلیق دین قیراق راق »

قیراغو —— قراغ * ژاله * چی * چیغ * قراو * شبنم *
—« مثال »—
« حلهٔ کافور کون اول خلعت خضرا

قیرغاول

اوزه * سبزه جنت غه کویا توشتی رحمتدین قیراق »

قیران —— بش غروش مقامنده ایران پاره سیدر * اینجودن معمول تزیینات * قتال شدید مهلك * ویا *

قیراو —— قراغ * چی * ژاله * شبنم *
—« مثال »—
« ساج آغردی عدم آماده سی بول
یغ هوسینك * بیل خزاندین اثری
سبزه اوزا توشسا قیراو »

قیرپندی — قرندی * خوردوریزه * اوفاق شیشلر دوکوندی * تراش * تلاش * میده * مویده * بلختـه * یونقـه * رنده خوردهسی *

قیربیق —— کلاهك دوره وکنارینه دیکیلان پوست * بره * قوندوز * سـك آبی سنجاب * سمور کبی شیشلر *
—« مثال »—
« مینیان آت اوزه هی هی نه کوز لدور
کیشدن * کج کله برکینیك اطرافینه
قویمش قیربیق »

قیربیقتیکان کربی * قنفد * خرپوشت * خارپوشت * کربی تیکان *

قیرتیش —— برشیشك اوزرینه * هنوز چیقمش توك * توی * تیور قنات سیخ بر * تراش * رنده * قیرغیچ *

قیرچیلداتماق دیشلرینی قیچیرداماق * کوشـه لك * غیچ * دندان خایدن *

قیرچیلاق — تخدیس وتحریك * یواش قلدانمق *

قیرغاول — سولکون * یانی طووق * مرغ دشتی * مرغ تیتو * یازی یاوانی طاوغ * تذرو *
—« مثال »—
« قیرغاول کبك هزاران ایرور »

Digitized by Google

قیرقین

« کوره و نخجیر فراوان ایرور »

قیرغو — آتمجه قوشی * باز * قرجی غای شهباز * جپك * قیرغی *

قیرغیج — قزانك دیبنده قلان یانیق * قرماچ تحت دیك * قزان دیبی قیرندی *

قیرغین — انکسار * مهزونیت * تکاسل * شکسته لك * آفت خسته لك و باقوره له بلای عظیم * کشنده کی * اولت *

قیرغیز — قزاق طائفه سیندن در آسیای وسطی نك شمالنده مسکوندرلر * دشت قبجاق کبیر *

—« مثال »—

« جین یو یونده جور چوت قلماق تور »
« سایکی قرداش قیرغیز قبجاقتور »

قیرق — قرق * جهیل * اربعین * طوایف اوز بکیه دن بر قبیله اسمیدر * امر کیس بج * و قطع *

قیرقیر — ترکستانده بر قلعه اسمیدر *

قیرقلیغ — یوك * پشم * شعر * قرقلمش نسنه * مقراض * دوکارد قیجی کاز »

قیرقاق — تراش ایتمك * یوك و قیل قوپارمق * بیق و صقالی دوزتمك *

—« حکمت »—

« قل خواجه احمد قیرقغه کیردینك نفسنکنی قیرق * موندا یغلاب آخرتده بولغیل آزیق * پوست ایمان شریعتدور مغزی طریق * طریق کیرکان حقدین اولوش الدی دوستلار »

قیرقیل — توك و صاچلری قیر اولان * بیاض ساچ * آق باش *

قیرقین — حبشی * سیاه عرب * کوله و جاریه *

قیریماق

قیرلاغان — طاعون علتی * وبا * قورله * قیرغین * بلا * وبا * اولت *

قیرلاماق — قیرده قالمق * صحراده و یابانده کیزمك * چول بیابانده یورمك

—« مثال »—

« کیجه کوندز طاغلارده قیرلاغان »
« حاجتنی ایلسون آسان اوغان »

قیرماچ — قرغیج * تنجره دیبنده قلان یانمش شیئلر * قرنتی *

—« مثال »—

« قرماجی ایلاپلو بی شوردی »
« کوماجی ایلاچلو کیتوردی »

قیرماچه — خس و خاشاك * پارچه و پاره شیئلره

قیرمیز — دود العبا غین * آل و لعل یاپدقلری بوجکدر * حبه بویه رنك * دانه *

قیرماق — کسر ایتمك * قطع و تهزیم ایلمك * اوفاله مق * و پارچه پاره لمك * چوق آدم اولدرمك * قتل عام *

—« حکمت »—

التمش اوچده موندا کیلدی قول بیر کاکیر
« هم جانینك مین جانانیك مین جانینکنی بیر »
« هو شمشیرین قولغه الیب نفسینکنی قیر »
« بیر و باریم دیدارینکی کورار مین مو »

قیرناغ — کنیز * جاریه * خلایق * اسیریه * جوری * غما * اوده لیك * ددك *

—« مثال »—

« قرناغی کر اولمسا بیل اوییده »
« آدم ایماس اول کیشی هر کوییده »

قیریغ — قریق * مکسور * شکسته * قطعه و جزو * سنیق قریلمش *

قیریغلاماق — کناره چکلمك * چیتده طورمق * ایراق *

قیریماق — اینجه شیئك کنارندن مقاضله قیرقق * کوزی آچوب قپامق * اشارت ایتمك *

Digitized by Google

قیرینتی — قرندی * اوفاندی * خوردوریزه * خورده

قیز — بنت * کریمه * دختر * قزاولاد * عاجزه * امر قزمك * سرخ شدن * —«مثال»—

«چارسوبارادور قیزکینا اویماق الادور قیزکینا * مینك نازکرشمه لاربیلاسودا قیلادور قیزکینا»

قیزاوغلان — باکره * بکر * خوجه وایره وارممش * قیز * بی شوهر *

قیزبالا — قزچوجق» مؤنث اولاد * دوختر اناث

قیزقریندا ش — همشیره * ابلا * اوخت * اپه * قیزقرداش *

—« مثال »—

«قیزقرنداشی اوجون توی قیلیب»

«شادخرم لیلقیدین کوب ییقیلیب»

قیزقوش — اغاج قاقانك یشیل نوعی *

قیزلیغ — بکارت * بنت * دوختری * بتو *

قیزغینه — قزجغاز * قیزجه * قیزکنیه * دارغین * آتشین کینه * دوخترك *

—« مثال »—

« قیزغینه قیرداقویادور بوزنی »

« سوداکرغه کورستادور اوزینی »

«سوداکرسوداغه کیتدی مال ایچون»

قیزغینه شیدای بولدی یار اوچون»

قیزارماق — قرمزی اولمق * احمرآ * حیا ایتمك * حجاب * قزاروب قزیل اولمق * رنکی تغیر اولمق *

—« مونس »—

«قویاشغه که قیزارماق کاه سارغارماق ایروراندین * که وصفینك باغیدابار اول صفت یوزمینك کل رعنا»

قیزالاق — کلینجك چیچکی * قرمزی راق * افاق وکیجیك قیزچوچوغی * دوخترجه * بجهٔ خورد ترك *

قیزاموق — خصیه علتی * حما ایله قارشیق برجلد

خسته لکیدر * دانه دانه جیقار * مرض محرقدر *

قیزغانماق — قصقانمق * غضبلانمق * حدت ایتمك * رشك غبطه حسد ایدرك یانمك *

—« مثال »—

«باریب سویلانك قزغان مسون کل اندام

«اوزوم نرده بولسام کونکلوم آنده دور»

قیزغین — آتشده قزان شیئی * تابنده قزمق ویامغضوب اولمق آتش اولمیش قوم *

قیزماق — حرارتلنمك * سخن اولمق * قزمق * قهرلنمق * غضب *

—« مثال »—

« قهرمان قاقدی یرندن قیزغانیب »

« نیزه نی قولیکا آلدی قستانیب »

قیزمیق — تنجره دیبنده قلان شیئی * قرغاح * تحت دیکی * سختی *

قیزیتماق — قزدرمك * آتشده تسخین ایتمك * سیجاق لندرمك * حرارتلندرمك *

—« مونس »—

«مونسا کوبدور خریدارینك دکانینی توزاب * دردوغم اجناسی بیرلا عشق بازارین قزیت *

قیزیشماق — تلهب وعلولنمك * رواج بولمق * شدتلنمك * حرارتدن تکلمه کرمك *

قیزیق — قزیش سخن کرم * حرارتلو * عجب *

—« مثال »—

« یتوردی بیر بریکا نامهٔ شوق »

« قیزیق بولدی ینه هنکامهٔ شوق »

قیزیقماق — قزلشیماق * کوکره مق * آزمق * حرسلنمك * اسرار ایتمك * سرکرم * مشغول اولمق *

قیزیل — قرمزی * احمر * سرخ * التون * کوزل * آشکار * آل * قان * نار * آتش *

Digitized by Google

قیسقانماق

قیزیل دلی — —« مثال »—
«برقیزیل طلا ایچون هم اولدورور»
«برسوزاوزره یغلاتورهم کولدورور»
آزغین مجنون*قزغین*سرخ*

قیزیل الا — —« مثال »—
« نه آسمانی بلور تلبه نه پری »
« مونیك کبی قزیل دلی کورمدم »
برنوع بالقدر*سمك*ماهی*

قیزیل ایاق — برنوع بیاض قوش اسمیدر* هجوم عام*بالدرچپلاق اونك ایاق*سیاق* سرسری کیزان*جاپقون*

قیزیل بالچیغ — کل ارمنی*اوفاق ارمق*قزیل کیسك*

قیزیمتول — رنکی قرمزی یه مایل*سرخ رو*

قیساج — قیصقاج*تیمورجیلرك یوك کلیتان کبی التلری*کرای کبیر*ماشهٔ برزك*انبور*

—« مثال »—
«قسقاج ایله توتدی اول طرفدن»
« انبورایله جیکدی بر طرفدن »

قیساق — قیصیجی الت*منکنه*کلپتان*قیصقیچ* کیرا*انبور*

قیستاق — عجله * سرعة* جابوقراق * شتاب* شدت*تضیق *

—« مثال »—
«یغلامایم اوتی عمروم ایاشاهیم»
قیستاب کیلدی قرانغولوق چیقغیل ماهیم

قیستاماق — شتاب وعجله وسرعت ایتمك*

قیسراج — قصراق* بیطل* دیشی آت*مادیان* اسب ماده*

قیسقارماق — قیستامق*عجله لتمك* سرعت ایتمك* شتاب* تیز * بات*

قیسقانماق — حسد*حقد*بغض وعداوت* رشك* دریغ ایتمك*غبطه*قیسقینج *

قیسق

قیسقینج — —« مثال »—
« اغیار ایله من اولورمی یم یار »
«بریرده تورالماس أیکی قیسقانیچ»
غبطه*غضب*غیرت*رشك*رقابت* قیصقانیچی*کونداش*

قیسقه — قیصه*مقصور*کوتاه* مختصر*آلچق* کلته*قصیر*پکنه*جوجه*قیسه*

قیسماق — صقشدرمق*قصمق*صقوب توتمق*

—« حکمت »—
« بونین قیسیب یغلاب ایدی شیألله »
«فقیر مسکین اوندهنه دیب هواقیلسون»

قیسناق — قیصق* طاریول*کذرتنك* زقاغ* کوجه*رسته وبازار*راه تار*

قیسملاماق — آوجلامق * طوتاملامق* قبضه لمق* قریشلق*اوشلمق*ایللمك*

قیسیر — قیصرقصراق*عقیم* هیچ طوغرمز اولان*بوغوزاولیان*

قیسیق — طاریر*ضیق*مخنون*قیصق سس * هنکیسی*قنغی*کدام*

قیسی — —« توابی »—
« قیسی یارنیك قامتی سروخرامانیك
چه بار * قیسی کل شننیك کلی اول
لعل خندانیکچه بار»

قیدی — زردآلو*ایریك*مشمش*غولونك*

قیش — شتا*سرما*زمستان* برد* زمهریر* صوق خنوك*دی*اشقیرنیك*

—« مثال »—
« ظاهر ایتر اشبو قیش ایجرا عجب
طغیان ساوق*کم اولوسنی قیلدی شاخ
بید دیك لرزان ساوق»

قیش قیش — اصواتاندرکیش کیش * قاومق ایچون مستعملدر

قیسق — اکری*کج*عوج*قوس*منحنی*

Digitized by Google

قیل‌قویروغی

قیشلاق — قریه عشایرك آولی اولان اوه * ناحیه * کوی * قضا *

—« مثال »—

« بو قشلاق لرینی جماول قیلب »
« یوروب طاغدن عزم کابل قیلب »

قیشلاماق — شتاظهور ایتمك * مشتایه کیرمك * قشلمك

قیشماق — اکلمك * بوکنمك * معوج کج لنمك *

قیغاش — اکری * کج * عوج * مقوس * سس کورلتی سی * پاطردی وشماطه * غلا غله حیقرنك * غریو *

قیغرات وقیغات طوایف جغتائیه دن ایکی مشهور قبیله اسمیدر *

—« مثال »—

« من تیلاب حسن ولی شاه تیلاب
حسب ونسب * منکالولی بیله هندو
آنکا قیغرات وقیغات »

قیغیز کیز — نمد * کچه * چول * یوکدن معمول قالین فرش * فلاس * کیکیز *

—« مثال »—

« مهمانی جاین ایتمشلار تمیز »
« براو توقور میشلار اوستی آق کیکیز »

قیق — قرقلمش اولان * پسکل * خورده شیشلر *

قیقین — غایت اوفاق * سیوری یونغه *

قیل — شعر * موی * صاج * ایت کن * یاپ *

—« مثال »—

« کر سنکا هرکم ایدرساسین انکا »
« یخشی لیق قیل یخشی لیق قیل یخشی لیق »

قیلاو * مویلو * صاج وتوکلو * خوی * خلقت * طینت * صورت شکل مشرب * وجدان * خوی «

—« مثال »—

« بو قیلیقده جوسنی کوردوم من »
« بو قیافت ندیمان توردوم من »

قیل‌قویروغی عساکر مؤظفه نك خارجنده اولهرق

قیلیغ

طوپلانیلان معاونه یه دینیلور * المان *

قیلاقیلا — ایده ایده یاپه یاپه * کرده کرده *

قیلاو — بهادر * شجیع * پارلاق * کسکین * بران * جلالو *

—« مثال »—

« قادالغان اجین یلاوز پذیر »
« یاناجوشن اوستی کاچینی حریر »
« تاموغ شعله سی بارجارنکین یالاو »
« بیلنیب یالاو جلوه سیدین قیلاو »

قیلاولاماق جلوه ویرداز ویرمك قلیجك اغزینی زیاده کسکین ایتمك * برداخت لمك * ایتی وبران ایتمك *

قیلباش — بر نوع پاره در * پلوس * اقچه * پول چقه *

قیلتیق — قیلچیق * توکلر * بلیق ده بولنان اوفاق تکانلر شفتالو وسایر میوه لرده بولنان تویلر

قیلسیق — یوك مقاضی * بیوك مقراض قیچی * دوکارد * کاز *

قیلغولی — عامل * هر دائم ایشلیجی * قلیجی * یاپیجی * کارکر * ایدیجی * استادکار *

قیلماق — ایتمك * ایلمك * اولمق کبی * فعل عمومی یرینه مستعملدر *

—« مثال »—

« اول نه حکم ایتسه آنی یاپمك کرك »
« هرنه امر اولسه آنی قیلماق کرك »

قیلیج قلیچ * سیف * شمشیر * صمصام *

—« صوفی الله یار »—

« قلیچدین تیز ایرور قلدین اینچکا »
« پشیمانلار اوشان کون توش کای ایچکا »

قیلیش فعل * عمل * ایش * کردار * اتمك قیلمك کردن * یاپمك *

قیلیغ قیافت * تمثال * طرز * رسم * صورت *

Digitized by Google

قیمه

خوی اطوار صورت*
—« مونس »—
«خلق خوشینکی قیل منکا ای شوخ جانفرا* کیم خوبلار غه یخشی قیلیغ دور بسی سزا»

قیلیغلی — خویلی* مطبوع* مرغوب* خوش وقت وجاهتلو انداملو*

قیلینج — قیلش* افعال* اطوار ایدلمش کرده شده

قیم قیم — تکه تکه* پارچه پارچه* لخته لخته* دانه دانه* پاره پاره* بوللك بوللك* میده میده*
—« مثال »—
«قیم قیم قیلسالار هر کز انی سویلام»
«تکه تکه ایتسالار سویلامکی اویلام»

قیماج — کیچ نکاه* احول کوز* قیشیق* الوس*
—« لطفی »—
« ای کوزی قیماج یانمه کیل رحم ایتیب افغانمه* قیلغیل بلالیغ جانمه کوزلاو چیدین باقیب قیا »

قیمشانماق — یواشجه واصول ایله قلدانمق* آهسته حرکت ایتمك* یواش یواش یورمك*

قیمیق — قیمه ایتمك* اوفاق وایتجه طوغرامق* ریزه ریزه کسمك* تقطیع ایلمك* آدمه ستم ایتمك* بریسنه جانی فدا وقربان واعدام ایتمك* جانینه قیماق*
—« لطفی »—
« جانیمغا قیماسانقاش صورت»
«نی معنیدین کوزینکنی قیلدی قیماج»

قیمیلماق — انهزار وحرکت ایتمك* صالللانمق* جنبانیدن* قیلداماق*

قیمیق — بالطه ضربا تیله اخشابدن فرلایان پاره وپارچه لر* قپانیق بوشیده بسته*

قیمه — قیملش وپاره لنمش ضرب لنمش ات ولحم*

قینچیر

غایت اینجه وپارچه اولان* میده لنمش* ریزه ریزه* کفته کی*

قیمیرلانماق — قیلدانمق* صالللانمق* آهسته حرکتلنمك* جنبیدن*
—« حکمت »—
« رسولنی یانقان اورنی ینه اسیغ تورو بدر* سالیب کیتکان زنجیری قیمیرلاشور ایردیا »

قیمیز — آت ودیوه سودی*
—« نوایی »—
«ایاقجی می اولماسا کیلتور قیمیز»
« قیمیز ایچمکا منتظر باریمیز »

قین — ظرف* غلاف* اسلحه قابی* شکنجه* عذاب* مشقت* قصاص* دوشوارلق* زحمت ویرمك*
—« نوایی »—
حبه سی بوق ایردی چونکیم کوردیلار
«قلبنی قین استیدا اولدوردیلار »

قیناق — پرمقلرك چیتلار قیلوریری ومفاصلی* لسان مغولده عزیز دیمکدر* چینکیز خان بن اوغورخانك اوغلی اسمیدر*

قیناق — شکنجه* تعذیب ایتمك* رنج والم ویرمك* شدید تعریز تکدیر اتمك*

قینالغودیك — شکنجیه مستعد* عذابه مستحق*
—« مثال »—
«پیر زمان دور عمر مزعزم راه ایتیب اسوده بول* بو لسانك اینای زمان بی دادیدین قینالغودیك »

قینج — میل* میلان* غنج* مملو* دریای غنج وکنك اسمی* قنج ودینج یرینه دخی مستعملدر*

قینچیر — مفطر* عییلو* سقط* چشم احول* الوس* چاشی* آلاکوز خیره*

Digitized by Google

کاتاوکاته	
قیندرماق —	لوم*قدح*استهزا*هجوم*ذم*ملامت انحراد تحریك ایتمك*تعیب ایتمك*
قیندره —	برنوع قصب وقامیشدر * بانکس* ونی کبی در*نیستان نیزار*
قینغیر —	معند*جسور*شجیع*زعم*درشت* —« مثال »—
قینغیرایماق	«قرق آدم بریانه قینغیر آدم بریانه*سویله میشلار بوسوزی ایرته کیلار مردانه» عنادایتمك * طاریلق * ازارلق * سرکشلیك ایتمك*
قینکر —	اخضر*کوك*کبود*سبز*یشیل*
قینلاماق —	قیلیجه * قین یاپمق * غلافه صوقاق* بر مهم ولازم شی قاب وظرف یاپمق* قصاص وزجر ایتمك*
قینه —	اداتدر تصغیریت ایچون مستعملدر* قینه قینه کبی * —« مثال »— «یارر عناچغنه*قدی برناچغنه» —« دیکر »— «کیلساکر کلیم سری لطف ایلاب اول دلبر کینه * قامتی موزون کینه خال لبی عنبر کینه».
قونی —	کنار*ساحل * چیت* لب* اداق*

کات	
قیوراق —	طرف*یان*یك سو*جانب*یانباش* زیاده قیورلمش * فتان* جعد* کاکل* طره*مرغوله*چکل*پرچین*
قیوراماق —	برشیئی بوکوب پیچ پیچ ایتمك*صاچلری لوله لوله بوکمك*حلقه وتابدار ایلمك* کره ومجعد*طره ومرغوله لی*
قیوریم —	قیورلمش اولان*کاکل لوله*لوله لری* کلاله*جعد*مرغوله*حلقه*طره*
قیی —	کنار*ساحل*طاغ اتکی*لب کوه* قییلوب کسلمش اولان قیه*
قییق —	اوجی کیسیك کنار لو*قبورمه*مقطوع
قین —	مشکل * مشقت * زحمت * چتین* صعوبتلو*مقاض*مقراض*قین*قاب* ظرف*غلاف*قیین*دشوار*
قین —	استنطـاق * ضرب لت ایله اقرار اندرمك*قصاص*زجر وعذاب ایتمك* قصاص ۳۲ نوع دیمشلر*ضرب ایتمك* بریری برمی وبورغی ایله دیلمك باشینه یاغی سیجاق دوکمك کبی* —« مثال »— « اوتوزایکی قینی اجرا ایتدیلار » « اوتهمتن هیچ اقرار اولمدی »

فصل کا

کابل —	اصلی زابل * افغانستانك پای تختی وطاغلق خطه سی * قندهار جلال آباد غزنی قوندوز انکاتابعدر* اقلیم رابع ده وسط معموره ده واقع در* حالا بلخ وبدخشان هرات* انکدر*
کاتاوکاته —	بیوك*بزرك*کبیر*اولو* نساوامرده
کات —	تعشق ایدرك پل وپاره صرف ایدانه دخی کاته دیرلر*عاشق* —« مثال »— « ابوطالب علی نیك اتاسیدر » «قاموا عرابی لارنیك کاتاسیدر» خوارزمده برقصبه اسمیدر*

Digitized by Google

کال

—« مونس »—

« مونسا شاهینك دعاسین قیل که عدلیدین آیینك* رشك جنت بولدی خیوق کنج مسکوکات کات »

کاج ——— فریب* خدعه* حیله* تذویر* مکر* تل بیس*

—« باقرا »—

« چرخ کاجی بیرله چهرم کرچه بولدی نیلکون* نی قیلا الغان کیشی یونیلکون طارم بیله »

کارنای —— عسکرد دوکی* چالغوسی* وبوری توج ونحاس وبرنجدن وشاخدن معمولدر* بجه* تو ملوك* کرنای سورنای معروفدر*

—« مثال »—

« جولشکرایتدی شوقوم وهیاهای » « بویاندن غلغل کرنای وسرنای »

کاروان قیران کاشغر —— اخشام یلدیزی* زهره*

ترکستانده بیوك برقطعه نك کرسیسی برشهردر* قشقر* دخی دینولور* چین حدودنده واقع دریدی ولایت دخی دیرلار* ختن* یارکند* غوجله* ایله* طورفان* سیرم* کل باغ* آق صو*

—« مثال »—

« کاشغرینك آغچه سی کوبتورور » « حسنده بو دهراره مرغوب تورور »

کاغای وککی کافری —— عربه تکرلکلرینك ایاقلری* پای غلنك* افغانستانده طاغ ایچنده بیوك برقبیله اسمیدر* هندوکوش طاغنه قریب تیبت کاشغر بدخشان* کابل بینده در*

کال ——— خوش کلام* التفات* پولنقه* شهرلرده بولنان یاریق یرلر* سیل یوللری* الدتمك حیله ونیرنك ایله قاندرمك*

کاورکا

—« مثال »—

« قوبن دن قوی آندن آت آلورکن » « انکا هیچ مال برمای کال بردی »

—« دیکر »—

« خاتونه مال برما » « کال بیرکین »

کالاوکله — مواشی* دواب* سوری* راعی* رمه*

کالار ——— کرتن کلار* محلیه* کلته کلاز* صویولغان* کرتن کله* یشیل باش* کستن کله دخی دینولور*

کامه ——— کیجه* تون* لیل* شب* بیکاه اقشام* لیجر*

کان ——— چوق* کثیر* وافر* بسیار* معدن* زیاده* تقیم* توب*

—« مثال »—

« حقه لبنك ایدیم طرف لذتین کوردوم* کان توز ایکاندور بول سینه میرنمکداندور »

کاوش —— اوتلامقلق* قوندره* ایاق قابی* کفش* باپوچ* کافتن*

کاوشاك — اوتلایجی* چرنده* سست کوشك*

کاوشاماك — بوشاتمق* منفك ومنحل اولمق* سقیز کبی چینامق* تیوه ودیوه نك دیش کوشمه سی*

کاواك —— قواق* قوف* اجوف* قاغوق* خالی* ایچی بوش اولان* مغاك*

—« مثال »—

« یرنینك کاواکی بارهوشیار بول » « دریانینك کولاکی بیدار بول »

کاولاماق — قاریشدرمق* کومك ودرین قازمق* تحری ایتمك* کاویدن*

کاورکا —— بیوك طاول* کوس* نغاره* طبل*

—« مثال »—

« کاورکادهر اراسالیب غریوی »

Digitized by Google

کتون	کدخدا
کبزه — « نیچوك کیم مست بو لغای نره دیوی» اوموز کوراکی *شانه دست وآینه کتف* کوه زه دخی دینولور*	کت هندی — برنوع علاج وبویه در*
کبزه جی — کوره که باقوب کهانت ایدن بودالا* فال بین *شانه یه باقیجی *رمال *چوکی*	کته — بیوك *اولو *بزرك *جسیم *عظیم* اولوغ *کلان *اولکان*
کپشیك — کیله زخایری * وزن بیلك ایچون قوللانیلان اولچك *کیله * زغامه* قضاق غریل کبی *کشه*	—« مثال »— « انبارکته برطرف خمه برطرف » « خویش وتبار برطرف عمه برطرف »
کپنك — چوبان وقاطرجی جبه سی * عبا * یغمورلق * دکلای *	کته قورغان — سمرقنده قریب بیوك برمملکت *بیوك شهردیمکدر نجاردن ۲۰ فرسخ برده واقع برقلعه در*
کپ — سوز * کلام سخن *کفتار * فقره* سویلشمك *صحبت*	کپك — اوردکك قویروغنده قنه تنده بولنان کج توکلر *حلقه *طره*
—« مثال »— « کوب کب اورمه سویله ماسن بی حساب * فحش لغو سوزلاردن ایله اجتناب »	—« نوایی »— «قلاب محبت دور سرکشته کونکلارکا» «چون قوش سالیب اول جابوق باشیغه کلمك سانجار»
کپه — فقره * قامیشدن وحصیردن معمول الاچوق *باراق *کلبه *کازه *چرتاق* ایو * قولوبه*	کچه اویونی — برنوع اویون *کچه بازی *برشی توفراق یایومروقده کزلمك*
—« مثال »— « ایلانغه کیسك وهم خاك مأمن » « چیانغه کپه نیك استیدا مسکن »	کچه — توتوله *پپه *بودالا *اوانیق *سرسری * احمق * پلتك *
کت — سدیبه *اریکه *مصطبه *سریر *تخت عادی تذکره*	—« نوایی »— «نوایی اول یوزوقد شوقیدین ناکه نواچیك سم *دم اورماس بابل وطوطی کهاولدرکچه بو پلتك»
—« نوایی »— «کت یوزیده دوشاك سالیب نیچه قات» « آنده یاتغوزدی زاروخسته نی بات »	کچه — نمد کیکیز پلاس یستنجیق یاینجیق*
کتك — کوکس* خانهٔ مرغ* طوق اویه سی* اشیانه* زجاح*	کچیکور — کچیجی * آمر * عامیر * کسکور * میکدشته کی*
—« مثال »— «هم ایل منزلین شرکتی دیك بوزوب» «تاوق اورنیغه جغداولتورغوزوب»	کچابه — تخته واغاجدن معمول دورت کوشه لی صندقه مشابه اوزری آچیق ظرفدر* اوزوم کجه سی*
کتون — کتان *کندیر *بذرالبنج بنك *زغیر*	کدخدا — آمر *حاکم *بیوك وبزرك اولان *متاهل* وصاحب خانه اولان *آقسقال *ارباب* کدخدای درخانه *ایشك اغاسی *شهرزاده بکزاده لری نظارتنده بولنان موی

Digitized by Google

کرخن

سفید* اتکه* لالا* آغار*

کدی —— قباق* دوبه* کدو*

کدوك —— کدیك* آلسیك* دیش لو کبی اولان*

کراك —— بر طرفندن جزوی شکتته* رخنه* لب چاك*

کرکدن* خرخیط* برنوع قوش اسمیدر* کورکور کراك*

—« مثال »—

« کوزمه یونجه کور کور کراکنی »

« آلمه تاك اوستنیدان هرکز خاکنی »

کرایت —— طوایف اتراکدن برقبیله اسمیدر* اکثری شهرسبز ومیان کالات بخارادهساکن دیرلر*

کرامت —— بیوك اغاجه دینور* التنده قندیل یاقوب داللارینه خسته لق ایچون باغلانیلان بز پارچه لری اسلامبل وتوابعاتنده یغمورینك محافظه سی ایچون ایجاد ایدلمش اولان برنوع کرفج وتوله*

کرپی —— خار پشت* کرپك* کرپی تکان*

کرتی —— کاسبلرك حساب بلك ایچون یونتوب کسوب استعمال ایتدکلری اغاج* چتله* خط جوب* جوب خط* کرج ورخ خربوزه* روغن کوسفند* تیل تیل*

کرتمك —— آزجق کسمك* بر پارچه قوپارمق* چتله ایتمك* جرتمك رخنه رخنه کسمك نشان علامت اتمك*

کرتیك —— چتله* بر پارچه یونو لمش اولان اغاج* چزیلش اولان چوپ خط حساب سردستی*

کرپیچ —— چی طوغله* خشت* کرامیت*

کرخن —— کزخت بی خود* مبهوت* بی درك* محو اولمق بی حوش* سرسری*

کرنغورغ

—« مثال »—

« مونسنی بسکه فرقتینك اندوهی قیلدی سیخت* کورکین منی غمیم اثریدین بولور کرخت »

کرچ —— دلم* پارچه* رخت* کرت*

—« مثال »—

« برکرچ قون دیك اولدی شیرین »

کرسن —— اغاجدن معمول بیوك طبق* قاب* ظرف* تکنه* کارسان* تغاره* چوبین*

کرسی —— واعظلره مخصوص یوکسك سریر* بیوك تمل طاشی* اساس بیت ضدلی* اسکمله* کورسی دیش*

کرقکه —— زره* ساووت* اهن پوش* چوشن*

کرك —— لازم* احتیاج* کردن* کرتن کلاز* خرخیط*

—« مثال »—

« پرده کی اولدی ایکین ایچره کرك »

« اوچتی آچیب پرده لارین شب پرك »

کرکاو —— امرود اغاجنه شبیه یبانی بر اغاج اسمیدر الاچوقلك اطرافنده کی چوپلره دینلور* ترکاو* ترسك*

کرلماك —— شدتله ترلدیه رك باصمق* کرکینمك* ترنك اتمك* دف طبلیه دیری کرمك*

کرکه —— برنوع جبه دیر* البسه وچامه* تون*

کرکی —— بیوك بالطه* آمو دریا کنارنده بر مملکت اسمیدر*

—« مثال »—

« کرکی واقچه وشبرغانی »

« کیزدم کوردم آمو دریانی »

کرمك —— کنیشلمك* توسیع ایتمك* بوچك تخمی غوزه ابرمشیم*

کرنغورغ —— زنکلوله* چنغراق* زنك* جرس* جانك* قونغراق* درای*

Digitized by Google

کلاچ

کروه ـــ مریخ * بهرام * سبعهٔ سیاره نك بشنجی سی *
کریم ـــ جومرد * سخی * الله تعالی نك اسمی در *
کزك ـــ مزه * بر نوع خسته سالك * جراحت هوالانمك * نقل *
ـــ « مثال » ـــ
« حسرت ایلیکین تیشلاب ایچارمن غمیدن قان * عیشیم نی خیال ایت بو می یا اول کزکیم دین »
کزلیك ـــ کچوك پچاق * قلم تراش کاردچه خورد *
کسل ـــ خسته لك * مرض * علیل * علت *
ـــ « حکمت » ـــ
« فرق سیکیز داعزیز جاندین بیزار بولدم * کهنه دردی کسل قیلدی بیمار بولدم * اول سبدین حقدین قورقوب بید اربولدوم * ذاتی اولوغ خواجه م سیغینیب کیلدیم سنکا »
کسمك ـــ دلم * پارچه * خرمنده طبراغه قاریشان باشاق پارچه لری * تکررا دو کلان شیئی * کسیم * قطع * بهاسی بجیلمش بریدن *
کسملك ـــ غلاکه * اغاج کلید * طاش اوجاغی * مغاره * اور * انبار زمینی * اووه *
کشیر ـــ هاوچ چزر * سبزی * زردك *
ککره ـــ برنوع آجی اوت اسمیدر * دلتك *
ـــ « اکهی » ـــ
« دیمانك هجراندا بولغای تلخ کامین می قیلور شیرین * بولور کامیمغه می معشوق سیز اولنوع کیم ککره »
ککیك ـــ بخار امضا فاتنده شهر سبزك قدیم اسمیدر * شهر کیش دخی دیرلر * قبایلی کینکس در *
ککلیك ـــ آزماق * ککره مق » کیکرمك * کبك *
کلاچ ـــ مصر اونندن یاپلش اتمك *
ـــ « کامل » ـــ
« اوتکار دی روزه نی یبان اهل غناشکر »

کم کم

« بیچاره لار سحر لیك وافطاره یرکلاچ »
کلاس ـــ کرتن کلر * کرتن کلاز * کلته کلاس * صویول غان * کوکباشك برنوعی *
کلبار ـــ کولوار * طغارجق * صقسی * سناچ بورمه خلته *
ـــ « مثال » ـــ
« کوب پل آلدی برجه عام خاصدن »
« کولبارین تولدردی هراجناسدن »
کلته ـــ قیصه * قصیر * کوتاه * دومسز * قورو قسز * الچق *
ـــ « مثال » ـــ
« عقلی کلته بوی کلته برکیشی »
« بو تعجبدر اوزاتور هرایشی »
کلچه ـــ ماری ده ترکمان قبائلندن برقبیله اسمیدر * چورك کولچه اکمك برنوع مدور افاق نان اتمك * کولجه شیر مال مشهور در * کولجه یروارض * نان دوره خورد * کردك *
ـــ « مثال » ـــ
« کولجه ینکاقلی دلبریم »
« بادام قباقلی دلبریم »
« برکینه باق بو حالیمه »
« پری سیاقلی دلبریم »
کلکی ـــ پپه * تته * صاچه صبان سوز * هرزه سبسته * دوزمه *
کم ـــ آز نقصان * اکسك * دون * کوتو * بد * فنا * کنده *
ـــ « مثال » ـــ
« تیشلاریم دین ایکی دور دانه نی چرخ ایلدی کم رخنه لار بولدی اجل کرکالی جان چیقالی هم »
کم کم ـــ اندك اندك * آز آز * قلیل قلیل * آهسته آهسته * ذره ذره * قطره قطره *

Digitized by Google

کنده راماق	
کم پیر	اختیار* عجوزه* قوجه قاری* کهن سال* پیره زن*
کملیك	شقاوت* بدکارلق* جفا* آزلیق —« مثال »— « کم لیکده کمال » « کوبلیکده زوال »
کمال	قیمت* دکری* رخ* شراب* باده* می* مدام* قرقف* چغیر*
کمیرته	اولماش زرد الو* خام اریك* دوچه*
کمیشك	قویروغنك کیکلو یری* قویروق صوقومی* ککردك کیمو کلی یری دنبه* دومغازه*
کمیردك	دیشلری فوق الحد اوصوب خذاسندن چیقان* اشکی دیش و تیش* ارتوق* زیاده*
کنارسکه	شکر* قند* سکر* نوات* نبات کله قند* —« مثال »— « قلیب پیش کش هدیه لار بات بات » « کنارسکه لار ایله مصری نبات »
کنده	کوتو* بد* فنا* زشت* چرکین* —« صوفی »— « کیشی بینك هم نشینی بولسا کنده » « یمانلازدین چیقار غیبلی بنده »
کنجه	اختیار لقده تولدایدوب پك سویلیان چوچق* کنجه هندستانده برمملکت اسمیدر*
کنج	دفینه* خزینه* —« اکهی »— « بی کنج عزت ایستما عالمدا محض فضل ایله* کیم بوزمانه اهلیغه بولمیش دور و رمنظور کنج »
کنده راماق	تعفن ایتمك* قوقویق* چوریمك*

کوپ	
	—« مثال »— « کونکللك ارامشك و عیر و طرب » « کونکلیدایوزایت اولوب وکنده راب
کندیر	قناب* کتان* بذرالنج* زغیر* بنج* تخم بنك*
کندیرلیك	کتان وکندیرا کیلان یر* رسمان کندیر معروفدر الیقه لیف*
کندیك	کوبك* ناف* ایچ* مغز* میان* اورته یرکندیکی مکه مکرمه* —« مثال »— « کندیکندن یوقاری قویسون قولین » « خاتون امام رایسه اوشلاب بلین »
کنس	شاشقین* بودالا* اوانیق* متحیر* مبهوت* دلی*
کنك	کیج* متأخر* کنکیش* واسع* فزالی* پهن* فراغ* —« مثال »— « صحنی کرم اهلی کونکلی دیك کینك » « بیل وسعت ارا جهان بیله تنیك »
کنه	اوفاق مؤذیات* خورد و ریزه حیوانات* بوجك* تخته بقی* تخته کنه* حالا اسیا وسطی ده کنه خانه نامیله برحبس خانه واردرکه مجرملری عذاب ایچون انکا اتارلر*
کنه اوتی	حب السلاطین* هند یاغی بوندن چیقار یلور* حب الملوك (دند)
کوکو	اصوات و تغمه دندر* قومریناك اوتمه و سیره مسی* —« مونس »— « چیکار ذوق سهی قدینك بیلا قری فغان کوکو* توزار شوق گل رونینك بیلا بلبل نواچه چه »
کوپ	چوق* کثیر* بسیار* وافر*

Digitized by Google

—« مثال »—

« اول ندورکم ذره ذره کان بولور »
« تخمی بر دور میوه سی جندان بولور »
« اغزی بر دور تیلی ایکی جانی یوق »
«کوب کیشی بو معنی کا حیران بولور»

کوپراق — زیاده راق اکتثار * بسیار تر *

—« نوایی »—

« نوایی اولسانی تانك بزم ایچیدا باتراق »
« که غصه جامینی دوران توتار انکا کوپراق »

کوپلوك — چوقلوق * ازدحام * جمعیت * غلبه لك * کثرت * وفرت * بسیاری *

کوپیچی — اکثریا * اکثر اوقاتده * زیاد اولمقدا اولان * کوپوسی * همه سی * جمله سی *

کوپچوك — کوچك * اوفاق * تکرلك * غلتك * وعرابه چرخی غلدیرك *

کوپچیك — اکرك اوزرینه قونیلان کوچك شیلته * زین پوش * کوتلوك *

کوپروك — کوپری * صراط * جسر * پل * معابر *

—« صوفی »—

« خالقا دیده مکا اشك زاری بیر »
« کونکلومه دائم محبت ناری بیر »
« آب کوثر دین مینی شاداب ایتیب »
«هم منکا کوپروك اوتار دایاری بیر»

کوپسر — طولوم * قربه * مشك * خیك سناج * اشبو کوبسر ایله دریا ونهردن کلك کبی عبور ایدرلر *

کوپك — کلب * سك * ایت * کوچوك * کلاب *

کوپك — کسب * کف * زبد * طفارة * لعاب * سنکار * کفك دریا * دکز کوپوکی *

کوپك طاشی — لوله طاش * دکز کوپوکی * کوبك طاشی * حمال مزدورك تنفس یری * جای توفق * ارقه داشی * سنك آسایش *

فرسنك * فرسخ *

کوپلاماك — چوقلشمش * تکثر وافر * چوق اولمق زیاده لتمك * بسیار کردن *

کوپماك — شیشماك * انتفاخ اولمق * ورم کردن *

کوپورماك — غیظ ایتمك * قودورمق * شمرمغ زیاده * مست اولوب اغزی کوپورمك *

—« مثال »—

«بهار بولدی چمنلار سبزه سوردی»
تویه لار مست اولوب اغزی کوفوردی»

کوپون — طفل * چوچق * پسر * فرزند * اوغل * اولاد * مخدوم * بچه *

کوپی — یوغورتی ایران ایتمك ایچون قوللا نیلان یاییق * پموقلی خرقه * تون وجامهٔ سیر نچته * بردن بره یکباره معنی سینه *

—«مثال»—

«یغموریغادور کوپی تونوم هول بولادور * بابام کوچادور اوینی ایچی چول بولادور »

کوپه — جوشن مثللو بر نوع لباس *

—« اکهی »—

«کداو خرقه دا اولماك نیچوك که یروانه * یوق اول که حله ارا شاهد ایلاکیم کوپه لك »

کوپه — سراج وکفش دوز قندره جی لرینك بر شی دوز وپرچین اتمك ایچون استعمال اتدیکلری بر نوع کوپه جیکج ومشته ودستك *

کوت — مقعد * دیب * دبر * کون *

—« مثال »—

« بو اویونك ارقه سیدالته فوته »
«بو اویونك صاحبی نیك کوتی کته»

کوتلوك — اکرك وپالانك ارقه سنه دیکلان میشین * طفل شیرخوره افاق چوجوقلرك آلتی نه قونولان اسکی لته پچوره *

Digitized by Google

کوچی		کوریه
کوتاج ـــ	برنوع مطبوخدر* کوماج کبی*	کوچوکلاماك کوپك یاویرلامق* بجه ملك کوچك بجه* زایدن* سك*
کوتارماك ـــ	قالدرمق* بردارایتمك* دفع وسلب ومحو ایتمك*	کوچه ـــ زقاغ* سوقاق* محله* قونار وکوچر بدوی کبی اولانلر* طریق* راه* یول* رسته*
	ـــ« مثال »ـــ	ـــ« بایقرا »ـــ
	«چومزرع ایچرا ساچتنك هرنه دانه» «هموله دانه کوتارکونك همچودانه»	«وه که عشقینکدین جهان ایچرا فغانیم دورمنینك* بارجه کوی وکوجه ده بوداستانیم دورمنینك»
کوتاریملیك	قالدرمقلك* عتابه صبر وتحمل ایتمك* بردوش ایتمك*	
کوتالماك ـــ	قانقمق* خوشلنمك* مرغوب کورمك* بکنمك* پسند واستحسان ایتمك*	کوچمان ـــ هر زمان کوچر اولان* بدوی* صحرانشین*
کوتاول ـــ	محافظ* پاسبان* بکجی* نکهبان* قلعه بان* کتاول* اریکه ناظری اورده بان* حرم سرای مقیدی*	کوچه آشی ـــ بیاض مرجمك طعامی* جواری آشی بیاض تاری چورباسی* ماشابه ومرجمك شوربا سی کبی*
کوتروم ـــ	مفلوج* اوتراق* شل* سبیل مانده* دوشکون برجامانده* ایلی ایاغی توت میان	کوداش ـــ کوتولکدن بر شیئی* فنالیك* ادبسزلیك امارهسی*
کوتل ـــ	طاغ* کوه* جبل* صعب المرور بند* یکید* سواری* بلند ناهموار*	کوراداماك ـــ پراکنده وپریشان اولمق* طاغلمق* تارومارتیت وپیت*
	ـــ« مثال »ـــ	کوراش ـــ کورش* صرع* رزم* طوتوشمق* کورش* کوشتین پهلوانلرك بربریله یقه یقه قوجاق به قوجاق سواشملری*
	«برنیجه کوه کوتل دن آشتیم» «کابل لینك قورغانینه یتشتیم»	ـــ« مثال »ـــ
کوتماك ـــ	ره صره یورویه رك مواشی یی سورمك* رعی وارعا ایتمك* تعقیب ایتمك* باقق ونظارت ایتمك*	«رقیب ایله ایتما یراش» «برکینه میداندہ کورش»
کوتوك ـــ	کسلش اوماچه پارچه سی* طومروق* کوندہ* حطب* انا دفتری* کتب سجلات* بیخ وبن درخت بزرك*	کوراشماك ـــ کورش طوتمق* پهلوانلر مسارعه ایتمك
کوچك ـــ	کوپك یاوریسی* بچه سك* ایت وکلاب* طفل وصغیر* دخی اطلاق ایدرلر* برشیئك اساس وسلسله سی در*	کوراشمجی پهلوان* کورش طوتوجی* بهادر* زورآور زبردست* کوشتین کیر*
کوچر ـــ	اربه نك دوزدینللی* یون طروق تقمیی* کوجن*	کوراماج ـــ اسکیمش وقاریمش چام اغاجی* درخت ارجه* تیرال اغاجی*
کوچی ـــ	طوایف اتراکدن برقبیله اسمیدر* زوری وقوتی*	کوراماك ـــ کورملك* کورکلنمك* طوپراغی سوروب برطرف ایتمك* کورك لمك*
		کورپك ـــ خفیف* سبك* نیکیل*
		کورپه ـــ یتاق یورغان* لحاف وشیلته بالاپوش

Digitized by Google

کورکان	
	پره*تازه*نورس*نوجوان* علف نودمیده*
کورتون —	پالان*اکر*سمر* جهاز*توقوم اسب وخر*پالانك وجهاز*
	—« مثال »—
	«بونه تخت بونه هودج نه سریر بونه کت» نه حجاز بونه خطب تیوه ده کرتن کورتون
کورتوك —	برنوع مطبوخ در*
کورچك —	کوراك*خاك انداز*براوجی یصی آلت آتش وخاکستر کشی* فراش*
کورشماك —	کوسترمك*ارائه وابراز ایتمك*اظهار ونمایان*نموده کردن*
	—« مضمر »—
	«ساوق آهیم بیلا هجر نیکدا عالم فصل دی اولدی*یوزینك کور ساتکیل ای کل رخ نکاریم کیم بهار اولسون»
کوراك —	کورمك*کوراك*عسکر والمانی یوقلمه ایدوب نظردن کچورمك*کوروك* سپاه عسکری تعداد اتمك باقق*بخارایه قریب برموقع اسمیدر*
	—« مثال »—
	« کوروك کوروب » حساب آلدی*یوزمینك دیب دفترغا
کوترك —	پوست*فربه*سمیز*پوستن*
کورکا —	برنوع بوری وسورنی اسمیدر»کیکر* نمد* کچه* نوغ *
	—« مثال »—
	« ینه کره نای وکورکا اونی » «قیلیب آشکارا قیامت کونی »
کورکان —	کوران* کورلمش کورمکه شایان* مشاهده اولنمش نمایش کورینش امیر تیمورك لقبی در*
	—« حکمت »—
	«حکمت یادی تکبرنی اویین بوزدی»

کوزکو	
	« مشایخ لاربو حلقه نی کورکونك توزدی »
کورکو —	صوطولومی*قربه*مشك*خیك*
کورکولداماك	کورولتی ایتمك*طاریلق وآزارلمق* حدتلنمك* اظهار غیظ وخشم ایتمك*
کورکه —	الاچوقك اطرافی* کردخانه سیاه قره ایو*واویوك دوری*
کورتك —	کورنش*کوسترش*نمونه*عبرت* تجربه*عادت* حسب العاده معتاد* مسبوق الامثال*بزم صحبت*
کورنلیش —	منظر*منظره*دیدار*ظاهرحال* صورت*کوسترش*نمایش*تفاخر*
کوروك —	ال کوروکی*منفاخ*دم*جلاج*
	—« مثال »—
	«وقتی بیله قیلدی خروس اون عیان» « قیلادی برلخطه کوروك وما کیان»
کوروکساماك	جان وکوکلدن طلب ایتمك*آرزو*رجا وخواهش* تمنی* ابرام*
کوروکلنمك	اوفوریله رق یانمق*شعله وتهلب ایتمك*
کوروکلدو —	کورولتی* شماطه*پاطیردی*غوغا* آواز بلند ایله سس*
کوره ماك —	کورك ایله پوپلامق* آتشه هوا ویرمك*
کور —	قوری کچمش کور*اخکر* قاولانمش شیئی*آتش*سیاه انکشت زغال*
کوز —	یاز ایله قیش بینی*موسم حریف*کوز فصلی تیره ماه یغیم تیرم* چشم عین مردم*
	—« مثال »—
	« کرتا پسام اول بهار فصلین » «سارغارغامین اویله کیم کوزك مین»
کوزل —	یانمش ویاقیلمش علفدن قلان پارچه* خس وخاشا کدن دو کیلش پلخته*
کوزکو —	آینه* مرآت* عینك*

Digitized by Google

کوك

—« نوایی »—

«توتقلی لمعهٔ رخساریغه جانان کوزکو»
سوددور بسکه قالوبدور آنکا حیران
کوزکو »

کوساو — نیم سوخت* محروق حطب پارچه سی*
کساو* آتش قاریشتریجی چوب*

کوسکو — براوجی یانوب سوکنمش کوتوك* کونجه
کنده اوجه*

—« مثال »—

« تیره لار لطف ایلابان توتاسا صفا
اهلین یرین* یاروماق بیرلا اوجی شمع
اوزنی توتماس کوسکو*

کوستبك — سبل دینیلان کوز صیچان* یرقباریغی*

کوسترماق — ارائه* ابراز واظهار ایتمك* عیان
ونمایان ایلمك* نشان دادن*

کوستك — بند* زنجیر* باغ* عوق* غل* سلسله*
اغلال* قید*

کوسم — قویون سوریلرینك اوکنده کیدن
کچی لرسرکه* اوکنده کوس کوس
کیدن قولاغوز قویون* وبوز*

کوسماك — قوپمق* منقطع اولمق* کوجنمك*
اغبرار ایتمك*

کوشك — برسنه لك دیوه یاوریسی* قولاغه
پنهان کلام سویلك*

—« مخدوم قلی »—

«آق مایه الدیرسه الدن کوشا کین»
« چوجوغنی ایزلاماین بولورمی»

کوشه کی — اجتناب* انزوا* اختفا* پنهان اولمق*
کزلی سویلك اهسته تکلم اتمك قولاغینه
سویله مك*

کوك — مائی* ازرق* کبود* آسمان* سما خشخاش
بیخ* ریشه* اصل* چاغ* تندرست*
منشاء* ابتدا* کوکسنك صدا وآواز*

کوکشون

—« مثال »—

«یبغلانك ای شمع وصراحی که اولا ریمنی
بیلیب* مطرب نوحه سرا نوحه کوکین
چالدی ینه »

—« حکمت »—

«اخکر قیلیب کولین کوکه ساور دیلار
تاغ وتوزلار انا الحق دیب کویار
ایرمیش »

کوکانال — برنوع شکار قوشیدر* قرتال وجرغ
کبی* غلواج*

کوك بوری — یشیل قورد* بوری یوز ذئب اخضر*

کوکانك — محل اصلی* وطن ینبع* یرلو* مجاور
ومقیم* مسکن* سلاسل قید بند اتمك
بربرینه چنبر ایدرك باغلمك*

کوکانه — زنجیر* قید* بند* غل* سلاسل* کوستك*

—« مخدوم قلی »—

«عشق داغی آسدی کوکان بوی نندن»
« کوك تترایوب چکه بلز بودردی »

کوکایین — مؤزیات حیواناتك برنوعیدر* دیوه یه
وآته یاپیشور* پشه وسنك*

کوکته ماك — ساز چالمق* اهنك وترنم ونغمه ایتمك*

—« مثال »—

« ساقیامی تولا بیر عربده استار
کونکلوم* ای قلندر چالاباشلار اوکوزو
کوکته قوپوز »

کوکچاك — کوزل* مرغوب* خوش* حسنلی*
یخشی صورتلی توز قلقلی*

کوکراك — سینه* کوکس* صدر کوکل یورك بغیر*

—« مثال »—

«خنجرینك جانیمغه یتی کوکرا کیم کا
سانجیلب* ناوکینك یانیمغه اولتوردی
عیادتغه کلیب»

کوکشون — اختیار* پیر* قوچه* چوق یاشلو*

Digitized by Google

موی سفید پیر فانی*

کوکل — ایمدریجی*سود ویریجی*رضاعه* مکیدن* شیرخوره*کوکه*

کوکلاماك یماق وپارچه دیکمك* برشیئی برشیئه دیکیش ایله بندوربطایتمك* سازکوکی دوزوب آهنك ایتمك*

—« مثال »—

«دیدیم ترانهٔ جانبخش مطرباسین خود* فراق ساری توزوب اولتورورکوکی چالدینك»

کوکتاش — سودقرنداش*رضاعی شیرخوره*

—« مثال »—

« بولوب نسبتدابل کوك تاشی آنینك»
« طریقت بابی دا قرداشی انینك »

کوکم — سردبرشجردر*خوخ الدب*خزیران

کوکور — کاشغرلسانجه چناق وکاسه دیمك* ساغر*ایاق *

کوکورتلی — خیوه طرفلرنده برموقع اسمیدر*جهیون وآمودریا کنارلرنده *

—« مثال »—

«کوکورتلی دن کاروان کوجتی* خیوه شهرینه یتشتی*مهتردنکلارین آجتی* ذکات دییوب الماسونمی*

کوکوز — مرغوب* مقبول*هدیه یه لایق اولان* پسندیده وارمغانه شایان*

کوکوم — باقردستی*کوم* کوزه میس*

کول — احمق*نادان* شاشقین* بودالا*

—« مثال »—

«کوزیاشی بیله رومالینی هول قیلسه بولور*بهانه بیلان عاشق نی کول قیلسه بولور*

کول — رماد*اخکر*آتش نار*اوت*

کولاج — برنوع حلوا وطاتلی ناندر *

—« مثال »—

«نان جوینی فقرایلیکا خوشتورور بسی* شه سفرهٔ نوالیداقندین کولاجدین»

کولبار — ساناج* کولوار*درویشلرك ارقه لرینه طاقدیقلری طولومدن طوبره*

—« حکمت »—

«اوزینی شیخ الور کولباری خالی»
« یکرمی بشکه یتمای ماه وسالی»

کولکا — سایه*ظل* کولانکه*

—« مثال »—

«کیجه کوندوز لطف واحساندر ایشی»
«کولکاسنه کیجی نوریوزمینك کیشی»

کولکاج — کولیجی*متبسم*ضاحك* خنده کر* قهقه زن*

کولچه — مزرعه قطعه سی*ترلاتقسیمی*پرچه پرچه کشت زراعت یری*

—« اکهی »—

«ییریوزیده اکهی یوقدورسنکابیر کولچه ییر* بارچه عمرنکده نی حاصل ایلاسانك میرآبلیغ »

کولغچه — هردورلو کومه لو طوپ شیئی* ییغنتی*توده*کومه*

کولك — کولاك*طلاطم*امواج*روزکار*باد* درین وقلپلوقوغه*

—« مثال »—

«کیمه آغزی دیماکم عشقی داکوکسوم چاکی دور*موجه سی یوقدورآنیك اشکیم سیلی کولاکی دور »

کولکو — کولیش*قهقهه*ضحك*خنده*کولمك* تبسم* غلجایمك*

—« مثال »—

« عقل آغزیغه کیلتوروب کولکو »
« کوز یکاروحیتیك سالیب اویقو»

Digitized by Google

کوملە	
کول کوك —	مضمحل* مفلس* خراباتی * رنکی وبکری کل کبی اولان*
کولماك —	کولمك*تبسم وخنده ایتمك*ضحك* —« نوایی »—
کولکان —	«مونینکدیك مهر کور کاج شاد اولوب کولکان زهی غافل* بویانکلیغ کولکو ساری مهر سالغان اسر و نادان دور» کولان* ضحاك * متبسم * خنده کر* کولیجی*
کولوك —	بارکیر* یوك حیوانی*دیوه*آت*مرکب*
کولوم —	ضحك*تبسم*خنده* —« مثال »—
کولومساماك	« کل دیك کولوملو عنجه مایبرکون یولو قادیم * آی لار دایبر هم اوچرا مادیم بخشی یوزیکا » طوداقلر تبسم ایتمك* یواش ولطیف ضحك* کولمه*
کوماج —	برنوع اتمکدر*دشت یابانده چوبان وبادیه نشین لر یپالر*کومه دخی دیرلار*
کوماك —	یاردیم*حمایه*اغانه*امداد ومعاونت* —« امیر »—
کوموکلوك	«کوزایله کونکلومنی تاراج ایتکو دیك غم لشکری * ساقیا یتکور منکا بر نیجه ساغر دین کوماك » —« کامل »—
کومبور —	« ترك انی راجی قیلمایش ایردی » « لیك اندك انکا کومك بردی » طنطنه وآواز بلند ایله چیقان سس*
کومبورلماك	کوم کوم اوتمك*ارسلان ودیوه*مثالو حیوانات کومبوردیسی * زمزمه* همهمه * طن طنه *
کوماس —	طاوق کومسی*کتك دخی دینور*
کوملە —	بیغندی*بریکندی*دپه وکونبذ*تل*

کونلیك	
کومور —	جمع اولمش مزخرفات* فحم*انکشت*زغار* —« مثال »—
کومورداماك	«سیپ سیه کومور کبی رنکی انیك» «هیچ کیمسه یایقاسنك رنکی انیك» کومبورلمك* دبدبه وطنطنه ایتمك* صدای دهشت دار* —« مثال »—
کومورماك —	«ای یارانلار مسلمانلر تاغلار کومور کومورلندی * هر طرفدین قار صلدا شیب تاغلار کومور کومورلندی» انی کیکدن دیش ایله قوپاروب یمك* کیمورمك*
کوموش تپه	بحر حزر کنارنده واترك وکورکان طرفلرنده یوموت ترکمنلرینك مسکنی برموقع در*
کوموك —	کوك*عظم*استخوان*کیموك* —« مثال »— «کیموك لاریم قیرسه لار » « ایت لاریمی تیل سالار » « کوپك لاره برسالار » « هنوز منکا آز ایرور »
کوموکلوك	کومیلی*مخفی*مدفون*پنهان*مستور* پوشیده*کیزلی*
کومولدوردك	آت ودیوه نك کردانه اصدقلری مرجان حلقه سی*قلاده کردنلیك*
کون —	آفتاب*کونش*شمس*کوندوز*نهار* خورشید*قویاش*روز*یوم* —« کامل »—
کونلیك —	« یوزشکر که کوردوم بوکون اول ماه لقانی * مثیك لطف ایله یانیمدین اوتوب بولدی روانی » یومیه*برکونك وظیفه سی*مخصصات روزمره*کوندەلك*

Digitized by Google

کونجیلیك — بر کونلك • کونده لك • کرا ایله ایشلایان عمله و لشبر • حمال • مزدور • کونده لیك جی • کاریکر • روزمره •

کنباتار — غروب • مغرب • کونشك باتیجق طرفی • کونچقرك مقابلی •

کونداش — قادین اورتاقی • ایکی خاتون بر آدمك نکاحنده بر خانه ده بولنمسی •

—« مثال »—

« ایکی کونداش اورشتیلار »

« بر ایر اوجون توتشتیلار »

کونتوغار — شرق • مشرق • کون چیقیش طرفی • کون باتار مقابلی • کون چیقار • آفتاب برا • محل شفق •

کون چیچکی — آی چیچکی • آفتاب پرست • بر نوع چیچکدر • یوزی کونشه مایل در • کون دوندی • کل قویاش •

کون قولاغی — بر نوع چیچك ممدور قلقان کبی •

کوناش — پك صیجاق کون • ایام باحور • کونش • قویاش • شمس • آفتاب •

—« مثال »—

« چون مهر اوتیدین سمندر اولدی سرطان • آتشکده دیك توتاشتی کلزار جهان • ایرماس بو ایسیغ کوناش دا چیقماق لکین • خوشدور کشیکا بولسا ساوق سایه مکان »

کونای — مشرق • کون طوغار • شرق • کون چیقار • محل شفق و طلوع • آفتاب برا •

کونجی — کونجید • صوسام • سم سم •

—« مثال »—

« کنجیت کبی میده میده ایتی »

« دارولر ایچینه آنی قاتی »

کوندا — کنده • کوتوك • مجرملرك ال و ایاقلرینه اوردقلری کونده و بوغه و بند • اسیای

وسطی ده کونده خانه معروفدر حبس خانه دیمکدر • بهر یوم • بهر کون •

کوندالاتماك — تدویر ایتمك • یوارلاتمق • کنده خانه و حبس خانه یه قویدرمق •

کوندالانك — کج • عوج • اکری • قوس • پیچ • ارا • واورتیه قونیلان مناسبت سیز واسطه وحایل • ایکی نمرسه میانسینه ظهور ایدان نامناسب بر شیئی • وآلت •

کوندالیك — کونده لیك • یومیه اجرت وظیفه • جرایه روزی • عطاء مسافر و مهمان مخصصاتی •

—« مثال »—

« قصر ایچون سعی ایتیلار لیل و نهار »

« کنده لیك له ایشلادی منیك مردکار »

کوندوز — نهار • روز • یوم • کون •

کوندوق — ابریق • دستی • آفتابه • کوندوك • قومغان • حنقه دخی دنیلور •

کونکا — توز • غبار • کرد • طوپالانك • چنك •

کونکاج — هزل • هرزه • مسخره • شوخی •

کونکراماك — کندی کندینه اثنای حدتده طاریلق • مرلدانمق •

—« مثال »—

« هر نی حق امری دور ور شکر ایلا قیل کم قیلماق • بنده دین یخشی ایماس خواجه ایشین کونکرانیبان »

کوککو — کوکل • یوراك • قلب • فؤاد • میل • رضا •

—« مثال »—

« جلوه جلوه هر طرف یوز جامه کلکو ندور بو کون • ای کونککول مردانه بول عاشق اولار کوندور بو کون »

کونکلاك — کوملك • قمیص • پیراهن • کورته کویلك •

—« نوایی »—

« تری جسمیم داهریان تازه داغی قان

Digitized by Google

کویکاناك

ایله کویا * قزامجنونغه تیکمیش لاله لار
یپراغیدین کونکلاك »

کونکلوك — بخور * آتشه یاقیلان کوزل قوقولو
صمغ * کندر سنبل * کونش طوغارکن
بت برستلرك بخور ایتدکلری لبان *

کونکوس — متحیر * مبهوت * سرسری * شاشقین *
سراسیمه * تلبه * دیوانه *

کونماك — کوممك * دفن ایتمك * اوستینی اورتمك *
کتم ایلمك * قایل ورضا اولمق *

کوندلماك — عادت * الفت پیدا ایتمك * آموخته اولمق *
راضی لشمق *

—« مثال »—

«اولوکنی یوب کفن ایلب کومونك تیز
« فغان ناله دن هم ایله پرهیز »

کوزقارغا — برنوع کرتن کلاز * سویلغان کلته کلاس *

کونی — حقد * حسد * قسقانج * رشك * غیرت *
غبطه * غنیم * بدکردار * فنا *

کویاو — کویکی * داماد * صهر * کیاو * عروس *

—« مثال »—

«بیر نعشغه سالدیلار ایکاونی»
«جانسیز کیلین واولوك کویاونی»
«کیلین کویاویور غالب اویکا کیلدی یاریار
«یتی قشلاق اولوسی تویغه کیلدی یاریار»

کویاولاماك بریسنی داماد ایدینمك *

کویدورکی آتش چبانی * دمل * خسمار * سوختنی
کویدیرجی *

—« نوای »—

«عاشق بولارده بلدم مین ناتوان خسته
کیم * هجر اولسه غم کویدوکیسی
وصل اولسه یار اولتور کوسی»

کویکاناك — برنوع قارتال جنسندن شکار قوشیدر *

—« مثال »—

«عقاب وکویکاناك نی قیلسالار قید»

کیپچك

«قاچان قیلغای آنینك صیدینی بو صید»

کویکوجی یانیجی * مستهلك * متحرق * سوختنی *

کویلانماك حماده اولمق * حرارتلمك *

کویماك — یانمق * متحرق اولمق * قراتمق * سوختن *

کویدورماك یاندرمق * احراق ایتمك * یاقمق *

—« فضلی »—

« چشم سیاه زاغنکز کوید یرادور
مزاغنکز * بیرنی بو کویکا سالدینکز
سیز بیلینکز خدا اینکز»

کویمانماك — بهانه وتعلل ایتمك * سبب ووسیله بولمق *

—« مثال »—

«یار کوییدین اوتاردا باشیما یاغسا بلا»
« اندا ایلارمین توقف هر جهتدین
کویمانیب »

کویناك — کوملك * پیراهن * قمیص * کورته کویلك *

کویناکجی اوفاق کوملك وقمیص * آت اوستنه
قونیلان جول دوری * دیکدیکه *

کوینوك — اوفاق قاب * سوت طولوغی * کودوشه

کویوك — یانمش ومحروق اولان شیئلر *

—« مثال »—

« تیشی برمیش سنی اول آج اتمس»
« برکویوك نانغه محتاج اتمس »

کی — برنوع شکار قوشیدر *

—« مثال »—

«کی داداغی باردور اولوغ بال وپر»
« بارموهما خاصیتی دین اثر»
« کیانیان القابی »
« کدام معنی سنه دخی کیلور»

کیپ — غایت * پیوسته * مربوط * منقعد اولان *

کیپچك — غیجیق * قیچیق * افاق خورد * صغیر *
کیچکینه * ریزه *

—« مثال »—

«عقلم آلدی برپری روکج کینه »

Digitized by Google

كيتورماك

« ماه طلعت بر سمنبر كيچ كينه »
كيپر — اوقنك اوجنه وضع اولنان بيوك پيكان*
—« مثال »—
« چونكه سالدی ايكی قولیغه شكال »
« كيپر آتيب بوغوزلادی فی الحال »
كيپلاشماك — پك متلاحق اولماق* پيوسته ومربوط اولماق* يقين اولوب سوز سويلمك كپورمك* تكلم*
—« مثال »—
« كب اورمانكلار بخلينی الديه اهل كرمدين سيز * نچوك خوشنود اوسون برجايده اسلام ايله دين سيز »
كيپری — كربی* قريبق دخی دينور* خار پوشت* كرپتكان*
كيتارماك — كيدرمك* دفع وازاله* رفع وفسخ ايتمك* تميزلمك* پاك ايتمك*
—« مثال »—
« دلدن كوتارور درد غمی فكر وخيالی »
« نی حال كيلوريتسه منكا يار وصالی »
كيتولوك — ازاله ودفعی لازم وواجب اولان* تبعيد ايتمكه شايان*
كيتمان — پيوك اينلی قازمه* كولونك وكلند* چپا* كتمن* —« مثال »—
« الله ديكين جان بركين »
« كتمن اوركين نان بركين »
كيتمك — كيتمك ورفتار* ذهاب* خرام* حركت وعزيمت* جريان وسوق اولمق* كشتن*
كيتورماك — كتورمك* آوردن* جلب ايتمك* حاضر نمودن* قتوا ايتمك*
—« مثال »—
« قيامت كون عذاب اوجون كيتور كايلار * اوشل وقتده حالينك سنك معلوم اولور »

كيرپه

كيچتكان — بر نوع دوانی وعلاج نباتدر* چقير تكان كبی*
كيچ قرون — اخشام اوستی* وقت زوال وغروب وقت شام بيكاه* شب*
—« نوايی »—
« كراوتار يوزمينك صعوبت برلا كوندوز محنتی * وای يوزمينك وای مين بيدلكا بو لغای كيچ قرون »
كيچ — شب* چكه* نمد* لبد* پلاس كيكز*
كيچيك — كوچك* صغير* خورد* اوفاق* طفل* بچه* بوته بله* ياوری*
—« راحی خوازرمی »—
« نظر قيلاق كيچيك لار كا اولوق لقمی زيادا ايلار * سليمان مورلارغه كوز سالور ايردی كرم برلا »
كيچيم — رزم ميدانده آته كيديريلان زره* ساوت* ديكديكه*
كير — پاس* چرك* وسخ* ارقه* ظهر* پوشت* زنك* امرآل*
—« مثال »—
« عذراتی ارب اورا اوزونی »
« كرباسميش انيك فاش كوزونی »
« وامق بوروشده تاغلارده »
« عذراجن ايحره باغلارده »
كراك — لازم* كرك* لابد* احتياجلو* درکار*
—« مثال »—
« قيو مرديكه محشر خوفيدين تربو لسه مزكانی * كراك ياش اورنيغه آقغای دوامت ديده دين قانی »
كير پيچ — طوغله* خشت* اجور* چيك* شأقه* كرامید* توله*
كيرپه — كورپه* يورغان* اورتی * لحاف* بالاپوش* چادر ثب*

Digitized by Google

کیریش

—« مثال »—

« کامم نی مراد اتمه دیم من »

« بر کرپه ایچنده یاتمه دیم من »

کیرپیك — مژکان • مژه • کرپك • ناوك • پیکان •

—« اکهی »—

« بیر باقوب هوش وخرد نقدینی غارت قیلدی • کوزی کافر کینهٔ کیرپیکی نشتر کینهٔ »

کیرتاك — اصواتدندر • خرتلاق • کیکرتاك • بوغوز • حلقوم • کلو • غرغره •

کیرتماك — بیچاق ایله چیزوب چتله یه نشان ایتمك • خفیف کدمك • خط چوب وچوب خط بر نوع چیزغی وکرتمك حسابی •

کیرج — جص • ساروج • کج • آهك •

کیرکوزماك — کیردیرمك • ادخال ایتمك • صوقق •

—« محزون »—

« فلك هر کیمنی اعلا رتبه قیلسه بی سبب ایرماس • قویاش نی ییرکا کیرکوزماك اوچون بیلکیم بلند ایتی »

کیرماك — عقده • دوکوم • باغ • کره • بند • جین • توکون •

کیرماك — کیرمك • داخل اولمق • تبادر ایتمك • کریشمك • درآمدن • تخم کرمك • بجك تخمی • قورت فله • غوزه •

کیرناشماك — کیرشمك • صیغیشماق • برلشمك • جایلشمك • تقلمك • جای شدن •

کیریاس — قپو • در • آستانه • دروازه • قاپو • باب •

—« مثال »—

« پتی وکوردی بیر بییك کیریاس »

« طاق وایوان انکا سپهر اساس »

کیریال — قائمار دینیلان حیوان •

کیریش — کرمك • مدخل • مقدمه • کریزکاه • درامد • اهنك ونغمه • زه کمان وکمانجه •

کیزلاتماك

پرده تنبور ودوتار •

—« اکهی »—

« خم بولیب ایل قدی صاغوق شدتیدین یاکیبی • اشك مدی تونکلابان تاقدی انکا سیمین کیریش »

کیریشمال — قبطی • چنکانه • مزنك • جوکی • لولی • سخن دان تقل جی • صاحب نیرنك •

کیریشماك — کیرشمك • مداخله • مبادرت • وموافقت وتعمیق ایتمك •

کیز — کیکیز • کچه • نمد • لبد • چول • فلاس •

—« ادا »—

« چون مین مجنون باشین اطفال تاشی سیندورور • آه اوتی ژولیده ساچیمدین انکا کیز کویدورور »

کیز تورلوق — نمد وکچه دن انشا اولنمش قرا اوی • خانه سیاه اوتاو • الاچوق • اوتاق • ایو • خیمه • چرکا •

کیزاك — کزش • خرام • رفتار • سیاحت • عزیمت کزمك • کیزك کزك نقل مزه معنی سنه دخی کیلور •

—« مثال »—

« نباتدین کیزاك ایتسانك ایجارده باده ناب »

« لبنکغه یتکاج اولور اول نبات لعل خوشاب »

کیزلاماك — کزلمك • اخفا وستر ایتمك • کتم وپنهان ایلمك • صاقلامق • پوشایندن • چاکا کردن •

—« مثال »—

« نی چون اوزم کزلزم اغیاردن »

« اجتناب اتمك کیراکدورماردن »

کیزلاتماك — اخفا وپنهان ایتدرمك • کتم کونانیدن • یاشنتورمك • کزلنتورمك •

Digitized by Google

کیش	کیپک
کیزلانماك — احتجاب ایتمك • اخفاو پنهان اولمق • مستور اولمق •	— « خجلت »
کیزماك — کیزمك • سیر و تماشا • تفرج و سیاحت وسفر ایتمك • گشت و گذار •	« قویدی تاکیش بورکینی اول سیمبر باش اوستینه • نی بلالار توشتی آنی عشقیدین باش اوستینه »
— « مثال » —	کیش — قورویوغورت • یاغسز پنیر • قوروت • چکه وچکیده • سوزمه یوغورت خلاصه سی •
« باغبان باغینك ایشیکنی آجیب قوی » « مینك یارم کریب باغه کیلادور »	کیش — کیم • اورتی • لحاف • پرده • کورفه یورغان •
کیسماك — کلوخ • یاپشمش قاتی طوپراق پارچه سی • خاك طوده • کیسك •	کیشن — زنجیر • پای بند • بوغه • ایشکیل •
— « نوایی » —	— « حکمت » —
« قیل اوزلوکونك کیسا کین پایمال بیرلا غبار • یوق ایرسه بالچوق اولور فسق سویی بیرلا کیساك »	« دوزخ آیتورمین ارتوق منافقلار منده بار • منافقلار بوینیدا اوتدین ایشکیل کیشن بار »
کیستن — پیاز دینیلان بر نوع حرب التیدر • کرزك شکلنده اولور •	کیشتماك آتلر آکصرمق وکشردی ایتمك • قشقرمق له کشمك •
کیسکولاماك قویون وقربان ذبح ایتمك • سر بریدن • کسمك به صدقه کشتن •	کیشی — کسنه • کسه • کس • ارکك • رجل • آدم • ذات • شخص •
کیسمك — کسمك • قطع وجدا ایتمك • تفریق • جزم • حل • فصل ایتمك • بیچمك وبودامق •	— « مثال » —
کیسشمك — مقاطعه • مقاوله • قرارویرمك • پازارلق یاپمق • جنك وقتال ایتمك • سوزلشمك • ایجار •	« دل آرام حالمی سورمس » « هیچ کیشی دردمی بلمس » « غم تکرامدن ایرلمس » « چاره سز درده دوشوب من »
کیسوك — مقطوع • محزوم • کسك • بولکلنمش • پرچه لنمش •	کیشیك — بورمه لو • چتاللو • دوشاخه • جتل •
کیسی — اثواب • ثوب • لباس • جامه • تون • کسوه • پوشاك •	کیشیماك — اکلمك • بوکلمك • اکری وانحنا اولمق • دوتا • خم شدن • متواضع •
کیش — شهر سبزك اسم قدیمی وامیر تیمورك محل مولودی برشهردر •	کیفته — ضرردیده • متضرر • خسارکون • فایده سیز •
— « نقشی » —	کیمك — کیمك • اثواب • لباس • جامه • آهو • نخجیر • غزال •
« کیش ملکینی سین سین ارجمندی » « سادات وسعید وسربلندی »	— « مونس » —
کیش — قائم • ثمور • سنجاب • قوندوز •	« یالانك کون حالیدین بولغای خبر قایدین صغوق تونلار • سنکا ای

Digitized by Google

كيله

شه كه كييكونك توبتو سنجاب ايله قوندوز »

كيكورماك — كينمك • كيديرمك • التباس ايتمك • اثوابلندرمك • پوشانيدن •

كيكورلوك — اثواب • لباس • جامه • كييم •

—« مثال »—

« ياندیلار شهری ساری یول باشلاب »
« بیر ایکی ایسکی کیکولوك تاشلاب »

كيكيرتاك — خرتلاق • ككرتك • حلقوم بوغاز • نای •

كيكيرماك — ككيرمك • جشن آجل • معده سی بوزوق اولانلرك اغزندن ريح كلمك • جشاء ايتمك • آروك ويرمك •

كيكيز — كيز • نمد • كچه • لبد • پلاس •

كيل — افعال معاونه دن اولوب بعض فعللرك آخرينه علاوه اولنور • كيلتور كيل وسويله كيل كبی • كيل اوزان • بيا •

كيلماك — كلمك • ورود • وصول والحاق اولمق • تبادر • بيا •

—« غازی »—

« حال دلیمی سورغالی ای سیم تنم كيل »
« ای سیم تن ظالم بیدادفنیم كيل »

كيلتورماك — كتورمك • احضار وايصال • ايراد وپيدا • سوق واقامه ايتمك • تقرر •

—« مثال »—

« سپاهی ظلم ايله چون كيلتورورزور »
« جهان ملكيغه ساليب غارت وغور »

كيلو — كليس • تصادف • وصول • قدوم • كلمك •

كيلورتاك — فاصله • ارالق • مابين • اورته لق • واز • يله • كشاد •

كيله — حبوبات اولچوسی • برنوع ميوه در • اولچك • بيا •

—« مثال »—

« غارتينده زری كوب چالديلار »

كيمورماك

« كيل ايله اولچاك اتيب آلديلار »

كيلی — برنوع بيوك هوندر • سوقی • اوغور •

كيليش — كليش • وصول • قدوم • روش • آمدن • كام خرام • رسيدن •

—« مثال »—

« تويه كيلور كولدور كولدور »
« منيك يارم اونده دورور »

كيلين — كلين • عروس •

كيم — لجام • لكام قانتارمه • يوين • يوكن جلو • ذركن • يولار • باشليق • جلو •

كيم — كه • معناسنه هر كيم كبی • استفهام ايچون قنغی شخصدر ديمك • كيم كلدی كه آمد •

—« نوايی »—

« بيل واغزينك آلدی تن وجانی كيم »
« انكا اشكار ونهانم فدا »

كيماك — كيمك • لبس • پوش ايتمك •

كيمرجاك — كمرتلك • بورون • كوز • قولاق • قيقرداغی •

كيمرسه — كمسنه • كمسه • كيم • كی كدام

كيمسان — طلبه علومك جزؤدان ياپدقلری فرايض رقيمنه لازم اولان برنوع چرمدر • ميشين • كمسان •

—« مثال »—

« تاج ايله كسوت كه ترتيب ايلابان »
« باری كيمسان بيرلا تذهيب ايلابان »

كيلداش — رفيق • يولداش • ارقداش • همپا •

كيمور — كمور • فحم • انكشت • زغار •

كيمور — ثوب • لباس • جامه • كسوه • قوشام •

—« مثال »—

« كيمور شام ودم آندا صبحدم بيل »
« شهاب اول كوره دين جققان علم بيل »

كيمورماك — اخفا ايتمك • كيزلمك • قاچيرمق • پنهان كردن • جينمك خاييدن •

Digitized by Google

کیمه ——— کمی • سفینه • کشتی • فلك • زورق • مرکب غراب • اوجان • جهاز •

—« مثال »—

«چون ییل اوزاعتدالیدین آشتی»

« زورق اول کیمه بیرلایانداشتی»

کین ——— خلق • ارقه • ورا • ظهر • پوشت • عقب • حقد و حسد • بغض و عداوت •

—« مثال »—

«بیرمین بیلامین تنکری بیلور هیچ کیشی بیلماس • تون کیجه تانك آتغونچه بوکورکان ستمم نی • ای باد صبا باریبان البته دکای سین • کین کیته دور ایلکاری قویسام قدمم نی »

کینت ——— تل • تیمور • چنکل • ربط • کوی و قصبه • قشلاق • کند •

کینك ——— کنیش • واسع • بول • فراخ • کلان • کته

—« مثال »—

«کدانیك اغزی تارایدی توبی کینك»

« اغزی روزنجه توبی اوی بیلاتینك»

کینکاش ——— مشورة • مصلحت • شورای • انجمن • یغین • جلسه •

—« فضلی »—

«ایکی ظالم قاشلرینك باش ایندیریب قتلیم اوچون • روبرو اولتوردیلار

بیر بیر کا کینکاش اوستینه»

کینکاشماك ——— مشورت و مصلحت ایتمك • عقد تفکر •

—« مثال »—

قاشلاری باش بیر قیلیب غمزه سی بیرلا کینکاشیب • اول بری جان و دل آلیب بری قصد عمر ایتار»

کینکالماك ——— کنشلنمك • فراخ و توسیع اولمق • بول •

کینیچه ——— رجعت قهقری • اردنجه • ارقه سنجه •

—« بایقرا »—

«ای حسینی یار سیز سین نیلکون عالم ارا»

« قوپ عدم سر منزلی عزمین قیلیب کینیجه بار»

کیووماك ——— ادخال و تقدیم ایتمك • ایچرویه صوقمق • وضع و القا ایلمك •

—« مثال »—

«تاراج ایتیبان دین تاقیبان بوینوغه زنار • یوز ییلغی جا کفار حسابیغه کیووردی »

کیوانی ——— کتخدا خاتون • آیم • امرا خانملرنك کارکذاری • خانه خلیفه سی •

—« مثال »—

«کرایماس شهزاده نیك بوانه سی»

«لیك ایرور بر معتبر کیوانیسی »

کیوه ——— رنك • بویا • لون • صبغ •

فصل کاف فارسی

کا ——— اشارت مضاف الیه در • قه غه کبی •

کاکا ——— لالا • دایه • طایه • اغا • اتکه • شهزاده لر تربیت کری • باسبان • حرم سرا •

—« مثال »—

«کاکاسینه بردی آت و انجام»

«لالاسینه بردی کوب سرانجام»

کاز ——— یتاق • بشیك • سدیه • مهد • مقاض •

قیجی • دوکارد • بمعنی مفت • بلش •

کاوشاماك ——— چکه اوینادوب آغزده شیئی اوکوتمك • سرت شیئی یومشاق اولمق • رخو ایتمك • کوشمك • جنیمك • خاییدن •

کاوشاك ——— یومشاق • رخو • سست • قابران • لوند • ملایم • بوش •

کیرماك ——— هلاك اولوب وفات ایتمك • حیوان کبی

Digitized by Google

کپ

کبه ——— چاتلامق • مردن • اولمق •
حامله خاتون • بازاقه • حبله • بوغوز •
— « مثال » —
« هرایشه کربول نسا مقدور دور »
« کیبه دور اما بودم معذور دور »

کدایش ——— خاتونلرنك حامله اولدقلری اثناده
یيه جك نسنه یه طالب اولمقلری • ارزو
ایلمك • آش یرویور •

کدك ——— برقوش درجسیم حیوان • لازم • لابد •
مقتضی • واجب •

کرایت ——— طوایف اتراکدن برقبیله اسمی • عرابه
اسبابندن برآلت در •

کرکاك ——— وجوب • اقتضا • لزوم کورینمك •
ارقه دن دورتمك • کیرماك • ترتك اتمك •

کرنغورغ — جانغرداق • جلاجل • قونغراق •
جنغرداق زنکوله • زنك • جرس •

کروه لشماك طوپلانمق • یيغلمق • بریره تجمع اولمق •
کروه • انبوه •

کز ——— کره • مره • دفعه • مرتبه • ایب • ارشین •
اندازه • ذراع • درت قریش • یلغن
جوبی •
— « صوفی » —
« سیدابرار دستارین ایشیت »
« هفته ده یتی کز ایردی ای یکیت »
« جمعه وعیدین ده اون ایکی کز »
« باغلارایردی اول شهنشاه اعز »

کزلاماك — یایك کریشنه طاقوب قورمق • کرماك •
برشیئی اولچمك وارشونلمك • اندازه
وذراع لمك •

کپ ——— سوز • کلام • سخن • فقره • کیجه محبتی
وضیافتی • انجمن وجمعیت • صحبت • کب •
— « مشرب » —
« من کپ اورسام طاقت ایتماس کوه قاف »

کوبه لك

کنکیز ——— « آسمان آهیم ایله بولغای شکاف »
بورونك ایچی • کیك یری • لغد • بوغا
زك خیشوم طرفی • حلقوم • نمد • کبه •

کلنجك ——— صنکسار کروهندن غایت چوك ایجه
نوعی • برطرز سیچان •

کلنجك چیچکی قیزالاق کلی • چول وصحرالاله سی • لاله
دشتی • شقایق •

کموك ——— عظم • کیك • استخوان • سوکك •
— « مثال » —
« باقیب کوزوم قاره اولدی »
« یورك بغرم یاره اولدی »
« کوك لارم پاره اولدی »
« نه بولدی یارم کیلدی »

کنك ——— دلسز • ابکم • لال • الکن •
— « نوایی » —
« یوق بووادی ایچرا جز خاموشلیق »
« کنك وکربولماقلیغ وبیهوشلیق »
— « مونس » —
« ناله قیلسه قدویوزینك شوقیدین
« مونس اکر • قری اوزوینی اونوتغای
بلبل اولغای کنك ولال •

کوانج ——— قوانماق • افتخار ومباهات ایتمك •
کوانمك •

کوانماك — کوانمك • اعتقاد واعتماد ایتمك • تفاخور
ایلمك • قوانمك •

کوبك ——— اورته • ایچ • مغز • وسط • قرن • نسل •
مرکز • نافه خطای • مشك • کیدیك •
وسط ارض ودوینی کوبی مکه مکرمه •
مردمك چشم •

کوبك ساریغ کدیدن بیوك برنوع حیوان در •
دیریسندن کورك یاپیلور • تین ومانی کبی •

کوبه لك — کله بك • برنوع خوردپرنده • کزنده
آت چیبینی • پشه کلان • ایت مکسی •

Digitized by Google

کوتماك — اردی صری یوروریه‌رك حیوانی سورمك * تسریب * ارعا * اتباع * تعقیب ایتمك * کوتورمك * ارسال ایلمك * اوزاتمك * واصل ایلمك *

کوچ — نقل * اشیاء منقوله * رحلت * هجرت * تحویل مکان *

—« مثال »—

«آخر بو جهاندن رحلت ایتدی»

«کوج ایتدی اخیر تغه کیتدی»

کوچمن — قونار کوچاربدوی مثللو اولان خلق * کوچمان اولوس * قبایل ترکمانیه کرد قرغیز * قذاق قبجاق ایچنده جاریدر * مزنك وجوکی وچنکانی دخی بو کبی در *

کوچکانماك — کوجنمك * منکسر اولمق * مغموم مکدر قالمق * دارلمك *

کوچلانماك — کوچ وقوته کلمك * زور اولمق * قوی لنمك

—« مثال »—

« یارم کوجه نور مندن »

« بر موچی آلسم اندن »

کوچماك — ارتحال واندراس * مهاجرة وانتقال ایتمك * یوکلنمك *

کوچن — کرکسهٔ بکزر بر نوع قوشدر * خطب * وچهازشتر * بویونجه * چفت اوکوز عرابه آتی‌نك بویننه قونیلان کردش کبی آلت مدور * بویون توروق *

کوچوم — کوکم ومیشه کبی بر نوع سرت اغاجدر * سالقم قیر اغاج آت کستانه سی کبی *

—« قوشوق »—

« حوض یاننده کچوم برلان تیرك »

«کب لشیب اولتورمکا یارم کیرك»

کوچون — کوچین * کوج ایله اضطراری * زور بازو * قوت *

—« نوایی »—

«قوس آنکا بیریاکه چوتارتیب کوچون»

«آستی فلك تاقی غه منشور اوچون»

کوچه — بیاض مصر داریسندن مطبوخ بر نوع طعام * کوجه آشی چواری * آق باش * کوجه رستهٔ وبازار * یول وطریق * کوچه وماشابه آشلری اسیای وسطی ده مشهوردر *

کوربزلوك — جربزه لق * مکارلق * کربزلك * زور به لق * زبردست لق *

کودونك — قماشلره منکنه ایله جلا وصیقل ویریجی آلت کوندوك کر * پرداز کر *

—« مثال »—

« مکر سانسیز قماشی ایتدی پرداز »

«کودونك کرلار تقاتوق ایلدی باز»

کوربك — برنوع قاون اسمیدر *

کورستماك — کوسترمك * ابراز * ارائه * اظهار ایتمك نشان دادن *

—« مثال »—

« بر بلا کیلدی وکیجدی خیر دور »

« حق تعالی برینه کورستمسون »

کورشلوك — دبدبه لو * شانلو * اعتبارلو * مصبر * دوربین * کورمکه شایان *

کورك — حسن * ملاحت * کوسترش * دم اهن کر * تعداد عسکر ونوکر * بربرالمانه باقمك * صای *

کورکابای — صاحب حسن وجمال * زیاده کوزل اولان * مه لقا * عروس * کلین *

—« مثال »—

« بو دبدب کورکابای برلا »

« بو ولولهٔ جمال برلا »

کورکانماك — صاحب جمال اولمق * کوزللشمك * تجمل وحسن پیدا ایتمك *

Digitized by Google

کورونکلاشمك	کوشك
کورکان — جیل • کوزل • حسنلی • خاندان • خاقان • ایران ایله ترکمان بادیه لری ارا سنده کی نهرك اسمیدر • کورکان ترکمنلری • استر اباد جوارلرنده مسکون ترکمنلره دینور • کوران ودیدن معنی سنه دخی کیلور • —« مثال »— « یولنده سمندر کبی کویکان بارمو » « مندیك غم هجرنده کورولکان بارمو »	
کورکای — حسن • کوزللك • جمال • ملاحت • کوریمجی • میدیده کی •	کوز — دیده • عین • چشم • بصر • نظر • منبع • پونکار • بولاغ • کاریز • مغاره • تیره ماه • خزیف • —« میلی »— « کوز قراقیطه غیر قانی غه » « قانم ایچ قانه قانه ای قره کوز »
کورکوز — علامت • اثر • نشانه • امر در • کوستر دیمك • نشان ده •	کوزاتمك — نگاه وانتظار ایتمك • ترقیب وحذر •
کورکوزمك اشارت واظهار ایتمك • کوسترمك • ازانه وابراز • نمایش ایتمك •	کولازمك — کوزتمك • آرزو وانتظار ایتمك • باقمك • تربیه •
کورولوك — کوروب اعتماد اولنه جق شیئی •	کوزاك — کوز موسمی • خریف • خزان وقتی • کهنه بهار • تیرماه • یغیم تریم وقتی •
کورماك — رؤیت ومشاهده • تسویه وتجربه ایتمك • —« مثال »— « همسایه نیك قیزینی کور » « قاشی بیلا کوزینی کور » « اولنده بیردی کونکل » « آخرنده نازینی کور »	کوزتوتماق بکلمك • انتظار ایتمك • امیدوار وطمع ایتمك • آرزو خواهش •
کوران — عسکر حلقه سی • قلعه تعلیم • منوره •	کوزکو — آینه • مرآت • نظاره • عینك • —« مونس »— « تیره دور کونکول استروکوز لکیم غباریدین • صیقل ایث بوکوزکو غه کول قیلیب جدیارب »
کورنیش — ملاقات • استقبال • صورت دیدار • منظره • نمایش • سپاه وعساکری مرتب کورمك تشریفات اصولینه باقمك • اورون ومسند نشین کسانه حکمدار نظر ایتمك •	کوزل — ایی احسن • خوش • زیبا • خوب • حسنا • رعنا محبوب • برنا • مرغوب •
کورنك — تجربه • معتاده • مسبوق الامثال • نمونه • موستره • کوسترش •	کوزلوك — عینك • نظاره • کوزکو •
کورنك — بزم • صحبت • جمعیت • مجلس •	کوزن — اوروا ورکبی دیکیش • خیط • رفو •
کورو ملوك کورونکلاشمك صاحب حسن • کوسترشلی • صحبت ومکالمه ایتمك • قیل وقال ومحبت ایتمك • کب لشمك •	کوزنك — کوزم • حیوان نقشی •
	کوزه — لافزن • سپسته کو • ساچه سویلیان • بیهوده کوی • کوزه دسته •
	کوزه ماك — اوروا ورکبی دیکمك • یورمه لمك •
	کوسترماك — کورستمك • نشاندادن • ارامه وابراز اتمك •
	کوشك — یومشاق • رخدشیلر • سست قابران •

Digitized by Google

کوماماك	کیچماك
—« مثال »—	
« سنکا تسلیم ایدر اولسم ملکی»	
« بچه رالمك سنی کوشك کورامن »	
کوشماك — کوچمك • مهاجرت • انتقال ایتمك • کوچمان بادیه دن یازیه کیدان قبایل •	
کوك — ماوی • ازرق • کبود • اسمان • سما • کوك بمعنی خشخاش کوکنار • کیف صفا • یخشی •	
کوك تاش — سمرقندك قلعه سنده امیر تیمور کورکانك تخت قدیمی اولوب کوك دن زراندود برطاشدر •	
—« مثال »—	
« بو شجاعت بیرلا کیم صید ایتدی سلطان شیرینی • تانك ایماس اولتورسه دولت بیرلا کوك تاش اوستنه »	
کوکومتول — کوکه مایل • یپ یشیل کبی •	
کوکجك — کوزل • خوش • ایی • نغز • خوب •	
کوکارماك — ماویلشمك • اغاجلر یپراقلنمك • سبزلنمك • یشللنمك • نمواتمك •	
کوکراماك — از غینلقله کوپرمك • نهایت غیظ ایتمك • مست اولمك • نعره اتمك •	
کوکراشماك — از غینلشمك • کوپرشمك • سربستانه •	
کوکروس — دوه وارسلانك فریاد وصداسی •	
کوکله — کوکل • قلب • یورك • دل • برنوع ایت سینکی • جیبن • مکس •	
کوکوس — کوکراك دخی دینیور • سینه • کوکس • صدر • یورك •	
کول — بیوك کول بحیره • دنکیز • لیمان • خلیج • ارل دنکیزی •	
—« مثال »—	
« تم تم تاموب کول بولور»	
« هیچ تابمسه جول اولور»	
کوماماك — قاپی نك ارقه طرفی • پس در •	
کومول — دفن اولمك • یره باتمك • زیرزمین •	
—« مثال »—	
« کومولور اول ثوب خون آلودایله»	
« بولغوسی احوالی بهبود لیغ ایله»	
کومکوك — بوس بتون • ماوی • صرف کبود • فیروزه رنك • کیموختی • آسمانی رنك •	
—« مثال »—	
« ضرب جوب ایله تیاقدن یك سر»	
« کوم کوك اولمیش یوزی وکوزی آنیك»	
کوش تپه — بحر حزر واترك کنارنده کورکان • لحقاتنده ترکمانیه نك یوموت قبیله سنك برمسکن مخصوصی در •	
کونانماك — کون کورمك • کون کبی مجلا اولمق • صو کوللنوب چوق اولمق • تجمع اتمك •	
کویماق — یانمق • احراق اولمق • سوختن •	
کیمماك — ادات مکسور در • مثلی • مثلو • طبق • طبق • تکی وتك • مانند •	
کیچ — دنك • مبهوت • کیج • دور •	
کیچ قرون — آخشم اوزری • شب • نماز شام • کیج وقت • اقشام وقتی • بیکاه •	
—« مونس »—	
« کرقویاش دیك سالمسانك کوندوز اویغه پرتوی • کیله ای شبکرد یانکلیغ باشیم اوزره کیج قورون »	
کیچکا — قفانك وکردنك ارقه طرفی • اکسه • عسکرنك ارقه دن کلن تاپری وقول وتوپی • ارقه وینکسه • پس کردن • پشت سر •	
کیچماك — عبور • تفوق سرایت • تقدم • تفاوت • تجاوز • مرور • پرطرف ایلمك • ذهول ایتمك • ترك اتمك •	

Digitized by Google

لاچین	لاق لاغ
—« مثال »—	—« مثال »—
« کنج غرلت بهشت ایرور مونس»	« برکیجك دلداره عاشق بولمیشم »
«کیجم جهاندین دخی او لوسدین فاج»	«برپری رخساره عاشق بولمیشم »
کیچه —— شب• لیل• بکه• اقشام•	کیراك —— لازم• لابدکرك• درکار•
—« مثال »—	کیراکلیك — لزوملو• اقتضالو• درکارلو•
«کیجه کلمغه پنهان کیلسون اولمهوش	کیراو —— کرورهن• پی• ابونه• استدلال•
امیر ایدم • بو لطف مرحمت نی	—« نوایی»—
بطسون اغیار خوش کیلدینك »	«چون منجبه الدید اقیلار سجده بیرو»
کیچی —— قیچیق• شوخ شنك• عشوه کر• دلبر•	«یوق عیب مصلاسی انك میغه کراو»
کیچی• بوز• ایچی• سرکا• بوزغاله•	کیزلاماك — اخفا• ستر• کتم ایتمك• پنهان ایتمك•
کیچی بوینوزی خروب» کیجه قولاغی• قرن• شاخ•	کینك و کنکاش مشورة• مصلحت• مشاوره• مذاکره•
کیچیت —— بکید• داریول• راه تنك• دره• وتاغ	شوراء• انجمن•
یولی• جریت• جرید•	کینکالماك — فراغ بولمق• توسیع ایتمك• کینکش لانماك
کیچیش —— قیچیق• غیچیق• خارش• کر• جرب•	مشاوره لتمك •
قیچشماق• خاریدن قشو کردن•	کیدورماك— ادخال• وضع• تقدیم ایتمك• کیکورمك
کیچیك —— کوچك• حقیر• صغیر• خرد•	آریغ وآروك دادن•

فصل لام

لا —— اداتدر• آه• ایواه• افسوس• وتحسر	ایلکیکا • لاچین وشونقار ایتیب
مقامنده مستعملدر•	بعضیلر ایلکید اقرار»
—« مثال »—	لاش —— لاشه• جیفه• جسد• مرده•
«لبینك فکری باغریمنی قان قیلدی لا»	—« نوایی »—
«چوقان قیلدی کوزدین روان قیلدی لا»	«اولکاج ایتین ای خسته نوایی ورقی بینك
لاپ —— اداتدر• صرف• بتون بتون معناسنه	« چون کورسام ایتی آلیید الاشینك
بردنبره• لاپه• یعنی یکباره•	ساغینور مین»
لاپا —— صولوجه پشمش طعام • لزوجتلو•	لاشماق —— باشه• چیقمق• اغراشمق•
قویوجه شیله• دینور• شوله تیرید•	—« نوایی »—
لاچین —— یاضلو• شاهین• قدیم برترك عشیرتیدر•	« ای نوای عشق صحرا سیغه چون
صارب• شدید• تازی• کورجی•	قویدونك قدم • تانیچوك لاشکای سین
—« مونس »—	اول یاباقی یوق وادی بیله »
«بعض آلیب قارچیغای بعض ایتالکو	لاق لاغ — لاخ • اسم مکان اداتی • قوملاغ•
	اولاق کبی•

Digitized by Google

لنكر	لوك لوك
لاق لاغ — بازی * هزل * ظرافت * لكك * لقلق *	تكنه * صحن * لنكری *
لاواشی — عموماً یصی شئیلر * برنوع یاصی واوزن اكمك * یاصی كوموش كوجه سی *	لو — خم * پجمرده * سست * لوند * سلق * پورث * لاوبال * میل ناك *
لای — كل * چامور * طین *	لاولاو — علولی * لهاب ایله پرتو آتش * شدتلی النكه *
—« مثال »—	—« مونس »—
« قاریاغدی لای بولدی كوچه لار »	« جانیمه توشدی یوزینك فرقتدین ایلا آلاو * كیم سونكاكلارنی آننك حرقتی اورتارلاولاو »
« عشقیدین پینزار بولدیم كیجه لار »	
لایلاماق — چامورلامق * صیوامق * انداوه اتمك كیل سورمك *	لوك — ایری * بیك پرچه عزمت لو * طوپلانمش مدور توده *
لایین لایی — ادات * كلمه اخرینه تشبیه معنا سیچون كبی * وقدر یرینه داخل اولور * اوغورلایین * یخلایین كبی *	لوچه — باغچه ایریكی * حجره * كوز * محل * تاچكه * رواق چه *
لبا — اختیار * مسن * مدیر * ناظر * مربی *	لوچ — چپلاق * برهنه * عریان * لوخت *
لباشاق — قاعده * اصول * ارتباط * انضباط *	—« حكمت »—
لته — قماش * انواع بافته * پچاوره * شرموته * اكثر مستعمل * بافته یه اطلاق اولنور *	« ایاووستلاریاشم یتی یكرمی اوچ » « یالغان دعوی طاعت لرم برچه سی پوچ » « قیامت كون نی قیلغای مین برهنه لوچ » « اولسبب دین حقغه سیغینب كیلدیم منا »
—« مثال »—	
« حیله سی بولدور بو اسمانی بتیب » « لته غه لته نی تاشغه بیركیتیب »	
لچك — حریر مندیل * باش اورتوسی * یشماق كبی آسیای وسطیده مستعملدر *	لوچك — شفاف توی سیر * جیلالی * پرلاق برنوع شفتالو * وخوخ *
—« صوفی »—	لورس — قبار وستایی * بادیه نشین وصحرایی *
« لچك آرتوق بزینك دستار میزدین » « ایران لارعار ایترگردار میزدین »	لوغ لوك — لیغ * لیق * عادت نسبتدر * الوغ لیك كبی احباب لیق * جوره لیغ كبی *
لچلماق — منازعه * مجادله * غوغا ایتمك لجاج *	لو — صارقیق * آصیلغان * سلقو * كوشك *
لفادان — یاریم اویو دلمش تخم * بیضه * یومورته *	مایل * منحنی * آویزان * صالقوم * خم *
لق ولك — ایچی بوزوق یومورطه * وفواكه * لوك *	لوك — ایچی بوزولمش قاون یومورطه * ایری * بطال * قوی * آغیر * تنبل * نرتیوه وشتر *
لنك لونك — فوطه * پشتمال * پشكیر *	—« مثال »—
—« مثال »—	« یانابر اوستادچابك ایردی »
« لیك صادق یلی كاباغلاب لنك » « سوغه كیردی نیچون كه بحرده چنك »	« كه هم لوك صنعتی هم نازك ایردی »
لنكر — یایوان * طبراق * ونحاس قاب * قروانه * بویك چناق * تقاره وكارسان * مدور	لوكچه — كوشك * بوش * بی پروا آدم *
	لوك لوك — یورتاق آت * وایشك غیریورغه رهوان

Digitized by Google

ماغ		مامو غ	
لوکالوکا	لوپ لوپ • پارچه پارچه • طوپ طوپ •	لیارا	زن رقاص • شرموته •
لولی	چنکای • قبطی • رقاص • بازنکر • کوچك • هیز • جلب • فاحشه •	لیجاق	افغان لسانجه یول • راه • طریق دیکدر • کشمش ایله مخلوط بر نوع طعامدر •
لوم لوم	یومشاق • ملایم • نرم • موم وسایر ملایم شیدن یاپیلمش یلان جی لؤلؤ و مرجان •	لیك لیك	یجمان • معجون • لق لق • لکلك • یواش یواش • آهسته آهسته • قیب قیب • کم کم • —« مثال »— «تاغدن اینار لیك لیك برکیشی» «کیجه کوندوز یورومکدور ایشی»
لوی	پلنك • ارسلان • برج حوطه دخی اطلاق ایدرلر • سال ترکان دایره سینك اوچنجی سیدر •		
لونکی	لنك • چولاق • طوپال • اقساق •		
لؤلؤلولی	فاحشه چنکای • قبطی • جلب • اروس پی		

فصل میم

ماچ وموچی	بوسه • اوپوش • قبله • پوس • —« مثال »— «کویلاکینك یاردور تیرتیکرین» «کوپلر یوکوردیم ایزینکدین» «بزموجی بیرآق یوزینکدین» «من سنی سودیم قره کوز»	ماقارمقر	—« مثال »— «چونکه خورشید صندلی ماغی» «اوچوب آچتی قاناتنی داغی» دلی قانلو • جوان • زبانه لو • دللی • میل اوزره دونر ایپ • کنیچ • یکیت • رسمان چرخ وپریك ومقره •
مارداچ	باغداش • اوتوریشی • چارزانو • مربع • بارداش قورمك •	ماقتا	ستایش • وسنا • وصف مدح • ماختامك •
ماریماق	هاولامق • حورمك عف عف اتمك •	ماقتاماق	مختمك • مدح ثنا ایتمك • تعریف • توصیف ایتمك • ذکر جمیل • ستایش ایتمك • اوکمك •
ماری	مروشاه جهان شهرینه دینیلور • قبایل ترکانیه نك پای تختی در • —« مثال قوشوق »— « ماریننیك یولینده یوردوك کیجه لار» «قرشومیز غاکیلدی ترکان یجه لار»	مالا	دیوارجی • وصیواجی سورکوسی • ماله • اندازه • خرمن دوینی • ساپه •
مسکه	روغن تازه • تازه تره یاغی • سمین • دهن •	مالای	خذمتکار اوشاق • یتم • آدم • نوکر • —« مثال »— «قذاقدین برملی آلدیم بویولده» «قشنك قتیغ لیغدین قالدی چولده»
ماشاب	برنوع قباوقلین • شالدر •	مامور	طمور • رك • ریشه • تامور • عرق • تیره • قبیله • اوروغ • کوك • بن • اوزلوك اوزنك
ماشمل	سیق • اجلف • قوی مشنع برنوع تیری	ماموغ	پوق • پخته • پیه • قطن •
ماغ	باش قنات وقویروق لرینك اوجی هب برر نك اولان کوکرجین کیوتر • کفتر • وهمام قوشی •		

Digitized by Google

	مانماق
	—« مثال »—
	«کنه شعله سین چون چیکیب اول تاموغ
	کویوب ابر رحمت نیجوك کیم ماموغ»
ماناب ——	اصلزاده اصالت • یکذاده لك •
مانتوی —	قیمه لو یوفقه طعامی • منتو تو شبره •
	قولاغ بوراکینه مشابه کفته لو خمیر
	ایشی کاشغر جانبنده مستعمل در •
مان مانق —	ایری • قوجه باشلوشی • شاشقین •
	حیران آدم • احمق • کول •
مانك ——	اوچ سنه لك قوزی وبره •
مانکدورماق	یورورکن وجودینی صاللامق •
	—« مثال »—
	«قایتی کیلکان یولی بیرلان یوروب»
	«کبك خرامین بیری بیرمانکدورب»
مانکراماق —	حیوانات تفردو تأوه ایتمسی • سسلنمك
	بغیرمك •
	—« مثال »—
	«حل مانکراب فویوب ثور آلدیداباش»
	«که بولسانی ایکمیز قربان سنکاکاش »
مانکلای ومنغلای	آلین • ناصیه • چین • پیشانی • ایله رویه
	کیدن عسکر • مقدمه • طلیعه یشداد •
	—« نوایی »—
	« اوپدی مانکلاینی قوچوب آنی رست»
	«مونچه سوزنی چونقل قیلدی درست»
مانکماق —	صاللانه رق یورمك • خرام ایله کزمك
مانکیش —	خرام • رفتار • ناز ایله حرکت یوروش •
	—« مثال »—
	« بیرمانکیشی دابویوز لطافت »
	« یوق یوق که ساچیب جهانغه آفت»
مانقیشلاق	اصلی مینك قیشلاقدر • بحر حزرك جهت
	شمال شرقینده واقع برمحل اسمیدر •
	منقشلاق •
مانماق ——	صویه اکمکی باتیرمق • تریداتمك •

	متیارماق
مانیکنیت —	منفعت • طوایف اتواکدن بر قبیله
	اسمی اولوب بخارا حکمدارلری بو
	قبیله یه منسوب در •
مانه ——	یول باشنه دیکیلان نشان طاشی • سنك
	فرسخ کبی •
ماولاماق —	کدیه ماوایتمك • حره وپشکی حاوتمك •
	سسلنمك • ماولتمك •
ماوی ——	ارزق • آچیق کوك • صورنکی • آسمانی •
مای ——	یاغ • مای لامق • یاغلامق • مایلانمق •
	سمرمك • سمین • دهن •
مایده ——	میده • اینجه • خرده • ریزه • اوفق لمك •
	سفره • اینجه دوغرمك •
	—« مثال »—
	«قیمه قیمه میده میده قیلسالار»
	«سوزبرمنیك سوزبرالله بر»
مایده لاماق	تجزی ایتمك • خرده خرده • ریزه ریزه
	ایتمك • اوفالتمق • میده میده ایتمك قیمك •
مایروق —	ضعیف • لاغر • نارین • جلف • خجیده
	یاناباش • کج مایل •
مایرن ——	یاسی بچاق • سقط • عیبلو •
	—« نوایی »—
	« بنفشه نی بویی خوشدر دماغی مونجه
	اولوغ • کیم اول سنینك یولینکا
	هندوبی دور ورمیروق »
ماین ماینن —	بینی دماغ مغرسر • مینی •
مایوق ——	اچامش چیچك • غنچه • ملول
	ناشکوفه کل •
	—« مثال »—
	«لبلار نیکنی کیم اوچوق تو تمیش همول
	هینت بیله • آغزینك آنداق پسته دور
	کیم توشمامیش اندین مایوق»
متیار ——	شکایت سشکوه • غیبت •
متیارماق —	تشکی • تظلم ایتمك • غماز •

Digitized by Google

مریو	ملش
متیز ——— سریع، چابق، بات، تیز،	مز ——— غوزه، کورك پخته، مز، بیض، ایت ایچنده اولان لونده تفلاق ایت برمیوه هندی که اویس القرینی دخی دینولور، مز، موز، بوز، یخ، قار،
محل ——— وقت، هنگام، ایام، مکان، —« مثال »— « امر ایتدی بو محلده اولتورونك هرنه سویلارسه سیزه سیزتیك تورونك	مسقارماق بزله، سخریه، لطیفه ایتمك، استهزا ایتمك مزاقه آلمق، کولمك، تبسم ایتمك، مسقره، تو تمك،
مخ ——— اوپوش، پوسه، موبی،	مستان ——— صاورق آدم، خمار،
مخانیك ——— اوطه نك اورتهسنده یاقیلان اوچاق، وکلخان، باجه، تنور،	مسکه ——— تازه یاغ، صاری یاغی، تره یاغی، سوت ایراندن تازه النان دهن وشیمن، —« مثال »— « مسکه یاغیله قاروشتوردارونی » « حب قیلیب یوت ایله سون راحت سنی »
مختاماق ——— ثنا، توصیف، استحسان ایتمك، ستایش،	مشیل ——— یوزی دوز، جلالو، اینجه کون، مشین، چرم، سختیان،
مخو ——— پیس، برص، اویوز، قاشوکرپکی دوکلان آدم، مسکین، جذام،	مش مشه ——— غوغا، نزاع، مجادله، چنك وجدال، شورشر، کورولتی، غلاغوله، کشمه کش، —« مثال »— « ایکی طرف مشمشه نی آرتوروب » « جنك قیلیب بربرینی اولتوروب »
مدد ——— اوزبك لسانندهزروزیورنسایی دیمك در، نمایش، همت یاردیمجی، ارقه تمه،	معقول ——— یخشی، پسندید، عقله قریب، عقل ایله منفهم اولان، مناسب، خوب، ایی، کوزل، نغز،
مرد ——— شعبان آینه دینور، ادم سخی، ایرکك،	مغول ——— اصلی مونکقول، تاتارستانده قدیم بر اولوس اولوب جینه تابع ایلاتی پك چوقدر جمله سی اوزبك تاتار نوغای کبی حالا ترکی زبان اولوب اسیای شرقیده خطا وختن ملحقاتنده مسکوندرلر،
مردار اغاجی برنوع زقوم اغاجی، موراغاجی، آل موردشجری،	مکن ——— تاتارستان صوغینی آهونك بیوك جنسی،
مرغاول ——— شجیع، بهادر، قهرمان، زبردست، زورآور پهلوان تهمتن،	مکه کی ——— اوزبك لسانندهکوپه دیمکدر، حلقه کوشوار، ایسرغه، قولاقتاش،
مرغینان ——— فرغانه ده برشهر اسمیدر، مرغیلان، صاحب هدایه اوره دندر،	ملش ——— طوایف اتراکدن برقبیله اسمیدر،
مرکن ——— تفنکجی، میلتق انداز، نشانه جی، —« مثال »— « یانیده بار ایردی بی حد مرکان » « آیلار شهره تفنك چقتی فغان »	
مرل ومرال آهو، کیك، غزال، نخچیر، کیك، —« مثال »— « کوپیا صید لاردین اول چنکل » « واقع ایردی تولا بو غو و مرل »	
مروی ——— تکه ساریق سالور ترکمنلرینك استاد کاهلری بولنان، شهور مرو شاه جهان، ماری دخی دیرلر،	
مریو ——— غالبك حین خریده اللرینی اوزاده رق ایرادایلدیکی کلمهٔ ظفریه در،	

Digitized by Google

موجنه	موشت
قیون* رمه* چفته قوزیلق* خوش خرام* کوزل* زیبا* رعنا* —« مثال »— «ای نوایی نیلای ایل ترخان ایله برلاسنی» «کیم برورکونکلو مکاحالامالش اول شوخ ملش »	ودانه سی* چکردك* تخم* قشر* بذر* موجانه* دانه *
منداغان — برآلت حربدر* کوللهومرمی انداختی ایچون استعمال اولنور*	موجودلوق حاضر* موجود وتهیه اولان شیئی* مهیاوارلیق اسبابی*
منطل —— باشی طوپارلاق* چوقاق* وعصا* دکنك* کلتك* تیاق* کوشك اغاج*	موجوماق اختیارلقدن قدخمیده اولمق* منهی القامت مسن آدم* خواجه مش*
منطه —— بنفشه* منکشه* بنفشیج* کل بونفش* موررنکی کل وچیچك*	موچول — موچو* کوچك ورقپاره* سند* شقه* —« مثال » — «کتورغان مالیمی آلدی قلکا» «ذکات ایلب موجول بردی قولومکا»
منملیك —— انانیت* کبی* غرور* نخوت* سرکشلك* —« مخدوم قلی »— «منملیك ایتغین فانی دونیاده» «سندین الوغ نیچه یارانلر کیجدی»	موچه —— شغل* عمل دیوانی* خط نویس میرزانك روزنامه شغلی* وقایع یومیه* کتابت*
منه اورماق چوق سویلك* چکه یاریشدرمق* غدغدردرزیاده سوزی اوزادمك* قصه وافسانه کبی کشال اتمك*	مور —— ماوی ایله کوك اراسی ده اولان رنك*
منمی —— مین ومن بن دیمك* انه*	مورچل — قوله * بورج باری قلعه کنکره سی* کیل برج* —« مثال »— «اولاشتی مورچل بندین قیلیب شق» «جریك اطرافیغه قاز دوردی خندق»
مو —— می کبی حرف استفهامدر* مو* میاو* کوربه وکدی وحره پشك موله مسی وبغرمسی*	مورق —— التنجی ارقه* جد سادس* پشت ششم*
موچاك وموچك کوچك جانور * بوجك * اوپوش* بوسه* موچی* سیوری سینك* قورت قومورسغه* —« مثال »— «تیراوتارده نفسن یوزنی قاچورماق نی ایدی * میل قیطاس دور الوك کیمسادین آلماقغه موچوك »	موری —— باجه* بوری* جدول* ترکستانده بر ولایت اسمیدر* مور* اوجاق* آتش دان* پچ* —« مثال »— « تیشوك لاربورنیده وحشت تنوری» « تنوری یوق نقط اورنیغه موری»
موچلکا — ورق* سند* حجت* کوچك ورقپاره سجیل* پته* بتیك* محضر* خط* شقه*	موز —— بوز* انجمادیخ* قایماق آغاجی* میوه* ویس القرنی* —« مثال »— «تورشبستان ایچره صحبت کیم اشارت می غه دور * شمع کافوری که آستی شوشه موزلار برلادی»
موجنه —— بادم واریك کبی بعض میوه لرك مغزی	موزوق — قورقاق* خائف* ترسنده* موشت —— یومروق* توقات* دست*

Digitized by Google

مولدور

—« حکمت »—

« آغزین آچیب هر ایشکه کامینی سوردی »
« همت بیرسنك شوم نفسینی موشلاسم من »

موسون — بوز • انجماد • یخ • قار • برف • ثلج •
موش — قورشونلو فشنك • وزنه • فاره • سیچان •
موشك — کدی • قطی • هره • کربه • فیشك • آتش بازی • موشك حوای ایزار دوك • چرخ فلك مهتابی •

—« مثال »—

« اکرچه ایرور موشك آتمق ایشی »
« بولوت ماموقین اورتا آلماس کشی »

موشوك — فشنك • موشك • فیشك •
موصلوق — مصلاق • دایم افاربورو • صواق چشمه • کوکرچین سودی • بورغی • بوری آب •
موغ — بوغ • بخار • غم اندوه • بلوت غمام • ابر • آه و درد •

—« مثال »—

« کیجی کیزای جان کوناهمدن منیك »
« قورقونکیز موغلوق لوآهمدن منیك »

موغول — مغول • صافدرون • صافدل • مغول بالاده ذکر اولندی •
موغولچین بیاض • آق • صاف • براق • شفاف مجلا •
موك — کیرلی • کیرلنمش • مستور • مخفی • پوشیده •
مول — بول • کنیك • واسع • خیر سیز •

—« مثال »—

« کف لارنیك آیینی چوبرماك بولوب »
« مول مونکا حاتم آنکا برماك بولوب »

مولدور — شنبم • چی • نم ریزه •

—« مثال »—

« تیشلاری لعل ایچیندا رشتهٔ دور »
« منکا حیوان سویی ارا مولدور »

—« دیکر »—

« کولوبان لیك یاش دوکوب دردیك »

مونا ومنه

« کل خندان بوزیدا مولدوردیك »

مولدوراماق — حیرت و نکرانلق ایله باقوب یاش توکمك • اغلامك •
مولن — قماش • جانفس پارچاسی • حریر دارای • ادرس • شاهی پرجه •
مولوزمولوس — ملیز • فارسیق صویی • قارشیق شی • اخلاط و سوپرندی • آب کنده • ارپه و داری قارشیق بوغدای • قارشیق حوبوبات خرمن آلتی • مزبله •
موله — مهد • صالنجاق • باربندی • الوانج • کهواره • بیشك •
مولوی — عالم کامل • درس وکیلی مقامنده اك بیوك مدرس • هندوستانده علمای بنامه اطلاق اولور • افغانستانده خان ملا • بخارا اجانبنده اعلم درلر •
مولا — رب • سید • افندی • صاحب • خدای متعال • ایکه ولی خواجه •

—« مثال »—

« بلخده بار ایردی بر صاحب خصال »
« مولوی و عالم و صاحب کمال »

مولاومولام — خواجه و خوجم • آخوند • آخوندم • اوستاد • اوستادیم •

—« مثال »—

« بر نصیحت سنکا قلای تنکلاغیل »
« ملا نینك ایتکان قیل قیلکان قیلما »

مولی — خرسز • خیر سیز • آدم بی فایده • یرمز • موله • مهمل •
مونا ومنه — اشته • انه • منه • منه اورماق • چوق سویلمك • چکه یاریشدرمق • لاتقیف سوزاتمك • لوند • تنبل •

—« مثال »—

« انا منا دیکونجه »
« یخشی یمان بیلکونجه »

	مونکورغاماق		موندو
	« چین دشتی کییك لاریکا موندو »		« کته کیجیك کورکونجه »
موندوغی —	برنوع سیخدر * نیزه و مزراق شکلنده یتم جه نیزه دخی دینولور *		« زبروزیر ایدرلار »
مونغال —	قلماق اولوسنه منسوب برقبیله در * چین حدودلرنده ساکیندرلر *	مونچه —	بوقدر * بونجه * شونجه *
			—« اکهی »—
			« نازواداوغمزه سی قتلیم قیلورلار دمبدم »
مونکان —	آقچه * نقود پاره * پل و پیسه * طلا و نقره * زر * آلتون * قزیل *		« وه مونجه آفت موبولور بیر آدم زاد اوستینه »
مونکغول —	مغول * ترکستانده قدیم و مشهور بر شهردر * قبایل کثیره دن معدود بر قوم در *	مونتوق —	سقط * جولاق * ناقص * الوجود * بر اعضاسی اکسیك آدم * چونتوق *
مونکو —	بر پادشاه اسمیدر » فغفور و خاقان نسلندن بر سلاله در *	موندا —	بوراده * شوراده * موندین * بورادن * موندا غی * بوراده کی * مونجه *
			—« صوفی الله یار »—
مونکوشی —	زاویه * بوجاق * کوشه * پناه * متکا *		« مونده توفیق چراغیم قولغا بیر »
مونك —	درد * غم * الم * کدر * مغ کبی *		« انده ایمانیمنی یولداش ایلاغیل »
	—« نوایی »—	موندا ق —	شنداق * شویله جه * بویله جه * بونك کبی *
	« تیش بیلا مونکلوغ کونکل دین مدعی چیکدی اوقین * راست ایت یانکلیغ که سائلنیك عصاسین تیشلادی »		—« راجی »—
مونکالاق —	غمناك اولمق * غم یمك * اندوه لیك اولمق * مکدر خاطر دردالم حزن صاحبی اولمق *		« حق کیمکا برسه غرت خار اولمغی نه ممکن »
مونکایماق —	مأیوس قالمق * تغمم * تألم ایتمك *		« قوی ای حسود مونداق بیهوده ایش نه حاجت »
	—« مثال »—	موندای —	مونك دیك * مونداق * بویله شویله *
	« کیمسایاری برلا خوشتورغم داشیب و مونکداشیب * یات کاهی چرماشیب اولورسه کاهی یانداشیب »		—« مثال »—
مونکرامان	ناله * فریاد * فغان ایتمك * احوالندن شکایت ایلمك * راز دل اتمك *		« موندا ین پادشهٔ طالعی اونك »
	—« مثال »—		« کلمه میشدورنه کیلور موندان سونك »
	« بربریله مونکلاشدیلار تانك آتغونجه »	موندو —	مزراق شکلنده برنوع سیخ خصم واعدا عبورینی منع ایچون خندقك اطرافنه وضع اولنان آلت * شکاری وصیادلرك وحوش و سباعی صید ایله دکلری آلت و اسباب *
	« اوخلامدی هیچ بریسی سوز بتکونجه »		—« مثال »—
مونکورغاماق	مونکر ایتمك * بکا ایدرکبی سوزکداز کریشمك * محزون لنمك *		« دیمه بوسپه نی خیل هندو »

Digitized by Google

مونکلایماق — مغموم • مکدر • مأیوس • دورمك • دوشونمك • تفکره دالمق •
—« مثال »—
«غم هجرانیدین مونکلای دی بر ذات»
«تعشق بر بلادور صونکی هیهات»

مونکلاشماق — مونکراشماق • سوزکدازی سویلشمك همراز اولمق •
—« مونس »—
«مونکلاشغالی برکسه تاپیلس غمینك ایچره • همدرد تمناسیدین ایمدی تاری قیب مین »

مونکوز — بوینوز • شاخ • قرن •
—« خرد »—
«کوزازرق ساقال ساریغ وتیره یوز»
«چیقیب بارچانینك مانکلایی دامونکوز»

مونوغان — پك مسن • پیر • اختیار آدم • آقسقال • قد خمیده • کهن سال •

مویمول — کوتکاناك دخی دینیلور • بر نوع تربیه قبول ایتمز خیرسیز طوغان • وتولد ایدان انسان •

موین — بویون • کردن • درای •

میتن — بویوك • کرپتان • سنك تراش آلتی • مصران • میتین • غایت سرد مخلوط تیمور • مستحکم ومتانتلی ومضبوط • یر • وسد • —«کرامی»—
« اولجه بغیریمغه قیلور غم نیشیدین هجران غمی • تاغنیك بغریغه متین برله فرهاد ایلاس »

میچین — بیجن • میمون • مبارك میچین ییلی • سال ترکان دایره سنك طقوزنجی سیدر • سال بیجن •

میچان — بر نوع میوه در • منجانه میوه چکردکی دانه • تخمی • جکیدی • بذری •

میده — اوفاق • پارچه • ریزه دانه • خورد •
—« مثال »—
«ایکی کوزینك اولتورور ایکی لبینك بیرکای حیات • حسنیك باریدایارا یارغوچاقنی میده تارت»

میشه — میشه زار اورمان • غابه بیشه • چالیلق • پته زار • چنکل • توغای • چکلك •

میسه — چمن • چراکاه • مرعی • میسه زار • سبزه • اوتلاق • یشیلك •

میش میش — اولمش زردالو • بش مش اریك • فواکی
—«وحشی»—
«کوب مکتبه لعل وبار بردی»
«میش میش ایله شیره بار بردی»

میشیق — کدی • کربه • حره پشك •

میغ — بیق • بروت • موی لب • شارب •

میکان — اصکی می • می دوساله • قرقف • جغیر کهنه • مثلث •

میکچین — طاغ طوکزی یاوروسی • مجکای •

میکنیك — خال • دانه • مکنیك • بنك •
—« اذری »—
«میکنك ایرنینك یوزونك ای رشك
«اخوان • بلال وکوثر وباغ جناندور»

میلان — ایلان • وبرلان • مع • بامعناسنه در • همراه برابر • کبی

میلتق — تفنك • فلنته • قادرانداز •
—« مثال »—
«اول مرکان هم اوروی میلتقی له»
«سودرادی اییق نی برایلی له»

ملك — کنار • یان جیت • حد • لب • ادرس • آلاجه نك ایکی طرفی

مین — بین • ضمیر شخص در • من • بن دیمکدر •
—« واله »—
«مین داین برزار بولغان بار موکین»

Digitized by Google

«بر کل استاب خار بو لغان بار موکین»

مینجاغ — بنجوق • مینجاق • خرز • شبه • سرجه •

—« مثال »—

« علاقه باری غه سراسر ایپك»

«درو لعل و فیروزه مینجاغی تك»

مینجشماك — حرف اندازلق ایتمك • منازعه • مجادله ایتمك • سن من سنتك منتك • کفت کوی •

مینداو — یغر • یاغر • اکردن اتك ارقه صرتنده کی یاره • جراحت • زخم •

مینغلای — آیش • پیشانه • طلیعه • آنك جهبه •

—« مثال »—

«بر خدا دیب کعبة الله باره من»

«هر نه کیلسا منکلایمدن کوره من»

مینك — بینك • الف • هزار • طوایف اوزبکیه دن بر قبیله اسمیدر • خال • دانه • بنك •

مینکیز — بکز • چهره • وجه روی •

—« مثال »—

«مینکیزلاری کل کل مژه لاری خار»

«قپاغلاری کینك کینك آغزلاری تار»

مینکیزاماك — بکزمك • مشابهت • لطایقت • مماثله ایتمك عدیل • نظیر اولمق •

—« میلی »—

« کیم قاشینکنی هلاله مینکزایتی»

«آنی عشق اهلی کج نظر دیدی لار»

مینماك — بنماك • سوار اولمق • راکب •

—« مونس »—

« عشق ایلی قتلین ایستاسنك معرکهٔ جنون ارا • غمزه قیلیجنی چیکیب ناز سمندی اوزره مین»

مینیاك — اتك جلاونی براقیویرمك • بوش براقمق • صالیویرمك • لجام کیم سیز قومك •

میه — بیه • مغز سر مینی •

فصل ن

ناجان — طوقاقلو • بیوك بالطه • تبر بزرك •

ناجو — بر آغاجدر • نارون کبی •

—« مثال »—

«بولوب هر شجر نخل ناجو کبی»

« نی ناجو که بو چرخ مینو کبی»

ناخنه — بر نوع آت خسته لغی • آت برننی کیسه رك علتی دفع ایدرلر • —«اخکر»—

«کوردی دیدی ناخنه اولمیش بو آت»

«بورننی کیس اوقلا آنی اویات»

نارکه — جرکه • وحلقه قورمق • دوره اتمك •

ناری — ونارین • اوته کیج • طاغدین ناریسی • طاغك اول طرفی • ناریراق • اولطرفراق •

—« خمسه »—

« ناری یوز دادارای انجم سپاه »

«باشی اوزرا کردون کبی بارکاه»

—« مثال قوشوق »—

« بو لطرف باقیب کیلاتور بر پری »

«چوره جان یارم کیلاتور کیت ناری»

نارین — قلعه • ایچ حصار • ترکستانده بر دریا اسمیدر • قندوزده دخی بر موقع در • نارین سرت • تند • ترنك •

ناروان — نردبان • مردوان • سلم زنیه پایه • ناشپوتی • ارمرودك بر قسمیدر • بو ساغه • پیلم پایه •

ناغاچی — جد • طایی • طغایی دای •

ناغوونغو — نیچون • نه خیل نه کونه • نه یانکلیغ جه

Digitized by Google

نقاره

طریق • حرف سوآلدور • چرا •

—« صوفی »—

«برحاله تورماغان کیشی تیلپك نغو کییار»
بیر بیر کایتماکان سوز آغزدین نغو چیقار

ناقچی —— قاضی نائبی • ندیم • نواب •

ناو —— نو • ناوه • ترناوه • میزاب • ترنو •

نیك —— نبا بر میوه اسمیدر • سپوال • ال و ایاقه
فضله چیقان • دمله • آرتیق • آبله •

نبیره —— حفیده طوزون • اولادنك اولادی •

نابزا —— نیزه • مزراق • وسنان • قره غای •

—« مثال »—

«نیزه سنی قولکه آلدی اول زمان»
«کلدی میدانکا قوشوب شیر جیان»

نایمان —— نیمن اوزبکلره قارشمش بر طایفه اسمیدر
که اصلی تاتار عشیرتلرینه منسوبدر •
مغول لسانجه سکز دیمکدر میانکالات
بخارا و سغد ثمرقند جوارنده مسکوندرلر

نیتاس —— استراحت • راحتلق • آسایش • دینج
و تنج اولمق •

نتنك —— نه عجب • نه کوزل • نه خوب • نه یخشی •
نه تانك •

نسنه —— شی • نمرسه • ننیرسه • نیمه نسیل • ندر •
ندور • جه جیز • کدام •

نسخب و نخشب بخارا و شهر سبز بیننده قدیم بر مملکت
اسمیدر • نسف • و قرشی مشهوردر •

نسوخ —— خوجند طرفنده بر ناحیه اسمیدر معرکه
چرکه حلقه و دام شکاری •

نطس —— سوریلنمش ترلا اوتی قورودلمش اراضی
شدکار • بوش یر • سورلمش و هیده تلمش
زمین و تفراق •

نقاره —— نغاره • نار • نعره • طبل • دول •

—« مونس »—

«نوبت سلطنت ایرور بیزکا بو نعره •

نوکر

حزین • اوتی سپهر اوجیدین ولوله
نقاره مز»

نقب —— لغم «حفر • تذر • یرتوله • راه ریز زمینی •
یر آلتندن صویولی •

—« کرامی »—

«نقب اوروب فتح نی آسان ایتدی»
«قلعه یی خاك ایله یکسان ایتدی»

نقره —— کموش و سیم • فضه •

—« مثال »—

«لطفی مسکین غه کورکوز ساعدینکنی
لطف ایله • بو کدادین نقره نی ینکیکنده
پنهان قیلماغیل»

نقش —— مقام • موسیقی • شعبه • و تفرعاتی مشکلات
تلقین تغنی و ترنم اصولی • نغمهٔ داودی •

نکنده —— قباشیٔ اویولغالامه • یورمه دوزی •
کوکله مه • ایری کورفه دیکشی چاتمه •

نوقات —— باشاق • خوچه جین • ترلانك ایکنی
بیچولوب الندیکدن صکره قالان
بغدای دوکوندی سینك طوپلانمسی •

—« مکنون »—

«آچلقده ایدی کدای ینکلیغ»
«نوقان ایله اولدی بای ینکلیغ»

نوتوقجی —— جالاغانه شبیه بر شکار قوشی در •

—« مثال »—

«مناسب ایماس قاری باشیغهٔ تاج»
«توماغه نوتوقجی غه نی احتیاج»

نوجه —— ایری بیوك جسیم بر قوش • طیر •

نوجه قوشی بر نوع بوقلمون قوشدور •

نوری —— کوبره • پیسلیك • فشق • کونك •
مزخرفات • قاضورات حیوانات •
سوپرنتی •

نوکر —— چاکر • ملازم • خادم المان • یتیم • ملی •

Digitized by Google

نیتاش

—« مثال »—

«پادشانیك نوكری بسیار ایدی»

چین و هندو هر اولوسدن بار ایدی»

نوغای —— مغولردین منفك اولان بر قبیله اسمیدر كه حالا مسلمان و تركی زبان اولوب اكثریا قزان مملكتنده مسكوندرلر*

نویات —— قیلوقلر حكمدارلرینی بو عنوان ایله یاد ایدرلر* قلماق*

نویان نویین سپه سالار* سردار* سرعسكر* شاهزاده

نه —— ادات دور* اصلی نی* قنغی* نیمه* هنكسی قیسی دیمكدر*

—« فضولی »—

« نه سندندور نه بندندور نه چرخ كینه وردندور* بو دردسر خمار نشهٔ جام قدردندور»

نه —— نقدر* نه مقدار* نه طور* نه چور* نكونه

نه دكلو —— ادات دور* نه* قنغی* نیدین* نه دور* قنغی سبب ایچون* نیكا* نیچون* نه سبب دین* نیكه كیم* اویله كیم*

—« نوایی »—

«طوبی شاخ سدره دور كوینك كیاهی نیكه كیم* عشاقه عشقه آهیدین هردم تاپار آب هوا»

نی —— شكار قوشلاری نیك كردننه آصدوقلاری جلقویه چیغاول* كردنلیك*

نیارسا —— اصلی نه* ایرسا* نیمادر* نی در* نمرسه

نیتادور —— اصلی نه* آیتادور* نه قیلادور* نه ایشلایدر* نه یاپر*

—« مثال »—

« نه ایتادور بو رقیبی بلمام »

« نه قیلادور بو خبیسی بلمام»

نیتاش —— فراغت* استراحت* بی تشویش* میلكون* مخیر* فارغبال*

نیمه

نیتان —— نه كونه* نصل* نوتوك* نجوك* نه ینكلیغ*

—« نوایی »—

« جسمه جو نوای نیك پیكانی كذر قیلدی* بلمان كه سنان ایمدی باغریغه نیتاك سانجار*

نیتوك —— نه چوك* نه كونه* نصل* نه طریق* نه یولده دیمكدر*

نیتوری —— نصل* جوكونه* چه طرز* نه یولده*

—« مثال »—

« بو نه تور و طرز و رفتار »

« بو نه شكل و نی شمایل »

نیجاغ —— نه وقت* نه زمان* نه ایام

نیچون —— نصل دور* نه وجه دور* نكونه*

—« نوایی »—

«ای نوای عشق صحراسیغه چون قویدونك قدم* تا نیچوك بار كای سین اول پایانی یوق وادی بیله»

نیچو كلاشماك استشاره ایتماك و استحصال رأی ایلمك و مشورت قیلمق*

نیجه —— نه مقدار* چوق كیفیت و كمیت ایچون*

—«جلی تركمان»—

«نتجه آدم بو دینی یه كلیب كیتی»

«بول فلك هیچ كیمه وفا ایتمه دی»

نییرسون و نه ایرسون —— دكل معناسینه* نی* لا* كبی* یوق*

نیرمردن —— تمیز تخم* پاك تخم* نیزه* مزراق* نیش خورت* اتیك* پس مانده سی*

نیشه —— نیجه* نه طرز* نه* نه مثال* نه كونه* قاچه و نه قدر معناسنه دخی كلور*

نیمته —— براز* بر پارچه* بر بولك* اندك*

نیمه —— هیچ برشی معناسنه* نیته كیم* نیمرسه نسنه كه* نه وار* هر نه كه*

—« نوایی »—

«مصالح كه در كار دور هر نیمه»

Digitized by Google

	وای		ورجه
	«الیب ساز قیلغای لار اوچ مینك کیمه»		کوبك دیده*
نیلسون —	نه یاپسون* نه ایتسون* نه قیلسون*	نینك —	روابط مفعول دورکه کبی*
	—« مخدوم قلی »—		—« امیر »—
	« زمانه زمانه عجب زمانه »		«ضو بر نینك قدین کا نسبتی یوق»
	« زمانه نیلسون فعلی یمانه »		«نچوك کیم سرو برله تینك ایماس تال»
نیمم —	نه شیئم* نه نرسم کبی* نه ملکم* نه مالم* نه واریتم* نه سامانم* نیمم بار*	نیوچون —	نه ایچون* نه سبب* نه دکلو* نه دیماك* نه قطاق* نه ایتماك* نه کونه* چرا*
	—« مثال »—		—« مثال »—
	« هیچ نیمم یوق سرف ایتاین یولنده »		« فلك ایلدی روزکاریم قرا »
	« برغریب بن قانلی یاشمدین بشقه »		«که صیغ مس بو درده نه چون و چرا»
نیناك —	مردمك* کوزبه کی* مردم چشم*		

فصل واو

وارساقی —	قوشوق* اولنك* سبزی من* عشوله* منظومه برشی اوقوماق* ترکی* مانی* شرقی* —«مثال»—	واقیر واقیر	فقیر فقیر قانیماق در* اوست اوستینه جوش ایتماك* قیناماق* قینار جوشار کبی
	«سوزوکداز برله عاشق غربنی کوردی»	واقیلاماق —	چوق سویلاماق* وق وق ایتمك* عناد ایتمك* بیهوده عبث سس چیقرماق*
	«سازینی قولکا الیب برورساقی اوقودی	وخ وه —	واخ وآه معناسنه در* تحسر و تأسف ایچون مستعملدر*
وای وای —	واخ واخ* افسوس و ندامت و حسرت ایتماك* نالش*		—« مونس »—
	—« نوایی »—		« یوزیم اوزره یول ایتمیه هرساری اشکم اویوب رخ رخ* کرم قیل بو اسیرینك اونجه ییغلاتماق نی دوروه وه»
	«هر کیمه بر دردیتیشسه نا ایلاج دیر وای وای* حرف علت قویدیلر آت واو الیف و یای نی»	ورساقی —	تاتاردین برعشیرتدور* برنوع قیه باشی* عاشق لیق ایله ترکی چاقیرمك* تغنی ایتمك* وارساقی یه مراجعت*
	—« دیکر ختنی »—	ورجه —	استمه* بزکك* حماعلتی* قاق شتمه* تیترتمه* تب محرق* تب لرزه*
	« حرف علت اوچ ترورکم جمع قیلسه وای بولور* هرکشی تکرار قیلسه صرف ایچنده بای بولور»		—« مثال »—
وای —	کلمهٔ تحسین و تعجب وی نره دور ظهور ایتسه نیکه وای نره جکده تقدیر زهی کبی محللرده استعمال اولنور*		« ورجه توت سا برکشینی اکر »
			«حب کونین ایتسون استعمال»

Digitized by Google

هاووه	هرات
وسه —— طوانه وضع اولنان اوفق دیر کلرکبی ارالرینه قونیلان قیسه اغاج پاره‌لری* وسه چفت* بوریاپوش خانه مشهور در*	ایچوندر*
وسمه —— اوسمه* قاش رنکی* قاش بویه‌سی*	—« اکرم »—
—« وزیر »—	«بوتوی بوتماشاهی‌می‌نه دلکشادور»
«اولوسنی سجده کاترغیب ایتسار کا خضرره بولدی* دیماس‌مین وسمه لیق قاشینه مینارنك محرابینك»	«اطرافدن کلانلار هپ‌یار وآشنا دور»
وشنه —— آکشی کراس نوعی آلوبالوایریك دوچه* وشنه سیاه* اورك*	های‌هوی— ایضاً* باغرشمه کورولتی زریلتی هوا وهوس*
وه‌وه —— کوپك وچقالك هاولامه‌سی هورمه‌سی سسی* عف‌عف* کلمهٔ تحسین آفرین دخی‌اولور* په‌په دخی دینولور*	—«کرام »—
—« نقشی »—	«های‌هوی ایله کیجوردوم عمری»
«باغه خرام قیلدی اول‌یارسروقامت»	«های‌هوی اخیرتدن‌قورقه‌من»
«وه‌وه‌بونه‌تماشا په‌په بونه‌قیامت»	های تولکون — های تولوم — دکونلرده‌اوقونیلان‌شرقیلره‌تردیف اولنور اولنك‌ده اوقونیلان یاریار شرقی‌سی‌کبی*
هاب‌وهب اداتدر* همه* کافه* قاطبه* جمله* عموماً بتون* یکباره*	های‌های‌اولنك های‌اولنك قذاق‌وقره‌قلقاق‌قرغیز قبجاق توی ودوکونلرنده ترکی وشرقی یرینه اوقولمقده‌اولان‌یاریارقافیه‌لی اولنك وقوشوقدر*
—« مثال »—	—« مثال »—
«هپ‌یخشی‌یمانی بیلغوجی‌اول»	«های‌های‌اولنك‌جان‌اولنك اولنك کوبتوریاریار* اولانك‌ایتکان‌تیلنکدین منکاوپتوریاریار»
«هپ‌لطف‌ایله قهرایتغوجی‌اول»	هایداماق— سوروب‌آقین‌ایتمك* های‌هوی‌ایتمك
هارکن —— یورغون* مسیرا* ارعنیه* زبون* مانده	—« صوفی »—
هارماك— یورلمق* خسته اولمق* بی‌تاب اولمق* کلال کلك* تعب‌چکمك*	«کاوهمت‌بیلا آنی‌بنجه‌سن»
—« نوایی »—	«هیدا آنی‌میده‌خوب‌بولغونجه‌سن»
«یول‌یورماکدین تونوکون‌هارمایین»	هایقرماق باغرمق* چاغرمق* فریادفغان‌ایتمك*
«هربلاکیم کیلسه‌یوزقایتارمایین»	—«اکهی»—
هارون— آزغین‌آت حشری‌قشنك*	«کونکل تیلکان‌مرادیغه‌یتساکشی»
هاو هاوو و هاووه— اوت* بلی* آری* پکی* طوغری* معقول مناسب کوزل* ایی* اعلا*	«یابارجه‌مرادلرنی ترك‌ایتساکشی»
—« نوایی »—	« بوایکیسی بولماسا میسر موندا »
«هاودیسه‌شه‌غه‌نقص‌راجع‌ایدی»	«باشنی‌آلیب‌هایقرییان‌کیتسه‌کیشی»
«یوق‌دیمك‌خودخلاف واقع‌ایدی»	هایقلاماق تمیز تفریق‌ایتمك* آیرتلامق* انتخاب ایتمك* خلص‌وجدا*
های‌هی — اداتدر* تنبیه* استعجال* صاقین	هرات —— مکسوردر* افغانستان* توابعاتنده خروسان ده واقع هری‌ولایتی‌نینك مرکز مشهوری برقلعه اسمیدرم قدیمه‌آریا واربان دینوردی* اوه

Digitized by Google

همول	هورماك
معناسنه صنکره بو اسم ایرانیلرك داغیلدیغی ولایتلرك جمله سنه تعمیم* وعراق شکلیله تقریب اولندی* —« نقشی »— «قنده هار ایله هراتی کوردوم» «دکن و بلخ ده کوب اولتوردوم»	—« صیقلی »— «همولدم یغلادی افتاده بنده» « یتشدی باشی اوزره خضر زنده»
هراول — طلیعه *مقدم* پیشاد عسکری *قلاوز*	هنك — شقاوت *لطیفه هزل مطایبه مسخره *بازی
هرای — فریاد *فغان *استغاثه نفیر*	هندك — خندق *اور *زهکش قلعه *جار *جر*
هرباتن — غلبه لك *جمعیت *ازدهام *هجوم* یغین *کثرت *کوپلك*	حفر *عمق اطراف قلعه ده قازیلان خندك* وچوقور زهکش*
هرت پرت — اتباعدندر *غیرت *استعجال جارچاپك —« مثال »— «هارت پرت آیغه مندی اول زمان» «بی نهایت اولجه کیلتوردی همان»	هوب — خرمن سورمك هرکله وحیوان ایله خرمن دوکمك بغدای سماندن جدا و تمیز ایتمك*
هرطمان — جیبی *شبنم *ژاله*	هوپلاماق لوپ لوپ یوتمق *جمع ایتمك *خرمن دوکمك بردن یوتمك *
هرقاق — هولایان حیوان *کوپك هورمسی* هورمك هورکمك*	هوپوش — برنوع بیوك کرته کلادور *بیوك چاپاسه دور *صبو یولغان *کلته کلاس کبیر*
هرل — ژلاسور مکلك *جوپه وچاپه وکتمان وپیل ایله دوراتمك *شدکار ایتمك*	هوپوشك — برنوع قوشدر *هدهد قوشی طورغای دخی درلر *پوپ قوش*
هزاره — افغانستان ملحقاتنده *خلوم *ایبك* جبل هندوکوش *بامیان *بلخ وقندوز میانه سنده مسکون اصل مغول طایفه سیدر غلجای *وهزاجات دخی دینولور*	هوپوقاق — باتمق *غرق اولمق درین صوه کتمك چومك *باتب باتب چقمق* —« نسمی ترکمان »— «دریا تاشدی بارە پارە» «اوجان قریلدی نه چارە» «غرق اولدوم تنکری ساقلادی» «هوپوقوب کنارە چیقدیم »
هقلاوق — اقلاغوب *جوب وتیر اوقلو *اوقلوا* تیرآتش *اقلا *اوق*	هوراتماك — تبعید ایتمك طردایتمك بدرقه نفی *جلای وطن* بدرغه سورکون*
هلاکو — اصلی قولاخو *قوله آت *عم اولور*	هورال — اوزاق *بعید *دوردراز *محمل سوز*
هلاکوخان بن تولی خان بن جنکز خان که مشهور در بغداد شام کابل ایله اکثر بلادی تسخیر ایدرك وفاتی ۶۶۳ عمری ۴۸ ایام سلطنتی سکز سنه در خواجه نصیر طوسی انك امریله مراعهٔ تبریزده بر رسدخانه بنیاد اتمشدر*	هورکاتماك — اخافه ایتمك *قورقوتمق طلب دن منع اتمك شدتنی تسکین ایتمك*
همول — همان هم اوهم بو *آن کس*	هورکوبج — رم *وحشت *خوف *اورکوج* —« نقشی »— «چیدآلمای قاجدیلار بردنبره هامون* صحراغه * منلیك شیدالیغمدین هور «کوبان مجنون ایله فرهاد»
	هورماك — پوف ایتمك *سوندرمك دم ونفس ایتمك*

Digitized by Google

یاب یب	
هورماق —	هولامه • کوپکلر صیحه ایتمك •
	—«خجلت»—
	«اویقونکا مانع اکربولماسا اول کوی •
	ایچرا • یوکوروب ایت لار ایلا کیجه
	تانك آتقونجا هورای»
هوروك —	ضیافت • طوی سرور شادمانی دوکون
	تماشا • کورنك • معرکه •
هورون —	تنبل • متکاسل • تنکیر • تن پرور • لوند
	آغیر خوش یاقز •
هوکا —	قامبور • هوکك • بوکری • قامت خمیده •
	هورکوچی جیقان آدم •
	—« مثال »—
	«باقه وباغه ایتی کوشت بولماس»
	«هوکك وقیسقه دن دوست بولماس»
هوکونماك—	خلاص • رها ایتمك بترمك • یولنه قومق •
	بحرك • اتمام ایتمك •
هولانماق —	اول اولمق هول • مرطوب اولمق •

یبان لشماق	
هول —	اسلنمك نم لنمك • ترشدن •
	اصلاق • مرطوب نم کشیده »
	—« صوفی »—
	«نیچوککیم دوتدی طوفان نوح تاغی»
	«ولیکن بولمادی هول نوح ایاغی»
هونه —	کیینك • اهو • صیغین صوغان ارککی •
	سرال نجیر • غزال • جیره •
هونی —	صونی • قیف صلغور صوغان یابانی
	پیوك شاخلی کیك •
هونیلاماك	یایك کریشنه اوق نصب ایتمك تیری
	جله کمانه وضع اتمك آتمه یه حاضر اولمك
هیران —	ایران مضطر سرگردان ایشنی غایب
	ایتمش حیرتده قالمش •
	—« رامی »—
	«مدتی دورای پری یولنکده هیرانینك
	منم • زار ودل افکار محزون دیده
	کریانینك منم »

فصل یا

یا —	حرف ندا • یاخود معناسنه • تیمر تردید
	فصل جدا ایری فرق • شرط • وقضا وقدر
	معنالرینه • کنایه وندا ایچون نیز مستعمل در
	کان قوس دخی اطلاق اولنور •
	—« ریغوزی »—
	«یاآلهاقادر اسن سن جهانی خلق ایدان»
	«کبریاسن تنکری سن کون ومکانی خلق •
	ایدان»
یاب یب —	مرآب • آهسته • سسز دور ایدن صو •
	اریغ جه • اوفاق ارماق • یایجه • چوبجه •
	سکریاب • اخلده قبایل ترکایه ده تکه
	ایچندنده مشهور در •

یبان لشماق	
یاباق —	پیاق لبده • اینجه یوك تفتیك تیبت پت • پتوه
یابان —	بیابان • قیر • طشره • خارج صحرا • دشت
	هامون • یات آدم بیکانه • شب مانده
	یوغان آش • بیات •
یابانی —	اهل بوستانی • وحشی بیکانه • دشتی •
	طاغی • غریب یات • روستای •
	—« مثال »—
	«یابانی سنیك ایشینك بیلا لماس»
	«ایت دیکان ایشنکنی اول قیلا لماس»
یابانه —	هذیان • خلط • پراکنده بیکانه • صحرایه
	دشته • یابانه اطلاق اولونور •
	کوندرمك • ارسال ایتمك یبارمك

Digitized by Google

موجنه		موشت	
	راهی ایلمك • اسرا اتمك • فرستادن •		برنوع چسپك اوت اسمیدر یاپشاق دخی دیرلر •
	—« مثال »—	یاپوشماق —	ملاصق • مطابق • ملحوق اولمق جسپیدن یاپشمك • سالورمك •
	« شرح غم اشیت هم ایت ارسال رقعهٔ »		—« لطفی »—
	« یوق عیب دوستلار یباریشماك مراسله »		« پل نه حاجت دور یاپوشتورماق کل رخسار یغه • زیب برمیش عارض رعناسیغه اول خال لار »
یابو —	بیکر • یوك آتی • پلتره مناسب تیخ و دبخ آت قوتلو حیوان •		
	—« رونق »—		
	« یابولره پلتری قلیب بار »		
	« ایلکاری بباردی سوی کوهسار »		
یاپ —	اداتدر • یاب یالکز کبی • چوی خورد یابجه بول تاپ قیل پیدا ایت • بنیاد اتمك اساس ویر دیرمك ایجاد •	یاپوغ —	آت جوشنی • اوزون کبه • یغمورلق • باستوروق • یاپنجاق • جول ینکسیز • بیوك ابا • کلینلرك یوزینه یاپشدردقلری زینت • پولکجه • پل • تکه دخی دینولور •
	—« کرامی »—		—« زینت »—
	« اولوغ امریدین اتماکین اجتناب »		« بو اوتاق جوبلاری طوبادندور »
	« نه حکم ایلسه قولیغ ایت انی یاپ »		« یاپوغی اطلس و دیبادندور »
یاپا —	اوجی پرماق یاریقلو کورك • خرمنلری • صاوردقلری دیرنك • اتقی • سه شاخه دوشاخه • یابه •	یاپی —	یاپوك • دامن کوه • طاغ اتکی • بنا • عمارت • کجید • خانه وایو بینا اتمك •
یاپالاق —	یابا ایله خرمن صاورمق • کورك • ظرف تنك • پهن یلفاق • یپالاق •		—« مثال »—
یاپراق	ورق • برك • فلیز • طبقه • کاغد •		« بو جهانده مردن یاپی قالور »
یاپماق —	قپامق • سد ایتمك • قیلق • اعمال ایتمك • یاپیطاق • قپانمق • معمول متین اولمق •		« بی وفا نامردلاردن نی قالور »
	—« حکمت »—	یاپنجی و یاپنجاق	اوزون قیللو کبه • یغمورلق • باستورك چول • دیکدکا •
	« یتی یاشده ارسلان بابام ایزلاب تاپدی »	یات یاد —	یاد غریب • یبانجی • مضر • مخالف • بیکانه • خاریجی •
	« هر بر کوروب پرده بیرلا بو کوب یاپدی »	یات یراغ —	مهمات حربیه • اتش خانه • قورخانه • جیب خانه • اسلحه • عسکر آلاتی •
	« بحمداه کوردم دیدی یوزوم اوپدی »		—« مثال »—
	« اول سبدین آلتمش اوچده کردیم یرکا »		« یتیشمای اندایات ایل نیك ایاغی »
یاپو —	هیکل • بنا اساس کار بنیاد •		« نی یات ایل کیم اوزوب یات اوتنی داغی »
یاپورغان —	لاله پیراغی مثابه سنده اولان براوت ورق • یفراق برك •	یاتاغ —	دوشك • فراشت • مکان میت • خسته • افتاده • حرامی و حشرات مسکنی •
	—« مثال »—		
	« آه اوتی اوچقونلاری کیم چرخ اوروب • لاله یاپورغانینی یل ساوروب »	یاتاغان —	بیوك بجاق • شاف • کارد بزرك • سکین کبیر • سیلابه خنجر •
یاپوشغان —	لزوجتلو • یلیمشك یاپشمك ملصق اولمق •		

Digitized by Google

یاتیش

یاتسی — یاته جق وقت • عشا • یاتسو نمازی • وقت خفتن • نماز خفتن • یستو •

—« مثال »—

« یسی دن صنکره اوقویو زبرکره »

« سورهٔ اخلاصی ای مردسره »

یاتغورماق — یاترمق • بریانه اکمك • میل اتدرمك • یان یاترمك •

یاتقون — چوق یاتمش • بریانه مائل • یاتغین • افتاده •

یاتلاماق — یادرغامق • یانجی عدا یتمك • استکراه ایتمك • ابا •

یاتالاق — مریض • علیل • اسیر فراش • خسته صاحب علت • افتاده • ناتوان •

یاتلیغ — مجهول یات آدم • یانجی • عدو • مشئوم • بدبخت •

—« خمسه »—

« اکرچه بارایدیم بانوغه یات لیغ »

« اولار دمدا اویاتلیغ مین اویاتلیغ »

یاتماق — بسیط اولمق • یره اوزانمق • طوع ایتمك • بیتوتت ایتمك • خسته دوشمك • تمایل • ایلمك • یاتمك •

یاتوغان — قوجاغه • یاتلاق • سازلق • قانون • سنتور • موزقه • رباب غوك •

یاتوغانجی — نوازنده • سازنده • سنتورچالان • مطرب نغمه کر • موسیقی دان • یاتیق •

یاتوق — یاصی • صوقابی • صراحی • چال ایران یری یایق • کوپی •

—« مثال »—

« راست قیل آهنك نواوحجاز »

« توزیاتوغی بیرلاشیدورغانی ساز »

یاتیش — حکمدارك یاتدیغی اوطه یی قراغول بکله ینه دینور • محرم یاساول خواصدن منا وبه طریقله حکمدار اطرافنده یاتان • کسانه یاتشیجی دینولور •

یاراش

یاتیق — یاتغون • یاتیجی • یاتشمیش •

یاداویده — حجرالمطر • یده طاشی • سنك یده •

—« نوای »—

« یاداتاشیغه قان تیکاج یاغین یاغماندین ای ساقی • یاغار یامغوردیك اشکیم جون بولور لعلینك شراب آلود »

یاداغ — تردد و مثلل دایمی • دوام • همیشه •

یاداق — یورلمق • ضعیف • ناتوان اولمق • خار اولمق • لاغر •

—« مثال »—

« کوروب ضعیف مینی تهمت ایتماجورو نکککایم • یادایتی هرنی مینی یوقساجورو نکککایادامان »

یار — یارلمش • اوچروم • ورطه • هاویه • یر • جری • رفیق • دوست • جور • دوکانه • یاراتمق • یورولمق • مخلوط •

—« مثال »—

« یارآلدیده یورورشوم رقیب »

« آنی کوردوم یوراکم یارادی »

یاراو یاره ویرا — جرح • ریش • کزند • جریحه • یره •

—« نوایی »—

« کونکولنی قیلیب دوریراعشق اوقی »

« ترحم ایتینك کیم دلافکارلار میز »

یاراتمك — قوه دن فعله کتورمك • خلق • احداث • ابداع • خطر • انشا • تکوین ایتمك •

—« نقشی »—

« مونچه عالمنی یراتغان بیروبار »

« یرکوکنی خلق ایتان پروردکار »

یاراسیق — شپره • شپلك • خفاش •

یاراش — مصالحه • باریش • ایل دوست اولمق •

—« مثال »—

« ایلینك کادیکیل کیم بوکیلکان رسول »

« یاراشینك دیدی سوزنی قیلدیم قبول »

Digitized by Google

یاراشیق — صلح • باریشق • مناسب • زیب ارا تارا • لباس وجامه زیب آدم • یاره شقلی •

—« مخمور »—

« اول قیرمزی تون قامت دلجویه یارشمیش • مشاطلیك اول زلف سمن بویه یارشمیش »

یاراشمیش — مناسب • زی بنده • شایان •

یاراشماق — بارشمق • صلح ومصالحه ایتمك • موافقت ایدرك کوزل اولمق • سابق مثللو دوست اولمق • رفت آمد •

یاراغ — سلاح • آلت لازمه • مناسب • مفید • شمشیر خنجر وآلات حرب •

—« مثال »—

« بو اندیشه دین حاصل اولغاج فراغ »

« سپه زینتین ایلار ایردی یراغ »

یاراقلیغ — سلاحلی • اسبابلی • آلاتلی •

یاراغلانماق تشمر ایتمك • اماده اولمق • حاضرلنمك • سلاح ایله مهیا اولمك •

یاراماق — یارلق ایتمك • نفع • کار • فایده ایتمك • کارکر اولمق • لیاقت کوسترمك •

—« مثال »—

« بو دم کر اجازت بیرورسین بارای »

« کیلای ایلاکیم هر ایشینکا یارای »

یارپو — چوجق • کودك • طفل • صغیر بچه • یاوری • بوته • بلا • نورسیده • معصوم • دانه • خورد ترك کیجکینه •

یارپوز — ککیك کبی • براوتدرجیق • دلتك •

یارپی — یاریسی • نصف • نیم • یاریم بچق • نیمه •

—« قوشوق »—

« یارپی سی برینج یارپی ماشدود »

« کوجه یانك لیغ قاریشیق برآشدور »

یارغاغ — دباغی اولمامش دری • قذاق ومغوللرك

دریدن دیکدکلری کرك ولباس • پوستین •

—« حسین بایقرا »—

سنبلونکغه بیر خطایی بنده درمشك ختن • کردلیل ایستار ایسانك باردور لباس یارغاغی »

یارغو — مصادره • تعذیر بالمال • ضبط اموال واملاك اتمك •

—« مثال »—

« بو کطاکدین ایردی غرض بومنکا »

« که بو لغای جنابینکدا یارغومنکا »

یارغوجاق — ال دکیرمانی آس • تکیرمان خراس •

—« نوای »—

« حضم ایتار فکرین هم ایتکیل فرض ایتای نانینك اوجون • قیلسه چرخ انجمنی دانه آی وکون نی یارغوچاق »

یارغوجی — امیر دیوان • برمنصبدر • قاطع • فاصل ایدیجی • حکم • فرمان •

یارغیلامق تسکین • فصل ایتمك • دعوا کسمك •

یارغی — یارغو • مصادره • املاك • تضمین •

یارقانات — شب پره • خفاش • شپلك •

یارلغاش — هدیه • هبه • تحفه • احسان • ارمغان • تنسوق • برکذار • بخشش • جود وکرم عطا • یادکار •

یارلی — فقیر • سائل • کدا • مسکین •

—« مثال »—

« اسلام اوچون اواره یارلی بولدیم »

« دین اوچون زار اولوب یوکوردوم »

یارلیغ — منشور • فرمان • یارلیق • توقیع • نامهٔ همایون • عمل رتبه • منصب •

—« مثال نقشی »—

« یارلیغ نامه وانشاسی ییلان »

« چغتای لفظی نیك املاسی ییلان »

یارلیغا — رحمت • مغفرت • عفو • یالقانماق •

Digitized by Google

یاروغ

احسان*عنایت حق*

یارلیغاماق — آمورزش*رحمت ایتمك*عفو*

—« صوفی »—

« خالقایارلاقاخلق عامه نی »

« اورته ده مین دیك معاصی خامه نی »

« حشرده هر کیمکه کیلسه پربیتیك »

« آنده برکیل اونك قولیمغه نامه نی »

یارلیغان — آمرزش*رحمت*ایدلمش*معفو*

یارماق — سکه*پاره بیاض*التون*یامو*

—« خمسه »—

« جان نی یارمق غه صاتدی خواجهٔ خس*کیم بو سودانی تاجرایتکای وبس »

یارلماق — پاره لتمك*پارچه*تکه اولمق*جدا* شدن*

یارمانماق — طرمالانمق*تراش خراش*

—« مثال »—

« آلتی یتی قاتلاتوشاریارمانا »

« توشتی اوشول تام باشیغه یارمانا »

یارمچه — قابل انشقاق بچمه اولیان اودون*

یارماق — ایکی بولوك آیرمق*شق*صدع*قسم* قطع*فصل*یری*خرف ایتمك*

—« مثال »—

« یری یارمق برله بول شد کارقیل »

«قوش سوروب توزایله کشت وکارقیل»

یاردورماق — یاردرمق*ایکی بلوك آیرتمق*پاره چدا اتمك*برابر قسمت*

یارمه — قابل*انشغاق*یارمه شفتالو*تراشه اوتون همیه هیزوم*اودون*

یاروغ — روشن*شکاف*آیدین*چاتلاق*شق* فرجه*جبال*ایشق*

—« مثال »—

« بیمك ذاتی شوکتداجشیدین »

« یاروق رأی فکرتداخورشیدین»

یازماق

یاروغلیغ — آیدینلق*روشنلك*ضیا*

—« نوایی »—

«ای جمالینك نوریدین روشن ازلدین تاابد* ذره یانکلیغ اول یار وغلیغ ایچره سرکردان خرد»

یاروماغور — مزمز*رونقسز*برشیئك سقلی*یره مز بیهوده*غیر مقبول*

یاروماق — مجلا اولمق*روشن*ایدین اولمق* یاروتماق*ایشیقلندیرمق*شعله ضیادارایتمك*

—« خمسه »—

«یاریت عالمنی مهرینك ظاهرایله »

« مینیم بوشام هجریم آخرآیله »

یاروشماق — یاروشلماق*یره شیق آلمق*روشن آیدین* اورته لامه*نصفی وسطی بچق*یاریسی*

یاری — سبق*مسابقه*برابری*امتحان تجربه

یاریش — قوشمك دونفر برضدیکدیکر*تازباز جرید*بریسی تقدم اتمك*

یکه یاریم — برر*یاریمشر*یعنی پراکنده وپریشان*

یاریم — نصف*یاریسی*بچق*نیمه*

یارین — فردا*ایرته*یارنکی کون*کلی جك کون

یاریندای — فردایس*یارینکی کونی*ایرته*

یارینکی — یارینکی کون*فرداسی*ایرته*بوکره*

یاز — تابستان*صیف*جوزا*سرطان*کر*

یازغورماق — مقصر ایتمك*سوچلی ایتمك*قباحتلو*

—« بایقرا »—

«اول پری کوزدین چو مخفی دور همیشه وه نیچه*ایستاب آنی تاباسا مجنون کونکلنی یازغورای*

یازماق — یاپمق*دورستلمك*بسط ایتمك*تحریر* کتابت*قید*مشق*ضبط دفتر ایتمك* نوشتن*املا*بتمك*

Digitized by Google

یاسار	یاستانجاق
تجرید • نویسنده •	یاساقیشی — نظم • ترتیب • یاپمش درست اتمش • هنر صرف ایتمش • ایجاد اطلش •
یازوق — کناه • قباحت • سوج • —« حکمت »— «یازوق بیلان یاشیم بنی بیکرمه بیش • سبحان ایکام ذکر او کراتیب کوکسومنی تیش • کوکسومده کی کره لاریم سین اوزتیك بیش • اول سببدین حق غه سیغینیب کیلدیم منا •	یاساتمیش — کیتمیش • لباس کیمش • اثواب لبمیش • البسه دربر ایتمش • زینت لبمیش •
یازی — سبر • ونباتاتدن خالی دشت • یازلق یر •	یاسانجاق — تکیه کاه • یاصدیق • وساده • متکا • یاصد انغاج • بالش •
یازیغلیغ — یازولو • نوشته کی • مقرر شده • حکم •	یاسانك — کنیش • وسیع • توزنك • ترتیب ایتمك •
یازیم — سرنوشت • خط ازلی • روزی مقدر •	—« مثال »— «کورونوریوزی کوزکوایچره بوزوق» «اوزون یوقسایاسانك کیچیك یااولوق»
یاس — ماتم • عزا • یأس • مایوس • احزان • کدر • ملول • غمکین • —« ساق »— «اغیار ایله برابر اول رشك حور کیلدی» «قیلدیم تشکر امایأس فطور کیلدی»	یاساو — صف • دیزی • ترتیب • —« مونس »— «کوزلارینك قتلیم اوچون غمزه قیلیجن تارتیب • مژه لاردین یاسامیش هر ساری قصد یغه یاساو»
یاساق — نظام • اصول • قاعده • ذکون • تنبیه • منع زجر (یاساغ چنکیز) دولت تاتار ومغول نظامات اساسیه سی • سیاست قانوننامه سی (یاساغ تیمور) اتراکله اداره ملکیه دستوری العمل لریدر •	یاساول — یاساقجی • یساق مأموری • محافظه • مأموری قواص • آسیای وسطی ده یساول لر تیاق ودکنك ایله خدمت میریده کذر لر • —« مثال »— «مصفا ایدلیش ره ور استه» «یساول لار ایتمش صف آراسته»
یاسال — صف • دیزی • برابر استه • —« مثال »— « یوروش رسمی دابو لباس ایردی اوسال • کوچار داباروردا بار ایردی یسال»	یاساماق — ویاتسانمق بالش ایتمك • دوزلتمك • تسویه ایتمك • طیانمق • تکیه اتمك • سوینمك • —« مضمر »— « قوللوق اوچون آستانینك یاستانیب یاتغان اولوس • شهر طوراندین بریدور ملك ایراندین بری»
یاساماق — یاپمق اعمال • ابداع • انشا • تصنیع • بنا • انشاد • تزیین ایتمك •	—« مثال »— « دوکانه جان بولدی توی» «توی یستوغه باشنك قوی »
یاسار — یاساتماق یاپدیرمق • تزیین ایتدیرمك • توزدرمك • بنیاد • ساختن • —« مثال »— «نرکس آلور اولسایاده دین کام» « تاریخ تیزی سیدین یاسار جام»	یاستانجاق — ارقه ویروب راحت لنمك • یاصد انغاج • تکیه کاه • صویانمك • اسوده •

Digitized by Google

یاشلیغ	یاشونماق
یاستوق — بالش • یاصدیق • اتکا اولنه جق • دساده • متکا • بالین • تکیه •	—« مثال »—
یاستانماق — دیانمق • سویانمك • تکیه ایتمك •	«آکهی بیل کیجه وکوندوز ایشیدور
—« نقشی »—	آه فغان • کیمکه کیم اوچراسا بیر
« نازایله قولینکنی قویمایلنیکا »	یاش غینه دلبر کینهٔ »
« قیلغایاستانماق بولور موای نکار »	یاشار — اوج یشار بیش یشار کبی بیور • کهن سال
یاسقاماق — یاتسامق • تکیه ادیمك • متکا بولمق •	اولمق • ترق وزیاد •
تعذیز اتمك • دیاقلمك • دوکمك •	یاشارماق — اشك آلوده اولمق • نمناك اولمق • سرشك
یاسماق — یاتسامق • آراسته اتمك • صف صف	دوکمك • کوزیاشی آقتمك •
دیزمك • برابر اتمك پوشش لتمك •	—« مونس »—
البسه کیوب زینت لتمك •	«رخشینك نی بویان سورایاق توفراقنی
—« شرق »—	سال • کوزمکاکه هجران ستمیدین
«یول اوستنده تورمکار فلار یسالدی	یاشاریب تور »
یسالدی • شاه پسندی کورمکا صفلر	یاشاماق — معمر اولمق • امرار عمر ایتمك • ترق •
یسالدی یسالدی»	ایزدیاد • بیومك •
یاسموق — عدس • مرجمك • ماش • جواری •	یاشماق — یشماق • طرز مخصوصده اولان نسا
یاسون — استخوان • کیك • عظم سویك •	اورتوسی • یاشامق • اورتمك • اورتمك •
یاسی — یصی • پهن • عریض • کنك • دوز • یلفاق	طوتمق • لچك • سرانداز •
—« مثال »—	یاشمتول — یشیلهچالار رنك • سبزواری •
« یصی یوزلی کوزلاری تاربرکیشی »	یاشورماق — اورتمك • پنهان • اختفا ایتمك •
«قلوق صفت چولده یوروب کیلادور»	—« مونس »—
یاش — چوچوق • حداثتاو • اصلاق • تازه • تر •	«یاشور غالی عارضینك قویاشین»
کورپه • رطوبتلو • نمناك یشیل •	« اشك ایتی کوزیمنی اختر افشان»
دموع • اشك • سرشك •	یاشوروق لوغ مختفی • کیزلو • پنهان پوشیده مستور
—« مخدوم قلی »—	مکتوم • جاکا •
« اکرپرسین وکریاش»	یاشورون — کزلی • مخفی • پنهان •
«سرینك خلقه قیلما پاش»	—« مکنون »—
« سرصقلایان محك داش »	«هرنیجه کیم راز عشقنك یاشورورمین
«زریاننده یللودور»	ایل ارا • بیرمحل سیرآه ایله بارین عیان
یاشلیغ — طفولیت • رطوبت • کیچیك • یاشلیغ •	ایلارکونکل
خوردسال • بچه •	یاشونماق — اورتمك • پنهان اولمق • اختفا ایتمك •
	(یاشولماق) • ایضا بوکبی در •
	—« مثال »—
	« تاغ ارایاشندی بوزرین غزال»
	«مشك ختن ساچتی نسیم شمال»

Digitized by Google

یغاع	
یاشیق و یشیق	و یشیق عضلاب • یاغزات • چندر سنکیر • شیلوق • بی •
	—« افسوس »—
	یاشیق کوشتنك شور باسنده • تات اولماس « غماهر جندآیم اولساذات اولماس »
یاشیل ——	تازه • سبز • خضرا • اخضر • یشیل • کبود • کوك •
	—« مخدوم قلی ترکمان »—
	« ایکنی آق ردالی یشیل نقابلی » « اوغراشدی من بیله برایرنی کوردوم »
یاشیل باش —	یشیل باش • کوك سردیمك • برنوع اوردك اسمیدر • کوك کراکبی •
یاشین ——	برق • صاعقه • یلدیرم • چقماق • رعد •
	—« صوفی الله یار »—
	« عنایت قیلسه بعضی آدمیزاد » « اوتر آندین یاشندك بعضی چون باد »
یاغ ——	روغن • سمین • دهن • شحم • روح • جوهر
	—« مونس »—
	« هرنجه توکسام اشکنی دردیم اوتی بولور فزون • کویا اول اوتغه ایلامیش عشق غمی بوسونی یاغ »
یاغجامور —	یاغیمجور • اتمك • جورك • طحن • ویاغ ایله یاپلور • تجیر طعامی •
یاغدوویاخدو	نور • ضیا • ایدینلق • روشنلك •
	—« نوایی »—
	« مهر عالمتاب ارابولسا جمالینك کوز کوسی • کیجه هم کوندز کبی قیلغان جهانی یاغدوسی »
یغاغ ——	درخت • شجر • چوب • یغاج • سنك • فرسنك • تاش چاقریم ساعتله یول و فرسخ

یاغماق	
	—« حکمت »—
	« خرآسانده تورت یوز یاشی یاشادیلر » « یکرمی تورت یغاج هرکون اوچار دوستلار »
یاغدولوق —	شانه • مشط • طراق • ایدینلق • روشن لیك • نوروضیا • ترکی یخنی •
یاغرین ——	یاغیرآتك اوموزلری آراسنده یاغلو یری • ارقه طرفی • یره لی یغریری •
	—« مثال »—
	« اولمش اول یابوبتون جرك یغیر » « توك انکازریخ نی یاسور چغیر »
یاغلاغوماق	طلاآلاتی تدهین • قاشینجاق ایتمك • تذلین ایتمك • اطعمه یه یاغ قومق •
یاغلامیشی	یاغلامق فعلی • مغولرده ایلك • اول بردلی قانلونك شکاره کیتدیکی وقت بیوك بارمقنی یاغ ایله صورتلروبوکا یاغلامیش تعبیر ایدرلر •
یاغلبای قوشی	برنوع قوش اسمیدر • میدان حربده دخی علمك ایاقنه ایلك اوچکه باشنه کتورلدیکی حالده بونده دخی علمی یاغلامیش تعبیر ایدرلر •
یاغلیق ——	بزپارچه سی انواعی واردر • مندیل • دستمال • جوره • رومال • قلاغی •
	—« مثال »—
	« بازاربارادورقزکینه » « یاغلیغ آلادورقیزکینه »
یاغماق ——	نازل اولمق • یوقاریدن دوشمك • یغمور • قار • طولو • دوکولمك •
	—« نوایی »—
	« ساچسا انجم دین فلك باشیغه یوزمنیك درناب • ژاله غم بیل کدیاغدورغای برآفتابغ سحاب »

Digitized by Google

یاغمور — مطر*باران*رحمت*باریش*یاغیش*

—« مثال »—

« یاغمور یاغار دانه دانه »

« هربری مثل دوردانه »

یاغی — دشمن*یانجی*فقیر*باغی*غنیم*یو*اعدا*بیگانه

یاغیر — آتك اوموزلری اراسنده یاغلویری*آت یاغری*اوموزلرینی اکر اوروب پیدا اولان یاره*جراحت

—« مثال »—

« بریغیر آت منکا انعام ایلدی »

« دهردا اوزینی بدنام ایلدی »

یاغیز — سیاه*قیر*شبدیز*

یاغیزقره — قرایاغیز*سیاه*طونلو*آت*قره سیاه مشکین*اشهب*

یاغیش — یاغمور*باران*رحمت*مطر*

—« نقشی »—

« یاغیش یاغیبان تاغ دره کم بولدی »

« آموایله ارس بحری معدوم اولدی »

یاغیقماق — دشمن اولمق*اظهار عداوت ایتمك*اعدا*یو اولمك*

یاغین — یاغیش*یاران رحمت*مطر*

—« نوایی »—

حیکیب قوس قزحدین یا کونکول لارزخینه آتینك*یاغین مدی خدنك و قطره سولاراندیه یکاندور »

یافراغ — یاپراق*برك*ورق*ورت*

یاق — سمت*جانب*کنار*کریبان*قرب*یقین*طرف*سوزان*

—« حکمت »—

« قرق یتی ده یتی یاقدین الهام یتی »

« ساقی بولیب جام شراب خواجم تو تتی

« شیطان بیله نفس هوا اوزی کیتتی »

« ذاتی اولوغ خواجم سیغینیب کیلدم سنکا »

یاقایقا — کریبان*طرف*دست بکریبان*کنایه ازجنك جدل*

یاقارماق — عجز*الحاح ایتمك*التماس رجا ایلمك*

یاقالاماق — طوتمق*یاقه*پاچه*قاورامق*صارلمق*مسئول طوتمق*ایله کیجدرمك.

یاقتو — نورضا*ایدینلق*روشنایی*یاخی*

—« کامی شاشی »—

« مهریاقتو سیدا ذره بولماغان دیك آشکار »

« یوزتو من منیك مهر پنهان دوریوزونك یاقتو سیدا »

یاقتورماق — طوتشدرمق*یاپشدرمق*تصدیق*قبول ایتمك*مناسب*

یاقاق — احراق ایتمك*اشعال ایتمك*سوختن*

—« مثال آکهی »—

« قالمغای کل بولمیان بارویو قیم »

« کربو ایرسه عشوه اویتن یاقشینك »

یاقین یقین — قریب*زود*یاغوق*یاوق*جوار*نزدیك*نواحی*صحیر*

—« فضولی »—

« یقمدور که مقصودم اولور حاصل سنکا یتسم * بحمدالله بکاسندین ینکا رهبر یقمدر »

یاقینلاشماق — تقرب*اقتراب*مقارنت ایتمك*یقین اولمق*همجوار*همسایه*

Digitized by Google

یالانك

یالك — جناح • کنار • قرب • جوار • نزد • جهت • سمت • یان •

یلاغ — حیواناتك صولادیغی بر طاش تکنه

—« اکهی »—

«هوس جام جم ایتمان آکهی می نوش ایتار چاغدا • که جام جم مینکا یار ایتلاری سینکان یالاغی بس»

یال — پارلاق • دوز • مسطح •

یالایمق — التماع • تیز • درخشان اولمق •

یالاماق — لیس ایتمك • دیل ایله سیلمك •

—« مثال »—

«کورینور بو که یوزی صفحه سیدالب اوزه خال • بیر غلط نقطه دورای جان و کونکل آنی یالانك»

یالانغاج — چپلاق • عریان • برهنه لوج لوخ •

—« مونس »—

«که تو نیم دشت کاهی تاغ ایتاکی»

«من شیدانی دیمانکیز یلانغاج»

یالانغرات — بر نوع بیوك فاره سیجان و موش بزرك • سیجقان • یومران •

یالانك — برهنه • عریان • دیکیلمامش قماش • آلاجه • جای میدان واسع • برقت • بر طبقه یلنك قت • یلنك توش • یلنکی کبی در • امیرلی سیدن • یلك • سیلك •

—« مثال »—

«ظاهر قیلیان اول لب خندان اوزه خط»

«خالنك توشوب اول خط اوزه انداق که نقط • خواه اولسون الار راست رقم خواه غلط • الماق یلاب آرزو دورور منکا فقط»

—« آکهی »—

«تا جنون دشتیغه کیردیم قیلوبان باشنی یالانك • صرصراهم ایله توتتی

یالپاق

جهانی تو یالانك»

یالانکاج غوجی — عریان ایدیجی • چپلاق و صویغوجی •

یالانکاچلاماق — عریان • برهنه ایتمك چپلاق قیلمق ساده • ایتمك • تجرد ایتمك • لوج و لوخت ایلمك •

—« مثال »—

«حکم قیلدی که آچینکیز رسنین»

«یالانکاج لاب عذاب ایتار کاتنین»

یالانلاشدورماق — عریان ایتدرمك • چپلاق قیلدرمق • لوج و لوخت ایله مك •

یالانکساماق — بر شیئك پینه دوشوب ارامق • ارقه سنه اینك سه سینه ظهرینه دوشه رك چوست جوایتمك •

یالانون — بر یره سرعتله عسکر سوق ایتمك • لشکر ارسال ایتمك • چریك و قوشون و المانی اوردو کاهه کوندرمك • صلات سرباز باشی یوزوق نوکر عطف ایتمك •

یالانلاماق — پارلاماق • درخشان اولمق • پالوارمق رجا ایتمك پرخنده اولمق شعشعه لنمك • لمعان یلدیره مق •

یالا و یالاوز — کلاهك اطرافنه طوتیلان قرمزی ایپك پارچه سی • بیراق • علم •

—« اکهی »—

«عشق ملکی شهی مین خیل بلادور سپهم

«مدآهیم علم شعله سی دورانکا یالاو»

یالوارماق — یالوارمق • تملق ایلمك • رجا تضرع • التماس ایتمك •

—« صوفی »—

«تقی زنجیر ایتارلار کردنیغه»

«ترحم بولماغای یالبارغانیغه»

یالپاق — پهن • کنیش • یالپوق • یاصی یایوان • رقیق تنك • واسع •

—« مثال »—

«او یالپاق کاسه دن چیقتی بر آواز»

Digitized by Google

یالغان	
	« دیدی بر دن خداغه یالبرینك باز»
یالناق —	مداحنه یجی • ایکی یوزلو • خوش آمد کوی یوزه کولوجی •
یالناقاتماق —	مداحنه ایتمك • اوخشامق مدح ایتمك • وصف ایتمك • بریسنه پیروا ولمق وتبعیت ایتمك • تقل وپولتقه یجی •
یالناقلیغ —	مداحنه • ثناوستایش ایتمك • روشن لیك
یالتراق یالدراق	یالدراق • ستاره سهیل • روشنای پرلاق شعشعه •
	—« مثال »—
	«قبه سی طلار واق زرفشان»
	«یالدورار اول کنبذ کردون نشان»
یالچوق —	الچی • سفیر • رسول وکیل • میانه رو •
یالچیماق —	بهره بولمق • راحت ایتمك • سایه سنده یکنمك •
یالچین —	دوز لغمش • تیز لغمش • یولنه قونلمش •
یالداماق —	اتك یالندن طوتمق • کردننه ایل قومق • مساس ایتمك •
یالدوز —	یالدیز • یالدراق • پارلاق شیئی • حلالی •
	—« مثال مخمور »—
	«بس کاغدی یخشی خطی اعلا»
	«یالدوز لادی او لدی عین طلا»
یالدوزلاماق	تذهیب • تزیین ایتمك زینت ویرمك •
یالدیراماق —	پارلامق • درخشان • لمعان ایتمك • اوزاق دن شعشعه لی ومطلا کورنمك شوقلی جلالی •
یالدیرایش —	پارلایش • براق • روشن • لمعان • پرتو •
یالغان —	یالان • کذب • بهتان • دروغ •
	—« نوایی »—
	«وکر یلغانغه آخر بولسه راجع»
	«بس اول سوز واقع اولمش غیر واقع
	—« مثال »—
	«یالغان اولسه ملایمت آمیز»

یالینلاماق	
یالغوزویالینکوز	«وحشت انکیز چیندین انکلاعزیز»
	یالکز • عاری • ساده • تنها • تك •
	—« صوفی الله یار »—
	«عمل اینك نفعی هم ایمان بیلاندور»
	«قیچان یالغوز عمل قیلغان بیلاندور»
یالغین —	سراب • شبه بی آب •
یالقاماق —	معاونت ایتمك • امداد ایتمك • یاردیم • قوت ویرمك دست کیر لیك ایتمك •
یالقیماق —	دیشی حیوان قیزمق • کوشمك •
	—« مثال »—
	«بولار ایلکامینینك عشقیم ایشیدین»
	«قولاغیم یالقیبان ایل قارغاشی دین»
یالقیماق —	تصدیع • تعجیز ایتمك • التجا وتضرع • ابرام ایتمك یالورمك •
یالماغوز —	یبوب طویمز دایم آج قارپب ساریلب یبجی • جوع •
یالمان —	تیز • تند • تیز لك • برانر خشنده •
یالی —	دریا کناری • لب دریا ساحل اداق •
یالین —	پرتو شعله آتش الوافروخته رجا التماس تضرع یالوارمق تملق کرمی وشدت نار •
	—« نوایی »—
	اوت یالین دیك رخش هریانکم سوروب
	«اول چاقین بیر لاجهانی کویدروب»
	—« مثال دیکر مونس »—
	«رخش همت مین توتوب محکم یالین»
	«یارایزیدین بیت کرم قیل دیب یالین»
	«یوق وباریمنی یاقیب کل ایلادی»
	«عشق اوتیدین کوککاچرماشغان یالین»
یالینقات —	یالکز • مجرد • منفرد برقبت برتك •
یالینك —	یالینجق عریان • برهنه • لوچ چپلاق • لوخ • بی لباس •
یالینلاماق —	افروخته اولمق • پارلامق الاولنمك • شراره لمك •

Digitized by Google

یامغور

یالنماق — یالنیك • اوینار • علو • شعله • لهب • النکه پرتو • یالوارمق • صاحبی اوخشامق رجا ایتمك • تملق ایلك •

—« مثال »—

« سنکا نیجه یالیغیب یالبارایین »
« نی کیم کیلسا باشیمغه خوش کورایین »

یام — منزل بارکیری • چلك عسل • بر میل • پیجی قوغان • ثمرقندایله خوجند بیننده بر مملکت در •

یامجی — تاتار • قاصد • پوسته جی وداکجی وعریضه جی مژده جی چاپار • خبرجی •

یاماج — طاغه یمانمش کبی پارچه یر • کدیك علاوه لی موقع جبل •

یاماغ — یماغ • منضم • معاون • پارچه دکمك • یماق تکه اوله مك • پاره قومك •

—« مثال کامل »—

« ای خوش اولکیم کیادور فقر تونین »
« انکا یوز رقعه سخاوت یمالیب »

یاماغلیغ — پاره و پارچه قونلمش لباس وجامه • ژنده درویشان وقلندران •

یامان — کوتو • خبیث • مضر • فنا • مسلط • بد •

—« نوایی »—

« یامان یخشی نی تنکری دین انکلاغیل »
« یامان نی یامان یخشی نی یخشی بیل »
« یامان نی اکر یخشی قیلسانك کمان »
« ایرور یخشی نی هم دیکان دیك یامان »

یامانلاماق — فنا سویلمك • مضرت ایراث ایتمك شکایت لنمك •

یامغور — یاغمور • باران • یاغیش • رحمت • مطر •

—« فضلی »—

یارقتیغ کونکلی اشکیمدین ملایم بولمادی
« سود قیلماس هرقجان یامغور یاغار تاش اوستیکا »

یانتاق

یان — یاك • طرف • جنب • کنار • جوار • معیت • نزد • جهت • عند • سوی • پهلو •

—« مثال ذوقی »—

« برباق بویانه سودیکیم »
« اویما زمانه سودیکیم »
« قالمه زیانه سیودیکیم »
« زلیخا جان جیکی جیکی »

یانا ینه ینا — اداتدر • ینه • کنه • دفعه دیکربار • بشقه •

—« مثال »—

« بولا الماس ینه کون توسن کردونغه سوار • سین بولوب چهره کشاسیکراسه آستنکدابدو »

—« دیوانه »—

« نیجه دیدیم عشق اوتینه یانمیون یان ای کونکل • یانمیوب یاندینك یالینمه شمدی هریان ای کونکل »

یاننده کی — نزدنده عندنده قربنده اطرافنده جنبنده

—« مثال امیر »—

« زلف شبرنکی ایاغی اوزره قویماق لیقغه باش • سایه ینکلیغ سرنکون سروقدی یانندادور »

یانایی — ایچندن بر بشقه سی • دیکری • غیری •

یاناشا — یقین • قریب جوار نزد جنب الصاق اتمك

یاناشماق — ویاقتاشماق • یاتشماق • تقرب ایتمك • یاقین • انطباق • انتساب • ربط ایتمك •

—« مثال ادا »—

« یتیشمس سنکا عرض ودادیم منیك »
« انیك چون یناش مق مرادیم منیك »

یاناماق — بلولنمك تیز بران ایتمك قیراق لمك •

یاناغان — بلولنمش • تیز • بران • تندایتی • کسکین •

یانتاق — ینداق یاندیق • بیاضجه • دیکین • خار • تیکان • تکن •

Digitized by Google

—« مثال »—

«تویه که یانتاق درکار بولسا بوی نینی اوزاتور»

یانبو —— چین اقچه‌سی وکموشی کولوله‌آت تو یاغی مثللو نقره • یامو • یانبو •

—« مثال »—

«چین ماجین یاموسی بسیار دور»

« نقره وطلاسی بی‌حد باردور »

یانباش —— یانی باشنده • قربنده • نزد • جنب کنار دوش • پهلو •

یانجاق —— یانکج یانپوری کیدن حیوان • برکستوان آت طاقیمی • چوقال زره •

یانجغای — برشیئ ریزه ریزه ایده‌جك آلت • قیه‌جق اسباب •

یانچماق — دوکمك اوفالتمق • ریزه • نرم ایتمك •

—« حکمت »—

«ایا نادان معنی بول دیب آیدی بیلدیم»

«آندین سونکرا جوللار کیزیب کیاه ییدیم • روزی قیلدی غرازیلنی توتوب میندیم • لنکر توکوب بیلین باسیب یانچدم منا»

یانچوق —— کیسه • جیب • خلته همیان جانطه • قب چوق • باسلیمش جینالمیش •

یانداش —— اشنا • احباب • دوست • تقرب اتمك قطارده بولمك یتك آت •

یانداشماق — همدوش • هم پهلو اولمق •

—« مثال »—

« ولی تاپماس ایدی بو ایشکا چاره»

« که یانداشتی بلوره سنك خاره »

یانداشتاماق یانداش ترمك تقرب اتدرمك یاقین اتمك •

یانغو —— یانغین • حریق • شراره • عکس • صدا • آواز • طاغ صداسی •

یانغولاماق یانقیلامق • طاغلر صداء ایتمك • عکس

ایتدرمك • انعکاس ایتمك •

یانغی —— طرف جنب • پهلو • کنار • یان •

یانقاغ —— جوز • قوز • چارمغز •

—« صوفی »—

« ریاضت میوه‌سیدر مثل ینغاغ»

«که جندی ظاهری شیخ باطنی یاغ»

یانك یانکی — نو • تازه • یکی • جدید •

—« مثال »—

«ایمدی بو تکان سرو دیك هزهاری قدی جلوه‌کر • یانکی توغقان مهر یانکلیغ حسن روز افزون یکیت »

یانکا —— جانب • سمت • یانجه کیدن • صاغدیج قادین • ینکه • دیزه خذمت جی شب • عروس صویغون •

یانکاچیغ — ایکی طرف • طرفین • دو جانب •

یانکاراق — بو طرفراق • بو جانب راق •

یانکاغ —— یانان • خد • عارض • عذار • چوز • غوزه رخسار • روی •

—« مونس »—

«ای پری کللیل پری کیم آل ینکاغینك نی اوپای • که یوزنیکدن بوسه ایلاب که سقاغنیکنی اوپای »

یانکسیلاماق بریسنی تقلید ایتمك • پیرو مقلد مسخره •

یانکشاماق زیاده سویلمك • چکه یاریشدیرمق • کیوزه‌لك ایتمك •

یاکشاق — اغیزی یایوان • طاتسز • کیوزه •

یانکلا —— دکلو • مثللو • مانند •

یانکلیغ —— دکلو • مثللو • کبی •

—« مثال »—

«بیل رشته‌سی بجان زار یانکلیغ»

«جان پرده‌سی ابجره تار یانکلیغ»

یانکلاماق — تازه لنمك • تجدد ایتمك •

Digitized by Google

یاواش	
	—« مثال »—
	«شاخ طرم بو دم قیلیب کل»
	« باشیم اوزایانکلاب آچیلیب کل»
یانکماق —	غلط سهو ملك سهو وخطا ایتمك • یانکلیش • یانکلماق •
	—« مثال جزمی »—
	«وصلینی توقع ایتدیکم یار»
	«بالله بو دکل یانکلمه زنهار»
یانکلتماق —	شاشیرتمق • تغلیط ایتمك • غلط ایتدرمك • سهو اتدرمك •
یانکیش یانکلیش	سهو • خطا • غلط • ملال • غفلت • سقیم • باطل • زعم •
یانکلتماج —	یانکلتمه • بیله جه • تکرلله • اوشوك افسانه
یانکی —	یکی • جدید • نو • تازه •
یانکیلاماق	تجدید • تعمیر • ترمیم • تکرار ایتمك •
یانماق —	محروق اولمق • اتش زده اولمق • بشمك کویمك یانمك حریق •
	—« کامل »—
	«یانورده هردم ایتب اسمو مشفقانه دعا • اکرجه لطف الله قیلدینك منکا وداع اما »
یاندورماق —	یاقمق سوم وقندیلی ایقاد ایتمك •
	—« نوایی »—
	«نوایی لور تابان اوزالوك قدم بو یولغه قوی یعنی • که هرهمراه کیم بو لغای تجرد مانعی یاندور»
یاوا —	غایب • ضایع • فقط • یانجی • دشمن • عدو
	—« مونس »—
	«توش توشیدین باشیمه قیلدی غاو دردوغمیلك • کیشی دیك کیم قاب غای درت طرفیدین آنی یاو»
یاواش —	یواش • حلیم • خفیف • نظیف • طیب • آهسته خاموش • خرام • سیکن •

یاووز	
یاوچی —	ضیافته بودوکونه دعوت ایدیجی • توی • سرور •
یاواشماق —	جلیم • نظیف • ساکن اولمق • ملایم نرم • صاحب تمکین •
یاوان —	لذتی غریب • بی مزه • لذتسز • ساوق •
یاوغان آشی	آش کیجه دن قاله بیاد طعام شب مانده •
	—« مونس »—
	«خوشدورور خوان قناعت ارایا وغان واوماج • بولماسا بولماسا آلتون ظبق وآنده پلاو»
یاوچین —	مسافر • مهمان • قونوق •
	—« مثال »—
	«کیم کرمین کوزکی بو حالی بیله»
	«یاوچین آغیرلار کیشی مالی بیله»
یاوروق یاوری	حیوان بچه سی • یاوری • بلا بوته •
یاوشان —	دیکنلو باتار شیلر • برنوع اوتدر • اودون نوعندن • شیح • درمنه • خس خاشاك • سلتك کبی •
	—« مثال »—
	«منیك اکنه نی قویسه برتش اولمس»
	یاوشان سلنکدن آتش اولماس»
یاولاق —	دشمن نسنان • عدو سی چوق اولان محل • عجیب • غریب • هنکامه •
یاولاماق —	محاربه • مزاریه ایتمك • دشمنی یکمك • غالب کلمك چنك وجدال • یاوی قاچرمق قرمق کسمك •
یاوماق —	پارچه پارچه • ریزه ریزه ایمك • پاره لتمك • دشمن قرمق غلبه اتمك •
یاو —	دوشمن اعدا غنیم •
	—« مثال »—
	بو مثل اویله که یاوقاجسه بهادور کویه لور پاکیزه اعلا نیك خوب • کوزل مستثنا •

Digitized by Google

یاووشقاری	یاقین*قریب*نزدیك*بهم همره برلیك*
یاووغ ـــــ	نامزدلك*نشان*یاوق*
	ـــ« مثال »ـــ
	«یاتاردا ایرتاکون نی قیلمابین کیچ»
	«یاووق بارماقغه تاپمای مصلحت هیچ»
یاووقلاشماق	نامزد ایتمك*یاداولمق*یاوقلانمق* تقرب ایتمك*یقین*
یاوماق یاووشماق	ایضاً*تقرب ایتمك*یقین کلمك*
	ـــ« مثال »ـــ
	« چویوقدر بیرنظر قیلماقغه تابی»
	«چیقارغمغه یاوشور جان خرابی»
یاووتماق ـــ	تقریب ایتمك*یاوق ایلمك یاننه کوتورمك
یاوونکماق ـــ	تبدیل*تحویل ایتمك*دوندرمك* تقلیب ایلمك*قریب اولمك*
یاوه ـــــ	بیهوده سوز*حرزه*صاچمه کلام* سپسته غیر مربوط*
	ـــ« مثال راجی خوارزمی »ـــ
	«اویال اویال اویال ای راجی اشبو سوز لاردین*مکر مکر مکر ایتمش سن اوزکا یاوه هز»
یای ـــ ـــ	اوقك کمانی*قوس*کمان*یازك کمالی* تابستان*موسم صیف*
	ـــ« امیر فرغانه عمرخان »ـــ
	« نی فکریك بار ایدی کل لار تیریب بویداشغه آسماقدین*تغافل یاینی ایکی مقوس قاشغه آسماقدین»
یایا و یایاق ـــ	پیاده*عساکر پیاده*ییانك*
	ـــ« نوایی »ـــ
	«شه خیال ایتی کیم ایرور ناکام»
	«یایاق ایتماك بونوع یولغه خرام»
یایاقلاماق ـــ	ماشیا حرکت ایلمك*راحل اولمق* پیاده کتمك*
یایانك ـــ	پاکش مشی*پیاده سلت یورومك*

یای اوغلاق	برج عقرب*کجی بوینوزی*میوهٔ بویان*اصل الصوس جکیت ودانه سی*
یایچی ـــ	چارجو ایله بخارانك مابیننده واقع برقصبه اسمیدر*یای یاپان اصناف* کمان کر*هرشی یاینی یاپان استاد*
یایداق ـــ	سادهٔ چوشنسز آت*اسب برهنه* چپلاق حیوان عریان بی جبدوق*
یایقالماق ـــ	یاییله یاییله خرام ایلمك*نازایله پهن پهن یول یورویمك*ساللانه ساللانه رفتار ایلمك*آهسته*
یایقانماق ـــ	ییقانمق*اغتسال ایتمك*صوه کرمك آب بازی*غسل*
	ـــ« مثال وزیر »ـــ
	«یایقانمغه کیردی اول پری روی»
	«آیینه مثال بولدی اول جوی»
یایقرا ـــ	تهدید*شدة کورولتی باغریش*شمته*
یایقین ـــ	سراب*شوره زارده نمود آب*چول بیابانده صو مثالی کورینان سراب*
یایلاق ـــ	یایلا محلی*صحرابادیه کوجمان یری یایلا*
یایلا ـــ	یای موسمنده اوتوریلان سرین طاغلر صفیهٔ جای کرما*بومبی ده پونه کشمیر پنجاب جانبنده شمله*مکه مکرمه ده طایف کبی*
یایلاماق ـــ	یایلایه چیقمق*یابان*
یایلامیشی ـــ	موسم یای*یایلاقه چیقمق*دله وصحراده خیمه نشین کوجه مان*
یایماق ـــ	تبسیط*نشر*اشاعه*بسط*فرش* تمدید*تفریش ایتمك*کشاد ایلمك وپهن کردن*اعلان واعلام*
	ـــ« مثال »ـــ
	«اوستام سن اوستام سن اتما بهانه»
	«آوازنك یایلدی جمله جهانه»
یایمه ـــ	صاتیجیلرك اوفاق سرکیسی*خورده وات جی*یایمه جی*

Digitized by Google

یراغ

یاینی —— خفیف*یونکل*سبك*

یاییق —— ترکستانده واقع بیوك برنهر اسمیدر* کوفی*وایران ظرفی*دوغ وجالابی* چیقه یجك یچی*

ییلار ییلار بربر*یواش یواش*

یتول —— یر*اراضی*ملك* غبرازمین توفراغ*

یتیم —— بی پدر بی مادر*اوکسیز*یکه*خدمتکار* اوشاق*اجرتله طوتیلان رنجبر* مزدور*ملی*

یتماك —— الویرمك*کافی*دامی اولمق*واصل حد اولمق*بی کس*

یتتی و ییتی یدی*هفت*سبع*

یخشی —— کوزل ایو*مرغوب*نیك*

—« کوراوغلی »—

«یخشی نینك یوزی جنتدور»

«اونی کورماك غنیمتدور*یمانینك ایشی منتدور* زربیرسه آلیجی بولما»

یخشیلاماق ایوایتمك*نفع تیکورمك فایده*

یدك —— یدکداش معیتده کیدان ردیف شیلر خصوصاً آت یدکی*اسب نمایش* یتیك*

یدماك —— یاپشوب چکوب کوتورمك*دلالت ایتمك*چکمك*

یراتماك —— تبعید ایلك*دوروپیدا*

یرماق —— آز آیرمق*تشقیق*تقلیق ایلك* جدا کردن*

یرکماك —— نفرت ایتمك*طعامدن بزمك ذم قدح ایتمك ربط اتمك ترکشمك*قطار*

یراغ —— اسلحه*آلت حرب اسباب سپاهی کری نیزه تفنك شمشیر وسایره*

—« مثال نوای »—

«اقارا باشلادی باش وتوکولا باشلادی

یویان

تیش*سفر یراغنی توتکین که توشتی باشینکا ایش»

یزنه ییزنه —— انشته*شوهر همشیره*

یسال —— صف چکمك بردوزی دوزمق الای چکمك*آراسته*

—« نوای »—

ای که مژکاندین یسال تارتیب کونکل لار قصدیغه*کوزیوموب آچقونجه اشبو خیلنی قوزغاتما کوپ»

یستهله ماك —— تلویث*تدنیس*ترذیل ایتمك* پیسله مك*نجیس اتمك*

یغاك —— یوك*پشم*توی*قیل چنك*موی*

یلقون یلقین قورتمش سینمش اورکك*مرغوب* مرهوب*کز*طرفة الحمقا*یولغین*

یلنك —— بی پروا فراخ محل*اغاجدن بنالی برمکان

—« مونس »—

«نی عجب قیلسام یولید اپیکرزاریمنی خاك*کیم چقیب دور شهسواریم آتلانیب مست یلنك»

یلو —— رکز*علم*اشارت طوغ*

یلیم —— یاپشقانلق*لزوجت*زلج*توتقال*صمغ*

یمدان —— برنوع داری اونندن رقیق پیشورلمش طعامدر*

ییم —— ییم*ییمك*آت یمی خوراك حیوان*

یناکان —— کرکدان*کرك*

یپار —— مسك*مشك نافه*کویك*

—« حکمت »—

«یپار ایدی کوکردی صحرا معطر بولدی برقولیکا بویوردی چقیب کورکیل دیدیا»

یواشا —— ازغین اتلرك قولاقلرینه اوریلان آلتدر*عره بك*

یویان —— الداتمق*اکلندرمك*مشغول ایلمك*

Digitized by Google

یوخو

—« حکمت »—

«الارنی کونکلی اوچون قزانکاوت یاقار من * خاطریکا باقارمن پویان سونلار دیدیا»

یوپقه — خفیف*ضعیف*رقیق*آچلش خور پپراغی*یوفقه*

—« مثال »—

«یوپقه شق ایرماق ایچرا مرغوب»
«توك قلمنکنی یارغودیك خوب»

یوت — قاراز دحامی*توده کون*

یوتال — سرفه*سعال اوکسورك*

یوتالماق — سرفه ایتمك*اوکسورمك یوتلمك*

یوتغون — کرداب باد*حلقه آب*جوش خروش*یوتال نمق یوته نمق*

یوتغونماق — بوغازده یوتار کبی یاپمق*

یوتم — جرعه*یودوم*براپچیم*جزئی شیئ*برقلت*برآز*

—« مثال »—

«بریوتوم صوکسیه برمزبخیل»
«کرجه اولسا اغنیادن اول رذیل»

یوتماق — بلع*اکل*ابتلاع*تحمل*سکوت ایتمك*یوتماك*

—« مثال »—

«مین یوتوب خونابه ییل لارایل چیکارلر جام عیش*چاره یوق اولکم ازلدین بخت نافرجامنی»

یوع — جوع الکلب*یالماغوز*یبب ایچیب دویماز*یوحادخی دینولور*

یوخسول — فقیر*محتاج*کدا*سایل دیلانجی یوق سیرلك*

یوخو — خواب اویقو*نوم*

—« فضولی »—

«بووصاله یوخو احوالی دیماك ممکن ایدی

یورغا

«اکراولسیدی یوخودیده کریانمزه»

یوراك — فواد*قلب*دل*یوراك*

یور — حرکت ایت*کیت*قوش*رفتار*یوری*روح*رو*

—« مثال »—

«کورونك بول انتظارینی همیشه خسته دل ایلاب*یوروبدوردربدر دایم که عمریم بی حساب اویتی»

یورت — مسکن*مأوی*وطن*ممالك ولایت*

—« مثال قوشوق »—

«یورت ایکاسی یورتینك کتیب بارادور»
«مغول سانسیز قوشون یلان کیلادور»

یورتاق — قبا*اشکین*لوك لوك ولوکه*

یورتاول — اونکده ایلغار ایله کیدن سواری*المان پشدادی*

یورتاغل

یورتجی — قلاوزکبی*یول باقجی اردو*کاروانك محل نزولنی تعیین ایدن مأمور*کاروان باشینك تابعی اولان یولجی*

یورتغا — مزارستان*کورستان*قبرستان پوشته زار*مزارلیق توربه*ولایته دخی اطلاق اولونور*

یورتماق — دوراتی کزمك*قبااشکین یورومك*لوکمك*یورتاق*

—« مثال راجی»—

«یورته یورته هلاك بولدم من»
«قوشمه دن دردناك اولدم من»

یورتمه — سرعت حرکتله یول یوریمك*قوشمه*جاپمه*

یوردی — ایکنه دلیکی*سم الخیاط*سوفار*شکاف سوزن مغاك ابره*

یورغا — اشکین همجله*یورغه تاز*چفته قوشماك*یورومال*

Digitized by Google

یوروشماك	یوزلاشتیرماك
—« ضرب المثل »— « تارتنك دیك اورملاب » « بو دانه دیك یورغلاب » یورغالاماق — قورت کیدیشی قوشمق* —« نوایی »— « یورغالامق وقتی چوسالیب ایاق » « کبك دری آلدیدا آندافکه زاغ » یورغون — بی تاب* تعبناك* مانده* حلاك* —« نادر »— « بوکون نازایله اول مهوش سفردن کیلدی یورغوندور* قزارمیش رنك رخساری قویاشدن طرفه کلکون دور » یورکوزماك تسییر* روانه* سوق ایتمك* یوروتمك* تردد ایتمك* راهی ایلمك* اوزادمك تشنیع ایتمك* سالی ویرمك* یورکوشماك یوکورشماك* قوشماك* چالشماك* سرعت اشمك* یوکورشمك خبر نشمك* —« رونق »— « خرام ایتیب یوسف اوتوب کیتوردی » « رایخا ارقه سندن تیز یوکوردی » یورماق — عد حمل ایتمك* فال خبر ایلمك* کوزل تعبیر ایلمك* نیك سویلمك* یوروش — یوریش* مشی* رفتار* صولت* هجوم* —« حکمت »— « کرسفر قیلسانك ویاقیلسانك یوروش » دوشمن اوستیکا یوروش قیل نه توروش » یوروشلوك رفتارلو* رهوان خوش قدم* یوروشماك — صولت ایتمك* حرکتلمك* سفره کتمك لشکر والمان عزیمتی* —« اکهی »— « هر قیچانکیم ایلدنیك دشمن ساریغه سن یوروش* یوزینکا اجدی خدا فتح وظفر ابو ابنی »	یوروك — اصلی یوکروك در* سریع* سبکبار* تیز رفتار* جالاك تند چافار* قوشی بجی* —« مثال »— « بو دونیاده یوروك اتغه منکو جیلار » « حربی کونی مبارزلیك قیلغو جیلار » « الماس فولاد اوتکور قیلیج چالغو جیلار « اجل کلسه بیك وخانی قویماس ایرمیش » یوروماك — مشی حرکت ایتمك* یایان کیتمك* یوروملك کزمك* جولان* یورکان — یوروکان یوروبجی* یورمال* پاره* یورون — پرچه یماق* بولك قکه * —« مثال »— « مست مین لیك اوتامین تکه تاج ایلسا شیخ* دیرکوی اراخرقه دین اکر توشسا یورون » یورونجغه — یورونجه* یورونجقه سه برکه اوت* علف* یوز — صده* میهٔ وجه چهره* سطح* روی رخ* صوده غواصنك اتمك یوزمك* آسیای وسطی ده بر قبیله اسمی در* —« راجی »— « انی فتان کوزی یوزفتنه ایله آلدی کونکل* یوزی کلدور ساجی سنبل بدینی نقره خام » یوزلاشماك — برشیئه یوزطوتمق* یوزه ابلاغ اتمك روبرو* —« مثال غازی »— « کونکل کورکاج یوزینك نی میل کلزارارم قیلماس* نی کل زار ارم یاد کل فردوس هم قیلماس » یوزلاشتیرماك مواجهه اتمك* روبرو کلمك* محاکمه اولمق*

Digitized by Google

یوق

یوس — اداتدر* یوس یوارلاق کبی * یوس یومری کبی*

یوسقلی — سابقده پادشاهلرك کیدکلری قرمزی دپه لواوتاغه* یعنی بر نوع جیغه وتاج*

یوسك — چل* زغ* قراوشبنم شلدور*

یوسون — کندی کندینه حاصل اولان طرز* اسلوب قاعده*

—« مثال »—

« اوزونکنی بیل کشی سری بیلان سنکاندورایش* خطای یوسونیدور بولکه لوطه جلی مویو»

یوسون لوغ — بوکونه* بوطرزده* بو اسلوبده بو قانون قاعده ده بورویشده* ذکون رسم طور رفتار*

—« مثال »—

«اکرچه حکم قیلسانك نیجه کونلوغ»
« منکابرامر بیر بولسون یوسونلوغ»

یوش — غوغاجی* نزاعجی* شمه تجی دعواجی*

یوغان یوغون — ضخیم* سطیر* عظیم* جسیم* قالین* کولوفت* غفص*

—« مثال »—

«بریوغان اغاجنی حاضر ایتدیلار»
«بوتیرك دیپ بلخه قیتیب کیتیلار»

یوغروش — تخمیر اتمکلك* اون وسایره یوغورمك خمیر ایلك*

یوغورماق — تخمیر* تعجیه ایتمك جاینمك* قاریشدرمك قتیق ویوغورت تعبیر اتمك فال خیر*

—« مثال نقلی »—

«یوغوردیلار همه داردینی فی الحال»
« قاتیشتردیلار انکا ایکی قت بال»

یوقوم — یومشق* نرم* ملایم یوفقه*

یوق — لا* نه* نست* مافی* نی*

یوفوش

—« مشرب »—

«منیك قانم سبیل یوقدورمونی بیل»
«قولونکدین هرنه کیلسا ایرتراغ قیل»

یوق کیشی — یوق آدم* کبی نبود* کسی نست*

یوق کیمسنه

یوقا یوفقه — یوفقه* تنك رقیق نازك* اینجه*

—« مثال مونس »—

«یوفقه شق ایرمق ایجره مرغوب»
«نوك قلمینك نی یارغودیك خوب»

یوق یوق — لا لا* نی نی مدیکل دیکل* ایمز ایمز* ایماس ایماس* یوخ یوخ کلمه لری کبی نفی در نفی در*

—« رباعی نوایی »—

«دیدیم ذقنینك توتوب نیکاغینکدین اوپای * کوز قاشینکا سور توبان قپاغینکدین اوپای* کلدیك یوزونك ایسلابان دوداغینکدین اوپای* یوق یوق که اکر دیسانك ایاغینکدین اوپای»

یوقاری — طرف اعلی* فوق سمت* بالا*

یوقغاری

یوقلاماق — برشی تحقیق وتفتیش اتمك تجسس ایلك*

یوقانی — یرشیئی یره آته رق بیهوده وقت غایب ایتمك*

یوقسول — یوخسول* یوق سزلیك عدم قدرت بی بیضاعه فقیرلیك*

یوقلاماق — وجود وعدمی تحقیق ایتمك* تحری ایتمك* تجسس ایلك جست وجو تفحص*

—« مثال وحشی »—

«ایتمه وفاشرطنی سین ساقلاکین»
«والهٔ سرکشته نی بریوقلاکین»

یوقماق — سرایت ایتمك* بولاشمق*

—« مثال »—

«مکررمن دا امری بولدی طاری»
«که یوقتی کونکلونکا آنینك غباری»

یوقوش — عقبه* قرار* جانب بلندی* یوکسك یر*

Digitized by Google

یوکورماك	
یوقی یوقعه	تپه • کوتل • مرتفع محل • یوخی اویقو • اویخی خواب نوم • —« نوایی »— «نظر غا کیلکالی اول ایکی نرکس جادو» «کونکلده یوقتور ورآرام کوز کاهم یوخو •
یوك ———	حمل • بار • احمال • اثقال • دنك اشیا • —« کامل خوارزمی »— «سین که مقصد حرمی طوفی غه ایرسانك طالب • فقر یولیغه کیرا اوزلوك یوکین یوزدن سالیب»
یوكسكی ———	مرتفع • عالی • وآلا • بلند • اریکه یوقاری • —« مثال والد »— «کورمق اوچون عالمی قویوب کام» «یوکسك یره جیقدی اول کل اندام»
یوکسوك —	برماق اوچنه طاقیلان سو یوجه انکشتکین • انکوشت ترین • اویماق • دست پانه •
یوکلاماك —	اشیای حمل ایتمك • نقل قالدرمق • بار اتمك دنك قالدیرمق • —« نوایی »— «اول پریوش ایرور انداغ نازك» کیم قویاش پرتوی دور جسمیغا یوك»
یوکوربجی —	زوجه نك کوچك برادی •
یوکوش —	چوق • وافر • فراوان • زیاده • —« فضولی »— « بو درد که آزدکل یوکوشدر » « هم صبرایده یم که صبر خوشدر »
یوکوشماك —	تعظیم ایچون دیز چوکمك •
یوکورماك —	یورومك • مستی حرکت ایتمك • قطع طریق ایتمك • —« فضلی »—

یولداماق	
یوکوروش	«کیلدی یادینك کونکلیمه اشکیم یوکوردی هر طرف • طفل غه عادت دور ور کیلکاندا مهمان اوینا ماق» قصد • اهنك قوشمك دویدن خبر کردن •
یوکوروك —	• سریع • سبکپا •
یول بیرماك —	تخلیه سبیل اتمك عفو ایدلمك سالیورمك
یول ———	سبیل • طریق • راه • مسلك • صراط مذهب نظام • قانون • رسم • دستور • ذکون • نسق • یوسون • اصول • قاعده • خط • جزکی • —« مثال »— « ذره کبی بی قرار نیك اولدیم » « یولینك اوزه من غبار نیك اولدیم »
یولاشماق —	ارسال • ترخیل • تسییر • آسبال • تشییع ایتمك • اوزاتمك •
یول اتان —	مروشاه جهانك شرقنده قبایل ترکا ینه دن سالور طایفه سنك اقامت کاهی اولان بر قلعه در (بند سلطان سبخره قریبدر •
یولار ———	زمام • مهار • لجام لکام •
یولاق ———	دوسر • سلت • ثقلت •
یولاووج —	پیغمبر • رهنما • مرشد • راه بر • رسول قلاوز • دلیل ایز چی یول بلیجی •
یولبارس —	ارسلان • قاپلان پلنك •
یولداریم —	یلدیریم • برق • سائقه چقماق رعد •
یولداش —	یول ارقداشی • رفیق • همپا • وفیق • « الله یار » «بولماغیل نامردکا یولداش سن» «کیم که مردبولسا انکا ایرکاش سن»
یولداماق —	رهنما لق ایتمك • یول کوسترمك • ارائه طریق ایلمك • —« مثال »— «کرم ایلاب ایکی قولوم قولدانکیز»

Digitized by Google

یولوم

یولدوز —— «سوز اقلیمی ساری مینی یولدا نکیز»
یلدیز * کوکب * نجم * اختر * ستاره یلدیز رسمنده ضعتلو شیلر * سیاره *
—« مثال نوایی »—
«یوراك قانی سرشکیم بیرله کوزدین جیقتی غم شامی * کیجه دریاده رهبر لیق قیلور ساحل ساری یولدوز»

یولدوزقورتی حما حب * شیتاب *

یولغون — یولوك * یوزی توکلری یولنمش ناپاك * یلغن * کز اغاجی * دبو لغه * ایلغای *
—« مثال »—
«قانلیغ باشیم قورو غ بدینم عیب قیلا کیز
«یو لغین یغاجینك یاغی اجیغ علاج دور»

یولماق —— زورله قوپرمق * دخولیاب اولمق کلمك *
—« مثال »—
«کیجك ایر کانیدین بولوب قاشیمه»
«اولوغ مدعا سالدنیکز باشیمه»

یولوق —— یولغون * یولو نیمش سویلش * ملاق اولمق * کوروش * کوروبجی * دیدن * واخوردن *
—« مثال ادا »—
«یولده یولوقدی مجنون برقیل خیال قیلدیم * اول زاری کوردوم انداق بیخود بولوب یقلدیم»

یولوقاق — اوغرامق * ملاق *
—« مثال »—
کیلور بیرکاروان اول یول بیله راست»
«یولوقوشتی شهنشه بیرلابی خواست»

یولوقتورماق اصابت ایتدیرمك * کوروشتورمك * واصل اولمك *

یولوقوشماق تصادف اتدرمك اصابت اتدرمك ملاقی اولمك *

یولوم —— معبر آب * راه دیدن طریق اصول *

یومرو

—« خمسه نوایی »—
«یولده سه بو یولده نظامی یولوم *
«قولده سه جامی ایله خسرو قولوم»
«دهرفنا ایچره الار اولدی کم * مینهم اولای رابعوهم کلبوهم»

یولون —— کیکلك ایلیکی *

یوماق —— غسل ایتمك * تمیز له مك * اریتمق یاقه مق پاکلمك * لوله پموق ایکرمك ایچون حاضر لنمش صارلمش توب پنبه * خربوز شکلنده یوماق *
—« مثال »—
«کرایرورسینك مزدقیل عشق اوتیدین باغرینکی سو * کبرونخوت چیرکیدین اول سوبیله ایلمکینکی یو»

یومالاتماماق یوارلاتمق * یومالاماق ** یوارلامق *
—« اکسی »—
« یوق مجالم حرکت ایله کودیك ای احباب * مینی سودراب یولی طوپراغیغه ایلتیب یومالانك»

یومالاق — طوپ طوپارلاق * یومرو طوپ * یوماق ه لونده *

یومران — سیچقان فاره * برنوع یوك سیچان موش *
—« مثال »—
« فسون بیرلا یومرانی شیرژیان »
« کوزنی صلابتده بیر نبان »

یومرنجی — موش کبرا اولان برقوش *

یومرالقازیغ برنوع یوك فاره درقومده چولده بولونور ایاغده دیك دورور *

یومرو —— محدب * کروی * کبرد * مدور توپه لاق * لونده *
—« مثال »—
«اول بدبختی یولدن توتیب باردیلار»
«یومروق بیلان باشین اوروب یاردیلار»

Digitized by Google

یوك

یومروق — مشت*موشته *الك یوملشی *یومرو توقات*

یومروکلو — خراب* ویران کهنه فسرده افتاده ییقیغ یقلمیش*

یومشاغ — نرم*سهل*لین*ملایم*یاواش*سست کوشك*

—« مثال نامق »—

« قلبی یومشاق پاك دل آدم ایدی »

« صاف طینت با کرم حاتم ایدی »

یومشاماق — سرت شیئی تأثیر حرارتله وصوده نعومت کسب ایتمك*کیوشدمك*رقت ایتمك*

یوماق — پموقدن بوکلمش * کاغددن وبزدن یومروطوپ*کلوله*

یومماق — صیقوب قپامق* اغماز*خست ایتمك* کوز قپمك پوشیدن چشم*

—« مثال وامق »—

«کوز بوموب بو جهان فانی دین*برنیجه شیره مردلار کتی »

یومورتغه — یومورقه یمورطه*بیضه*تخم مرغ*

—« مثال عزمی »—

«بریومورتقه دن جوآخر اولدی بای»

«صبر تمکین دن اونکا بردی خدای»

یومورماك — یوملوب*یوارلاق اولماق*حب توتمك مدوراتمك کردایلك*غلوله*

یوم — کوز یوم چشم پوش قپ* پوشان *

—« مثال هویدا »—

«طالب دنیا هویدا بولمغیل اول حق طلب * یوم کوزونیکنی دونیا دین تنکلا پشیمان بولما کین»

یوموش — یوموك*چشم پوشیدن کوز قپمك*

یوموق — قپالو*شیشوب قپانمش*قبادلمیش*

یوك — چهره*زینت*زیور*آراستکی*

یووالاماق

—« حسین یایقرا »—

«تیرلاکان مهوش یوزونك یونك ایله لطف یارکیم*کورمادوك اول خوب لوق هرکز کل سیراب ده»

یونت — یبانی قصراق*خرکله ایله کزن مادیان*

یونت ییلی — آت*ایلقی یلی یعنی سال ترکانینك یدنجی سیدر*

یونجه — بونجه* مونجه*

یونقه — یونندی قصابه*

یونك — یوك ویایقماق*

یونماق — تراش ایتمك*رنده ایله وکسرله طاشی قرمق اویمق * قلمله وطراقله آلوب سیلوب تمیزلمك*

—« مثال »—

«کریخشی یونولمسه قلملار»

«شك یوقکه یمان توشار رقملار»

یونه — کیچه * وکوبجوك * تکلی* بلله مه نوعی*اکراسبابی تیکی*چرکین*چرکی*

—« مثال »—

« کیب زینی آلتون لجامی دخی »

«بولوب یونه زرین ستامی دخی»

یو — ایل اولمیان*دشمن*عدو*غنیم*

—« مثال »—

«اوشال غملیك کونکل نی ایلاکای شو»

«نکولار اورته سنده ایلاغای یو»

یووا — آشیانه*خانه مرغان*

—« مثال »—

«قوش یوواسین سانمکین سرکشته مجنون باشینی*خاروخس جمع ایلامیش کرداب دریای جنون»

یووالاق — یوارلاق*یوماق*

یوولاماق — یوارلامق* غیلانیدن *

یووالاماق — یوارلمق*دورمك*

Digitized by Google

یوورقان —	یورغان* لحاف* کورفه پالاپوش* اورتی* باستوروق* —« مثال »— «کراوچارسن سنده بولسون یوزقنات یورغاینیکاباق یاغنیکینی اوزات»
یووسغه —	غسل موتی* مرده شوی* غسال جنازه* اولی یایقایجی*
یووش —	قلم* کلك* خامه*
یووندو —	آب غساله* یویندی* صحن طبق یایقمه صوی یونتی* جرکاب*
یویان —	یالان* کذب* دروغ* یلغان*
یویان یالغان	صرف کذب* دروغ ابدی یلان*
یویماق —	یویقاماق* مکرر یومق* غسلی پاك ایتمك* طاهر ایتمك*
یيب —	ایپ حبل رسمان* خیط* قتیم* —« مثال »— « ماموق دور پیله دین آرتوق ظریف » «یيب لاری کتان تیلی دین هم لطیف»
یيپار —	مشك* نافه* کوبك* مسك* —« حزین » «سنبلی رشك آور مشك تتار» «ساچلری غبطه کش بوی یيپار»
یيپارماك —	ارسال* تسیار ایلك* کوندرمك* یبارلمك —« مونس »— «شرح غم ایشیت هم ایت ارسال رقعهٔ» «یوق عیب دوستلار یيپار یشماك مراسیله
یيپلیك —	ایپلیك* خیط* ریسمان حبل* —« مثال اعلم »— «بر یيپلیك ایله باغلادی انیك قولونی» «آلدی ایلیدن جملهٔ مال وپولنی»
یيپوتماق —	تبدیل تحویل ایلك* —« مثال »— «فراقینك بیمدین غم شامی یوق بیر یيپردا

	آرامیم* کیجه یيرکوب یيپوتکای کیم که بارقصدی دایبردشمن»
یيتار —	کافی* وافی* شافی* ایل ویرور*
یيتاك —	یدك* آت* ترکشماك*
یيتکازماك —	یتشدرمك* ایصال* اخبار ایتمك* واصل اتمك* —« نوای »— «قویوندیك وصل دشتدین کرای لیلی منی سوردنیك* دبکاج سرکشته مجنونم باشمنی کوککایتکوردنیك»
یتیم —	ایکی یاایله یتیم معناسنه* اَبی پدربی* مادر اوکسوز چوچوق* —« فضلی »— «کوزتی حسنونك تایدین اوزیاشی قیلدی بی نصیب* بولسابی طالع یتیم بورتی قانارآش اوستنیه»
یيتکورماك —	ارقه دن کوندرمك ارسال اتمك*
یيتماك —	یدك آت* الویرمك* کافی وافی اولمق* واصل حد اولمق* ونمایش آتی یده مك* جکوب کوتورمك* —« نوایی »— «یيرملازم غه حکم قیلدی که بات» «مینیب آیتك غه دیت ینکا برآت»
یيتشماك —	وارمق* درك* حاصل* رسیده اولمق* اولاشمق* واصل اولمق* کاله ایرمك پشمك*
یتی یيدی	یدی* هفت* یيتی اتا* یدی فلك* وسبعه سیاره* درت اتا* عناصر اربعه کبی* —« نوایی »— «جنس بشر یوق آکهنیك» « خورشید خاك درکهنیك » «کوك مهدارا طفل رهنیك » « یيتی اتا و تورت اتا »

Digitized by Google

ییتیك — یتی • غایب کم شده • واصل رسید • کسکین بران • یدك و ییتك آت • کورنیش • نمایش حیوانی •

یتیکان — نبات النعش یلدیزلری • سبعه سیاره • هفت دادران نجمی • یتی قرداش •

ییدانیك و ییدك — یدك • قطار سلطنت آتلری اسب نمایش •

ییدانیك بوسون — دعای بد مقامنده در • تلف اولسون • کوردیکنك بواوسون دیمك • برقارغیشدر •

ییدماك — یدمك • ردیف اتمك • چکمك • حاضر برابر کزدرمك •

ییر — تراب • زمین • ارض • محل • مقام • جای • منصب • جاه • مأموریت • قره ییر • قبر • ییر یورت • املاك • مسکن • ییرلو • یلی • متوطن •

—« مثال غازی »—

« هر ییر یکا اوت تیکور کان زمان »

« اویدین کوبورداب یتی آسمان »

ییرازوق — ییه جك • آزوقه • زادراحیله • توشه سود • نفع • یراق • اسباب آخرت •

—« راجی »—

« کیر کونك قره ییر آستیغه آخر سنکا یوق سوداکر • چیقسانك فلك کا ایلابان ایوانلر ایوان اوستینه »

ییراغراماق — ایراقلامق تبعید •

ییراق — اوزاق ایراق • ك •

—« فضلی »—

« اکرچه بولدی تنی ریش و داغ داغ تراق • هنوز ایماس آنی کیسوسیدین ییراق تراق »

ییراو — خواننده • مغنی • مطرب طرازنده نغمه کر • موسیقی دان • عاشق • قوشوقچی • حافظ •

ییرتلاس — چاك • چاك • شکافته • حیاسیز • بی شرم • بی حجاب • عارسیز • چاپقون • بیباك •

ییرتماج — رخنه لباس چاك جامه • شکاف • کرجه • درز کریبان •

—« مثال نایلی »—

« ییرتماجنیدن توتوب جاك ایلدی »

« یوسوفی بویولده غمناك ایلدی »

ییرتماق — یرتماق • بنیاد اتمك وجوده کتورمك نمودا تدرمك کماله اریشدرمك •

ییرتوق — یرتیق • چال چاك فرسوده • متفرق درید عصمتسز • آلفته • پرده دریده • جلب • فاحشه • اورسپی •

ییرتجی — درنده • سبع • جانور چنکال دار • دد •

ییرلاماق — ایرلامق • تغنم ایتمك عادت قدیم اوزره شرقی و بیت اوقوب پیاله المك •

—« مثال نوا »—

« ساقی آلیب کیل قدح خوش کوار »

« ییرلای آلیب تارتای آنی خواجه وار »

ییرلاماك — یرلشدرمك • محلنه وضع ایلمك • یرینه قومك یکسان ایلمك •

—« مثال مونس »—

« که یر بولدی کوك اورنیدا استوار »

« یر اورنیدا افلاك توتدی قرار »

ییرماق — شق اتمك یرمق جاك اتمك کفاندن ایرامك

—« مثال رمزی »—

« لبین ییریب اغزین یرتینك کافرینك »

« دین و دیانته قرشو سوکسون »

ییرینماق — ییه له جك نسنه • خوراکی • زادوراحله توشه • ذخیره •

ییریق — شق • فلق • فتق • کدك کبی فرجه • منشق • لبجاك •

ییریك — طعامدن نفرت ایدیجی دیکسنمك • سکانمك

ییشماك — واز • آچمق • کشاد ایلمك • مفتوح

Digitized by Google

یغلاب	—« مثال »— « دلیل ایرور که کونکلارنی قیلیش اولغای سین آزاد • بوکیم سلاسل زلفونك توکونلاری یشیلیب دور » آجیطاق • کشاده • اولق • واه • مفتوح • یله •
یشیلماك —	—« مثال »— « ایپك لیك اکنه باشینك اوزره دور سرمایه سودا • ایپك لارکیم یشیب سن جسم لارزخیغه کیم کویا » حاضر • مهیا • آماده • جمع •
یغ ———	—« مثال کرامی »— « اوزقتلنی ایلامیش ایدی یغ » « پنهان قیلیب ایردی زهر لیق تیغ » یغاج • واغاج • تیاق جوب فرسخ •
یغاج ———	—« مثال »— « تاکورونمدی آلار قرالری هم » « قالمادی بیر یغاج ارالری هم » « یغاج بر فرسنك در و بعضی یرده بر قولاج اعتبار اولونور »
یغلاغور —	اغلایبجی • کریان • یغلامك بکاایدیجی •
یغلاماق —	—« لطفی »— « مدعی کورمك تیلار کولکانده تیشینك کوهرین • کورمیش اول دریغلا لوکوزلاری عمان بولغان » اغلامق • کریه ایتمك • اسالهٔ دموع ایتمك • بکاایتمك •
یغلاب —	—« محزون »— « شکر لبلر تبسم قیلسه لر کونکلونکی آلدیرمه • مینی یغلاتدی آچیغ هر قیچان اول نوش قندایتی » بکاایلب کریه کرده •

یغین	—« مثال هوپدا »— « جهاندن یخشی لیق کورمای کورنك کیم فاطمه زهرا • یزیدینك دستی دین یغلاب همیشه دادخواه اوتی » کلیتمك • ادخار ایتمك • تراکم ایتدیرمك • بریکدرمك • بهم آوردن •
یغماق —	—« مثال »— « یغیب ارمن ایلین فرخنده حاکم » « قیلیب فرهاد اوچون ردمظالم » —« دلاور »— « یتی رزم جایغه طی ایتب تومن منزل • بی حساب لشکرنی یغناپان شه عادل »
یغیکز ———	جمع ایدیکز توب و تراکم ایدیکز توب کوب • بسیاری •
یغناق ———	—« کامل »— « اطفال ایتاك کاتاش یغیکز کیم منی بوکون • دیوانه لیغ کاتیکو رادوربی قرارلیغ » جمعیت • جمع • کثیر • جمع غفیر • غلبه لك اژدحام • تجمع یغین •
یغنت ———	—« مثال مونس »— « مال کیم شخ مکرایله یغنار • می نی اندین حلال دیب دورلار » فیل • پیل •
یغی ———	یغین • کریه • بکا • اشك • سرشك • یاش •
یغین ———	—« مونس »— « سوزدالبینك ویغیدا چشمم » « باردورلار ایکیسی کوهر افشان » جمعیت • توده • یغینلو • کلیتلو • کومه لو • هجوم •
	—« مونس »— « خط که یوزینك قیراغیدین باش چیقاریب دورای صنم • روم اوزه کیلدی کبی هندسوادیدین یغین »

Digitized by Google

ییقنتی — مندرسات* انقاض* خرابه* ویرانی* کهنه فسرده*

ییقلغور — افتاده* ویران* خراب* ودخی حقارت معنی سینه کیلور* ییت* اوآره ودفع اول کبی*

ییقلماغور — متین* رحین* ییقلمیجی ییقلمز* نمی غلطیده کی*

ییقماق — هدم* تخریب* ویران اتمك* برآدمی منکسر ایلمك* کونکل ییقماق* برشی ویران وخراب اتمك*

ییقو — منهدم* خراب* برطرفه مائل اولان ییقلمش غلطیده کی جای ویران*

ییك — زبون* بد* فنا* ناخوش کنده شوریده بدمعامله*

ییکن — قرنداش اولادی* عموجه* خاله* طایی تیزه* یکنی* همشیره زاده چغتای جه چین دخی دینولور* خورده کی تناول کرده*

ییکولوك — یمکلك* خوردنی* ییلکه صالح شیئ*

—« مثال »—

«تون کاتیکین طعام وصحبت ایدی»

«ییکولوك لار کازیب وزینت ایدی»

ییکیت — دلی قانلی نیکی یتشمش* کنج* حد باوغه* ایرمش ار* جوان* شاب* مرد شجع* دلیر* توانا

—« مونس »—

«سن ایرورسین سنیه مزنی چاك چاك ایتکان ییکیت* جانمزنی ظلم تیغیدین هلاك ایتکان ییکیت»

ییکیرانماك — ایکرنمك* دیکسنمك* نفرت* استکراه ایلمك* تسکنمك* چکلمك*

ییکیرماك — کیکرنماك* آروك ویرمك* اکیرمك رشته چکمك چرخ ایله ایپ وحبل ورسمان کشیده اتمك*

ییکیرمی — ایکارما* ایکی اون* عشرون عشرین* بست* یکرمی*

ییکین — خوب* مرغوب پاکیزه تمیز* یاوز

ییل — ریح* باد* روزکار* شمال*

—« نوایی »—

«دیمای پست اولدی افغانیم ییلیدین نخل عیشم کیم* بو نخلیم اره سی مهلك فغان ایچرا خراشیمدور»

ییلاك — ملتان تیلاق دوه یاوروسی* نیمتنه* یلك*

—« مایل »—

«کونکلاکینك برك کل واوستیدا کلرنك ییلاك* کل کیبی جسمینك اوزه ایلاکه کلکون کونکلاك»

ییل — سنه سال یل عام* اون ابکی آی ایله فصول اربعه*

ییلاماق — اوقی یانیك اوزینه قومق* یای لنمك قوس وکمانی دولدروب حاضر اتمك پر کردن* جیله اتمك*

ییلاماك — پارلامق* درخشان* لمعان* نور افشان* الولنتورمك ایله پارلتمك*

ییلان — حیه* مار* افعی ایلان*

—« مثال مونس »—

«قان توککوجی اوقلار که عدو ساری اتارسین* اغیزلاریدین اوت ساجیب اوچقوجی ییلاندور»

ییلان اوتی — ایلان اوتی* دافع سموم بردوادر*

ییلانغاج — دستنبو* شمامه* زاموو زاموجه چپلاق وعریان معنی سنه دخی کیلور*

ییلانك — ضعیف* یونکل* چست چابك* خفیف ساده پیاده ایاغی چپلاق*

—« مثال نوای »—

«عشق سرکشته سی سیریغانی حاجت

Digitized by Google

ییلماك

مرکب* پویه قیلماسمو قویوننی ایاغی بو لسا یلانك»

ییلانه اغوویرن — ییلانه بکزر بر حیواندر* سنکساره مشابه طویل سوسار قوندوز کبی*

ییلپکوج — یلپازه* بادبینرك* یالپاغوج مروحه*

—« مثال کلشنی »—

« عشقیم آرتی نسیم زلفینکدن »
«یالپکوج اوتنی ایلاغای بسیار»

ییلجی لیق — بر سنه لك* یتم خدمتکار قورقبان قولچی ملی* سالیانه جی* بر سنه لك نوکر*

—« مثال شوقی »—

«ییلجی لیق جون توتمش ایرویم بر ییتم»
« منسلیب ایتی اول اوغری راحتیم »

ییلدیز — کوکب نجم ستاره اختر یولدوز*

—« امیر فرغانه »—

«بنا کوشیده کوش آویزنی کویا ایمس بلدیم* شرف برجیده یلدیز در غلطان اولدی اوخشایدور»

ییلقران — بر نوع طاعوندر* قوله ره وبأ* وبلا قران قرغین* اولت*

ییلقی — ایلقی* خرکله* طوار اسب آت*

—« مثال املح »—

«ایلقی لار ایچنده یخشی بر آت»
«دلدلدن الیب مکرکه ذریات»

ییلکا — جادر دشتی جرکا* شامیانه سایه بان* جتر*

ییلکان — شراع* بادبان* اوجان قندی* یلکن*

ییلکو — استره* باکوموس الت سرتراش*

ییلکین — نعل* آت نعلی* چقه اسب*

ییلماق — قاجینماق* قورقتماق* محترز ترسناك اولمق* خوف اتمك*

ییلماك — استعجال ایتمك* سرعتله حرکت ایتمك* قوشمق دویدن*

یینك

—« مثال خرم »—

« بلنده یاتار سنك صاقین ییل آلور »
«چوقورده یاتار سنك سنی سیل آلور»

ییلو — اهالی* خلق* جماعت* یغین* ازدهام*

ییم — ییم* یمك* آت تماغی* آت ییمی* طوار بوغازی* —« مثال نسیمی »—

«ییم بردی منیك آتمه بر توربه ایچنده»
«قوناق زغیرماش چکید جمله ایچنده»

ییمداش — بر یرده یم ییان* برابر طعام ایدان*

ییماك — اکل* تناول* استهلاك ایتمك*

—« مثال »—

« اول ییب آنینك غمین همیشه »
«ذکرین قیلور ایردی وردوپیشه»

ییمتوك — ییندی* طعمه* خوراك*

ییمرولکو — خراب* ویران* مندرس* منهدم*

ییمروماك — انهدام* تخریب* ویران ایلمك*

—« مثال »—

یمرولور باشیمغه کویا کیم فلك خمخانه سی
«اول قویاش هم خانم ایرکان نی قاچان یادایلاسام*

ییملیك — زادراحله آت بوغازی و ییمی* بر کیجه لیك طعام*

ییمیش — فاکهه* میوه* ثمر* کتمش* محصول* فواکی* مویز* کزك*

—« مثال کاهی »—

« منکاساقیا باده نی تیز ییتور »
«چغیرله برابر یمیش نی کیتور»

ییمیشان — یاوشان* بر نوع خفیف اوت و کیاه در*

یینك — آستین* لباس* المامی*

—« لطفی »—

«لطفی مسکینغه کورکوز ساعدینکی لطف ایلا * بوکدادین نقره نی یینکینکدا پنهان قیلماغیل »

Digitized by Google

	بینکی		یکنی یتتی
بینکا	صاغدیچ* قادین* کنه * دایه خاتون ینکه* انکه* کیوانی*	بینکیرتماك	یکیلنمك* تجدید ایتدیرمك* خفیف لنمك سبك کردن تازه* ونو*
بینکماك	یوتمك* غالب اولمق* مظفر اولمق* اوتمك* ینمك* بردن *	بینکیل	یونکل* سبك* خفیف* زبون*
	—« مثال عزمی »—		—« مثال »—
	«حسن دعوی سیغه قول یینکدین چیقار «یوزیده بیضا چیقار غانلارنی یینك»		«کیروادی عشق ایچرا یینکیل راك بو یولدا * اوزلوك یوکینی تاشلاغان ایل اهل زهی دور»
بینکی	یانکی* جدید* نو* تازه* محدث* مجدد* یینکی* آستنی * ینغی *	بینورتماك	تجدید تعمیر ایتدیرمك* تازه ینکی وینغی ایلك نو کردن*
	—«مثال»—	یکتی یتتی	تمام اولدی* نهایت بولدی* تمت* واصل اولدی* یتشتی* یتتی* یدی* سبعه* هفت* یتی فقط ایلویردی* بس *
	« تویکابارسانك تویوب بار » « ینکی تونینك کیب بار »		—« مثال لمؤلفه نقشی »—
	—« مثال غازی »—		« بویر کاجه ایلدیم سرانجام » « قیلدیم چغتای لسانین اتمام » « کلنکم اوجی بو محلکایتی » « ختم اولدی لغت بویر دایتی »
	کورستمکین تسبیحینکی دام وریادیرلار انی * بو سجه نی ای زاهد ایینکینکدا پنهان ایلاکین»		

❋ له الحمد والمنه اشبو لغت کتابی دارالخلافهٔ علیه وپای تخت ❋
❋ قسطنطنیه‌ده هجرت نبویه‌نك بیك اوچیوزنجی سنه‌سی ❋
❋ محرم الحرامك اواخرنده ختامه رسیده اولدی بعض آثار ❋
❋ ادبیه وآسیای وسطی احوالنه دائر اولان جلد ثانیسی ❋
❋ دخی در دست طبع اولوب بعونه تعالی ❋
❋ عهد قریبده آنك دخی اتمامی الطاف ❋
❋ آلهیدن مأمولدر ❋

تمت

(مهران) مطبعه‌سنده طبع اولنمشدر

Digitized by Google

اشبو چغتای لسانده (ا ت غ ق ی) حرفلری سائر حروفاتدن زیاده استعمال اولنور

(مثلا) (بیلمك کیلمك) کبی عبارەلر (الف) ایله یازیلور (بیلمك کیلمك) کبی .
(دیلمك دیکمك) کبی عبارەلر (ت) ایله یازیلور (تیلمك تیکمك) کبی .
(کیتمك کیلمك) کبی عبارەلر (غ) ایله یازیلور (کیتماغ کیلماغ) کبی .
(ایتمك بیتمك) کبی حرفلر (ق) ایله یازیلور (ایتماق بیتماق) کبی .
(ال کل) کبی حرفلر (ی) ایله یازیلور (ایل کیل) کبی .

* وینه لسان چغتاییده جزء لاینفك ولازم ملزوم قبیلندن یعنی کلمه ثانیسی الفاظ مهملەدن اولمیوب بر معنایی افاده ایتمکده اولان لغتلر دخی مستعمل اولمغله بر وجه آتی ذکر اولنور .

(آلا بولا) (اکه اوکه) (اتا و بلا) (اپاق و چپاق) (آفت واندام) (لج وپچ) (تیت وپیت) (چت وپت) (جیق وفیق) (حش وپش) (جیم وجیق) (چق وچوق) (چقر وچقور) (تق وتوق) (چلاق پلاق) چروك مروك) (چکه و پوکه) حرام وحریش) (رسوا وردی) (تقور وتقور) (افیل تافیل) (حلتاك پلتاك) (تلك پلك) (انکر منکر) (فقور فقور) (الپنك تلپنك) (سکه وسمات) (کروفر) (غر وغور) (جنك وچنك) (عر وعور) (قروقور) (ککر و کوکور) (یله ویابه) (تم وتوم) (درد ودامنه) (کن وککن) (بجه وکجه) (لته وپوته) (بولك وسولك) (پرچه و پرات) (جنی منی) (الیق مایق) (تهمت وشلتاق) (قلیق ملیق) (شلاقی ملاقی) (دعوی وداستان) (شیخ و ترنك) (میده ومویده) (کول ومول) (کنکور کونکر) (یغین وتریم) (قیقم وسیقم) (لنك ولوند) (جنکور جونکور) (غلدر ومیلدر) (دول ولوله) (فجر وکچور) (ایزوجو) (چولق چوجق) (جوری وجولبی) (شاخ وشبه) (کورلتی وزیرلتی) (کش وفرخش) (های وهوی) (اچیق وصاچیق) (قیصر وناخونه) (امان وزمان) (شلدور وشولدور) (کل وکور) (کش و وفرخش) (آلوغ وسالوغ) (بل ومل) (هوا وهوس) (جر وپر) (غیم وغیج) (ایلچی وتواجی) (هنك ومنك) (یازویابان) (یکه ودوکه) (ایره وشیره) (کو

Digitized by Google

وکوم) (زهر وزقوم) (ایل وتوقوم) (چیغ وفیغ) (ایکین وتکین) (جغان وفغان) (ایل وسبیل) (اسیر وایبر) (اوشاق وتوشاق) (اوفاق وتوفاق) (مول وسول) (چلق وپلق) (جنجال وخنجال) (رد وبدل) (آچر وصچار) (قرن وقورن) (تقر وتقر) (غوره وشوره)

(قاعدةً انشا و یرلیغ ونامه وکتابتده قوللانلقده اولان بوکبی لغت وعبارهلر)
(دفترثانیده مفصلاً درج وعلاوه اولنه جقدر)

اشبو لغتلره شاهد ومثال

کیلدی بهار یامغوری نغمهٔ شر وشر قیلب — کوچتی واوچتی ترمه لار تاغ آرا طر وطر قیلب
یامغوری نیرهسی بیلان یخنی تیشلدی کوکراکی — اوچتی قویاش نی تیغیدین قار تسر تسر قیلب
جمجوخ قوزی قرنی لار چیقتی چوتور چوتور بولوب — کهلك قرغه بجهسی اوچتی تپر تپر قیلب
بس که شمال خیر لادی هرساری کوکرایتب — ضربی بیله درخت لارسیندی شقر شقر قیلب
تام اوزه چیقتی بچه لار بی بی های هوی دپ — باد برك اوچوردیلار کوك ساری درودر قیلب
دم لاری توغ یلاویدیك شب وشلب وشلب ایتب — پرپره کی کریلیان فش فش وفر وفر قیلب
قوشنی چیل کشی بو کون یعنی منار نی لك لكی — نولیغه خس نی نی ایتب کیلدی ککر ککر قیلب
موسم عیش نوش دوردوستلاریم نشاط اوچون — سبزه یوزیغه آت قویونك یرنی چقر چوقیر قیلب
چاپینك وایلغه کیلتورونك بربت نازنین نی کیم — قوچاق ایله قبورغه سی سینسه قسر قسر قیلب
دفع قیلینك بر ایکی کون آدملیغ تکلفین — مست ایشك کبی چاپنك هنك هنك عروعر قیلب
یاد قیلینك زمان زمان (عالم) بینوانی هم — پاختهدیك فغان چکنیك چر جر وقر وقر قیلب

مثال دیکر

بولدی بهار موسمی چیقدی درختکا نرت نرت — یانکی ایشان بولوت کبی ایلدی آنچه خرت خرت
برنچه نی فریب ایله آیینی نان وقوی قویوب — ایلغا کرامت ایلبان طوزدی بساط غرت غرت
هرساریدین یغیلیب ایل نذر نیاز جمع اولوب — شهرنی تودی شهرتی باردیلار انده سرت سرت
کورایله شل هجوم ایتب کتیلار آنکا شوق ایله — یاتدیلر آنده کیر باصیب تنته لاپ اوزنی قرت قرت
باردی بقارئیس آنی کورکالی بی بقامو دیب — کرچه بقاسی یوق ایدی قورقدی کوروب بو شرت شرت
غلغله سالدی شهرارا یوقکه تمام دهرارا — مست بولوب چوجهرارا تاشلب اوزنی پارت پرت
یتی تنزل آنکه چون سرلری بولدی تیز قاش — حضرته چون کتوردیلر قالمدی هیچ چرت چرت
برمه کشیکه قول کونکل اکلامای آنیك حالنی — کوربو ایشانك اشلارین موناغ اولورمی کرت کرت

Digitized by Google

مثال دیکر مونس خوارزمی

حق غه تو کل ایلابان برکانیکا قناعت ایت — رزق ایزیداقبیح ایرور ایلاماکنیك تاقیرتوقور
هرنه جهاندابار ایسه سلك ایتاکنیکنی باریدین — تنکری یاراتمامیش سنی یغماق ایچون قاقیرقوقور
یغله سحرلار اون جیکیب اشك دامتی توکوب — بیهوده کولماکنیك نی دور طفل کبی شاقرشوقور
توزره آخرت نی توزطاعت ایلا که آدمی — اوشبو جهانغه کیلمامیش توزماك اوچون چاقیرچوقور
دوست خیالی برله سین ایلا خموشلیغ شعار — سوزلاماك اسروزشت دور قورقه دیك واقیروقور

اشبو توام قبیلندن اولان آتیده کی مرکب لغتلر دخی مستعملدر بونلر بر برندن منفك اولور ایسه کلمهٔ ثانی سی بر معنای افاده ایتمز وکلیمه نك اولی فتحه یا ضمه یا کثره اوقونورسه دیکری دخی عیناً اوکبی در

پت پت * تم تم * لولو * ولول * صرصر * لملم * مرمر * وهوه *
پهپه * تهته * چه چه * هی هی * بی بی * عرعر * شوشو * غدغد *

(مثال مونس خوارزمی)

آلور یوز جانی هر باقفاندانی کوزلار دورور وهوه — منیك اولوك تیر کوزور هر سوزدانی لب لاردورپه په
یوزیم اوزره یول ایتمیش هر ساری اشکیم اویوب رخ رخ — کرم قیل بو اسیر نیك مونچه یغلاتماق نیدور وهوه
فراقنیك شدتیدین کوزلاریمدین قان آقار تم تم — کوروب آنی رقیب کینه ور هردم کولار قه قه
ایتار خورشید وشلار شرم دین انجم کبی صف صف — سپهر حسن اوجی اوزره تاکیم سین سین ای مه مه
چیکار ذوق سهی قدنیك بیله قری فغان کوکو — توزار شوق کل رونیك بیله بلبل نوا چه چه
تیار باشیمغه هجرینك تیغی وغم تاشلاری تب تب — نه بولدی وصلدین مرهم یتورسانك زخمیمه که که
قیزارمیش می ایچیب مینسز چمن دیك عارضنیك کل کل — یوراکیم باغلامیش قان غنچه یاکلیغ سنسیزین ته ته
جهان ملکی وفاسیز دور جفادین یوق قلور بربر — قانی شه شیر غازی خان قانی سلطان انوشه شه
یوکورور هجر دشتی ایچرا مونس ایلاکیم صرصر — انکاوصلینك ساری باشقار مادی بو بخت کم ره ره

تمت

فی ۱۳۰۰ سنه

Digitized by Google

صحیفه	سطر	خطا	صواب
١٢٠	٢٨	استیغتیغه	استیغه
١٢	٢٦	اس‌سیر	اسیسز
١١	٧	اریقلیغ صو	اریقلیغ سو
١١	٨	اریغیر	اریغیرق
١٤	١٧	قیروزه	فیروزه
٢٠٣	٢	این	انن
٢٣	٢٨	زرخلی	زرهلی
٢٩	٥	لایغی	بی‌معنی
٣٦	١٠	داب	اب
٤٢	٣٠	دوشمکان	توشمکان
٤٦	٧	کوبك	کوبك
٤٨	٢٦	وقتینده	وقتینده
٩٩	١	ایمش	ایتمش
٥٦	١٧	ایکرامك	ایکرانمك
٥٦	٢٨	هویداس	هویدا
٥٨	١	بیل تور	ایلتورپیلتور
٥٨	٤	کپك‌ون	کیکدن
٥٨	٢٧	ازدرها	ازدها
٦١	٨	یوریکلك	یوریکلك
٦١	١١	ایملك	امکلمك
٦٢	١	رقیق	رفیق
٦٢	٢١	شمشار	شمشاد
٦٤	٢٣	اوك	اوکه
٦٥	٢٠	تقریق	تفریق
٢٨	٣	تقوق	تفوق
٧٢	١	کدو	کدو
٧٤	٣	مترب	مطرب
٧٥	٧	نیارسی	نبارسی
٧٥	١٢	تقنك	تفنك
٧٨	٥	کل یازی	بودنه نینك
٧٨	٩	بور	بور
٨٠	١٤	بر نومعه	بر نوع
٨٥	٢٣	الغاوجی	بولغاوجی
٨٦	٣١	وسمه	اوسمه
٨٦	٣١	مش	میش
٩٣	٦	مسجد	مسقت
٩٥	٢١	موص	موس
٩٧	١	ماخو	مخو
٩٨	١١	تابولماس	تاپوشماس

صحیفه	سطر	خطا	صواب
١٠١	٨	قر	تاقر
١٠٢	٦	احساس	احسان
١١٩	١٠	نختی	تختی
١٢١	١٩	تقه	تقوی
١٢٤	١٠	اغشمیتول	اغتتول
١٢٧	١٧	نوملوکی	تومللوکی
١٢٨	١١	نحت	بخت
١٢٨	١	خیمه باشی	خیمه‌نك‌باشی
١٣٠	٢٦	دششامی	دشنامی
١٣٠	١١	زمزنینك	زمزم‌نینك
١٣١	٢٩	رشح	ریشه
١٣٦	١	ازرو	آرزو
١٤٢	٢	خانه‌سیده	خانه‌ده
١٥١	١٣	چمکیده	چکیده
١٥٣	٩	قولیان	قلیان
١٥٥	٢١	دورانه	دوکانه
١٥٧	٢٤	ستکدان	سنکدان
١٦٣	٢٥	غقب	غضب
١٦٥	١٨	ذکورة	ذکوة
١٦٥	١٦	فروز	فیروز
١٦٦	١٠	زیین	زین
١٦٦	٩	سمیون	سیمون
١٦٧	١٣	اشردن	اثردن
١٦٧	١٦	انغامی	انعامی
١٦٧	٢١	کرب	کوب
١٦٧	٢٣	سیناد	سینمار
١٦٨	١٢	قیس	قیسی
١٧٠	١	میر	دمیر
١٧٢	٣٢	دولتلو	دولتو
١٧٤	٢٧	وتزه	ویزه
١٧٥	٢٧	ارمنه	ارنه
١٧٦	٢٩	اولمادك	اولماکین
١٧٦	٢٢	رزشك	زرشك
١٧٧	٥	نارورن	فاروان
١٧٨	٢	کیتك	کتمك
١٧٩	٢٦	ویخ	دنج
١٨٠	١٨	جلینك	جم لیك
١٨٣	٣٢	سجاغی	سجاغی
١٨٤	٤	تیلشوك	تیشوس

Digitized by Google

صحیفه	سطر	خطا	صواب
۱۸٤	۱۰	قصمت	قسمت
۱۸٤	۸	جکمك	چکمك
۱۸٤	۲٦	سیچك	سیچمك
۱۸۵	۱۲	دونی	دونیا
۱۸۵	۲۲	دشی	فرشی
۱۸٦	۲۷	مشلکاب	مشکاب
۱۸٦	۱۵	ناهیت	ناهند
۱۸۷	۳	دکناه‌سنکساری	دکناه کاری سنکسار
۱۸۸	۱۷	سوتچین	سوپچین
۱۸۹	۷	یولیده	یولده
۱۹۲	۲٦	ورز	زجر
۱۹٤	۲۰	سوی‌سیر	سوسیر
۱۹۵	۱۳	دتیف	تلطف
۱۹٦	۲	دارد	داروا
۱۹٦	۵	مسارت	سارت
۱۹٦	۹	خوجند	خوجنده
۱۹۸	۳۲	ثمانین	ثمانیه
۲۰۲	۹	سس	سسی
۲۰۷	۱٦	شتمته‌سی	شتمته‌سی
۲۰۸	۱۲	غرك	غوك
۲۰۸	۲۲	بیار	بسیار
۲۱۳	۱۹	قاپو	قاپی
۲۱۸	۱۷	نازیش	قاریشی
۲۱۸	۲۵	قاریشلاماق	قاریشلاماق
۲۲۷	۳۰	خور ودیزه	خورد ودیزه
۲۲۸	۱۱	شوبدورم	شد روم
۲۳۰	۷	سوزدان	سوزندان
۲۳۷	۵	قومشون	قوشوق
۲٤٤	۱۵	کل کلرخ	کل رخ
۲٤۷	۳۱	قاومق	لماوق قاومق
۲٤۹	٤	حد تلمك	حرکتلمك
۲۵۵	۱٤	خذاسندن	حذاسندن
۲۵۸	۱۱	کورشماك	کورستماك
۲۵۸	۲۳	دفترغا	دفترغاسالدی
۲۵۸	۱۳	حلاج	حلاج کورك لماق
۲٦۲	۱۳	شغق	شفق
۲۷۷	۹	ستحسان	استحسان
۲۷۸	۲۲	پچ	پیچ
۲۷۹	۲	موشلاسم	موشتلاسم
۲۸۱	۲۱	اخوان	خوبان
۲۸۳	۳	ریز	زیر
۲۸٤	۳۳	لیمه	کیمه
۳۰۰	۲۱	کلیل	کلکیل
۳۰۵	۱۹	غواضیك	غواصلك
۳۰۸	۳۲	اول	او
۳۱۱	۳۲	سکانمك	سسکانمك

Bayerische Staatsbibliothek München

Univ. Bibl. Bamberg

DB Bayern ausgesondert

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

A.or.
96.
517

Digitized by Google